

CAROLI A LINNÉ

EQUIT. AUR. DE STELLA POLARI
ARCHIATRI REGII
MED. ET BOTAN. PROFESS. UPSAL.
ACAD. PARISIN. PETROP. ETC. SOC.

AMOENITATES ACADEMICAE

SEU

DISSERTATIONES VARIAE

PHYSICAE, MEDICAE BOTANICAE

ANTEHAC SEORSIM EDITAE

NUNC COLLECTAE ET AUCTAE

CUM TABULIS AENEIS.

VOLUMEN QUARTUM

EDITIO SECUNDA

CURANTE

D. IO. CHRISTIANO DANIELE SCHREBERO

SER. MARGGR. BRANDENB. ONOLD. ET CULMB. CONSIL. AUL. MED. BOT. HIST. NAT. ET OEC. P. P. O. IN ACAD. ERLANGENSI.

ERLANGAE

SUMTU IO. IACOBI PALM

1788.

PERILLUSTRI ET GENEROSISSIMO

DOMINO

D:NO JOHANNI GEORGIO LILLJENBERG,

UPLANDIÆ GUBERNATORI,

DE STELLA POLARI EQUITI

ob infucatam gratiam & sincera beneficia

hoc

ut perennius quoddam exstaret grati-tudinis documentum

Sacrum voluit

Upsaliæ 1759.
Novemb. 16.

CAR. LINNÆUS.

DISSERTATIONES
IN QUARTO VOUMINE
CONTENTÆ.

LI.

LI.

PLANTÆ OFFICINALES

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propositæ a

NICOL. GAHN, Henrici Fil.

Fahluna-Dalekarlo.

Upsaliæ d. 15. Decembr. 1753.

D. D.

§. I.

Medici recentiores, per totam fere qua patet Europam, ut PHARMACOPOLIA, majori, quam hucusque factum est, accuratione instruerentur atque adornarentur, summa ope adnisi sunt. Hunc in finem *Dispensatoria* consignarunt, in quibus non pauca veterum Simplicia, Præparata & Composita e foro medico exulare jussa sunt, prout videre est ex Pharmacopœis nuperrime in lucem editis, *Würtembergensi*, *Edinburgensi*, *Londinensi*, *Parisiensi*, *Madritensi*; quo factum est, ut Pharmacopolæ jam demum non opus habeant, segetem inutilium Medicamentorum sibi conquirere, quæ veteres, sinistris decepti observationibus, adoptarunt, quæque antecessores, prisca nixi auctoritate, civitate medica donarunt.

§. II.

Ut Nobiliss. Archiater D. D. *ABR. BÆCK*, a S:a R:a Majestate Præses Regii Collegii Medici constitutus est, pro incomparabili sua, qua pollet in omnibus Medicinæ partibus, scientia, in id imprimis suas intendit curas, ut Pharmacopolia, etjam intra patriam nostram, pondere inutilium medicaminum liberarentur, inque eorum loca, nova, quorum usus, seculo quo vivimus, infallibili experientia exploratus est, suggererentur. Hac mente Regio Collegio Medico cogitationes suas aperuit, quod, probe perspiciens, quanti momenti hæc ipsa res esset, omnes per Patriam Medicos & Pharmacopolas rogatos voluit, ut, ante finem hujus anni, quid optimum factu censerent circa officinalia, tam Simplicia, quam Composita & Præparata, Regio Collegio significarent. Hæc ipsa res, digna quæ ab omnibus perpendatur, tantum mihi arrisit, ut Speciminis academici loco, Simplicia ex Regno Vegetabili, in Pharmacopoliis nostris vel dudum recepta, vel posthæc recipienda, recensere constituerim.

§. III.

Propositum vero nostrum, si feliciter succedat, ante omnia SPECIES PLANTARUM, ex quibus medicamenta elici solent, ad unguem cognosci debent, ne Pharmacopolæ erroneas nobis porrigant plantas, &, ut loqui solent, *QUID PRO QUO* obtrudant, quod tristi experientia frequenter fieri comperimus; dum apud nos e. g. *Hypochœris maculata* pro *Arnica*, *Centaurea scabiosa* pro vera *Scabiosa*, *Clinopodium vulgare* pro *Calamintha* sæpius venditæ fuerunt (*). Hinc contigit, ut multæ plantæ apud Medicos in desuetudinem abierint, cum, quam desiderarunt, vim non exseruere; nescientes culpam, quam tribuerunt plantis, Pharmacopolis unice adscriben-

(*) Confer. it. Scan. pag. 398.

Amomum	— — —	Sem.
Amygdalus	Amygdalus communis	Nuclei dulc.
		Nuclei amar.
**Anacard. orient.*	Avicennia officinalis	Fruct.
occident.	Anacardium occident.	Fruct.
Anethum	Anethum graveolens	Herb. Summ. Sem.
Angelica alpina	Angelica Archangelica	Rad. *Herba.* Sem.
ſylveſtris	Angelica ſylveſtris	Rad.
**Anime*	Hymenæa Courbaril	Reſin.
Aniſum vulgare	Pimpinella Aniſum	Sem.
ſtellat.	Illicium aniſatum	Fruct.
Anſerina	Potentilla Anſerina	Herba.
Antirrhinum	Antirrhinum majus	*Herba.*
Anthophylli	Caryophyllus aromat.	Fruct.
Anthora	Aconitum Anthora	Rad.
Apium	Apium graveolens	Herba. Sem.
Aquilegia	Aquilegia vulgaris	*Herba*, Flor. Sem.
Arabicum	Mimoſa Senegal	Gummi.
Ariſtolochia fabacea	Fumaria bulboſa	*Rad.*
longa	Ariſtolochia longa	Rad.
rotunda	Ariſtolochia rotunda	Rad.
vulgaris	Ariſtolochia Clematitis	Rad.
Armoracia	Cochlearia Armoracia	Rad.
Arnica	Arnica montana	Herba, Flor.
Artemiſia	Artemiſia vulgaris	Herba.
Arum	Arum maculatum	Rad. *Herba.*
Aſarum	Aſarum europæum	Rad. Fol. *Sem.*
Aſpalathum		Lign.
Aſparagus	Aſparagus officinalis	Rad. Sem.
Aſphodelus	Aſphodelus ramoſus	*Rad.*
Aſſa fœtida	Ferula Aſſa fœtida	Gummi-reſin.
Atriplex ſativa	Atriplex ſativa	*Herba*, Sem.
ſylveſtris	Chenopodium rubrum	*Herba.*
Avena	Avena ſativa	Sem.
Aurantium	Citrus Aurantium	Cort.
Auricula judæ	Tremella Auricula	Fungus.
muris	Hieracium Piloſella	Herba.
Balauſtia	Punica Granatum	Flor. Cortex. Sem.
Balſamum Mecha		Balſam. Lign.
Copaiva		Balſam. (Fruct.
peruvian.		Balſam.
Balſamita	Tanacetum Balſamita	Herba.
Bardana	Arctium Lappa	Rad. Herba, Sem.

Baſi-

Baſilicum	Ocymum Baſilicum	Herba. Sem.
Bdellium		Gummi-reſin.
Beccabunga	Veronica Beccabunga	_Herba._
Behen album	Centaurea Behen	_Rad._
rubrum	Statice Limonium?	_Rad._
Oleum	Guilandina Moringa	Lign.
*_Belladonna_	Atropa Belladonna	Bacc. Fol.
Bellis pratenſis	Chryſanthem.Leucanth.	Herb.
minor	Bellis perennis	Flor.
Benzoë	Laurus Benzoë?	Reſin.
Berberis	Berberis vulgaris	Cort. Bacc. Succ.
Beta	Beta vulgaris	Herba.* (Sem.
Betonica	Betonica officinalis	Herba, Flor.
*_Betula_	Betula alba	Oleum _per de-_
Biſtorta	Polygonum Biſtorta	Rad. (_ſcenſum._
Boletus cerv.	Lycoperdon Tuber	Fungus.
Bombax	Goſſypium herbaceum	Sem.
Bonus henricus	Chenopod. Bonus henr.	Herba.
Borrago	Borago officinalis	_Herba, Flor._
Botrys	Chenopodium Botrys	Herba, Sem.
Branca urſi	Acanthus mollis	Herba.
Braſſica rubr.	Braſſica oleracea	_Sem._
Braſilia	Cæſalpina braſilienſis	Lign. luteum,pur-
*_Britannica_	Rumex aquaticus	Rad. (pur. rubr.
Bryonia	Bryonia alba	Rad. _Baccæ, Sem._
Bugloſſa	Anchuſa officinalis	Rad. Herb. Flor.
Burſa paſtoris	Thlaſpi Burſa	_Herba._
Buxus	Buxus ſempervirens	Lign.
Cacao	Theobroma Cacao	Fruct.
Calamintha	Meliſſa Calamintha	Herb.
Calamus aromatic.	Acorus Calamus vulg.	Rad.
Calendula	Calendula officinalis	Herba, Flor. _Sem._
*_Campechianum_	Hæmatoxylon Camp.	Lign.
*_Camphorata_	Camphoroſma monſp.	Herba.
Camphora	Laurus Camphora	Reſin.
Canarienſe	Phalaris canarienſis	_Sem._
Canella alba	Canella Winterana	Cort.
Cannabis	Cannabis ſativa	Sem.
Capparis	Capparis ſpinoſa	Cort.
Caprifolium	Lonicera Periclymen.	Herba.
Capillus veneris	Adiantum Capillus ♀ris	Herba.
Caranna		Reſin.
Cardiaca	Leonurus Cardiaca	Herba.
Cardamomum	Amomum Cardamom.	Fruct. Sem.

Cardopatia	Carlina acaulis	Rad.
Carduus Mariæ	Carduus marianus	Herba, *Sem.
Benedictus	Cnicus benedictus	Herba, Flor. *Se-*
Carica	Ficus Carica	pinguis. (*mina.*
Carpobalſamum		Balſam. Lign.
Carthamus	Carthamus tinctorius	Flor.Sem. (Fruct.
Caryophyllata	Geum urbanum	Rad.
Caryophyllus	Caryophyllus aromatic.	Fruct.anthophyll.
Carvi	Carum Carvi	Sem.
Caſſia Caryophyllata	Myrtus caryophyllata	Cort.
Lignea	Laurus Caſſia	Cort.
Fiſtula	Caſſia fiſtula	Siliqua, Pulpa.
Caſtanea	Fagus Caſtanea	*Fructus*, Cort.
Cataputia minor	Euphorbia Lathyrus	*Sem.*
major	Ricinus communis	Sem.
Caſcarilla	Clutia Caſcarilla	Cort.
Catechu	Areca Catechu	Terra *ſuccus.*
**Ceanothus*	Ceanothus americanus	Rad.
Centaurium minus	Gentiana Centaurium	Herba, Flor.
Centumnodia	Polygonum aviculare	*Herba.*
Cepa	Allium Cepa	Rad. (Gummi.
Ceraſus rubr. nigr.	Prunus Ceraſus	Fruct. *Nuclei.*
Cerefolium	Scandix Cerefol.	Herba, *Sem.*
Ceterach	Aſplenium Ceterach	Herba.
Chamædrys	Teucrium Chamædrys	Herba.
**Chamæmorus*	Rubus Chamæmorus	Bacc.
Chamæpitys	Teucrium Chamæpitys	Herba.
Chamomilla vulgaris	Matricaria Chamomilla	Herba, Flor.
romana	Anthemis nobilis	Herba, Flor.
Chebula		Fruct.
Cheiri	Cheiranthus Cheiri	Flor.
Chelidonium majus	Chelidonium majus	Rad. Herba.
minus	Ranunculus Ficaria	Rad. *Herba.*
China Cortex	Cinchona officinalis	Cort.
Radix	Smilax China	Rad.
Cicer	Cicer arietinum	Sem. alba, rubra.
Cichorium	Cichorium Intybus	Rad. *Herba, Flor.*
Cicuta	Cicuta viroſa	Herba. (*Sem.*
Cicutaria	Chærophyllum ſylveſtre	Herba.
Cinnamomum	Laurus Cinnamomum	Cort.
Cina	Artemiſia Santonicum	Sem.
Citrus	Citrus Medica	Cort. Flavedo.Ca-
Citrullus	Cucurbita Citrullus	Sem. (ro, Sem Succ.
Cocculi	Meniſpermum Cocculus	Fruct.

Cocco-

Coccognidium	Daphne Mezereum	Sem.
Cochlearia	Cochlearia officinalis	Herba, *Sem.*
Coffea	Coffea arabica	Sem.
*Collinſonia	Collinſonia canadenſ.	Rad.
Colocynthis	Cucumis Colocynt.	Pulpa. Sem. Reſin.
*Colubrina	Ophiorhiza Mungos	Radix.
Conſolida major	Symphytum officinale	Rad. *Herba, Flor.*
media	Ajuga pyramidalis	*Herba.*
regalis	Delphinium Conſolida	*Flor.*
Contrajerva	Dorſtenia Contrajerva	Rad.
*Conyza	Inula dyſenterica	Herba.
Copaiva		Balſam.
Copal	Rhus copalinum	Reſin.
Coriandrum	Coriandrum ſativum	Sem.
*Coris	Coris Monſpelienſis	Herba.
Corylus	Corylus Avellana	Lign.
Coſtus	Coſtus arabicus	Rad.
*Cotula fœtida	Anthemis Cotula	Herba, Flor.
Crepitus lupi	Lycoperdon Boviſta	Fungus.
Crocus	Crocus ſativus officinal.	Stigma.
Cubebe	Piper	Fruct.
Cucumis	Cucumis ſativus	Sem.
aſininus	Momordica Elaterium	*Rad.* Reſin. alba, (Elaterium.
Cucurbita	Cucurbita lagenaria	Sem.
Cupreſſus	Cupreſſus ſempervirens	*Lign.* Nuces. (*Strobili potius.*
Curcuma	Curcuma longa	Rad.
Cuſcuta	Cuſcuta europæa	Herba.
Cyanus	Centaurea Cyanus	*Flor.*
Cydonia	Pyrus communis	Fruct. Cort. Sem. (Succ.
Cyclamen	Cyclamen europæum	Rad.
Cyminum	Cuminum Cyminum	Sem.
Cynogloſſum	Cynogloſſum officinale	Rad.
Cyperus longus	Cyperus longus	Rad.
rotundus	Cyperus rotundus	*Rad.*
Dactylus	Phœnix dactylifera	Fruct. Oſſa, *Nuclei potius.*
*Datura	Datura Stramonium	Sem.
Daucus creticus	Athamanta	Sem.
ſativus	Daucus Carota	Sem.
ſylveſtris	Daucus Carota	*Sem.*
Dentaria	Plumbago europæa	Rad.
Dictamnus creticus	Origanum Dictamnus	Fol.
albus	Dictamnus albus	Rad.
*Diervilla	Lonicera Diervilla	Herba.

Doronicum	Doronic. pardalianch.	Rad.
Draconis sanguis	Pterocarpus	Succ.
**Dulcamara*	Solanum Dulcamara	Stipites.
Dulcis Siliqua	Ceratonia Siliqua	Siliqua.
Ebenus	Uvaria	*Lign.*
Ebulus	Sambucus Ebulus	Cort.interior,Fol. (Flor. Bacc. Sem.
Elemi		Resin.
Endivia	Cichorium Endivia	*Herba*, *Sem.*
Enula	Inula Helenium	Rad. *Flor.*
Epithymum	Cuscuta europæa Epith.	Herba.
Equisetum	Equisetum arvense	Herba.
Eruca	Brassica Eruca	Sem.
Eryngium	Eryngium campestre	Rad. *Herba.*
Erysimum	Erysimum officinale	Herba.
Esula	Euphorbia palustris	Rad. Cort. *Herba.*
Eupatorium	Eupator. cannabinum	Herba.
Euphrasia	Euphrasia officinalis	*Herba.*
Euphorbium	Euphorbia officinarum	Gummi - Resin.
Faba	Vicia Faba	Flor. Sem. Farina.
**Fagopyrum*	Polygonum Fagopyrum	Sem.
Fagus	Fagus sylvatica	*Fruct.* Cineres (clavellati.
Farfara	Tussilago Farfara	Rad. Herba.
Fernambucum		Lign.
Filix	Polypodium Filix mas	Rad.
Fœnu græcum	Trigonella Fœnu græc.	Sem.
Fœniculum	Anethum Fœniculum	Rad. Herba, Sem.
Fragaria	Fragaria vesca	Herba.
Frangula	Rhamnus Frangula	Cort.
Fraxinus	Fraxinus excelsior	Lign. Cort. *Fol.*
Fumaria	Fumaria officinalis	Herba, *Sem.* (Sem.
Galanga	Kæmpferia	Rad. *Majoris*, (Minoris.
Galbanum	Bubon macedonicum	Gummi - Resin.
Galega	Galega officinalis	*Herba.*
Gallitrichum	Salvia Sclarea	Herba.
**Gallium lut.*	Galium verum	Herba.
Genista	Genista tinctoria	Herba, Flor. Sem.
Gentiana alba	Laserpitium latifolium	Rad.
rubra	Gentiana lutea	Rad.
Gentianella	Gentiana Amarella	Herba.
Geranium moschat.	Geran. cicutar. moschat.	Herba.
Robertian.	Geranium robertianum	Herba.

**Geum*

**Geum*	Geum rivale	Rad.
**Ginſeng*	Panax quinquefolium	Rad.
Gnaphalium	Gnaphalium dioicum	Flor.
Goſſypium	Goſſypium herbaceum	Sem. Bombacis
Gramen	Triticum repens	Rad. (lana
Granatus	Punica Granatum	Flor. Cort. Sem.
Gratiola	Gratiola officinalis	Herba.
Guajacum	Guajacum officinale	Cort. Reſin.
Gummi gutta	Cambogia gutta	Gummi-Reſin.
* *Hedera arborea*	Hedera Helix	Lign. Fol. Reſin.
terreſtris	Glechoma hederacea	Herba. (Bacc.
Helleborus albus	Veratrum album	Rad.
niger	Helleborus niger?	Rad.
Hepatica alba	Parnaſſia paluſtris	*Herba*, *Flor.*
nobilis	Anemone Hepatica	Herba, *Flor.*
Hermodactylus	Iris tuberoſa?	*Rad.*
Herniaria	Herniaria glabra	Herba.
Hirundinaria	Aſclepias Vincetoxicum	Radix, *Herba.*
Horminum	Salvia Horminum	Sem.
Hordeum	Hordeum vulgare	Sem.
Hyoſcyamus	Hyoſcyamus niger	*Rad.* Herba, Sem.
Hypericum	Hypericum perforatum	Herba, Flor. Sem.
**Hypociſtis*	Aſarum Hypociſtis	Succ.
Hyſſopus	Hyſſopus officinalis	Herba, *Sem.*
Jalapa	Mirabilis Jalapa	Rad.
Jaſminum	Jaſminum officinale	*Ol. florum.*
**Ignatii*		Faba.
Imperatoria	Imperatoria Oſtrutium	Rad.
Indigo	Indigofera tinctoria	Succ.
Ipecacuanha	Lonicera	Rad.
Iris Florentina	Iris Florentina	Rad.
Iris noſtras	Iris germanica	Rad.
Juglans	Juglans regia	Nuces, diſſepi-
Jujube	Rhamnus Zizyphus	Bacc. (mentum.
Juniperus	Juniperus communis	Lign. Bacc. Reſin.
Lacmus	Croton tinctorium	Succ.
Lactuca	Lactuca ſativa	*Herba*, Sem.
Ladanum	Ciſtus	Reſin.
**Lamium*	Lamium album	Herba.
Lapathum acutum	Rumex acutus	Rad. *Herba*, Sem.
**ſanguineum*	Rumex ſanguineus	Rad. Succ. Sem.
Lavendula	Lavandula Spica	Flor. *Sem.*
Laurus	Laurus nobilis	Bacc. Fol.
**Lauro-Ceraſus*	Padus Lauro-Ceraſus	Fol.

Lens	Ervum Lens	Sem.
Levisticum	Ligusticum Levisticum	Rad. Herba, Sem.
Lilium album	Lilium album	Rad. Flor. Antherae.
Convallium	Convallaria majalis	Flor.
Limonia	Citrus	Cort. Sem. Flavedo, Caro, Succ.
**Linnaea*	Linnæa borealis	Herba.
Linaria	Antirrhinum Linaria	*Herba.*
Linum sativum	Linum usitatissimum	Sem.
**catharticum*	Linum catharticum	Herba.
Liquiritia	Glyzyrrhiza glabra	Rad. Succ.
Lithospermum	Lithospermum officinal.	*Sem.*
**Lupinus*	Lupinus albus	Sem.
Lupulus	Humulus Lupulus	Coni.
Macis	Myristica	Cort.
Majorana	Origanum Majorana	Herba, *Sem.*
Malabathrum	Laurus	Folium.
Malicorium	Punica Granatum	Cort.
Malva arborea	Alcea Rosea	*Flor. Sem.*
vulgaris	Malva rotundifolia	Rad. Herba, *Sem.*
Mandragora	Mandragora officinalis	Rad.
Manna	Fraxinus Ornus	Manna calabrina, granulata.
Marrubium	Marrubium vulgare	Herba.
Marum verum	Teucrium Marum	Herba, Fol.
Mastix	Pistacia Lentiscus	Resin. alba, granulata.
Matricaria	Matricaria Parthenium	Herba, Flor.
Matrisylva	Asperula odorata.	Herba.
Mecha		Balsam.
Mechoacanna	Convolvulus	Rad.
Melilotus alb. citrin.	Trifol. Melilot. officinal.	Herb. Flor. Sem.
Melissa citrina	Melissa officinalis	Herba, *Sem.*
turcica	Dracoceph. Moldav.	*Herba, Sem.*
**canariensis*	Dracoceph. canariense	Herba.
**Melitensis*	Cynomorium coccin.	Fungus.
Melo	Cucumis Melo	Sem.
Mentha crispa	Mentha crispa	Herba.
sylvestris	Mentha spicata	*Herba.*
**piperita*	Mentha piperita	Herba.
Mercurialis	Mercurialis annua	Herba.
Mespilus	Mespilus germanica	*Fructus* immat.
Meum	Athamanta Meum	Rad. (Sem.
Mezereum	Daphne Laureola	Cort.

Mille-

Mentha rubra *frequentissima intra patriam, loco* Menthæ piperitis *anglorum substitui potest.*

Millefolium	Achillea Millefolium	Herba.
Morfus Diaboli	Scabiofa Succifa	*Rad. Herba.*
Morus	Morus nigra	Bacc.
Mufcus arboreus	Lichen plicatus	Herba.
* *caninus*	Lichen caninus	Herba.
* *cumatilis*	Lichen aphthofus	Herba.
clavatus	Lycopodium clavatum	Herba, Farina
erectus	Lycopodium Selago	Herba. (*Poll.*
islandicus	Lichen islandicus	Herba.
pyxidatus	Lichen cocciferus	Herba.
Myriftica	Myriftica	Nux.
Bellirica		*Fructus.*
Chebula		*Fructus.*
Myrobal. *Citrina*		*Fructus.*
Inda		*Fructus.*
Emblica	Phyllanthus emblica	*Fructus.*
Myrrha		Gummi-Refin.
Myrtus	Myrtus communis	Fol. Bacc.
brabantica	Myrica Gale	Fol.
Myrtilli	Vaccinium Myrtillus	Bacc.
Napha	Citrus Aurantium	Flor.
Napus	Braffica Napus	Sem.
Nardus	Andropogon Nardus	Rad.
Nafturtium aquatic.	SifymbriumNafturt.aqu.	*Herba.*
hortenfe	Lepidium Nafturtium	Herba.
indicum	Tropæolum majus	*Herba.*
Nepeta	Nepeta Cataria	Herba.
Nephriticum	Guilandina Moringa	Lign.
Nigella	Nigella fativa	Sem.
Ninfi	Sium Ninfi	Rad.
* *Norlandicæ Baccæ*	Rubus arcticus	Baccæ conditæ.
Numularia	Lyfimachia Numular.	Herba.
Nux aquatica	Trapa natans	*Fructus.*
Nymphæa	Nymphæa lutea	Rad. Flor.
Olea	Olea europæa	Fructus.
Olibanum	Juniperus	Refin. granulata.
Ononis	Ononis fpinofa	Rad. Herba.
Opium	Papaver fomniferum	Opium *Gummi-*
		(*Refinof.*
Opopanax	Paftinaca Opopanax	Gummi-Refin.
Orchis	Orchis bifolia	Rad.
Origanum creticum	Origanum creticum	Herba, *Spica re-*
noftras	Origanum vulgare	Herba. (*ctius.*
Orleana	Bixa Orellana	Fœculæ.

Orobus

Orobus	Ervum Ervilia	Farina.
Oryza	Oryza ſativa	Sem.
Pœonia	Pœonia officinalis	Rad. Sem. Flor.
Papaver	Papaver ſomniferum	Sem. Capitula.
Pareira brava	Ciſſampelos Pareira	Rad.
Paradiſi grana	Amomum	Sem.
Parietaria	Parietaria officinalis	Herba.
Paſſulæ	Vitis vinifera	Paſſulæ majores, longæ.
Paſtinaca	Paſtinaca ſativa	*Herba*, Sem.
Pavana	Croton Tiglium	*Lign.*
**Pedicularis*	Pedicularis paluſtris	Herba.
Pentaphyllum	Potentilla repens	*Rad. Herba.*
**Peragua*	Caſſine Peragua	Fol.
Perfoliata	Bupleurum rotundifol.	*Herba, Sem.*
Perſica	Amygdalus Perſica	Flor. Nuclei.
Perſicaria	PolygonumHydropiper	Herba.
Peruvianum		Balſam.
Petaſites	Tuſſilago Petaſites	Rad. *Flor.*
Petroſelinum noſtras	Apium Petroſelinum	Rad. Herba, Sem.
macedonicum	Bubon Macedonicum	Sem.
**Peucedanum*	Peucedanum officinale	Rad.
Phaſeolus	Phaſeolus vulgaris	*Sem.*
Phu	Valeriana Phu	Rad. Herba.
**Phytolacca*	Phytolacca Americana	Succ.
Pimenta	Myrtus Pimenta	Fruct.
Pimpinella italica	Sanguiſorba officinalis	*Rad.*
noſtras	Poterium Sanguiſorba	*Herba, Sem.*
ſylveſtris	Pimpinella Saxifraga	Rad.
Pinus ſativa	Pinus Pinea	Nuces, Nuclei (mundati.
Pinus ſylveſtris	Pinus ſylveſtris	Turiones, Reſin.
Piper rotundum	Piper nigrum	Fructus.
longum	Piper longum	Fructus.
indicum	Capſicum annuum	Fructus.
Piſum	Piſum ſativum	Sem.
Piſtacia	Piſtacia vera	Nuces, Nuclei (mundati.
Plantago	Plantago major	*Rad. Herba*, Sem.
Polium	Teucrium Creticum	*Herba.*
Polypodium	Polypodium vulgare	Rad.
PomaBorſtorphiana	Pyrus Malus	Succus liquidus.
Populus	Populus nigra	Oculi, *gemmæ* (*rectius.*
Porrum	Allium Porrum	Sem.

Portu-

Portulaca	Portulaca oleracea	*Herba*, Sem.
Primula veris	Primula veris officin.	Rad. *Herba*, Flor.
**Profluvium*	Nerium antidyſenteric.	Cort.
Pruneola	Prunus domeſtica	Fructus.
Prunella	Prunella vulgaris	*Herba.*
Prunus	Prunus domeſtica	Pulpa.
Pſyllium	Plantago Cynops	Sem. Mucilago.
Ptarmica	Achillea Ptarmica	*Herb.* Flor.
Pulegium	Mentha Pulegium	Herba.
Pulmonaria maculoſ.	Pulmonaria officinalis	Herba.
arborea	Lichen pulmonarius	Herba.
Pulſatilla	Anemone Pulſatilla	*Herba.*
Pyrethrum	BuphtalmumPyrethrum	Rad.
Pyrola	Pyrola rotundifolia	Herba.
Quercus	Quercus Robur	Cort. cupulæ, (*glandes.*
Ranunculus albus	Anemone nemoroſa	Flor.
Rapa	Braſſica Rapa	*Sem.*
Raphanus	Raphanus ſativus	Rad. *Sem.*
Rhabarbarum verum	Rheum Rhabarbarum	Rad.
monach.	Rumex alpinus	Rad.
Rhaponticum	Rheum Rhaponticum	Rad.
Rhœas	Papaver Rhœas	*Herba*, Flor.
Rhodia	Rhodiola roſea	Rad.
Rhodium		Lign.
**Ribes nigrum*	Ribes nigrum	Herba, Bacc.
rubrum	Ribes rubrum	Baccæ conditæ.
Ricinus vulgaris	Ricinus communis	Sem.
major	Jatropha Curcas	*Sem.*
Roſa	Roſa	Flor. rubr. albi, pallidi, Fruct. Sem. Succ.
Roſmarinus	Roſmarinus officinalis	Herba, Flor. *Sem.*
ſylveſtris	Ledum paluſtre	Herba.
Ros Solis	Droſera rotundifolia	*Herba.*
Rubia	Rubia tinctorum	Rad.
Rubus	Rubus idæus	*Fol.* Baccæ.
Ruſcus	Ruſcus aculeatus	Rad. *Sem.*
Ruta hortenſis	Ruta graveolens	Herba, Sem.
muraria	AſpleniumRuta muraria	Herba.
Sabina	Juniperus Sabina	Herba.
Saccharum	Saccharum officinarum	Saccharum.
Sagapenum		Gummi-Reſin.
Sagu	Cycas circinal.	Fœces granula-
Salix	Salix alba	Fol. (tæ, granulæ.

Salvia

Salvia	Salvia officinalis	Herba, *Flor. Sem.*
Sambucus	Sambucus nigra	Cort.interior, Fol. (Flor. Bacc. Sem.
Sandaraca	Juniperus	Resin.
Sanguis draconis	Pterocarpus	Gummi-Resin.
Sanicula	Sanicula europæa	Herba.
Santalum citr.	Santalum album	*Lign.*
Sanctum	Guajacum sanctum	Cort. Resin.
Santolina	Santolin. Ch. Cyparissus	Herba.
Santonicum	Artemisia Santonicum	Sem.
Saponaria	Saponaria officinalis	Rad. Herba, *Sem.*
**Saponaria*	Sapindus Saponaria	Nuces.
Sarcocolla	Penæa Sarcocolla	Gummi-Resin.
Sarsaparilla	Smilax Sarsaparilla	Rad.
Sassafras	Laurus Sassafras	Lign. Cort.
Satureja	Satureja hortensis	Herba, *Sem.*
Satyrium	Orchis bifolia	Rad.
Saxifraga alba	Saxifraga granulata	*Rad. Herba, Flor.*
rubra	Spiræa Filipendula	Rad. *Herba. (Sem.*
Scabiosa	Scabiosa arvensis	Rad. Herba, *Flor.*
Scammonium	Convolvulus Scammo-(nia	Gummi-Resin.
Sclarea	Salvia Sclarea	Herba.
Schœnanthus	Androp. Schœnanthus	Herba.
Scolopendria	Asplenium Scolopendr.	Herba.
**Scrophularia aquat.*	Scrophularia aquatica	Fol.
fœtida	Scrophularia nodosa	Rad.
Scordium	Teucrium Scordium	Herba.
Scorzonera	Scorzonera humilis	Rad. *Sem.*
Sebestena	Cordia Myxa	Drupa.
Sedum minus	Sedum acre	Herba.
Sempervivum	Sempervivum tectorum	Herba.
Senna	Cassia Senna	Fol. *Folliculi.*
**Senega*	Polygala Senega	Rad.
**Serpentinum lignum*	Ophiorrhiza Mungos	Lign.
Serpentaria virgin.	Aristolochia Serpentaria	Rad.
Serpillum	Thymus Serpyllum	Herba.
Sesamum	Sesamum orientale	Sem.
Seseli cretic.	Tordylium officinale	*Sem.*
Sigillum Salomonis	Convallaria Polygonat.	Rad.
Siler montan.	Laserpitium Siler	*Sem.*
**Simaruba*	Pistacia Simaruba	Lign. Cort.
Siliqua dulcis	Ceratonia Siliqua	Siliqua.
Sinapis	Sinapis nigra	Sem.
**Soja*	Dolichos	

Sola-

Solanum nigrum	Solanum nigrum	Herba.
Soldanella	Convolvulus Soldanella	Herba.
Sophia	Siſymbrium Sophia	Sem.
**Sophora*	Sophora heptaphylla	Rad.
Sorbus domeſtica	Cratægus Aria	Bacc.
aucuparia	Sorbus aucuparia	Bacc.
Souda	Salicornia europæa	Sal.
Spica noſtras	Lavandula Spica	Flor.
celtica	Valeriana celtica	Rad. *Flor.*
indica	Andropogon Nardus	Rad.
Spinacia	Spinacia oleracea	*Sem.*
Spina cervina	Rhamnus catharticus	Bacc. Succus vi-
Spongia	Spongia officinalis	Cineres. (ridis.
Squilla	Scilla maritima	Rad.
Staphiſagria	Delphinium Staphiſagr.	Sem.
Stœchas arabica	Lavandula Stœchas	Flor. *Spica re-*
citrina	Gnaphalium arenarium	*Flor.* (*ctius.*
Storax Calamita	Styrax officinale	Reſin.
liquida	Liquidambar ſtyraciflua	Reſin.
Suber	Quercus Suber	Cort.
Sumach	Rhus coriaria	Flor. Sem.
Tabacum	Nicotiana Tabacum	Herba, *Sem.*
Tacamahaca	Populus	Reſin.
Tamarindus	Tamarindus Indica	Fructus, Pulpa.
Tamariſcus	Tamarix gallica	Cort. Radicis,
		(Lign. *Folia.*
Tanacetum	Tanacetum vulgare	Flor. Sem. *Herba.*
Taraxacum	Leontodon Taraxacum	Rad. *Herba.*
Telephium	Sedum Telephium	Rad.
Terebinthina comm.	Pinus ſylveſtris	Reſina liquida.
cypria	Piſtacia Terebinthus	Reſina liquida.
veneta	Pinus Larix	Reſina liquida.
Thlaſpi	Thlaſpi arvenſe	Sem.
Thea	Thea Chinenſis	Fol.
Thus	Juniperus	Reſina, granulata.
Thymiama		Cort.
Thymus creticus	Satureja capitata	*Herba.*
hortenſis	Thymus vulgaris	Herba, *Sem.*
Tiglia	Croton Tiglium	*Grana.*
Tilia	Tilia europæa	Cort. interior,
Tolu	Toluifera Balſamum	Balſam. (Flor.
Tormentilla	Tormentilla erecta	Rad. *Herba.*
Tragacantha	Aſtragalus Tragacantha	Gummi alb. nigr.
Trichomanes	Aſplenium Trichomanes	Herba.

Trifo-

Trifolium album	Trifolium repens	Flor.
aquaticum	Menyanthes trifoliata	Herba.
Tunica	Dianthus Caryophyllus	Flor. *Sem.*
Turpethum	Convolvulus Turpeth.	Rad.
Tussilago	Tussilago Farfara	*Flor.*
Valeriana minor	Valeriana officinalis	Rad.
Vanilla	Epidendron Vanilla	Siliqua.
Verbascum	Verbascum Thapsus	Herba, *Flor.*
	Verbascum nigrum	Rad.
Verbena	Verbena officinalis	*Herba.*
Vernix	Rhus Vernix	*Resin.*
Veronica	Veronica officinalis	Herba.
Victoralis long.	Allium Victorialis	*Rad.*
Vinca pervinca	Vinca minor	Herba.
Vinteranus	Laurus Vinterana	Cort.
Viola	Viola odorata	Flor. Sem.
Violaria	Viola odorata	*Herba.*
Virga aurea	Solidago Virga aurea	Herba.
Viscum	Viscum album	Lign.
Vitis idæa	Vaccinium Vitis idæa	Rob.
vinifera	Vitis vinifera	*Folia.*
Ulmus	Ulmus campestris	Cortex medius.
Ulmaria	Spiræa Ulmaria	Rad. Herba.
Vomica	Strychnos Nux vomica	Nux.
Urtica major	Urtica dioica	Rad. Herba, Sem.
romana	Urtica pilulifera	*Sem.*
Usnea	Lichen saxatilis	*Herba.*
**Uva ursi*	Arbutus Uva ursi	Fol.
Uvularia	Ruscus Hypoglossum	Herba.
**Vulvaria*	Chenopodium Vulvaria	Herba.
Xanthium	Xanthium strumarium	Sem.
Xylobalsamum		Lign.
Zedoaria		Rad.
Zingiber	Amomum Zingiber	Rad.

Cum, inscitia Pharmacopolarum disciplinæ Botanices, haud raro accidat, ut Pharmacopolia herbis alienis scateant; quæ, postquam exsiccatæ sunt, ægre sub examen revocari possunt, quo magna in Medicinam redundant incommoda; optandum esset, ut Candidati Pharmacopœorum tantam sibi acquirerent cognitionem Botanices, qua plantas suas officinales vivas

vivas cognoſcant, quantam in arte præparandi medicamenta ſibi comparare laudabiliter ſolent, & ut hanc publico demonſtrarent examine, antequam ad Pharmacopoliorum Præfecturam admitterentur. Dolendum maxime eſt, haud pauca medicamenta exotica a multis retro ſeculis, in Pharmacopoliis noſtris adſervari, de quorum plantis ne minimam quidem cognitionem habemus, qua propter nec earum Speciem determinare potui; ſint exempli loco: Balſ. *Opobalſamum*, *Copaivæ*, *Peruvianum*; Gummi *Myrrhæ*, *Bdellii*, *Sagápeni*, *Elemi*, *Carannæ*, *Ammoniaci*, Lignum *Aſpalathi*, *Fernambuci*, *Rhodii*; Semina *Amomi*; *Faba Ignatii*; Nux *Myriſtica*, *Myrobalani*: *inda*, *Bellirica*, *Chebula*, *citrina*. Et cum medicamenti notitia dari nequeat, niſi familia ejus ſit cognita, omnes eos rogatos volumus, quibus aliquam harum plantarum videre contigerit, quique in ſcientia naturali, quantum ſatis eſt, verſati ſunt, ut, in ſalutem communem, huic rei lucem quandam affundere non intermittant; ne in poſterum ejusmodi de iisdem recurrant dubia. Mirari ſane convenit, florem *Aniſi ſtellati* hucusque a nullo Botanico viſum eſſe, niſi forte a *Kæmpfero* ſolo, cujus tamen fructus frequentiſſime a Medicis in uſum vocatur. Nec minori culpa accidit, ut nucis *Myriſticæ* flos, cujus arborem & fructum bene perſpectum habemus, non adhuc ſatis deſcriptus ſit; ut multa alia reticeam.

In hocce Simplicium vegetabilium catalogo, eas plantarum partes, *minutioribus* notavi *characteribus*, quibus, ſine damno, nos carere poſſe cenſui; interim ea penitus exterminare tanto minus auſim, quanto lubentius meam hac de re ſententiam aliorum cenſuræ ſubjiciam.

§. IV.

Cum in *Collectione Simplicium* enormes ſæpe errores committant Pharmacopolæ, utut vita & ſa-

nitas hominum agatur, sequentia circa hanc rem observanda duxerim.

RADICES, sub veris initium, antequam folia prorumpant, eradicandæ sunt; radiculæ adhærentes amputari debent, truncus autem descendens unice adhibendus est.

LIGNA potissimum tempore hiemali abscindantur, oportet.

STIPITES autumno, dum præstantissima eis inest vis, desumi debent.

CORTICES ex fruticibus vulgo tempore autumnali excoriantur; ex arboribus autem tempore vernali, dum facillime a ligno removentur; tum vero minimam vim medicam habent.

TURIONES colligendi, priusquam folia eorum se explicuerint.

HERBÆ decerpendæ, cum florere incipiunt, & priusquam maturescunt, tum enim delicatissimæ sunt; si vero scopus corroborandi intendatur, paulo serius desumantur.

FOLIA legenda, postquam defloruit, sed antequam maturuit planta.

FLORES prius legendi, quam pollen antherarum demittant; plurimi, quorum præcipua vis in corolla sita est, sedulo a calycibus & pistillis liberandi, e. g. *Rosa*, *Lilium*, *Cyanus*, *Viola* &c.

FRUCTUS colligendi, postquam maturuere, ut propediem sese dissеminent.

SEMINA, quæ in aquam demissa, natant, nec fundum petunt, rejicienda sunt, inde enim perspici potest, ea corrupta esse, ad quod pauci attendunt.

Pleræque herbæ in *umbra*, ut exsiccentur, suspendi debent, &, ne putrescant, reticulis imponantur.

Nemi-

Neminem quidem fugit, multos ſpectatæ induſtriæ Pharmacopolas, non ſine laude, quotannis plantas medicinales ſerere, ne grandem pecuniæ ſummam effundere, neve foris medicamina adquirere neceſſum habeant; Si autem errores & vitia, quæ circa hanc rem committi ſolent, reſpiciamus, optandum eſſet, ut certi quidam homines negotio huic plantandi & plantas colligendi præficerentur, quum Pharmacopolæ hanc ſpartam frequentiſſime candidatis ſuis, nulla harum rerum cognitione imbutis, & imperitis tyronibus, qui plantas nec ſatis cognoſcunt, nec de genuinis & veris Speciminibus valde ſunt ſolliciti, committant; qui id ſolum intendunt, ut ingenti multitudine corraſa, deſiderio Domini ſui ſatisfaciant. Plantis tandem conquiſitis, repoſitoria nec apta, nec ſatis ampla in primariis oppidis inveniri ſolent, unde corrumpuntur & effœtæ evadunt plantæ; huc etjam & illud accedit mali, quod, cum plantationes ad ejusmodi urbes inſtituuntur, ubi operæ conductitiæ & ſolum juſto majoris conſtant, medicamenta pauperioribus haud vendibilia evadant.

§. V.

Plantæ, quæ deſiderata copia & SPONTE ſua in patria proveniunt, ab exteris emi non debent; hinc enim fit, ut non tantum pecuniæ, in hunc uſum citra neceſſitatem erogatæ, intra patriam conſerventur, ſed etjam, quod magis eſt, ut Medicamenta recentiora, & majori cautione collecta, comparari poſſint. Hæ ſunt:

Abies.
Abſinthium.
Acacia noſtr.
Acetoſa. noſtr.
hiſpan.
Acetoſella.
Adiantum aur.
rubr.
Agrimonia.
Alchemilla.
Alliaria.
Angelica ſylv.
Anſerina.
Artemiſia.
Auricula muris.
Bardana.
Beccabunga.
Bonus henricus.

Britannica.
Burſa paſtoris.
Cardiaca.
Carvi.
Caryophyllata.
Centumnodia.
Chamæmorus.
Chamomilla noſtr.
Conyza.
Cotula fœtida.
Chelidonium majus.
minus.
Cicuta.
Cicutaria.
Conſolida media.
regalis.
Corylus.
Crepitus lupi.
Cuſcuta.
Cyanus.
Cynogloſſa.
Cynosbatos.
Daucus ſylveſtris.
Dulcamara.
Equiſetum.
Eryſimum.
Eupatorium.
Euphraſia.
Tuſſilago.
Filix.
Fragaria.
Fraxinus.
Fumaria.
Galium.
Gentiana alb.
Gentianella.
Geranium Robert.
Gnaphalium.
Gramen.
Hedera terreſtris.
Hepatica nobil.
alba.
Herniaria.
Hyoſcyamus.
Hypericum.
Juniperus.
Lamium album.
Lapathum acutum.
Lilium convallium.
Linaria.
Linum catharticum.
Malva vulgaris.
Marrubium album.
Mentha ſylveſtris.
Millefolium.
Morſus diaboli.
Myrtillus.
Myrtus brabantica.
Muſcus arboreus.
caninus.
cumatilis.
clavatus.
erectus.
Islandicus.
pyxidatus.
Nepeta.
Nymphæa.
Origanum.
Pentaphyllum.
Pedicularis.
Perſicaria.
Pimpinella.
Pinus.
Plantago.
Polypodium.
Primula.
Prunella.
Pulmonaria maculoſ.
Pulſatilla.
Pyrola.
Quercus.
Ranunculus alb.
Rhœas.
Ribes nigr.
Roſa.
Roſmarinus ſylv.
Ros ſolis.
Rubus idæus.
Salix.
Sanicula.
Satyrium.
Saxifraga alb.
rubr.
Scabioſa.
Scrophularia.
Sedum minus.
Serpillum.
Sigillum Salomon.
Solanum.
Sophia.
Sorbus aucuparia.
Taraxacum.
Telephium.
Thlaſpi.
Tilia.
Tormentilla.
Trichomanes.
Trifolium album.
aquatic.
Tuſſilago.
Valeriana minor.
Verbaſcum.
Veronica.
Vitis idæa.
Ulmus.
Ulmaria.
Urtica major.
Uſnea.
Uva urſi.
Vulvaria.

Angelica ſativ.
Rhodia. } ex alpibus Lapponicis.

Arnica

Arnica Scorzonera Spina cervina	e Weſtrogothia, Smolandia.
Bellis minor Cichorium Ononis Stœchas citrina	e Scania campeſtri.
Bryonia Calamus aromat. Conſolida major Matriſylva	e Scania.
Norlandicæ Bacc. Tanacetum Linnæa Coccognidium	e Norlandia.
Ebulus Hirundinaria Eſula Sorbus ſat.	ex Oelandia.

Porro ex iis, quæ dicta ſunt, prono, ut dicitur, fluit alveo, nec eas plantas foris adquirendas eſſe, quæ in HORTIS noſtris culinaribus, abundanter & parvo ſumtu propagari queunt; ejusmodi ſunt:

In agris:	Braſſica.	Abrotanum.
Triticum.	Rapa.	Abſinthium pontic.
Avena.	Portulaca.	Balſamita.
Hordeum.	Spinacia.	Tanacetum criſp.
Linum.	Atriplex.	Salvia.
Cannabis.	Acetoſa rom.	Thymus.
Lupulus.	Naſturtium ind.	Anethum.
In cultis:	Petroſelinum.	Matricaria.
Allium.	Apium.	Coriandrum.
Porrum.	Baſilica.	Daucus.
Cepa.	Majorana.	Paſtinaca.
Lactuca.	Satureja.	Leviſticum.
Beta.	Hyſſopus.	Faba.

Pisum.
Phaseolus.
Pimpinella ital.
Sinapi.
Cerefolium.
Armoracia.
Asparagus.
Raphanus.

Nec sicco, ut ajunt, pede, prætereundam duco, turpem nationis nostræ desidiam in plantandis variis plantis officinalibus, quæ tamen non minus sub nostro climate crescere & luxuriare possent, ac in Germania & Hollandia fieri videmus. In hisce locis, plura hominum millia, harum plantatione, non tantum vitam sustentant, sed etiam frequenter magnas contrahunt divitias; vendunt enim eas nobis aliisque arctois nationibus, non contemnendum inde obtinentes lucrum, licet sæpe corruptas plantas pro recentibus tradant. In Scania, Provincia nostra maxime australi (*), ea præsertim parte, quæ juxta *mare* sita, æque miti climati; ac unquam Hollandia, subjacet, omnes fere plantæ æstate ad maturitatem pervenire, & hiemis vim ferre possent, quas in Hollandia vigere novimus; inprimis circum Scanoram, Heleburgum & Ystadium, ubi si HORTUS quidam PHARMACEUTICUS fundaretur, bene nobis consultum foret.

Ejusmodi plantationi instituendæ, determinata agri arca adsignanda est, quæ tali situ gaudeat, ut elevata versus boream, depressa vero & aquosa versus austrum esset. Sic contingeret, ut plantæ, quas tam notus, quam aquilo afflat, in aridis juxta ac humidis locis ad votum crescerent. Hortus autem hicce Pharmaceuticus, prius topiario vivo densoque cingendus est, vel ex *Oxyacantha*, quæ optime flatum fert, vel ex *Sambuco*, quæ in campis felicissime provenit, vel denique ex *Salice viminali*, quæ commodissimam adfert umbram. Intra hoc topiarium, porticus ex *Ulmo* aut *Fraxino* facienda est, quæ emineat, ut flatum urentesque solis radios arceat

*) *Iter Scanic.* 263.

ceat a tenellis plantis. In Hortum aqua limpida adducenda erit, illa enim, quæ ex puteis & fontibus hauritur, ob acrimoniam ei insitam minus apta est; fluvialis autem fini huic in solidum responderet. Hunc in modum, horto nostro munito, frigidarium ad partem borealem exstrui deberet, in quod, sub frigidissimis brumæ diebus, plantæ tenellæ, ut ab hiemis injuria defendantur, inferri possent. Plantator perspectum habeat, qua terra, quoque solo, quævis planta lætissime progerminet; ut sciat e. gr. *Asarum*, *Arum*, *Dictamnum album* &c. in umbrosis serenda esse; *Lilium album*, *Lavendulam*, *Thymum*, *Rutam*, in arenosis; *Rhabarbarum* in argillosis; *Scordium*, *Pulegium* in locis subhumidis &c. &c.

Plantæ, in ejusmodi Hortum introducendæ, vel perennes sunt, vel annuæ; harum tanta copia, quanta Pharmacopolis nostris sufficere possit, serenda.

Arbores:
Populus nigra.
Morus.
Berberis.
Genista.
Lauro-Cerasus.
Buxus.
Sabina.
Caprifolium.
Cerasus.
Ribes varium.
Juglans.

Annuæ:
Ammi.
Anisum.
Antirrhinum.
Botrys.
Canariense.
Camphorata.
Carthamus.
Cataputia.
Chamæpitys.
Cicer.
Citrullus.
Coris.
Cyminum.
Cucurbita.
Elaterium.
Eruca.
Ervum.
Fœnum græcum.
Lupinus.
Lens.
Melissa turcica.
Mercurialis.
Nigella.
Papaver.
Psyllium.
Piper Indicum.
Perfoliata.
Calendula.
Nasturtium aquatic.
Xanthium.
Geranium moschat.
Carduus Mariæ.
benedictus.

Perennes:
Ageratum.
Alcanna spuria.
Alkekengi.
Anthora.
Aristolochia.
Arum.
Asphodelus.
Bella donna.
Bistorta.
Branca ursi.
Chamomilla rom.
Chamædrys.
Calamintha.
Ceterach.
Crocus.
Cyclamen.

 Cheiri.

Cheiri.
Dentaria.
Dictamnus albus.
Doronicum.
Elaterium.
Endivia.
Enula.
Fœniculum.
Galega.
Gratiola.
Gallitrichum.
Helleborus albus.
Horminum.
Imperatoria.
Iris nostras.
Lilium album.
Lobelia.
Lapathum sanguin.
Lavendula.
Liquiritia.
Marum.
Malva arborea.
Melissa Canariensis.
citrina.
Mentha spicata.
crispa.
Melilotus.
Mandragora.
Meum.
Pœonia.
Parietaria.
Peucedanum.
Phu.
Phytolacca.
Polium.
Pyrethrum.
Pulegium.
Rosmarinus.
Rosa.
Rhaponticum.
Rhabarbara monach.
Rubia.
Ruta.
Ruscus.
Saponaria.
Scrophularia aquat.
Siler.
Soldanella.
Sclarea.
Seseli.
Santolina.
Stœchas arabica.
Tunica.
Vinca.
Uvularia.
Betonica.
Aquilegia.
Aristolochia fabacea.
Asarum.
Enula.
Lithospermum.
Numularia.
Petasites.
Pimpinella Italica.
Scolopendra.
Scordium.
Sempervivum.
Verbena.
Conyza.
Esula.
Viola.

Illæ denique restant plantæ, quæ, ut nulla industria in patria ali queunt, ita omnes ab exteris comparandæ sunt.

Asiaticæ.
Zingiber.
Cardamomum.
Paradisi grana.
Costus.
Curcuma.
Galanga.
Zedoaria.
Piper.
Cubebe.
Acmella.
Caryophyllus.
Cocculi.
Cinnamomum.
P[illegible]vium.
Cassia lignea.
caryophyllat.
Myristica.
Anisum stellatum.
Malabathrum.
Ignatii Faba.
Camphora.
Aloë.
Sanguis draconis.
Gutta.
Opium.
Euphorbium.
Catechu.
Indigo.
Benzoë.
Assa fœtida.
Vomica.
Anacardium.
Santalum.
Behen oleum.
Rhabarbarum.
China radix.
Thea.
Sagu.
Coffea.
Africanæ.
Myrrha.
Bdellium.
Sagapenum.
Ammoniacum.

Opo-

Opobalsamum.
Olibanum.
Storax.
Galbanum.
Scammonium.
Sarcocolla.
Tamarindus.
Sesamum.
Cinæ semen.
Acacia vera.
Cassia fistula.
Spica Indica.
Schœnanthus.
Alcanna.
Sebestena.

Americanæ.

Contrajerva.
Ipecacuanha.
Jalappa.
Mechoacanna.
Sarsaparilla.
Ginseng.
Senega.
China.
Cascarilla.
Sassafras.
Winteranus.
Campechia.
Brasilia.
Guajacum.
Copaiva.
Tolu.
Peruvianum balsam.
Senega.
Collinsonia.
Simaruba.
Ceanothus.
Orleana.
Styrax liquida.
Tachamahaca.
Anime.
Elemi.
Caranna.
Peragua.
Cassine.
Anacardium occid.
Cacao.
Vanilla.
Saponaria Nucl.

Europææ.

Oliva.
Capparis.
Ladanum.
Tragacantha.
Mastix.
Terebinthina cypria.
Hypocistis.
Siliqua dulcis.
Pistacia.
Spica celtica.
Balaustia.
Cynomorium.
Camphorata.
Senna.
Scilla.
Gentiana.
Suber.
Agaricus.
Spongia.

LII.

CENSURA SIMPLICIUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita

A

GUSTAV. JAC. CARLBOHM

Holmensi.

Upsaliæ d. 19. *Decembr.* 1753.

CAPUT PRIUS.

§. I.

Si varias illas consideremus infirmitates, quibus corpus humanum sæpissime laborat, statim apparet, Medicinam non solum summe utilem, verum etiam plane necessariam esse scientiam; hujus enim beneficio corpus nostrum in statu sanitatis conservatur, hujus beneficio contra morbos munitur, hujus denique beneficio restituitur valetudini, dum morbis laborat, atque sic hujus ope conservatur, quod a natura nobis carissimum & pretiosissimum est datum. Hac igitur arte quid dignius? quid utilius? quid magis necessarium cogitari potest?

§. II.

Sed ut nihil simul inventum atque perfectum est, ita nec almæ nostræ Medicinæ ad debitæ perfectio-

fectionis fastigium adscendere licuit; sed a primordiis sat exiguis magis magisque incrementa cepit. Non itaque negamus, veteres æque ac recentiores, variis calamitatibus pressos, egregia multa suaque non defraudanda laude invenisse Medicamenta. Hæc tamen, Seculis barbaris, qua magnam partem, oblivionis caligine sepulta fuerunt, idque eam imprimis ob causam, quod vetustioris ævi Mystagogi artem nondum didicissent, Res Naturales adeo distincte & complete definiendi, ut inter se probe distingui possent, unde postea factum, ut non confundenda confunderentur. Accedit, quod Medicina veterum, cognitione inprimis Empirica fundata erat, quam quidem rationem artem medendi stabiliendi, nos non rejicimus; Sed eandem potius tanta, quanta subtilem unquam theoriam, dignam judicamus laude. Quidquid tamen sit, hac ratione evitari non potuit, quin, partim ob malam morborum delineationem & classificationem, partim ob fidem auctoribus non satis habendam, partim etiam ob naturam ægroti Medicamento imputatam, interdum irrepserint fallaciæ.

§. III.

Tenebris demum pulsis Scientiarum, ille tandem illucescere cœpit dies, quo Auctores *Medicamentorum Simplicium* Historiam e Scriptis veterum colligerent, simulque ostenderent, quænam Plantæ, sub hoc vel illo nomine, a veteribus indicarentur; At magna difficultas, non tam facile superanda, hic sese obtulit, partim inde, quod Plantæ, uti antea dictum, nec rite definitæ, nec in formam redactæ essent Systematicam, partim quoque inde, quod Græcorum plantæ auctoribus ad manus non essent. Hinc facilis est conclusio, quam incertæ tunc temporis fuerint plantarum determinationes, dum inter Auctores ipsos infinitæ de hac re intercesserunt controversiæ; Varias deinde Plantas, ob insignem quendam

dam ufum Medicum, in Pharmacopolia introduxerunt recentiores Medici, quarum utilitatem Theoria non folum, fed & Experientia comprobavit.

§. IV.

Erroneæ & fuperftitiofæ illæ, quas Medici olim de influxu *Siderum* in Plantas, de *Signatura externa* & quæ funt reliqua, foverunt fententiæ, certis herbis, in certis fanandis morbis, aliam majoremque attribuerunt vim & efficaciam, quam qua revera inftructæ fuerunt. Et has præconceptas opiniones, aliorumque data exempla, tam valida fuiffe experti fumus, ut nonnullæ Sectæ, Medicamenta quoque HEROICA, e.g. *Opium*, *Mandragoram*, *Chin-Chinæ corticem* aliaque profcripferint, horumque in locum nulla alia, quam infipida, inodora, inertia, oleracea & effœta, e.g. *Beccabungæ*, *Bellidis* Herbam aliasque fubftituere fint aufi. Annon itaque experimenta a medii ævi Medicis inftituta, digna funt, quæ feveriffimam fubeant cenfuram, dum non nifi compofita longasque remediorum formulas præfcripfe-runt, cum tamea Species morborum ad Genera referre, nedum eas a fe invicem diftinguere noverint, licet fpecies diverfæ unius ejusdemque generis, agnofcant caufas longe diverfiffimas, ut una eademque medicina nequeat valere femper in eodem genere. Si itaque Medicinam ad perfectionem unquam adfcendere oportet, hoc, ut principium & lex fancte fervanda, affumendum eft: *Species morborum inter fe quam accuratiffime diftinguendæ, nec nifi fimplicia præfcribenda Medicamenta.* Interim hanc metam prius forte attingere non licebit, quam ufu receptum fuerit, non nifi fimplicibus folum, quantum fieri poteft, uti Medicamentis. Quasdam etiam hac in re habemus prærogativas veteribus ignotas, plura fcilicet experimenta & majorem de affinitatibus plantarum cognitionem, tandemque uberius percepimus, quomodo

modo ſenſus, olfactus puta & geſtus, virtutibus vegetabilium inveſtigandis, inſerviant, adeo, ut ordine cujuscunque plantæ naturali cognito, & collato cum *odore* ejusdem & *ſapore*, non adeo facile nobis perſuadeamus, hanc vel illam herbam alienam ab illa exercere virtutem, quæ ſenſuum ope inveſtigata fuit.

§. V.

Hæc omnia conſiderantes, non poſſumus non a REGIO COLLEGIO MEDICO petere, ut ÆSCULAPII Satellites, primo præcipueque *Species morborum cognoſcere*, ſecundo, *quantum fieri poteſt*, *Medicamentis uti ſimplicibus*, tertio denique, *juſta & ſufficienti doſi ſimplicia præſcribere jubeantur*. A Medicamentis enim heroicis, narcoticis, vomitoriis & purgantibus, ſatis ſuperque edocti, novimus, quantum periclitemur, ſi juſto major ſumatur doſis, nec non quam incaſſum foret, ea, doſi refracta, præſcribere. Non ſine ratione itaque metuimus, ne mitiora ſæpiſſime Medicamenta tam parva doſi præſcribantur, ut naturam haud immutent; ſed ſuſpendendo curam ægroti exſpectando agant. Hujus rei veritatem plurimis corroborarem argumentis, niſi a ſcopo alienum eſſet. Quantum denique præconcepta illa opinio, de omnibus excludendis VENENATIS, incrementa Medicinæ impediverit, incredibile eſt dictu, cum tamen optimum Medicamentum, majori doſi ſumtum, in venenum ſæpius vertatur, & præſentiſſimum viciſſim venenum, juſta doſi adhibitum, præſtantiſſimam Medicinam ferat.

§. VI.

Atque pauca hæc, quæ jam allata ſunt, abuſui oſtendendo Medicamentorum ſufficiant; Si vero ad Officinas noſtras regrediamur, videbimus tabernas earum multitudine, quod dolendum eſt, Medicamentorum gravatas eſſe, quibus Medici nunquam utun-

utuntur, quid? quod multa horum Pharmacorum nomine insigniri non debent. Multas quoque Pharmacopolæ colligunt asservantque partes plantarum inutiles, non considerantes, præstantissimam virtutem in una tantum earundem parte residere.

EXCLUDENDA.

ACETOSÆ HISPANICÆ *Radix* superflua, ratione Radicis Acetosæ nostratis.

ACETOSÆ ROTUNDIFOLIÆ *Herba*, nostrate Herba debilior, adeoque illam merito rejicimus.

ACORI VERI *Radicem* ex India accersere opus non est, dum Europa Calamum vulgarem nobis copiosissime offert.

ADIANTHI AUREI *Herba* valde inutilis.

AGERATI *Herba* destitui possumus, cum meliores habeamus.

AGNI CASTI *Semina* nimis dubia & incerta.

ALKEKENGI *Herba*, *Semina* superflua, *Baccæ* vero sufficientes.

ALTHÆÆ *Semina* Radicis vi carent.

ANGELICÆ SATIVÆ *Herba* inusitata, præcipua enim vis latet in Radice & Seminibus.

ANTIRRHINI *Herba* superstitione introducta.

ANTHOPHYLLORUM vis eadem ac Caryophyllorum Officinarum, adeoque superflua.

AQUILEGIÆ *Herba* dubia & suspecta.

ARI *Herba* valde inutilis est.

ASARI *Semina* ambigua sunt.

ASPALATHI *Lignum* superfluum.

ASPHODELI *Radice* carere possumus.

ATRIPLICIS SATIVÆ *Herba* (sicca) uti non debemus, viridis vero *Herba* culinaris.

ATRI-

ATRIPLICIS SYLVESTRIS *Herba* dubia.

BECCABUNGÆ *Herba*. Succus ejusdem e viridi Herba, uti reliqui Succi expressi, suam præstare potest utilitatem oleraceam, non videmus autem, quo jure herba exsiccata usui Medico inservire possit, licet a quibusdam magnopere laudata fuerit.

BEHEN ALBI *Radix* in Arabum tantum compositionibus adhibita fuit.

BEHEN RUBRI *Radix* hujus ævi Medicis inusitata; adstringentia nobis sufficientia prostant.

BORRAGINIS *Herba*, *Flores*, conspicua quadam vi Medica non gaudent.

BRASSICÆ RUBRÆ *Semina* minus necessaria.

BRYONIÆ *Baccæ*, *Semina* dubia.

BUGLOSSI *Radix*, *Herba*, *Flores* abesse possunt, Medica enim eorum virtus ambigua.

CALENDULÆ *Semina* inutilia.

CANARIENSE *Semen*, præstans avium nutrimentum, Myropolis relinquendum.

CARDUI BENEDICTI *Semina* minus probata.

CARPOBALSAMI *Fructus* rarus & virtute medica vix conspicuus.

CASTANEÆ *Fructus* culinares, *Cortex* vero anceps.

CATAPUTIÆ MINORIS *Seminum* usus haud fidus, hodie exolevit.

CENTUMNODIÆ *Herba* præcipua quadam non pollet virtute Medica.

CEREFOLII *Semina* in morbis nunquam usurpantur.

CHELIDONII MINORIS *Herba* oleracea.

CICHOREI *Semina* nullius usus.

COCHLEARIÆ *Semina* vix tanti momenti.

CON-

CONSOLIDÆ MAJORIS *Herba* & *Flores*, eadem qua Radix non pollent virtute, adeoque inutiles.

CONSOLIDÆ MEDIÆ *Herba* incerta.

CONSOLIDA REGALIS *Flores* inuſitati, in locum Florum Violarum ſubſtitui non debent.

CUPRESSI *Lignum* nullam meretur fidem.

CYANI *Floribus* commode caremus.

CYPERI ROTUNDI *Radix* abeſſe, LONGI vero Radix, eadem pollens virtute, aſſervari poteſt.

DAUCI SYLVESTRIS & SATIVÆ *Semina* (diſtincta). Minus neceſſarium ducitur, utriusque diſtincta ſervare ſemina, ex alterutra tantum collecta ſufficiunt, cum iisdem gaudeant viribus.

ENDIVIÆ *Semina* inutilia.

ENULÆ *Flores* vi Radicis non pollent.

ERYNGII *Herba* excludenda, *Radix* tantum aſſervanda.

ESULÆ *Herba* ſupervacanea. *Radix* una cum *Cortice* ejusdem ſufficiens.

EUPHRASIÆ *Herba* valde dubia.

FAGI *Fructus* rejiciuntur.

FUMARIÆ *Semina* obſoleta.

FUNGUS BEDEGUAR Pharmacum dubium.

GALANGÆ MAJORIS *Radix* rejici quidem poteſt, & *Minoris* tantum *Radix* aſſervari, cujus vis & major eſt & ſuaveolentior.

GALEGÆ *Herba* a Medicis magnopere quidem laudata fuit, neſcio tamen, an ſatis fida ſit?

GRANA PARADISI & Cardamomum ea inter ſe junguntur affinitate, ut a Medicis promiſcue uſurpari poſſint.

GRANA TIGLIÆ *vel* TILLI draſtica & inuſitata.

HEPA-

HEPATICAE ALBÆ *Herbae Florumque* vis incognita.

HEPATICAE NOBILIS *Flores* praecipua quadam vi Medica non innotuerunt.

HERMODACTYLI *Radix* tanquam ſpecifica in Rheumatiſmo & Amauroſi laudata, vis autem ejus nondum ſatis approbata fuit.

HIRUNDINARIÆ *Herba* eradicanda & Radix tantum ſervanda.

HYOSCYAMI *Radix* Medicamentum omnino incertum.

HYSSOPI *Semina* nunquam uſurpantur.

LACTUCÆ *Herba* culinaris.

LAPATHI ACUTI *Herba* ſuperflua.

LAVANDULÆ *Semina* minus neceſſaria.

LILII *Antheris* inſtar inſignis Emmenagogi utuntur quidem Medici, nobis tamen aliis ejusdem virtutis debiliores ſunt.

LITHOSPERMI *Semina* incerta porrigunt Medicamenta.

MAJORANÆ *Semina* nunquam praeſcribuntur.

MALVÆ ARBOREÆ *Flores* & *Semina* omnino abeſſe poſſunt.

MALVÆ VULGARIS *Semina* Radicis vi carent.

MELISSÆ CITRINÆ *Semina* inutilia.

MELISSÆ TURCICÆ *Herba*; *Semina* ſuperflua.

MENTHÆ SYLVESTRIS *Herba* rejicienda, quatenus ſatis Menthæ Criſpæ habemus.

MILII *Semina* tanquam inutilia in Medicina rejicienda.

MORSUS DIABOLI *Herba* & *Radix* tanta vi Medica prædita non fuerunt, quin hiſce meliora haberi poſſint Pharmaca.

MYROBALANI facile *omnes*, a nobis præſcribi non

 debent,

debent, rarius enim iis utimur, & præterea corrupti plerumque ad nos mittuntur.

Nasturtii Indici *Herba* culinis cedat.

Nuces Aquaticæ culinares potius quam Medicæ.

Pastinacæ *Radix*; Hac carere omnino possunt Pharmacopolæ.

Pavanæ *Ligno* carere possumus.

Pentaphylli *Herba* superflua.

Perfoliatæ *Herba*, *Semina* sat fida non sunt Pharmaca.

Petasitidis *Flores* incerti.

Phaseoli *Semina* culinis relinquenda.

Pimpinellæ Italicæ *Herba*, *Semina* ambigua.

Pimpinellæ Italicæ *Radix* adstringens quidem, sed quoniam multitudo fortius adstringentium Pharmacopolia replet, ejusque vis in Hydrophobia nondum explorata satis fuit, ea quoque excludenda.

Plantaginis Latifoliæ *Radix*, *Herba* (sicca) superflua, Semina vero ob vim suam adstringentem remanere possunt.

Polii Cretici *Herba* vix locum meretur, licet a Capivaccio valde laudata fuerit.

Portulacæ *Herba* culinaris, *Seminum* vero vis minus explorata.

Primulæ *Herba* magis oleracea quam Medica.

Prunellæ *Herba* adstringens quidem; superflua tamen.

Ptarmicæ *Herba* exul fiat, quatenus Millefolium eadem vi gaudet.

Pulmonariæ *Maculosæ Herbæ* vis nondum satis explorata.

Pulsatillæ *Herba* ceteris periculosior, & præ-

terea

terea vis ejus non adhuc satis distincte demonstrata fuit.

QUERCUS *Glandes* rejici possunt.

RAPÆ *Semina* supervacanea.

RAPHANI *Seminibus* nec utuntur.

RHOEADIS *Herbam* missam facimus.

RICINI MAJORIS *Semina* incerta.

RORIS MARINI binæ in Officinis asservantur species, Hortensis una, Altera Hispanica; satis esset alteram retinere; alteram ejusque semina excludere, cum iisdem viribus polleant.

RORIS SOLIS *Herba* adhuc in morbis incerta, quamvis vi gaudeat singulari.

RUBI IDÆI *Folia* omnino abesse possunt, ad conciliandam enim nigredinem capillorum nunquam præscribuntur.

RUSCI *Semina* incerta sunt Medicamenta.

SALVIÆ *Flores* & *Semina* rejicienda, Folia tantum colligenda.

SANTALUM ALBUM supervacaneum, Citrino debilius.

SAPONARIÆ *Seminum* vis incognita.

SATUREJÆ *Semina* obsoleta.

SAXIFRAGÆ ALBÆ *Radix*, *Herba*, *Flores*, *Semina* incertæ virtutis.

SAXIFRAGÆ RUBRÆ *Herba* minime necessaria, *Radix* quoque valde incerta.

SCABIOSÆ *Flores* satis incerti.

SCORZONERÆ *Semina* supervacanea.

SENNÆ *Folliculi* commode rejiciuntur, & Folia tantum adoptantur.

SESELI CRETICI *Semina* ambigua simul ac superflua.

SILERIS MONTANI *Semina* ſuperflua, plura namque eadem vi habemus præſtantiora.

SPINACIÆ *Semina* quoad virtutem ambigua.

TABACI *Semina* ſuperflua.

TAMARISCI *Folia*, ſufficiente *Ligno* & *Radicis Cortice*, omittenda.

TARAXACI *Herba* abſit.

THYMI CRETICI *Herba* raro quidem uſurpatur, licet Thymo Vulgari fortior, qui tamen ſufficit.

THYMI VULGARIS *Semina* inuſitata.

TORMENTILLÆ *Herba* effœta.

TUNICÆ *Semina* a Medicis non uſurpantur.

TUSSILAGINIS *Flores* incerti.

URTICÆ ROMANÆ *Semine* deſtitui poſſumus.

USNEÆ *Herba* ſuperſtitioſa.

VERBASCI *Flores* Herba imbecilliores, adeoque inutiles.

VERBENÆ *Herba* ſuperſtitione Veterum introducta, ſat fidorum experimentorum expers.

VERNICIS *Reſina* pictoribus relinquenda, niſi ſervaretur pro Hæmorrhoidibus.

VICTORIALIS LONGÆ *Radix* ſuperſtitione introducta.

VIOLARIÆ *Herba*, minus tutum Laxans.

VITIS *Folia* præcipua quadam virtute nondum confirmata.

CAPUT POSTERIUS.

§. VII.

Hiſce excluſis, variæ adoptari poſſunt Plantæ, quarum vis recentioribus experimentis tam nota & patefacta fuit, ut de veritate eorundem ulterius dubitare

bitare haud fas sit. Quidam vero hanc forsitan injicient objectionem, eas scilicet herbas *difficulter obtineri*, quae in reliquis Europæ Officinis non asservantur; forsan quoque aliorum *experimenta in dubium* trahere volent, cum satis experimentorum a nobis institutorum desit. Prius obstaculum facile superatur, si, solutis pecuniis, quibus omnia veneunt, locus Plantarum natalis cognitus fuerit; posterius vero haud approbandum existimamus, quatenus plurium Nationum testimoniis, ut & Virorum eruditissimorum certissimis experimentis superstructum est: Sin minus, quæ detecta & patefacta sunt in scientiis, nullius essent utilitatis. Præterea quoque Medicorum officium erit, omnem navare operam, ut, in morbis mortiferis, tam præstantia sibi acquirant Pharmaca, ut commodo generis humani sufficiant.

Hanc ob causam Regii Collegii Medici censuræ sequentia Medicamenta, e regno Vegetabili deprompta, submittere ausus sum, quæ antea a Pharmacopœis nostratibus recepta non fuerunt, ut:

ACMELLA ex Insula Zeylon, ob vim diureticam & virtutem in *Calculo* singularem Seculo præterlapso satis cognita fuit, & si hæc deficiat, *Sigesbeckia* ejus in locum substitui potest.

ACTEÆ *Radix* in *Asthenia* sive Languore frigido, unicum tantum est Medicamentum, cujus, Americam septentrionalem inhabitantes, effectum detexerunt, teste Coldenio.

ALKANNÆ *Radix*, e Gallia Narbonensi, a Lithospermo Tinctorio desumta, minime prætereunda est, ob speciosam illam Tincturam, nec ejusce in locum *Anchusæ Officinalis* Radicem ab exteris accersere opus est.

BACCÆ NORLANDICÆ refrigerantes & simul

cordiales: fine pari, in febribus putridis eximiæ, nobis propriæ.

BELLADONNÆ *Baccæ* a Gesnero dudum in *Dysenteria* contagiosa usurpatæ fuerunt, nec veneni metus dissuadeat, dum moderata solum adhibeatur Dosis. *Folia* in Cancro nuper inclaruere opera Cl. Lambergen.

BRITANNICÆ *Radix*, juxta aquas crescens, in ulceribus Cacoëthicis specifica, per totum Regnum hodie cognita & approbata, virtute ejusdem a Nobiliss. D:no Præside demonstrata.

CHAMÆMORI *Baccæ conditæ*, quas Patria nobis offert, uti Pharmacum in Febribus ardentibus, Scorbuto aliisque humectans & refrigerans eximium, minime negligendæ sunt, inprimis, quoniam præstantius ejusdem virtutis medicamentum haud detectum est, quin magis acidum, adeoque magis debilitans sit.

CAMPESCANUM *Lignum* a recentioris ævi Medicis in *Dysenteria* magnopere laudatum.

CAMPHORATÆ *Herba* e Gallia Narbonensi, in *Hydrope*, teste Magnolio & Burleto, notissima, ut & in *Asthmate* humido, ex Actis Parisinis in *Rheumatismo*, *Hysteria* aliisque, eximia vi diuretica calida & sudorifera.

CASSINÆ *Folia*, *Variolis* optimum Medicamentum, fermentationem sanguinis nimis vehementem cohibens, nec tamen facultatem expulsivam penitus ligans; expectorationem promovet, pulmones tutatur, & impedit, ne invadant variolæ caput aut guttur. *Marlow* apud *Dale Pharmacop.* *p.* 348. Magnum sane Medicamenti elogium, quod intactum non relinquant Medici.

CEANOTHI & LOBELIÆ *Radices* optimæ in *Syphilitide*, Noveboracensibus sylvestribus Nationibus

nibus usitatissimæ, detectæ per D:num Profess. Kalm.

COLLINSONIA e Philadelphia, Canada, tanquam specifica in *Colica puerperarum*, a D:no Coldenio laudata, a Barthramio vero confirmata.

CORIDIS *Herba* e Gallia Narbonensi, Planta amarissima, Arabum Catholicum in *Syphilitide*, teste Shavio.

CONYZÆ *Herba* europæa, tanquam divinum quoddam Pharmacum in *Dysenteria* æstimanda, confirmata a Ruthenis in expeditione contra Turcas.

COTULÆ *Herba* in passione *Hysterica*, *Hydrope*, *Asthmate* & *Scrophulis* eximia, teste Fullero.

DIERVILLA in *Syphilitide* satis proficua, quam D:nus Prof. Kalm detexit.

DULCAMARÆ *Stipites*, apud nos frequentes. Folia Solani in usum Pharmaceuticum olim collecta fuerunt, minoris autem utilitatis: sed per aliquot jam annos, magno cum levamine usurpati fuerunt *Stipites*, tanquam Medicamentum Sanguinem mundificans, in *Decoctis Mundificantibus & Lochia pellentibus*, ut & in morbis *Arthriticis* præscripti.

ELATERIUM ALBUM, Heroica Medicina, veteribus usitatissima, diu neglecta ob veneni suspicionem, revocata per Listerum, hodie famam & auctoritatem assecuta est.

FABA IGNATII, ex Insulis Philippinis, in *febribus* exanthematicis, & intermittentibus, inque morbis *soporosis*, *Asthmate* & *Ecclampsia* egregium Medicamen.

FUNGUS MELITENSIS e Sicilia, Melita, Mauritania, cujus vis in *profluviis Sanguineis* cetera magnopere superat Pharmaca, laudatus a Boccone, confirmatus vero in Actis Bononiensibus.

GALIUM LUTEUM, cujus *coma florifera* Anton Jussæus quotidie in Passione *Hysterica* cum fructu usus est.

GEUM PALUSTRE ab incolis Americæ septentrionalis in *febribus intermittentibus*, loco Chinæ, magno cum fructu usurpatur, teste D. Prof. KALMIO, confirmatum experimentis D. D. Bergii. In gratiam pauperum omnino colligendum esse existimamus.

HYPOCISTIDIS *Succus* ex Europa Australi & inprimis Hispania, in morbis *evacuatoriis* insignis.

JUGLANDIS *Fructus* contra *vermes*; & *dissepimenta* quoque *fructuum*, apud Hibernos olim in *Dysenteria castrensi* specifica, negligenda non sunt.

LAPATHI SANGUINEI *Radix* inter omnia Lapatha maxime tonica, in *Dysenteria* eximia, facillime in hortis nostratibus crescens.

LAURO - CERASI *Folia* per Belgium usitatissima pro infuso in *morbis pulmones depascentibus*.

LINI CATHARTICI *Herba* laxans, in *morbis Nephriticis*, *febribus intermittentibus*, ut & in *Hydrope* præstans, Medicorum libris notissima.

LINNÆÆ *Herba* per Norlandiam in *doloribus Rheumaticis*, *Ischiadicis* interne & externe usitatissima, ideoque in Dania officinas pharm. intravit.

MELISSA CANARIENSIS, ab odore ejus fragrante camphorato, ad virtutem ejus maxime resorbentem facile concludere possumus.

MENTHA PIPERITA cum in hortis nostris facillime proveniat, & reliquis speciebus scopo resolvente & refrigerante antecellat, minime sit negligenda.

MO-

MONARDÆ *Herba* ad sedandas *Febres intermittentes* in America Boreali per totam Nationem usurpatur, teste D. KALMIO.

MUSCUS CANINUS tanquam specificus in *Hydrophobia*, a Sloaneo & aliis proclamatus.

MUSCUS CUMATILIS contra *vermes* intestinorum, rusticis nostratibus tritissimus & heroicus.

MYRTI BRABANTICI *Herba*, in *Scabie* Euporiston Simonis Pauli.

PEDICULARIS *recens* inprimis & *viridis*, quondam in *fistulis* & *ulceribus sinuosis* à Schwenckfeldo demonstrata, nuperrime verò in Act. N. C. confirmata.

PERAGUÆ *Folia*, vomitoria, purgantia & sudorifera ratione Doseos, a Robinsono in *Colica Nephritica* & a Marlovio in *Diabete* tanquam specifica approbata, locum sane merentur.

PHYTOLACCÆ *Succus* specificus in *Cancro*, per totam Europam nuper innotuit.

PROFLUVII *Radix* in *alvo fluente*, confirmata a Societate Edinburgensi, ex Asia petenda.

RIBES NIGRUM, cujus vis pellens singularis plane & in Medicina Boum decantatissima, a Pharmacopœis colligi debet.

SABADILLÆ *Semina* Pediculos infantum præ omni alia medicina occidunt, ideoque non rejicienda, quamvis planta, e qua desumantur, lateat.

SAPONARIÆ *Nuclei* in *Chlorosi* Specifici, adoptari possunt.

SCROPHULARIÆ AQUATICÆ *Herba*, ut corrigens Sennæ, ex Actis Parisinis, Boerhaavio aliisque laudata.

SENEGÆ *Radix*, e Virginia, contra *febres inflammatorias & morsus Serpentum* valde præstans, satis superque demonstrata a Tenent. Laus ejusdem Medicamenti, a singulari suo sapore, acidulo nempe & calidissimo, confirmatur.

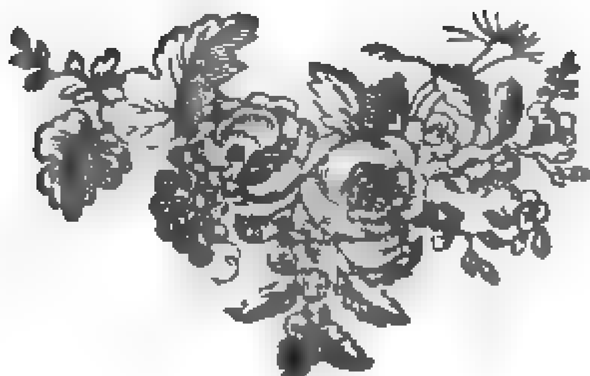
SERPENTUM *Radix*, Ophiorrhiza dicta, ligno Colubrino in Pharmacopoliis præferenda, *Amœn. acad.*

SOPHORA ex India, omnium præstantissimum in *Cholera* Pharmacum, a Rumphio demonstrata.

UVÆ URSI *Folia* tanquam Pharmacum corroborans & adstringens validissimum.

VITIS IDÆÆ *Baccæ* indigenæ quoque & maxime refrigerantes.

VULVARIÆ vis in passione *Hysterica* a Fullero usitata.

LIII.

CANIS FAMILIARIS,

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propositus

ab

ERICO M. LINDECRANTZ

O-Gotho.

Upsaliæ d. 21. Dec. 1753.

I. N. J.

PRÆFATIO.

Nihil in rerum natura existit, quo mentes humanæ magis delectentur, animique mortalium in admirationem excitentur, quam consideratio innumerarum illarum dotum, quibus Omnipotens Creator *Quadrupedia* instruxit; mirum itaque mihi videtur, quod illorum historia, fere in hunc usquè diem, dum reliquæ scientiæ, recentiorum industria, veterum se exuerunt fabulis, Zoologia nempe Quadrupedum, adhuc coacta fuerit in pannosis suis vestimentis sese ostendere.

Animal illud notissimum, quod merito Martyr Medicorum dicitur, CANEM scilicet, cujus descriptionem qualemcunque cum historia, heic tradere

re constitui, non ineptam esse materiam, Speciminis Academici loco, edendam, et a nemine mihi vitio vertendam, puto; nec dubitavit illustrissima Regia Scientiarum Academia Londinensis *Canem* in suum insigne eligere.

Hic idem Canis, apud omnes fere nationes, tantam invenit gratiam, ut in ædibus illarum adoptetur, & propriis earum eduliis nutriatur; immo nobiliores Domicellæ atque Matronæ illum in deliciis gentis humanæ sæpe habent, cum Melitæi catelli, Clientum instar ipsis sunt. Nec quisquam credat, hoc argumentum sat esse pertractatum, quamquam *Cajus* de Canibus Britannicis, & *Paullinus* in *Cynographia* sua prolixe de Canibus scripserint, ut alios taceam, quos Benevolus Lector sibi familiares reddat, si multa hac in re scire cupiat. Instituti ratio jam mihi non permittit plura hac de re proferre, quam quæ inprimis ad historiam naturalem attinent, nam si omnia ad historiam Litterariam, anatomiam comparatam, Medicamentorum compositiones &c. pertinentia, commemorare vellem, opella hæc in volumen adcresceret, & vix finem attingerem.

§. I.

GENUS.

CANIS est *quadrupes* ordinis *Ferini*, cui Dentes *Molares* superiores seni, inferiores septeni.

Primores superiores sex: lateralibus longioribus.

inferiores sex: extimis, latere extimo, denticulo instructis.

Canini solitarii: superiores distantes a primoribus: inferiores distantes a molaribus.

§. II.

§. II.

SPECIES.

Ad hoc genus, præter *Canem* noſtrum *domeſticum*, pertinent quoque: *Lupus vulgaris*, & *aureus*, *Hyæna*, *Vulpes campeſtris* & *vulgaris* atque *alba*, quos aliis relinquo; nam primam ſpeciem mihi ſatis ſuperque ſufficiat pertractaſſe.

Canis hic, in ſyſtemate naturæ N. D. Præſidis, a reliquis ſpeciebus hujus generis diſtinguitur *Cauda ſiniſtrorſum recurva*, quæ nota characteriſtica in hac ſpecie tam ſingularis eſt, ut inter quadrupedia vix unquam unum reperiatur, quod caudam hoc modo reflectat; cum enim ſub curſu non recta incedat, ſed latus dextrum antice obvertat, neceſſe eſt, ut cauda a latere adverſo ſeu contrario reflectatur, ne aëri reſiſtat; ſin autem unus ex centum caudam dextrorſum flectat, non magis variat rem, quam homo digitis ſex, ſuam ſpeciem. Exempla ex anatomicis habemus, e quibus ſatis convinci poſſumus, quod ſtructura corporum, tam animalium quam hominum, præternaturalis & interdum plane inverſa fuerit, idque eo ordine, ut ventriculus cordis ſiniſter fuerit dextrorſum & dexter ſiniſtrorſum, & ſic per totum corpus reliquæ partes ordinem ſervarunt perverſum. Nulla mihi data fuit occaſio ejusmodi Canem aperiendi, qui caudam flectit dextrorſum, quapropter aliis obſervandum relinquo, annon ſcilicet Ren dexter, qui alias ſedem ſuam ſuperne habet, apud tales inferius collocetur.

§. III.

VARIETATES.

VARIETATES canum fere innumeræ ſunt, & prorſus plures, quam reliquorum animalium. Præ-

cipuæ

cipuæ apud auctores & quæ communiter nominantur, sunt sequentes:

1. *Canis domesticus* s. *villaticus*, magnitudine vulpis, Auriculis erectis, Cauda subtus fere lanata. Nostratibus *Hushund*.

2. *Canis Sagax*, vulgo Vestigator, Auriculis pendulis, Cauda minus recurvata, Digito spurio unguiculato ad tibias posticas, Occipite prominulo, vulgo *Venaticus* dictus. *Jagthund*.

3. *Canis Grajus* magnitudine Lupi, Rostro attenuato, Dorso convexo, Abdomine angustato, Cauda lævi, Pedibus angustis. Nostratibus *Winthund*. Ob miram alacritatem in currendo, licet minus latret, in venationibus magna festinatione factis, usui est.

4. *Canis Mastivus* seu *Molossus*, magnitudine Lupi, undique torosus, crassus, Labiis inferioribus ad latera laxis & propendentibus. Ejusmodi sæpe inveniuntur in macellis & ad pecora a Lupis servanda apti. Nostratibus *Blodhund*.

5. *Canis aquaticus*, apud nos *Anglicus* dictus, notabilis Pilo nigro longo crispo, instar ovis. Hic præ ceteris docilis & fidelis; faciliusque aquam intrat. Nostratibus *Dogg*.

6. *Canis Melitæus*, est pygmeus, magnitudine Sciuri, Domicellarum oblectamentum, quem secum portant dum ambulant, in sinum excipiunt dum quiescunt & in lectum dum dormiunt. Nostratibus *Knähund*. Hic parvus fit, dum catuli spina dorsalis spiritu vini & oleis acribus inungitur, & inedia premitur.

7. *Canis fricator* distinguitur Naso retuso, resimo, brevissimo, nigro; Corpore flavo, brevi, quadrato; Auribus pendulis. Communiter reliquis mitior

tior, & hoc ævo apud nos vulgatissimus evasit. Nostratibus *Mops*.

8. *Canis Vertagus* distinguitur Pedibus brevissimis, curvatis & Trunco longiore, in patriam introductus non ita pridem a gloriosissimo Rege FRIDERICO I; facilius cryptas & antra Vulpium, Melium, & Cuniculorum intrat. Nostratibus *Hanse*.

9. *Canis extrarius* s. *Hispanicus* nuper etjam apud nos & inprimis ad aulas procerum & magnatum gratiam invenit, distinctus Corpore parvo, lævi, auriculis longis, propendentibus, lanatis. *It. Wgot.* 117.

10. *Canis avicularius*, Corpore sæpius variegato, Cauda truncata, quæ catulo adolescente putredine et tabe corripitur ac decidit, superstite basi vix palmari. Nostratibus *Rappbönsbund*.

11. *Canis ægyptius* nudus & depilatus, sæpius absque omni pilo, Cute nigra instar Morionis. Nostratibus *Nakenbund*.

§. IV.

DESCRIPTIO.

Describendis quadrupedibus haud mediocris sufficit exercitatio, nam sæpissime apud auctores observo cetera animalia, quam accuratissime, Quadrupedia vero quam pessime esse descripta.

Varietates Canum, ut nuper ostensum, quam plurimæ sunt; Permulti eam foverunt opinionem, ab initio plures fuisse Species; alii autem per partum hybridum & generationem æquivocam cum aliis Feris, tot varietates exstitisse. Si vero attentius inspiciamus speciem, unam eandemque esse, facile constabit.

Caput horizontale, ante oculos angustatum, pilis

lis brevioribus tectum. Cranium elevatum: vertice carinato.

Dentes Primores ſuperiores ſex, recti, paralleli: lateralibus remotis.

- - *Primores* inferiores 6, paralleli: exterioribus lobulo laterali inſtructis.

- - *Canini* udique ſolitarii; ſubulati, majores: ſuperiores utrinque remoti; inferiores tantum poſtice remoti.

- - *Molares* ſuperiores ſex utrinque; inferiores ſeptem, acuti, ſublobati.

Labium ſuperius obtuſum, fornicatum, lateribus tegens inferius, antice lacuna longitudinaliter connivente excavatum.

- - Inferius margine laterali occultato; nudo, molli, obtuſe denticulato inſtar criſtæ.

Myſtaces labii ſuperioris ex vibriſſis rigidiuſculis, antrorſum flexis, quinque vel ſex ordinum horizontalium, inſidentibus papillis verrucoſis: ſuperiore ordine remotiore. Labium inferius antice plurimis papillis ſetiferis adſperſum eſt.

Naſus prominet ultra labium, obtuſus, nudus, rugoſus, humidiuſculus. *Narium* foramina rotunda, extrorſum recurvata ſinu lunari.

Oculorum Iris griſea, *Pupilla* nigra, *Membrana Nictitans* intra canthum oculi majorem, brevis. *Supercilia* vix ulla, quamvis pili in palpebra ſuperiori, verſus canthum minorem, promineant.

Auriculæ piloſæ, oblongo-ovatæ, margine baſeos ſuperiore reflexo, margine poſtico verſus baſin duplicato: interiore bilobo.

VERRUCÆ facici ſeptem.

α) *Unica* utrinque ſupra canthum oculi majorem.

β) *Uni-*

β) *Unica* utrinque in medio utriusque malæ.

γ) *Unica* utrinque extra dentes molares.

δ)) *Unica* impar, ſub gula.

Lingua lævis, obtuſa, planiuſcula, longitudinaliter canaliculata. *Palatum* transverſim profunde ſulcatum.

Collum teretiuſculum, longitudine fere capitis.

Truncus teretiuſculus, verſus abdomen poſtice attenuatum.

SUTURÆ *velleris* diſtinctiſſimæ & ſingulares ſunt XIII.

α) *Unica* utrinque ab auricula, per latera colli, flexuoſa deſcendit ad baſin ſterni, & connectitur cum oppoſita, ubi vorticem non minus format, quam in medio itinere ad latus utrinque colli.

β) *Unica* impar a baſi ſterni ad ejusdem apicem ducta, adnexa priori.

δ) *Unica* a flexura cubiti ad palmam.

ϑ) *Unica* ad anum brevis, tranſverſalis.

η) *Unica* cingit anteriora auris, arcuata.

ζ) *Unica* ab umbilico, latera abdominis utrinque ambiens, ad inguina deſinens.

ι) *Unica* ab ano ad poplites.

ξ) *Unica* breviſſima ad canthum oculi minorem.

Suturæ & verrucæ totidem, Canem familiarem a Lupo diverſiſſimam ſpeciem, & omnes varietates ejusdem ſpeciei eſſe, abſolute evincunt.

Pedes antici Digitis quinque, ſemipalmati, veſtiti: Digitis duobus intermediis æqualibus, longioribus; duobus lateralibus æqualibus, brevioribus; Pollice ad latus interius tarſi breviſſimo. *Calcaneum* ſub baſi carpi, digiti forma, muticum, apice nudum.

Pedes poſtici anticis ſimillimi, ſed absque pollice.

Ungues convexi, modice compressi, obtusi, in omnibus digitis fixi, quos vix retrahit, hinc obtusiores evadunt.

Cauda cylindrica, pedum fere longitudine, sinistrorsum recurvata, pilis vestita, quam hilaris recurvat, timidus vero inter femora inflectit.

Scrotum vestitum quoad partem. Præputium prominulum, vestitum.

Mammæ in Femina decem, quorum sex in abdomine, quatuor in pectore. At in Masculo Mammæ tantum sex in abdomine, in pectore vero nullæ.

Tot notæ speciales Canis, satis superque ostendunt, varietates datas non constituere distinctas species. Ex datis etjam colligitur, *Verrucas* naturales & *Suturas* velleris, minime, uti hucusque a Zoologis omnibus factum, in descriptione Animalium prætereundas esse.

§. V.

INGESTA.

Ex dentium structura facile concludere possumus, quod animal sit carnivorum; non vero omnes appetit Carnes; testatur quotidiana experientia, eum Aves viroso odore infectas non tolerare: e. g. *Colymbus arcticus* globo perfossus, ex aqua non apportatur a Cane aquatico, qui quidem primo insultu avide illum prehendit, mox tamen ob odorem adversum demittit; sic ossibus anserum non vescitur, & multo minus *Accipitre*, *Corvo*, *Cornice*, aliisque. Naturæ Auctor sapientissime hoc modo odoras has aves, & imprimis rapaces, a morsu Ferarum convivarum & rapacium liberavit, quæ alias illis sæpissime cibus essent commodus. Teste D. D. HASSELQUIST, itin. palæst. 232. in urbe Cairo, singulis annis, canibus stipendia dantur, quibus quoti-

die

die caro emitur, & extra urbem in Canum & Vulturum alimentum ejicitur, quo hi ſuſtententur, qui conjunctis viribus cadavera conſumant & aërem purificent, ubi inter ſe amiciſſime conſpirant Canes, & Vultures, ut non tantum in eodem nido pullos educent, ſed & ex eodem cadavere cibum aſſumant amiciſſimi.

Cadavera, etjam putidiſſima, illis tanquam deliciæ ſunt. Canis enim, etjamſi in aula educatus, invenitur nullus, qui fœtidiſſimum cadaver, data occaſione non voret. Prædam non vulneri inhiando, ſed trahendo dilacerat, & dum eſurit, ipſa oſſa integra deglutire valet, quæ tamen, mirum dictu, in ventriculo ſolvuntur, ita ut nullum animal mihi notum ſit, quod tam firma poſſideat organa chymificationis; inopia carnis, piſces, fructus, herbæ ſucculentæ & omnia ex farina parata, cibo inſerviunt; vix ac ne vix quidem olera cruda & pure vegetabilia illum edere obſervamus.

Si ægrotat, ut ſæpiſſime evenit ingruente tempeſtate, quod ex nauſea & odore fœtido, quem ſpirat, colligitur, folia quorundam Graminum, præſertim *Tritici repentis*, aut *canini*, vel *Dactylidis glomeratæ* aſſumit, quibus *vomitus* excitatur, ſicque curatur. Satur cibis aut nauſea correptus Canis, invidus ad paſtum adigitur, ſi alius accerſetur Canis, quem, ringente ore & dentibus denudatis, oculis fulgentibus & erectis pilis dorſalibus, cum murmure irato repellit. Si clanculum cibum abſtulerit, quaſi facti conſcius, cauda demiſſa & incurvata in fugam ſe conjicit.

Potus ejus eſt aqua, & quidem in parva doſi, quam lingua exſerta ſolum lambendo haurit, quia naſus ejus prominens hauriendo bibere non ſinit, ne narium foramina demergantur.

§. VI.
EXCRETA.

Excrementa plerumque ſunt ſcybala dura, &, quando oſſa in cibum ſibi aſſumſit, *alba*, quæ a Pharmacopœis *album Græcum* ſive Magneſia animalis, appellantur.

Natura eum docuit, non promiſcue ſua deponere excrementa, uti cetera animalia, ſed ſupra ſtipites & lapides, vel alia ſterilia loca; idque non ſine cauſſa: nam hæc excrementa nunquam vegetabilia alunt, ſed omni modo deſtruunt, quod inprimis apud Canes catenarios videtur, ubi omnes pereunt plantæ, exceptis POLYGONO *aviculari* & SISYMBRIO *Sophia*. Inſecta ne hæc quidem excrementa attingunt, quoniam maximam vim ſepticam poſſident, quod olim perſpicaciſſimus Liſterus obſervavit, ſiquidem, dum quis calcavit excrementa nuper depoſita, calceamenta, licet recentiſſima & fortiſſima, intra octiduum in eodem loco corrupta evadunt.

Urinam quoque ad parietes, lapides vel ſtipites libenter reddit, præprimis, ſi alius Canis antea eundem locum Urina irroraverit, idque femore elevato, & ſi plures conveniant ſuperbi Canes, erectis in cervice pilis, alternatim naſo anum alterius olfaciunt ac ſi inde familiam hariolarentur, & iteratis vicibus vel centies ſæpe adſpergunt ſua urina, ut mirari liceat, unde tantam urinæ copiam acquirant, quod tamen Catelli imitari non poſſunt; qui caligas ex pilis Canum habent, hoc incommodum & contumeliam, ut ita dicam, pati inprimis coguntur.

§. VII.
MOTUS.

Canis expedite currit & multa veſtigia irrita facit. Dominum ſuum proficiſcentem facile ſequi poteſt,

eſt, idque per totum fere diem, & licet roridus evadat, tamen non ſudat. Sub motu vehementiori exſerit ultra os linguam, cujus extenſione magna & repetita retractione, tantum frigidi aëris haurit, ut ſanguinem fervidum refrigerare poſſit. Aquæ facile innatat, ſæpe panem ex aqua petit natando.

§. VIII.
QUIES.

Cubitum iturus ſemel vel bis plerumque circumvadit, ut commodum ſibi eligat locum, & quam ſæpiſſime ſupra pectus, capite ad latus reflexo, vel etiam Capite ſupra pedes anteriores, quaſi ſupra pulvinaria, jacet.

§. IX.
SOMNUS.

Somnus admodum parvus & minime ſecurus, licet ſæpius cum ſtertore; quamvis enim dormiat, ad omnia, inprimis noctu, fere melius, quam ſi vigilaret, attendit. Ideoque cuſtodes nulli aptiores eſſe poſſunt his, qui etiam minutiſſima obſervant, *& leviſomna canum, fido tum pectore, corda. Lucret.* Singulare eſt quod oſcitet cum evigilat. *Somnia* ſeſe ſub ſomno inſinuare apud canes, evincunt pedum motitatio & levis latratus, præſertim in junioribus.

§. X.
PROPAGATIO.

Catuliens fœmina, ſtatim menſtruat, vulva intumeſcit & ſic ſequitur libido. Canes vicini gregatim congregantur & illam circumquaque ſequuntur; ad domum advigilant, & ſe invicem mordent, ubi parvuli Canes ſemper cedere coguntur; & quicunque ſuccumbit, crudeliter ab omnibus procis morſibus appetitur; ſuccumbens autem ſe in dorſum

prosternit ejulatu miserrimo, nec alii, ut reliqua animalia, opem ferunt in angustiis constituto, sed eundem morsu magis destruere conantur. Sub noctibus exeunte femina, audito sono a remotissimis licet canibus, mox exeunt, replent plateas ululatu miserrimo, ut hominibus vix somnus concedatur. Rabidæ libidinis Catula admodum sollicita, hinc illinc discurrit, procos initio mordet, at illi eam, morsu licet maxime lacessiti, nunquam adgrediuntur, nisi sint castrati. Sub libidine sua, quæ per novem solenniter dies durat, varios admittit canes; dum mas semper sub copula, per aliquot horas, feminæ adeo cohæret, ut vix separari possint. Mares admodum salaces, more libidinosorum hominum, in senectute cœcutiunt; nullam gerunt illi curam suæ sobolis, quoniam femina est Polygama; quæ lex in regno naturæ fere generalis est.

Per sexaginta vel sexaginta tres dies gravida est femina, & dum connexa fuit grosso cane, quem præ ceteris præoptat, quasi naturalem ac suæ speciei debitam conservare vellet magnitudinem, majores, quamvis magno dolore, parit catellos. Ipsa obstetrix est, umbilicum dentibus abscindit sine metu hæmorrhagiarum, & secundinas comedit.

Catelli cœci nascuntur, & intra undecim dies visum non assequuntur, quo sub tempore, & quamdiu matris sugunt ubera, genitrix urinam & excrementa illorum haurit, ne minima impura macula nidum contaminet; ceterum de catulis suis valde sollicita, illos defendit & multum lingit.

Quovis partu sæpius octo, interdum decem, edit catellos, quos, si disjiciantur, mater iterum perquirit, magnaque prudentia illos in ore ad nidum portat, & quod attentionem meretur, semper optimum primo refert catellum, quem venatores potissimum

simum conservant. Ex diversa structura pullorum, uno eodemque partu enixorum, qui referunt varietates patrum, facile colligitur, matrem una eademque libidine sæpe concipere a variis maritis.

Observatu dignum est, quando Canicula Aquatica a cane Lævi fœcundatur, quod illi solummodo catuli, crispati evadant, qui sexus sunt feminei; ita quoque, dum femina glabra a cane aquatico imprægnatur, catuli masculini solummodo crispi fiunt. Hoc phænomenon quoque obtinet, quando gallinæ crispæ cum glabris nuptias celebrarunt; quæ experimenta generationi lucem aliquam adfundunt.

Dum Catelli discurrere incipiunt, calceos arrodunt, & quidquid illis occurrit gestant & trahunt, signo eos dentitione laborare. Intra anni spatium debitam habent magnitudinem, quo sub tempore alacriores & jucundiores sunt. Sexus sequior sæpe intra annum marem admittit.

§. XI.

SONUS.

Sonus Canibus admodum sonorus & singularis est, præsertim quem irati ebuccinant, *Latratus* dictus, qui magis sonorus & promtus quam alius cujusdam animalis, quique e longiquo exaudiri potest. Eo, tanquam minis, peregrinos & hostes omnes excipiunt & prosequuntur, ac si quovis momento inhiarent. Solent autem facillime repelli, si quis manu expansa ungues ostendat, vel manu terram versus prehendat, quo se in fugam conjiciunt, quamvis mox recurrant timidi & circumspecti, ne lapidem sumserit homo, & si lapidem projiciat, dimittit Canis hostem, dum morsu lapidem apprehendit. In insulis Americæ australis, & imprimis Juan Fernandez, consuetudinem latrandi omnino obliti erant canes, idque ita, ut cum anno 1743 capti essent a nautis & inter

illorum Canes, qui latrare possent, positi, magna cum difficultate ab illis artem discere potuerint. *Ulloa itin. T. 2. p. 25.*

Idem etiam in Urbe Cachao observatum: hinc canes ab Europa sumunt, ut horum indicio latronum insultum avertant. *Hist. gen. des voyages T. VIII. p. 211.*

Lappis & Dalekarlis est arcanum, nobis ignotum, furiosissimum Canem latrantem in momento in fugam conjicere, ut taciturnus caudam inter femora flectat & se recipiat ocissime, quod vocant *Hugsa.*

Ejulante hero, ejulat & canis fidelis, sono miserabili, quem etiam dum campanas pulsari & tibias inflari audiunt, exclamant, signo eos musica minime delectari.

§. XII.

ÆTAS.

Ætas ad annum duodecimum vel decimum quintum communiter sese extendit.

§. XIII.

Ingenii analogo inter bruta animantia acriori pollet, quare & docilior est, quam aliud quodcunque animal; hinc discere potest foras ad exonerandam alvum ire; villam ab animalibus ignotis liberare; vigilantia sua domum servare; domesticis, si quid periculi adsit, latrando signum dare, si videlicet fures vel ignoti homines præsto sint. Ob has suas virtutes a ruricolis quam sæpissime ligatur ad portam, ut latrando indigitet, quando quis accedit. Trahæ vel currui adest, & commissas merces in via publica, Domino absente, quam fidelissime defendit.

Apud

Apud exteros sæpe in culina coquo inservit, cum in rota versatili, veru extremitati adfixa, ambulando efficit, ut caro rite agitata ante focum assetur, & peracto labore, portiuncula assaturæ ei porrigitur instar sostri. Pedibus posterioribus erectus ambulare, sedere, choreas agere, & dum pecunia ei porrigitur, panem emere; rem deperditam Domini, quamvis longe distet, perquirere; literas adportare &c. addiscit: & quis omnia enumerare queat, quæ Canes discere possunt? Summa fidelitate prosequitur Dominum, quem sequitur quorsum & quamdiu iter faciat; sæpius in via constitutus respicit, num Dominus adveniat; alacris præcurrit, lassus autem insequitur. In bivio vero constitutus, si prior currat canis, expectat quoad herus advenerit, ut videat, quæ via sit capessenda; Domino contra adversarios quosvis auxilium ferre conatur.

Herus, cum domum redit, excipitur a Cane, qui adsiliendo lætitiam ostendit summam; cum liberis colludit & domesticis non allatrat, nedum mordet. Mendicos summo prosequitur odio, tanquam suos competitores. Cum alieni adveniunt canes, is se in domo vult dominari, peregrinus licet major, cedit minori, qui domesticus est. Canes, qui ab Indis educantur, Hispanos cohabitantes odio habent, & vice versa. *Ulloa itin. T.* 1. *p.* 465.

Dolorem & *fidelitatem* suam mortuo Domino sæpissime monstrat, immemor enim alimentorum, tristis adsidet funeri, quamdiu ei permissum fuerit; ad mensam quotidie servit, ut ossa aliaque accipiat, & gestibus suis novit mendicare, præsertim si caro adsit.

Canes *pecuarii* commissam gregem per totum sequuntur diem, hostes latrando profligant & Boves vel Oves a Feris defendunt, contenti modica cibi por-

portione, quæ eis mane ſaltem & veſperi porrigitur. De cetero ova, pullos avium & leporum in ſylvis inveſtigant, &, ad venatorum magnam indignationem, auferunt. Mirandum ſane eſt, quam prudenter natura genus gallinaceum ſylveſtre a Feris tectum eſſe voluerit; illo enim tempore, quo Tetraonum ſpecies in ſylvis ova fovent ſupra ipſam terram, omni carent odore, adeo ut Canis, etiamſi ſagaciſſimus, æque ac reliquæ Feræ, Urogallum & Tetricem minorem inſcius præterire cogatur. *It. Scanic.* 358.

Apud *Gallos* aliosque, *pecora*, quæ prope agros paſcuntur, ſequi ſolent Canes, ut iſta impediant, ne ſegetem attingant, unde ſumtum & laborem ſepibus exſtruendis impendere non tenentur incolæ.

Eodem Canum beneficio utuntur *Lappones*, quorum *Tarandi* uno cœtu aliter non continerentur, ſed huc illucve currerent; canes hi, Paſtoris ſocii, inter ordinandam gregem Mures Lemmos, qui ibi magna copia inveniuntur, edunt.

§. XIII.

OLFACTUS.

Odora vi magna Canis Dominum ſuum inveſtigat, perſentiendo exhalationes ex ejus veſtigiis, ut inter multa millia hominum illum inveniat, in templo, foro, aliisque.

Venaticus Canis, naſo attento, multo facilius ſequitur veſtigia, quam alius viſu in ipſa recenti nive; & quod peculiare eſt, illa ſæpiſſime veſtigia ódoratur, quæ ante diem preſſa ſunt, quo vero propius acceſſerit ad beſtiam, eo crebrius & vehementius ſignum latrando dat, ne abſcondere ſe audeat animal.

Venatio vix hominibus eſſet oblectamento, niſi canes haberemus, qui incomparabili ſuo olfactu, &

voce

voce ſonora, nobis hac in re uſui ſunt. Mirum multis videtur, quod ingenia hominum inde delectentur, quod inſidioſe vitam timidi & inermis leporis, auxilio omni deſtituti, extinguere queant, qui cœtu canum guloſorum circumdatus eſt.

In Norlandia & Lapponia alio plane modo venari ſolent, quam noſtrates; Canis enim ibi adligatur ad Cingulum venatoris, poſtomide adpoſita, ne latret, & cum Canis taciturnus, naſo elevato, perſentiſcit animalis odorem ab aëre adductum, venatorem ad feram ducit.

Immo tanta odorandi vis canibus ineſt, ut Canis avicularius poſſit latrando deſignare, quod avis in hac vel illa arbore ſedeat; ſic quoque ſtando indicat, ubi Perdices in agro jaceant, eas denique ad mandatum venatoris lente pellit & tandem perterret.

Collectis viribus Urſum & Leonem tenet; Taxum e ſpeluncis expellit; & ubi ad litora repit, Anates, quæ in aquis natantes illum mirantur, propius ad ſe allicit, ut venator eas globo feriat; dum animalculo cuidam ſupervenit, venatori ſignum dat, ut alia taceam. — Tubera apud exteros canum ope in ſylvis inveſtigantur, quæ levi latratu & terræ foſſione indicant.

§. XV.

Apud Sibiriacos plures Canes rhedam trahunt, uti apud nos Equi & Tarandi, quibus viatores ab uno diverſorio ad alterum proficiſcuntur, & peregrinatores, qui ibi verſati ſunt, aſſeverant omnes, antequam viatores veniant, per totum diem illos ululare, ſigno tanquam infallibili incolis, quod quis iter facturus, proxime appropinquet.

In urbe Lima canes ſunt tanquam *Vaticinatores;* nam antequam terræ motus eveniat, ululando latrandoque

doque illum annunciant. *Ulloa itin. Tom. I. p. 465.* Apud nos, Matres familiarum, ex Canum multo latratu, se posse vaticinari credunt, quod peregrinus quis adventurus sit.

Præsides Chili in Insula Juan Fernandez appellata, canes plantaverunt ad Capras exstirpandas, quarum caussa hostes hanc insulam invisere cœperunt. *Ulloa itin. V. II. p. 21.*

§. XVI.

MORBI.

Morbi Canum varii, præcipui vero sunt:

Alopecia & *Scabies*, dum se ipsum supra dorsum comedit; hoc inprimis fit, dum permultum edit carnis, fieri quoque dicitur, si sanguinem humanum hauriat; morbus frequentior in Regionibus calidis, & inprimis ubi canes se non lavant.

Tænia raro carent, dum aquam turbidam bibunt.

Cæcitate & *Cophosi* mares inprimis laborant.

Rabies cum *Hydrophobia* est morbus, qui proprie generi Canino competit. Furibundi fiunt, & notissimos, sive homines sive animalia fuerint, mordent, quæ eodem inficiuntur morbo; mirum profecto phænomenon, quod si homo, vel animalia alia, solummodo a dente Canis lacerentur, eodem imbuantur genio, ut mordeant, latrent, linguam exporrigant, anhelent &c. adeoque canis naturam imitari studeant, quæ historia ex libris Medicis tritissima. In America meridionali canes cuidam morbo venereo, variolis haud dissimili, subjecti sunt, qui ab incolis Pestis appellatur. *Conf. Ulloa itin. Tom. I. p. 243.*

Exulceratio dorsi a pulicibus incipit, demum in ulcera cacoëthica degenerat letalia.

Acarus Fn. Sv. 1193.

Hippobosca Fn. Sv. 1043.

Pulex Fn. Sv. 1171. canibus magnam adferunt molestiam, tempore inprimis æstivo.

Sed

Sed neque Pathologiam, neque Medicinam canum heic demonstrare animus mihi est, nam per se hæc perampla est scientia.

Meminisse saltem sufficit experimentum singulare: si oleum quoddam destillatum Terebinthinæ, Juniperi &c. aliquot guttis caudæ apici instilletur, misere inde vexantur canes, latrando, currendo, caudam mordendo, dolorem summum indicant, qui per plura minuta durat.

§. XVII.

U S U S.

Albo Græco Chirurgi utuntur in cataplasmatibus, tanquam optimo Medicamento septico, dum scopus est, ut tumor necessario aperiatur. N. D. Præses dudum de hac vi sua propria experientia convictus fuit, quod nihil præstantius & huic in tali casu anteponendum.

Adeps canina, quasi emolliens, in morbis pectoris, vulgo innotuit.

In *Colica* a quibusdam canis vivus supra stomachum imponitur, felici cum successu.

Canes juvenes a *Podagricis* adhibentur, ut pedes illorum perpetuo lingant, et eo modo materiam podagricam auferant; varii hoc modo valetudinem recepere pristinam. Exemplum recentissimum in Quæstore Holmiæ *Aschelin* habemus, qui summe podagricus a Cane Melitæo lambente pedes curatus, unde Canis podagram accepit & mortuus fuit. Hic idem *Aschelin* per duos annos liberabatur a Podagra, iterato tamen laborabat morbo, quare alium canem sibi acquirebat, cujus lingendi opera, iterum sanitati restitutus est.

Tibialia e pilis canis aquatici omnium calidissima sunt, hinc arthriticis solatium.

Si quis a Cane mordente pilos desumit, & vulneri

neri ab eodem Cane facto imponit, facilius curari vulgo creditur.

Ulcera manantia Canes lambendo curant.

Vellere Canino pro fimbriis circa mitras hyemales Rustici nostrates persæpe utuntur.

Coriarii *albo græco* utuntur, ad coria præparanda.

Sic quoque canes super antra, ubi Lupi capi solent, ponuntur, ut latrando vel ululando Lupos illuc invitent.

§. XVIII.

Omnia illa emolumenta, quæ hi Martyres Medicorum Anatomicis præstiterunt, heic enumerare supersedeo; adferam solummodo experimentum *Asellii* in detegendo *vasa lactea; Pecqueti* in demonstrando *Ductum thoracicum; Harvæi* in *Circulationem sanguinis; Loveri* aliorumque in *Transfusionem* & *Infusionem*, illudque experimentum, quod, ligato vel secto nervo recurrente, latratu omni destituatur; sic quoque ex Canicidiis, *Tæniæ* natura dilucide perspecta est. Qui canicidam infamem habent, misere errant, nec perpendunt, quam exigua sit differentia inter Canem et Lupum f. Vulpem, quibus quivis venator sine ignominia corium detrahere potest.

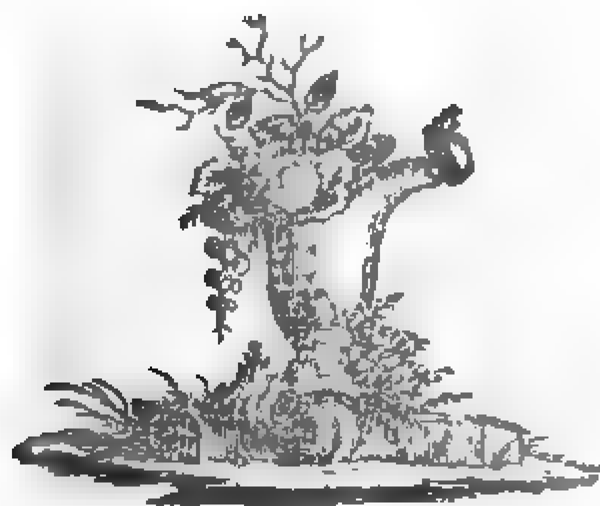
§. XIX.

Olim Romani Catellos summa cum voluptate manducarunt, quod Chinenses hodie faciunt. Non tamen exinde sequitur, neque ego contendo, illos, vel alias ejusmodi feras, in alimentum laudabile hominibus cedere.

§. XX.

Cuique notissimum, quo amore Canes ab hujus

ævi formosissimis Domicellis curentur, colantur, blandeque compellentur, immo quam absurde, basia sæpissime dentur illis, qui eadem cum sociis nuperrime per partes corporis posteriores commutarint, & vulvam caniculæ li..xerint, sive olida cadavera ederint; admittunt tamen venustissimæ Virgines & Matronæ, ut in omnium præsentia os illarum lingant, ad fastidium & nauseam spectatorum: ut reticeam, quod locum his fricatoribus secum relinquant in lectis pretiosissimis; a quo amore, si quis pudor, abstineant, & caveant, ne Rabiem & Hydrophobiam a contubernali reportent, quod tristissimo eventu sæpius factam novimus; ne dicam quod Canes socii, immundis pedibus & urina, pretiosissima aulæa, sellas & vestimenta conspurcent.

LIV.

LIV.

STATIONES PLANTARUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita

ab

ANDREA HEDENBERG

Holmensi.

Upsaliæ 1754. *Apr.* 3.

---

§. I.

Res herbaria, a pluribus quidem incepta, a nemine vero ad umbilicum perducta est; obstat enim partium, eandem ingredientium multitudo. Ac scientia hæc novissimo ævo cum excoleretur, & a systematum conditoribus luci exponeretur, factum est, ut variæ considerationes plantarum sepositæ sint; neque id mirandum, quod omnia uno temporis puncto fieri nequeunt. Usus Herbarum multiplex, variis & innumeris rebus inserviens, alia atque alia ratione ut considerentur, facit. Etenim idem Systematico non est tractandi modus, ac descriptori; aliter ab eo pensitari debent Plantæ, qui Medicinæ, aliter qui coloribus induendis, & aliter ab eo qui usui œconomico eas tribuendas velit.

§. II.

Fuit, cum Botanici Plantas in methodum, fructificationi conformem & legitimam, redigere nondum

didi-

didicerant. Quidam, ratione DURATIONIS, in *Arbores*, *Perennes*, *Biennes* & *Annuas*, easdem divisere. Multi ratione TEMPORIS, secundum *menses*, quibus maxime essent floriferæ. Nonnulli denique ratione LOCI, quo nascuntur & habitant, in *Aquaticas*, *Palustres*, *Pratenses*, *Sylvaticas* &c. dispescuerunt. Omnes quidem hæ divisiones scitu necessariæ sunt, si Plantarum usus rite investigandus erit, Systemati licet Botanico exinde conficiendo sint ineptæ.

§. III.

Plantas nostras *indigenas* pertractare, ego cogitavi, secundum SOLUM earundem NATALE, quo crescunt. Quemadmodum enim animalia cujuslibet generis certis vescuntur plantis, sic & quævis planta suo nutritur loco. Ergo quæ solum aridum & sabulosum requirunt, in Paludibus & Uliginibus non possunt persistere; quæ in Campis Rupibusque crescunt, obscuras, tranquillas & umbrosas Sylvas omnino aversantur, & contra. Omniscius autem Creator, cuilibet speciei, certum, quo debita capiat incrementa ac lætius vigeat, proprium solum destinavit, ne una Planta alteram excludat, neve ulla loca suis destituantur vegetabilibus. Sit Regio 500 plantas proferens; hæ facile minores suffocarent; si vero dividantur inter 20 stationes; singula statio tantum ex his 25 alet; adeoque minus coacervabuntur; Cumque hæ plantæ extra suas stationes disseminatæ mox languescant, suffocantur facile a Soli istius propriis herbis, vel etiam languidæ ab insectis consumuntur, uti videre est in Nemorensibus: Pulmonaria, Dentaria &c. quæ in loco aprico satæ mox a Chrysomela nemorum consumuntur.

§. IV.

Etsi non dubitamus, hocce argumentum a pluribus pro leviori habitum iri, sciant tamen, adcuratis-

ſimam id ſibi depoſcere notitiam Rei Herbariæ, quantam e libris haurire non licet, ſed ex longa eaque quotidiana experientia. Optandum itaque eſſet, vellent Florarum Scriptores, omnibus ſuis Plantis ſolum natale adſignare, propter commoda permagna inde ad rem publicam univerſam redundatura.

§. V.

USUS notitiæ, de plantarum ſolo natali, eſt quidem multiplex & varius; at ſequentia tantummodo nos enumerabimus.

1:o Unicum & ſolidum recte Solum hoc natale vocatur fundamentum, quo omnis nititur *Horticultura*, adeo ut non alius, quam qui ſolum vegetabilium natale perſpectum habet, idemque imitari novit, huic muneri ſit admovendus. Quod *D. Præſes* pluribus expoſuit in *Actis Reg. Acad. Scient. A.* 1739. *Experim. I.* Nempe quando ſemina exotica in hortis Academicis propaganda ſunt, omnia experimenta incerta evadent, ſi plantarum earundem ſolum ignoramus: Botanici idcirco Profeſſoris eſt, de hac re erudire hortulanum, qui alias haud dubie in cæcorum experimentorum verſatur caligine; Quid? quod Horticultura talis mera empirica fiet & obſcura notitia. Hortulanum igitur, diverſas plantarum ſpecies in Horto ſuo alere cupientem, ad hanc amuſſim hortum inſtruere oportet, nimirum varias ſoli, ut ita dicam, Species & Climatum præſtabit. Horticultura ſolidum illud fundamentum agnoſcens, in cœtu eruditorum hucusque deſideratur, atque noſtro tempore, adcuratiſſimi hortulanorum libri, cujusvis plantæ hiſtoriam atque tractationem amplam exhibent. Hi libri, ad volumina, ulla alia plantarum hiſtoria majora, increſcere poſſunt; quæ tamen omnia in Compendia ſuccincta reduci, ibidemque Claſſibus nonnullis, clare & ſufficienter proponi, ſecundum ſolum natale deberent.

2:do

2:do Postquam populares nostri assidui, non sine arduo labore, Oeconomiam instruere cœperunt, quid quæso, familiarius, quam quod vel Gramina exotica arcessant in usum pratorum, vel etiam e repositoriis semina fœni colligant, quibus sternant campos? Hoc tamen plerumque incassum evadere comperimus; caussa est quod nesciant, quonam oriunda, & consequenter, quonam serenda solo. Sic semina, ex palustribus plantis desumta, si campis aridis sata fuerint, agricolam nunquam ditabunt, & contra. Vidimus semina plantarum quarundam papilionacearum, in locis nemorosis læte virentium, & a pecoribus maxime appetitarum, quæ sub spe ejusdem fertilitatis, sed fallaci, in pratis apricis sata fuere. Unde tot populares meos, Rem Herbariam nondum ita propositam fuisse, ut œconomiæ quoddam emolumentum afferret, conquestos audivi. Est hoc quod etiam mihi ansam præbuit, opusculum adornandi, uti spero, œconomis nostris, in pratis curandis occupatis, haud sane exiguo futurum usui, quippe non solum edocebit, quid serendum sit in pratis apricis & elevatis, verum etiam paludibus & stagnis, sylvis & locis nemorosis. Oeconomorum nostrorum experimenta eo nondum, propter Botanices inscitiam, collineavere, cum tamen posterius æque ac prius, scitu necessarium sit.

Nitraria 20 circiter annos in hortis nostratibus viguit, nec floribus familiam suam detexit; at vero, adjecto sale, proximo anno flores protulit, quod alioquin continuo recusasset.

3:o A Botanicis in lucem editæ sunt Floræ cujuslibet ferme Europææ Regionis, ut Botanicæ operam dantibus prodessent, immo aliis, unde quævis plantæ comparari possint, nosse cupientibus; palmarium vero ex ejusmodi eruendum Floris, quod una provincia ab altera diversis plantis differat, nullius fere æstimationem mereri, multis visa est, eam ob

caussam, quod Plantas ratione soli natalis non consideraverint. E. gr. Comparatione inter *Monspeliensem* & *Suecicam* instituta Floram, vix plures reperio communes plantas, quam *Aquaticas* & *Nemorenses*. Verbo: hæc consideratio plantarum secundum stationes, erit mensura omnis floræ ad alteram quamcunque, secundum quam Flora judicari debet.

Pl. AQUATICÆ, nostro frigidissimo hyemali tempore, radicibus in imo aquarum demersis, quod a glacie intactum relinquitur, æque bene conservantur, ac in India vel in Tepidario, quo punctum congelationis nunquam extenditur; quamobrem etiam Pl. aquaticæ, littori propius, ubi a glacie destruuntur, non accedunt, hasque aquaticas plantas Europæas, easdem cum Indicis communes deprehendimus.

Pl. NEMORENSES, quæ inter frutices nascuntur, flores primo vere & ante vernationem s. frondescentiam arborum expandunt, autumno autem melius, quam in ullo frigidario, frondibus delapsis conteguntur, quæ vento removeri non possunt, & nive tandem cadente, arenæ instar volatilis, acervis ejusdem nivis frutices abscondentibus, cumulantur, ne gelu radices eorum attingat. Non sine admiratione in hortis nostris intuemur, primis autumni gelidis noctibus, quibus Indicæ tenerrimæ plantæ destruuntur, veluti *Tagetes*, *Amaranthus*, *Celosia*, *Phaseolus*, *Tropæolum*, *Mirabilis*, *Cucumis*, *Helianthus* &c. quod iisdem etiam e nostris indigenis, frigore urantur *Echium*, *Anagallis*, *Bryonia*, *Parietaria*, *Helxine*, *Xanthium*, *Impatiens*, immo vel lapponicus *Sonchus alpinus*, si loco aprico consistant; sin vero subter frutices crescant, usque ad ultimum autumnum perdurant; quod ipsum significat, Nemoribus peculiarem aliquam & ignotam inesse virtutem frigori resistendi. Immo unica Arbuscula Suecica gemmis carens,

rens, est *Rhamnus Frangula*, quam nemo in regione, ubi gelu hyemale dominatur, vigere posse crederet; hæc tamen aperto nunquam nascitur campo, sed nemorosis & aquosis. Alias igitur Europæ australis plantas, quam quæ vel aquis vel nemoribus protegantur, in nostra regione hyemem salvas transigere haud posse, hinc liquet.

4:o Botanico Herbarium sibi paranti, vel alius cujuspiam usus & meditationis gratia plantas ad manum habere volenti, vel cuicunque denique Medico & Pharmacopœo, in Medicina adornanda, vel alii necessitatis urgentis caussa, certas desideranti plantas, haud parum proficuum erit, ubi reperiatur planta desiderata, statim cognoscere, quæ loco natali sibi debito quæratur & non alibi. Et idem ille Botanicus plantam quæstionis sine mora inveniet, quam sæpe alius quis diutissime, licet vicinam, frustra venatus fuerit.

5:o Cum omnes herbæ in solo natali optime vigeant, hinc necessario concludi potest, illas maxima ibidem gaudere virtute, & qualitates veram præstare efficaciam. Quamobrem Pharmacopœus, vires Plantarum in medicamentis præstiturus, quantum possit fieri, licet ipse easdem ex solo debito nequeat colligere, in solo tamen non alieno colat. Herbæ *Alpinæ* longe majori, ex ipsis alpibus delatæ, gaudere vulgo censentur virtute, quam cum extra Alpes cultæ fuerint.

Vera *Archangelica*, sponte in alpibus juxta rivulos nascens, quæ alias in hortis nostris plantatur facillime, duplam quantitatem præbet resinæ, si ipsis alpibus oriunda fuerit, quam si nostris enata fuerit hortis; & summis labris degustata Archangelica alpina, longe præstantiorem ei præ hortensi inesse sentimus vim. Et sic in cæteris.

Apium officinarum in auſtrali oritur Europa ju: ta paludes & aquas, ubi fœtidiſſimum eſt, tamqu naribus, quam labris maxime ingratum; ſolo autei ſicciori, in noſtris viridariis ſatum, majorem pai tem & ſaporis & odoris perdit, quo ſtatu vocatu *Apium dulce*, & inter fercula noſtra ſapida numera tur. Idcirco quicumque hanc herbam medicamin adhibere vult, locis aquoſis eam ſerere debet, qui bus ſua ſponte gignitur.

Scorzonera hiſpanica, quæ communiter in Pharma copoliis noſtris aſſervatur, ex hortis deſumta fuit, ubi evaſit dulcis & mitis Tragopogonis inſtar, me dicamenque fit valde debile, ſi comparetur cum ea quæ ex auſtralibus advehitur regionibus, quibus ſpon te gignitur & amarior eſt, quæque ſola uſibus medi cis admoveri deberet. Hæc cum rarius comparar poſſit, in ejusdem locum ſuccedat aptius noſtra *Scorzonera humilis*, cui communis cum Hiſpanica ineſt vis, nec per culturam mitigata ſ. dulcificata eſt.

Par ratio cum *Cichorio* eſt, cujus virtus in hortis noſtris, & ſolo alieno, æque corrumpitur; ſed ex campis allata fortis perſiſtit.

§. VI.

Quales Solum quotidie plantas producat comperimus, quomodo nimirum pleræque plantæ in AQUOSIS ſint *acriores* & *corroſivæ*; in MARITIMIS *ſalſæ*, ut Salicornia, Salſola, Glaux, Cakile, Tripolium, Triglochin; in APRICIS *ſapidæ*; in MONTOSIS *fragrantes*; in NEMOROSIS *tetræ*, ut *Stachys fœtida*, *Actæa ſpicata*, *Atropa Belladonna*, & quotidie in *fructibus horæis*, quod in aprico mitigentur, umbra vero acerbentur ſentimus: ut taceamus *Uvas*, e quibus vinum exprimitur, quæ omnino ejusdem ſunt ſpeciei, ex ſolo vero totidem exiſtunt differentiæ, quot vinis iisdem accedunt, remoto enim hoc, om-

omnia vina ſive Rhenanum, ſive Gallicum, ſive Burgundicum, Hiſpanicum, Capenſe &c. fuerit, ejusdem forent ſaporis.

Artemiſia maritima, noſtris quæ oritur litoribus, adeo eximia pollens fragrantia, ut vel cum ipſa Lavandula certare videatur, haud quidem ægre in Hortis plantari poteſt, tantum vero grati odoris ibi amittit, ut ne vix quidem Artemiſiam Abſinthium dictam ſuperet. Itaque, hujusce plantarum natalis ſoli notitia, haud exiguum medicinæ noſtræ præbet uſum, & digna videtur, quæ accuratius penſitetur medicis, nimium plerumque Pharmacopolis confidentibus, qui perſæpe de effectu parum ſunt ſolliciti, modo ſpeciem petitam præſtare poſſint, ideoque quod citius parari poſſit, porrigunt.

§. VII.

Opus quidem perlongum foret, id quod arctis paginarum limitibus compelli nequit, ſi rationes perſcrutarer, cur certæ plantæ tractu ſpecialis ſoli circumſcribantur? at otium in his nobis fecit D. *Præſes*, partim in ejus *Philoſ. Bot. p.* 265. partim in ejus *Itin. Oelandico*, *Gothlandico*, *Weſtrogothico*, *Scanico:* e.g. quomodo plantæ maxime lætæ, immo amœniſſimæ, depreſſo naſcantur ſolo pratisque apertis, ad ſolum vero unius bombardæ jactum altius aſcendentes, non niſi aridiſſimas inveniamus macilentasque herbas, quæ communes ſunt ſylvarum, quam maxime ſterilium, in remotiori noſtro ſeptentrione. *It. Weſtgoth. p.* 74.

Primo etiam intuitu mirum videtur, quod ipſe plantæ ALPINÆ, ex Alpibus Lapponicis in Hortos noſtros translatæ, raro perſiſtant, ſed hiemali frigore deſtruantur; cum tamen maximam frigoris vim in Lapponia, præſertim inter juga alpium noſtrarum, dominari novimus, ut jurare quis poſſet, her-

bam Lapponicam apud nos ob frigus non posse emori. Horum vero montium structuram altius pensitantibus ratio perspectu facillima est: in Alpibus Lapponicis, quando breve tempus vernale principio mensis Julii denudavit loca inferiora, adeo ut plantæ alpinæ ibidem nasci, flores expandere & fructum perficere potuerint, ineunte Augusto primum nocturnum gelu adstringit terram, quæ postmodum cumulis niveis cooperta fit ingentibus, quos frigus non penetrare valet, & sic plantæ ser antur a gelu ad solstitium usque proximum æstivum. Maxima deinde pars nivis, (inter juga montium,) intervallo octo dierum, in aquas resolvitur, plantisque gelu nocturno liberis, illico germinandi est facultas. Contra apud nos ver diuturnum, frigus hyemale cum diebus serenis & amœnis commutat sæpissime, noctibus vero summum grassatur frigus, teneras plantas comburens, radicesque evellens, ut nudæ in superficie terræ jaceant, & instante die, solis æstu arefiant, quare etiam Pl. Alpinæ, quæ has vicissitudines contrarias pati non valent, extra Alpes non nisi in paludibus cæspitosis conspiciuntur, quæ licet alpibus repugnare videantur, arcta cognatione easdem contingunt, grossiore enim constant humo, & ægre congelantur; quod nostrates passim confirmant, quibus hyemali tempore tali via iter faciendum, & tandem congelatæ, gelu suo vix destituuntur ante medium æstatis, quo omne frigus aërem reliquit.

§. VIII.

Pl. SUCCULENTÆ aridissimis tantummodo nascuntur rupibus, ubi summa cum admiratione contemplamur easdem parcissimo, ut fere nullo, alimento pinguefieri, & ab Hortulanis cultas & sufficienter irrigatas statim putrefieri. Ex aëre has maximum attrahere alimentum hinc colligi potest, quod e. gr. *Aloë perfoliata* libræ unius ponderis, si radice carens

in

in cubiculo ſubter tectum ſuſpendatur, tantum capit incrementi, ut ſæpius intra anni ſpatium, priorem amplitudinem & pondus duplicato vincat. Sic Creator ſapientiſſimus herbas maxime ſucculentas macilento conſtituit ſolo, cum demum emortuæ & corruptæ tranſeant in fertiliſſimam humum & alimentum plantarum validum, ejusmodi locis ſumme neceſſarium.

§. IX.

Hoc argumentum evidentius ut redderetur, FLORAM tantum SUECICAM pertractandam ſuſcepimus, & plerasque herbas noſtras Suecicas ſecundum ſolum natale diviſimus, cui operi breviorem nactus ſum viam ex *nominibus Trivialibus* in *Speciebus plantarum* traditis.

Ex hoc catalogo agricola, emendationis pabulorum ſuorum cupidus, plantas tantum percurrat ſub eo collatas ſolo, quas ut fructus felicius proferat optat, viſurus quæ fini ſuo obtinendo inſervire poſſint; Et ſic, ſi easdem ſimili debitoque conſeverit ſolo, non poteſt non meſſem copioſam reportare.

STATIONES.

AQUATICÆ	1. Marinæ.
	2. Maritimæ.
	3. Lacuſtres.
	4. Paluſtres.
	5. Inundatæ.
	6. Uliginoſæ.
	7. Ceſpitoſæ.
ALPINÆ	8. Æthereæ.
	9. Occluſæ.
UMBROSÆ	10. Nemoroſæ.
	11. Sylvaticæ.

CAMPESTRES	12. Arvenſes.
	13. Cultæ.
	14. Ruderales.
	15. Pratenſes.
	16. Arenariæ.
	17. Argillaceæ.
	18. Cretaceæ.
MONTANÆ	19. Glabretoſæ.
	20. Collinæ.
	21. Rupeſtres.
PARASITICÆ	22. Arboreæ.
	23. Herbaceæ.
	24. Radicales.

---

1. MARINÆ.	Maris aqua ſalſa perpetuo mota refluxu. *Plantæ continuo tectæ, motæ, absque radicibus per poros nutritæ.*
2. MARITIMÆ.	Littora Maris arenoſa ſalſa perflata, aqua maris interdum irrigata. *Plantæ ſalſæ, ſubſucculentæ, coarctatæ.*
3. LACUSTRES.	Lacuum Aqua dulcis pura, adeo profunda, ut Gelu fundum non attingat. *Plantæ laxæ, læves, ſæpe foliis natantes, radicibus ſecuræ, hinc ſæpe cum indicis communes.*
4. PALUSTRES.	Aqua minus profunda, Luto laxo referta, gelu obnoxia. *Plantæ ſæpius acres, glabræ.*
5. INUNDATÆ.	Loca hyeme & ſub imbribus inundata, æſtate exſiccanda.
6. ULIGINOSÆ.	Loca aqua intercute laborantia, humo groſſiore, æſtate ſiccanda.
7. CÆSPITOSA.	Loca Humo groſſiori cruda tumentia, ſpongioſa, turfoſa, aquoſa, ſero regelanda.
8. ÆTHEREÆ.	Alpes altiſſimæ ſylvas inter & Nivem perennem, montoſæ, duræ, apricæ, perflatæ, hyeme nive obvallatæ, ſero regelandæ. *Plantæ macræ, humiles.*

9. OC

9. OCCLUSÆ. Alpium latera sylvis densis cooperta, humo profunda succulenta.
Plantæ altæ, frigoris impatientes.

10. NEMOROSÆ. Loca Nemorum sub arboribus frondosis, humo laxa, frondibus per hyemem tecta, æstate foliis obumbrata.
Plantæ fragiles, florentes vere ante florescentiam.

11. SYLVATICÆ. Loca sylvarum aspera, radicibus exhausta, sterilia, umbrosa.
Plantæ duræ.

12. ARVENSES. Agri terra culta, mota, frumento passim tecta, tranquilla.

13. CULTÆ. Hortorum terra exculta, mota, stercorata pinguis.

14. RUDERALES. Loca dura ab animalibus stercorata calcata.
Plantæ fructibus sæpius adhærentibus.

15. PRATENSES. Loca subaprica, a pecoribus æstate seclusa, foliis arborum irrigata.

16. ARENARIÆ. Loca Arena puriore siticulosa friabili.

17. ARGILLACEÆ. Loca Argilla tenace semper humente.

18. CRETA. Loca Calcaria siccissima aridissima rigida, aprica.

19. GLABRETOSÆ. Loca elevata siccissima arida planiuscula, a sole arefacta.

20. COLLINÆ. Montium latera declivia sicca.

21. RUPESTRES. Petrarum fissuræ arctæ siccæ.
Plantæ succulentæ, abstemiæ.

22. ARBOREÆ. Insidentes arboribus absque radicibus, tamquam insitione prognatæ.

23. HERBACEÆ. Insidentes Herbis radiculis illis infixis.

24. RADICALES. Insidentes Plantarum radicibus radice dentata.
Plantæ exsiccatione nigricantes.

I. AQUATICÆ.

1. MARINÆ.

Confervæ *variæ*.
Chara *tomentosa*.
hispida.
flexilis.
Najas *marina*.
Ulva *intestinalis*.
compressa.
latissima.
Lactuca.
Linza.
Fucus *serratus*.
vesiculosus.
ceranoides.
spiralis.
inflatus.
nodosus.
siliquosus.
saccharinus.
palmatus.
fastigiatus.
Filum.
Zostera *marina*.
Protamogeton *marinum*.
Ruppia *marina*.

2. MARITIMÆ.

♄ Hippophaë *Rhamnoides*.
Atriplex *portulacoides*.
♃ Scirpus *maritimus*.
Rumex *maritimus*.
Aster *Tripolium*.
Glaux *maritima*.
Eryngium *maritimum*.
Arenaria *peploides*.
Statice *Limonium*.
Artemisia *maritima*.
Plantago *maritima*.
Coronopus.
Triglochin *maritimum*.
Crambe *maritima*.
Lotus *maritima*.
Pisum *maritimum*.
Ligusticum *scothicum*.
Veronica *maritima*.
⊙ Salicornia *europæa*.
Salsola *Kali*.
Chenopodium *maritimum*.
Atriplex *littoralis*.
laciniata.
hastata.
Bunias *Cakile*.
Arenaria *rubra* maritima.
Samolus *valerandi*.
Isatis *tinctoria*.
Cochlearia *danica*.

LACUSTRES.

Spongia *lacustris*.
Isoëtes *lacustris*.
Sparganium *natans*.
Nymphæa *lutea*.
alba.
Trapa *natans*.
Protamogeton *natans*.
perfoliatum.
lucens.
Myriophyllum *spicatum*.
verticillatum.
Ceratophyllum *demersum*.
Scirpus *acicularis*.
lacustris.
Typha *latifolia*.
angustifolia.
Arundo *Phragmites*.
Equisetum *fluviatile*.
Lobelia *Dortmanna*.
Subularia *aquatica*.
Elatine *Hydropiper*.
Limosella *aquatica*.
Plantago *monanthos*.
Ranunculus *reptans*.

3. PALUSTRES.

Protamogeton *crispum*.
compressum.

Pota-

Potamogeton *pectinatum.*
gramineum.
pusillum.
Zannichellia *palustris.*
Callitriche *verna.*
autumnalis.
Lemna *trisulca.*
minor.
gibba.
polyrrhiza.
Utricularia *vulgaris.*
minor.
Stratiotes *aloides.*
Hydrocharis *Morsus.*
Ranunculus *aquatilis.*
Sagittaria *sagittifolia.*
Butomus *umbellatus.*
Alisma *Plantago aquat.*
natans.
Ranunculoides.}
Hottonia *palustris.*
Hippuris *vulgaris.*
Elatine *Alsinastrum.*
Phellandrium *aquaticum.*
Oenanthe *fistulosa.*
crocata.
Cicuta *virosa.*
Sium *latifolium.*
nodiflorum.
Sison *inundatum.*
Iris *Pseudacorus.*
Polygonum *amphibium.*
Fontinalis *antipyretica.*
Acorus *Calamus.*
Calla *palustris.*
Menyanthes *trifoliata.*
Ranunculus *Lingua.*
Aira *aquatica.*
Poa *aquatica.*
Festuca *fluitans.*
Montia *fontana.*
Veronica *Beccabunga.*
Nasturtium *aquaticum.*
Pilularia *globulifera.*
Rumex *aquaticus.*
Phalaris *arundinacea.*
Scirpus *palustris.*
Othonna *palustris.*
Osmunda *regalis.*
Lythrum *Salicaria.*
Lycopus *europaeus.*
Senecio *paludosus.*
Arundo *Calamagrostis.*
Lysimachia *thyrsiflora.*
vulgaris
Eupatorium *cannabinum.*
Scutellaria *galericulata.*
hastata.
Mentha *aquatica.*
Hydrocotyle *vulgaris.*
Coreopsis *Bidentis.*
Hieracium *paludosum.*
Apium *graveolens.*
Teucrium *Scordium.*
Carex *Pseudo-Cyperus.*
Sparganium *erectum.*
Acrostichum *Thelypteris.*
Sisymbrium *amphibium.*

4. INUNDATÆ.

♄ Betula *Alnus.*
Salix *pentandra.*
fragilis.
aurita.
incubacea.

Sa-

Submersae: *Spongia, Isoetes, Myriophyllum, Ceratophyllum, Hottonia, Stratiotes, Potamogetones, Zannichellia, Lemna trisulca, Pilularia.*
Natantes: *Nymphaea, Hydrocharis, Potamogeton natans, Polygonum amphibium, Callitriche, Lemnae, Sparganium natans, Sagittaria, Menyanthes, Nymphoides, Pistia.*
Amphibiae: *Sisymbrium amphib. Polygonum amphibium.*

Salix *repens.*
♃ Juncus *articulatus.*
bulbosus.
Triglochin *palustre.*
Sanguisorba *officinalis.*
Cornus *suecica.*
Spergula *nodosa.*
Solanum *Dulcamara.*
Epilobium *palustre.*
Veronica *serpyllifolia.*
scutellata.
Agrostis *stolonifera.*
Alopecurus *geniculatus.*
Festuca *decumbens.*
Carex *cæspitosa.*
acuta.
vesicaria.
vulpina.
uliginosa.
dioica.
Caltha *palustris.*
Cardamine *amara.*
Ranunculus *auricomus.*
Epilobium *hirsutum.*
Gentiana *Pneumonanthe.*
Lychnis *flos cuculi.*
Holcus *odoratus.*
Cardamine *pratensis.*
Equisetum *palustre.*
Juncus *bulbosus.*
Cochlearia *Armoracia.*
Erysimum *Barbarea.*
Cerastium *aquaticum.*
Trifolium *fragiferum.*
Lythrum *Salicaria.*
Lycopus *europæus.*
Centunculus *minimus.*
Lycopodium *Selaginoides.*
inundatum.
Thalictrum *flavum.*
Lathyrus *palustris.*
Chrysosplenium *alternifol.*
Aconitum *Napellus.*
☉ Gnaphalium *uliginosum.*
Juncus *bufonius.*
Peplis *Portula.*
Bidens *tripartita.*
Gentiana *Centaurium.*
Poa *annua.*
Tillæa *aquatica.*
Inula *pulicaria.*
Sagina *procumbens.*
Linum *Radiola.*
Veronica *Anagallis.*
Ranunculus *sceleratus.*

5. ULIGINOSÆ.

♄ Viburnum *Opulus.*
Potentilla *fruticosa.*
Myrica *Gale.*
Vaccinium *uliginosum.*
♃ Aira *cærulea.*
Cynosurus *cæruleus.*
Geum *rivale.*
Valeriana *dioica.*
Primula *farinosa.*
Bellis *perennis.*
Anthericum *ossifragum.*
Parnassia *palustris.*
Ophrys *Monorchis.*
Spiræa *Ulmaria.*
Valeriana *officinalis.*
Comarum *palustre.*
Senecio *Jacobæa.*
Galium *boreale.*
Carex *flava.*
leporina.
muricata.
globularis.
filiformis.
capillaris.
flavescens.
Carduus *acaulis.*
heterophyllus.
palustris.
Inula *salicina.*
Euphorbia *palustris.*
Convallaria *bifolia.*
Angelica *sylvestris.*

Galium *palustre.*
uliginosum.
Ranunculus *Flammula.*
Juncus *squarrosus.*
Nardus *stricta.*
Pedicularis *palustris.*
sylvatica.

6. CÆSPITOSÆ.

Sphagnum *palustre.*
Bryum *cæspiticium.*
Splachnum *rubrum.*
luteum.
ampullaceum.
Scirpus *cæspitosus.*
Eriophorum *vaginatum.*
polystachyon.
alpinum.
Carex *pulicaris.*
limosa.
Juncus *conglomeratus.*
effusus.

Juncus *filiformis.*
Schœnus *albus.*
Rubus *Chamæmorus.*
Andromeda *polifolia.*
Erica *Tetralix.*
Empetrum *nigrum.*
Ledum *palustre.*
Vaccinium *Oxycoccus.*
Drosera *rotundifolia.*
longifolia.
Pinguicula *vulgaris.*
Selinum *palustre.*
Equisetum *limosum.*
Ophrys *paludosa.*
Corallorrhiza.
Pinguicula *vulgaris.*
Saxifraga *hirculus.*
Læselii.
Schœnus *Mariscus.*
nigricans.
ferrugineus.
Scheuchzeria *palustris.*

II. ALPINÆ.

ÆTHEREÆ.

♄ Betula *nana.*
♄ Salix *Lapponum.*
glauca.
myrsinites.
reticulata.
herbacea.
Azalea *procumbens.*
lapponica.
Arbutus *alpina.*
Andromeda *cærulea.*
hypnoides.
tetragona.
♃ Dryas *octopetala.*
Sibbaldia *procumbens.*
Veronica *alpina.*
Alchemilla *alpina.*
Diapensia *lapponica.*

Rhodiola *Rosea.*
Saxifraga *cernua.*
nivalis.
oppositifolia.
aizoides.
rivularis.
Cotyledon.
cæspitosa.
Cucubalus *acaulis.*
Ranunculus *glacialis.*
nivalis.
lapponicus.
aconitifolius.
Trollius *europæus V: 1.*
Arnica *montana V: 1.*
Pedicularis *lapponica.*
hirsuta.
flammea.

Pedicu-

Pedicularis *Scept. Carol.*
Bartsia *alpina.*
Lychnis *apetala.*
alpina.
Rumex *Acetosa major.*
digynus.
Gnaphalium *alpinum.*
Erigeron *uniflorum.*
Hieracium *alpinum.*
Draba *incana.*
Arabis *alpina.*
Cardamine *bellidifolia.*
trifolia.
Draba *alpina.*
Astragalus *alpinus.*
Phaca *alpina.*
Campanula *uniflora.*
Stellaria *biflora.*
Cerastium *alpinum.*
Thalictrum *alpinum.*
Epilobium *alpinum.*
Serratula *alpina.*
Potentilla *nivea.*
Satyrium *nigrum.*
Ophrys *alpina.*
Viola *biflora.*
Viola *montana.*
Cypripedium *bulbosum.*
Pinguicula *alpina.*
villosa.
Anthericum *calyculatum.*
☉ Saxifraga *stellaris.*
rivularis.
Gentiana *nivalis.*
Angelica *Archangelica.*
Lichen *nivalis.*
croceus.
♃ Aira *alpina.*
Poa *alpina* vivip.
Festuca *ovina* vivip.
Carex *atrata.*
canescens.
saxatilis.
Juncus *trifidus.*
spicatus.
triglumis.
biglumis.
Agrostis *spicata.*

4. OCCLUSÆ.

Tussilago *frigida.*
Sonchus *alpinus.*
Aconitum *Lycoctonum.*

III. UMBROSÆ.

1. NEMOROSÆ.

♄ Fagus *sylvatica.*
Fraxinus *excelsior.*
Corylus *Avellana.*
Tilia *europæa.*
Acer *Platanoides.*
Rhamnus *catharticus.*
Prunus *Padus.*
Cornus *sanguinea.*
Evonymus *europæus.*
Ribes *alpinum.*
rubrum.
nigrum.
Daphne *Mezereum.*
Rhamnus *Frangula.*
Rosa *eglanteria.*
Rubus *fruticosus.*
♃ Lathræa *Squamaria.*
Ophrys *Nidus avis.*
Dentaria *bulbifera.*
Milium *effusum.*
Poa *nemoralis.*
Bromus *giganteus.*
Circæa *lutetiana.*
alpina.
Sanicula *europæa.*
Actæa *spicata.*
Stachys *sylvatica.*
Galeopsis *Galeobdolon.*
Mercurialis *perennis.*

Stella-

Stellaria *nemorum.*
Convallaria *verticillata.*
majalis.
Allium *urſinum.*
Ranunculus *Ficaria.*
Stellaria *Holoſtea.*
Ornithogalum *luteum.*
minimum.
Adoxa *Moſchatellina.*
Fumaria *bulboſa.*
Lunaria *rediviva.*
Lathyrus *latiſolius.*
heterophyllus.
Vicia *ſylvatica.*
dumetorum.
ſepium.
Anemone *ranunculoides.*
Orobus *vernus.*
Pulmonaria *officinarum.*
Primula *veris.*
anguſtifolia.
Paris *quadrifolia.*
Glechoma *hederacea.*
Aſarum *europæum.*
Aſtragalus *glycyphyllos.*
Geum *urbanum.*
Campanula *latifolia.*
Trachelium.
perſicifolia.
Cnicus *oleraceus.*
Viola *hirta.*
mirabilis.
odorata.
Serratula *tinctoria.*
Geranium *lucidum.*
Hedera *Helix.*
Thalictrum *aquilegifolium.*
Aſperula *odorata.*
Osmunda *Struthiopteris.*
Aſplenium *Scolopendrium.*
Polypodium *Dryopteris.*
Phegopteris.
(γ) (annuæ)
Impatiens *Noli tangere.*
Cardamine *Impatiens.*
Melampyrum *nemorum.*
Arenaria *trinervia.*
Veronica *hederacea.*
Draba *muralis.*

2. SYLVATICÆ.

Pinus *ſylveſtris.*
Abies.
Taxus *baccata.*
Juniperus *communis.*
Berberis *vulgaris.*
Betula *alba.*
Populus *tremula.*
Vaccinium *Myrtillus.*
♃ Pyrola *rotundifolia.*
ſecunda.
uniflora.
umbellata.
Oxalis *Acetoſella.*
Anemone *Hepatica.*
nemoroſa.
Prenanthes *muralis.*
Linnæa *borealis.*
Trientalis *europæa.*
Juncus *piloſus.*
Aira *montana.*
Carex *loliacea.*
elongata.
Hypnum *proliferum.*
Geranium *ſylvaticum.*
Lycopodium *clavatum.*
annotinum.
complanatum.
Erica *vulgaris.*
Vaccinium *Vitis Idæa.*
Ajuga *pyramidalis.*
Solidago *Virga aurea.*
Agroſtis *arundinacea.*
Veronica *officinarum.*
Pteris *aquilina.*
Orchis *bifolia.*
Stellaria *graminea.*
Polytrichum *commune.*
Equiſetum *ſylvaticum.*

Hieracium murorum.
Bromus pinnatus.
Arundo Epigejos.
Anemone vernalis.
Prunella vulgaris.
Orobus tuberosus.
Viola canina.
Osmunda Lunaria.
Spicant.
Polypodium F. mas.
F. femina.
Equisetum hyemale.
Arenaria serpyllifolia.
Melampyrum sylvaticum.
Tormentilla erecta.
Verbascum Thapsus.
Gnaphalium sylvaticum. *)

IV. CAMPESTRES.

1. ARVENSES.

♄ Rubus cæsius.
♃ Ononis spinosa.
Triticum repens.
Stachys palustris.
Serratula arvensis.
Allium Scorodoprasum.
Convolvulus arvensis.
Sonchus arvensis.
Centaurea Scabiosa.
Jacea.
Mentha arvensis.
Vicia Cracca.
Artemisia vulgaris.
Centaurea Scabiosa.
Scabiosa arvensis.
☉ Papaver dubium.
Agrostema Githago.
Fumaria officinalis.
Vicia sativa.
Melampyrum arvense.
Galeopsis Tetrahit.
Carduus crispus.
Pisum arvense.
Centaurea Cyanus.
Delphinium Consolida.
Veronica triphyllos.
Chrysanthemum segetum.
Myagrum sativum.
Sinapis arvensis.
Brassica campestris.
Raphanus Raphanistrum.
Rhinanthus Cristagalli. (γ)
Lapsana communis.
Ranunculus arvensis.
Matricaria Chamomilla.
Anthemis arvensis.
Lithospermum arvense.
Lycopsis arvensis.
Erysimum cheiranthoides.
Thlaspi arvense.
Spergula arvensis.
Anagallis arvensis.
Sherardia arvensis.
Ervum hirsutum.
tetraspermum.
Conium maculatum.
Euphorbia helioscopia.
Papaver Argemone.
Rhoeas.
Potentilla norvegica.
Cerastium arvense.

Antir-

*) Farinaceo-arenosis: *Erica vulgaris, Iberis nudicaulis. Anemone vernalis, Arbutus Uva ursi.*
Glareosis: *Verbascum Thapsus, Gnaphalium sylvaticum, Ajuga pyramidalis.*

Antirrhinum *Orontium*.
Veronica *peregrina*.
Dianthus *Armeria*.
Tordylium *Anthriscus*.
Calendula *officinalis*.
Chenopodium *album*.
Polygonum *Convolvulus*.
Avena *fatua*.
Agrostis *Spica venti*.
Lolium *annuum*.
Bromus *secalinus*.
arvensis.
Panicum *Crus galli*.

2. CULTÆ.

♃ Tulipa *sylvestris*.
Ægopodium *Podagraria*.
Ranunculus *repens*.
Leontodon *Taraxacum*.
☉ Galium *Aparine*.
Alsine *media*.
Æthusa *Cynapium*.
Sonchus *oleraceus*.
Chenopodium *polyspermum*.
Vulvaria.
viride.
hybridum.
Thlapsi *Bursa pastoris*.
Viola *tricolor*.
Lamium *purpureum*.
amplexicaule.
Veronica *arvensis*.
agrestis.
Geranium *cicutarium*.
rotundifolium.
dissectum.
columbinum.
molle.
Urtica *urens*.
Cynosurus *paniceus*.
Euphorbia *Peplus*.
Amaranthus *Blitum*.
Verbascum *lychnitis*.

3. RUDERALES.

♄ Ulmus *campestris*.
Sambucus *nigra*.
Ebulus.
Ribes *Uva crispa*.
♃ Urtica *dioica*.
Marrubium *album*.
Ballota *nigra*.
Nepeta *Cataria*.
Chenopod. *Bonus Henric*.
Artemisia *Absinthium*.
Erysimum *Alliaria*.
Chelidonium *majus*.
Scrophularia *nodosa*.
Plantago *major*.
Rumex *crispus*.
Galium *Mollugo*.
Bryonia *alba*.
Chærophyllum *sylvestre*.
Verbascum *nigrum*.
Dactylis *glomerata*.
Arctium *Lappa*.
Agrimonia *Eupatoria*.
Anchusa *officinalis*.
Potentilla *argentea*.
☉ Cynoglossum *officinale*.
Xanthium *strumarium*.
Myosotis *Lappula*.
Solanum *nigrum*.
Chenopodium *rubrum*.
urbicum.
murale.
glaucum.
Leonurus *Cardiaca*.
Cheiranthus *erysimoides*.
Senecio *viscosus*.
Erysimum *officinale*.
hieracifolium.
Datura *Stramonium*.
Hyoscyamus *niger*.
Sinapis *nigra*.
Sisymbrium *Sophia*.

Asperugo *procumbens.*
Anthemis *Cotula.*
Carduus *nutans.*
acanthoides.
Hordeum *murinum.*
Scandix *Anthriscus.*
Lepidium *ruderale.*
Senecio *vulgaris.*
Cochlearia *Coronopus.*
Carduus *lanceolatus.*
Polygonum *Persicaria.*
Hydropiper.
Onopordum *Acanthium.*
Polygonum *aviculare.*
Verbena *officinalis.*
Lamium *album.*
Atriplex *patula.*
Veronica *Chamædrys.*
Echium *vulgare.*
Reseda *Luteola.*
Malva *sylvestris.*

4. PRATENSES.

♄ Pyrus *communis.*
Malus.
♃ Lolium *perenne.*
Campanula *rotundifolia.*
patula.
Geranium *pratense.*
Trollius *europæus V: 11.*
Hypericum *quadrangulare.*
Trifolium *pratense.*
Carum *Carvi.*
Heracleum *Sphondylium.*
Lathyrus *pratensis.*
Lotus *corniculata.*
Spiræa *Filipendula.*
Dianthus *superbus.*
Rubus *arcticus.*
Aira *cæspitosa.*
trivialis.
Cynosurus *cristatus.*
Poa *pratensis.*
Avena *flavescens.*
Carex *panicea.*
Lychnis *dioica.*
Equisetum *arvense.*
Rumex *Acetosa.*
Chrysanthemum *Leucanth.*
Phleum *pratense.*
Alopecurus *pratensis.*
Festuca *elatior.*
Leontodon *autumnale.*
Scorzonera *humilis.*
Ranunculus *acris.*
polyanthemos.
Rumex *acutus.*
☉ Rhinanthus *Cristagalli.* (β)
Briza *media.*
Linum *catharticum.*
Crepis *biennis.*
Turritis *glabra.*
hirsuta.
Tragopogon *pratense.*
Cardamine *hirsuta.*
Medicago *lupulina.*
Melampyrum *pratense.*

5. ARENARIÆ.

Salix *hirta.*
♄ Spartium *scoparium.*
Genista *tinctoria.*

Geni-

Pratenses pingues: *Festuca elatior, Trifolium pratense, Carum Carvi, Heracleum Sphondylium, Lychnis dioica, Briza media, Tragopogon pratense, Ranunc. polyanthemos.*

Pratenses ad versuras: *Lolium perenne, Phleum pratense, Galium luteum, Medicago lupulina, Chrysanth. Leucanth.*

Pratenses roridæ: *Trollius europæus, Scorzonera humilis, Linum catharticum, Cardamine hirsuta, Lathyrus pratensis, Alopecurus pratensis.*

Genista *pilosa.*
Ligustrum *vulgare.*
Elymus *arenarius.*
Arundo *arenaria.*
Carex *arenaria.*
Dianthus *arenarius.*
Herniaria *glabra.*
Artemisia *campestris.*
Scleranthus *perennis.*
Asparagus *officinalis.*
Allium *arenarium.*
carinatum.
Thymus *Serpyllum.*
Potentilla *verna.*
Pimpinella *Saxifraga.*
Antirrhinum *Linaria.*
Hieracium *umbellatum.*
Erigeron *acre.*
Gnaphalium *dioicum.*
Statice *Armeria.*
Astragalus *arenarius.*
Hypochoeris *radicata.*
Veronica *spicata.*
Rumex *Acetosella.*
Festuca *ovina.*
Poa *angustifol.* media.
Lichen *upsaliensis.*
nivalis.
islandicus.
⊙ Gnaphalium *arenarium.*
Cerastium *semidecandrum.*
viscosum.
Myosotis *scorpioides.*
Saxifraga *tridactylites.*
Androsace *septentrionalis.*
Lepidium *petræum.*
Veronica *verna.*
Antirrhinum *minus.*
Aphanes *arvensis.*
Arabis *thaliana.*
Brassica *Napus.*
Galeopsis *Ladanum.*
Myagrum *paniculatum.*
Sisymbrium *arenosum.*
Filago *pyramidata.*
montana.
arvensis.
Jasione *montana.*
Carlina *vulgaris.*
Trifolium *arvense.*
Arenaria *purpurea.*
Draba *verna.*
Iberis *nudicaulis.*
Bromus *tectorum.*
Viola *tricolor.*
Alyssum *incanum.*
Gypsophila *muralis.*
Hyoseris *minima.*
Thymus *Acinos.*
Valeriana *Locusta.*
Myosurus *minimus.*
Scleranthus *annuus.*
Phleum *arenarium.*
Aira *canescens.*
præcox.

6. ARGILLACEÆ.

Tussilago *Farfara.*
Anthyllis *Vulneraria.*
Potentilla *repens.*
Anserina alb.
Plantago *media.*
Thlaspi *campestre.*
Cichorium *Intybus.*
Inula *dysenterica.*

V. MONTANÆ.

1, GLABRETOSÆ.

♄ Salix *Caprea.*
Prunus *spinosa.*
Cratægus *Oxyacantha.*
Lonicera *Xylosteum.*
Rosa *canina.*
♃ Athamanta *Libanotis.*
Medicago *falcata.*
Tanacetum *vulgare.*
Trifolium *repens.*

Alchemilla* *vulgaris*.
Allium *oleraceum*.
Campanula *glomerata*.
Cucubalus *Behen*.
Fragaria *vesca*.
Chrysocoma *Linosyris*.
Leontodon *hispidum*.
Ranunculus *illyricus*.
bulbosus.
Plantago *lanceolata*.
Hieracium *Pilosella*.
Auricula.
Phalaris *phleoides*.
☉ Avena *pratensis*.
Anthemis *tinctoria*.
Daucus *Carota*.
Thlaspi *campestre*.
Echium *vulgare*.
Crepis *tectorum*.
Euphrasia *Odontites*.
Gentiana *campestris*.
Trifolium *agrarium*.
Holcus *lanatus*.

2. COLLINÆ.

♄ Quercus *Robur*.
Cratægus *Aria*.
Sorbus *aucuparia*.
Prunus *domestica*.
Lonicera *Periclymenum*.
Rosa *spinosissima*.
villosa.
Carpinus *Betulus*.
Acer *campestre*.
♃ Arnica *montana*.
Hypochæris *maculata*.
Adonis *vernalis*.
Orobus *niger*.
Trifolium *montanum*.
Lathyrus *sylvestris*.
Lychnis *Viscaria*.
Hypericum *perforatum*.
Laserpitium *latifolium*.
Cucubalus *viscosus*.

Dianthus *deltoides*.
Geranium *sanguineum*.
Scabiosa *columbina*.
Cistus *œlandicus*.
Anemone *Pulsatilla*.
Athamanta *Oreoselinum*.
Juncus *campestris*.
Polygonum *viviparum*.
Saxifraga *granulata*.
Silene *nutans*.
Sedum *sexangulare*.
annuum.
Polygala *vulgaris*.
Campanula *Cervicaria*.!
Lithospermum *officinale*.
Achillea *Millefolium*.
Hieracium *præmorsum*.
dubium.
Ophioglossum *vulgatum*.
Melampyrum *cristatum*.
Thesium *alpinum*.
Euphrasia *officinalis*.

3. RUPESTRES.

♄ Mespilus *Cotoneaster*.
Rubus *idæus*.
Coronilla *Emerus*.
♃ Sedum *Telephium*.
rupestre.
reflexum.
album.
acre.
Sempervivum *tectorum*.
Polypodium *vulgare*.!
fragile.
Asplenium *Trichomanes*.
Ruta muraria.
Acrostichum *septentrionale*.!
ilvense.
Antherinum *ramosum*.
Liliago.
Allium *Schœnoprasum*.
Convallaria *Polygonatum*.
multiflora.

Ascle-

Asclepias *Vincetoxicum.*
Asperula *tinctoria.*
Origanum *vulgare.*
Clinopodium *vulgare.*
Geranium *robertianum.*
Potentilla *rupestris.*
Dracocephalum *Ruyschiana.*
Hieracium *murorum.*
Globularia *vulgaris.*
Gypsophila *fastigiata.*
Artemisia *rupestris.*
Hypericum *hirsutum.*
montanum.
Cistus *Fumana.*
Rubus *saxatilis.*
Aira *flexuosa.*
Melica *nutans.*
ciliata.
Poa *compressa.*
Epilobium *angustifolium.*
⊙ *montanum.*
Silene *rupestris.*

VI. PARASITICÆ.

1. ARBOREÆ.
   Viscum.
2. HERBACEÆ.
   Cuscuta.
3. RADICALES.
   Monotropa *Hypopitys.*
   Lathræa *Squamaria.*
   Orobanche *major.*

Musci varii.

Lichenes varii.

Fungi varii.

D. D.

LV.

FLORA ANGLICA

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita

AB

ISAAC. OLAI GRUFBERG

Holmensi.

Upsaliæ 1754. *Apr.* 3.

CAPUT PRIMUM.

Scientia Botanices est illa pars Philosophiæ Naturalis, quæ, propter plantarum infinitam varietatem, odore, sapore, colore & structura omnium oculos allicit, & propter multiplicem plantarum usum in arte Medica, Oeconomica & Vita communi, omni fere exculta fuit ævo.

Recentiori ævo ob has rationes etiam *Professiones Botanicæ* cum *Hortis*, infinita facile plantarum varietate superbientibus, ad præstantissimas Europæ Academias sunt ab Imperantibus institutæ, ut scientia amœnissima simulque utilissima late per regna disseminaretur, faciliusque addisceretur in usum & oblectamentum commune.

Successit hoc institutum felicissime, ut non modo plures eruditi in hac arte evaserint, quam ullo antea

antea tempore, sed etiam ut artis gnari, per plerasque regiones Europæ, sponte nascentes plantas investigaverint & enumeraverint in Libellis *Floris* dictis, quibus docemur de plantis cujusvis regionis propriis aut communibus; unde etiam ingens copia plantarum rariorum hodie evasit detecta & notissima.

Ejusmodi *Floræ*, ut Compendia, ita haud parvo quidem sunt subsidio incolis, aliisque, qui intra ejusdem regionis plagas degunt, plantasque istius terræ sibi familiares reddere gestiunt; deinceps in illis itidem videre licet, quasnam & quam diversas quævis terra gignat producatque plantas, pro ratione *situs* atque *soli*, unde, uti Regionum, ita & plantarum mutua & haud parva differentia originem trahat sui.

Circa ejusmodi *Floras* dolent plurimi, quod eædem plantæ a diversis Auctoribus sint indigitatæ nominibus sæpe diversissimis, cum aliis placuerit hujus Auctoris, aliis vero alterius nomina adhibere; ut hæc nomina non ab aliis, quam qui vel instructissima Bibliotheca Botanica sunt instructi, vel etiam longa experientia in arte demum evasere doctissimi, facile intelligantur.

Mecum consentientes hac in re certe habebo, quotquot carent rarissimo libro PETIVERI, *Herbario Britannico* dicto; quo destitutus plurimas plantas anglicas seponere debui.

Huic morbo facile mederentur artis periti, si omnes *Floræ* iisdem nominibus proponerentur, circa easdem plantas, tamquam communi lingua, ne opus esset unicuique, ob novam & diversam *Floram* evolvere Synonyma, & quasi e novo artem addiscere, sed dignoscerentur æque facile nomina, ac individua ejusdem speciei plantarum.

Glaciem igitur in hac parte Botanices soluturus,

FLORAM ANGLICAM, in se perquam prolixam, suc cincte-explicandam suscepi, modo quo omnes e optavi Floras propositas; quod enim si fieret cu reliquis Europæ Floris, nullus sane dubitarem, qui longe luculentiori luce illucesceret tandem *Botanic*

Quod ad obtinendum inceptum, eo breviore inveni viam, quo longe compendiosiora aptioraqu nobis porrigant *Species plantarum*, nuper editæ, no mina TRIVIALIA, quæ juxta plantas non mod definitas, sed & selectioribus Synonymis adornatas offendimus; quo ipso non tantum dubia de plant quæstionis sæpissime profligantur, sed etiam defini tiones, ob novas plantas interdum mutandæ, nul læ obicem ponunt.

Brevitatis caussa, etiam ad quodlibet *nomen tri viale* adposui *numerum paginæ* & *paragraphi e Ra Synopsi stirp. Britanniæ*, *edit.* 3:*tiæ;* ut si quis deside raret harum plantarum locum natalem proprium, aut aliud quid, ut e. gr. Synonyma, Observatio nes &c. facilius ipsum librum evolvat.

Plantas has anglicanas enumeravi secundum *Sy stema sexuale*, ut commilitones concives facilius *Flo ram Anglicam* cum *Suecica* conferre queant, & ind perspiciant discrimen, quod *Anglicanas* & *Suecicas* in tercedit, quodque ut eo felicius obtineretur, Specie illas Plantarum, quæ sponte, nostra hac in SUECIA non inveniuntur, literis minusculis, quæ communi ter alioquin nominantur *literæ Cursoriæ*, exaravi; Unde mox patebit, ducentas circiter species planta rum, in ANGLIA sponte nascentes, dari, quæ pe *Sueciam* nuspiam occurrunt; totidem etiam in SUE- CIA, quæ in *Anglia* non sint obviæ.

Muscos & *Fungos* quoque prætermisi, nimiæ pro- lixitatis evitandæ gratia, quippe cum plerique *Musc Dilleniani* in Anglia reperiantur, ut &, cum *Fungi* ob

ob infinitam varietatem mutabilitatemque suam hoc tempore difficulter determinentur.

CEREALES plantas, quas uti spontaneas, Floræ suæ inseruit Rajus, jure omni exclusi, cum hæ omnino sint extraneæ, uti *Hordeum*, *Triticum*, *Secale*, *Avena*, *Juglans*.

CAPUT SECUNDUM.

BRITANNIÆ nomine continetur *Anglia*, *Scotia* atque *Hibernia*, quæ sunt insulæ, sitæ in Oceano Atlantico, intra 50 & 61 gradus in latitudine, & intra 12 & 19 gradus in longitudine; porrigitur ergo BRITANNIA a plaga boreali ad frigidas, & a Meridionali ad calidas Europæ regiones, quo ipso efficitur, ut varia tamque diversa vegetabilia in *Anglia* crescere seu vigere possint; nimirum, tum illa, quæ communiter in Meridionalibus, tum etiam illa, quæ in Europæ Septentrionalibus nascuntur. Præterea, cum hæc terra undique circumdetur mari, ita major inibi reperitur copia plantarum *Marinarum* atque *Maritimarum*, quam ulla in alia regione EUROPÆ.

Anglia hæc constat partim sylvis & nemoribus, partim campis & apricis, & heic præcipue locorum occurrunt varii campi & monticuli CRETACEI, quos circa variæ etiam plantæ terram amantes siccam; humidam vero atque putridam prorsus respuentes, crescunt, ut e. gr. *Hedysarum*, *Hippocrepis*, *Reseda*, *Rubia cynanchica*, *Verbena* &c.

De cætero, dantur etiam hisce in Regionibus variæ altissimæque ALPES, quæ per altitudinem loci, & perennem nivem, plantas producunt *Alpibus* proprias, quales sunt in WALLIA *Snowdon* & *Caderideris*, in JORCKSHIRE *Ingleborough*, *Hardknot*, nec non in ARVONIA, WESTMORLANDIA, ut & in SCOTHA *Betaik*, atque in HIBERNIA

NIA *Mangarton* & *Sligo*, quibus in locis diversi plantæ mere *Alpinæ*, ut: *Saxifragæ*, *Rhodiola*, *Papaver*, *Serratula*, *Dryas*, *Arbutus*, *Alchemilla*, *Sibbaldia* aliæque se sistunt.

Hæc regio præstat cuilibet alii multitudine specierum *Menthæ*, plurimisque gaudet *Euphorbiæ* speciebus. Nonnullæ etiam heic occurrunt plantæ, in aliis terris Europæis perquam raræ, ut: *Potentilla fruticosa*, *Sibthorpia europæa*, *Dianthus glaucus*, *Cistus surrejanus*, *Bartsia viscosa*, *Erica cantabrica*, *Sisymbrium monense*, *Mentha piperita*, *Euphorbia portlandica*, *Smyrnium cornubiense*, *Lychnis drubensis*, *Polypodium cambricum*, *Trichomanes tunbringensis*.

Gnaphalium margaritaceum, & *Dactylis cynosuroides* incola alias AMERICÆ septentrionalis, in Anglia jus civitatis obtinuerunt.

CAPUT TERTIUM.

Differunt inprimis Plantæ SUECIÆ ab ANGLICANIS:

I:o Quod longe plures plantæ ALPINÆ per *Lapponiam Sueciæ* occurrant, quam in alpibus *Britannicis*. E. gr.

Saxifraga.	Betula.	Erigeron.
Pediculares 3.	Diapensia.	Tussilago.
Azaleæ 2.	Veronica.	Sonchus.
Junci 2.	Lychnis.	Ophrys.
Ranunculi 3.	Astragalus.	Rubus.
Andromedæ.	Phaca.	
Violæ 2.	Arabis.	

II.o, Quod plures etiam, nescio quam ob caussam, plantæ NEMOROSÆ in *Suecia* se sistant, quam per *Angliam*. E. gr.

Acer *platanoides*.	Convallaria *bifolia*.
Fumaria *bulbosa*.	Anemone *Hepatica*.
Pulmonaria *officinalis*.	Orobus *vernus*.

III:o,

III:o, Quod Plantæ plures CAMPESTRES, *Arenariæ* & *Apricæ* in *Suecia* sponte occurrant, quam in *Anglia*.

Lonicera Xylosteum.
Asclepias Vincetoxicum.
Laserpitium latifolium.
Trifolium montanum.
Anchusa officinalis.
Mespilus Cotoneaster.
Arbutus Uva ursi.
Orobus niger.
Androsace septentrionalis.
Alyssum incanum.

IV:o, Quod plantæ pauciores MARINÆ & *maritimæ* in *Suecia*, quam in *Anglia*. hucusque detectæ sint.

Convolvulus *Soldanella*.
Beta *vulgaris*.
Crithmum *maritimum*.
Frankenia *pulverulenta*.
Polygonum *maritimum*.
Artemisiæ *maritimæ* variæ.
Inula *crithmoides*.

V:o, Plantæ in terra CRETACEA nascentes sæpe exulant in *Suecia*, ubi *Creta* vix occurrit, contra vero in *Anglia*, ubi colles cretacei frequentissimi.

CAPUT QUARTUM.

Initio proximi præcedentis Seculi putabant *Botanici*, nationem *Anglicanam* minus aptam, immo prorsus alienam esse a *Studio Botanices*; exitus vero ejusdem seculi contrarium satis superque probabat, dum plures in *Anglia*, quam alias per totam *Europam*, uno eodemque tempore exorti sunt *Botanici*, qui tam multas, tamque varias detegebant plantas, tam per *Britanniam*, quam per *Indias* nascentes, ut universus terrarum orbis literatus horum indefessum studium, & Rei herbariæ peritiam admiraretur. Quod qui *Raji*, *Morisoni*, *Bobarti*, *Plukeneti*, *Petiveri* aliorumque scripta evolvit, adeo ex omni parte sufficienter demonstratum comperiet, ut nil supra.

RA-

RAJUS (*Johannes*), *Collegii Trinitatis Cantabrigiensis* Socius, erat inter primos, qui Botanicen infinita industria heic loci excoluit, cujus rei testes, *Historia* ejus *plantarum* trium voluminum in folio, & *Observationes* ejus *Topographicæ* sunt claræ & invincibiles.

Ille primus aggressus est, plantas circa Cantabrigiam nascentes indagare, quas edidit in *Catalogo Plantarum circa Cantabrigiam nascentium. Cantabr. A:o* 1660. *in* 8:*vo*. Una cum appendice *A:o* 1663. *&* 1685. Quo circa nondum acquiescebat, sed ulterius cœpit omnes in Anglia nascentes colligere plantas, atque primam *Floram Anglicam* edidit, sub titulo: *Catalogi plantarum Angliæ & insularum adjacentium. Lond. A:o* 1670. *&* 1677. *in* 8:*vo* auctam.

Altera ejus *Flora: Synopsis methodica stirpium Britannicarum* dicta, adhuc magis aucta, *Lond.* 1690 *&* 1696. *in* 8:*vo*, 250 herbis ditata est.

Post obitum *Raji*, edita fuit hæc *Flora Britannica* tertia vice, opera *Joh. Jac. Dillenii*, sub nomine: *Synopsis methodicæ stirpium Britannicarum, editionis 3iæ. Lond.* 1724. *in* 8:*vo*. Tabulis 24; aucta 450 speciebus.

Recentior hæc *Flora*, omnium Florarum usque ad hunc diem existentium habetur perfectissima, quippe cum nulla alia majori diligentia, seu plurium unanimi studio, collecta & enucleata sit; in ea enim reperiuntur, non modo quæ *Rajus* ipse indefesso labore investigare potuit, verum etiam quæ *Petiverus, Plukenetius, Morisonus, Bobartus, Sloane, Sherardus, Dillenius, Dale, Rand, Buddle, Doody, Lawson, Lhwyd, Newton, Stonestreet, Camden, Brown, Vernon, Nicholson, Robinson, Jonson, Du Bois, Manningham, Richardson, Sibbald* observaverunt; inter quos *Plukenetius, Sherardus, Richardson* & *Dillenius* primum merentur locum.

CAPUT

CAPUT QUINTUM.

Ultima hæc *Flora*, ea præcise est, quam mihi ım adsumsi enucleandam. Etenim ut ut pleræque lantæ facile extricari possunt, occurrunt tamen on paucæ, quæ omni illa opera, quam Botanici ngliæ navarunt, adhuc dum obscuriores certe mi- i persistunt, inprimis cum Herbario Petiveriano estituar, idque maxime in Graminum familia in- icatissima; quam ob caussam necesse etiam habui, as ad finem hujus dissertatiunculæ proponere, cer- ı spe fretus, Botanicos hodiernos Angliæ, eas pro- ius introspectas, characteribus suis a congeneribus istinctas proposituros, quo ipso Botanices pomœ- ia extenduntur & Regionis Historia Naturalis illu- tratur. Sententiam enim de non visis plantis fer- e, nixum dubiis Auctorum testimoniis, nimis pe- iculosum esse, satis superque inter omnes constat, quippe cum persæpe inde contingat, ut varietates loco distinctarum specierum obtrudantur, & contra species pro varietatibus sumantnr.

CLASSIS I.
MONANDRIA.
MONOGYNIA.

Salicorn. europ. herbac.	136 -	1.
fruticos.	136 -	2.
Hippuris vulgaris	136 -	1.

DIGYNIA.

Callitriche autumnalis	290 -	3.
verna	289 -	1.

CLASSIS II.
DIANDRIA.
MONOGYNIA.

Ligustrum vulgare	465 -	1.
Circæa lutetiana	289 -	1.
Veronica spicata	279 -	2.
officinalis	281 -	13.
Veronica hybrida	279 -	1.
serpillifolia	279 -	3.
Beccabunga	280 -	8.
Anagallis ▽	280 -	9.
scutellata	280 -	10.
Chamædrys	281 -	11.
montana	281 -	12.
agrestis	279 -	4.
arvensis	279 -	5.
hederifolia	280 -	7.
triphyllos	276 -	6.
Pinguicula vulgaris	281 -	1.
villosa	281 -	1.
Utricularia vulgaris	286 -	1.
minor	286 -	2.
Verbena officinalis	236 -	1.
Lycopus europæus	236 -	1.
Salvia pratensis	237 -	1.
verbenaca	237 -	1.

DIGY-

DIGYNIA.

Anthoxanthum odorat. 398 - 1.
Buffonia *tenuifolia* 346 - 1.

CLASSIS III.

TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

Valeriana officinalis 200 - 1.
dioica 200 - 3.
Locusta 201 - 1.
Iris Pseud-Acorus 374 - 1.
fœtidissima 375 - 3.
Schœnus Mariscus 426 - 4.
nigricans 430 - 10.
ferrugineus 430 - 9.
compressus 425 - 14.
albus 427 - 6.
Cyperus *longus* 425 - 1.
Scirpus palustris 429 - 7.
acicularis 429 - 8.
fluitans 431 - 12.
lacustris 428 - 1.
Holoschœnus 429 - 6.
mucronatus, 429 - 5.
setaceus 430 - 11.
cæspitosus 429 - 9.
sylvaticus 426 - 5.
maritimus 426 - 3.
Eriophor. polystach. 435 - 1.
vaginatum 436 - 2.
Nardus stricta 393 - 2.

DIGYNIA.

Panicum *glaucum* 393 - 1.
sanguinale 399 - 2.
Crus galli 394 - 1.
Dactylon 399 - 2.
Phalaris phleoides 398 - 2.
arundinacea 400 - 1.
Phleum pratense 398 - 1.
nodosum 398 - 3.
arenarium 398 - 4.
Alopecurus pratensis 396 - 1.
geniculatus 396 - 2.
Milium effusum 402 - 1.

Agrostis spica venti 405 - 1
rubra 394 -
stolonifera 402 -
Aira cærulea 404 -
cristata 396 -
aquatica 402 -
cæspitosa 403 -
canescens 405 - 1
præcox 407 - 1
flexuosa 407 -
caryophyllæa 407 -
Melica nutans 403 -
Poa aquatica 411 - 1
pratensis 409 -
angustifolia 409 -
trivialis 409 -
annua 408 -
compressa 409 -
rigida 410 -
Briza media 412 -
minor 412 -
Dactylis glomerata 400 -
cynosuroides 393 -
Cynosurus cristatus 398 -
echinatus 397 -
cæruleus 399 -
paniceus 394 -
Festuca ovina 410 - 9, 1
duriuscula 413 -
decumbens 408 - 1
fluitans 412 - 1
marina 395 -
amethystina 411 - 1
myuros 415 - 1
bromoides 415 - 1
Bromus secalinus 413 -
arvensis 413 -
sterilis 412 -
tectorum 414 -
pinnatus 392 -
giganteus 415 - 1
Stipa pennata 393 -
Avena fatua 389 -
spicata 405 -

Av

Avena flavescens 407-5.
elatior 406, 3-4.
Arundo phragmites 401-1.
calamagrostis 401-2.
arenaria 393-1.
Lolium perenne 395-2.
temulentum 395-1.
Elymus arenarius 390-1.
Triticum repens 390-1.
caninum 390-2.
Hordeum murinum 391-1.

TRIGYNIA.

Montia fontana 352-1.

CLASSIS IV.

TETRANDRIA.

MONOGYNIA.

Dipsacus *fullonum* 192-1,2.
pilosus 192-3.
Scabiosa arvensis 191-1.
columbaria 191-2.
Succisa 191-3.
Sherardia arvensis 225-1.
Asperula odorata 224-1.
cynanchica 225-1.
Galium palustre 224-2.
uliginosum 225-3.
verum 224-1.
Mollugo 223-1.
? boreale 224-3.
Aparine 225-1.
parisiense 225-4.
Rubia tinctorum 223-1,2.
Plantago major 314-1,2.
media 314-3.
lanceolata 314-5.
maritima 315-7.
Coronopus 315-8.
? *Læflingii* 316-10.
uniflora 316-11.
Sanguisorba officinal. 203-2.
Cornus sanguinea 460-1.
suecica 261-1.
Alchemilla vulgaris 158-1.
alpina 158-2.

DIGYNIA.

Aphanes arvensis 159-1.
Cuscuta europæa 281-1.

TETRAGYNIA.

Ilex *Aquifolium* 466-1.
Potamogeton natans 148-1.
lucens 148-2.
perfoliatum 149-4.
serratum 149-6.
crispum 149-7.
compressum 149-8.
marinum 150-13.
gramin. 149, 9-10.
pusillum 150-15.
Ruppia maritima 134-1.
Sagina *erecta* 344-1.
procumbens 345-2.

CLASSIS V.

PENTANDRIA.

MONOGYNIA.

Myosotis scorpioid. 229, 1-4.
Lithosperm. officinale 228-1.
arvense 227-3.
purpurocær. 229-2.
Anchusa *sempervir.* 227-2.
Cynoglossum officin. 226-1.
Pulmonar. angustifol. 226-1.
maritima 228-4.
Symphytum officinale 230-1.
Borago *officinalis* 228-1.
Asperugo procumb. 228-1.
Lycopsis arvensis 227-1.
Echium vulgare 227-1.
Lycopsis 227-2.
Primula veris officin. 284-3.
elatior 2.
acaulis 1.
farinosa 285-1.
Menyanthes trifoliata 285-1.
Nymphoides 368-2.
Hottonia palustris 285-1.
Lysimachia vulgaris 282-1.
thyrsiflora 283-3.
Nummular. 283-1.

Lysimachia *nemorum* 282-5.
Anagallis arvensis 282-1.
Convolvulus arvensis 275-2.
sepium 275-1.
Soldanella 275-5.
Polemonium cæruleum 288-1.
Campanula latifolia 276-1.
Trachelium 276-2.
glomerata 277-3.
patula 277-4.
rotundifol. 277-5,6.
hederacea 277-7.
Speculum ♀ 278-1.
Phyteuma *orbicularis* 278-1.
Samolus valerandi 283-1.
Lonicera Periclymen. 458-1,2.
Verbascum Thapsus 287-1.
phlomoides 287-2.
Lychnitis 287-3.
nigrum 288-4.
Blattaria 288-1.
Datura Stramonium 266-1.
Hyoscyamus vulgaris 274-1.
Solanum nigrum 265-4.
Dulcamara 265-1,2.
Rhamnus catharticus 466-1.
Frangula 465-1.
Evonymus europæus 468-1.
Ribes rubrum 456-1.
alpinum 456-2.
nigrum 456-4.
Hedera Helix 459-1.
Illecebrum *verticillat.* 160-1.
Glaux maritima 285-1.
Thesium Linophyllum 202-1.
Vinca minor 268-1.
major 268-2.

DIGYNIA.

Herniaria glabra 160- 1.
hirsuta 160- 2.
lenticulata 161- 1.
Chenop. Bonus Henr. 156-15.
urbicum 155-11.
? rubrum 154- 3.

Chenop. murale 154-
album 154-
serotinum 155-
hybridum 154-
glaucum 155-
viride 155-1
polyfperm. 156-1
Vulvaria 156-1
fruticosum 156-1
Beta *vulgaris* 157-
Salsola kali 159-
sedoides 156-1
Ulmus campestris 468-
Gentiana Pneumon. 274-
amarella 275-2,3
campestris 275-4
Centaurium 286-1
perfoliata 287-1
Eryngium *campestre* 222-1
maritimum 222-2
Hydrocotyle vulgaris 222-1
Sanicula europæa 221-1
Bupleurum *rotundifol.* 221-1
tenuissimum 221-2
Echinophora *spinosa* 220-1
Tordylium *maximum* 206-1
latifolium 219-2
officinale 219-2
Anthriscus 219-4
nodosum 220-6
Caucalis *leptophylla* 219-1
Daucus Carota 218-1
Bunium *Bulbocastan.* 209-1
Conium maculatum 215-1
Athamanta *Meum* 207-1
Libanotis 218-1
Peucedanum *officinale* 206-1
Silaus 216-0
Crithmum *maritimum* 217-1
Heracleum Sphondyl. 205-1,2
Ligusticum scoticum 214-1
cornubiense 209-2
Angelica Archangelic. 108-1
sylvestris 208-2

Sium

Sium latifolium 211-3.
nodiflorum 211-5.
Sison *Amomum* 211-1.
segetum 211-2.
inundatum 212-6.
Oenanthe fistulosa 210-1,2.
crocata 210-3.
pimpinelloides 210-4.
Phellandrium aquatic. 215-1.
Cicuta virosa 212-7.
Æthusa Cynapium 215-2.
Scandix Anthriscus 220-7.
Pecten ♀ 207-1.
Chærophyllum sylvest. 207-1.
temulentum 207-1.
Pastinaca sativa 206-1,2.
Smyrnium *Olusatrum* 208-1.
Anethum *Fœniculum* 217-1.
Carum Carvi 213-1?
Pimpinella saxifraga 213-1,2.
Apium graveolans 214-1.
Ægopodium Podagrar. 208-3.

TRIGYNIA.

Viburnum *Lantana* 460-1.
Opulus 460-1.
Sambucus nigra 461-1.
laciniata 3.
Ebulus 461-4.
Staphylæa *pinnata* 468-1.
Alsine media 347-6.

TETRAGYNIA.

Parnassia palustris 355-1.

PENTAGYNIA.

Statice Armeria 203-1.
Limonium 201-1.
Linum usitatum 362-1,2.
perenne 362-3.
tenuifolium 362-5.
catharticum 362-6.
Radiola 345-1.
Drosera rotundifolia 356-1.
longifolia 356-2.
Sibbaldia procumbens 256-1.

POLYGYNIA.

Myosurus minimus 251-1.

CLASSIS VI.

HEXANDRIA.

MONOGYNIA.

Narcissus? *poëticus* 371-2.
pseudo-Narcissus 371-1.
Bulbocodium *autumn.* 374-1.
Allium ursinum 370-5.
vineale 369-1.
oleraceum 370-3.
Ampheloprас. 370-4.
Ornithogalum luteum 372-3.
umbellatum 372-2.
pyrenaicum 372-1.
Scilla *bifolia* 373-2.
autumnalis 372-1.
Antheric. ossifragum 375-1.
calyculatum 375-2.
Asparagus officinalis 267-1,2.
Convallaria majalis 264-1,2.
Polygonatum 263-1,2.
multiflora 263-3.
Hyacinthus *nonscript.* 373-2.
Acorus Calamus 437-1.
Juncus *acutus* 431-1.
effusus 432-4.
conglomerat. 432-5.
filiformis 432-6.
squarrosus 432-7.
stygius 427-6.
articulatus 433-8.
bulbosus 434-11.
bufonius 434-12.
campestris 416-1,2.
pilosus 416-3.
Berberis vulgaris 465-1.
Frankenia *lævis* 338-3.
pulverulenta 352-13.
Peplis Portula 368-1.

TRIGYNIA.

Rumex aquaticus 140-1.
obtusifolius 141-2.
crispus 141-3.
acutus 142-7.
persicarioides 142-9.

CLASSIS VII.
HEPTANDRIA.

CLASSIS VIII.
OCTANDRIA.

CLASSIS IX.
ENNEANDRIA.

CLASSIS X.
DECANDRIA.

TRI-

TRIGYNIA.

Cucubalus *baccifer* 267-1.
Behen 337-2,1.
Viscaria 340-12.
Otites 340-15.
acaulis 341-16.
Silene *anglica* 339-10.
nutans 340-11.
noctiflora 340-13.
Armeria 341-17.
amœna 337-1.
conica 341-18.
Stellaria holostea 346-1.
graminea 346-2.
nemorum 347-5.
Arenaria peploides 351-12.
trinervia 349-2.
serpyllifolia 349-1.
saxatilis 350-4.
tenuifolia 350-3.
rubra 351-9-10-11.

PENTAGYNIA.

Cotyledon *Umbilicus* 271-1.
Sedum Telephium 269-1?
rupestre 269-1-2.
villosum 270-4.
acre 270-5.
album 271-7.
dasyphyllum 271-8.
Oxalis Acetosella 281-1-2.
Agrostema Githago 338-5.
Lychnis Flos cuculi 338-4.
dioica 339-8.
viscosa 340-14.
Cerastium *tomentosum* 349-6.
vulgatum 349-4.
alpinum 349-5.
viscosum 348-3.
arvense 348-1.
semidecand. 348-2.
aquaticum 347-4.
Spergula arvensis 351-8.
pentandra 351-8.
nodosa 350-5.

CLASSIS XI.

DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Asarum europæum 158-1.
Lythrum Salicaria 367-1.
Hyssopifolia 367-2.

DIGYNIA.

Agrimonia Eupatoria 202-1.

TRIGYNIA.

Reseda Luteola 366-2.
lutea 366-1.
Euphorbia Peplus 313-9.
Peplis 313-10.
helioscopia 313-8.
platyphyllos 312-4.
verrucosa 312-3.
segetalis 312-5.
exigua 213-7.
portlandica 213-6.
Paralias 312-4.
Characias 312-2.
amygdaloides 212-1.

DODECAGYNIA.

Semperviv. tectorum 269-1.

CLASSIS XII.

ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Prunus Cerasus 463-1.
Padus 463-1.
spinosa 462-1.

DIGYNIA.

Cratægus Aria 453-1.
torminalis 453-2.
Oxyacantha 453-3.

TRIGYNIA.

Sorbus aucuparia 452-2.
domestica 452-1.

PENTAGYNIA.

Mespilus *germanica* 453-1.
Pyrus Malus 451-1,2.
communis 452-1,2.
Spiræa Filipendula 259-1.
Ulmaria 259-1.

Men-

Mentha *spicata* 233-1.
piperita 234-7.
aquatica 233-6.
gentilis 232-8.
exigua 232-2.
arvensis 233-1.
Pulegium 235-1.
Glechoma hederacea 243-3-4.
arvensis 242-2.
Lamium album 240-1.
purpureum 240-2.
amplexicaule 240-4.
Galeopsis Tetrahit 240-7.
Ladanum 242-4.
Galeobdolon 240-5.
Stachys sylvatica 237-1.
germanica 239-R
palustris 232-1.
Ballota nigra 244-1.
Marrubium vulgare 239-1.
Leonurus Cardiaca 239-1.
Clinopodium vulgare 239-1.
Origanum vulgare 239-1.
onites 236-2.
Thymus Serpyllum 230-1.
Acinos 238-1.
Melittis *Melissophyllum* 242-1.
Melissa *Calamintha* 243-1.
Nepeta 243-2.
Scutellaria galericulata 244-1.
Prunella vulgaris 238-1.

ANGIOSPERMA.

Bartsia alpina 285-3.
viscosa 285-4.
Rhinanthus Crista galli 284-1.
Euphrasia officinalis 284-1.
Odontites 284-4.
Melampyrum cristatum 286-1.
sylvaticum 286-2.
pratense 286-*
arvense 286-3.
Lathræa Squamaria 288-1.
Pedicularis sylvatica 284-3.
palustris 284-4.
Antirrhinum Linaria 281-1.
monspessulanum 282-2.
arvense 282-3.
Cymbalaria 282-4.
Elatine 282-5.
hybridum 282-6.
minus 283-7.
Orontium 283-1.
Scrophularia nodosa 283-2.
aquatica 283-1.
Scorodonia 283-3.
Digitalis purpurea 283-1.
Sibthorpia *europæa* 352-1.
Limosella aquatica 278-2.
Orobanche major 288-1.
ramosa 288-3.

CLASSIS XV.

TETRADYNAMIA.

SILICULOSA.

Myagrum sativum 302-1.
Vella *annua* 304-3.
Subularia aquatica 307-4.
Draba verna 291-1.
muralis 292-2.
incana 291-1.
Lepidium latifolium 304-1.
ruderale 303-1.
petræum 304-5.
Thlaspi arvense 305-3.
campestre 305-1.
hirsutum 305-2.
montanum 305-4.
perfoliatum 305-6.
Bursa pastor. 306-1.
Cochlearia officinalis 302-1.
danica 303-5-3-4.
anglica 303-3.
grœnlandica 302-2.
Coronopus 304-6.
Armoracia 301-1.
Iberis nudicaulis 303-2.
Dentaria bulbifera.

Cardamine pratensis 299-2.
hirsuta 300-4.
amara 299-1.
impatiens 299-3.
petræa 300-6.
bellidifolia 300-5.
Sisymbrium Nasturt.▽ 300-1.
amphibium 301-1-2.
sylvestre 297-1.
monense 297-2.
Sophia 298-3.
Irio 298-2.
Erysimum officinale 298-4.
cheiranthoides 298-1.
Barbarea 297-2.
Alliaria 291-2.
Arabis thaliana 294-3.
Cheiranthus *Cheiri* 291-2.
sinuatus 291-1.
Hesperis *Matronalis* 293-1.
Turritis glabra 293-1.
hirsuta 294-2.
Brassica oleracea 293-1.
Napus 295-1.
Rapa 294-1.
orientalis 263-2.
Erucastrum 297-1.
Sinapis nigra 295-1.
alba 295-3.
arvensis 295-2.
Raphanus Raphanistrum 296-1.
Bunias Cakile 307-1.
Isatis tinctoria 307-1.
Crambe maritima 307-1.

CLASSIS XVI.

MONADELPHIA.

DECANDRIA.

Geranium sanguineum 360-14.
pratense 360-17.
sylvaticum 361-18.
phæum 361-21.
nodosum 361-20.
Geranium rotundifol. 358-
pusillum 359-9-1
lucidum 361-1
columbinum 359-1
dissectum 360-1
molle 359-1
robertianum 358-
cicutarium 357-2-
moschatum 358-
maritimum 356-

POLYANDRIA.

Althæa *officinalis* 252-
Malva sylvestris 251-
rotundifolia 251-2
parviflora 251-3
Alcea 252-1
Lavatera ?*arborea* 252-

CLASSIS XVII.

DIADELPHIA.

HEXANDRIA.

Fumaria officinalis 204-1
claviculata 325-1

OCTANDRIA.

Polygala vulgaris 287-1-2

DECANDRIA.

Spartium scoparium 474-1
Genista tinctoria 475-1
anglica 476-1
Ulex *europæus* 475-1
Ononis spinosa 332-1-2
repens 332-3
Anthyllis Vulneraria 325-1
Pisum sativum 118-1-4-3
maritimum 319-6
Lathyrus latifolius 319-1
sylvestris 319-2
pratensis 320-1
hirsutus 320-4
palustris 320-5
Aphaca 320-1
Nissolia 325-1
Vicia sativa 320-1

Vicia

CLASSIS XVIII.
POLYADELPHIA.
POLYANDRIA.

CLASSIS XIX.
SYNGENESIA.
POLYGAMIA ÆQUALIS.

CLAS[S]

CLASSIS XX.

GYNANDRIA.

DIANDRIA.

rchis mafcula	376- 2.
morio	376- 2.
militaris	378-10.
uftulata	377- 5.
pyramidalis	377- 6.
bifolia	380-18.
conopfea	381-21.
latifolia	380-19.
maculata	381-20.
abortiva	383- 1.
tyrium *hircinum*	376- 1.
viride	381-22.
phrys ovata	385- 1.
cordata	385- 2.
paludofa	378- 9.
	385- 3.
liliifolia	382- 1.
Monorchis	378- 7.
fpiralis	378- 8.
antropophora	379-12.
infectifera	379-13.
arachnites	380-16.
Nidus avis	382- 1.
erapias Hellebor. lat.	383- 1.
longifolia	384- 5.
paluftris	384- 6.
ypriped. Calceolus	385- 1.

POLYANDRIA.

Arum *maculatum*	266-1.
Zoftera marina	52-1.

CLASSIS XXI.

MONOECIA.

MONANDRIA.

Zannichellia paluftris	135-1.

DIANDRIA.

Lemna minor	129-1.
polyrrhiza	129-2.
trifulca	129-3.

TRIANDRIA.

Carex dioica	425-15.
capitata	425-15.
pulicaris	424-13.
leporina	422- 2.
vulpina	422- 8.
canefcens	424-10.
muricata	424-13.
brizoides	423- 6.
pilulifera	422-20.
flava	421-18.
veficaria	420-14.
pallefcens	419-12.
hirta	418- 7.
panicea	418- 3.
acuta	417- 1.
Pfeudo-Cyp.	419-12.
axillaris	424-11.
diftans	420-16.
Typha latifolia	436- 1.
anguftifolia	436- 2.
Sparganium erectum	437- 1.
natans	437- 3.

TETRANDRIA.

Betula alba	443-1.
Alnus	442-1-2.
Buxus *fempervirens*	445-1-2.
Urtica dioica	139-1.
urens	140-2.
pilulifera	140-3.

PENTANDRIA.

Xanthium ftrumofum	140-1.
Amarantus Blitum	157-1.

POLYANDRIA.

Ceratoph. demerfum	135-1-2.
Myriophyl. fpicatum	151-17.
verticillatum	316- 1.
Sagittaria fagittifolia	258- 1.
Poterium *Sanguiforba*	203- 1.
Quercus Robur	440- 1.
Fagus fylvatica	439- 1.
Carpinus Betulus	451- 1.
Corylus Avellana	439- 1.

MONA-

MONADELPHIA.

Pinus Abies	441-2.
? sylvestris	441-2.
? Picea	441-1.

SYNGENESIA.

Bryonia alba	261-1-2.

CLASSIS XXII.
DIOECIA.

DIANDRIA.

Salix alba	447- 1.
arenaria	447- 3.
fragilis	448- 8.
amygdaloides	448- 9.
pentandra	449-12.
rosmarinifolia	447- 2.
herbacea	448- 7.
reticulata	449-13.
repens	448-} 6.
caprea	449-15.
viminalis	450-21.
purpurea	450-22.

TRIANDRIA.

Empetrum nigrum	444-1.

TETRANDRIA.

Viscum album	464-1.
Hippophaë Rhamnoid.	445-1.
Myrica Gale	443-1.

PENTANDRIA.

Humulus Lupulus	137-1.

HEXANDRIA.

Tamus *communis*	262-1.

OCTANDRIA.

Populus tremula	446-3.
nigra	446-1.
alba	446-2.
Rhodiola Rosea	269-4.

ENNEANDRIA.

Mercurialis perennis	138-}1.
annua	139-2.
Hydrochar. Morsus ran.	290-2.

MONADELPHIA.

Juniperus communis	444-1-2.
Juniperus *Sabina*	44
Taxus baccata	44

SYNGENESIA.

Ruscus *aculeatus*	26

CLASSIS XXIII.
POLYGAMIA

MONOECIA.

Holcus lanatus	404-
mollis	404-
Valantia *Cruciata*	223-
Aparine	225-
Parietaria officinalis	158-
Atriplex hastata	151-
patula	151-
maritima	152-
pedunculata	153-
portulacoid.	153-
littoralis	153-
Acer *Pseudo Platan.*	470-
campestre	470-

DIOECIA.

Fraxinus excelsior	469-

CLASSIS XXIV.
CRYPTOGAMIA

FILICES.

Equisetum arvense	130-
sylvaticum	130-
palustre	131-7
fluviatile	130-
limosum	131-1
hyemale	131-1
Ophiogloss. vulgatum	128-
Osmunda regalis	125-
Lunaria	128-
Spicant	118-
Acrostichum septentr.	120-
ilvense	118-
Thelypteris	121-
Pteris aquilina	124-
Asplenium Scolopendr.	116-
Ceterach	118-

Asp

plenium *marinum*	119- 2.	Adiantum *Capillus* ♀	123-1.
Trichomanes	119- 1.	Trichom. *tunbrigensis*	123-2.
Trich. ramos.	119- 2.	Pilularia globulifera	136-1.
Ruta muraria	122- 1.	Isoetes lacustris	306-1.
Adiant. nigr.	126-10.		
olypodium vulgare	117-1-2.	MUSCI.	
cambricum	117-3.	Lycopodium Selago	106-1.
Lonchitis	118-2.	Selaginoides	106-1.
Filix mas	120-1.	clavatum	107-1.
aculeatum	121-2.	annotinum	107-2.
Phegopteris	122-8.	alpinum	108-3.
Dryopteris	125-6.	inundatum	108-4.
fragile	125-7.	*denticulatum*	108-1.

OBSCURÆ.

7. Salicornia 3. myosuroides procumbens.
4. ramosior procumbens.
5. cupressiformis erecta.

1. Lapathum 5. minimum *C. B. Pet. t. 3. f. 4.*
6. viride. *Pet. t. 2. f. 6.*
10. aureum *Pet. 1. 2. f. 7. Lob. 286.*

45. Persicaria 2. minor *C. B. Moris. 2. f. 5. t. 29.*
3. angustifolia *C. B.*
10. subtus incana *Pet. t. 3. f. 10.*

48. Potamogeton 3. fol. pellucido gramineo.
12. folio longissimo.
14. tenuifolium *Pet. t. 5. f. 12.*

51. Myriophyllum 18. minus *Moris. 3. f. 15. t. 4. f. 7.*

52. Atriplex 3. maritima angustifolia *C. B.*
4. angustifolia laciniata *Raj.*
7. marina valerandi *J. B.*

154. Chenopodium 6. procumbes lucidum. *Moris.*
8. erect. chrysanth. folio.
9. ficus folio *Pet. 8. f. 3.*
10. folio subrotundo. *Pet. 8. f. 4.*
13. oleæ folio.
17. Sedum frutic. minus. alt. *C. B.*

162. Lactuca 3. sylvestris latifolia. *Pet. 15. 1.*

163. Sonchus 5. rotundo folio *Pluk. 61. f. 5. Pet. 14. 1.*
6. aphyllocaulos *Pluk. 62. f. 4.*

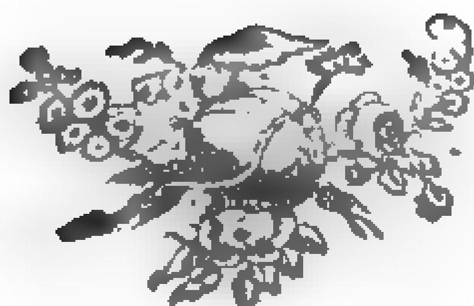
165. Hieracium 16. saxatile *C. B. prodr. 66. Col. 1: 243.*
2. frutic. latif. glabr. *C. B.*
7. Pulmonaria angustifolia.

13. fru-

	13. fruticoſ. alpinum.
	14. flore ſingulari. *Pluk.37. f.3.*
171. Leontodon	4. Hierac. mont. ang. *C. B.*
186. Chamæmelum	5.
	8. marinum. *J. B.*
189. Artemiſia	5. tenuifol. narbonenſ. *J. B.*
	6. anglica maritima.
217. Peucedanum	1. minus *C. B.*
226. Cynogloſſum	2. ſempervirens.
232. Mentha	4. criſpa verticillata *C. B.*
	8. aromatica. *tab.10. f.1.*
242. Sideritis	3. hirſuta lutea. *Pet.33. f.10.*
244. Scutellaria	2. fl. purpuraſcente. *T.*
254. Caryophyllata	5. pentaphyllea. *J. B.*
255. Potentilla	3.
	4. repens aureum.
270. Sedum	6. non acre album. *t.12.*
286. Centaurium	2. luteum minimum.
294. Turritis	4. exilis *Pluk.80. f.2.*
301. Naſturt. aquat.	2. præcocius *Pet.47. f.3.*
303. Cochlearia	3. folio ſinuato. *C. B.*
306. Subularia	2. repens. *Dill. muſc. t.81.*
321. Vicia	4. ſemine rotundo nigro *C. B.*
328. Trifolium	3. ochroleucon.
	9. glomerulis mollioribus. *t.13.*
334. Lotus	2. fruticoſior.
	3. flore majore *C. B.*
336. Dianthus	3. ſylveſtris. 3. *Lob.443.*
342. Ciſtus	3. *Dill. elth. t.145. f.173.*
	4. *Dill. elth. 4. 145. f.172.*
349. Ceraſtium	4. hirſut. mag. flore *C. B.*
356. Droſera	3. 4. 5. perennis.
367. Reſeda	2. polygalæ folio.
369. Allium	2. bicorne proliferum.
377. Orchis	5. obſcure purpurea.
	23. puſilla alba.
	24. ſpecioſa.
	25. rubra *C. B.*
386. Ophrys	3. minor *Pluk.247. f.2.*
391. Gramen	4. foliis pungent. *Pluk.33. f.4.*
	6. ſpica foliacea. *C. B.*
396. — —	4. alopecurus maximus.
397. — —	3. myoſuroides nodoſum *t.26. f.*[illegible]
404. — —	15. paniculat. molle.
411. — —	14. arundinac. aquatic.

15. nem

15. nemorosum.
413. Festuca 2. spicis erectis.
3. paniculis confertis.
9. elatior.
10. avenaceum dumetorum.
418. Carex 4. spadiceo viridis.
5. spica recurva.
9. spicis teretibus.
10. sylvarum tenuius.
13. spic. pend. longiore.
15. spic. 3. subrotundis.
16. spic. longissime distant.
17. spica divulsa.
19. folio molli.
422. — — 1. palustre elatius.
4. spica multifera.
9. spicis compactis.
447. Salix 4. inferne lanuginosa.
5. inferne cinerea.
11. foliis subcæruleis.
14. fol. longissimis viridibus.
17. fol. rotund. minore.
18. caprea pumila.
455. Rosa 6. pomifera, fructu spinoso.
471. Erica 2.
6. cantabrica. *Pet. gaz. t. 27. f. 4. Raj. dendr. opp. 98.*

LVI.

LVI.

HERBARIUM AMBOINENSE

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposuit

OLAVUS STICKMAN

Smolandus.

Upsaliæ 1754. *Maj.* 9.

---

§. I.

Exeunte præcedenti seculo, detectis plerisqu in Europa plantis, summum fastigium att gisse Rem Herbariam plurimis visum fuit at vero eo ipso tempore curiosorum industria demu *INDIAS* penetravit, quo ipso novus orbis plant rum, priori longe amplior, Botanicorum imperi subjectus fuit.

Vastissimi plantarum exercitus ex dissitis hisc oris in Europam allati, constabant maximam parte plantis exsiccatis, quibus præ reliquis *Plukeneti* famam & auctoritatem, nunquam morituram, sit comparavit.

Quum vero non facile aliis, quam rudi pleb culæ nautarum, Indias adire liceat, corrasæ fuer plantæ, quæ in ora maritima sese primo intuitu sist ban

bant, sæpe absque floribus & fructu, unde factum, ut imperfecta specimina *sicca*, absque selectu collecta, Botanicorum pomœria auxerint.

Non cuivis enim contingit adire has terras, nec omnibus volupe est longinquum iter suscipere; navigatio enim inter procellas periculosa, mutationes climatum, plurium annorum commoratio inter barbaras gentes in caussa fuere, quod pauci Botanici, immo paucissimi, pulcherrimos flores tanti emere voluerint. Eo itaque majori laude & honore cumulandi sunt *Peregrinatores* Botanici, qui ejusmodi pericula flocci habuere, quo nobis uberiorem reddidere rarissimarum plantarum Indicarum notitiam, dum easdem vivas, in solo natali, colligere, intueri & describere non grave duxerint; inter quos primo loco nominandi: HERMANNUS, qui *Caput bonæ spei* & *Zeylonam*; *SLOANE*, qui *Jamaicam*; *BANISTER Virginiam*; *KÆMPFERUS Japoniam*; *PLUMIERUS Galliam æquinoctialem*; *RHEEDE Malabariam*; *RUMPHIUS Amboinam*; & inter recentiores, *FEUILLEUS*, qui *Peruviam*; *KALMIUS Canadam*; *HASSELQUIST Palæstinam*; *OSBECK Chinam*; *ADANSON Africam*; *LOEFLING Americam australem*; *BROWNE Jamaicam*, *ut reliquos taceam*, adiere.

§. II.

INDIA orientalis dividitur in Indiam veterem & aquosam.

VETUS India est vel India *INTRA GANGEM*: *Indostana*, vel *EXTRA GANGEM*, quæ complectitur Asiæ partem ab orientali Gangis parte usque ad mare: *Benghala*, *Aracana*, *Malacca*, *Siama*, *Cambodia* &c.

AQUOSA India comprehendit ceteros Indiæ tractus, ad partem australem & orientalem Malaccæ,

ex innumeris insulis constantes; hæc incipit a.
matra per *Javam*, insulas *Moluccas* & *Philippi*
In extrema hac India tria sunt imperia: *AMB*
NA, MALACCA, BANDA. Plantas hujus In
aquosæ Rumphius collegit, examinavit & exhibu
vide Præfation. Auctoris ad librum primum.

§. III.

RUMPHIUS (Georgius Everhardus) *Medi*
næ Doctor, natione Hanoviensis, Mercator senior &
Amboina Consul, Naturæ curiosorum Plinius indicus,
orbe erudito adeo celebris est, ut ejus historiam
vitam heic enarrare supervacaneum foret. Hic
Amboina vixit, ut ipse testatur, per totos quadi
ginta duos annos, multaque passus non modo
familiaris, sed ipsius sanitatis discrimina. Amisit
nim hic non tantum carissimam conjugem Susanna
cum duobus liberis, sub horrendo terræ motu, q
Amboinam quassabat anno 1674, die 17 Febr. sty
novo *); verum etiam sub ardenti sirio, indefessi
plantas inquirens, cataractam contraxit, qua re
quis viginti quinque annis, quibus dein in India v
xit, oculis privatus in densissimis tenebris senect
tem transigere coactus, usque dum circa annum 170
natus 69 annos, in vivis esse desiit. Nullus indefe
so magis studio atque diligentia Indiæ Gazophylac
naturæ perquisivit, cujus rei luculentissimum testim
nium exstat *MUSEUM AMBOINENSE*, qu
in *Conchyliorum* historia reliquis omnibus, quæ
Testaceis prodiere, longe palmam præripuit.

Plantas itidem Indiæ aquosæ infinita diligent
investigavit, conquisivit, descripsit & delineavi
cum earum Nominibus, Locis, Usu & Viribus, ta
medicis, quam œconomicis; quæcunque de pla
t

*) Procella ejusmodi horrenda 1754 mense Decembri In
am quassavit & in sola Zeylona 150 naves diffregit.

s audivit, vidit, aut indagavit indefessus auctor, emper candide, modeste, nulli gravis, sincere no-avit, & in *HERBARIO* suo *AMBOINENSI* ex-osuit.

§. IV.

BURMANNUS (Johannes) *Medicinæ Doctor*, *horto Amstelodamensi Botanices Professor*, *Naturæ Curio-rum Socius*, Orbem Botanicum non uno documen-) sibi obstrictum reddidit. Hic vastissima quotidie er populosissimam urbem Amstelodamensem obrutus raxi clinica, vix ullam elabi sinit horulam, quin sci-ntiam Botanices suis curis & laboribus splendide lo-upletet. Vir amplissimus ab interitu vindicavit & lustravit *Hermanni* plantas posthumas *Zeylanicas* in *MUSUO ZEYLANICO*, idem plantas rarissimas *Ca-itis bonæ spei* nitidissimis descriptionibus & figuris um Rei herbariæ cultoribus communicavit, in *DE-CADIBUS PLANTARUM AFRICANARUM*; lle etiam *RUMPHII HERBARIUM AMBOI-NENSE*, in domo societatis Indiæ Orientalis Am-telodami per 30 annos alte sepultum, cum blattis ineisque certans investigavit, eruit, & suis obser-ationibus & synonymis illustravit ac publice edidit, quod alioquin vix ac ne vix quidem unquam lucem dspexisset.

§. V.

Sic prodiit *RUMPHII HERBARIUM AM-BOINENSE*, *complectens plantas, quæ in Amboina & adjacentibus Insulis reperiuntur*, Amstelodami ab an-o 1741 ad annum 1750, in *folio*, *Latine* & *Belgice*, *Volum. VI.* comprehensum, præter *Auctarium*.

In hoc opere proposuit semper laudandus Au-ctor circiter *mille plantas* Indicas, easque *Figuris* 1010 illustravit.

Inter has plantas nullas observamus Europæas, sed *exoticas* omnes.

Ex hisce pleræque sunt *Arbores* aut *Frut* paucissimæ autem *Herbaceæ*, quum in India non mes plantas quotannis destruant, uti apud no Europa, ubi plures sunt herbæ, quam arbores.

Arbores hæ facile omnes sunt *Sempervirentes* cunctis Indiæ locis, circa æquatorem sitis, exc *Arbore rediviva* (Vol. 3. t. 104.) quæ unica, su nem pluviosorum *) mensium, folia dimittit, post mensis spatium nova regerminat fronde; q incolis hisce, uti Europæis adsuetum, mirum v tur, arborem sine foliis vivere posse.

Sylvæ intertextæ sunt plurimis fruticibus s dentibus, qui arbores adscendunt, & ex arbor arborem migrant longissimo itinere, quibus ita c nectuntur, summitates & paniculæ arborum, ut sis caudicibus, non cadant; Sic numerosissimi C *mi* funes hamosos sæpe ad longitudinem nonge rum pedum e singula sua fronde emittunt, sylvas sic connectunt, ut plane imperviæ evadant; sic *I phaseoloides*, aliæque scandentes irretiunt.

Sylvæ indicæ in æthera, nudo caudice, at lunt comas frondosas, ut sylva tamquam tectum retita coma altissimis fulcimentis elevatum appar ubi nulla securis vim arboribus intulit. Sub hoc cto viridi homines obambulant in vaporoso elem to, ne solis radii eorum Capita exsiccent, & Hei exhauriant. Heic ubicunque se vertit, audit in la strepitus, clamores, cantus & sonos, sed su se omnia, cum Aves sonoræ, loquacesque Psit ubique resonent; in hoc elemento superterraneo colarum vices numerosæ *Simiæ* gerunt, quæ c aviculis cohabitant, nec tamen ova in earum n destruunt.

F

*) Pluviosæ *menses heic sunt* Majus, Junius, Julius. *Ru Amb. 163.*

Hæc arborum semper virentium concatenatio fa-
:, ut sylvæ neque exuri, neque dissecari queant,
io campi aperiantur & Tigrides aliæque feræ expel-
ntur, quæ incolis sæpe summam cladem inferunt.

GENERA quam plurima in hoc opere occur-
nt rarissima, hodie obscura, simulque amplissima,
is scite expressa; in

Vol. 1. *PALMARUM* historia egregia.
Vol. 2. *CANARII* species & Citri varietates.
Vol. 3. *RHIZOPHORÆ* XVI & *FICUS* XIII species.
Vol. 4. *PANDANI* plurimi.
Vol. 5. *CALAMI* numerosi & *DIOSCOREÆ* variæ.
Vol. 6. *EPIDENDRA* & *GLOBBÆ* pulcherrimæ.

Plurima in hoc opere occurrunt dignissima &
ere stupenda, e. gr.

DIOSCOREÆ (V. t. 122.) radix contortupli-
ata, serpenti adeo similis, ut quivis facile primo
ituitu exhorresceret & extimesceret serpentem
ivum.

HERNANDIA (II. t. 85.) cujus truncus in-
is inhabitatur plerumque ea copia Formicarum, ut
ix aliquis arborem propius accedere, multo minus
andem obtruncare audeat.

EPIDENDRUM (VI. p. 120.) cujus bulbus
n magnitudinem rapi excrescit, ut Formicis com-
iodam aulam & domicilium præbeat.

SOPHORA heptaphylla seu *Anticholerica* (IV.
12.) cujus usus specificus in Cholera, Pleuritide,
Colica, Dysuria.

SCITAMINA, quæ comprehendunt *Galangam*,
Zedoariam, *Zingiber*, *Zerumbet*, & affines, pul-
chre illustrata reperiuntur (Tom. V:to), quamvis
nondum sufficienter explicata.

CASSIA alata tamquam infallibile ſpecific contra *Herpetem acutum* laudatur p. 37.

FUCUS natans (VI. p. 188.) ejusque migrat nes variæ, ab eo tempore, quo Indias adire in perunt Europæi, memoria digniſſimæ, ut cetera ceam; vide *Acoſt. arom.* 293.

Cum pretioſiſſimum opus ad oras noſtras nc dum perveniſſet, dum D. D. Præſes *Species* ſ *plantarum* edidit, factum, ut hujus Synonyma, q maxime illuſtrarent plantas Indiæ rariſſimas, non p tuerint aſſumi, proinde operam meam non diſpli turam fore Botanicis crediderim, dum *plantas Ru phii* cum D:ni Præſidis Herbario contuli, ut *Synon ma* eruerem & connecterem. Acquieſcere debui hoc opuſculo plantis evidentiſſimis, multasque ponere, cum Auctor, non beneficio Seculi, q vixerat, noverat partes minutiſſimas fructificatio deſcribere & delineare, in quo ſolum cedit Ho Malabarici Auctoribus.

TOMUS I.

TAB.	
1. 2. 3. Calappa.	Cocos *nucifera.*
4. Pinanga.	Areca *Catechu.*
5. 6. 7. Pinanga *ſylveſtris.*	
8. Saribus.	Corypha *umbraculifera.*
9. Licuala.	
10. Lontårus *domeſtica.*	Boraſſus *flabellifer* (a)
11. Lontarus *ſylveſtris.*	
12. Lontarus *altera.*	
13. Saguerus.	
14. Sagvaſter *major.*	Caryota *urens.*
15. Sagvaſter *minor.*	
16. Nypa.	
17. Sagus (b).	

19. S

(a) E lacrymis conficitur Saccharum.

(b) Hæc arbor eſt genuina, e qua Sagu eſculentum confic tur teſte Auctore.

19. Sagus *filaris.*	
20.23. Olus *calappoides.*	Cycas *circinalis.*
25.26. Manga *domestica.*	Mangifera *indica.*
27. Manga *sylvestris.*	
28. Manga *fœtida.*	
29. Durio.	
30. Soccus *arb. major.*	*Nanca H. M. 3. t. 26.*
31. Soccus *arb. minor.*	*Ansjeli H. M. 3. t. 32.*
32. Soccus *granosus.*	
33. Soccus *granosus.*	
34. Soccus *sylvestris.*	
35. Prunum *stellatum.*	Averrhoa *Carambola.*
36. Blimbingum *teres.*	Averrhoa *Bilimbi.*
37. Jambosa *domestica.*	Eugenia.
38. Jambosa *nigra.*	Eugenia *malaccensis.*
Jambosa *aquea.*	Eugenia *racemosa.*
39. Jambosa *sylv. alba.*	Eugenia *Jambos.*
40. Jambosa *sylv. parvifol.*	*Blatti H. M. 3. t. 40.*
41. Jambosa ceramica.	
42. Jambolana.	Jambolifera *pedunculata?*
43. Mangostana.	Garcinia *Mangostana.*
44. Mangostana *celebica.*	Garcinia *celebica.*
45. Anona.	Annona *reticulata.*
46. Anona *tuberosa.*	Annona *squamosa?*
47. Cujavus *domestica.*	Psidium *Guajava.*
48. Cujavus *agrestis.*	Psidium *Cujavus.*
49. Cujavillus.	Psidium.
50.51. Papaja.	Carica *Papaja.*
54. Lansium.	Averrhoa *acida?*
55.56. Lansium *sylvestre.*	
57. Cussambium.	*Pongu H. M. 4. t. 35?*
58. Pomum *draconum.*	
59. Pom. drac. *sylvestre.*	
60. Condondum.	Chrysobalanus *Icaco.*
61. Condondum *malacc.*	
62. Cynomorium.	Cynometra *cauliflora.*
63. Cynomorium *sylvestre.*	Cynometra *ramiflora.*
64. Sandoricum.	
65. Gajanus.	
66. Atunus.	

67. Vidoricum.	Strychnos *Nux vomica.* 37?
68. Calappa.	*Adamarum H. M. 4. t. 3. 4.*
69. Cassuvium.	Anacardium *occidentale.*
70. Cassuvium *sylvestre.*	
71. 72. Gnemon *domestica.*	*Mala-Elengi H. M. 5. t. 55.*
73. Gnemon *sylvestris.*	*Mail-Kombi H. M. 5. t. 55.*
74. Morunga.	Guilandina *Moringa.*
76. Turia.	Robina *grandiflora.*
77. Tœri-mera.	
78. Olus *album.*	*Bœm Mœnja H. M. 5. t. 58.*
79. Olus *alb. insulare.*	
Sojar *volubilis.*	Plukenetia *volubilis.*
80. Eriophorus *javana.*	Bombax *pentandrum.*
81. Bilacus.	Cratæva *Marmelos.*
82. Bilacus *taurinus.*	Cratæva *Tapia?*

TOMUS II.

1. 2. 3. Caryophyllum.	Caryophyllus *aromaticus.*
4. Nux *Myristica.*	Myristica.
5. Nux *Myristica mas.*	*Panom-palka. H. M. 4. t. 5?*
6. Palala *secunda.*	
7-9. Palala *tertia.*	
Agallochum.	
10. Agalloch. *secundarium.*	
Agalloch. *spurium.*	
Lignum *moschatum.*	
11. Sandalum.	Santalum *album.*
Sandalum *rubr.*	
12. Pseudosandal. *amboinens.*	(*Arb. mirabili umbella.*)
Lignum *papuanum.*	
13. Caju *Galedupa.*	Connarus?
Cortex *Oninius.*	
14. Cortex *caryophylloides.*	Laurus Culitlawan.
Sindoc.	
15. Laurafter *amboinensis.*	Laurus.
16. 17. Arbor *alba.*	Myrtus *Leucadendra.*
18. Myrtus *amboinensis.*	
19. Pigmentaria.	Bixa *Orellana.*
20. Alliaria.	
21. Cassia *fistula.*	Cassia *fistula.*
22. Cassia *fist. sylvestr.*	Cassia.
23. Tamarindus.	Tamarindus *indica.*
24. Malum *Granatum.*	Punica *Granatum.*

4:2; 26:1, 3; 27; 28; 29; 30; 33.	Citrus *Aurantium.*
35; 25; 26:2; 34.	Citrus *Medica.*
36. Malum *indicum.*	Rhamnus *Jujuba.*
37. Vidara *litorea.*	Rhamnus *Napeca?*
38. Lignum *colubrinum.*	Strychnos.
39. Radix *deiparæ.*	Gmelina *asiatica.*
40. Radix *deiparæ spuria.*	
41. Rex *amaroris.*	Ophioxylon *serpentinum.*
42. Anisum *moluccanum.*	*Umbellata.*
43. Anisifolium.	Schinus *Limonia.*
Saponaria.	
44. Pharmacum *sagueri.*	
Capraria.	
45. 46. Songium.	Dillenia *indica.*
47. Canarium *vulgare.*	
48. Canarium *zephyrinum.*	
49. Canarium *sylvestre.*	
50. 51. Canarium *odoriferum.*	
52. 53. Dammara *nigra.*	
54. Canarium *minimum* (c).	
55. Canarium *decumanum.*	
56. Dammara *zelanica.*	
57. Dammara *alba.*	
Dammara *celebica.*	
58. Camirium.	
59. Pangium.	
60. Fructus *musculiformis.*	
61. Ampacus *latifolius.*	
62. Ampacus *angustifolius.*	
63. Flos *cuspidum.*	Mimusops *Elengi.*
64. Tanionus *litorea.*	
65. Cananga.	Uvaria.
66. Cananga *sylvestris.*	Uvaria *zeylanica.*
67. Sampacca.	Michelia *Champaca.*
68. Sampacca *sylvestris.*	
69. Arbor *violaria.*	Magnolia.
70. Lingoum.	Pterocarpus. *Fl. Zeyl.* 417.
71. Bintangor *maritimum.*	Calophyllum *Inophyllum.*
72. Bintangor *sylvestris.*	Calophyllum *Calaba.*
73. Novella.	Hibiscus *tiliaceus.*

(c) Canarium est distinctum genus. Cal. 2-fidus. Petala 6. Stam. 5. Stylus cylindricus capitatus. Drupa sicca: Nucleus subtrigonus.

74. Novella *litorea.*	Hibiscus *populneus.*
75. Novella *nigra.*	Cordia *Sebestena.*
76. Gelala *litorea.*	Erythrina *Corallodendr.*
77. Gelala *alba.*	Erythrina *variegata.*
78. Gelala *aquatica.*	
79. 80. Arbor *excœcans.*	Excœcaria *Agallocha.*
81. Arbor *lactaria.*	Cerbera *Manghas.*
82. Lignum *scholare.*	Tabernæmontana *citrifolia.*
83. Arbor *pinguis.*	
84. Lactaria *salubris.*	
85. Arbor *regis.*	Hernandia *sonora? (sed fructus alienus.)*
86. Arbor *vernicis.*	
87. Arbor *toxicaria.*	

TOMUS III.

1. Ebenus.	
2. Ebenus *molucca.*	
3. Ebenus *alba.*	
4. 5. Arbor *nigra.*	Uvaria *zeylanica?*
6. Hebenaster.	Diospyros.
7. Metrosideros *vera.*	Myrtus.
8. Metrosider. *macassariens.*	Mimusops *Kauki? Manilkara*
10. Metrosider. *amboinens.*	Cassia. *H. M. 4. t. 25.*
11. Metrosideros *molucca.*	
12. Metrosideros.	
13. Metrosideros *spuria.*	Ochna *Jabotapita.*
14. Cosassius.	
15. Cosassius *citrina.*	
16. 17. Dabanus.	
18. Jatus.	*Theca H. M. 4. t. 27.*
19. Samama.	Cephalanthus? *orientalis?*
20. Tittius.	
Tittius *litorea.*	
21. 22. Sicchius.	
23. Ulassium.	
24. Laharus.	
25. Nessatus.	
Morsalla.	
26. Lignum *emanum.*	
27. Corius.	
28. Lignum *murinum.*	Mimosa.
29. Carbonaria.	
Carbonaria *altera.*	
30. Lignum *corneum.*	Garcinia?

31. Man-

31. Mangium *sylvestre.*	Mangifera.
32. Folium *acid. majus.*	
33. Folium *acidum min.*	
Lignum *salus minus.*	
34. Ulet.	
35. Lignum *eurinum.*	
36. 37. Sirii folia.	
38. Arupa.	
39. Surenus.	
40. 42. Machillus.	Laurus.
43. 44. Lignum *læve.*	Laurus.
45. Lignum *læve alterum.*	Laurus.
46. Lignum *equinum.*	Bignonia *Nür-pongelion H. M.*
47. 48. Arbor *rubra.*	Myrtus. *6. t. 29.*
Arb. *rub. reliquæ.*	Myrtus.
49. Arb. *facum major.*	
50. Caju *Lape Lape.*	
51. Arbor *facum minor.*	
52. Perticaria *ferrea.*	Myrtus.
53. Jambosa *litorea.*	Eugenia.
54. Arbor *noctis.*	
55. Boncalus.	Cephalanthus *orientalis.*
56. Quercus *moluccana.*	Quercus *Molucca.*
57. Casuarina *litorea* (*d*).	
59. Arbor *nuda.*	
60. Pulassarius.	
61. 62. Granatum *litoreum.*	
63. Atunus *litorea.*	
64. Lignum *clavorum.*	Calophyllum? *Calaba? Burm.*
65. 66. Arbor *palorum.*	
67. Vertifolia.	
68. Mangium *celsum.*	Rhizophora *gymnorrhiza.*
69. Mangium *minus.*	Rhizophora *cylindrica.*
70. Mangium *digitatum.*	
71. 72. Mangium *candelarium.*	Rhizophora *Mangle.*
73. 75. Mangium *caseolare.*	Rhizoph. *caseolaris, foliis ovatis obtusis, floribus solitariis, fructibus orbiculatis depressis mucronatis.*
76. Mangium *album.*	Rhizophora.
77. Mangium *corniculatum.*	Rhizoph. *corniculata foliis ovatis, floribus confertis, pedunculis bifloris, fructibus arcuatis acuminatis.*

78. Man-

(*d*) Generis proprii, singularis arbor, Equiseti structura.

78. Mangium *caryophylloid.*	Rhizophora.
79. Mangium *ferreum.*	Rhizophora.
80. Arbor *versicolor.*	
81. Mangium *montanum.*	Rhizophora.
82. Umbraculum *maris.*	Rhizophora.
83. Mangium *floridum.*	Rhizophora.
84. Varinga *latifolia.*	Ficus *racemosa.*
85. 86. Varinga *repens.*	Ficus *pumila.*
87. 88. Grossularia *domestica.*	Ficus *indica.*
89. Grossularia *sylvestris.*	Ficus.
90. Varinga *parvifolia.*	Ficus.
91. 92. Arbor *conciliorum.*	Ficus *religiosa.*
93. Caprificus *amboinensis.*	Ficus *benghalensis.*
Caprificus *chartaria.*	
94. Caprificus *aspera.*	Ficus *Teregam H. M. 3. t. 60?*
95. Caprificus *viridis.*	Ficus *Peru Tereg. H. M. 3. t. 61?*
96. Ficus *septica.*	Ficus *Hondir-Alou. H. M. 3. t. 59.*
97. Arbor *glutinosa.*	Cordia *Myxa.*
98. Bancudus *angustifolia.*	
99. Bancudus *latifolia.*	Morinda *citrifolia.*
100. Arbor *aluminosa.*	
101. Ganitrus.	Elæocarpus *serrata.*
102. Ganitrum *oblongum.*	
103. Lignum *momentaneum.*	
104. Arbor *rediviva.*	
105. Fructus *Bobæ.*	
106. Arbor *spiculorum.*	
107. Clompanus *major.*	Sterculia *fœtida.*
107. Clompanus *minor.*	Sterculia *Balanghas.*
108. Folium *mappæ.*	Ricinus *Mappa, foliis peltatis integris.*
109. Corallaria *parvifolia.*	Adenanthera *pavonina, foliis utrinque glabris.*
111. 112. Clypearia *rubra.*	Adenanthera *falcata, foliis subtus tomentosis.*
113. Catti-*marus.*	
114. Butonica.	Eugenia.
115. Butonica *terrestris.*	Eugenia *acutangula.*
116. Butonica *sylvestris.*	Eugenia *racemosa.*
Olus calappanicum.	
117. Malaparius.	
118. Vidoricum.	
119. Restiaria *alba.*	Muntingia *Bartramia.*
Restiaria *nigra.*	

120. Per-

120. Perticaria *tertia*.	
121. Tanarius *minor*.	Ricinus *Tanarius, foliis peltatis repandis.*
122. Tanarius *major*.	
123. Arbor *ovigera*.	Hernandia *ovigera, foliis ovatis basi petiolatis.*
124. Lanius.	
125. Palacca.	
126. Halecus *litorea*.	Croton *aromaticum*.
127. Halecus *terrestris*.	Croton *lacciferum?*
Clypearia *maritima*.	
128. Solulus *arbor*.	
129. Arbor *radulifera*.	
Folium *intinctus*.	
130. Lignum *mucosum*.	
131. Bunius.	
132. Arbor *cœli*.	
Aalius.	Tinus.
133. Folium *hircinum*.	Tinus.
134. Gumira *litorea*.	
135. Cicadaria (*e*).	
136. Caryophyllaster.	
137. Cortex *papetarius*.	
138. Ichthyotonos *litorea*.	
139. Ichthyotonos *montana*.	
140. Timonius.	
141. Folium *urens*.	

TOMUS IV.

1. Leleba.	*Arundo arbor indica procera verticillata. Pluk. mant. 28.*
Arundarbor *cratium*.	
Arundarbor *spiculorum*.	
Arundarbor *vasaria*.	Arundo *arbor*.
2. Arundarbor *aspera*.	
3. Arundarbor *spinosa*.	
4. Arundarbor *fera*.	
5. Canna *palustris*.	*Arundo vallatoria Pluk.*
6. Arundo *farcta*.	
7. Arundastrum.	
8. Flos *festalis*.	Hibiscus *Rosa chinensis*.
9. Flos *horarius*.	Hibiscus *mutabilis*.
10. Abutilon *hirsutum*.	Sida *Abutilon β*.
11. Abutilon *læve*.	Sida *Abutilon α*.

12. Gos-

(*e*) Folium ambulans veterum.

12. Goffypium *Capas.*	Goffypium *herbaceum.*
13. Goffypium *latifolium,*	Goffypium *arboreum.*
14. Goffypium *dæmonis.*	Hibifcus *zeylanicus?*
15. Granum *mofchatum.*	Hibifcus *Abelmofch.*
16. Herba *crinalium.*	Hibifcus *furattenfis.*
17. Cyprus *Alcanna.*	Lawfonia *fpinofa.*
18. Lagondium *vulgare.*	Vitex *trifolia.*
19. Lagondium *litoreum,*	Vitex *Negundo.*
Lignum *longævitatis.*	
20. Crifta *pavonis.*	Poinciana *pulcherrima.*
21. Lignum *Sappan.*	Cæfalpina *Sappan.*
22. Anticholerica.	Sophora *heptaphylla* (*f*).
23. Flos *flavus.*	Caffia.
24. Gajatus.	Æfchynomene *indica.*
25. Codiæum *chryfofictum.*	Croton *variegatum.*
26. Codiæum *teniofum.*	Croton.
27. Codiæum *fylveftre.*	Croton *variegatum.*
28. Gendaruffa *vulgaris.*	
29. Gendaruffa *femina.*	Jufticia *nafuta.*
Involucrum cufci.	
30. Folium *bracteatum.*	*Tfiudi marcam. H.M.6. t.60.*
31. Scutellaria *prima.*	
32. Scutellaria *fecunda.*	Aralia?
33. Scutellaria *tertia.*	Bubon.
34. Terminalis *alba.*	Convallaria *fruticofa, foliis petiolatis fparfis lanceolatis, racemis ramofis, caule fruticofo.*
35. Terminalis *anguftifol.*	
36. Cauda *felis.*	
37. Cauda *felis agreftis.*	
38. Flos *convolutus.*	Plumeria *alba.*
39. Flos *manilhanus.*	Nyctanthes.
40. Ligularia.	Euphorbia *neriifolia.*
Ricinus *albus.*	
41. Ricinus *ruber.*	Ricinus *communis.*
42. Granum *moluccum.*	Croton *Tiglium.*
43. Folium *polypi.*	

44. Fru-

(*f*) Planta argento vix folvi poteft ob quotidianum ejus ufum & auxilium in periculofis quibusdam morbis. Præfertim vero fpecificum eft remedium in omni Cholera, & fluxu Cholerico, ad enormes vomitus fedandos: in hunc enim finem æque ejus grana feu officula quam radices conducunt, illa vero amariffima funt, quorum tria vel quinque fupra porphyritim cum aqua conteruntur ac propinantur. Radix itidem cum aqua conteritur, cujus cyathus fimul adfumitur. Conducunt etiam ad pleuritidem fpuriam.

44. Frutex *aquoſ. mas.*	Aralia *chinenſis.*
45. Frutex *aquoſ. femina.*	
46. Flamma *ſylvarum.*	Ixora *coccinea.*
47. Flamma *ſylvar. peregr.*	Pavetta *indica.*
48. Petaſites *amboinenſ.*	
49. Petaſites *agreſtis.*	Clerodendron.
50. Caryophyllaſt. *litoreus.*	Ptelea *viſcoſa.*
51. Folium *principiſſæ.*	Muſſænda *frondoſa.*
52. Folium *Crocodili.*	Hedyſarum *umbellatum.*
53. Frutex *lintearius.*	
54. Bugloſſum *littoreum.*	Lobelia *Plumieri.*
55. Bugloſſum *lanuginoſum.*	Tournefortia *fœtidiſſima.*
56. Perlarius *primus.*	
57. Perlarius *alter.*	
58. Mamanira.	
59. Mamanira *alba.*	
60. Frutex *ceramicus.*	
61. Cortex *piſcatorum.*	Celtis.
62. Frutex *carbonarius I.*	
Frutex *carbon. aſper.*	
63. Folium *politorium.*	Ficus? *Teregam H. M. 2. t. 60.*
64. Folium *calcoſum.*	
65. Frutex *excæcans.*	
66. Cortex *ſaponarius.*	Mimoſa.
67. Capſicum *ſylveſtre.*	*Contorta.*
68. Frutex *ceraſiformis.*	
69. Pharmacum *papetarium.*	Melaſtoma.
70. Lignum *aquatile.*	
71. Fragarius *ruber.*	Melaſtoma *aſpera.*
72. Fragarius *niger.*	Melaſtoma *octandra.*
73. Blimbingum *ſylveſtre.*	
74. Pandanus *verus* (g).	
75. Pandanus *ſpurius.*	
76. Pandanus *humilis.*	
77. Pandanus *ſylveſtris.*	
78. Pandanus *latifolius.*	
79. Pandanus *moſchatus.*	
80. Pandanus *ceramicus.*	
Folium *Baggea verum.*	
81. Folium *Baggea marit.*	
Pandanus *repens.*	

82. Pan-

(g) *Pandanus* genus eſt nondum conſtitutum Monœciæ, Bromeliæ forte affine, fructu Ambroſiæ.

82. Pandanus *funicularis*.
Pandanus *caricosus*.

TOMUS V.

1. Folium *linguæ*.	Bauhinia *scandens*.
2. Funis *viminalis*.	Securidaca? *volubilis*.
3. Funis *quadrifidus*.	
4. Faba *marina*.	Lens *phaseoloides*; *propriū g* (*neri*
5. Perrana *rubra*.	
6. Lobus *litoralis*.	*Kaku-valli. H. M. 8. t. 36.*
7. Funis *gnemoniformis*.	
8. Gnemon *funicularis*.	*Tali. H. M. 7. t. 22.*
9. Funis *urens*.	Tragia *scandens*.
10. 11. Funis *papius*.	*Contorta*.
12. Funis *cratium*.	*Contorta*.
13. Lacca *Lignum*.	
14. Spina *vaccarum*.	
15. Cudranus.	
16. Limonellus.	
17. Camunium.	
18. Camunium *sinense*.	Vitex?
Camunium *japonense*.	Vitex *pinnata*.
19. Cortex *consolidans*.	
20. Pulassarium.	
21. Lignum *scholare*.	*Contorta*.
22. Tuba *baccifera*.	Menispermum *Cocculus*.
23. Tuba *radicum*.	
24. Tuba *flava*.	Menispermum *flavum*, *fol*
25. Polium *lunatum*.	Menisperm. *carolin*. (*ova*
25. Tuba *siliquosa*.	(*glabr*
26. Pharmacum *magnum*.	Piper.
27. Sirium *decumanum*.	Piper *decumanum*, *foliis cor*
28. Sirium *arborescens 3*.	Piper *Malamiris*. (*l*
Piper *caninum*.	Piper.
29. Sirioides.	(Saururu
Flos *pergulanus*.	(*frutesce*
30. Flos *Manoræ*.	Nyctanthes *Sambac*.
31. Flos *cæruleus*.	Clitoria *Ternatea*. (*Plum. t.*
32. Abrus *frutex*.	Glycine *Abrus*.
33. Viscum *amboinicum*.	
34. Funis *uncatus latif*.	
35. Funis *unc. lanosus*.	
Funis *murænarum*.	

36. F

36. Funis *convolutus.*	Melastoma *octandra.*
Complanus *funicularis.*	
38. Quis *qualis.*	
39. Sinapister.	
Amara *litorea.*	Croton.
40. Olus *crudum.*	Contorta.
41. Funis *butonicus.*	
42. Funis *musarius.*	Uvaria?
43. Rudens *sylvaticus.*	
44. Funis *felleus.*	
45. Crusta *arborum.*	
46. Jasminum *litoreum.*	Volkameria *inermis.*
47. Rubus *moluccus 1.*	Rubus *parvifolius.*
Rubus *moluccus 2.*	Rubus *moluccanus.*
48. Frutex *globulorum.*	Guilandina.
49. Globuli *majores.*	Guilandina.
50. Nugæ *sylvarum.*	Guilandina.
51. Palmijuncus *Calappar.*	Calamus.
52. *niger.*	Calamus.
53. *albus.*	Calamus.
54. *verus.*	Calamus.
55. *viminalis.*	Calamus.
56. *equestris.*	Calamus.
57. *Zalacca.*	Calamus.
58. *Draco.*	Calamus.
59. *lævis.*	Flagellaria *indica.*
Cantharifera.	Nepenthes *destillatoria.*
60. Musa.	Musa *paradisiaca.*
61. Musa *uranoscopos.*	
simiarum.	
62. Folium *mensarium.*	
Folium *buccinatum.*	
63. Galanga *major & min.*	Maranta?
64. Lampurjum.	Amomum *Zerumbet.*
65. Cardamomum *minus.*	Amomum *Cardamomum.*
Bangleum.	
66. Zingiber *majus.*	Amomum *Zingiber.*
Zingiber *minus.*	
67. Curcuma.	Curcuma *longa.*
68. Zerumbet.	Curcuma *rotunda: figura tenus.*
69. Zerumbet *claviculatum.*	Kæmpferia *rotunda.*
Soncorus.	Kæmpferia *Galanga.*
Gandasulum.	
71. Galanga *malaccensis.*	

	Cannacorus.	Canna *angustifolia.*
72.	Alcorum.	Acorus *Calamus: verus.*
	Schænanthum *amboinic.*	Andropogon *Schœnanthus.*
73.	Gladiolus *odoratus.*	
74.	Arundo *saccharifera.*	Saccharum *officinarum.*
75.	Ova *piscium.*	Coix *Lacryma.*
	Lacryma *Jobi.*	
74.	Sorgum.	Holcus *saccharatus.*
	Oryza.	Oryza *sativa.*
75.	Panicum.	Panicum *italicum.*
76.	Sesamum *indicum.*	Sesamum *indicum.*
77.	Cannabis *indica.*	Cannabis *sativa.*
78.	Ganja *sativa.*	Corchorus *capsularis.*
	agrestis.	Corchorus *olitorius.*
79.	Ramium *majus.*	Urtica *nivea.*
	Cnicus *indicus.*	Carthamus *tinctorius.*
80.	Indicum.	Indigofera *tinctoria.*
	Tabacus.	Nicotiana.
81.	Anassa.	Bromelia *comosa.*
82.	Blitum *indicum.*	Amaranthus *tristis.*
83.	Blitum spinosum.	Amaranthus *spinosus.*
	Blitum *frutescens.*	Achyranthes.
84.	Amaranthus.	Celosia *cristata.*
85.	Trongum *hortense.*	Solanum *Melongena.*
86.	Trongum *agreste.*	Solanum *indicum.*
	Trongum *album.*	
87.	Stramonia *indica.*	Datura *Metel.*
88.	Capsicum *indicum.*	Capsicum *fruticosum.*
89.	Mirabilis.	Mirabilis *Jalappa.*
90.	Lacca *herba.*	Impatiens *Balsamina.*
91.	Matricaria *sinensis.*	Chrysanthem. *indicum.*
	Artemisia *latifolia.*	Artemisia.
92.	Basilicum *indicum.*	Ocymum.
	Basilicum *agreste.*	Ocymum *gratissimum.*
93.	Ozymum *citratum.*	Ocymum *tenuiflorum.*
	Mentha *crispa.*	
	Levisticum *indicum.*	
	Carum.	*Umbellata.*
	Semperviv. *majus.*	
94.	Aloë *americana.*	Aloë *vivipara.*
95.	Planta *anatis.*	Cotyledon *laciniata.*
	Oxys *lutea ind.*	
96.	Crotalaria.	Crotalaria *retusa.*
	Lagansa 1.	Cleome *icosandra.*
	Lagansa 2.	

Sem

Sinapi *sinense.*	Cleome *viscosa.*
97. Gallinaria 1.	Cassia *Sophera.*
Gallinaria 2.	Cassia *Tora.*
98. Amica *nocturna.*	Polianthes *tuberosa.*
99. Flos *susannæ.*	Orchis *susannæ.*
100. Flos *impius.*	Pentapetes *phœnicea.*
Flos *globosus.*	Gomphrena *globosa.*
101. Majorana *rubra.*	Ocymum *frutescens.*
102. Melissa *lotoria.*	
Marrubium *album.*	Nepeta *indica.*
Majorana *aurea.*	
103. Sonchus *amboinicus.*	Cacalia *sonchifolia.*
Sonchus *volubilis.*	
104. Herba *sentiens.*	Oxalis *sensitiva.*
105. Tulipa *javana.*	Amaryllis *zeylanica.*
106. Arum *sativum.*	Arum *arborescens?*
107. Arum *sylvestre.*	Arum *sagittifolium.*
108. Arum *aquaticum.*	Arum *ovatum.*
109. Arum *ægypticum.*	Arum *Colacasia.*
110. Caladium *aquatile.*	Arum *esculentum.*
Arisarum *amboinic.*	Arum *trilobum.*
111. Arisarum *esculentum.*	Arum *peregrinum.*
Dracunculus *amboinic.*	Arum *divaricatum.*
112. Tacca *sativa.*	Dracontium *polyphyllum.*
113. Tacca *phallifera.*	
114. Tacca *litorea.*	Dracontium.
115. Tacca *montana.*	
116. Piper *longum.*	Piper *Amalago.*
Sirii *folium.*	Piper *longum.*
117. Siriboa.	Piper *Siriboa.*
118. Sirium *sylvestre.*	Piper *Malamiris.*
119. Sirium *terrestre.*	Piper.
Sirium *frigidum.*	Piper.
120. Ubium *vulgare.*	Dioscorea *oppositifolia.*
121. Ubium *digitatum.*	Dioscorea *oppositifolia.*
122. Ubium *anguinum.*	Dioscorea *oppositifolia.*
123. Ubium *anniversarium.*	Dioscorea *oppositifolia.*
124. Ubium *pomiferum.*	Dioscorea *bulbifera.*
Ubium *ovale.*	Dioscorea *bulbifera.*
126. Combilium.	Dioscorea *aculeata.*
127. Ubium *quinquefolium.*	Dioscorea *pentaphylla.*
128. Ubium *sylvestre.*	Dioscorea *triphylla.*
129. Ubium *polypoides.*	Atragene?
130. Batatta.	Convolvulus *Batattas.*

131. Batatta *mammosa.*	Convolvulus.
132. Glans *terrestris.*	
Cacara *bulbosa.*	Dolichos *erosus.*
133. Lobus *quadrangularis.*	Dolichos *tetragonolobus.*
134. Dolichus *chinensis.*	Dolichos *sinensis.*
135. Lobus *machæroides.*	Dolichos *ensiformis.*
Phaseolus *balicus.*	Cytisus *Cajan.*
136. Cacara *perennis.*	Dolichos *lignosus.*
137. Cacara *alba.*	
138. Cacara *nigra.*	Dolichos *unguiculatus.*
139. Phaseolus *minor.*	Phaseolus *cylindricus.*
Phaseolus *minimus.*	Phaseolus *radiatus.*
140. Cadelium.	Phaseolus *Max.*
141. Cacara *litorea.*	Dolichos *Lablab?*
Phaseolus *maritimus.*	
Cacara *pilosa.*	
142. Cacara *pruritus.*	Dolichos *pruriens.*
143. Camolenga.	Cucurbita *Pepo.*
144. Cucurbita *lagenaria.*	Cucurbita *lagenaria.*
145. Cucurbita *vulgaris.*	
146. Anguria *indica.*	Cucurbita *Citrullus.*
Cucumis *sinensis.*	
147. Petola.	Momordica *Luffa.*
148. Petola *anguina.*	Cucumis *anguinus.*
149. Petola *bengalensis.*	Cucumis *acutangulus.*
150. Petola *sylvestris.*	
151. Amara *indica.*	Momordica *indica.*
152. Amara *sylvestris.*	Momordica *Balsamina?*
Olus *vespertilionis.*	Momordica *trifolia.*
153. Poppya.	
154. Pomum *amoris.*	Solanum *Lycopersicon.*
Gandola.	Basella *rubra.*
155. Olus *vagum.*	Convolvulus *Medium.*
Flos *cardinalis.*	Ipomœa *Quamoclit.*
156. Seruneum *aquatile.*	Verbesina.
Chamæbalanus *japonica.*	Arachis *hypogæa.*
157. Convolvulus *læv. maj.*	Convolvulus *peltatus.*
158. Convolv. *lævis minor.*	Convolvulus.
Convolv. *cæruleus.*	
159. Convolvulus *marinus.*	Convolvulus *Pes capræ.*
Convolvulus *riparius.*	
160. Convolvulus *fœtidus.*	

161. Pseudochina *amboinens.*	*Cortorta.*
162. Ubium *nummularium.*	Smilax *China.*
163. Funis *crepitans.*	Dioscorea *villosa?*
164. Vitis *alba.*	Cissus *vitiginea.*
Folium *caussonis.*	Bryonia *cordifolia.*
167. Labrusca *molucca.*	Vitis *trifolia.*
168. Radix *vesicatoria.*	Plumbago *indica.*
169. Pes *equinus.*	Hydrocotyle *asiatica.*
Empetrum *acetosum.*	Begonia *obliqua.*
170. Serratula *amara.*	Scutellaria *indica.*
Crusta *ollæ.*	Ruellia *antipoda.*
171. Cucumis *murinus.*	
172. Corona *ariadnes.*	*Contorta.*
173. Suffuela *esculenta.*	*Contorta.*
174. Olus *crepitans.*	*Contorta.*
175. Nummularia *major.*	*Contorta.*
176. Nummularia *minor.*	*Contorta.*
175. Pustula *arborum 3.*	*Mirabilis planta, foliis amplexi- (caulibus & fulcimentis (adnascen- (tibus.*
Peponaster.	
177. Radix *pucoronilla.*	Aristolochia *indica.*
178. Oculus *astaci.*	Cissus.
Olus *crepitans mas.*	*Contorta.*
179. Funis *toaccæ.*	*Contorta.*
180. Olus *sanguinis.*	Dioscorea *sativa.*
181. Adpendix *arborum.*	Pothos *latifolius.*
182. Adpendix *procellanica.*	Pothos.
Adpendix *erecta.*	
183. Adpendix *cuscuaria.*	
Adpendix *laciniata.*	
184. Adpendix *duplofolio.*	Pothos *scandens.*
Cassuta.	Cassytha *filiformis.*

TOMUS VI.

1. Cyperus *rotundus.*	Cyperus.
2. Cyperus *longus.*	
3. Cyperus *dulcis.*	
Gramen *capitatum.*	Scirpus *glomeratus.*
4. Gramen *vaccinum.*	Cynosurus *ægyptius.*
Gramen *repens.*	
Gramen *supplex.*	
5. Gramen *aciculatum.*	
Hippogrostis *amboinica. minor.*	Panicum *colonum.*

6. Gramen *arguens.*	
Calamagrostis.	
7. Gramen *polytrichum.*	Eriocaulon *setaceum.*
Gramen *caricosum.*	
' *vulpinum.*	Panicum *vulpinum.*
Phœnix *montana.*	
8. Carex *amboinica.*	
Lithospermum *amboin.*	Coix *Lacryma job. antea V. 75*
Arundinella.	Commelina.
10. Cratægonum *amboin.*	Spermacoce.
11. Auris *canina.*	Achyranthes *lappacea.*
12. Herba *memoriæ.*	Achyranthes *aspera.*
13. Prunella *hortensis.*	
14. Senecio *amboinicus.*	Conyza *chinensis.*
Olus *scrofinum.*	Conyza *cinerea.*
15. Olus *squillarum.*	Gomphræna *sessilis.*
Agrimonia *molucca.*	Bidens *bipinnata.*
16. Majorana *fœtida.*	*Alopecuro Veron. Fl. Zeyl. 41*
17. Herba *mœroris alba.*	Phyllanthus *Niruri.*
Herba *mœroris rubra.*	Phyllanthus *Urinaria.*
18. Ecliptica.	Verbesina.
Silagurium *angustifol.*	Sida *spinosa.*
19. Silagurium *vulgare.*	Sida *alnifolia.*
20. Urtica *mortua.*	Tragia *Mercurialis.*
Urtica *decumana.*	Urtica *interrupta.*
21. Herba *vitiliginum.*	Jussiæa *suffruticosa.*
22. Folium *tinctorum.*	Justicia *bivalvis.*
23. Esula *esculenta.*	Euphorbia *hirta*
24. Halicacabus *indicus.*	Cardiosperm. *Halicacabum.*
25. Lappago *laciniata.*	Urena *sinuata.*
26. Halicacabus *minor.*	Physalis *pubescens.*
Halicacabus *baccifer.*	Solanum *nigrum.*
27. Palmifilix.	
28. Filix *aquatica.*	
29. Filix *esculenta.*	
Filix *amboinica.*	
30. Lonchitis *amboin.*	
32. Dryopteris *triplex.*	Ophioglossum *scandens.*
33. Adiantum *volubile.*	Ophioglossum *flexuosum.*
34. Capillus *veneris.*	Adiantum.
35. Filix *florida.*	Osmunda.
36. Polypodium *indicum.*	Polypodium *quercifolium.*
37. Phyllitis *amboinica.*	

Sco-

	Scolopendria.	Ophioglossum *pendulum.*
38.	Filix calamaria.	
39.	Muscus *fruticescens.*	Lycopodium *plumosum?*
40.	Cingulum *terræ.*	Lycopodium *canaliculatum.*
	Barba *saturni.*	Lycopodium *cernuum.*
	Muscus *capillaris.*	Renealmia *usneoides.*
43.	Equisetum *amboin.*	Lycopodium *Phlegmaria.*
	Folium *petolatum.*	
42.	Angræcum *scriptum.*	Epidendrum.
43. 44.	Angræcum *album.*	Epidendrum *amabile.*
	Angræcum *rubrum.*	Epidendrum.
	Augræcum *quintum.*	Epidendrum.
45.	Angræcum *flavum.*	Epidendrum.
46.	Angræcum *furvum.*	Epidendrum.
47.	Angræcum *caninum.*	Epidendrum.
48.	Angræcum *nervosum.*	Epidendrum.
49.	Angræcum *saxatile.*	Epidendrum.
	Angræcum *purpureum.*	Epidendrum.
50.	Angræcum *purpur.*	Epidendrum.
	Angræcum *terrestre.*	
51.	Herba *supplex.*	
53.	Involucrum.	
52.	Flos *triplicatus.*	Orchis.
54.	Orchis *major 3.*	Orchis *strateumatica.*
	Orchis *minor 2.*	Orchis *cubitalis.*
55.	Nidus *germinans ex Formicis monstrosus bulbus.*	
58.	Macuerus.	Urtica.
59.	Lomba.	Piper *peltatum.*
60.	Globba *longa* (h).	
61.	Globba *crispa.*	
	Globba *uniformis.*	
	Globba *acris.*	
62. 63.	Globba *sylvestris.*	*vide Merian. surinam.*
64.	Herba *spiralis.*	
65.	Abece *daria.*	Verbesina *Acmella.*
66.	Phaseolus *montanus.*	Hedysarum *gangeticum.*
67.	Amoena *mœsta.*	Cassia *nictitans.*
	Pilosella *amboin.*	
	Terebinthina.	
68.	Menthastrum *amboin.*	
	Ophioglossum *simplex.*	Ophioglossum *vulgatum.*
	Ophiogloss. *laciniatum.*	Osmunda *zeylanica.*

(h) Globbæ genus singulare, Monandris trilocularibus affinis.

69. Radix *toxicaria.*	Crinum *asiaticum.*
70. Cepa *sylvestris.*	Pancratium *amboinense.*
Lilium *javanicum.*	Pancratium *zeylanicum.*
71. Aquifolium *indicum.*	Acanthus *ilicifolius.*
72. Crithmum *indicum.*	Sesuvium *Portulacastrum.*
73. Nymphæa *major.*	Nymphæa *Nelumbo.*
73. Nymphæa *minor.*	Menyanthes *indica.*
74. Millefolium *aquat.*	Acrostichum *siliquosum.*
Plantago *aquatica.*	Pistia *Stratiotes.*
75. Olus *palustre.*	Pontederia.
76. Sargassum *pelagium.*	Fucus *natans.*

TOMUS VII.

1. Myrobalanus Emblica.	Phyllanthus *Emblica.*
2. Nagassarium Nagassari.	
3. Boa Massy	
4. Radix Etter	
5. Morus *indica.*	
6. Cortex *igneus.*	
Caju panu	
7. Cortex *fœtidus.*	
8. Camean	
Arbor Nussalavica.	
9. Oleander *sinicus.*	
Parens *muscarum.*	
10. Arbor *vespertilion.*	
11. Pauw.	
12. Xylophyllos ceramica.	Phyllanthus *Epiphyllanthus?*
13. Hystrix *frutex.*	Barleria *Prionitis.*
14. Mandorium	Asclepias *gigantea.*
Cathjopiri.	Gardenia *florida.*
15. Lussa Radia.	
16. Radix *Mustelæ.*	Ophioxylon *serpentinum.*
17. Fructus *Regis.*	Helicteres *Isora.*
Cheramelo.	Averrhoa *acida.*
18. Herpetica.	Cassia *alata.*
19. Spina *spinarum.*	
Oxyacantha *javana.*	
20. Terminalis *rubra.*	Convallaria.
21. Radix *sinica.*	
Tiutsjau *javanicum.*	
22. Stœchas *pilosa.*	
Toeboe Ananas.	

23. Tingulong.	
Nansum Calapparium.	
24. Malum *aruanum*.	
Caju gora *aruani*.	
N. moschata *sylvestris*.	
25. Carandas.	
26. Flos *siamicus*.	
Scrotum cussii.	
27. Machilus *angustifolius*.	
Verbena *rubra*.	
28. Tsjikin	Lagerstrœmia *chinensis*.
29. Ossifraga *lactea*.	Euphorbia *Tirucalli*.
30. Smilax *R. China*.	Smilax *China*.

FLORA AMBOINENSIS.

MONANDRIA.

MONOGYNIA.

Canna angustifolia	5-71.
Amomum Zingiber	5-66.
Zerumbeth	5-64.
Cardamomum	5-65.
Maranta? - -	5-63.
Curcuma longa	5-67.
rotunda	5-68.
Kæmpferia Galanga	5-69.

DIANDRIA.

MONOGYNIA.

Nyctanthes Sambac	5-30.
Justicia bivalvis	6-22.
nasuta	4-29.

TRIGYNIA.

Piper Amalago	5-116.
Malamiris	5-118.
	5- 28.
longum.	5-116.
Siriboa	5-117.
peltatum	6- 59.
decumanum	5- 27.
- -	5- 28.
- -	5-119.
- -	5-119.

TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

Tamarindus indica	2- 23.
Commelina - -	6- 9.
Cyperus - -	6- 12.
Scirpus glomeratus	6- 3.
Cassytha filiformis	5-184.

DIGYNIA.

Saccharum officinar.	5-74.
spicatum	6- 7.
Panicum italicum	5-75.
vulpinum	6-7. f. 2. B.
Cynosurus ægyptiacus	6-4.
exaltatus	5-76. f. 2.
Arundo vallatòria	4-5.

TRIGYNIA.

Eriocaulon setaceum	6-7.

TETRANDRIA.

MONOGYNIA.

Cephalanthus oriental.	3- 55.
Spermacoce hispida?	6- 10.
Ixora coccinea	4- 46.
Pavetta indica	4- 47.
Cissus vitiginea	5-164.
Ptelea viscosa	4- 50.

PENTANDRIA.

MONOGYNIA.

Tournefortia fœtidiss.? 4- 55.
Menyanthes indica 6- 72.
Plumbago indica 5-168.
Mirabilis Jalapa 5- 89.
Ipomœa Quamoclit 5-155.
Convolvulus peltatus 5-157.
Pes capræ 5-159.
Batatas 5-130.
Medium 5-155.
- - 5-158.
- - 5-131.
Datura Metel 5- 87.
Solanum nigrum 6- 26.
Lycopersicon 5-154.
Melongena 5- 85.
indicum 5- 86.
Physalis pubescens 6- 26.
Capsicum frutescens 5- 88.
Mussænda frondosa 4- 51.
Morinda integrifolia 3- 99.
Rhamnus Jujuba 2- 36.
Mangifera indica 1-25-26.
- - 3- 31.
Cordia Myxa 3- 97.
- - Sebestena 2- 75.
Vitis indica 5-167.
- trifolia 5-166.
Celosia cristata 5- 84.
- - 4-36.37.
Achyranthes aspera 5- 83.
lappacea 6- 11.
Plumieria alba 4- 38.
Cerbera Manghas 2- 81.
Gardenia florida 7- 14.
Tabernæm. citrifolia 2- 82.
Asclepias gigantea 7- 14.
Gomphrena globosa 5-100.
sessilis 6- 15.
Hydrocotyle asiatica 5-189.

TRIGYNIA.

Tinus - - 3-133.
- - 3-134.

Basella rubra 5- 1

PENTAGYNIA.

Aralia chinensis 4-
- - - 4-3
4-3

HEXANDRIA.

MONOGYNIA.

Bromelia comosa 5- 8
Renealmia usneoides 6- 4
Crinum asiaticum 6- 6
Amaryllis zeylanica 5-10
Pancratium amboin. 6- 7
zeylanicum 6- 7
Polianthes tuberosa 5- 9
Convallaria *fruticosa.* 4- 3
Aloë vivipara 5- 9
Acorus Calamus 5- 7

TRIGYNIA.

Flagellaria indica 5-5
Menispermum Cocculus 5-2
carolinum 5-2
flavum 5-2

OCTANDRIA.

MONOGYNIA.

Santalum album 2-1
Lawsonia spinosa 4-1
Mimusops Kauki 3-1
Elengi 3-6

TRIGYNIA.

Cardiosperm. Halicacab. 6-2

ENNEANDRIA.

MONOGYNIA.

Laurus - - 3-40.4
3-42.4
3-4
4-4
2-1
2-1
2-1

DI

DECANDRIA.

MONOGYNIA.

Pterocarpus 2-70.
Sophora heptaphylla 4-21.
Bauhinia scandens 5- 2.
Poinciana pulcherrima 4-20.
Cæsalpina Sappan 4-21.
Cassia Fistula 2-21.
Sophera 5-97.
Tora 5-97.
procumbens 6-67.
- - 3-10.
alata - - 7-18.
Guilandina 5-48.
5-49.
5-50.
Moringha 4-74.75.
Adenanthera pavonina 3-109.
falcata 3-112.
Cynometra cauliflora 1- 62.
ramiflora 1- 63.
Anacardium occident. 1- 69.
Jussiea fruticosa 6- 41.
Barringtonia - - 3-119.
Melastoma aspera 4- 71.
octandra 4- 72.
5-35:2.
malabatrica 5-35:1.
Schinus Limonia 4-43.

PENTAGYNIA.

Oxalis sensitiva 5-104.
Cotyledon laciniata 5- 95.
Averrhoa Carambola 1- 35.
Blimbingi 1- 36.
acida 7- 17.
Spondias Mombin 1- 60.

DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Rhizophora gymnorh. 3-68.
cylindrica 3-69.
Mangle 3-71.72.
caseolaris 3-73.74.75.
Rhizophora corniculata 3-77.
Cratæva Marmelos 1-81.82.
Garcinia Mangostana 1-43.
celebica 1-44.

TRIGYNIA.

Euphorbia neriifolia. 4-40.
hirta 6-23.
Tirucalli 7-29.

ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Punica Granatum 2- 24.
Eugenia acutangula 3-115.
racemosa 3-116.
- - 3-114.
malaccensis 1-37.38.
Jambos 1-39.40.
pedunculata? 1-42.
- - 3-53.
Leucadend. 2-16.17.
Myrtus - - 3- 7.
3-47.
3-48.
3-52.
Psidium Guajava 1-47.
Cuajavus 1-48.

POLYGYNIA.

Rubus parvifolius 5-47.
moluccus 5-43.

POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

Nymphæa Nelumbo 6- 73.
Lagerströmia chinens. 7- 28.
Calophyllum Inophyll. 2- 71.
Calaba 2- 72.
Eleocarpus serrata 3-101.
Ochra Jabotapita 3- 13.
Micrococos lateriflora? 3-36.
Caryophyll. aromat. 2-1.2.3.
Corchorus olitorius 5-78.
capsularis 5-78.
Bixa Orellana 2-19.

Mimo-

POLY

POLYADELPHIA.

ICOSANDRIA.

:itrus Aurantium 2-24.
2-26:1.3.
2-27.
2-28.
2-29.
2-38.
2-33.
2-35.
Medica 2-25.
2-26.
2-34.

SYNGENESIA.

POLYGAMIA ÆQUALIS.

arthamus tinctorius 5- 79.
acalia fonchifolia 5-103.
idens bipinnata? 6- 15.

POLYGAMIA SUPERFLUA.

Artemifia 5-91.
Conyza cinerea 6-14.f.1.
Conyza finenfis 6-14.f.1.
Chryfanthem. indicum 5- 91.
Verbefina 5-156.
6- 18.
6- 65.

MONOGAMIA.

Lobelia plumierii 4-54.
mpatiens Balfamina 5-90.

GYNANDRIA.

DIANDRIA.

Orchis fufannæ 5-99.
cubitalis? 6- 5.
ftrateumatica 6-54.
Epidendrum amabile 6-43.
6-42.

TETRANDRIA.

Nepenthes diftillatoria 5-59.

HEXANDRIA.

Ariftolochia indica 5-177.
Piftia Stratiotes 6- 74.

DECANDRIA.

Helicteres Ifora 7-17.

POLYANDRIA.

Arum arborefcens? 5-106.
fagittifolium 5-107.
ovatum 5-108.
Colocafia 5-109.
efculentum 5-110.
trilobum 5-110.
peregrinum 5-111.
divaricatum 5-111.
Dracont. polyphyllum 5-112.
113.
114.
Pothos fcandens 5-184.
latifolius 5-181.
182.

MONOECIA.

TRIANDRIA.

Coix Lacryma job. 5- 75.
Lacryma job. 6- 9.
Hernandia fonora? 2- 85,
3-123.
Tragia Mercurialis 6- 20.
Phyllanthus Niruri 6- 17.
Urinaria 6- 17.
Emblica 7- 1.
Epiphyllanth. 7- 12.

TETRANDRIA.

Urtica nivea 5-79.
interrupta 6-20.
Morus indica 7- 5.

PENTANDRIA.

Amaranthus triftis 5-82.
fpinofus 5-83.

POLYANDRIA.

Quercus molucca 3-56.

MONADELPHIA.

Ricinus communis 4- 41.
Mappa 3-108.
Tanarius 3-121.
Sterculia fœtida 3-197.

Balang.

Sterculia Balanghas 3-107.
Croton Tiglium 4- 42.
5- 39.
3-126.
3-127.
variegatum 4- 25.
27.
4- 26.
Plukenetia volubilis 1- 79.

SYNGENESIA.

Momordica Luffa 5-147.
Charantia 5-151.
Balsamina? 5-152.
trifolia 5-152.
5-153.
Cucurbita Pepo 5-143.
lagenaria 5-144.
Citrullus 5-146.
Cucumis anguinus 5-148.
acutangulus 5-149.
Bryonia cordifolia 5-166.

DIOECIA.

TRIANDRIA.

Excoecaria agallocha 2-79.

PENTANDRIA.

Cannabis sativa 5-77.

HEXANDRIA.

Smilax China 5-161.
7- 30.
Dioscorea sativa 5-180.
oppositifolia 5-120.
121.
122.
123.
bulbifera 5-124.
125.
aculeata 5-126.
villosa 5-163.
pentaphylla 5-127.
triphylla 5-128.

DECANDRIA.

Carica Papaja 1-50.51.

POLYGAMIA.

MONOECIA.

Musa paradisiaca 5-
Andropogon schoen. 5-
Holcus saccharatus 5-
Celtis 4-
Ophioxylon serpentin. 2-
7-
Begonia - - 5-

DIOECIA.

Diospyros - -

POLYOECIA.

Ficus racemosa 3-
pumila 3-
indica 3-
religiosa 3-
- - - 4-

CRYPTOGAMIA.

FILICES.

Ophiogloss. scandens
flexuosum
vulgatum
Osmunda zeylanica
Polypodium quercifol.
Adiantum - -
Acrostichum siliquos.

MUSCI.

Lycopod. plegmaria
cernuum
canaliculat.
plumosum

ALGÆ.

Fucus natans
- -

APP

APPENDIX.

PALMÆ.

Crocos nucifera	1-1.2.3.
Boraffus farinifera	1-10.
Areca Catechu	1- 4.
Corypha umbraculifera	1- 8.
Cycas circinalis	1-22.23.
Caryota urens	1-14.

SINGULARES.

Soccus - -	1-30-34.
Durio - -	1-29.
Canarius - -	2-47-54.
Cafuarina equifetifolia	3-57.
Canarium indicum	2-47-56.
Lens phafeoloides	5- 4.
Alopecuro - veronica Fl. Zeyl.	6-16.
Myriftica - -	2-4.5.6.7.8.9.
Pfeudo - fandalum - -	2-12.

LVII.

LVII.

CERVUS TARANDUS

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

Propositus a

CAROL. FRID. HOFFBERG

Stockholmiensi.

Upsaliæ 1754. *Octobr.* 23.

PRÆFATIO.

Paucissimæ per terrarum orbem regiones occurrunt, aut caloris, aut frigoris vehementia adeo infestatæ, ut homines eas habitare, vitamque in illis sustentare nequeant. Vastissima deserta Zonæ torridæ, propter aquæ penuriam quasi adusta, Pomonæ ac Cereris ministeria quidem recusant, ita tamen sterilia non sunt, quin Pastores greges suos etiam in his possint alere. Et quamquam lætas segetes opimamque messem in horrea colligere, illis non licet, qui intensissimo Zonæ Frigidæ hieme vexantur, aut in Alpibus, quæ sub calidissima etiam Zona gelu rigent, sedes & domicilia collocarunt; pecuariæ tamen rei feliciter operam dant, & armentorum opibus aluntur. Operosum nimis foret, adcurate instituta comparatione pronunciare, utrum felicio-

liciores cenſendi ſint, qui ardentis ſolis calori exponuntur, an qui gelu undique & altis nivibus obruuntur. Homines, qui olivas premunt & uvas calcant, infelices judicant utraſque illas Gentes; mihi vero arduum videtur & perdifficile, voluptates atque otia Paſtoritiæ vitæ cum labore & ſudoribus Agricolarum ita conferre, ut ſatis pateat, quodnam ex duobus vitæ generibus ſit alteri præferendum. Lar- ior equidem Paſtorem macilentum eſſe, pinguem ontra & obeſum agricolam; at eſt ille tamen liber ui dominus, dum hic contra quotidianæ ſervitutis ugo atteritur & redeuntium quotannis laborum con- inua ſerie diſtinetur. Namque agros hic ſepibus muniet, proſcindet, reſulcabit, ſtercorabit, occa- bit, lirabit, conſeret, inarabit, complanabit, run- bit, frugum manipulos colliget, exſiccabit, infe- t, flagellabit, granorum acervos ventilabit & fru- entum tandem dimetietur; atque in his omnibus, mma licet adhibita diligentia & opera, vel tota el quod ad partem ſæpius irrita ſpes cadit, ſi in- mpeſtivum gelu, humiditas nimia, ſiccior tempe- s, grando, imber, ventus, maturitas celerior, res, aves, inſecta, aliique haud prævisi caſus in- erint. Ut reticeam frumenta vannandi, cribran- ſiccandi, molendi neceſſitatem, ceterorumque orum articulos, quibus toto anno Cereris culto- fatigantur, ut ſolum panem obtineant. Secus tiendum de vagante, quorſum libuerit, Paſtore, absque aratro & labore vivit, cuique aliud fere ndum nihil eſt, quam ut tibiis ludat, ceteriſque, n in opimis paſcuis ſua comitatur pecora, inno- tis vitæ oblectamentis fruatur. Hinc, quoniam ius ille rei magnopere appetens, animo tranquil- tatem degit, dum prementibus ſub curis & mo- is quotidie gemit Agricola; mortalium antiquiſ- ad ætatem argenteam, hoc eſt beatiorem, pa- itiæ vitæ genus retulerunt.

Gentis, quæ terram ſub gelidiſſima Arcto habitat, pecuaria res omnis ab animali pendet, quod Rheno vel Rangifer vulgo appellatur, totaque illius Gentis œconomia & vivendi ratio eo nititur. Felicitatem hujus terræ & incolarum qui cognoſcere voluerit, ante omnia ſibi naturam & indolem familiarem reddat Animalis, quod auſtralibus in partibus Europæ, immo Patriæ etiam noſtræ, inſolens & minus frequens ſolet occurrere. Amore igitur adductus, quo feror in Hiſtoriam naturalem & præcipue Zoologiam, Animal hocce potiſſimum mihi deſcribendum elegi, qualecunque editurus ſpecimen; neque rem actam me acturum arbitratus ſum, ſi de Animali agerem, quod a Scheffero quidem & ceteris *) qui hiſtoriam Lapponiæ tradidere, non adeo ſufficienter deſcriptum eſt. Varia de natura hujus Animalis in Flora Lapponica expoſuit Nob. D. Præſes, & Itinerarium Lapponicum a Se confectum in Manuſcripto adhuc latens, mecum perbenigne communicavit, ut ex illo colligerem, quæ ad hoc argumentum ſpectant. Hæc pro meo modulo in ordinem cum illis, quæ mihimet ipſi obſervare licuit, redigere conatus ſum. Si Hiſtoria ſuccincta Alcis, quam dudum Leopoldus dedit, meruit applauſum eruditi orbis, ſpero me non diſpliciturum eruditis ſi Animal Alci proximum expoſuero.

---

§. I.

NOMEN.

RHENO ab antiquis etiam *Rangifer* & *Tarandus* nuncupari ſuevit: Synonyma ejus ſunt:

CERVUS cornibus ramoſis teretibus: ſummitatibus palmatis. *Faun. Suec.* 38.

Geſn

---

*) Hulden *Phil. multifariæ utilitatis* Rangifer *Jen.* 169- *quart. fere omnia ſua habet a Scheffero, omnesque ejus errores*

Gesn. *quadr.* 130. Rangifer.
Aldr. *bisulc.* 859. Tarandus.
Jonston. *quadr.* *t.* 39. Cervus palmatus.
t. 36. Cervus mirabilis.
t. 34. Tragelaphus.
t. 34. Hippelaphus.
Olear. *mus.* 16. *t.* 10. *f.* 3. Rhangifer.
Raj. *quadr.* 88. Cervus Rangifer.
Charl. *onom.* 9. Rangifer & Tarandus.
Suecis Rhen.
Lappis Boëtsoi.

§. II.
GENUS.

Quod Rheno sub genere CERVI militare debeat, adeo manifestum est & liquidum, ut ea de re dubitare nemo umquam possit. Absentia enim primorum dentium in superiori maxilla, satis superque ostendit, ad *Pecora* eum pertinere. Cornua vero, quæ polyporum instar excrescunt, in apicibus primum mollia & tota quanta obducta hirta cute, deciduaque ut induruerunt ipsa cornua, quæque pariter quotannis decidunt & renascuntur, adfinitatem proximam Rhenonis cum Cervo evidenter demonstrant.

§. III.
SPECIES.

Species hæc a congeneribus difficillime distinguitur, ita ut alia haud facile occurrat differentia, qua a reliquis Cervis distinguatur, quam quæ cornuum a structura desumitur. Cornibus enim & mares & feminæ inter Rangiferos instruuntur, quum in aliis Europæis Cervis observentur feminæ cornibus plane carere. Præcipua autem differentia specifica Rhenonis in eo consistit, quod cornua ejus ramosa, trunco non compressa, ut in Damis, sed

ſummitatibus tantum palmata ſint, quodque antic
inſuper ramus, ad baſin ſupra frontem exſertus, i
dem palmatus ſit & in ramulos compreſſus.

§. IV.

LOCUS.

Solum natale Rhenonis præter Aſiæ & forte Am
ricæ boreales partes, in Europa præcipue eſt Lapp
nia. Dividitur autem Lapponia in Alpinam & Sy
vaticam. *Alpes* illæ vaſtæ, Suecis *Fjellen*, a Norv
gia Sueciam diſterminant, & ad Ruſſiam usque verſ
Mare album extenduntur ſæpe ultra 12. milliaria i
latitudinem. Altera ſ. orientalis pars, *Sylvatica* eſ
& diſtinguitur a finitimis Norrlandiæ provinciis Sy
va (a) lapidoſiſſima, ſteriliſſima, arboribus antiqu
acerifoliis denſe tecta, eo inprimis ſingularis, quo
Pinetum maxime umbroſum Lichene filamentoſo c
pioſiſſimo nigricat, dum terra ſubjacens nivea app
reat, Lichenibus albis obducta. Inter hanc ſylva
& Alpes interjecta regio, Lapmarckia ſylvatica, l
deſerta, Sv. Lapmark, appellatur, quæ ad XXX v
XL milliaria in latitudinem diffuſa, horret inculta ſy
va, campis arenoſis, ſicciſſimis, planis, iisque va
riis, interſtinctis vaſtis paludibus, montibusque a
ſurgentibus. Per hunc aſperrimum tractum, inprim
ubi fulmine aut fortuito incendio vaſtatus fuerit
terra infœcunda candidum producit Lichenem rang
ferinum, qui etiam humiliora tegit Alpium declivi
Itaque æſtivo tempore verſatur Rangifer in Alpibu
ſupremo ſub aëre, inter æternas nives & perpetu
ventos, quo non calor tantum & denſitas pellis eu
ducit atque allicit, ſed & cogunt Inſecta diptera, Cu
lices, Tabani & inprimis Oeſtri. At hieme hoſp
tium ei amplius præbere nequeunt aërei & gelidi
ſimi montes, ſed ad deſerta iterum revertendum e
& inter Lichenes eſca quærenda.

§. V

(a) *Fl. Lapp. p. 346.*

§. V.

DESCRIPTIO.

Rheno cicur, a calce ad extremitatem dorsi plerumque est ulnam 1½ altus; longitudo ejus a cornibus ad caudam ulnarum 2; ab umbilico ad spinam dorsi ulnæ ¾.

Pilos, quum primum deposuit, fuscus est, quo propius autem advenerint caniculares dies, eo magis incipit canescere, donec colorem albo quam proximum obtineat. *Oculorum* regio semper nigricans. *Collum* subtus pilis longioribus, quam in reliquo corpore, hirtum est. *Os* albicat, ut & *Cauda* cum perineo & abscondita regione ani. *Pedes* ubi inseruntur ungulæ, albo quodam annulo cincti sunt. Pili in corpore tam dense stipantur, ut si studiose separare annitaris, cutis nusquam nuda appareat; quapropter etiam, ut in reliquis Cervis, erecti, licet multo densiores, exstant; quumque quotannis cadunt, non diffluunt soluta basi, ut in aliis quadrupedibus, sed reapse in fragili basi abrumpuntur.

Cornua ad ulnam 1¼ in longitudinem extenduntur; in medio recurva, teretia cum brevi ramo in postica parte; Summitates compressæ & plurimis digitis palmatæ. Ante frondem ramus unus, raro duo, e basi fere cornu, recti prominent, capitis sæpe longitudinem æquantes, apice compressi & in plures ramulos divisi. In summitate a se invicem distant cornua spatio æquali ei, quod eorundem efficit longitudo. *Feminis*, cornua sunt ejusdem structuræ cum maribus, minora tamen, tenuiora & minus ramosa. Cornua, cum verno tempore erumpunt, mollia sunt instar polypi, & eodem modo ac reliquum corpus, cute atque pilis obducta; In apicibus crescunt, non in basi, ut aliis pecoribus solemne est; Intus plurimis constant vasculis sanguiferis, eorum-

que apices sensu exquisitissimo gaudent, ut ne levi simum quidem attactum ferant; at circa auctumnum postquam induruere ipsa cornua, nondum incept veneris æstu, rumpitur cutis & decorticantur cor nua. Mas cornua amittit mox a pruritu, fine No vembris: femina ad initium.

Femina retinet cornua usque dum pariat; si vero sterilis sit, amittit ea hyeme; unde sterilita tem judicat Lappo.

Castrati amittunt raro cornua ante novum annum quo melius valent, eo prius amittunt, quoqu serius retinent, eo pejus; unde etiam judica sanitatem eorum Lappo.

Quod *Schefferus* & *Hulden* asserunt, castratos non amittere cornua, omnino error est evidentissi mus; uti etiam id, quod dum amisere cornu latebras sylvarum quærant.

Nares sunt oblique oblongæ. *Ungulæ* ratione reliquarum corporis partium sat magnæ, interiori latere excavatæ, ut extremitates margine se invi cem contingant. *Pedum* ungulæ veræ & succentu- riatæ, ut in congeneribus.

Cauda vix ad ulnæ quartam partem excrescit.

Præputium maris propendens, cylindricum, du os pollices longum.

Mammas femina IV habet veras, II spurias.'

Rhenones feri, qui suæ spontis sunt, cicuribus evadunt multo majores, quemadmodum feri boves seu Uri, quibus tauri multo cernuntur &, mansue tiores & minores.

§. VI.

CIBUS.

Æstivo tempore, dum in alpibus versantur Rangiferi, variis vescuntur vegetabilibus; intacta vero quæ solent relinquere, hæc sunt:

Antho-

Anthoxanthum *odoratum.*
Dactylis *glomerata.*
Avena *pratenſis.*
Convolvulus *arvenſis.*
Chenopodium *Bonus henricus.*
Parnaſſia *paluſtris.*
Erica *vulgaris.*
Vaccinium *Myrtillus.*
Vitis idæa.
uliginoſum.
Paris *quadrifolia.*
Andromeda *cærulea.*
hypnoides.
Arbutus *alpina.*
Alſine *media.*
Spiræa *Ulmaria.*
Potentilla *Anſerina.*
verna.
erecta.
Dryas *octopetala.*
Actæa *ſpicata.*
Aconitum *lycoctonum.*
Anemone *Hepatica.*
Ranunculus *acris.*
Caltha *paluſtris.*
Trollius *europæus.*
Stachys *ſilvatica.*
Antirrhinum *Linaria.*
Pedicularis *Sceptrum carol.*
paluſtris.
Linnæa *borealis.*
Thlaſpi *arvenſe.*
campeſtre.
Serratula *arvenſis.*
Tanacetum *vulgare.*
Artemiſia *Abſinthium.*
Tuſſilago *frigida.*
Erigeron *acre.*
Satyrium *viride.*
nigrum.
Serapias *Helleborine.*
Cypripedium *Calceolus.*
Carex *veſicaria.*
Pinus *ſylveſtris.*
Abies.
Myrica *Gale.*

ut obſervavit & in ſua Jemtlandia memoriæ prodidit Exp. D. D. Hagſtrœm.

Per hiemem varii quidem Lichenes nutrimento ſunt Rangifero, primarium vero pabulum ei præbet *Lichen Rangiferinus* (b), cujus duæ obſervantur varietates. Una, quæ *ſylveſtris* appellatur, valde frequens in ſteriliſſimis Lapponiæ deſertis & præcipue in campis ejus arenoſis & glareoſis, qui nivis inſtar albi ex eo lucent, quemadmodum ſimiliter paludes ceſpitum plenæ in hac regione vaſtiſſimæ, & rupes aridæ, ejusdem albedine incanæ redduntur. Altera heic quoque, licet minus ubique frequens, invenienda varietas, quæ implicatis ramulis major exſiſtit, *alpinus* dicitur, propterea, quod ubi arbores exuerint Alpes, tota terra hoc Lichene contegatur, qui tamen in altiſſimis earum cacuminibus vix reperitur.

 Quod

(b) *Fl. Lapp.* 333.

Quando nimis luxuriant ſylvæ, ipſe Lappo, niſi fu
minis tactu comburantur arbores, eas ultro forte ac
cendit, quippe qui probe novit, conſumtis ita a
igne vegetabilibus pinguiorique humo, in ea quæ re
linquitur ſterili & exſucca terra, rangiferinum Liche
nem firmas denique radices acturum & ſe multiplica
turum, etiamſi VIII vel X annorum moram requirat
antequam in juſtam ſtaturam adoleverit. Felicem ſ
judicat Lappo, cui ampla ſunt & hujus Lichenis fera
cia deſerta; tum enim hæc prata ejus quaſi nivibu
ubique obducta nitent; nec ingruente hyeme ei opu
eſt, in horreis collectum habere fœnum, quod hau
facile guſtant Rangiferi, niſi forte Equiſe um fueri
Fl. Lapp. 393; ſed perrumpunt hæc pecora nivem ve
luti ſues paſcuum mollius, & ſua induſtria optimum
ſibi colligunt pabulum: nimirum quo glacialis cruſta
quæ nivem ſuperius contegit, illis impedimento non
foret, cutem duram & arcte corpori adfixam, in fron
te, naribus & pedibus ſapientiſſimus naturæ Auctor
tribuit, unde etiam ex his partibus rangiferini corii
conficiuntur tenaciſſimi illi calcei, quos in pretio ha
bent Lappones. At ſi acciderit, quod tamen rarius
ſolet evenire, ut irruat hyems (c) cum pluvia, quam
gelu mox indurat, terra cruſta glaciali obducitur
omnis, antequam nix deciderit, in ea deliteſcit Li
chen hicce, ſummaque adeo calamitas oritur Rangi
fero & annonæ infelix caritas Lapponi; qua in ne
ceſſitate, aliud huic reliquum nihil eſt, quam ut ve
tuſtas pinus, Lichenibus filamentoſis gravidas, ſe
curi ſuccidat, parum licet ſufficientibus, ſi major
grex fuerit, fame maximam partem periturus.

Quum autem, ut patet ex iis, quæ commemo
ravimus, ipſe ſibi eſcam quærat Rangifer, non ne
ceſſe eſt Lapponi, ut hyemale pabulum illi colligat,
ſed ut cum grege ſuo quotannis & quotidie, non æ-
ſtate

(c) *Fl. Lapp.* 347.

ate solum, verum hyeme pariter, die noctuque, vastissimis in sylvis, intensissimo licet frigore, immo sub ipsa bruma oberrare oporteat. Periret tantis difficultatibus vexandus Pastor, nisi natura largiente haberet solatia, quibus erectus omnia vincat. Splendent longam per noctem sidera, & ipsa nix demissos cœlo radios reflectit. Chasmata omni nocte mille figuris cœlum & aëra illuminant. Vestes e pellibus hirsutis rangiferinis confectæ, manicæ item & calcei ex eadem materia facti, hique *Carice vesicaria Fl. Lapp.* 330. repleti, eum immunem servant contra vim omnem frigoris. In ipsis nivium acervis quiescit Pastor oberrans per deserta sylvarum, fumo tabaci se oblectat, dumque canibus cum suis ludit, æque contentus & animo tranquillo vivit, ac Tityrus olim sub fagi tegmine, licet nos quidem horrore percutiamur, si vel fando alicubi audiverimus, quanta in vehementia frigoris versetur; adeo a teneris adsuescere, multum est.

§. VII.
LAPPONIA.

Dividuntur vulgo Lappones in Alpinos & Sylvaticos, quibus accedunt sic dicti Mendici, extra Lapponiam nostris in sylvis oberrantes, nullo licet modo confundendi cum genuinis illis Lapponibus, utpote quum ab his non vitæ solum genere, sed & mixtione sæpenumero cum aliis nationibus se magnopere alienarint. *Lappones Alpini* certas sibi tributas in Alpibus habent terras, in quibus æstate vitam agunt, duarum sæpe aut trium casarum juncta societate. Hi fere semper tranquillo hilarique sunt animo, majores habent greges, & circa auctumnum coguntur in Deserta migrare, ut totam per hyemem versentur inter Sylvaticos, nam Mensibus Decembri, Januario & Februario, nullum in Alpibus animal sustentare potest vitam, nisi fuerit *Tetrao Lagopus Al-*

 pinus

pinus Fn. Sv. 169. *Mus norvegicus* Fn. Sv. 26. *Vu*
pes alba Kalm. it. bahus. 236, ipſe enim *Paſſer niv*
lis Fn. Suec. 194. neceſſum habet ſibi mitius clim
quærere. *Sylvatici* Lappones ſuas ſibi proprias i
Deſertis inhabitant terras, remotis plerumque a ſ
invicem caſis, ut unam juxta alteram rariſſime inv
nias; minorem poſſident hi Lappones copiam Ra
giferorum, & æſtate in magnis fluviis hujus terr
frequenti ſe piſcatu alunt, pauperes ut plurimum
animoque triſtes & melancholici, quum ſolitaria
degant vitam. Numquam fere Alpes petunt, ni
forte plures Rhenones quispiam habuerit, quod ta
men rarius contingit. Quum enim Alpinus trecen
tos vel quadringentos, immo mille interdum poſſi
det, Sylvatico ultra centum vix adſunt.

§. VIII.

CULICES.

Ceterum ſoluta in Deſertis nive, & qua partem etiam liqueſcente in Alpibus circa ſolſtitium æſti-vum, calor in Deſertis vehemens incipit urgere, tum-que ſimul duriſſima, qua Lappones vexantur calami-tas, Culicum (*Culex pipiens*) petulantia increbe-ſcit. Ingentes per hyemem in Alpibus coacervatæ nives, usque a glacialibus altiſſimis jugis incipiunt liqueſcere, diffluere & congregari, unde ampliſſima, copioſiſſimaque flumina inundantur; magna ſimul pars hujus aquæ in terram ſe inſinuat & convallibus excipitur, unde ſtagna, paludes & fontes efficiun-tur plures, quam in alia, mihi quidem nota, regio-ne. Illas igitur paludes, commodiſſimas veluti ſe-des, occupant Culices, quos ova ſua ſtagnanti aquæ immittere, vitamque in ea maximam partem agere ſub forma larvarum & puparum, Natura jubet; un-de etiam tam immenſam eorum multitudinem Lap-ponia progignit, ut major in alia parte orbis forte nulla

nulla reperiatur; quum æstivo tempore transmutatæ, e stagnis evolant, aërem pulveris instar implent, adeo ut Lappo in desertis sub dio constitutus, faciem & manus, liquida pice, cui plerumque lactis aliquid admixtum est, inungere quotidie necessum habeat, ne ab hisce Insectis corrodantur. Vix ei sub dio loqui licet & hiscere, quin nares & fauces ejus intrent, nec in casa sua eorundem ab injuria tutus sit, nisi ex putridis truncis & caudicibus perennem focum struxerit, cujus fumo copiose per casam dispersо, detestabiles sibi Culices abigat. Neque tamen ita nocet Lapponi famelica ista turba, ut in Naturæ universæ administratione non aliqua ex parte plurimum illi subserviat; atque me judice fame perirent Lappones facile omnes, si perirent in ejus patria culices. Etenim Aves aquaticæ omnes relinquunt circa auctumnum suos lacus, jam glacie tegendos, & ad loca meridionalia contendunt; at primo iterum vere, densissimis agminibus, nostrum supra horizontem videmus eas versus septentrionem pergere, donec subsistant maximam partem in Lapponia, ubi victum abundantissimum, innumeris ex larvis & pupis culicum, altrix paravit Numinis munificentia. Hæ aves ob calorem, quem plumulæ, inter pennas ubique interjectæ, generant, non ferunt æstum regionum meridionalium, adeoque ad boreales frigidas plagas pelluntur. Quum sint polygamæ, nullam feminis in excludendis ovis & alendis pullis opem ferunt mares, adeoque necesse illis est, postquam ova texerint plumulis, quas per æstatem deponunt, ab ovis tantisper divagari, dum escam quærant, immo illis necesse est, alimentum in promtu habere, quantum satis non sibi tantum fuerit, sed & pullis suis recenter exclusis, iisque bene multis, quod etiam in aquis his, ex culicum pullulis ubique inveniunt. Sic etiam Tetraones, quibus heic est patria, quæque ad multa usque millia, ne dicam myriadas quotannis capiun-

piuntur & Stockholmiam missæ divenduntur, ho rum inquam pulli, maximam partem Culicibus nu triuntur ad auctumnum usque, ubi baccas invadun Vaccinii, Myrtilli, Vitis idææ & Juniperi. Tun vero laqueis a Lappone ea in copia occiduntur, u auctumnale ejus alimentum conficiant, quemadmo dum ovis aquatilium avium verno tempore saginatur Prætereo pisces, quos in fluviis & lacubus Lappo niæ vastissimis, copiose capiunt Accolæ, quibusque escam suppeditant iidem illi Culices, qui Rangifero tantam exhibent molestiam; nempe hirsuta Rangi feri cornua, quæ verno tempore excrescunt, conti nue punguntur & mordentur a Culicibus illis non minus, quam a *Tabanis Tarandi*, nec ulla ab Oestris ei quies relinquitur. Redeunt igitur Rhenones quo tidie ad casam Lapponis, ubi Agaricos arborum ac cendit, quo eorum perpetuo fumo, aliquo saltem momento a suis insectatoribus liberetur. Dein disce dentes a casa Rhenones, postquam fumum excepe re, & ubera præbuerunt, in Alpium summa juga contendunt, ne ab Oestris conficiantur. Namque in summis cacuminibus Alpium, ubi rigidum peren nat gelu, venti continuo fere sæviunt, dumque aër se comprimit simul super altissima juga, difficilius versari ibi possunt insecta. Verum quidem est, in Alpibus etiam reperiri Culices, & ejusdem pariter generis, quo vexantur Deserta, at majores illi sunt nec poros inquirunt dum pungent, sed cutem mo solum perstringunt. Observantur etiam minori in copia, & fere Alpium in vallibus, ubi tranquillus est aër, inter frutices & rupes, hincque facile evi tandi a Rhenone, quum loca celsiora petit.

§. IX.

OESTRUS.

Gravissimum incommodum Rangifero adfert *Oestrus Tarandi*, a Nob. D. Præside variis in locis (a) de

lescriptus & *Curbma* Lapp. appellatus, quem præ
lia calamitate reformidat Rheno. Ex ovo in dorso
ejus deposito, generatur hoc Insectum, & æstate
nedia, dum pilos mutat, e dorso ejus elabitur;
quumque hoc tempore alii non reperiantur in Deser-
is Rangiferi, quam quos possident pauperes, qui,
ob paucitatem gregis, operæ petium haud ducunt,
os in alpes ducere, patet evidenter, in Alpibus Oe-
trorum majorem, quam in Desertis, apparere nu-
nerum oportere, quatenus scilicet ibi Rangiferi
int plures (*b*). Ut primum prodiit Oestrus, voli-
tat supra Rhenonem, unice intentus, ut ovum depo-
nat inter erectos pilos; Rhenones contra adeo pru-
denti percelluntur metu, ut si vel mille sint congre-
gati, singuli jactitent cornua & quatiant totum cor-
pus, ubi unica modo debilis & inermis musca ad-
fuerit. Quoniam vero vituli, primo vere non mu-
tant pilos, sed hos decumbentes gerunt, nullum
potest inter illos cadere ovum, & propterea secun-
do vere destituuntur ulceribus, quæ ad latera spinæ
dorsi generantur a latitantibus œstris; persistentia
vero in dorso ova illa, & exclusa, cutem perforant,
& Rangiferum tertio potissimum anno emaciant &
consumunt. Ex his quoque est, quod pelles Ran-
giferinæ in dorso plurimis scateant cicatricibus.

Quum æstivo tempore a casa sua, ubi Rheno-
nes mulserat Lappo, in pascua eos ducet, magna in-
ter eos & canes, quos excitat Pastor, oritur contro-
versia. Rheno enim contra ventum, altissima alpi-
um perennique nive obducta cacumina petere nititur,
ibique jejunus totam peragere diem mavult, quam
œstris conflictari. Lappo vero eos in convalles co-
git, ne nimium discurrant, nulla habita ratione Oe-
stro-

(*a*) *Fl. Lapp. p.360. Fn. Su.1025. Act. Upf.1736. p.31. Act. Holmens. 1739. p.121.*

(*b*) *Cfr. it. Westg. p.202.*

ſtrorum, quos parum intelligit. Nullum gregi ſi ſtabulum exſtruit Lappo, nullum, ut commemo vimus, illi colligit in hiemem pabulum, ſed die n ctequque totum per annum cum illo oberrat, ſtatis cet ſervatis vicibus, quibus ab uno in alterum p ſcendi labor tranſit. Lapponum ſinguli ſuum habe canem, qui incitanti domino paret, optimeque n vit coërcere pecora, ne diſſipentur, aut a paſto longius ſecedant. *Cornices* proſequuntur Rhenone ut Oeſtra dorſo inhærentia extrahant & deglutian quod quamvis Rheno non facile admittat, fatigat tamen, ferre ſæpius coactus eſt, ut mihi narrav *Dn. Er. Fjellſtröm*, in Lapponia ipſe natus.

§. X.

L A C.

Femina parit in medio menſis Maji, & lac præ bet a d. 24. Junii, usque ad feſtum Michaelis ve medium Octobris. Matutino & veſpertino tempo re quotidie per totam æſtatem ad caſam gregem d cit Paſtor, exeunt domeſtici, funiculum longiſſi mum ita convolvunt, ut ambos ejus terminos manu teneant, eoque in Rhenonis feminæ collum injecto ad ſeſe trahunt, tractamque mulgent. Quælibe libram circiter lactis præbet. Poſtquam Rhenone ita mulſit Lappo, excrementa in terram delapſa, an cilla colligit, hisque ubera inungit, ne lactent vi tuli; hæc dein ſiccantur & abſterguntur, dum pro xima vice mulgetur femina. Singulari amore vitu lum Mater proſequitur, ſique eum forte amiſerit variis in locis quærit & ſæpe ad caſam percurrit, por cæ inſtar grunniens, nec quieſcit, priusquam recu peret. Rangiferinum lac, bubulo magis tenue vi detur eſſe, at validius & ſaporis fere ſebacei. Lac nuper emulſum & in lebete calefactum, coagulatur ope coaguli, quod e vitulis, vel mactatis, vel caſu per æſtatem mortuis ſumitur, aut ex inteſtinis piſcis

Sal-

Salmonis Thymalli Fn. Su. 314. In parvis calathis premuntur casei, siccantur super scala quadam, quæ juxta vaporarium posita est in casa. Non heic observantur casei a vermiculis corrumpi, procul dubio propterea, quod *Musca fimetaria* ibi non reperiatur; saltem hæc N. D. Præsidi, in Lapponia dum versabatur, non apparuit. Caseus gratissimum & valde nutriens cibi genus, præcipuum quoque alimentum suppeditat per Laponiam proficiscentibus. Quanta sit pinguedine, facile observatur, dum assetur ante focum, tum enim copiose exstillat oleum, quod præsentaneum est adversus Perniones medicamentum. *Serum* a confectione casei residuum, recoquitur, & spissum instar lactis cum ovis cocti evadit; eo præcipue per æstatem ad meridiem & cœnam aluntur Lappones; grati quidem est saporis, sed non diu satiat eos, qui assumserunt. *Butyrum* e rangiferino lacte, non conficitur, valde enim exigua copia inde obtinetur, album insuper, & sevi instar insipidum.

Lac non servatur apud Lappones, ut acescat, neque ex eo varias, uti nos solemus, conficiunt epulas, si exceperis, quod *Kappatialmas* (*a*) suo sermone nuncupant. Hoc paratur ex cremore, qui lacti post coctionem refrigerato inducitur, & detrahitur in sufficienti copia, dein colligitur & augetur immixtis baccis Myrtilli, siccatur postea in modum casei & asservatur. *Lac Hyperboreum* Juemo-melke (*b*) sequenti modo conficiunt: Folia *Rumicis Acetosæ*, quæ in Alpibus quadruplo majora, quam apud nos, excrescunt, recentia colligunt, ahenum illis replent, aqua superinfusa agitando coquunt, dein serum lactis adfundunt, recoquunt, coctum doliolis vel rangiferinis ventriculis immittunt in terram recondendum, ac edunt tempore hiberno aut vernali.

§. XI.

(*a*) *Flor. Lapp. p.* 108. (*b*) *Fl. Lapp.* 93.

§. XI.
PRURITUS.

A feſto Matthæi usque ad Michaelem, veneri æſtuant Rangiferi, quo tempore cutem deponunt cornua & graviter feriunt Rhenones. Sæpe usque eo procedit libido, ut hac exhauſti, macie plane ex-tabeſcant & nonnunquam inde moriantur. Feminæ majores & fortiores mares præ ceteris admittunt, ad eos aufugiunt a junioribus agitatæ, qui hos in fugam conjiciunt. Primo anno mares haud patiuntur feminæ, raro ſecundo, poſtea vero quotannis. Neque ante hoc tempus feminis ſe jungere mares ſolent. Triceſima tertia poſt congreſſum hebdomade, id eſt circa diem Erici in Majo parit femina, duos ſæpius vitulos quolibet partu.

Mares magnam partem, dum adhuc teneriores fuerint, caſtrant Lappones hoc modo: poſtquam frenulo eos ligarunt, ſcrotum dentibus mordent, ut contundantur teſticuli, poſtea inter digitos eos magis magisque interne comminuunt, ita tamen, ut non vulneretur ſcrotum. Rangiferis ita caſtratis, qui reliquis robuſtiores evadunt, ad vecturas utuntur demigraturi Lappones cum familia a loco in locum. Pingueſcunt hi, ſi ceſſent a laboribus, aliai admiſſarii plerumque ſunt pinguiores.

§. XII.
ÆTAS.

Ultra annos XIV. vel XVI. raro extenditur ætas Rhenonis. Quum circa auctumnum pingueſcere incepit mas juſtæ ætatis, aut ſterilis evaſit femina, mactantur, nam alias lege ipſius naturæ pereunt. Ex hoc tam exiguo vitæ curriculo Rhenonum facile colligi poteſt, quanto errore veteres ſtatuerint Cervum, inter omnia animantia, ſummam ætatem

etatem attingere, immo ad mille annorum ſpatium vitam ejus continuari. Etenim, ſi illud tempus, quo in utero vel extra illum a matre foventur ova, comparetur cum eo tempore, quo adoleſcit in juſtam ſtaturam juvenis, ætas ordinaria animalium plerumque invenitur. Huc accedit adfinitas congenerum, qua Rangifero tam propinquus eſt Cervus vulgaris, ut facillime adducamur ad credendum, ætatem hujus XXX. annos haud ſuperare.

§. XIII.

USUS.

Rhenones antequam incipiunt prurire mactant Lappones, ne macie confecti, minorem uſum præbeant. Carnes ſuſpenſæ exponuntur aëri, ut ſiccentur; vel etiam gelu aut fumo durantur, in rhedis dein condendæ, donec Alpes relinqui oporteat; tum enim in promtuariis quæ *Staburer* Incolæ appellant, hoc eſt, caſulis fundo planis, trunco cuidam ad trium ulnarum altitudinem impoſitis, ne Urſi aut Gulones eas viſitent, conduntur & ſervantur ad feſtum Matthæi, quo tempore ab œſtris graviter vexati Rhenones commode mactari nequeunt; totam vero per *hiemen* mactantur, hac plerumque habita ratione, ut unus Rheno IV perſonis qualibet hebdomade conſumendus tribuatur. Contra ea verno *tempore*, quoad fieri poſſit, illis mactandis parcitur, & piſcibus recentibus ſuppletur victus. Pariter *æſtate*, Sero, poſt expreſſum caſeum relicto, contentus vivit Lappo, & *auctumno*, avibus e Tetraonum genere, quas jaculatur globulo, aut capit laqueis. In mactando Rhenone inter primas colli vertebras cultro penetrat Lappo usque in Medullam ſpinalem, qua læſa mox animal delabitur; poſtea latus thoracis in cor usque transfoditur; ſanguis colligitur in Thoracis cavitate. Pellis ſeparatur ab utraque parte abdominis. Ex corio, quo frons & pedes tecti

fuerant, utpote firmiori & tenacioribus instru pilis, optimi conficiuntur calcei hirsuti Lappon absque calcaneis, de quibus antea diximus. Omnil fere partibus, quæ in Rhenone comedi possu vescitur Lappo, excepto cerebro & genitalibus. pene, ut valde tenaci, ligamentum conficitur, q prora rhedæ colligatur.

Cornua in acervos cumulantur juxta casas. Sci & Vulpes rodunt eorum apices. Gluten hodie cornibus concoquitur præstantissimum, & Pharn copœi e Rasuris C. Rhenonis loco C. C. gelatin conficiunt; sed rasura majori labore obtinetur, gelatina diutius coquenda.

Qui æstate moriuntur vituli, excoriantur, e rumque e *pellibus*, quippe quæ sentiuntur molliore vestes interiores molliores que parantur, siquide linteas ignorat Lappo. Immo singula vestiment quæ sunt toga (Lappmudd), femoralia & calce rangiferinis constant pellibus, hirsuta parte extro sum versa. Harum calor præcipue debetur conse tæ densitati pilorum. In casa etiam ad utrumque la tus foci, pelles rangiferinas sternunt Lappones frondibus Betulæ nanæ substratis, ut, juxta igne molliter decumbant.

Pallia e pellibus rangiferinis pulchre confect venduntur quotannis per australiores provinci Sueciæ, quibus hyeme frigus egregie pellitur, ideo etiam a nobilioribus sæpe portantur.

Vituli, qui morbo periere, canibus objiciu tur, præter coagulum, quod servatur.

Sanguis e mactatis Rangiferis in doliolis recon ditur, ex quo, vere ineunte, jusculum cum aqua medulla ossium paratur. Sanguinem hunc iter f cientes secum ducunt in vesiculis servatum, atq est ille gravi sapore, uti suillus.

Lingu

Lingua, admodum pinguis, egregie palato arridet, quare etiam exſiccatæ Linguæ rangiferinæ quotannis ad auſtraliores Sueciæ provincias deferuntur & venduntur.

Botuli ex ſanguine cum adipe ſat pingues parantur.

Hepar, quod magnum eſt, deſtituitur veſica fellea, coctum editur.

Pulmones interdum exſiccantur & eduntur, plerumque tamen canibus relinquuntur.

Inteſtina pinguia ſunt, diſcinduntur, lavantur, coquuntur & Lapponibus ſapidum præbent cibum.

Solea Rangiferi, ſ. pars ſub *ungulis* pedes tegens, quæ cocta mollis & gelatinoſa evadit, a Lappone editur, rejecta ſuperiori duriorique parte.

Carnes in aqua ſine aliis additamentis coquuntur, æque ac piſces; at vero, ut piſces diu coquit Lappo, ita carnes tam parum, ut ab oſſibus haud ſejungantur.

Adeps deſpumatur in vaſculis ligneis & circummittitur inter convivandum, ut ſibi quisque ſumat unum vel alterum cochlear.

Medulla oſſium grati eſt ſaporis & aphrodiſiaca.

Veſica plerumque uſurpatur loco lagenæ ad ſervandum ſpiritum frumenti.

Unico tantum cibi genere fere ſemper contentus eſt Lappo.

Tendines Rhenonum ſiccantur in ſole, in filamenta finduntur pene innumera & contorquentur radente maxillam manu. Hoc fili genere ad veſtimenta pellicea conſuenda linteis aptius eſt. Illis etjam circumvolvunt fœminæ ſtannea filamenta, quibus per foramen cujusdam oſſis, dentium ope ductis, veſtes venuſte ornant variis in locis. Porro ex *oſſibus* rangiferinis cochlearia faciunt.

Fœminæ Lapponicæ veſtes conficiunt.

Mares mulgent pecora & caſeos quotidie pre-munt.

§. XIV.

Pinguedo hujus animalis, non ut in aliis peco-ribus fruſtatim cohæret, ſed intime eſt admixta fi-brillis carneis.

Quum identidem pedem movet Rheno, ſempe *crepitat* uti nuces, idque ex eo provenit, quod u primum incedet, ample diducat ungulas verſus ter-ram preſſas, dumque eas extollet, apices earum a ſe invicem allidantur cum crepitatione.

Ruminare Rhenonem æque ac alia Pecora, du-bium non eſt, quod quotidie perſpicitur, quum qui-eſcit ad caſam circa fumum, adeo ut Rajus ex ana-logia congenerum hoc rectius conjecerit, quam ne-gavit *Schefferus* ex profeſſo de hoc agens animali & ejus epitomator *Hulden.*

§. XV.

MORBI.

Morbi, quibus adficiuntur Rhenones, ſunt vari

I. *Oeſtrum*, *Curbma* Lapp. cujus ſupra mentio-nem fecimus. Hoc maxime debilitantur & terti vitæ anno non pauci moriuntur, quum ſecundo an-no ab illo ſint immunes.

II. *Vermiculi* in palato & ſinu frontis genera-tur eodem modo ac in equis & ovibus. Hi tempo-re hyberno, ubi vehementius ad currendum agita-tur animal, ſternutatione ejiciuntur. *Trumbe* l Lappis dicuntur, qui deponunt ova in laryngc Ta-randi, quæ excluſa in vermiculos verno tempo-expellentur per nares, unde etiam plures moriun-tur, quam a Curbma.

III. *Vertigo*, *Ringſjuka*, qua dum laborant Rhe-

no

nonæ, in gyrum aguntur. Si dextrorsum cursitent, medicabilem esse morbum, existimat Lappo; sin contra sinistrorsum, quasi amissa omni spe salutis, ægri mactantur.

IV. *Anorexia* seu cibi fastidium, morbus junioribus inprimis frequens, ut non comedant, sed subsistant atque ruminent.

V. *Fissura mammarum*, ut sanguinem, si mulgeantur, emittant. Nesciunt Lappones inungere succo Pinguiculæ, ut diu in Alpibus exteris soliti fuere Pastores ovium & vaccarum, licet copiose in Lapponia crescat hæc planta.

VI. *Herpes* seu *exanthemata* minutissima, quæ etjam in uberibus nascuntur, ibique late serpunt, a quibus non quidem moriuntur feminæ, at ore vitulorum eas lactentium, ulceribus inficiuntur, ita ut quum se non possint alere, intereant.

VII. *Paronychia*, *Klöf-Sjuka*. Pedes intumescentes circa marginem ungularum & putrescentes, ex quo claudicat animal, ut gregem subsequi nequeat. Oritur hoc malum præsertim solis æstu per aliquot dies vehementius sæviente. Forte Oestro quoque debetur, secundum observationem, quam *Itineri Westg.* *p.* 202. inseruit N. D. Præses.

VIII. *Cacoëthes*, *Peckekattja-tacka*, *Fållsjuka* est ulcus in musculosis partibus femoris oriundum, quod parvo tumore incipiens, sicubi deinde aperitur, pus copiose emittit. Postea dum nigrescit & sphacelo quasi corripitur, particulæ carnis variæ separantur & decidunt: quæ si sanatæ succreverint, animal hoc malo liberatur, alias vero moritur. Ulcus, si linxerint Rhenones, internis ulceribus sæpe afficiuntur & pereunt. Morbus est epidemicus.

IX. *Cachexia epidemica*, *Sudda-tacka*, *) *Trån-*

 sjuka,

*) *In Lapponia Tornoensi* Perna-tauti *dicitur* lingua fennica.

Sjuka, *Mjältsot*, est inter pestifera & maxime perni ciosa mala, quibus non æstate modo, verum & hy me vexatur Rheno, qui morbus augeri & multipl cari magis quam minui perhibetur. Ante annc XII vel XIV in Lappmarkia Lulensi plane incogn tus fuit morbus, nunc maxime contagiosus, per annos spoliavit Lapponiam Tornensem, & omne fere Rhenones sylvaticos occidit. Ut primum ho malo corripitur animal, incipit præter consuetudi nem gravius respirare. Nares quasi dilatantur & ma jores evadunt. Oculos extendit & per aliquot mo menta expansos tenet. Tanta tum est ferocia, u omnes cornu petat & prosternat. Comedit tamen u sanus, at non ruminat. Decumbit sæpius quam ce teri. Omnes hoc infecti morbo pereunt, nec ullum ejus detectum est remedium; quapropter simulac ve minimum ejusdem morbi signum observaverit Lap po, animal mactat, si aliquem e pellibus usum habe bit, quæ in hac consumtis tabe, chartæ instar tenue evadunt. Si aperiantur hoc morbo confecti, apud varios materia quædam spumosa reperitur in Cerebro & circa Pulmones, in omnibus vero omnia viscera sunt laxa & flaccida, præ ceteris vero Lien quam maxime cernitur laceratus, parvus & enervatus.

His in morbis dorsum Rhenonis liquida pice in ungere solet Lappo, qua licet non profligentur o mnia mala, impediuntur tamen œstri, ne deponant ova, cutem animalis perforantia.

§. XVI.
NOMENCLATURA.

Nomina, quæ Rangiferis imponunt Lappones, partim propria sunt, partim ætatum.

Nomina secundum annos ætatum hæc habent:

Anno 1) *Messi* utriusque sexus.
2) *Orrya* mas, *Whenial* femina.

Anno

nno 3) *Wattja* femina fecunda, at sterilis *Whunial rotbe*. *Wubbers* mas.
4) *Koddutis*.
5) *Koffitus*.
6) *Machanis*.
7) *Nammatappatachis*. Ad plures annos vix erveniunt admissarii Rhenones, quippe qui post eneris æstum plerumque moriuntur; castrati vero iutius possunt vivere. Ceterum haud parum mira. convenit, quod adeo facile quemlibet Rhenonem n grege inter centum &. plures a se invicem dignocere & proprio nomine appellare queant Lappones, icet colorem & pilos pro varia tempestate anni muent, & præcipue cornua, quæ quotannis diversam nduunt formam. Nec verosimile est, quod de Cervo narravit Aristoteles, videlicet, si castretur eo tempore, quo destitutus est cornibus, nullis postea instructum iri, aut, si tum habuerit, eadem non amplius amissurum, quandoquidem castratus Rheno cornua & accipit & amittit quotannis, eodem tempore ac reliqui.

Excrementa hujus animalis æstate molliora sunt, ut boum: hyeme duriora, ut ovina vel caprina.

Hyberno tempore rhedam trahit Rangifer, fune inter pedes medio, & regitur loro cornibus adnexo. Unicam tantum personam aut X librarum pondus ferre potest, gravius enim raro sustinet. Si urgetur, X vel XII milliaria potest currendo emetiri, at tum mox mactandus est, quoniam fatigatus immodico cursu vivere amplius haud solet. Et est sæpe observatum, eum continuo cursu per VI vel VII mill. iter carpere, licet vix ullo momento sub itinere quiescat. In dorso debilis est, ut ephippium, si imponeretur, non ferat. Itaque asserculum qualibet a parte dorsi injungunt Lappones & levi onerant pondere, dum æstate ab uno in alium locum promovent.

§. XVII.

F E R I.

Feri Rhenones cicuribus duplo ſunt majores, duriorem habent pellem. In Alpibus, quas ha tant Lappones, ita quidem illi ſunt exſtirpati, rariſſime niſi in Kemenſibus obſerventur, verum Alpibus Dalekarlicis, quæ Incolis carent, cent ſæpe catervatim vagantes apparent.

§. XVIII.

E P I L O G U S.

Ita rangiferino ſuo circumdatus grege, omn habet Lappo, quæ ad vitam ſuſtentandam ei ſu neceſſaria: Lappo, qui 500 ad 1000 Rhenon poſſidet, dives reſpectu ruſticorum adjacentium ce ſendus eſt, quum ille poſſideat totidem imperi les belgicos; & poteſt quotannis reportare fructu dimidium totius, quod nulli in Suecia. In gelid & infœcunda terra ſumma degit vitam tranquillitat animi; non extimeſcit Bellonæ furores & crudelita tes, quæ florentiſſima imperia proſternunt; a per petuo ſervitutis jugo, ſub quo noſtri gemunt Agri colæ, liber eſt; a furibus & incendiis fere nihil ti met; myriadas morborum ignorat, aliis gentibu communes; non illi opus eſt innumera emere ve nena, quæ melle dulciora ſentiuntur, at viſcer corrodunt. Scilicet: *non qui multa poſſidet, ſed qu paucis indiget, dives eſt.*

LVIII.

LVIII.

O V I S

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

quam proposuit

ISAACUS PALMÆRUS, Nic. Fil.
O-Gothus.

Upsaliæ 1754. *Octobr.* 30.

PROOEMIUM.

Ovium cultura, quæ pristinis temporibus adeo contemta fuit, ut indoctis & incultis tantum esset relicta; nunc temporis, dum œconomia justum in patria nostra obtinuit locum, tanti est pretii, ut inter optimas, quæ felicitatem regni amplificent, artes, haud immerito numeretur. Quantum vero adferat utilitatis, suo exemplo demonstrat satis Anglia, cui oves plus profuisse, quam aurifodinas Potosi Hispaniæ, contendunt varii. Antea fere omnia, quæ ad vestimenta erant necessaria, ab exteris emebamus, donec observabamus id nobis tantum æris detrahere, quantum emolumenti inde hauriebant alii. Cordatis igitur nostris œconomis visum est, huic morbo sanando non aptius adcommodari posse remedium, quam ut in patria instruerentur opificia, vestitum nobis suppeditatura; quod quidem feliciter successit, sed quamdiu lana ab

 exte-

Aures oblongæ margine integro: ſuperiori verſi baſin inflexo; intra aures lineæ tres, elevatæ longitudinales.

Cornua ſpiraliter retorta, rugoſa, introrſum angulata, plana, apice complanata.

Collum compreſſum, capite longius, lanatum.

Dorſum latum, teretiuſculum, circa lumbos tamen latius.

Pectus prominulum, pilis brevibus tectum.

Abdomen plano-convexum.

Mammæ inguinales, nudæ, binæ, coalitæ, & præterea duæ Papillæ ſpuriæ ad baſin anticam.

Scrotum mammillis duabus notatum.

Cauda teres, genubus brevior, pilisque tecta.

Pedes: *Femora* compreſſa. *Genua* craſſiora in anticis pedibus; in poſticis vero prominentia. *Tibiæ* anticæ teretiuſculæ; poſticæ magis compreſſæ.

Ungulæ geminæ: margine exteriori convexo; interiori vero acuto, concavo.

Ungulæ ſuccenturiatæ in parte poſtica pedis circa tarſum, geminæ, minores, rugoſæ.

Liquor glutinoſus ſecernitur e foramine parvo intra ſinum ſupra ungulas anticas, fere ad earum baſin, cujus uſum etiam ignoramus.

Vellus conſtat pilis contortis ſ. criſpatis, molliſſimis: longis in dorſo, lateribus & collo; at brevioribus, rectis, imbricatis & lævibus in capite ante oculos & cornua, in auribus, pectore, ventre & pedibus.

Sutura in inguibus ſpiralis.

II. SPECIES.

Species ovium, quæ vulgo ſunt notæ, numerantur ſequentes:

1. OVIS

1. OVIS (*Aries*) cornibus compressis lunatis. *Faun. Suec.* 43. *Syst. nat.* 10. *p.* 70.

Ovis. *Gesn. quadr.* 138. *Aldrov. bisulc.* 370. *Jonston. quadr.* 60. *tab.* 22. *fig.* 1, 2, 3.

Ovis domestica. *Raj. quadr.* 73.

2. OVIS (*guineensis*) auribus pendulis, palearibus laxis pilosis, occipite prominente. *Syst. nat.* 10. *p.* 71.

Aries guineensis s. angolensis. *Marcgr. bras.* 264. *Raj. quadr.* 75.

Cornua curva deorsum usque ad oculos incurvata & quasi torta. Juba sub collo pendula. Pili breves hircini.

3. OVIS (*Strepsiceros*) cornibus erectis spiralibus. *Syst. nat.* 10. *p.* 71.

Strepsiceros cretensis. *Bell. itin.* 20.

Aries cretensis. *Aldrov. bisulc.* 407.

Ovis Strepsiceros cretica. *Raj. quadr.* 75.

Hujus magni greges aluntur in Ida Cretæ.

Cornua erecta, ambitu canaliculata, cochleæ in modum contorta. Confr. Aldrov. quadr. bisulc. 406.

III. VARIETATES.

Varietates ovis *communis*, quas mihi pertractare satis est, variæ sunt; præcipuæ autem VI, uti:

1. LATICAUDA, *Platyceros s. arabica.* Huic cauda crassissima, triginta sæpe librarum, a summis ad imum magis magisque latescens. Pastores postella fabricant, ad quæ cauda alligata nititur & sustinetur. Cfr. *Aldrov. bisulc.* 496. 404.

Animal frequens est in Oriente, Armenia, Syria, Arabia & Ægypto.

2. AFRICANA *Raj. quadr.* 75. pro lana pilis brevibus hirta.

3. HIS-

3. HISPANICA, quæ a reliquis differt cornibus contortis, ſpira extrorſum dilatata, lana circum oculos copioſa, adeo ut oculi illa pæne ſi operti, & quaſi profunde intra cranium intruſi. (it. W-Goth. 59. Scan. 61.) Lana his mollior (it. W-Goth. 58.), copioſior, ſæpe novem librarum & pinguis (it. Scan. 156.) Semel annis ſingulis has tantum tondere licet, quippe quæ frigus minus ferunt. (it. Scan. 61.)

4. ANGLICANA vulgo dicta. Hæc cornibus caret, at gaudet cauda craſſiori, quæ una cum ſcroto ad genua usque pendet.

5. RUSTICA cornuta fere ſemper eſt, & lanam breviorem, minus criſpam & rigidiorem, quam in præcedentibus (1, 3, 4.) habet. Cauda & ſcrotum non attingunt genua.

6. POLYCERATA. Arietes cornibus quatuor, rarius vero ſex, gaudent, quorum interiora erecta, lateralia vero revoluta (it. Gotl. 248.) Habent hæc cornua analogiam quandam cum plenitudine florum, & ſunt quaſi bipartita aut tripartita cornua, quorum itaque latera exteriora rigidiora contorquentur; unde illorum divaricatio (Aldrov. biſulc. 408.)

IV. PHYSIOLOGIA.

Oves ſunt *Pecora* ruminantia & nullos dentes inciſores in ſuperiori maxilla habent; itaque paſtum euntes, gramina ac herbas evellunt, cibum in ventrem magnum deglutiunt, & ibi maceratum iterum regurgitant meliusque remandunt; unde pinguedo ovium, uti reliquorum hujus ordinis animalium, in ſebum convertitur. Habent enim hæc animalia in abomaſo acidum, quod oleum in ſebum transmutat.

Poſt diem Aug. 24. prurire quidem incipiunt, ſed ad copulam non debent admitti, niſi poſt tempus S. Mi-

S. Michaëlis, ut verno tempore enixi pulli non graviori adflictentur frigore. Unus mas viginti feminis sufficit. Tempus graviditatis per 150 dies durat; quo transacto, oves rusticæ sæpius unum, exoticæ vero sæpius duos pariunt fœtus; in Batavia sæpe tres & quatuor, ubi illius reperiuntur magnitudinis oves, ut possessoribus lanam sæpe decem ad sedecim librarum ferant, teste *Ablstr. p.* 2. §. 1.

Illi pulli, qui die a nativitate tertia collo pallide rufescente, pilis erectis longioribus inter lanam hic illic sparsis, crassisque artubus gaudent, præstantiores communiter habentur. Ovis, quæ duos habet agnos, uni horum vix ubera præbet, nisi alter etiam adsit. Itaque mortuo altero, ne superstes fame pereat, alium, mortui cute, adhuc sanguine madente & calida, per noctem circumdant, & matri offerunt, quæ, doli ignara, illum ut suum assumit & nutrit. Mater enim ex odore in innumeris fœtum cognoscit, & pullus matrem.

Quidam pastorum præcipiunt colostrum esse emulgendum, ne, uti noxium & validum purgans, vim suam in tenerrimos agnos exerceat; at fallunt & falluntur; nam hæc purgatio, lege ipsius naturæ præscripta, ad sanitatem illorum multum confert. Ii, quorum mos est oves mulgere, agnosque non materno, sed alio lacte nutrire, de propagine bona minus sunt solliciti. Novimus enim vitulum aliumque fœtum, qui ipse e maternis mammis lac expressit, inque suum convertit succum ac sanguinem, alieno enutrito semper fieri robustiorem.

Ubi sui sunt juris oves, aluntur a matre usque ad tempus autumnale, cum mater pruriens illos abs se expellit. Ut arceantur a matrum uberibus pulli, utuntur ruricolæ capistris e mucrone ligneo aut pelle Erinacea. (*It. Scan.* 219.)

Anni-

Anniculæ oves pruriunt, concipiunt & pariu
ſed proles tenella evadit, præſtantior enim ea e
quam adultiores utriusque ſexus procrearint. V
rum ab anno ſecundo, usque ad ſeptimum, ad pr
pagandum genus inprimis ſunt admittendæ; exc
dentes autem octo annos minus aptæ. (*Aldrov.*
ſulc. 422.)

Quos caſtratos volunt, illorum teſtes die a n
tivitate nona circiter ſunt exſecandi, ubi non ſol
& majores & pinguiores evadunt, ſed & lana h
eſt copioſior & mollior (*it. Scan.* 268.); nam lib
do pilos efficit rigidiores.

A dentibus ovium ætas facillime numerat
Primo enim anno, octo dentibus inciſoriis acu
inſtructæ ſunt, quos per hunc usque ad *ſecundum* r
tinent, dum duos intermedios amittunt, & illor
loco duos latiores & apice fere obtuſiores obtine
alios duos primores *tertio* mutant. *Quarto* iteru
alios duos, & *quinto* denique duos exteriores & u
timos, qui magis magisque fiunt obtuſi & dilata
Hos dentes tum ſalvos conſervant usque ad annu
octavum, dum primi abeunt, *nono* ſecundi, & ſ
porro duo quotannis cadunt, adeo ut *undecimo* nul
dentes primores ſuperſint; unde tum mactand
quippe cum vita ſine magna moleſtia amplius ſuſt
neri nequeat.

Oves præſertim ruſticanæ bis quotannis pilos
mittunt, tempore ſcilicet vernali, dum educunt
& autumnali, dum hybernacula ingrediuntur; qu
propter his temporibus tondendæ ſunt. Hic tam
diſtinguendum inter illas, quarum pili ſemel,
quarum ſæpius abraduntur. Nam tonſura illaru
fine menſis Maji; harum vero vere autumnoque, ſ
non prius, quam frigus minuitur, celebrari debe
Lana, quæ vere reportatur, inferior eſt æſtival
æſtate enim creſcit nobilior. Antequam autem to
dentur, in aqua pura laventur, lotioneque peracta
i

n loco quodam calido claudantur, ut ſudor optime excutiatur, dum lana tertio die ab hac lotione abſcindenda; hinc enim pinguis fit & ſuccida, aptiorque manibus eam tractaturis.

Quo propius abtondentur pili, eo criſpior inde evadit lana; ſcimus enim, pueros aliosque, quorum capita raduntur, vel crines ſive capilli poſt morbum ſponte decidunt, magis contortos & criſpiores dein obtinere. Quam ob rem in Heraclea, optimam lanam nobis ſubminiſtrante, manibus evellere lanam in uſu eſt: nam quemadmodum pratum, cujus gramina ac herbæ propius terram deſcinduntur, gramine denſiori & teneriori repletur; ita lana hoc modo efficitur denſior & tenerior; quare a paſtoribus etiam commendatur.

De bonis ac genuinis ovibus comparandis ſollicitus, & maſculum & feminam optimæ frugis ſibi comparare debet. Maxime autem de mare ſolliciti ſunt paſtores; novimus enim, externa ſemper patri ſimilia evadere, & ſic ex viliori matre præſtantiores conſequi credunt ſoboles. Sunt, qui aſſeverare audent, præſtantiorem hanc progeniem non ultra abnepotes deſcendere, adeoque quarto quovis anno novos ex Hiſpania arietes introducendos eſſe, ut ſervetur præſtantior hæc proſapia.

Uti lana alba eſt præſtantior, ita in eligendis ovibus ſumma cura eſt adhibenda, ne diverſo colore tinctas nobis comparemus, ne proles nigra, cinerea aut variegata procreetur.

Licet hæc animalia cornibus ſint prædita, adeo tamen mites ſunt oves ac imbelles, ut vix contra alia animantia, niſi quæ ſuæ ſint ſpeciei, eis utantur, tum vero regrediuntur & horizontaliter cornibus hoſtem petunt. Et quoniam hæ fere inermes ſunt, ita currendo fuga auxilium quærunt, ut Canis

nis melitæus totum gregem possit propellere & dissipare, dum quo una, reliquæ etiam eunt; unde tritum illud: *raro una errat, raroque revertitur una.* Tandem ubi animus illis accessit, calcando pedibus anterioribus, & urinam reddendo, adversario minantur, usque dum de se iterum agi animadvertunt. Idem faciunt, cum Lupus quandam earum rapuit; quare tanto facilius ab eo trucidantur.

Vulpes agnos semper, raro autem apud nos adultas oves devorat. At Lupus nemini harum parcit. Itaque ne totus grex pessum eat, pastores sequantur, qui utuntur Canibus sic instructis, ut feras amoveant. Ast eundem finem sæpius obtinemus, si filum, cui fasciculus pulvis pyrii sit connexus, ad collum ovis alligemus; non enim eo procedunt audaciæ feræ, insidias sibi structas extimescentes, ut illam adtingant. In Flandria instituuntur canes, ut oves comitentur, quo eos partim abs agris arceant, partim coërceant, uti rangiferos canes lapponici. Si hoc in patria nostra in usu esset, sepibus minus indigeremus, quibus magna sylvarum pars impenditur.

V. PASCUA.

Solum ovibus aptissimum sunt loca aprica, sicca & perflata, quæ etiam sponte semper eligunt, ibique egregie valent. In insulis nostris Carolinis, ubi optime valent oves, per totam æstatem altum, planum & aridum campum depascunt, & ne proterunt quidem, multo minus comedunt densissimum illud & magnum gramen, quod in locis depressis ejusdem insulæ copiose nascitur.

Est profecto summa admiratione dignum, quod sapientissimus Creator hæc animalia, ut Hottentottos, pilis crispis vestiit, quippe quæ tanto calori ac æstui sunt exposita, eum forsan in finem, ut, hac contortuplicatione pilorum, duplicem quasi umbram eisdem conciliaret.

Plantæ

Plantæ in umbrosis habitantes semper sunt nudæ; at maxima pars herbarum, in apertis locis & ad parietes, ubi radii solares fortius æstuant & exsiccant, crescentium tomentosa: uti *Gnaphalium*, *Pilosella*, *Verbascum thapsus*, *Marrubia* & *Sideritides*. Sic videmus *Salviam canariensem*, *Marrubium nigrum*, aliaque ejuscemodi vegetabilia, in Caldario, juxtaque illud latus, quod ad solem vergit, posita, lana prolixa vestita, hirsutissima evadere. Lana, præterquam quod ab æstu vel calore solis, a vehementiori quoque flatus vi conservat & tuetur; unde plerasque plantas maritimas pilosas animadvertimus, ut: *Tamex*, *Medicago*, *Artemisia maritima*, & quæ sunt reliquæ in litoribus maris habitantes, ubi vis ventorum acrior adflat. In apricis illis & macris locis, gramina quidem minora, at pinguiora crescunt; omnesque fere herbæ succulentæ in sterilissimis locis occurrunt.

Herbæ & gramina patriæ, ovibus escam præbentia, numero 387, ut & 141 quae intacta relinquunt, recensentur a Pane Suecico in *Amœnitatibus Academicis vol. 2:do.* Quas OVES NON EDUNT, sunt

Salicornia europæa.
Hippuris vulgaris.
Ligustrum vulgare.
Veronica maritima.
spicata.
Anagallis ∇.
Chamædrys.
Pinguicula vulgaris.
alpina.
villosa.
Iris Pseudo-Acorus.
Eriophorum polystachyon.
Scirpus palustris.
lacustris.
Agrostis spica venti.
Arundo phragmites.
Elymus arenarius.
Montia fontana.
Sherardia arvensis.
Potamogeton natans.
perfoliatum.
Myosotis Lappula.
Cynoglossum officinale.
Diapensia lapponica.
Anagallis arvensis.
Hyoscyamus niger.
Datura Stramonium.
Verbascum Thapsus.
Lychnitis.
Solanum nigrum.
Dulcamara.

Lonicera Periclymen.
Xylosteum.
Asclepias Vincetoxium.
Salsola Kali.
Sambucus Ebulus.
Anthericum ossifragum.
calyculatum.
Acorus Calamus.
Alisma Plantago ▽
Vaccinium Vitis idæa.
Oxycoccus.
Polygonum Hydropiper.
Convolvulus.
Butomus umbellatus.
Pyrola rotundifolia.
secunda.
uniflora.
Andromeda cærulea.
hypnoides.
Arbutus Uva ursi.
Ledum palustre.
Saxifraga granulata.
Chrysoplen. alternifol.
Arenaria serpyllifolia.
Cerastium viscosum.
Sedum Telephium.
acre.
Potentilla argentea.
Dryas octopetala.
Nymphæa lutea.
Chelidonium majus.
Aconitum Napellus.
Ranunculus Flammula.
auricomus.
sceleratus.
aquatilis.
Caltha palustris.
Trollius europæus.
Ajuga pyramidalis.
Ballota alba.
nigra.
Marrubium vulgare.
Pedicularis palustris.
Melampyrum arvense.
Scrophularia nodosa.
Linnea borealis.
Thlaspi arvense.
campestre.
Cochlearia officinalis.
danica.
Armoracia.
Isatis tinctoria.
Erysimum Alliaria.
Geranium robertianum.
Malva moschata.
Leontodon auctumnale.
Arctium Lappa.
Onopordon Acanthium.
Carduus lanceolatus.
nutans.
Cnicus oleraceus.
Serratula tinctoria.
Eupatorium cannabinum.
Artemisia vulgaris.
campestris.
maritima.
Senecio vulgaris.
Inula Helenium.
dysenterica.
Bellis perennis.
Viola tricolor.
Jmpatiens noli tangere.
Satyrium nigrum.
Sparganium erectum.
Urtica dioica.
urens.
Xanthium strumarium.
Myriophyllum spicatum.
Corylus Avellana.
Pinus Abies.
Bryonia alba.
Myrica Gale.
Empetrum nigrum.
Equisetum hiemale.
Pteris aquilina.
Polypodium vulgare.
Filix mas.
Asplenium Trichomanes.

Pau-

Paucis tamen agendum nobis est de præstantissimo earum pabulo in nostris oris. *Festuca ovina* primarium est gramen, quo delectantur oves, licet parvum, succulentum tamen, & copiosissimum in omnibus pascuis, ovibus aptis. In australi parte Gottlandiæ nihil fere gramine hoc nominato copiosius crescit, & ibi etiam pinguissimæ oves evadunt; hinc caro ovina Gottlandica aliis hujus carnis generibus palmam apud nos merito praeripit. (*it. Gotl.* 284. 256. *Oel.* 92.) Gaudet gramen hoc foliis succulentis, quæ præ reliquis eligunt oves; culmos vero & spicas, instinctu naturæ, intactas relinquunt, ne pereat & exstirpetur. Ubi hoc gramen feliciter & copiose crescit, ibi etiam oves facillime se sustentant; contra vero, ubi deficit, sæpius pessum eunt.

In campis, *Erica* refertis, notum est oves facillime se alere, quapropter Ericis hoc adscripsere nonnulli, rati Ericam alimentum eis subministrare saluberrimum, aptissimum. Sed vereor, ne errent. In usum enim suum non nisi recentes Ericæ hujus turiones vertunt; nullo autem modo antiquiores ramulos. Itaque solent pastores adultiora Ericeta igne consumere, & anno peracto, pascua ovina inde obtinent perampla, Festuca ovina & Erica tenella repleta.

Arva quoque illis valde sunt grata, adeo ut in circumjacentia prata ire nolint; quod certe tribuendum est *Bursæ pastoris*, in locis hisce copiose apud nos obviæ, ut ipse sæpissime observavi; rejiciebant autem in arvis *Serratulam arvensem* & *Thlaspi arvense*, Bursam vero eligentes ad terram usque comedebant. Si oves ergastulis, in arvis collocatis, per noctes incarcerantur, agrum stercore saginant, modo mutentur & per totum agrum a loco in locum translocentur. Radicitus magis herbas graminaque carpunt oves, quam alia pecora quæcunque; unde

Batavis in proverbium, quod, ubi quatuor boves pafcua confumferint, ibi duo equi fufficiens habeant alimentum, & poft hos quatuor oves adhuc vitam fine difpendio fuftinere poffint. Cavendum itaque eft, ne oves una cum bobus uno alantur loco, proverbium enim noftratibus receptum, veritati eft congruens: *Fåret gnager ut ögat på koen.*

Ovium carnes ratione alimenti commutantur; nam in Anglia *Rapis* faginatæ fere infipidæ, aliisque locis *Abfinthia* comedentium caro, tam ingrato inficitur odore & fapore, ut edi non poffit, fed ab omnibus rejiciatur. In Hifpania vero, ubi *Rofmarinus* & *Thymus* illis præbet nutrimentum, omnium fapidiffimæ evadunt carnes.

Recenfitis fic *gratiffimis* ovibus plantis, paucis herbas illis *noxias* fumus commemoraturi. Hæ quidem variæ funt, at omnibus enumerandis opella non fufficeret; peculiares tamen funt:

1. *Equifetum arvenfe*, quod fi comedant primo vere, eas inde abortire obfervarunt Batavi *it. Oel.* 116. *W-Goth.* 63.

2. *Ranunculum*, *Flammula* dictum, ovibus nocere, ftatuerunt paftores, graviffimæ vero nobis dubitandi fubfunt rationes, num in efcam eam unquam convertant. Idem valet de *Drofera* & *Pinguicula.* vid. Barth. act. 4. p. 162.

3. *Anthericum offifragum*, quod offa illarum emolliat, forte potius oves ipfas enervat, adeo ut ambulare non valeant. (*Barth. act.* 2. *p.* 266. 232.) Idem quoque contendunt ruftici Smolandi (*Flor. lapp.* 136. β.)

4. *Kalmia latifolia* in Virginia ovibus præfentaneum eft venenum, (*Flor. virg.* 160.) & *Kalmia anguftifolia* in Noveboraco maxime eft ovibus peftife-

ra

a (*Act. Upf.* 1743. *n.* 100), cum vero hæ plantæ conſanguinitatis quaſi vinculo cum *Andromedis* ſint conjunctæ, facile crederem paludes, *Andromeda polifolia* tectas, ovibus alendis minus eſſe adcommodatas: multo minus alpes noſtrates, ubi quatuor Andromedæ diverſæ ſpeciei copioſiſſime creſcunt.

5. *Myoſotis ſcorpioides arvenſis* ab ovibus quidem non eſtur (*it. Scan.* 62.), & ſi devoretur, crediderim illam minus nocere. At plantæ pleræque in aquoſis evadunt acriores. In Viſingsö fontem quendam circumſepſere ruſtici, in quo *Myoſotis ſcorpioides paluſtris* copioſe occurrebat, quod obſervarint incolæ oves ab ea ingurgitata multoties mortuas eſſe (*it. Gotl.* 335.)

6. *Anemone nemoroſa* reſpuitur ab ovibus in locis ſylvaticis natis vel educatis. Oves autem, quae a teneris non addidicere abſtinere a planta, uti campeſtres in ſylvas delatæ, hanc *Sanguinalem* herbam devorant, ac in dyſenteriam incurrendo pereunt. (*it. Scan.* 249. 379.)

7. *Mercurialis perennis* (*it. Oel.* 146. *W-Goth.* 66.) & *Cicuta aquatica*, communi omnium paſtorum conſenſu, ovibus noxiæ ſunt. (*it. W-Goth.* 99.)

8. *Prunus ſpinoſa*, quæ ut noxia eſt reſpicienda, quod ovibus lana ſpinis avellatur. (*it. Scan.* 136.)

Cum ita per æſtatem horum animalium juſtam geſſit curam paſtor, cordi ei erit, ſufficienti & ſalubri per hiemem eis proſpicere nutrimento. Hieme igitur nutriantur fœno, neceſſe eſt, quod in ſiccis & apricis pratis crevit, foliisque variarum arborum, ultimis diebus Julii abſciſſis, ut *Betulæ* Flor. Sv. 776. *Alni* 775. *Ulmi* 219. *Salicis* 292. *Fraxini* 830. *Populi* 819. & *Tiliæ* 432. Attamen libentius *Alni incanæ*, *Humuli*, *Helxines*, *Piſi*, *Trifolii* & *Medicaginis falcatæ*. Peregrinæ præſtantiori cibo alantur, ſneque

 que

que tempore vernali educantur, frigore adhuc r gnante, sed domi remaneant, ne vel sanitatis su faciant jacturam, vel degenerent. Et hic imprim latitat ratio, cur homines plebeji magis sint ovibu rusticis contenti; quod scilicet plus meliusque a oves præstantiores, Anglicanas & Hispanicas, alen das requiratur pabulum, quam ad oves rusticas; quo illæ pluribus morbis sint obnoxiæ, & proinde fac lius moriantur; quod pelles earum ad vestes minu tenaces sint; quodque demum diutius intra ovile sin alendæ, & a frigore diutius defendendæ. Has ver rationes alii refellere solent; quod ab ovibus Rust cis lanæ una, vix vero duæ libræ, ab Hispanic Anglicanisque novem libræ obtineantur, (*it. W Goth.* 59.) quodque lana nobilior duplo vel tripl pretio veneat.

Ovibus nostris rusticis per hiemem vehes un fœni datur; Hispanicis vero & Anglicanis haec vi sufficit; uti enim majoris sunt magnitudinis, ita ve hes una cum dimidia cuique harum destinari debet.

Oves parum bibunt, optimeque ab aqua *pluvi*ali vel fluviatili valent, stagnans autem pestilentissimum illis est venenum, unde sæpius copiosissime pereunt. Æstate aquosa innumeris fere morbis jactantur oves, quibus pabulum & cibum minus *hu*midum destinavit naturæ auctor. Hieme potus ei non singulis, sed alternis diebus conceditur, *æstate* vero quoties sitiunt. Præcipiunt quidam Opilionum, ut ab aqua octo vel quatuordecim dies abstineant, & credunt se hoc modo pluribus morbis posse medelam adferre. (*Ablstr. p.* 22. §. 7.)

Ut Solum illarum, quod initio capitis ostendimus, est siccum & perflatum, ita in locis clausis, vapore & nimio æstu repletis, incolumes vivere nequeunt. Exemplum rei lucem adfundet observatio, quam adferunt Scani, quod quum consuleret quispi-

jam,

, ut oves in conclavi per noctem clauderentur, expellendos *cimices*, clausis fenestris & janua, deprehendebantur omnes oves altero die mortuæ & suffocatæ. (*it. Scan.* 136.) Male igitur rebus consulunt suis, qui caulas arcte clausas & calidissimas locis humidis & depressis exstruunt, unde non modo sæpius abortiunt oves, sed & consumuntur.

VI. MORBI.

Oves variis multisque morbis laborant, quorum vulgares & præcipui in nostra patria hi sunt:

Scabies, quæ etiam nomine variolarum apud nos insigniri solet, & dignoscitur facile labiis tumidis pustulis copiosis. Est hic morbus tam contagiosus, ut, dum una hoc vexatur, reliquæ ab illa immunes vivere non possint, eoque modo totus grex aliquantulo temporis spatio intereat, necesse est. Inter varia medicamina, quibus huic malo obviam eamus, primas merito tenet partes *Moschus orientalis*, cujus gr. V. ad VI. infectæ pro dosi, idque diebus duobus, porriguntur. Sed hæc medicina pretiosior est, quam ut pauperiores facile emant; itaque præservationis scopo omnia fere amara commendantur, imprimis Herba *Cardui benedicti* (*it. W-Goth.* 145.)

Hepatitis est inflammatio hepatis, sæpe cum ictero, qui albumine oculi cuteque flava dignoscitur, sæpe etiam in Hydropem degenerat. Est hic morbus maxime fatalis, qui ovibus & frequens est, & unde pleræque pereunt. Caussam hujus morbi existimant nonnulli, nimium aquæ potum esse, quem in locis depressis hauserunt. Me vero judice, caussa non propie in aqua, sed in contentis aquæ quærenda; cum enim hoc morbo emortuæ cultro anatomico subjiciuntur, plurimi vermiculi in hepate sæpissime occurrunt, qui sunt FASCIOLA *hepatica.*

rum sumitur ab embryone, quod occasionem de fabulæ de agno Scythico f. Baromez.

Ex cute molli præparata conficiuntur *Femora* rusticorum, aliæque vestes, nec non *Chirothe* præcipue tamen a lævigatis, quarum hæ apud nos majori pretio habentur, quæ cum cortice Salicis preæ præparatæ sunt. (*it. Scan.* 202.)

Cornua ferro ignito attrita illud servant, ne cile obducatur ærugine. Apud rusticos quoque usu est soleas *Calceorum* laminis horum cornuu tegere, ut diutius durent (*it. Oel.* 114.)

Caro, præsertim vervecum, saluberrima est, qui pe facillime omnium transpirat, teste *Sanctorio med. statica*; unde alius carnis citius nos tædet, qua ovinæ.

Assata caro agnina plerisque gentibus in delic est; quapropter agnus menstruus mense Januar Amstelodami venditur sedecim florenis, cum adul quatuor tantummodo constet. Agni *Pisis* concoct lacteque mixtis optime saginantur, nec non *Brass* & *Rapa*.

Testiculi excoriati in incisiis & botulis rarius plebe assimuntur, vulvam & sumen veterum Roma norum tamen non admittente.

Lac rarius occurrit coctum & recens; sed præ paratum & acidulum frequentius Scanis in usu, refr gerans & sapidum est. Præparationem vid. *it. Scan.* 21

Caseus albus & sapidissimus evadit. *Serum*, confectione casei residuum, coctum concrescit, sturque ab rusticis Scaniæ (*it. Scan.* 219.)

Butyrum album insipidumque esse fertur, quo non vidi.

Oesypus est lana sudore pingui succida, quæ lu xatis contusisque opitulatur.

Stercus interne a rusticis in Ictero assumitur; ex terne vero Ambustis imponitur. *Aldrov. bisulc.* 598.

Fimu

Fimus ovinus pinguissimus, optimeque in satis ntas lætificat. Usurpatur præsertim ad *Nicotianæ Humuli* plantationes; unde etiam in Opiliones ma-erium culturæ Nicotianæ & Humuli deriva-ı est.

Nihil itaque in ovibus invenitur, quod non uti-tis quid secum ferat. Hinc judicant nonnulli, um culturam plus prodesse ruricolis, quam sagi-ionem boum. Etenim quinque ovibus alendis non s impenditur pabuli, quam unico bovi, sed ta-n magis prosunt, nam ducentæ oves dant quotan-lanam præstantiorem s. antumnalem 10 lb; vilio-n vero s. vernam, (quæ *Lödia* vulgo dicitur) 10. Lanam agninam quoque 10. lb. (adeoque 30 lb.) ıaquæque libra ad 24. ob. facit 450 thal. argenteos. lde agnos ducentos, quilibet ad 2. th. facit 400. ımma 850. thal. argent. Si vero alamus Anglica-ıs, ex quibus & copiosior & præstantior lana, quæ-us adhuc major redundat. *it. Scan.* 371.

Uberior quidem heic esset occasio, ovium cul-ıram pertractandi, sed vetant id chartæ angustia & ·oposita brevitas. Coronidis loco, commendo austra illa fœni, quæ descripta atque delineata in in. *W-Gotb. p.* 61. reperiuntur.

LIX.

LIX.

MUS PORCELLUS

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

Propositus a

JOHANNE JUST. NAUMAN,

O-Gothus.

Upsaliæ 1754. *Octobr.* 20.

C. I.

Cum Animalium, præ omnibus, quæ Tellus producit, consideratio sit multo jucundissima, tum præcipue Quadrupedum historia insigni se commendat amœnitate, quippe quæ naturæ Auctor fabrefecit absolutissima.

Veteres dudum bifariam Animalia dispescuisse constat, in *perfectiora* scilicet & *imperfectiora*. Hæc autem distinctio recentioribus se minus probavit, quibus omnia animalia visa sunt, saltem in suo genere, perfecta. Ast ut ut horum veram largiamur esse illorum adsertionem, cum animantia consideramus comparate; sic jure etiam meritoque optimo ea nuncupamus perfecta, quae pluribus instructa sunt sensoriis, quibus res discernant; adeo ut quæ oculis, auribus, naribus & ceteris sensibus, quibus cernant,

tant, audiant, olfaciant, sunt prædita, perfectiora sint aliis, quæ iisdem destituuntur facultatibus: Atque hoc respectu Quadrupeda nobis audiunt perfectiora.

Hæc ipsa QUADRUPEDA diversimode se suaque curant; sollicitudo illa, qua fœtus suos educant, qua alimenta comparant, vitam tutantur, hostes vitant vel agrediuntur, & ratio, qua hæc atque alia, quæ ad œconomiam ipsorum spectant, perficiunt, adeo in variis est varia, ut ne stupidissimus quidem, nisi summa cum admiratione, instinctus ac mores eorundem pensitare possit. Hinc mirabundus indignatus sum scientiam hanc, quæ res tractat multo curiosissimas & amœnissimas, quæ sapientissimam sapientissimi Conditoris institutionem nos condocet, esse adhuc in illarum numero, quas dilucide minus expositas esse, dolet genus humanum.

Historiam quidem Animalium ALEXANDRI dudum Magni munificentia elaborari cœptam fuisse, idque ante jacta a Theophrasto Botanices fundamenta, non diffiteor, attamen vix digna judicata est, quæ in scientiarum numerum ab eruditis reciperetur, & jacuit fere, usque quo seculare illud ingenium, GESNERUS, in Helvetia, ipsam in lucem proferret, & hominibus denuo exponeret.

Assiduus ille Italus ALDROVANDUS, quo hanc scientiam locupletaret, collegit incredibili pæne labore omnia, quæ de animantibus indagare potuit commemorata, quo tamen ipso tantum abfuit, ut integra conderetur scientia, ut potius plurimum ceperit detrimenti, cum fabulis veterum ac commentis tota quanta deformaretur. Hanc talem JONSTONUS quidem suscepit repurgandam, verum ad Augiæ stabulum repurgandum non Pygmæus quidem, sed Hercules requirebatur.

RAJUS

RAJUS, Angliæ illud decus, hanc etiam venti landam sumsit, verum enim vero, inanibus palei dissipatis, parum integri solidique remansit.

Hodieque, quicunque hanc scientiam propc nunt Auctores, variis ei ac conquisitis undique ve terum fabulis ornatum concliare student, unde tar reddita est doformis atque invisa, ut eruditi vel ip sum Zoologiæ nomen aversentur. Ast cum de ge nere humano, ceteras historiæ naturalis absolvendo partes, plurimum meritus sit Nob. Dn. Præses, tum de discipulis suis præcipue, quibus hanc privatin tradidit historiam, qua auditorum adeo cepit animos ut nemini displiciturum confidam, quod carptar hanc ex legentis ore Historiæ naturalis particu lam elegerim, specimen eruditionis academicum editurus.

Observationes nuperrime institutæ evincunt, pos se utique & debere hanc scientiam alia prorsus me thodo, quo nitorem, quem insitum habet, & hono rem, quem meretur, etiam assequatur, proponi. Si e. g. delineatus est URSUS Lotor *Act. Stockh* 1754. MURES *Lemmi Act. Stockh.* 1740. CA NIS *familiaris* in *diss. Dn. Lindekrantz* &c.

Incrementa Historiæ naturalis debemus maxi mam partem Medicis, qui, quod plurima medica menta suppeditat regnum vegetabile, Botanica præcipue coluerunt. Ast cum pauciora longe sub ministret regnum animale, illis non est succenser dum, si hoc curiosius lustrare tantisper neglexerin Fateor equidem, hujus notitiam non magis a Medico quam ab aliis exigi posse, attamen insimul medic indagine hanc inprimis dignam esse urgeo, cum an sam præbeat, animum adsuefaciendi ad instituenda observationes. Is enim dubio procul in medica ar te egregia præstabit, qui obvia quævis attentissim observare didicerit. Quod si perpenderimus, quan

tum

minis temporibus noviſſimis acceſſerit huic animalium hiſtoriæ, fatcamur ultro, neceſſe eſt, eam aud minoris, quam reliquas ſcientias, eſſe faciendam, licet nondum auctoritate publica conſtitutum, ut in academiis proponatur diſcentibus a propriis Docentibus.

Hiſtoriam AVIUM induſtrie a WILLUGBÆO pertractatam egregie dehinc excoluerunt RAJUS, ALBINUS, EDWARDSIUS, CATESBÆUS, Angli, quibus hoc nomine ſummas debemus gratias. His etiam accenſendus eſt FRISCHIUS Germanus.

Hiſtoriam PISCIUM princeps explanavit WILLUGBÆUS & ejus Epitomator RAJUS, quæ tandem a ARTEDIO noſtrate reformata, in formam diſcipliæ redacta eſt, atque a CATESBÆO demum aucta.

Ad hiſtoriam INSECTORUM illuſtrandam pro rata contulerunt MOUFFETUS, GOEDARTUS, MERIANA, ALBINUS, ROESEL, WILKES, SWAMMERDAM, LISTER, FRISCH, ſed præprimis Galliæ illud decus REAUMURIUS, cujus laudabilia veſtigia laudabili ſtudio preſſit Nobiliſſ. DE GEER noſtras.

Hiſtoria VERMIUM ſilet adhuc, quamvis *Testacea*, per KIRCHERUM, BONANNUM, LISTERUM, RUMPHIUM, GUALTIERUM, ARGENVILLIUM, expoſita ſit non perfunctorie.

Immo vero Principum jam Europæorum maxima eſt voluptas, ut Muſea inſtituant, atque illis ſe oblectent, præſertim cum hæc dilucidiſſime infinitam Dei optimi maximi loquantur ſapientiam ac potentiam.

Itaque, uti ex antecedentibus id patet, hiſtoria Quadrupedum minimum eſt elaborata, licet cæteris hæc longe excellant animantibus; Mihi, cum hac tempeſtate latius exſpatiari non liceat, unum omnino animalculum attentius conſiderare propoſui, cu-

jus descriptionem neque a scopo alienam esse, ne que specimine Academico indignam judico. Eleg nempe MUREM PORCELLUM, qui interdum quamvis rarius, in nostra Suecia cultus visitur, & a naturæ quidem curiosis, licet voluptatis magis quam lucri ergo, diligitur, atque eam inprimis ob caussam, quod, quamquam ab omnibus quibuscunque obviis hic vulgo discernitur, a Zoologis tamen Europæis non nisi obiter forte descriptus sit; quod meum propositum, ut æqui rerum censores æqui bonique consulant, enixe rogo.

II.

Pertinet vero hoc animal ad ordinem *Quadrupedum*, qui *Glires* continet, cum utraque ejus maxilla, & superior & inferior, non instructa sit nisi duobus dentibus incisoriis, nullis autem caninis, sed pluribus molaribus.

Errant itaque, qui ad Suillum genus, in ordine jumentorum, hoc referunt, eo quod instar porcelli grunniat, & collum superne tectum sit setis rigidioribus, unde id *Porcum maritimum*, falso nomine, appellarunt.

Porro ad genus *Murinum* spectat, neutiquam vero ad leporinum, sub quo militant Cuniculi, quamvis id opinati sint Marcgravius & Piso. Cuniculus enim satis evidenter distinctus est ab adfinibus eo, quod dentes bini primores maxillæ superioris duplicati sint, sive, quod a parte interiori succenturiati sint dentes duo minores; quod idem & in Lepore, & in Cuniculo obtinet.

Quod si character a dentibus molaribus desumeretur, fateor hos proxime ad Castoris dentes accedere, cum molares hi serie duplici sint ita locati, ut quasi in maxilla quidem superiori divaricati, in inferiori convergent. Sed dentes primores Castoris cum apice

pice transversi sunt, tum superiores introrsum excavati, quod in nostro aliter invenitur. Neque vero ad familiam Sciurorum commode reduci potest, quippe qui dentibus maxillæ inferioris primoribus instructi sunt compressis, at Mus Indicus non ita. Praeterea ipse corporis habitus hoc satis discriminat, quo & Castor sub aquis optime degit, & Sciurus saltu se pernicissimo in arborum ramis exercet; quorum neutrum Muri Indico competit. Patet itaque, ad Mures accedere hoc animalculum, quibuscum & facie externa, & moribus, & dentibus congruit.

Latissimum autem, post numerosam Simiarum gentem, patet genus hocce murinum, & complectitur Quadrupedia minutissima. Mures quidem vilissima atque abjectissima esse animalcula, opinatur vulgus, ut non nisi cum fastidio de his loquatur, & tantum non omnes mirantur stupendas Indiorum belluas, Elephantos, Rhinocerotas &c.; ast equidem credidero, minutiora non minus, quam majora, summi opificis sapientiam & potentiam testari luculenter; Etenim, quod hæc præstant mole, id illa multitudine; quod hæc robore, id illa incredibili velocitate perficiunt. Itaque si Elephas vasto corpore & robore sit formidabilis, utpote qui ædes hominum concutere ac proculcare potest; exiguus, quem spernimus, Mus easdem ubique perforare valet; adeo ut unicum hoc sit animal, quod intra ligneos parietes contineri nequeat. Elephas unum omnino singulo triennio, si bene agitur, fœtum parit, ast Mus innumerabili prole fœcundus est. Et si cui volupe fuerit, hæc animalia minuta eorumque effectus computare ac majoribus illis conferre, næ dubius is hærebit, utra alteris sint præferenda; ut taceam, fibram minimam Muris esse æqualem fibræ Elephantis, si quidem fides habenda observationibus Leuwenhœkianis.

Præterea non minori cum admiratione excipi mus hiſtorias vulgatiſſimorum murium, quam hiſto rias rariſſimorum animalium Indorum: e. g. *Mus* il le alpinus *Marmota* dictus, tanta cum velocitate ter ram vel duriorem perfodit, quanta vix poſſet robu ſtus inſtrumentis armatus putearius; & hic quidem per Europam circumfertur, & inſtar portenti oſten tatur ſpectandus, perinde ac ſi ab Indiis inde eſſe arceſſitus.

Mures Lemmi ex alpibus noſtris egrediuntur, ad jacentesque regiones inundant tanta copia, ut nu meroſa Artaxerxis ipſius agmina numero ſuperent, & majores noſtri, cum e nubibus excuti hanc turbam putarent, metu perculſi, publicos Diis ſupplicatio num dies decreverint, ut averruncarent, quam nul lis unquam remoris periculisve cedere ſtupebant.

Mus Jaculus in Act. Upſal. A:o 1750. a D:re HASSELQUIST deſcriptus, lectoribus admirationem incutit; ſcilicet animal quadrupes, non niſi duobus incedens pedibus, & pernicitate incredibili ad inſtar jaculi locum mutans.

Glires, cognata Muribus animalia, apud Roma nos quondam, quando luxuria jam mores eorum corruperat, in deliciis numerabantur, ut tandem uſus eorum edicto cenſorio vetaretur. Atque hæc exempla adduxiſſe ſufficiat, ut conſtet, errare illos, qui hæc animantia aliis, majoribus licet, inferiora ac viliora eſſe judicant.

III.

SPECIES Murium cum plurimæ ſint, inprimis diſtingui & diſcerni poſſunt notis a Cauda & Pedi bus deſumtis, quibus ſpecies hæ, præ aliis omni bus quadrupedibus, ab invicem mirum quantum diſcrepant.

Cauda quibusdam: 1. eſt nulla. 2. aliis brevis & quaſi truncata, ut Muri Lemmo, Citillo. 3. in non nullis

ullis ipsum corpus longitudine superat, & hæc vel nuda est, vel pilis tecta, extremitate floccis ornata, ut in Mure Jaculo.

Pedes anteriores plerisque sunt tetradactyli, at *posteriores* pentadactyli, qui tamen iidem quibusdam sunt etjam tridactyli, uti v.g. Muri Jaculo, Muri Porcello, Muri leporino.

Auriculæ quibusdam sunt nudæ, aliis pilosæ, nonnullis breviores, aliquibus nullæ, e.g. Criceto.

Jam, ut ad *Murem* nostrum *Porcellum* veniam, observamus: 1:mo nullam ei esse caudam, 2:do pedes posteriores esse tridactylos, 3:o auriculas esse magnas, rotundas, nudas. Has notas si tenueris, utique ab aliis omnibus facile dignosces hunc.

IV.

Ut Scriptorum monumenta evolventibus constet, quibus alias Nominibus venire soleat, lubet illa ipsa, ne inter legendum hæsitent, obiter adferre. Sic vocatur

MUS cauda nulla, palmis tetradactylis, plantis tridactylis. It. W-Gotb. 244. *Syst. Nat.* 10. *p.* 59.

Cuniculus Indicus. Gesn. quadr. 367.

Porcellus indicus s. Cuniculus indicus. Jonst. quadrup. 161. *tab.* 63. *fig.* 6.

Mus s. Cuniculus americanus gvineensis porcelli pilis & voce. Raj. quadr. 223.

Cavia Cobaya. Marcgr. bras. 224. *fig.* 224. *Pis. bras.* 102. *f.* 3.

Patria hujus animalculi est America australis, præsertim Brasilia, uti & Africa atque inprimis Guinea. Nos vero id in ædibus nostris alimus, cum & frigoris sit impatiens, & felium insultibus expositum, quæ & genus ejus discernunt sagacissime & persequuntur acerrime.

DESCRIPTIO: *Caput* ovatum, crassiuscu-lum: Rostro obtuso, rotundato, undique pilis te-cto. *Labium superius* bipartitum, sed clausum. *La-bium inferius* longe minus superiori & brevius, und os sub rostro apparet. *Vibrissæ* plurimæ, capit breviores, utrinque ad latera rostri. *Setæ* circite tres supra canthum oculi anteriorem, & totidem pone aut fere infra canthum oculi posteriorem.

Nares minimæ, curvatæ, transversæ. *Oculi* fusci, prominentes.

Palpebræ margine nudo. *Auriculæ* pilis paullo longiores, rotundatæ, obtusissimæ, repandæ, extus nudæ, ut venæ pelluceant; intus subpilosæ. *Collum* brevissimum & fere nullum. *Truncus* cylindricus, æqualis & gibbus. *Pedes* ratione magnitudinis breves. *Manus* metacarpis incedentes, quadripartitæ, digito extimo breviore, *Unguibus* acuminatis armatæ; subtus autem manus nudæ sunt, cum calcaneo obtuso. *Pedes posteriores* paullo longiores, plantis magis oblongis, angustioribus, calcaneis sive tarsis incedentes, subtus nudi: Digitis fere æqualibus, tribus, profundius partitis: *Unguibus* longioribus, teretioribus. *Cauda* omnino nulla, & ne vestigium quidem. *Pili* absque vellere, conferti, minus molles supra collum, seu potius a vertice capitis ad scapularum regionem longiores, erectiores, rigidiores.

Genitalia externe vix distinguunt sexum. *Mammæ* in femina tantum duæ, in singulo inguine singula, subulata, extrorsum flexa.

Color in hoc genere adeo varius est, ut dictu sit multo difficillimum, qui huic animanti sit peculiaris, cum vix duos, sibi invicem omnino similes, conspicere detur. Sunt tamen plerique variegati, mistis scilicet ex albo, rubro, nigro diversimode coloribus! Quæ res in animantibus cicuribus est frequentissima,

ſſima, cum in feris ſit rariſſima. Aſt in hoc genere id memorabile eſt, quod nempe Marcgravius colorem obſervaverit in ſylveſtribus æque eſſe inconſtantem, ac in manſuefactis.

Magnitudine accedunt proxime ad Glires, Sciuris enim obeſiores ſint & Cuniculis multo minores, ita ut medium inter utroſque tenere videantur; Sed varia eſt itidem ſtatura. Viſi enim ſunt alibi terrarum duplo majores his, quos in Horto Botanico apud N. D. Præſidem deſcripſi.

Ex antecedentibus colligitur facile, non eſſe huic animanti pedes anteriores hexadactylos, & poſteriores pentadactylos, ut tradidere Gesnerus, Piso, Aldrovandus &c. recte enim a Rajo in *Syn. quadrup.* deſcripti inveniuntur.

Anatomiam hujus animalis propoſuit, teſte *Rajo*, Georgius ENTIUS, apud Charletonum, in Mantiſſa anatomica, quo otium mihi hac in re fecit, aſt cum ſcripta iſta non ſint in promptu, en L. B., quæ inde excerpta adduxit Rajus.

Pulmones utrinque in lobos diviſi erant, quorum duo admodum parvi. (D. Entius ternos tantum in utrovis latere lobos pulmonibus attribuit, quorum infimus valde exiguus; ſuperior autem bifidus cernebatur.) *Hepar* in ſeptem dividebatur, e quibus itidem duo perexigui. *Fel* ex albo luteſcebat, *Porum choledochum* & *meatum* cyſticum habebat; *Inteſtina* longa convoluta: *Excrementa* ut in leporibus & cuniculis in pilulas coacta; (D. Entio Scybala nucleorum pineorum inſtar oblonga ſunt) qualia nempe murium, qualiaque ipſi hi cuniculi excernunt. Hujus autem rei hanc, inquit, cauſſam arbitror, quod colon, alicubi acuto angulo curvatum arcteque complicatum, dureſcenti jam ſtercori ductum longiorem non concedat; *Cæcum* ingens, etjam ventriculo majus, extrema tamen parte gracileſcens, in cel-

lulas ligamentorum validorum ope divifum, qu admodum colon in homine. Juxta cœcum appen feu tuberculum parvum cernebatur; *Intestinor* longitudo a ventriculo ad cœcum 65 erat digitor (D. Entio 56); ab ano ad coli partem illam, ubi crementa in pilulas formari incipiunt, digiti era 26 (D. Entio 25 ½). E glandulis juxta anum al & fœtida materia exprimitur. *Penis* ingens, de fum caudam verfus reflecti videtur, juxta meatu per quem genitura exit, foramen eft, in cujus fu do glandulæ duæ, albæ, æquales, molles; inter num & penem magna cavitas eft, ut in lepore, cujus lateribus alba & fœtida materia exprimitu Moriens ejecit craffum liquorem, amyli fimilem Sub veficæ urinariæ collo Veficulæ feminales exte debantur, cornibus uteri fimiles, unciam longa exiles & extremitatibus fuis intortæ.

Dentes primores in fuperiori maxilla duo, incu vi, truncati & fere trigoni, fed anterius f. exteriu rotundati. Dentes primores inferiores rectiores introrfum compreffi, apice fubacuminati.

Dentes Molares fuperiores duplici phalange pala-tum occupant, anterius valde approximati & fere contigui, conftat etiam fingula feries ex quatuor dentibus, ad latera extrorfum vergentibus, trunca tis & quafi e duobus dentibus finguli compofiti.

Dentes molares inferiores utrinque quatuor, intror-fum conniventes, & horum anteriores longiores & apice fere contingentes, finguli quafi ex duobus den-tibus cum tertio intermedio anguftiori conftructi, unde non illepide dentes molares litteram W expri-mere ftatuunt Auctores. *Canini* autem omnino nulli funt. *Cranii* vero figura magis accedit ad Cuniculi quam ad Sciuri aut Caftoris figuram, cum fit oblon-ga, attamen oculorum orbita minus elevata eft.

V.

V.

Inter illa, quæ in Zoologia tradi ſolent, *MORES* præcipue atque ingenia animalium delectare ſolent lectores curioſos, illos nempe, qui huic ſe ſcientiæ non totos dederunt, ſed animi tantum gratia hiſtoriam ſolum oculis pererrant, de principiis ſyſtematicis parum ſolliciti. Et fateor equidem lubentiſſime, etiam eos, qui circa illam hiſtoriæ animalium partem ſubſiſtunt, intuituros eſſe mirabiliſſimam prorſus & infinitis modis variatam ſupremi Numinis inſtitutionem. Cum occaſionem non habuerim, hæc animantia in patria ipſorum conſiderandi, ſat habebo mores illorum domeſticos, in hoſpitio, quo illa excipimus, obſervatos levi penicillo adumbrare.

Cibus quidem varius eſt, ſed ex vegetabilibus tamen fere omnis deſumtus, e.g. Hordei grana & Secalis, Pulticulæ, Panis vel maſticatus vel aqua aut lacte maceratus, Gramen recens vel ſiccum, Dactylis glomerata imprimis & Sonchus oleraceus, Cortices, Rami, Folia arborum, ut Betulæ, Pini & Abietis, folia Lactucæ, Braſſicæ &c. Victum autem hibernum & quidem optimum præſtant Dauci radices & Frumenta varia. Quod ſi Oleribus diu nimis alantur & inprimis Braſſica fimbriata, obſervavi diarrhœa eos colliquativa correptos periiſſe. Adeoque, ut ſecunda valetudo ſuſtentetur, ita inſtituenda eſt diæta, ut iis interdum ſucculenta, interdum ſicca exhibeantur, hos enim, ut & homines, varietas delectat. Hinc ſæpe, dum ſuaviſſimos Dauci guſtant radices, mox hos relinquunt & ſicca frumenti grana comedunt appetenter, viciſſimque hæc aſpernantur & Fœnum vel aridos ſtipites eligunt, ipſa quaſi natura his monſtrante, qua ratione alia aliis temperari debeant. Quocirca dum aptiora deſunt edulia, Chartam maſticant, vel Veſtes linteas laneasve; unde, ſi in ædes recipiuntur, ſedulo videndum,

dendum, ne, veſtimenta arrodendo, hoſpiti damnum inferant. Inter edendum aliquoties quidem bibunt sed poſtea diutius maſticant cortices, ſtipites vel culmos, atque alia ſicca, levis nutrimenti edulia. Cum Frumenti illis grana porriguntur, unum omnino granum ore recipiunt, quod dentibus primoribus incidunt, antequam molaribus conterant. Caput inter maſticandum ſurſum & deorſum motitant, & granum iſtud diligenter manſum tandem deglutiunt. Edentes autem nunquam ſtant, ſed ſedent. Sedent etjam ſemper, niſi vel ambulent vel currant; a paſtu ſæpe diutius ſedentes quieſcunt, tum vero ritu leporum ruminant, quo aſſumta in liquidiorem & ſubtiliorem chymum redigant. *Potum* illis gratiſſimum præſtat Lac recens, licet & Aqua contenti ſint. Aqua pro potu debet eſſe limpida & pura; Si vero hyeme aqua ſtagnans, ſub glacie ſæpe fœtida, e piſcinis ipſis propinetur, inde febre & diarrhœa corripiuntur & pereunt, uti jactura plurium conſtitit. Quidquid autem potulenti ſit, illud exſerta lingua, inſtar felium ſorbillant, interdum frequentioribus deglutitionibus, interdum capite bis vel ter inter deglutiendum elevato.

Motus: rariſſime lento gradu incedunt, currunt vero ſatis velociter, pedes poſteriores parum elevantes, ſitu corporis horizontali. Conjugem plerumque ante ſe agit maritus. In diſcurrendo parietes potiſſimum legunt, latebras, anguſtias, ſpeluncas inquirunt. Quod ſi fœnum aut ſtramen ipſis adponitur, in ipſo cuniculos agunt, in quibus quietiſſimi deliteſcunt. Securitate ſi frui liceat, omni ſcilicet ſtrepitu remoto, ſumma cum agilitate aliquot paſſus procurrunt, mox ſubſiſtunt, arrectisque auribus auſcultant, num quid periculi ſubſit, tum vero, ſi quid vel leviſſime crepuerit, perniciſſimo ſe curſu ad latebras conferunt. Singuli ſemper fere incedunt,

dunt, ita ut unus alterius vestigiis insistat. Nonnunquam, dum fame premuntur neque strepitu terrentur, in pedes posteriores se erigunt, quibus tantisper insistentes, huc illuc caput circumducunt, sagaciter odorantes & indagantes, quo cursum dirigant, ut alimenta inveniant. Quod si frigus illos urat, cursum ultro citroque intendunt, ut intensiori exercitio calorem sibi concilient.

Ceterum in hoc fere unice cura eorum versatur, ut semet ornent comantque. Pedes lingua labrisve contrectant, leviter morsitant, lambunt atque eluunt, pilos ordinant pectuntque; ad modum felium faciem perfricant pede uno, vel binis ut sciurus, lepusve. Crebro corpus fricant vel pone aures, sub ventrem & armos, vel alibi, idque pedibus & anterioribus & posterioribus; prout scilicet requirit corporis situs atque occasio. Aliquando se invicem comunt & pectunt. Sæpe alteruter alterum hujus officii commonefacit, & quidem sequenti modo: Femina primoribus blande labris pererrat pilos masculi, semel atque iterum eos contrectando, uti Mas feminam. Quod si hæc admonitio frustranea est, severiorem adhibendam judicat; Quocirca rostrum ori ejus admovet, voce minaci atque iram indicante. Et tum quidem Mas illam comere solet. Sed cum id faciat sæpe invitus, adeo duriter villos ejus ac pellem vellicat, ut ira incandescat, fremat, & more equi calcitret, dentibus eum petat mordicus, atque dolens recurrat. Ast catulos suos patienter comit mater, præsertim setas colli dorsique studiose poliens. Difficulter scandunt; Præcipitia vix petunt, asserem latitudinis semipedalis raro superant; raro quoque saltu se exercent, agili tantum inter currendum subsultu corpus jactant. Sepimentis arctis tamen coërceri respuunt, sic enim adversa subito valetudine tentantur, sed spatiosas ædes desiderant.

derant. Neque vero clausa nimis domicilia atqu angusta inhabitat, multo minus pecorum aut jumentorum stabula, cum aërem purum & ventilatum a ment, stagnantem oderint. Lectus eis sæpius, sal tem octava quavis die, fœno novo & sicco est sternendus, & conclave ab omni spurcitie & sordibus mundandum: Frigus cum non ferant, calorem inquirunt, atque ubi ædes sunt calidissimæ, ibi versantur libenter. Maxime vero eos juvat, ante focum instructum recubare. Calidas, sicubi possunt & molles culcitras eligunt, somno vel quieti indulgentes; adeoque vix alibi somnum capiunt, quam ubi fœnum vel stramen invenerint, e quo cubilia forment.

Corporis autem situm, quem eligunt cibum capientes, servant etiam dormituræ, pedes tamen anteriores elevatiori loco reponere gestiunt; Idcirco pluries se in gyrum vertunt, dum ad quietem membra componunt, quoad situm nactæ sint commodissimum. Ast dormituræ primum tantisper mandunt, deinde vel ore se vel pedibus comunt, & tandem obdormiscunt. Et quamquam tantus sæpe sopor fessos gravet, ut caput deorsum reclinetur, oculi tamen aliquantulum aperti manent, ut, ne quid periculi ingruat, circumspiciant, quod etiam mox persentiscunt. Adeoque inter dormiendum lumina frequenter attollunt & circumferunt. Quod si tum altiori non obruantur somno, caput elevatum tenent, nictantes tamen & nutantes, idque tamquam convulsi agitant. Ubi vero somnum penitus excusserunt, atque oculos aperuerunt, oscitant rictu ampliato, mandunt, pandiculantur, pedes inprimis posteriores, quoad possunt, extendentes, murmurantque pauxillum. Mas & femina nunquam fere simul dormiunt, sed mare dormiente, femina excubias agit, cum silentio tamen, quiete, & facie ad dormientem adversa. Tum vero aliquando grunnit femina, ut experiatur,

num

ıum ille percipiat; quem ſi expergefactum ſenſe-it, adcurrit, pilos ejus vellit, abigit, locumque xcupat & ad ſomnum ſe componit, marito, uti ar eſt, excubias tum agente. Quod ſi nihil quie-em eorum interturbet, per ſemi horam & ultra lormiunt. Somno recreati vel cibum extemplo pe-unt, vel pauliſper ludentes quaſi curſitant, atque um demum paſtum ſe recipiunt. Quieſcentes po-lici inſident & armis ſe fulciunt, parte corporis po-tica in orbem quaſi convoluta, caput erigunt, & edibus poſterioribus nituntur, pipiunt parum vel & omnino ſilent, & in eodem loco remanentes mandunt, ruminantque.

Generatio. Sexum in junioribus præcipue diſtin-guere, haud ita eſt proclive. Quinta vero a na-tivitate ſeptimana maſculum ſonus gravior prodit. Cavendum, ne plures mares una ſint, cum major na-tu minoris dorſum adeo adfligere ſoleat mordicus, ut hemiplegia correptus, partem poſteriorem ægerri-me trahat, & miſere tandem pereat. Mares incre-dibiliter laſcivi ſunt, & feminas perſequendo, cum grunnitu atque adoratione ad venerem ſollicitant. Feminæ ſeniores marem rariſſime admittunt, licet quædam ſatis diu fœcundæ maneant. Adultæ vero nunquam ad libidinem ſunt proniores, quam ea die, qua partum ſunt enixæ. Tum vero difficillime a ma-ris conſuetudine arcetur femina, neque vero opus eſt, ut diutius contineatur, quam ut occaſio ei detur pro-lem lingendo a ſordibus eluendi. Hoc facto denuo concipit. Sic unum hoc animal, quantum quidem mihi conſtat, qua die parturiendi labores exantla-vit, eadem novos celebrat hymenæos. Dum ute-rum gerit, pilos cæteris evellit & deglutit, quod facile inducor, ut credam, ei prodeſſe, cum alias id nunquam faciat. Pica quoque gravidarum more, eam tunc, laborare crederes, cum obvia quavis, ut corti-

cortices, calceos, libros, vestes &c. arrodat crebro, nisi diligentius asserventur.

Cum femina peperit multis immixta sociis, mox a reliquis seponenda, ne adultiores aliorum accedant pulli, qui hauriunt ubera puerperæ & lac eripiunt recens natis, cum mater non distinguat proprios a reliquis, ubi omnia communia sunt. Præterlapsis quinque a conceptione hebdomadibus, parit fœtus gemellos ut plurimum, ternos non nunquam, ast vix supra quatuor. Labore ingruente pipiens se contrahit convulsa, & primo unum ore protrahit catulum, cujus umbilicalem dentibus ocyssime amputat funiculum, non sine dolorifico sensu pulli, quem pipiendo indicat, & lambendo eum abluit. Quo facto ad reliquos eadem ratione protrahendos festinat. Et pilis catuli & oculis instructi in lucem prodeunt, & post 12 jam horas velocitate pedum matrem æmulantur. Cum non nisi duobus ornata uberibus sit mater, parcam nimio erga pullos fuisse primo intuitu crederes naturam; attamen inde facile agnoveris, eandem satis benignam fuisse, quod hos producat perfectiores, ut, licet recens nati, varia tamen alimenta adsumere & digerere valeant. Non tamen diffiteor, sæpissime contingere, ut, nisi lacte nutriantur, vix plures, quam duo perdurent. Quando partus instat, prospiciendum est sedulo, ut œnum matri in promtu sit idque molliusculum, in quo sobolem reponat, nam si in sordes prolabi contingat fœtus, in tantum eos aversatur, ut misere intereant. Præterea a marito tamdiu separanda femina est, quoad progeniem mundaverit. Hoc enim ipsi otium non concedit Mas nimis salax, si ejus habuerit conveniendæ potestatem. Faciendum etjam inprimis hieme est, ut, primo ab enixu nycthemero, in loco calido versetur mater cum prole tenera, quæ aërem frigidiorem fert ægerrime.

Pathe-

Pathemata: Porro adfectibus hoc tantillum animal agitari diversis, & primo quidem invidiæ atque iracundiæ tormento vexari observatur. Etenim si vel parum suppetit alimenti, quod alteruter sexus forte arripuerit, vel alteruter sedem occupavit commodiorem, alter id fert molestissime, tumque iisdem tanguntur invidiæ stimulis, quos in cane taxat ritum sermone proverbium. Neque enim unus tum alteri cedit æqua mente pastum, neque eodem in loco, etjamsi ambo commode caperet, hic illum una conquiescere patitur. Pleræque vero rixæ suboriuntur de loco calidiori, quem, utut femina prima occupavit, plerumque tamen, utpote debilior, cedere cogitur marito, qui eam repellit cum voce rauca, atque viam indicante. Ast si annis illa ac fœtura fuerit conspicua, vir plerumque loco cedere necessum habet. Femina enim aggressorem excipit aliquot ictibus, quibus pilos ei & pellem vellicat, ut, dolore coactus & summa cum ira calcitrans, aufugiat. Pugnæ autem hoc fere genus est: alter pilos alterius in collo dentibus primoribus adprehendit, & crebris vellicationibus vexat. Hoc qui patitur, agiliter partem posteriorem vertit ad adversarium, ac Equi instar crebris calcitrationibus factis, exsertisque unguibus cutem lateris obversi lacerat. Inprimis vero mares si una fuerint, in se invicem sæviunt morsitando, ut alterutrum ore, auribus &c. vulneratum conspicias, qui & loco cedere cogitur. Iræ vero tum & pugnæ signum exhibet dentium stridor satis acutus, quo edito, prœlium ineunt.

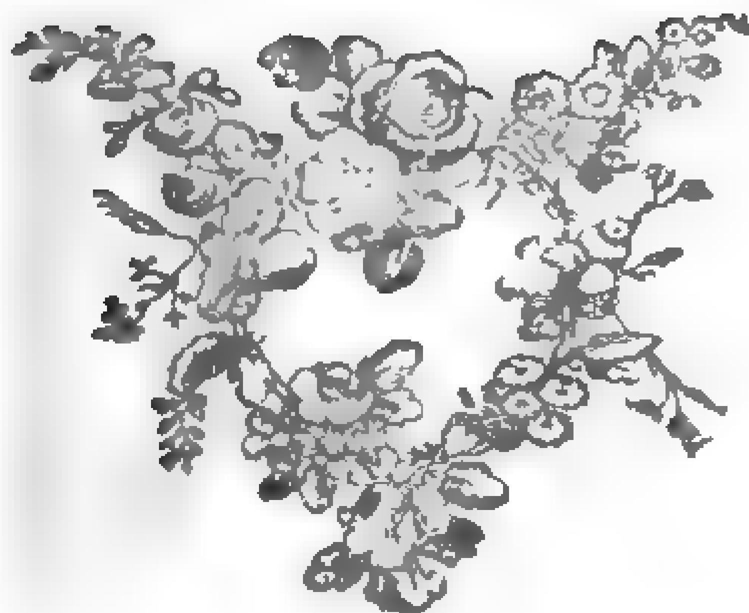
Quamvis irascantur sat vehementer, iidem tamen sunt perquam meticulosi, atque ad omnia pavidi. Arrecto capite, num quid metuendum adsit, auscultant attentissime, perspicacissimeque suspicantur. Ac si vel levissimum perceperint strepitum, velocissime aufugiunt. Hinc ægre cicurantur, nisi in

in iisdem, quibus homines, verſentur ædibus. E
vero, qui paſtum ſubminiſtrat, ita adhærent, u
edulia de manu ejus recipiant. Fame etiam preſſi
dum eum accedentem vident, adcurrunt, querul
voce ſalutantes, atque ab eo, ut porcelli, allici ſ
ſinunt. Tractantur vero manibus innocue, cum
neque unguibus, neque dentibus homines infeſtent

Sonus: Mas Cinclum gravi voce imitatur, &
ille facile a femina dignoſcitur, qui ſtridulum magis
ſonum profert. Et quando eam pruriens ſectatur,
divaricatis fremebundus incedit cruribus. Cætero
quin ſemper loquaces blaterant, ut nunquam fere
conticeſcant, niſi ſuperveniens ſomnus ſilentium im
poſuerit. Famelici, aut a miniſtro, alimenta præ
bente, allecti, ſe proripiunt ultro, & gallica voce
oui, quam diſtincte ſatis pronuntiant, præſentiam &
deſiderium ſuum indicant. Si quando gratioribus
eos veſci alimentis accidit, voluptatem ſuam pro
dunt certo ſono, diverſo ab illo, quem alias profe-
runt; hic enim vocem gallinæ glocientis utcumque
exprimit. Femina ut plurimum præcedere ſolet,
tanquam gallina canens, quam mas comitatur fre-
quens, pedibus poſterioribus ſubſultans & clunes
nunc huc, nunc illuc, ad cinædi inſtar verſans, ut
reliquos mores taceam, quos infinita attentione una
mecum obſervavit Doctiſſ. Dom. E. EKELUND.

Uſus: Excipiuntur ab Europæis paſſim hoſpi
tio hæc animalia, ut jucundo ſpectaculo, quod lu-
ſitando ac curſitando præbent, otii tædia fallant, o-
culosque domini geſticulationibus ſuis lepidis oble-
ctent. Aſt non hac ſolum voluptate adficiunt ho-
ſpites ſuos. Qui enim horum multos alunt, mactant,
atque eodem modo, quo porcos ſolent mulierculæ
noſtræ, pilis nudatos, aſſant. Sic enim parati ci-
bum

bum exhibent, ipsis pullis gallinaceis, qui vel delicatori palato tenera se ac sapida carne valde probant, multo gratiorem, suaviorem. De hujus carnibus in cibo habet *Mundius* in oper. physico-medic p. 213. Porculus guineensis s. indicus *carnes habet carne Cuniculi minus candidas, humidiores, in cibo suaves & pingues, subflava adipe, larde Suum fere simili; is comestus Marmotæ carnium qualitates imitatur.*

LX.

HORTICULTURA ACADEMICA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita

a

JOHAN. GUST. WOLLRATH

Nericio.

Upsaliæ 1754. *Decembr.* 18.

CAPUT PRIMUM.

§. I.

Naturam fœtus suos sponte proferentem ars in tribus Naturæ Regnis imitari studet. In Regno Lapideo instituuntur CRYPTÆ, undique vestitæ *Marcasitis* sive *Pyritis*, *Crystallis*, *Stalactitis*, *Corallis*, *Micis*, aliisque lapidibus, singulari figura & splendore conspicuis. In Regno Animali VIVARIA instruuntur, quibus Animalia exotica includuntur. ORNITOTROPHIA, seu caveæ majores, *Avibus* peregrinis, illisque speciosis & dulci ut plurimum cantu aures nostras demulcentibus, impletæ sunt. PISCINÆ, in quibus vivi aluntur *Pisces*. In Regno autem

autem Vegetabili feruntur, coluntur, ac fervantur plantæ. Ars vero, vel fcientia, quæ circa has verfatur educandas, vocatur HORTICULTURA, quæ nihil aliud eft, quam cultura vegetabilium.

§. II. *HORTICULTURA*, ad plantas in univerfum omnes fe extendens, pro variis, quos intendit, finibus, varia quoque fortitur nomina (3—11.).

§. III. *CERES* continet plerumque vegetabilia unius ejusdemque fpeciei. Sic Ager proprie Gramina gerit, quæ dicuntur Cerealia, *Oryzam* fcilicet, *Triticum*, *Secale*, *Hordeum*, *Avenam*. Improprie vero itidem vocantur Agri, qui *Pifum*, *Viciam*, *Rapam*, *Myagrum* &c. ferunt.

§. IV. *POMONA* varias alit arbores, Fructibus homini efculentis confpicuas. Tales funt Arbores *Pomiferæ*, *Drupiferæ* aut *Bacciferæ*, ut *Pyrus*, *Prunus*, *Ribefia*. Huc fpectant Horti unam fere Arborum fpeciem continentes, ut *Palmeta*, *Oliveta*, *Vineta* &c.

§. V. *HESPERIDES* funt Horti, qui arboribus conftant fempervirentibus, quæ viriditate perpetua dominos fuos delectant, quales plerumque funt *Citri*, five *Aurantia*, *Lauri*, *Laurocerafi*, *Tini*, *Neria* &c.

§. VI. *TANTALI* nomine veniunt Horti ambulacris & fepibus, artificiofe in fpeciem murorum pyramidumve, fornicum feu angiportuum, formatis, qui poffeffores quidem fuos grato confpectu oblectant, fed non locupletant.

§. VII. *ADONIS* vocatur Hortus, qui in terris frigidioribus, intra parietes & feneftras vitreas, calore artificiali, varias fovet plantas extraneas, e calidioribus terris adductas, quæ regiones gelidas perferre nequeunt, fed hic velut æftate perpetua, vel climate indico, gaudent.

§. VIII. *SEMIRAMIDES* seu Horti pensiles, ubi vegetabilia in urnis collocantur ad parietes, vel in ipsis tectis, ut Horti florentis faciem, jucundo spectaculo, domus referat.

§. IX. *MACELLA* vocantur Horti, ubi Olera, culinis inservitura, coluntur, ut *Brassica*, *Daucus*, *Sisarum*, *Lactuca*, *Spinacia*, Plantæ Altiles, ut *Asparagus*, *Cynara*, *Melones*, *Cucumeres* &c.

§. X. *ANTHOPHYLACIA* seu Horti floribus speciosis ornati, qui, renovata quotidie florum varietate, spectantium blandiuntur oculis. Ejusmodi sunt *Tulipæ*, *Fritillariæ*, *Amaryllides*, *Lilia*, aliæque bulbosæ, vel etjam *Primulæ*, *Delphinia*, *Pæoniæ*, aliæque perennes; aut etjam *Tagetes*, *Dianthi*, *Calendulæ*, *Nigellæ* & aliæ plantæ annuæ.

§. XI. *PARADISI* vocari solent Horti, in quibus varii generis coluntur plantæ exoticæ, quotquot scilicet undique conquiri possunt, ut plerasque Plantas simul, velut in compendium redactas, videre, & unam cum altera conferre liceat. Ejusmodi Horti, nostro ævo, ad præstantissimas Academias sunt instructi, ut plura simul vegetabilia videre queat studiosa Juventus, quam antea multi, qui totam ætatem, operamque omnem, Botanicæ addiscendæ impenderunt. Ejusmodi *Hortus*, qui vulgo dicitur *Academicus* vel *Botanicus*, plurimum artis requirit, cum tot tamque varia vegetabilia hic servari debeant, & Horticultura hic instituenda, theoriam & praxin supponit vastissimam, quippe quæ singulorum, quos supra recensuimus Hortorum culturam involvit, siquidem omnibus numeris absoluta censenda est. Itaque in hac exponenda mea jam qualiscunque versabitur opera.

§. XII. *LIBROS* quidem de HORTICULTURA plurimos prodiisse fatemur, ut iis vel enumerandis volu-

volumen vix ſufficeret. Editi autem ſunt variis linguis Europæis, diverſisque regionibus adcommodati. Ex his, quidam plantas tantum tractant oleraceas, eſculentas & culinares dictas (7); quidam tantum arbores fructu grato fœtas (2); alii Heſperides (3) tantum & flores amabiles (8); adeo ut, in tanta copia & varietate librorum, qui ad horticulturam pertinent, eos deſideremus, qui tractent Hortos Academicos, ſeu curam generalem omnium Plantarum.

§. XIII. Plerique Hortulani, qui ſua nobis ſcripta reliquerunt, rudes fuere atque indocti, & ideo partim circa obſervationes ſuas ſpeciales, partim circa cognitionem Empiricam hæſerunt, & plerumque alii, ſæpe non experti, aliorum veſtigia preſſerunt, inclareſcendi magis, quam rei publicæ inſerviendi ſtudio, ducti. Nonnulli ſecuti ſunt aliarum regionum indolem, & quæ illis convehere, inepte ad ſuam regionem traduxerunt, unde quam ſæpiſſime aliena prorſus congeſſerunt. Hinc factum eſt, ut ſcientia hæc utiliſſima atque jucundiſſima omnium barbarie adhuc laboret, quaſi farrago opinionum eſſet, quæ incertis nitatur experimentis, firmisque fundamentis deſtituatur.

§. XIV. Celebris ille Hortulanus PHILIPPUS MILLER in horto Chelſeiano, juxta Londinum Anglorum, edidit Horticulturam, quæ hodie, qua rationem proponendi culturam plantarum exoticarum, cenſetur optima; unde etiam ex Anglica in Gallicam, Germanicam, aliasque linguas eſt translata. Plurimas ille plantas exteras ſigillatim enumerat, & docet, quomodo unaquæque curari debeat. Pulcrum hoc ſane opus, reliquis omnibus in hac arte palmam præripiens, ob eximias obſervationes & ſpecies numeroſiſſimas, eſt.

§. XV. Horticulturam eo plus curæ & circumſpectionis poſtulare, quo frigidius clima fuerit, ubi

instituitur, manifestum est. Hinc in terris Europæ Australioribus & calidioribus hortos instruere tam facile est, quam idem in Borealibus & frigidis difficile. Qui igitur hanc artem rite cupit addiscere, in terris frigidioribus Horticulturæ studeat, necessum est. Ut vero Horticulturæ inter scientias nobiles suus relinquatur locus, firmis utique principiis & fundamentis est superstruenda. Fundamentum autem desumendum est a scientia Botanica, quæ cum Horticultura arctissime connexa est, cum utraque versetur circa plantas, tanquam commune objectum. Auctores, quot in hoc argumento invenire potui, sedulo evolvi, ut in aliquo saltem illorum prima quasi vestigia reperirem, quæ ducerent ad certa ejusmodi, de quibus loquimur, principia. Nihil autem penes hos omnes deprehendi, quod in hac re usui mihi foret, præter unicam illam observationem, Actis Reg. Academiæ Scientiarum 1739. a N. D. Præside insertam. Et cum hæc dubio procul suppeditet præstantissimum simul ac solidissimum principium, Specimine id Academico paullo copiosius explanare constitui, quam in brevi illa observatione explicari potuit.

CAPUT SECUNDUM.

§. XVI. Horticultura non est nisi naturæ imitatrix in vegetabilibus producendis. Huic igitur negotio aptissimus est, qui optime perspexit naturam vegetabilium, modumque, quo sponte procreentur, educentur & maturescant, intelligit. Vegetabilia in genere contemplantes, observamus eorundem diversa esse loca natalia: nam in calidis alia, alia in frigidis progignuntur terris, & utrobique omnia juxta se invicem non crescunt, sed unumquodque aptissimum sibi deligit situm. Differunt igitur plantæ ratione Coeli & Soli. Itaque, quo feliciter quis vegetablia colat, ante omnia scire debet,

bet, quid intelligatur per COELUM & SOLUM, cum verſis eorum diviſionibus, ſecundum obſervationes a Botanicis circa ſolum herbarum collectas. Pleque, qui recentiori ætate herbas adcuratiſſime deripſerunt in Floris ſuis, Locum præſertim & Som, ubi reperiuntur, determinarunt. Præcipue item hoc obſervatum invenio a N. D. Præſide in orto Cliffortiano, Upſalienſi, & quæ inſtar omnin ſunt, in Speciebus Plantarum. Itaque, quam rimum pauliſper progreſſus es, & quam culturæ raonem poſtulet quævis planta, pervidiſti, firmam xperiere theſin, quæ hic adſumitur, *Vegetabilia* cilicet, *quæ ſub eodem* COELO *&* *in eodem* SOLO *repeiuntur, eadem ratione coli poſſe.*

§. XVII. *COELUM* diſpeſcitur in plagas, uæ climata dici ſolent, ratione plantarum ſequenia (18 — 25).

§. XVIII. *INDICUM* inter tropicos Aſiæ, Americæ & Africæ eſt. Nulla ſub hoc climate hiems eſt, neque tantum unquam hic frigoris dominatur, ut aquam congelari contingat, vel halitus oris in vapores oculis manifeſtos condenſari videatur; Hic plantæ ſub gr. 28 — 32 caloris, bis plerumque quotannis florent, & compluribus in locis interdiu dimidio anno pluit; in hortis noſtris videmus plantas hujus climatis vere & autumno magis vegetas, media autem æſtate & hieme langueſcere & quaſi feriari, licet folia non dimittant.

§. XIX. *ÆGYPTIACUM*, quod a proxime ſuperiori ipſa diſcriminavit natura, cum æſtu vehementiſſimo ſqualeat, adeo ut ova Struthionum in arena depoſita excludi poſſint, & homines ſub meridiem humum retorridam pedibus attingere nullo modo ſuſtineant. Hanc plagam nulla per annum dimidium pluvia humectat, idcirco pleræque hic arbores radices bulboſas nactæ ſunt, quo diutius ſine aqua vivere poſſint.

§. XX. *AUSTRALE* ab Æthiopia usque a Caput Bonæ Spei sese extendit, atque læta æstat gaudet, quando nos dira hiems vexat. Plantæ hu jus climatis, dum apud nos coluntur, non facile i consueto florescendi tempore recedunt; Flores e nim circa solstitium hybernum plerumque emittunt Ceterum nec hiemes nostras, nec æstates Indica ferunt, sed aëre admodum temperato, inter gra dum scilicet caloris 12:mum ad gradum 18:vum, de lectantur. Americæ australis plantæ, *Peruvianæ* & *Brasilienses*, cum plantis *Capitis Bonæ Spei* simul ple rumque haberi atque educari possunt.

§. XXI. *MEDITERRANEUM* continet ve getabilia Europæ meridionalis: *Hungariæ*, *Gallia Narbonensis*, *Hispaniæ*, *Lusitaniæ*, *Italiæ*, *Archipe lagi*, *Mediæ*, *Armeniæ*. Buxbaumius Cent. 2. p. 25. observavit, *Mediæ* deserta easdem ac *Hispaniæ* de serta; *Armeniam* easdem ac *Georgiam* & *Italiam* alere plantas, immo etiam *Byzantium* proferre plerasque plantas *Monspelienses* & *Pannonicas*.

§. XXII. *BOREALE* continet Europam Se ptentrionalem a Lapponia ad Lutetias Parisiorum, ut *Sueciam*, *Russiam*, *Poloniam*, *Borussiam*, *Germa niam*, *Helvetiam*, *Daniam*, *Belgium*, *Angliam*, *Flan driam* &c. quarum plerumque Plantæ in nostris hor tis absque cura bene valent, inter gradum 30 calo ris & 30 frigoris.

§. XXIII. *ORIENTALE* complectitur Asiam Septentrionalem: *Sibiriam*, *Tatariam*, &, qua par tem, *Syriam*, plantasque profert majori ex parte Vernales.

§. XXIV. *OCCIDENTALE* comprehendit A mericam Septentrionalem, *Canadam*, *Philadelphiam*, *Virginiam*, *Carolinam*, *Japoniam*, quarum herbæ in nostris hortis mensibus Octobri & Novembri florere

inci-

incipiunt, &, cum ſerotinæ & autumnales ſint, vix apud nos fructum ferunt.

§. XXV. *ALPINUM* comprehendit Alpes omnes totius orbis, nive per æſtatem paſſim tectas, in quibus hyemem longiſſimam æſtas breviſſima absque vere & autumno excipit, in quibus plantæ brevi enaſcuntur, florent, fructumque maturant, infixæ terræ duriori, apricæ, & groſſiori humo adſperſæ.

§. XXVI. *SOLUM* ſtationes plantarum complectitur, in Diſſertatione de *Stationibus Plantarum* nuper expoſitas. Duo autem hic obſervanda, TERRA nempe & LOCUS.

§. XXVII. *TERRÆ* ſunt *Arena*, *Argilla*, *Humus*, *Creta*, ad *Ochram* enim in Horticultura non attenditur, cum vix ullam plantam proferat. Terrarum vero enumeratarum variæ ſunt mixturæ. Quam ſollicite herba quælibet propriam requirat terram, vidimus proxime præterlapſo anno in Horto Academico; *Cardamine* enim *Lunaria*, Spec. plant. 656. N. 15. in urna plantata, nulla ratione, omni licet adhibita cura, adigi potuit, ut vigeret; ſed ſimul ac a N. D. Præſide *Argilla nilotica*, *Muſ. Teſſ. pag.* 100. *N.* 5. in pulverem redacta, urnæ inſpergebatur & aqua ſtatim irrigabatur, intra paucos dies, novam adepta vitam, floruit fructumque tulit.

§. XXVIII. *ARENÆ* multæ ſunt ſpecies; hic vero maxime reſpicimus ad α) *Arenam mobilem*, *Syſt. Nat. p.* 208. *N.* 2. 3. 4., in qua certæ aluntur plantæ, ut *Spartium ſcoparium*, *Elymus arenarius*, *Carex arenaria*, *Dianthus arenarius*, *Gnaphalium arenarium*, quæ ſine hac arena vix proficiunt.

β) *Arena farinacea*, *Syſt. Nat. pag.* 208. *N.* 1. paucas nutrit plantas, quæ non etiam alia in terra creſcunt, ut inprimis *Iberis nudicaulis*, *Anemone vernalis*; hanc ergo arenam ſicco pede prætereo.

γ) *Arena heterogenea* seu Sabulum, *Syst. Nat. p.* 208. *N.* 7. ab aliis arenis, qua effectum, differt. Ubi enim cum alia terra miscetur, eam compingit atque duriorem reddit, in qua variæ vigent plantæ terram molliorem spernentes, ut *Verbascum Thapsus*, *Anemone Pulsatilla*, *Arabis thaliana*, *Gnaphalium dioicum*, *Cistus Helianthemum*, *Thymus Serpyllum*.

§. XXIX. *ARGILLA* suas sæpe habet herbas in alia terra vix crescentes, inter quas sunt: *Potentilla reptans*, *Thlaspi arvense*, *Tussilago Farfara*, *Anthyllis Vulneraria*, *Cichorium Intybus*, *Salvia glutinosa*. Argillæ duæ sunt species maxime notabiles: nimirum *Argilla cærulescens*, quæ quamdiu humet, tenax est, sicca vero dura evadit; & *Argilla calcarea*, quæ humida tota dissolvitur, siccata vero friabilis est, & fatiscit. Hæc, utpote Creta vel Calce mixta, acescentiam a quavis terra arcet.

§. XXX. *CRETA* inter terras maxime sicca, continet herbas aliquot alibi vix conspiciendas, ut *Hedysarum Onobrychin*, *Hippocrepin comosam*, *Resedam luteam*, *Trifolium scabrum*.

§. XXXI. *HUMUS* communissimum plantarum est pabulum, quæ, dum admodum subtilis est, pleraque vegetabilia nutrit. Stercoratio igitur ope hujus terræ peragitur, cum fimus resolvatur in humum subtilissimam, quæ tot nutrit ac saginat herbas.

§. XXXII. *LOCUS*, qui pars est Soli, aërem & aquam respicit, plantasque in *Aquaticas* (33—39), *Umbrosas* (40), *Campestres* (41—45), *Montanas* (46), & *Parasiticas* (47) dispescit.

§. XXXIII. *MARINÆ*, quæ crescunt in aqua salsa, & sine radiculis; hæ ut plurimum per poros sub aqua nutriuntur, nec punctum congelationis ferunt, uti *Fuci*, *Ulvæ*.

§. XXXIV.

§. XXXIV. *MARITIMÆ* in litoribus maris proveniunt, ubi multis expositæ sunt ventis: Harum quidem radices aquam non moleste ferunt, ast, possunt tamen hac copiosiore, sine detrimento, carere, cum sæpe in ipsa arena mobili observentur. Salsa ipsis aqua est optima, quam aliæ fere respuunt.

§. XXXV. *LACUSTRES* perpetuo radicem sub aqua condere volunt, nec facile punctum congelationis tolerant. Aquam etiam altius exsurgentem poscunt.

§. XXXVI. *PALUSTRES* in humida quidem, sed molli tamen & grossiori terra habitant.

§. XXXVII. *INUNDATÆ* radices suas aqua per hiemem tegi gestiunt, sed quæ æstiva evaporatione evanescat.

§. XXXVIII. *ULIGINOSÆ* acidam & sterilem poscunt terram sine humo subtili.

§. XXXIX. *CÆSPITOSÆ* terram requirunt acidam dictam, levi musco tectam, ex radiculis contextam, atque hæ verno tempore tarde renascuntur. Plantæ in hac humo nascentes, verno tempore probe Muscis obtegendæ, ne gelu nocturnum earum radices extrahat, ideoque nec radices facile ante solstitium aëri exponendæ.

§. XL. *UMBROSÆ* terram levem in tranquillo sub umbra arborum incolunt, camposque apertos fugiunt, & primo vere florescunt.

§. XLI. *CAMPESTRES* sunt variæ, quæ silvarum umbram non sustinent, sed libera & aperta aura libenter vescuntur, ut (42. 43. 44. 45.)

§. XLII. *ARVENSES* optime inter segetes in terra pingui & sulcata crescunt.

§. XLIII. *CULTÆ* pinguissimam terram & maxime friabilem postulant.

§. XLIV.

§. XLIV. *RUDERALES* crescunt ad villas parietes & agros, ubi pecudes stercorant terram, quam tamen desiderant duram densamque.

§. XLV. *PRATENSES* diligunt prata & quidem herbas confertim crescentes, rore humectari optant.

§. XLVI. *MONTANÆ* elevatum, aridum & firmum poscunt solum.

α) *Glabretosæ*, quæ in clivis crescunt durioribus.

β) *Collinæ*, quæ ad latera collium vigent, ubi pluvia minime stagnat.

γ) *Rupestres*, in rimis montium, radicibus arcte compressis, habitant, ne acidum admittant; aqua hæ parciori contentæ sunt.

§. XLVII. *PARASITICÆ* non in terra, sed in aliis arboribus & plantis sedem eligunt, atque ab his alimenta hauriunt.

CAPUT TERTIUM.

§. XLVIII. Natalia Plantarum, quæ descripsimus, Hortulano scitu sunt necessaria, ut in Horto eadem imitari possit, nam ceteroquin finem sibi præfixum feliciter obtinere nequit. Hortum igitur ita instruat, ut omnia hæc requisita præstare valeat.

§. XLIX. Itaque pro parando horto eligendus est locus versus septentrionem elevatus, &, si fieri possit, montosus, soli meridiano expositus, ad paludem, lacum, flumen, vel saltem cisternam, declivis. Latus cingi debet porticibus ex proceris atque patulis arboribus, quæ tonsione reddantur densiores, ut sub illis umbram habeant plantæ umbrosæ sufficientem. Intra eas serie continua plantari debent

bent frutices, instar sepis, quarum latera concinne tondenda sunt, ut densentur ramuli, superne vero in varias formas opere topiario fingendæ, quo ornamentum scilicet & decorem Horto concilient. Sed insuper hi frutices præstant, ventorum arcendo vehementiam, ut herbæ non quassentur nimis. In medio autem Horti campus debet esse apertus, plantis campestribus aptus.

§. L. Horto sic instructo plantisque Borealibus, Orientalibus, Occidentalibus & Mediterraneis adcommodato, arte obtinendum est id, quod natura sponte non porrigit. Necessaria igitur conquirantur subsidia, sine quibus herbæ quædam in climate communi non vigent.

§. LI. *Fimus* in acervum congerendus est, ut per annos aliquot ibi putrescat, sic enim plantis multa stercoratione egentibus, alimentum efficitur delicatissimum, inprimis vero herbis parvulis, quæ e semine producuntur.

§. LII. *ARENA MOBILIS* terræ nimis tenaci admiscenda, ut consistentiam aliqualem habeat, sine tenacitate tamen. (28. α)

§. LIII. *SABULUM* sistendum vegetabilibus, quæ firmum amant solum, & per hiemem servabuntur, nam sine hoc facile putrescunt. (28. γ)

§. LIV. *ARGILLA*, si aliquantulum humi ei admixtum fuerit, humores diutius retinet, ne aqua tam cito dissipetur. (29.)

§. LV. *CRETA*, si copia ejus sufficiens haberi potest, vel saltem Argilla calcarea, adhiberi debet ad illas plantas, quæ ne minimum quidem acidi ferre possunt. (30.)

§. LVI. *HUMUS* e trabibus putrefactis, maxime e Quercu, Salice & Fago, utilis est Hortulano, siqui-

ſiquidem bulbos plantare viſum fuerit. Hos enin arenæ inſertos ejusmodi terra tegere conducit.

§. LVII. *AQUA* ad rigandum quærenda, qua ſit ſalubris, quamobrem adhibenoa, quæ viva dicitur. *Fontana* enim plerisque plantis nimis eſt frigida. *Putealis* durior. Aqua *ſtagnans* putredine terram inficit, quam, præter paluſtres & uliginoſas, aliæ herbæ non ferunt. Si vero plantæ in urnis, hyberno tempore, irrigentur aqua putrida fœtidaque, e piſcinis ſtagnantibus deſumta, terra induit cruſtam muſcoſam cum deſtructione plantarum. Ex lacubus vero & fluviis deſumitur optima.

§. LVIII. *SAL* plantis maritimis (34.) aptum, ſine quo marceſcunt.

Pro plantis marinis (33.) Amſtelædamenſes trabes, ad modum lintrium, excavant, quibus aqua bene ſalſa impletis plantas commiſſas alere ſtudent, ſed fruſtrato ſæpius cum ſucceſſu.

§. LIX. Plantis autem Calidis *HYBERNACULA* adſignanda ſunt, quæ æſtivo tempore calorem augeant, radiis ſolaribus per feneſtras declinatas congregatis, hieme vero frigus arceant fornacibus, defectum caloris ſolaris compenſantibus. Hæc autem plantarum Hybernacula in tria ſaltem conclavia dividi debent, in *Caldarium* ſcilicet, *Tepidarium* & *Frigidarium*.

§. LX. *CALDARIUM* contineat plantas *Indicas* (18) & *Ægyptiacas* (19); hujus calor nunquam eum gradum caloris ſuperet, quo aves ova ſua excludunt, nec infra decimum quartum aut quintum gradum caloris deſcendat, adeo ut halitus cerni poſſit. Sic autem moderandus eſt calor, ut tepeſcat tantum hyberno tempore, & quando tempeſtas eſt nubila, ne vegetabilia turiones emittant; Jove autem ſereno augeatur calor.

§. LXI.

§. LXI. *TEPIDARIUM* hyeme nec infra tertium gradum caloris refrigeretur, nec supra 12:mum caloris incalescat, ne herbæ nimis crescant. Æstate vero fenestræ aperiantur, aut plantæ exponantur & ante parietes collocentur, ut calore solari satis fruantur. Hoc conservat plantas *Succulentas* & *Australes*. (20)

§. LXII. *FRIGIDARIUM*, in quo non sinendum est, ut hyeme frigus infra punctum congelationis increscat, nec supra 6:tum gradum calor, ne vegetabilia sine motione aëris, unde teneræ & debiles evaderent, augmentum capiant. Hybernaculum hoc servat *Hesperides* (5) & plantas *Mediterraneas* (21), quæ hyemes nostras sub dio non ferent.

Præter hæc *Vaporaria* institui debent, in quibus fimus equinus, vel si mavis, Cortices Coriariorum compinguntur; parum refert utrumvis eligatur, modo materia sit ad calorem concipiendum idonea. In his vaporariis, tamquam in ventre equino, collocantur tenellæ plantæ vel semina plantarum *Indicarum*, quæ multum caloris poscunt, in urnis quælibet suis; est vero horum superficies Arena bene undique operienda, ne calor dissipetur; ipsum autem vaporarium fenestris tegendum. Hic amœnissimo spectaculo semina, velut ova sub gallina, excluduntur, & parvulæ plantæ, sicut pulli sub alis maternis, refocillantur. Cavendum hic, ne æstus calorem Gallinæ incubantis superet, nec sol meridianus plantas tenellas exurat. Priori in casu urna est loco elevanda & fenestræ paululum aperiendæ, in posteriori autem fenestræ velo vel stragulo circa meridiem, quando æstus accenditur, obducendæ.

§. LXIII. *Sub Dio* persistant plantæ *Boreales* (22) & *Orientales* (23), quæ absque cura humana ferunt clima, nec non *Occidentales* (24), *Alpinæ* (25) & partim *Mediterraneæ*, quarum tamen radices obtegen-

tegendæ, ne vehementius gelu eas adurat. Monspelienſi in Horto fovea eſt, quam minus apte Labyrinthum dicunt, 40 circiter pedes profunda, ſpatioſa & ſicca, in quam ſcalis terrenis juxta quadratam foveam deſcendunt, in cujus fundo eſt ciſterna; in hac aſſervantur plantæ frigidæ, alpinæ, Filices, teſte Cl. Sauvageſio.

§. LXIV. *Mediterranearum* (21) & *Occidentalium* (24) plantarum, quæ hyemis noſtræ ſævitiam non facile tolerant, radices hyberno tempore muſco, frondibus Abietis, vel quod melius eſt, foliis quarumlibet arborum deciduis tegantur, ne bruma illis noceat. Hæ apud nos rarius ad frugem perveniunt, cum æſtas duobus menſibus brevior in noſtris regionibus, illis non ſufficiat.

§. LXV. *Alpinæ* (25) Plantæ, quando ver ingruit, tegantur nive copioſa & frondibus pini ſuperimpoſitis, ut nix quam diutiſſime ſuper illis retineatur, ſaltem donec, vernali tempore, prætérierint omnes noctes gelidæ.

Ubi ſemina germinarunt, & herbæ longitudinem digiti attigerunt, *transplantari* debent, ut alimentum ſufficiens habeant atque ſpatium, in quo libenter creſcant.

§. LXVI. Plantæ *Succulentæ* Montanæ & Rupeſtres ſunt, ubi terra ſicciſſima eſt, cum ibi aqua retineri non poſſit. Plantari igitur debent in urnis minoribus & parce admodum rigari, aqua enim nimia adfuſa putreſcunt & moriuntur, licet pluviam optime ferant. Idcirco virent hæ, per totum ſæpe annum, abſciſſæ, vel ſub tecto ſuſpenſæ.

§. LXVII. Curandum quoque, ut plantæ diætam ſervent accuratam. Plantæ, quibus parum datur alimenti, parvæ fiunt & macilentæ, ſed illarum, quæ nimium accipiunt, folia quidem luxuriant, florent vero parcius, fructumque raro maturant.

§. LXVIII.

§. LXVIII. Plantæ, quarum radices vel late se extendunt, vel etjam multum serpunt, florent parcius, si terram sufficientem & commodam inveniant, si vero angustiis premantur, citius fructum producunt, uti *Vinca*.

§. LXIX. Vegetabilia in urna nimis angusta pusilla fiunt, nec naturalem servant faciem & structuram.

Consumta in urnis per radices subtilissima humo plantæ vix crescunt, nisi in aliam terram fuerint transplantatæ.

§. LXX. Quando sudat extus urna, & mucorem contrahit, indicium est terræ acescentis, morbumque plantæ imminere, quæ tamen, si mature translata fuerit in terram salubrem, ab imminenti fato eripitur.

§. LXXI. Urnæ rigari debent secundum naturam plantarum, quæ vel magis vel minus sitiunt. Nam a nimia humectatione acidum, a defectu vero marasmus existit. Quod, si quis urnam averso digito pulsat, statim patescit, utrum aqua indigeat, clangor enim sitim prodit, potæ vero silent.

§. LXXII. Fundus urnæ perforatus sit, ne aqua ibi collecta stagnet & corrumpatur, nisi plantam contineat inundatam & cæspitosam (37).

§. LXXII. Inter rigandum aqua prope ad caulem plantæ, ceu ad ipsum vitæ primordium, adfundi non debet, sed circumcirca, ita tamen, ut terra etjam cauli proxima humectetur, quod in majoribus vasis terebra experiri licet; plantæ vero minime perfundantur imbre artificiali, ne humus a radicibus abluatur. Aqua pluvialis pro irrigatione omnium est præstantissima.

§. LXXIV. Commutatio aëris & lux diurna tam necessaria vegetabilibus sunt, quam ipsum alimen-

mentum. Si enim plantæ loco angusto & clauso se[r]vantur, altiores quidem, at imbecillæ & gracil[es] fiunt, sed in aëre libero, soli & ventis exposit[æ] virent, firmantur, & dilatantur, quamvis humilio[res] existant. Quæ in *umbra* invitæ collocantur, pa[l]lidiores fiunt, quemadmodum videre licet in iis quæ in cellis & hypogeis servantur: harum enim fo[lia] albescunt, insipida evadunt, inodora & tenera. Hinc olera, ut *Cichorium*, *Leontodon*, *Cynara* hum[o] obruuntur, & *Asparagorum* radices profundius de[merguntur], ut longiores emittant turiones eosq[ue] albos & molles.

§. LXXV. Si plantæ hyeme, in calore diutino, sine usura solis & aëris servantur, uti quando valv[æ] hybernaculi ob nivem diu cadentem occlusæ sunt, folia dimittunt. Omnes enim plantæ foliis ornatæ poscunt saltem lucem irruentem, unde interiores in hybernaculo recessus pleræque aspernantur, exceptis illis, quæ succulentæ sunt, & foliis destituuntur, quæ radiis etjam luminis oblique incidentibus quadantenus contentæ sunt.

§. LXXVI. Plantæ nimio frigori expositæ contrahunt foliorum extrema & ad caulem deflectunt; sic *Ocymi fruticosi* folia in solo frigidiori redduntur convexa, margine angustiore, & reflexa ad caulem. *Euphorbia Lathyris*, & *Asclepias curassavica* hyeme & autumno deflectunt folia ad caulem & eum quasi operiunt. Illarum contra, quæ calore nimio laborant, folia evadunt molliora & remissa vel languida.

§. LXXVII. Plantæ ædibus inclusæ, adeoque atmosphæræ mutatione & ventorum adflatu destitutæ, languescunt, phthiriasi laborant, hoc est ab Aphidibus sive Coccis adfliguntur, & marcent penitus. Sed remedio ipsis est apricatio, si æstate aëri, soli, flatibus, pluviis & refrigerio exponantur.

IN-

INSECTA Hybernaculis pessima sunt: *Onisci*, qui tenellas plantas rodunt. *Aphides*, quæ tenellos ramulos foliaque tegunt & exhauriunt; *Cocci*, qui cortici & foliis arborum infixi emaciant. *Acari Siromes*, qui corcula plantarum dehiscentibus seminibus rodunt; sed pessimum omnium *Acari telarii*, qui ramulos foliaque filis suis irretiunt & suffocant.

§. LXXVIII. Plantæ, aut flore pleno, aut foliis crispis luxuriantes terram requirunt subactam, & sedem à ventorum violentia remotam.

§. LXXIX. Semina hyberno & æstivo tempore tamquam ova servari debent, ne vel gelu corrumpantur, vel calore exsiccentur & rancescant.

§. LXXX. Serantur redeunte sole, cum terra turget & ad procreationem est aptissima, idque ante initium mensis Maji; semina terræ mandata cooperiantur humo teneriori ad eminentiam pollicis, duriora vero semina antea aqua macerentur per aliquot dies, vel etiam autumno terræ committantur. Ubi semina germinarunt, studiose videndum, ne inter has infelix lolium & steriles dominentur avenæ, quæ teneras & imbecillas cito suffocarent.

§. LXXXI. Aëris quævis injuriæ prudenter cavendæ sunt; hinc delicatiores campana vitrea, umbrosæ olla undique dissecta incarcerandæ sunt.

§. LXXXII. *HORTULANUS* hoc sibi datum putet negotii.

1. Ut terram *fodiendo*, *pastinando*, *stercorando*, recipienda semina satis præparet,

2. Semina justo tempore & in solo quævis suo & loco convenienti spargat; iterumque autumno nova legat, dum gelu primum ea adurere incipit.

3. Plantas runcabit, ne spotaneæ sativas suffocent.

4. Depangat plantas in ſelecta humo, arena pura mixta, nec eas ſtatim rigabit, ſed in umbra ſervabit usque dum adſueſcant aëri, easque fulciat palo a radice remoto.

5. Vegetabilia *ſubmerſione*, *ablactatione*, *delibratione*, *inſitione*, *circumpoſitione*, *ſeparatione*, propaget.

6. *Adminiculis* herbas ſcandentes erigat, debiles fulciat, luxuriantes putet.

7. *Irriget* juſto tempore, non circa veſperam, ubi gelidæ metuuntur noctes; nec ſtatim poſt transplantationem, aut media die.

Circa 16. Auguſti ad ejusdem finem, ne *noctes ferreæ* dictæ gelu adurant plantas teneriores, ſub dio naſcentes, antequam ſemina maturuerint, ſedulo proſpiciat, & ceſſante vento tegat.

8. *Vaporaria* nova inſtruat, quæ calorem ſuppeditent veteribus jam frigeſcentibus.

9. *Feneſtris* meridie apertis calorem diſſipari ſinat, qui intenſus læderet plantas; claudat vero easdem veſperi, ne frigus itidem obſit. In clauſo hybernaculo promovebit fœcundationem, ſub clauſis feneſtris, in plantis diclinis, adſpergendo piſtillis pollen, ut in Momordicis, Paſſifloris, Jatrophis.

10. Hortum etjam ornare ſciat arcis pulcre ordinatis atque in agellos æquatos diviſis, Buxoque marginatis, nec non denſis ſepibus varia arte topiaria circumtonſis. Vias quoque latiores, planas & arena contectas paret, & ambulacra inſtructa ſervet æqualia & pura. Autumno ſemina, ubi maturuerunt, colligat, antequam frigore adurantur.

§. LXXXIII.

§. LXXXIII. *INSTRUMENTA* maxime necessaria sunt: *Campana solaris* (*Glasklocka*), *Carrus* (*Skottkärra*), *Crates arundinaceæ* (*Mattor*), *Culter* (*Knif*), *Forfex* (*Sax*), *Guturnium* (*Watukanna*), *Harpax* (*Apelplåckare*), *Ligo* (*Spade*), *Olla umbratilis* (*Skyggklåcka*), *Rastrum* (*Räffa*), *Rutum* (*Raka*), *Sarculum* (*Hacka*), *Scala* (*Stega*), *Tribulus* (*Fotangel*), *Tridens* (*Grep*), *Trulla* (*Keller*), *Vectis* (*Järnstör*), *Vehiculum* (*Bär*), &c.

LXI.

CHINENSIA LAGERSTROEMIANA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita

A

JOHANN. LAUR. ODHELIO

W-Gotho.

Upsaliæ 1754. *Decembr.* 23.

---

§. I.

SCIENTIÆ pro ratione feculorum & temporum volvuntur & mutantur, ita ut una ætate hæc, alia autem ætate alia fcientia hominibus magis arrideat. Multorum opera ad id faftigium adfcendunt fcientiæ, ut ex onere tandem fuo fæpenumero vacillent. Cognitio NATURÆ, quæ hominibus præfcribit, quicquid ipforum in hac vita neceffitatibus inferviat, earum ex numero fcientiarum eft, quæ noviffimis hifce temporibus infignia cepit incrementa. Quæ hujus pars eft ZOOLOGIA, quæque antehac omnium minime exculta fuit, præfenti feculo, & maxime intra viginti annorum fpatium, caput attollere cœpit, ut fummo in pretio ha-

habita sit. Id ipsum opera *Artedii*, *Reaumurii*, *Catesbeii*, *Wilkes*, *Ræselii*, *Edwardsii*, *Frischii*, abunde testatum cunt. Præcipue vero minimorum animalculorum indoles & natura, quando cum iisdem usque ad plantas in *Polypis*, & ad lapides in *Coralliis* itum fuerit, in censum venere. Hinc universis & honore & ingenio claris, in deliciis esse cœperunt rerum naturalium MUSEA, idque non immerito, quum isthæc omnium evidentissime stupenda miracula Omnipotentis hominibus ante oculos ponat.

Hanc scientiam Nostrates non minus, ac aliæ nationes, feliciter colunt, imprimis cum nuperrime ipsa R:a Majestas, ipsi Auctoritatem conciliaverit; Scilicet REX noster Potentissimus in arce Ulrichsdahl, maximum, quod orbis unquam viderit, Museum instruendum curavit varii generis *Quadrupedibus*, *Avibus*, *Amphibiis*, *Piscibus*; Ast REGINA nostra clementissima, tantum in arce Drottningholm adparatum instituit *Insectorum*, *Conchyliorum*, *Coralliorum*, *Crystallorumque*, ut facile dubites, an quid ultra cogitari possit. Ne plures memorem, qui singuli in id incumbunt, ut quam plurima quisque creatoris miracula promere queant. Regis Regnique Senator, Illustrissimus Comes C. G. TESSIN, eam instituit *Conchyliorum*, *Lapidumque* collectionem, quacum certe paucissimæ comparari possint; cujus *Museum Tessinianum* præterito anno typis mandatum, præstantissimos certe lapides insinuat. Cubicularius Regius D:n. DE GEER in Leufstadio suo tantum coegit numerum, tum animalium exoticorum, tum Insectorum, indigenorum præprimis, ut nemo in his ipsi palmam præripiat; ut prætermittam iiii dudum in possessionem cessisse & *Icones Avium Rudbeckii* filii, & prelo olim destinatos *Campos Elysios Rudbeckii* Patris.

MUSEUM ACADEMIÆ nostræ Upsaliensis, a N. D. Præside adornatum, non infimum locum meretur, accedentibus *Museo Principis*, *Amphibiis Gyllenborgianis*, *Surinamensibus Grillianis*, *Chinensibus Lagerstrœmianis*, alios ut sileam, qui huic collectioni cumulum addidere. Priora ista oculis eruditi orbis ab aliis dudum subjecta sunt, at meum propositum circa considerationem CHINENSIUM LAGERSTROEMIANORUM, in præsenti versabitur; mihi sufficiet, si eam Benevoli Lectoris attentionem circa hæc mea experiri mihi licebit, quam illi, qui cætera ante me ediderunt, sibi gratulati sunt.

§. II.

D:nus MAGNUS LAGERSTROEM, *Collegii Commerciorum Consiliarius*, *Director Societatis mercatoriæ Indiæ orientalis*, *Reg. Acad. Scient. Stockholm. Membrum*, *& R:æ Societatis Scient. Ups. Socius*, qui primis inde ab annis solida in omni eruditionis genere jecit fundamenta, acerrimo insuper ingenio præditus, omnia sua publicæ utilitati destinavit, quod aliis commemorandum relinquo, qui egregii Viri merita vivis coloribus delineare suscipiunt; mihi sufficiat, in memoriam revocare optimi Viri merita in nostram Academiam, nostramque Scientiam.

Antequam nostrates non ita pridem manum Rebus ad scientiam naturalem spectantibus admovere incœperunt, debuimus quæcumque nova in hisce sacris detegerentur, ab exteris nationibus, commerciis per Indias servantibus, mutuari, uti inprimis ab actis Gallorum, Anglorum, aliorumque; instituta autem *Societate Indiæ Orientalis* apud *Gothoburgenses*, ne otiosi in his diutius persisteremus spectatores, animum subiit desiderium experiundi, qua ratione nostrates etiam aliquid ad scientiam conferre possent; Regiæ itaque Cancellariæ simulque Re-

giæ

giæ tunc temporis Scientiarum Academiæ Præses, Excellentissimus Comes D:nus *C. G. Tessin*, qui scientias elegantiores apud nos omni semper favore promovere nunquam intermisit, cum societate Indica convenit, ut quotannis cum navibus liceret mittere juvenem, Naturæ sacris initiatum, in Indias, societatis hujus impensis; quod quamvis ab initio insuetum, facile tamen evenit, opera & favore Amplissimi nostri Lagerstrœmii, qui nunquam societatis indicæ negotiis defuit, & non modo summo favore amplexus est ejusmodi naturæ curiosos, sed & in mandatis dedit Navium Gubernatoribus, ut his inservirent quacumque liceret ratione, ut finem obtinerent propositum; immo quod magis est, jussit societati subjectos socios, suis propriis impensis emere quæcumque in China occurrerent singularia & portentosa, ad locupletandam scientiam præstantissimam. Ipsi itaque imprimis debemus, quæ *Ternstrœmius*, *Toreenius*, *Bradius*, & instar omnium *Osbeckius*, observarunt & ex Indiis conquisiverunt in Re naturali. Quæcunque obtinuit, ipse publico consecravit, partim ea mittendo ad museum Academicum, partim ad N. D. Præsidem, ad Acad. Reg. scientiarum, immo etiam ad ipsius Regis nostri serenissimi museum.

Quum autem omnia ea recensere, quæ in augmentum musei Academici generosa manu contulit vir eximius, mihi nimis prolixum sit, acquiescam tantum in consideratione eorum, quæ in unica Arca musei asservantur, inde depromturus præcipua, ita tamen, ut seponam, non modo quæ antea descripta sunt in Amphibiis Gyllenborgianis, Museo Principis, Surinamensibus Grillianis, & Musei Regii tomo primo, sed & ea omnia, quæ ad prelum parata sunt & destinata pro Tomo 2:do Musei Regis, ut & Museo Serenissimæ Reginæ, ne falcem in alienam messem injiciam; reliqua quæ in cæteris arcis musei asservantur, aliis enumeranda relicturus.

PLANTAS Indicas easque plurimas & rarissimas, quas partim *ſiccas* dudum ſpeciebus Plantarum inſeruit N. D. Præſes, partim vivas horto Academico ejusque hybernaculis intulit, quales ſunt: *Cocos*, *Phœnix*, *Cycas*, *Saccharum*, *Pentapetes*, *Hibiſci varii*, *Sanguis draconis*, *Bambu*, *Arum chinenſe*, *Conyza*, *Amaranthi* &c. in nullo horto ſuecico antea viſas, ſicco pede tranſeo.

BOTANICON CHINENSE, lingua & typis chinenſibus impreſſum, conſtat XXXVI voluminibus in octavo, quorum duo figuras continent, inprimis plantarum, nec non nonnullas animalium & lapidum, in ſingulis paginis quatuor, iconibus Cubæ ſimillimis, reliqua vero continent naturam & uſus plantarum, quo Bibliothecam N. D. Præſidis auxit Mæcenas artis noſtræ; hoc ut lubenter explicarem, vetant characteres & lingua, mihi prorſus ignota.

CORNU itidem RHINOCEROTIS, in quo ſumma artis veſtigia Chinenſium relucet, inſculptis imaginibus Perſicæ, Meſpili, Sagittariæ, Nelumbi, Pothos, Labruſcæ, cum Iguanis, tam eximiis, ut vix ſimile unquam viderim, inter ſtupenda N. D. Præſidis propria collectanea, ab optimo noſtro Mæcenate miſſum.

CONCHYLIA varia, *Umbilicos Veneris*, *Nautilos* pulcherrime inſcriptos, cum aliis plurimis mitto; ſed mihi ſufficiat in præſenti, adferre ea, quibus ſcientiam naturalem inprimis locupletari ſciam.

PLANTAS itidem MEDICAS omnes, quæ in officinis pharmaceuticis Chinenſium aſſervantur, adferri ſuis impenſis curavit illuſtris Lagerſtrœm. Erant hæ omnes decerptæ a tenellis ramulis nuper germinantibus, & absque fructu floreque exſiccatæ, quæ numero circiter mille erant diverſæ; ſingulæ pugilli quantitate & menſura. Chinenſes, qui inprimis

primis simplicibus delectantur medicamentis, in eo certe nostris feliciores, norunt sine Medici auxilio ex officinis suis in quocumque morbo, poscere propriam plantam instar specifici, cujus sæpius solum infusum hauriunt, quod si frustrari eos contigerit, fatum suum exspectant. Hoc experimento illustris vir cordatis medicis aperuit, quantum lucri medicinæ accederet, si Medicus solida eruditione Machaonia & Botanica instructus, hæc medicamenta sibi redderet familiaria, quibus Res medica, de medicamentis specificis etiamnum incognitis, in ægrotantium salutem, tam multa acquireret, quam doleret se carere, si ignota essent omnia ea, quæ beneficio seculi hodie cognita sunt. Hinc medico omni, imprimis vero Regiis Collegiis Medicis commendamus, ut nulli parcant labori nullisque sumtibus, antequam hæc notitia illis evadat familiaris.

Ex his & aliis plurimis observationibus satis superque patet, quid ad augmentum scientiarum videatur deesse: institutis stipendiis publicis & privatis, studiosi exoticas adeundi quotannis Academias, occasionem habuere, ut sibi familiares redderent scientias varias, eoque eruditi evaderent; quum vero pleræque scientiæ apud nos tam feliciter ac apud exteros floreant, in votis esset, ut aliquis fortunæ bonis valens, ejusmodi daret stipendia naturæ curiosis, qui eorum ope adire possent nationes extra Europam degentes, quas dicimus barbaras; unde certe longe majora, in omnibus disciplinis practicis, redundarent Europæis augmenta, quam hic rite explicare liceat; & insimul natio nostra, non minus quam ipse institutor famam, nullo tempore succubituram, attingeret.

CLAS-

CLASSIS I.

QUADRUPEDA.

1. MANIS (pentadactyla.)
Descripta & delineata in *actis* Academiæ Regiæ Scientiarum *Holmensis* 1749. *Tab. VI. Fig. III.*

CLASSIS II.

AVES.

2. PSITTACUS (alexandri) *macrourus viridis, pectore sanguineo, gula nigra.*

E Java attulit *P. Osbeck.*

Corpus magnitudine Turturis, totum supra, una cum Abdomine, nitidissime viride. *Tectrices* alarum in medio flavescentes.

Rostrum incarnatum. *Gula* nigra.

Pectus & *Collum* subtus rubra.

Remiges virides, latere interiori fuscæ.

Cauda cuneiformis, corpore longe brevior: *Rectricibus* supra viridis, subtus flavescentibus.

3. PSITTACUS (Galgulus) *brachyurus viridis, pectore uropygioque coccineis, vertice cæruleo.* Edw. pag. 6. tab. 6.

Corpus magnitudine passeris: Capite, Collo, Dorso, Abdomine, Femoribus, Alis, Cauda *viridibus.*

Rostrum plumbeum, figura ut in congeneribus;

Vertex capitis macula rotunda cyanea notatus.

Pectus ante sternum macula rotunda coccinea saturatissima ornatum.

Uropygium pennis coccineis, longitudine fere caudæ, tectum.

Remiges virides, immaculatæ, lateribus occultatis magis fuscescentibus.

Cauda brevissima, rotundata, virescens.

Pedes pallidi, figura ut in congeneribus.

Mira

Mira & singularis admodum proprietas hujus avicule, quod dum somnum capit, spendat se pendulum omnino, altero pede, sub ramo, ne aves rapaces nocturnæ hanc facile observent, & sic a natura conservatur.

4. BUCEROS (bicornis) *fronte ossea, plana, antice bicorni.* Calao *Petiv. gaz.* 43. t. 28. f. 6. & t. 81. f. m. *Willugb. ornith. t.* 17. *f.* 1.

Rostrum hoc inter maxima omnium est avium, si crassitiem præsertim attendamus, leve tamen admodum, utraque maxilla arcuatum, dorso cultratum ut in congeneribus, colore incarnatum, versus apicem præsertim; mandibulæ antrorsum serratæ; *Nares* pone rostrum, & non in ipsis mandibulis. Supra caput *Calvaria* nuda, oblonga, planiuscula, in duos angulos antrorsum prominens, & hocce os mandibulæ superiori tam arcte accretum, ut contiguum unum evadat, postice vero ad occiput valde gibbum, & rotundatum, ubi totum cranium a parte superiori tegit. Rostrum præterea ad basin mandibulæ inferioris nigrum, & sub prominentiis anticis calvariæ atrum. *Lingua* abest, ut an pennacea nec ne, dijudicare non possim. *Tempora* capitis, sive regio circa oculos, pennis tecta, nigra est. Ex figura rostri, serraturis mandibularum & levitate, hanc speciem generis Ramphasti proximam judico, quanquam lingua mihi deficiat. *Petiver*, unum anticum & duos posticos in suo pingit digitos.

5. MEROPS (viridis) *dorso ferrugineo, pectore alisque viridibus.* Hanc avem e *Java* attulit *P. Osbeck.* *Rostrum* nigrum, crassiusculum, cultratum, parum arcuatum.

Ferruginea sunt Caput supra, Dorsum inter humeros & Alæ subtus.

Viridia

Viridia ſunt Pectus & Alæ ſupra.
Cærulea ſunt Gula, Uropygium & Cauda ſupra.
Abdomen pallide vireſcens.
Remiges ſupra virides, margine anteriori & ſubtu ferrugineæ, apice nigræ; remigum omnium ra chis ferruginea, & omnes remiges ſubtus fuſca
Rectrices XII, æquales, intermediis duabus lon gioribus, attenuatis, omnes apice obtuſæ, emar ginatæ, præter intermedias duas; omnesque ſu pra cæruleſcentes, margine interiori fuſcæ, ſed extima Rectrix utroque margine fuſca eſt.
Pedes nigri, tetradactyli, digitis tribus primori-bus, coadunatis ultra medium absque membrana

6. LANIUS (jocoſus) *ano ſanguineo, palpebra infe riori purpurea.*

Hâukai Kânn *Chinenſibus.*
E *China* attulit *Petrus Osbeck.*
Roſtrum nigrum, modice cultratum, maxilla ſu periore infra apicem utrinque emarginata.
Caput ſupra nigrum, lateribus & gula album.
Dorſum griſeo-fuſcum.
Collum ſubtus cinereum faſcia fuſca.
Pectus & *Abdomen* ſubcinerea.
Ani regio ſanguinea.
Alæ rotundatæ Remigibus fuſcis.
Rectrices ſubæquales, minus rigidæ, nigricantes; exterior apice interiori alba.
Pedes nigri, tetradactyli, poſtico craſſiore.

7. PELECANUS (Aquilus) *cauda forcipata, corpo re nigro, capite abdomineque albis.*

Albitros. *Grew. muſ.* t. 6. f. 1.
Man of var, *Sloan. Jam.* 1. p. 30. *Edw. Av.* t. 88.
Magnitudo fere anſeris, *Dorſum* fuſco ferrugineum.
Alæ ferrugineæ, Remigibus nigris, longiſſimis, ut inter extremitates alarum VI pedes ſint.

Cauda

Cauda forcipata: *Rectricibus* XXII. nigris.
Caput album; *Gula* nuda; *Pectus* & *Abdomen* alba.
Rostrum fuscum, capite longius, edentulum, apice incurvo, superioris maxillæ admodum arcuato & acuto.
Pedes tetradactyli, parvi, digitis omnibus communi junctis membrana.
Avis in insula *Ascensionis* a *P. Osbeck* capta, ubi homines accedentes metuere nescit, quod commune est avibus, altum mare & insulas ejus inhabitantibus.

8. PELECANUS (piscator) *rostro serrato, cauda cuneiformi.*
α Anseri bassano affinis fusca avis. *Sloane Jam.* 2. p. 322. tab. 271. f. 2. *Raj. Av.* 191. *Catesb. Carol.* 1. p. 87. t. 87.
β Anseri bassano congener cinereo-albus. *Sloan. Jam. præf.* 31. t. 6. f. 1. *Raj. Aves* 191.
Bubbi *Chinensibus*.
hujus duo adsunt sexus.
MAS (α) totus niger, abdomine canescente.
FEMINA (β) tota albida, remigibus nigris.
Rostrum utrisque gibbum, in femina præcipue sanguineum, margine tenuissime retrorsum serrato.
Gula nigra.
Corpus magnitudine Anatis majoris.
Pedes sanguinei, magni, tetradactyli, digitis omnibus communi membrana junctis; unguis intermedii margo interior dilatatus & fere pectinatus.
Alæ utriusque sexus subtus albicant.
Rectrices caudæ XIV, interioribus sensim longioribus, in femina etjam parum fuscescentibus.
Quantum ex Peregrinatoribus per Chinam, eorumque diariis, conjicere licet, hæc illa sit avis, quam Chinenses domitam in naviculis suis conservant, & ad pisces capiendos quotidie emittunt, quos domino suo adfert, quum eos ob annulum collo impos-

positum deglutire nequeat avis; singulare piscaturæ genus!

9. STERNA (stolida) *nigra, fronte albicante, cauda cuneiformi.*

Hirundo marina major, capite albo. *Sloan. Jam* 1. t. 6. f. 2.

Catesb. Carol. 1. p. 88. t. 88.

Corpus magnitudine Sternæ marinæ, totum fuscum.

Frons a rostro ad verticem capitis cinereo-albicans.

Remiges nigræ.

Rectrices nigræ, quarum laterales paulum breviores.

Rostrum subulatum, parvum, declive, apice compressum, carina vix manifeste gibba; *Nares* oblongæ, perviæ.

Pedes tetradactyli, digitis tribus membrana palmatis.

10. PROCELLARIA (capensis) *albo fuscoque varia.*

Edw. t. 90.

Columba capensis *vulgo.* Pintados *Lusitanis.*

Est avis gregaria pelagica, ad elevationem 30 graduum australium, inter Caput bonæ spei & novam Hollandiam obvia, ubi naves & puppim sequitur.

Capta a *P. Osbeck.*

Magnitudo Columbæ.

Caput totum nigrum.

Dorsum & tectrices alarum albicantia, maculis sparsis, fuscis. Subtus tota avis Collo, Pectore & Abdomine alba.

Remiges primores nigræ, latere interiore albæ; Remiges secundariæ albæ, apicibus nigris.

Cauda integra; *Rectricibus* XIV, a basi ultra medium albis, & dein apicem versus nigris.

Rostrum atrum, cylindrico-depressum; maxilla superiori apice adunca, inferiori apice compressa, canaliculata, obtusa. *Nares* supra medium rostri prominentes instar cylindri truncati.

Pedes

Pedes tridactyli, palmati: *Unguibus* nigris; Digitus posticus nullus, sed ejus loco tantum unguis. Rostrum & Pedes, eorumque figura, evidenter docent hanc avem ad genus Procellariæ pertinere.

11. CORVUS (faustus) *griseus subtus ferrugineus, linea alba ad latera capitis, cauda rotundata.*
Whämmaj *Chinensibus.*
E China attulit *P. Osbeck.*

Magnitudo Turdi vulgaris, supra tota grisea, subtus ferruginea.

Alæ rotundatæ: *Remigibus* subfuscis, extrorsum griseis, lineolis transversis fuscis vix manifestis.
Cauda rotundata, fuscescens, fasciis transversis, numerosis, obsoletis, saturatius fuscis.
Ab oculis versus occiput lineola alba, e pennis albis pluribus, pulchre notat hanc avem.
Rostrum & *Pedes* pallidi.

12. EMBERIZA (militaris) *atra, pectore coccineo.*
Mus. Reg. 18. *Edw. ornith. p.* 83. *t.* 82.
Magnitudo & statura Turdi aut Sturni.
Corpus atrum, subtus gula & Pectus abdomen usque ruberrima, ut & flexura alarum antica.

Rostrum nigrum, modice convexum, fere ut in Sturno, longius & acutius quam in congeneribus, ut figura rostri propius accedat ad Turdos, quam ad Emberizas. Rostri maxilla superior, basi angulo acuto, capiti inserta, & quasi ad basin curva, fere ut in Loxiis, sed rostrum magis angustum quam in Loxiis nobis cognitis; *Nares* juxta basin superne tectæ quasi squamula convexa. *Vibrissæ* nullæ.

Remiges nigræ, immaculatæ.
Rectrices XII, fere æquales, nigræ, immaculatæ, sed duæ intermediæ angustiores & apice fere setaceæ.

Pedes pallide fuſci: unguis poſticus reliquis paullo longior & validior; unguis intermedius margine interiori latior; digiti laterales & ungues minores inter ſe æquales.

Avicula eſt ſpecioſiſſima colore atro & coccineo.

13. LOXIA (Cardinalis) *rubra, fronte nigra.*
Willugb. ornith. 245. t. 44. f. 2.
Coccothrauſtes capenſis ruber, roſtro hiante. *Pet. gaz.* 16. t. 16. f. 7.
Coccothrauſtes rubra. *Catesby carol.* I. p. 38. t. 38.
Friſch. aves I. t. 4. f. 1.
Coccothrauſtes indica criſtata. *Albin. ornith. I.* t. 57.
Magnitudo Loxiæ curviroſtræ. *Corpus* fere totum ſanguineum.
Frons, roſtrum undique cingens, nigra.
Dorſum fuſco-rufeſcens.
Remiges fuſco-rufeſcentes, margine utroque purpuraſcentes.
Caput, Pectus, Abdomen & Pennæ ſub cauda *coccinea.*
Cauda longa, integra, vel Rectrices laterales paullo breviores, omnes fuſco-purpuraſcentes.
Roſtrum incarnatum, craſſiſſimum, gibbum, fronte calva; *Nares* ad baſin roſtri patulæ; *Vibriſſæ* incumbentes, nigræ, ad baſin roſtri.
Caput non criſtatum, licet pennæ tectrices verſus occiput longiores ſint, quas avis terrefacta erigit criſtæ inſtar.

14. LOXIA (Dominicana) *nigra, capite gulaque coccineis, pectore abdomineque albis.* Guiratiriba. *Marcgr. braſ.* 211. *Edw. av. t.* 127.
Magnitudo Fringillæ. *Corpus* maximam partem nigrum, uti Dorſum, Alæ cum remigibus, & Cauda cum rectricibus.
Caput ſupra & ſubtus coccineum.

Jugu-

Jugulum ſive *Collum* ſubtus itidem coccineum.
Pectus, *Abdomen*, *Femora*, *Collum* maximam partem alba.
Remiges margine anteriori minutiſſime & vix manifeſte albi.
Rectrices æquales, quarum exteriores utrinque IV apice albo & extima margine laterali magis fuſco, quam nigro.
Roſtrum pallidum, breve & convexum, ut in congeneribus. *Nares* ante baſin patulæ, & poſtice margine gibbo cinctæ; baſis roſtri in maxilla ſuperiori, ſinu obtuſo capiti inſertum, ut caput ad baſin roſtri nonnihil calvum evadat.
Pedes pallidi; Unguis poſticus validior & magis compreſſus.

15. LOXIA (ſanguiniroſtris) *roſtro pedibusque ſanguineis, corpore ſupra griſeo, ſubtus pallido.*
Corpus magnitudine Ligurini.
Roſtrum craſſum, ſaturate ſanguineum, angulo nudo fronti inſertum. *Nares* ad baſin roſtri ſemitectæ.
Frons plumis minimis nigris tecta, ut & gula.
Caput, *Collum*, *Dorſum* & *Alæ* ſupra fuſco-griſea.
Pectus & *Abdomen* albido-flaveſcentia.
Flexura alæ albido-flaveſcens.
Remiges fuſcæ, margine exteriori vix manifeſte flaveſcente.
Rectrices ſubæquales, margine exteriore minimo flaveſcente, & interiori vix manifeſte albicante.
Pedes pallidius, quam roſtrum, incarnati. Digiti laterales æquales, poſticus craſſior.

16. LOXIA (oryzivora) *fuſca, temporibus albis.*
Loxia remigibus rectricibusque nigris. *Muſ.Reg.* 1. *p.* 18. *Edw.* t. 41.
Corpus magnitudine Paſſeris canarienſis, fuſcum.
Tempora alba. *Abdomen* & *Femora* griſea.

 Remi-

Remiges nigricantes.
Rectrices æquales, nigræ.
Rostrum crassissimum, angulo recto frontem capitis intrans, incarnatum. *Nares* ad basin rostri, a postica ejus parte, antice ruga rostrum exarantes.
Pedes pallidi: *ungues* compressi.
Pennæ *tectrices* inferiores Caudæ albicantes.
Fertur hæc avis mire destruere agros oryza *consitos, in* Java *&* *ad* Caput Bonæ spei.

17. LOXIA (flavicans) *flava, dorso virescente, capite fulvo.*
Corpus magnitudine passeris canariensis.
Caput, Collum, Pectus, Abdomen, Femora, Urrhopygium colore sulphureo sive flavo.
Caput supra pallide fulvum.
Luteo-virescentia sunt dorsum, alæ & cauda; alarumque flexura anterior margine & subtus flavissima.
Remiges fuscæ, margine externo & interno sulphureo.
Rectrices fuscæ utroque margine flavescentes.
Rostrum brevissimum, convexum & crassum, maxilla superiori sinu caput intrante.
Pedes pallidi, Ungue posteriori validiori.

18. LOXIA (cyanea) *viridi-cærulea, remigibus rectricibusque nigris.*
Edw. av. t. 125.
Magnitudo Pyrrhulæ, vel fere Curvirostræ.
Corpus Capite, Dorso, Collo, Pectore, Abdomine tectum plumis fuscis, apice viridi-cæruleis, ita ut fuscus color ubique occultetur a pennis incumbentibus; color autem cæruleus quasi viridi intime mixtus, ita ut, præsertim in capite, difficile sit determinare, utrum prævalcat color viridis aut cæruleus.

Regio

Regio inter roſtrum & oculos nigra.
Roſtrum breve, plumbeum, craſſum, fronti angulo nudo inſertum. *Nares* nudæ, ſubrotundæ.
Vibriſſæ ad latera roſtri paucæ.
Pedes pallidi.
Remiges nigræ, immaculatæ.
Rectrices longiuſculæ, ſubæquales, nigræ, immaculatæ.

19. LOXIA (fuſca) *remigibus, a tertia ad nonam, baſi omnino albis.*
Magnitudo Paſſeris canarienſis, adeoque in ſuo genere facile minima.
Corpus ſupra *fuſcum* Capite, Collo, Dorſo, Alis, Cauda; ſubtus vero *pallidum*, ſcilicet Gula, Collo ſubtus & Pectore cineraſcentibus. *Abdomen* albidum; Ani regione & tectricibus inferioribus caudæ albis.
Remiges fuſcæ vel potius nigricantes; remex primus totus nigricans, tantum margine tenuiore verſus baſin albido.
Remiges 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. nigricantes, ſed ad baſin omnes totæ albæ, reliquæ nigricantes, ſed latere tenuiori a baſi ad medium albæ.
Rectrices nigricantes, ſubæquales, apice parum obſoletæ.
Roſtrum breve, craſſiſſimum, plumbeum, baſi inſertum fronti, angulo nudo. *Nares* ſubrotundæ ad baſin roſtri & a parte roſtri poſtica. *Vibriſſæ* parvæ, vix manifeſtæ.
Flexura alarum vix manifeſte, præſertim ſubtus, albicans.
Pedes pallidi: Digitis lateralibus inter ſe æqualibus, poſticus vero ungue craſſiori armatus.

20. EMBERIZA (mixta) *griſea, pectore gulaque cæruleis, abdomine albo.*
Corpus magnitudine Ligurini.

Rostrum pallidum, crassiusculum, minus tamen quam in Loxiis; Maxilla inferior ad latera baseos valde gibba; maxilla superior basi nonnihil compressa, angulo acuto capiti inserta. *Nares* subrotundæ, a parte postica maxillæ. *Vibrissæ* nigræ. *Color* corporis supra in Capite, Collo, Dorso, Alis griseus, cum interlucentibus hinc inde subcærulescentibus pennis; ut mihi dubium sit, numne color griseus mutetur in cæruleum. Caput ad aures, Gula, Pectus & Flexura alarum *viridi-cærulea*. *Abdomen* album, tectum pennis ad basin fuscis.

Femora grisea, cum sparsis pennis cærulescentibus.

Remiges fuscæ, omnes margine tenuiore albicantes, sed primores margine exteriori tenuissimo, & vix manifeste cærulescentes.

Pedes pallidi, digitis longiusculis, lateralibus postico crassiore.

CLASSIS IV.

PISCES.

21. LOPHIUS (Histrio) *pinnis dorsalibus tribus. Mus. reg.* 56. *It. Wgoth.* 137. t. 3. f. 5.

Corpus lividum, pictum maculis sive characteribus albis fuscisque, non modo ad latera, sed & in ipsis pinnis.

Pinna supra caput mollis, subulata, & ante hanc pinnam seta parva, cum ramento terminali.

Pinna suprapectoralis mollis, unico radio.

Pinna Dorsalis proprie sic dicta radiis XII mollibus, quorum duo posteriores bifidi.

Pinnæ Pectorales, pone ventrales, brachio instructæ, radiis X, pedes palmatos referentes.

Pin-

Pinnæ Ventrales basi coalitæ, radiis V.
Pinna Ani radiis VII: duobus primis indivisis mollibus.
Pinna Caudæ rotundata: radiis IX, bifidis; extimo utrinque indiviso.
Corpus, sed præsertim abdomen & Gula, ramentis cutaceis adspersum. *Denticuli* in ore acerosi.

22. BALISTES (Vetula) *lineis nigro-cæruleis ab oculis radiantibus.* Turdus oculo radiato. *Catesb. carol.* 2. *t.* 22.

Corpus ovatum, oblongum, compressum, tectum squamis rhombeis, scabris, in quincuncem dispositis, cinereum, subtus albidum & magis scabrum. Ab oculis lineæ nigræ undique radiant.
Linea latiuscula, nigra, a naribus versus pinnas pectorales descendens, & alia ejusdem latitudinis, ab apice labii superioris, versus pinnas pectorales, cum priori parallela.
Pinna Dorsalis prior radiis III squamosis, quorum primus major & antice scaber.
Pinna Dorsalis posterior antice acuminata radiis XXX, mollibus.
Pinnæ pectorales radiis XVI; ante hos aculeus antrorsum protensus.
Pinna Ventralis longitudinalis, ad basin muricata: radiis XVIII. spinosis brevibus.
Pinna ani radiis XXVIII, mollibus.
Pinna caudæ bifurca, acuminata, radiis XII.
Verrucæ nullæ ad latera caudæ.
Plurima habet communia cum Balista ringente. Mus. Reg. 58.

23. TETRAODON (hispidus) *ventricosus, corpore toto muricato.*
In *Amœnitatibus academicis*, vol. I. p. 330. t. 4. f. 4. piscis huic maxime affinis describitur, plane autem distin-

distincta specie, hic enim corpore non levi est, non compresso, & ad nares insuper lamellis gaudet, totaque structura differt.

Corpus ovatum, ventricosum, tectum undique, excepto ore & cauda, setis rigidiusculis, brevissimis, obtusiusculis, unde admodum scabrum; insuper supra fuscum, subtus pallidum.

Labia crassa dentes tegunt.

Dentes primores duo, & totidem infra, ut in Gliribus.

Oculi rotundi, palpebris crassiusculis.

Narium loco utrinque duo ramenta cutacea, mollia, oblonga, compressa, parallela.

Pinna Dorsi versus caudam sita, radiis VIII aut IX, mollibus, ramosis.

Pinnæ Pectorales brevissimæ, latæ & obtusæ, radiis XVII vel XVIII, sitæ pone rimam respirationi dicatam.

Pinnæ Ventrales nullæ.

Pinna Ani opposita pinnæ dorsi, ejusdemque magnitudinis, radiis X.

Pinna Caudæ rotundata, radiis X.

Cauda brevis, pone pinnas dorsi & ani.

Piscis hic itaque proxime convenit cum *Ostracione ventricoso; Mus. Reg.* 1. p. 59.

24. LABRUS (opercularis) *fasciis decem, maculaque operculorum fuscis.*

Corpus lividum, fere ut parallelogrammum extensum, fasciis transversis, plus quam 10 fuscis.

Caput a tergo maculatum, & macula fusca ad extremitatem operculorum branchialium.

Pinna Dorsalis radiis XX, quorum XIII primores breviores, spinosi. Pinna hæc apice in setam exit.

Pinnæ Pectorales radiis XI.

Pinnæ Ventrales radiis VI, primo spinoso; secundo in setam exeunte.

Pinna

Pinna Ani radiis XXVIII, primis XV spinosis, brevioribus, omnibus simplicibus.
Pinna Caudæ radiis XVI, bifida.

5. CHÆTODON (pinnatus) *griseus, fascia frontali apiceque caudæ albis. Mus. Reg.* 64. t. 33. f. 6.

In hoc pisce Pinna *dorsi, ani,* & *ventrales* longissimæ, & ipsa cauda longiores, solis pinnis *pectoralibus* parvis; in pinna dorsi radios molles vix ultra XXX in nostro specimine observo.

6. CHÆTODON (argenteus) *pinnis ventralibus ex spinis duabus.*

Corpus figura *Zei vomeris. Mus. Reg.* 1. *p.* 67, compressum ut in Pleuronecta, latius quam longum, tectum squamis parvis, lævibus, minime argenteis.
Oculi sanguinei.
Maxillarum margines *dentibus* vix conspicuis flexilibus exasperati. *Opercula* branchiarum argentea, lævia.
Membrana branchiostega radiis VI.
Pinna Dorsalis squamis tecta, falcata, constans radiis XXXII, quorum 1. 2. 3. spinosi & sensim breviores; 4 simplex, mollior, longior reliquis sensim brevioribus, ramosis.
Pinnæ Pectorales ovatæ, radiis XVI, mollibus, quorum 12 sensim breviores.
Pinnæ Ventrales nullæ, quorum loco *spinæ* duæ, breves, rigidæ.
Pinna Ani magnitudine & figura dorsalis, falcata, & sqamis tecta, constans radiis XXXII, quorum 1. 2. 3. breves, sensim longiores, valide spinosi; 4 longior, simplex, mollis; 5 inter longissimos cum sequentibus brevioribus ramosis.
Pinna Caudæ bifurca, radiis XVII.

27. SCOMBER (Trachurus) *linea laterali squamis latis pinnata.*

Membrana branchiostega radiis VI.
Pinna Dorsi anterior radiis VIII, rigidis & spinosis.
Pinna Dorsi posterior radiis XXXIV.
Pinnæ Pectorales radiis XVIII, primo brevissimo & adnato.
Pinnæ Ventrales radiis VI, primo indiviso.
Pinna Ani radiis XXX, præter spinas duas primores brevissimas, crassiores, spatio remotas.
Pinna Caudæ radiis XVII.
Corpus supra angulo acuto carinatum.
Linea lateralis, a capite ad caudam extensa, singularis omnino, squamis lateralibus utrinque ensiformibus pinnata, hæc in medio deorsum curvata, & dein magis carinata, spinis subulatis, imbricatis, ut piscis postice tetragonus evadat.
Os interne scabrum.
Opercula branchiarum lævia.
Oculi magni, a parte postica membrana lata nictitante instructi, quæ dimidium fere oculi occupat.

28. GOBIUS (eleotris) *pinna ani radiis novem.*

Membrana branchiostega radiis V.
Lingua obtusa, lævis. *Dentes* in utraque maxilla parvi, acuminati. *Oculi* a tergo capitis.
Pinna Dorsi anterior radiis XI, acuminatis, mollibus, simplicibus.
Pinna Dorsi posterior radiis XI.
Pinnæ Pectorales oblongæ, radiis circiter XX.
Pinna Ventralis radiis X, antice membranula connexa, ut fere infundibuliformis.
Pinna Ani radiis IX.
Pinna Caudæ integra, rotundata, radiis IX.
Piscis totus, una cum pinnis, nebulosus.

29. GOBIUS (pectinirostris) *dentibus maxillæ inferioris horizontalibus.* Fig. 3.

Corpus molle, squamis vix conspicuis, & fere nudum.

Mem-

Membrana branchiostega radiis III.
Maxilla superior *Dentibus* acerosis, minutissimis exasperata, sed nullis ad basin; *Canini* utrinque 3, longiores; *Primores* nulli.
Maxilla inferior fere plana, margine ciliata *Dentibus* setaceis, horizontalibus, patentibus extra maxillam, obtusiusculis & fere marginatis; *Canini* duo, inflexi; *Primores* nulli.
Lingua nuda.
Pinna Dorsalis anterior punctis albis adspersa, radiis V, simplicibus, mollibus in setas exeuntibus.
Pinna Dorsalis posterior radiis XXVI, mollibus, simplicibus, ad basin maculis albis & nigris, versus apicem vero fascia longitudinali alba.
Pinnæ Pectorales, radiis XIX, mollibus.
Pinnæ Ventrales sub pectoralibus, postice connexæ, ut unam omnino constituant, constantes radiis XII.
Pinna Ani ab ano ad caudam fere extensa, radiis XXV.
Pinna Caudæ acuminata, radiis XV.
Oculi in vertice capitis admodum approximati.

30. CLUPEA (Triza) *corpore ovato.*

Corpus figura Cyprini compressum.
Membrana branchiostega radiis V.
Pinnæ Dorsi in medio dorsi, radiis XIV.
Pinnæ Pectorales radiis XIII.
Pinnæ Ventrales radiis VIII.
Pinna Ani radiis XXVIII, distincta a pinna caudæ.
Pinna Caudæ bifurca radiis XXI.
Abdomen a gula ad anum usque carinatum & serratum, denticulis XXX.
Maxilla superior apice obtuso & breviore est.
Affinitate jungitur cum sequenti, quamvis specie diversissimæ; uterque Clupeæ affinis est, licet membrana branchiostega differat.

31. CLU-

31. CLUPEA (Mystus) *corpore ensiformi.* *Fig.* 12.
Membrana branchiostega radiis IX.
Caput læve, superne inæquale. *Os* interne scabrum
Maxillæ superioris spinæ capite longiores membranaceæ, ensiformes, antice denticulatæ.
Branchiæ IV, singulari modo introrsum pectinatæ
Pinna Dorsi in anteriore parte corporis, radiis XII, mollis, lanceolata.
Pinnæ Pectorales longissimæ, radiis XVII, longitudine pertingentes ad apicem pinnæ dorsalis.
Pinnæ Ventrales brevissimæ, radiis VI.
Pinna Ani ab ano ad caudam extensa, & cum pinna caudæ coadunata, linearis, radiis LXXXIV.
Pinna Caudæ integra, radiis XI.
Corpus album, maxime compressum, læve; *Abdomen* a capite ad anum carinatum & serratum denticulis seu spinis minimis.
Piscis malacopterygius, figura cultri.

32. CYPRINUS (auratus) *Mus. Reg.* p. 77. *Act. Stockh.* 1740. p. 403. t. 1. f. 3. 3. *Fn. Sv.* 331. T. 2. Hunc piscem omnium fulgidissimum, e China vivum adferri curavit & diu aluit Nobilissimus D. Lagerstrœm.

CLASSIS V.

INSECTA.

33. CANCER (Grapsus) *brachiurus, fronte retusa, thorace lateribus transversim striato.* *Fig.* 10.
Pagurus maculatus. *Catesb. Car.* 2. *t.* 36.
Corpus magnitudine pomi, totum cum testa & pedibus rufescens, maculis pallidis.
Testa rotundata, convexa, vertice dorsi transversim quasi rima depressa notato. *Latera* testæ lævia, striis transversis, quasi antrorsum imbricatis.
Caput supra verrucosum, antice valde retusum, cum duobus punctis prominulis in disco, margine infe-

inferiori obtuſo, obſolete crenulatum. Pone ſingulum oculum margo teſtæ duplici denticulo notatus, alias integer.

Antennæ breviſſimæ, vix manifeſtæ.

Brachia breviſſima, trigona, rugis imbricata, angulis inferioribus dentata.

Carpus ſupra verrucoſus, latere interiori ſpina ovato-lanceolata auctus.

Chelæ rubræ, parvæ, ſupra duobus tribusve angulis muricatis.

Digiti obtuſi, intus excavati, extus transverſim infra apicem linea punctati.

Pedes utrinque quatuor: Femoribus compreſſiuſculis ad apicem ſubdentatis. *Ungues* ſimplices, ſubulati, acuti, lateribus quadrifariam aculeati.

Cauda arcte inflexa, ſimplex.

34. JULUS (fuſcus) *pedibus utrinque* CXXVIII.

Corpus craſſitie pennæ cygneæ, ſpithamæum, conſtans ſegmentis lividis LXIV, margine fuſcis.

Pedes pallidi, CXXVIII. parium.

Antennæ clavatæ, articulis VI.

35. JULUS (craſſus) *pedibus utrinque* XCVI.

Corpus craſſitie digiti, pallidum, conſtans ſegmentis XLVIII, margine flaveſcentibus, inſtructum Pedibus XCVI. parium, pallidis ſive flaveſcentibus.

Antennæ flaveſcentes, capitatæ, articulis VI.

36. JULUS (ovalis) *pedibus utrinque* XX. Fig. 4.

Corpus fere ovale, livido fuſcens, glaberrimum, tectum ſegmentis XII, quorum primum & ultimum ſegmentum quartam globi partem refert.

Caput obtuſum, fuſcum, punctis excavatis adſperſum.

Antennæ filiformes, craſſiuſculæ, articulis VI ſubgloboſis conſtantes.

Pedes utrinque XX, compreſſi, terminati ungue incurvo, cum ſpina erecta a tergo.

CLAS-

CLASSIS VI.

VERMES.

37. HIRUDO (muricata) *Muſ. Reg.* 93. t. 8. f. 3.
Animalculum in Muſeo Regio deſcriptum & delineatum, ſicco pede tranſeo.

38. NEREIS (cærulea) *Muſ. Reg.* 1. p. 93.
Color huic omnino æneus.

Corpus refert julum, pedibus innumeris utrinque notatum.
Vermes macrorhynchoterus *Rondel. Aldr. inſ.* 736. *t.* 766. *f.* 1.

39. NEREIS (ſacculo induta). *Fig.* 5.
Hoc animal maxime ſingulare, quaſi medium inter Hirudinem & Nereiden cæruleam, nitidum, altera extremitate attenuatum tubo cylindrico, brevi.
Corpus conſtat cylindro craſſiore, induto membranæ pellucidæ, laxæ nec adhærenti, decuſſatim ſtriato; Hujus membranæ altera extremitas, animali interiori longior, ventricoſa, longitudinaliter ſtriata.

40. HOLOTHURIA (Phyſalis). *Fig.* 6.
Animal hoc in altiſſimo tantum pelago occurrit & natat, Nautis, quibus notiſſimum, dictum *Bydevind-Seglare.* Hoc quod in muſeo aſſervatur, tota ſtructura ita a reliquis animalibus omnibus differt, ut vix deſcribi queat, optamus itaque, ut aliquis vivum animal examinaret & delinearet; ſed cum non omnibus liceat adire Corinthum, in ſtructura externa conquieſcendum.
Corpus oblongum, inflatum, membranaceum, fuſcum dorſo carinato, crenato; altera extremitate obtuſum, & fere cavum; altera vero terminatum

Roſtro

Roſtro attenuato, recurvato; e medio ventris exit Seta longiſſima, craſſitie fili, baſin verſus craſſior & rugoſa, cæterum lævis.

41. PRIAPUS (equinus). *Muſ. Reg.* I. *p.* 93. *Deſcriptio* data eſt in Muſeo Regio.

42. PRIAPUS (humanus) *cylindricus ſtriis annularibus, glande ſtriis longitudinalibus elevatis.*

Corpus pallidum, penem quodammodo referens.
Truncus longitudine & craſſitie pollicis, cinctus ſtriis annularibus XL.
Baſis ipſa coſtat rugis CXI terminalibus, papillis ſubulatis, mollibus.
Glans ovalis exarata ſtriis XXIV, muricatis; *Os* glandis cinctum ruga ſeu ſulco profundo, in cujus centro concavitas, cincta Unguibus XII incurvis, prominet roſtro cylindrico, radiis compoſito.

43. MEDUSA (Porpita) *orbicularis, ſupra plana, ſubtus ſulcata & villoſa.* Fig. 7. 8.

Rariſſimum animal, ex Indiis allatum, gelatinoſo-cartilagineum, magnitudine ſeminis lupini majoris. *Corpus* orbiculatum, planum, integerrimum, *ſupra* (fig. 7.) ſubſtriatum ſtriis tuberculatis, ut tubercula annulos concentricos obſoletos referant; *ſubtus* (fig. 8.) convexum, centro concavo, ſulcatum a centro verſus marginem, & totum ſubtus tectum quaſi vellere molliſſimo, ex papillis laceris. Animal hoc exceptis villis ſubtus, quoad magnitudinem, craſſitiem, figuram, ſtrias, ſulcos, reliquaque omnia, petrificato *PORPITES* (fig. 9.) dicto, & in *Amœn. Acad.* I. *p.* 91. *t.* 4. *f.* 5. depicto, tam ſimile, ut ectypum ſuo Protypo non melius reſponderet. Nemo igitur inficias forſan ibit, quin Porpites ſit petrificatum hujus animalis, quanquam ex India allatum ſit, et Porpites apud nos vulgatiſſimus. Generationem itaque porpitarum, ex

ex materia calcarea, ſtellas madreporæ ſimplicis implente, non opus eſt fingere, inde enim porpites nec in latere inferiori concavitatem centralem, nec in latere ſuperiori radios obſoletos vel puncta annularia concentrica, nactus eſſet; de quo in *Muſeo Teſſiniano* p. 96. ad *Helmintholithem Porpitam: Protypus hujus eſt Meduſa parva, figura & magnitudine omnino Porpitæ. Animalculum ex India orientali inter ſargazo lectum, allatum & muſeo Hort. academici Upſalienſis transmiſſum a N. D. Lagerſtrœm, Conſiliario Commerciorum, ut de lapide hoc dubium in poſterum non ſit.*

44. ASTERIAS (lunata) *ſemiorbiculata.* *Fig.* 14.
Corpus depreſſum, referens lunam dimidiatam, cum ſuis cornibus, adſperſum undique punctis obſoletis, absque oris aut ani veſtigio.

45. ASTERIAS (pectinata) *radiata, radiis 5 geminatis: ſuperioribus pinnatis; inferioribus filiformibus.*
Stella chinenſis perelegans, dupliciter radiata. *Pet. gaz.* t. 4. f. 6.
Stella marina decacnemos fimbriata. *Barrel. icon.* t. 282. f. 1.
Corpus baſeos vix manifeſtum, exſerens *Radios* ſuperiores & inferiores X: *Radii ſuperiores* X, digitales, per paria ad baſin conjuncti; ſinguli alternatim imbricati, radiati ſecundum totam longitudinem, radiis numeroſiſſimis, ſenſim attenuatis, imbricatis; *Radii inferiores* breviores, filiformes, articulati, ſimpliciſſimi, anguſtiores.

46. CHITON (punctatus) *corpore punctato, teſtis octo.*
Corpus ovale, album, adſperſum punctis excavatis. *Teſtæ* VIII, transverſim oblongæ, lateribus rugoſæ, limbo fuſco, absque angulis.

47. PENNATULA (phoſphorea) *rachi ſummitate undique pinnata.* *Muſ. Reg.* 1. *p.* 96.
Corpus ſanguineum, referens pennam avis, conſtans rachi

rachi longitudine digiti, craſſitie pennæ anſerinæ, inferne cylindrica, glabra, baſi molliſſima, pallidiora; ſuperne ſcabra, pinnata: radiis parallellis, compreſſis, approximatis, numeroſiſſimis, ſecundis, latere interiori radiis minoribus, pectinatis; hi radii inferne minores ſunt, & ſurſum ſenſim majores molles.

Dubius hærerem, utrum hoc corpus vegetabile vel animale eſſet, ſi non inſequentem ſpeciem, Lophio tumido inſertam, pari modo ac Lernæa Caraſſii *Fn. Sv.* 1282, & baſi ſua ad partem dimidiam corpus Lophii oblique penetraſſe vidiſſem; unde veriſimile concludere poſſum, & animal, & Sertulariis affine eſſe, quanquam non articulatum. Shawius hanc in fundo maris, circa oras Barbariæ, abundanter reperiri, ibique candelæ inſtar per noctes lucere, ut piſces ſupernatantes & videri & numerari queant, commemorat; unde hæc penna campaniis urinatoriis loco candelæ inſervire poſſet.

48. PENNATULA (Sagitta) *rachi apice nuda. Fig.* 3.

Corpus, vix pollicis transverſi longitudine, refert pennam ſeu potius ſagittam pennatam, cujus Rachis cylindrica, baſeos longior, levis, teres, inſerta Lophio tumido; Summitas vero radiata brevior, levis, anguſtior, pinnata utrinque radiis patentibus, ſimplicibus, filiformibus, pluribus. Apex nudus obtuſiuſculus.

49. PENNATULA (mirabilis). *Muſ. Reg.* 1. p. 96. t. 1. f. 4. hæc Pennatulæ phoſphoreæ admodum affinis, alba tamen.

Baſis lævis & parva. *Rachis* in dorſo ſulcata & *Radii* lunares, breves, pectinati, molliſſimi, ſubrotundi, albi, diſtantes.

50. HYDRA (conglomerata). *Fig.* 1.

Crassities caulis pennæ tenuioris est, consistentia fili, longitudo pollicis, quæ basi tanquam radice adnectitur corpori solido, apex vero dividitur in ramos plurimos, inordinatos, brevissimos, irregulares, minime articulatos, qui iterum subdividuntur in ramulos pari ratione multifidos, summis apicibus obtusis, crassiusculis, conniventibus. Inter Polypos hodie cognitos hic maximus est, nec ex aqua dulci extractus, sed de Pelago, cujus genuinam figuram exhibere non licet, nisi ex specimine vivo, quòd nobis deest.

51. MADREPORA (polygama) *aggregata, stellis cylindricis duodecim-radiatis, cum intermixtis majusculis convexis cavis.* Fig. 15.

Hæc ingentem valvulam Matricis perlarum, a latere exteriore, crassitie pollicum duorum, undique tegit; & constat stellulis parvis, intus dissepimentis XII, in loculamenta XII distinctis, inter quas aliæ stellæ majores, paulo magis elevatæ, in centro foramine ovali hiantes, & intus omnino cavæ, cavitate cylindrica ad testam usque pervia. Corallium adeo peregrinum se nobis sistit, ut nullum autorem in memoriam revocemus, qui hujus mentionem fecerit.

Postquam historici naturales recentioris ævi observarunt, Madreporas a vermibus vel medusis, in societate viventibus, construi, minus alienum foret, si conjiceremus, in hoc Corallio, prout apud formicas & apes, diversos esse sexus, & animalia stellas majores inhabitantia fœcunda, & in minoribus neutra esse; quod heic tantum monemus, ut si oculati spectatores incidant in eandem Madreporam vivam, non prætermittant in hanc rem acutius inquirere.

52. CORALLIUM (chinense) *alabastrinum polymorphon.* Fig. 11.

Lapis

Lapis hic a Sinensibus, in vasculis & tapeziis illorum, in petrarum rupiumque perforatarum speciem, depictus ubique occurrit.

Lithologis incognitam adeo speciem lapidis e China huc transferri curavit N. D. Lagerstrœm; constat non rupe, sed lapide libero, spithamæ magnitudine, crasso & variæ structuræ, ut duo vix similes reperiantur; albidus est, semipellucidus ut alabastrum, cum aqua forti non effervescens, quo a reliquis differt coralliis; præterea nec poros, nec stellas habet, & cultro radi potest; substantia interna homogenea, impalpabilis & æqualiter compacta, ut Tophus non sit; hinc inde maculæ inæquales, fuscæ, cum aqua forti effervescentes, in superficie externa occurrunt: lævis plerumque est, interdum rugis subparallelis, inæqualibus notatus. Ossi aliquantum similis, notabili tamen pondere, & omnino lapideus. In littoribus a mare ejectus reperitur, & cavitates illius a zoophytis exsculptas esse, valde probabile videtur.

APPENDIX.

ALGÆ.

53. FUCUS (Tendo). *Spec. Plant.* 1162. *n.* 27.
Fucus indicus teres, setam piscatoriam referens, longissimus. *Pluken. alm.* 160. t. 184. f. 8.
Fucus hic crassitie setæ suillæ, pallidus, longitudine VI vel VII pedum, teres, subdiaphanus, tenacissimus instar tendinis, basi angustissimus, & fere capillaris, apice vero crassiore terminatus granulo subovato mucilaginoso.

Singulare est productum maris, & quasi ab ipsa natura hominibus loco fili destinatum, quo & Chinenses summa cum utilitate utuntur, quod in fila contorquent triplicata, tanti roboris, ut manibus

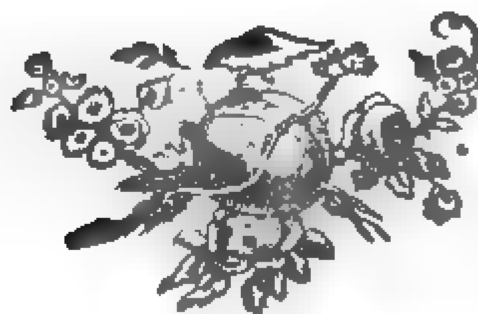
vix ac ne vix quidem, a validiſſimo queant rumpi, quorum ſpecimina ſimul miſſa, in Muſeo aſſervantur.

Planta hoc tempore Botanicis minus eſt cognita.

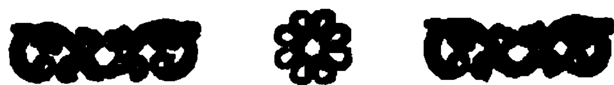

TABULA III.

1	Hydra	*glomerata*	50
2	Fucus	*Tendo*	53
3	Gobius	*pectinirostris*	29
4	Julus	*ovatus*	36
5	Nereis	*ſacculo induta*	39
6	Holothuria	*Phyſalis*	40
7	Meduſa	*Porpita*	43
8	eadem		43
9	Porpites	*lapis*	43
10	Cancer	*ruricola*	33
11	Corallium	*chinenſe*	53
12	Clupea	*Myſtus*	31
13	Pennatula	*Sagitta*	48
14	Aſterias	*lunata*	44
15	Madrepora	*polygama*	51

LXII.

LXII.

CENTURIA I. PLANTARUM

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita

A

ABRAH. D. JUSLENIO

W - Gotho.

Upsaliæ 1755. *Februar.* 19.

---

§. I.

Plantas, quæ inter omnia humano generi maxime profuerunt, non in illis tantummodo rebus, quæ ad victum & amictum pertinent, sed &, quæ ad forum medicum spectant, familiares sibi reddere, sapientiores hominum, a primis quoque temporibus, solliciti fuerunt. Medicis, præ ceteris, maximam certe debemus gratiam, quod cognitionem plantarum in formam disciplinæ redegerint, nostrumque est, scientiam hanc magis magisque excolere. Quantum luminis nobilissimæ huic arti nostris temporibus accessit, omnibus notum est, adeo ut nullam plantam accurate descriptam & cognitam agnoscamus, priusquam illam ad proprium genus referre, atque adæquata differentia specifica ab aliis distinguere possimus. Nobiliss. Dom. PRÆSES doctrinam hanc in suis *Speciebus Plantarum* valde ne-

cessariis optime perpolivit, in quibus omnes illas plantas, quæ tunc temporis quoad fructum & reliquas partes satis perspectæ fuerunt, rite delineavit. Quot vero plantæ, in hancce Floræ scenam, accuratis & concinnis descriptionibus ornatæ postea prodiere, in duobus Speciminibus Academicis, *Demonstrationibus Plantarum* scilicet & *Herbario Amboinensi* videre licet, ubi sequentia ante oculum ponuntur.

Demonstr. Plant.	Herbar. Amb.
Monarda *mollis.*	Piper *decumanum.*
Salvia *agrestis.*	Convallaria *fruticosa.*
Festuca *barbata.*	Menispermum *flavum.*
Avena *nuda.*	Adenanthera *falcata.*
Crucianella *patula.*	Rhizophora *caseolaris.*
Datura *ferox.*	Rhizophora *corniculata.*
Asclepias *exaltata.*	Garcinia *celebica.*
Eryngium *tricuspidatum.*	Psidium *Cujavus.*
Eryngium *trifidum.*	Myrtus *leucadendra.*
Bupleurum *semicompositum.*	Dolichos *tetragonolobus.*
Erysimum *repandum.*	Dolichos *pruriens.*
Malva *parviflora.*	Hernandia *ovigera.*
Lathyrus *annuus.*	Ricinus *Mappa.*
Trifolium *retusum.*	Ricinus *Tanarius.*
Micropus *erectus.*	Momordica *trifolia.*
	Ophioglossum *pendulum.*

§. II.

Ex Speciebus Plantarum unicuique patet, quot plantæ peregrinæ & antea incognitæ ex indefesso labore nostratium, ut exteros reticeam, utpote celeberrimi Aboensium Professoris KALM, OSBECK, LOEFLING, dudum innotuerunt. Hisce accedunt multæ, eæque exoticæ, quæ ultimis hisce annis ex industria Virorum, de re herbaria optime meritorum, LOEFLING, b. m. Doctoris HASSELQUIST, SAUVAGES, AYMEN, MONNIER, reliquorum, inventæ & accurate descriptæ sunt. Unicuique igitur, qui nobilissimam hanc artem in pretio habet, illam tam immobilibus superstructam fundamentis

ientis augere injunctum esse crediderim. Ego quidem, qui per aliquod temporis spatium studiorum gratia ad hanc amœnissimam Musarum sedem commoratus sum, & qui jucundissimam hanc doctrinam, primis tantum, ut ajunt, labiis tetigi, illam tanto amplexus sum amore, adeo ut plantam minus frequentem & rarissime obviam velut gemmam quandam pretiosam æstimaverim, mihique magis gratum fuerit, si illam rite explicare & accurate describere valuerim, quam si vel difficillimum problema resolvissem; & quoniam mihi copia fuit, plurimas plantas exoticas atque nuperrime detectas, apud Nobilissimum Dominum PRÆSIDEM videndi, ipsum exoravi, ut mihi potestas daretur ex illis centuriam eligendi, eamque ut primum tirocinium Botanicorum disquisitioni submittendi, quam L. B. æqui bonique consulere dignetur, qua par est animi veneratione humillimus oro.

1. VERONICA (*montana*) racemis lateralibus paucifloris, calycibus hirsutis, foliis ovatis rugosis crenatis petiolatis, caule debili.

Veronica procumbens. *Hall. gœtt.* 2. *p.* 235. *descr.*

Chamædrys spuriæ adfinis rotundifolia scutellata. *Bauh. pin.* 249.

Alysson dioscoridis montanum. *Col. ecphr. I. p.* 286. *t.* 288.

Habitat in montanis Matesii Italiæ & Geismari Germaniæ *umbrosis.*

2. ZIZIPHORA (*hispanica*) foliis ovatis, floribus racemoso-spicatis, bracteis obovatis nervosis acutis.

Habitat in Hispania. *Lœfl.* 144.

Descr. Caulis brachiatus. *Folia* ovata, petiolata; vix crenata. *Spicæ* laxæ, racemos caulemque terminantes, oblongæ: *Bracteis* folio majoribus, obovatis, nervosis, acutis, integerrimis, ciliatis. *Flores*

terni intra singulam *Bracteam*, longitudine bracteæ. *Calyces* cylindrici, inferne crassiores, sessiles, hispidi. *Corollæ* limbo parvæ. *Stamina* duo.

3. IRIS (*pyrenaica*) corollis barbatis? foliis repandis.
Iris humilis pyrenaica, foliis repandis, e luteo virescentibus. *Tournef. inst.* 361.
Iris humilis pyrenaica, foliis repandis virescentibus cum lineis cæruleis. *Tournef. inst.* 361.
Habitat in Pyrenæis.

4. SCHOENUS (*capensis*) culmo tereti ramosissimo vaginato, spicis ovatis nudis.
Canna capitis bonæ spei, spicis juliformibus. *Scheuchz. gram.* 352.
Juncus e capite bonæ spei, paniculis fuscis juliformibus. *Breyn. cent.* 1. *t.* 91.
Habitat ad Caput Bonæ Spei.

5. LYGEUM (*Spartum.*) *Læfl.*
Spartum herba alterum. *Clus. hist.* 2. *p.* 220. *f.* 2.
Gramen sparteum secundum, panicula brevi, folliculo inclusa. *Bauh. pin.* 5.
Habitat in Hispania. ♃

6. PHALARIS (*aquatica*) panicula spiciformi ovato-oblonga, glumis carinatis lanceolatis.
Gramen typhinum phalaroides majus bulbosum aquaticum. *Barr. rar.* 1200. *t.* 700. *f.* 1.
Gramen phalaroides hirsutum, spica longissima. *Buxb. cent.* 4. *p.* 32. *t.* 53.
Habitat in Ægypto & *ad* Tyberin.
Descr. *Culmus* arundinaceus, Foliis solidiusculis. E vagina folii supremi subventricosa *Spica* ovato-oblonga, glabra, vel potius panicula arcta. *Glumæ* lanceolatæ, glabræ, carinatæ, utrinque nervo exaratæ.

7. PHALARIS (*bulbosa*) spica cylindrica, glumis carinatis.
Phalaris bulbosa, albo semine. *Scheuchz. gram.* 53.
Habitat in Oriente. ♃ *Descr.*

Descr. *Spica* pollices duos longa: *Glumis* carinatis, ovatis, minoribus, arcte in ſpicam congeſtis.

8. POA (*rigida*) panicula lanceolata ſubramoſa, floribus alternis ſecundis. *Royen. lugd. bat.* 62. *Guett. ſtamp.* 62. *Dalibard pariſ.* 30.

Gramen arvenſe, filicina duriori panicula. *Barrel. icon.* 49.

Gramen loliaceum murorum duriuſculum, ſpica erecta rigida. *Moriſ. hiſt.* 3. *p.* 182. *ſ.* 8. *t.* 2. *ſ.* 9.

Gramen panicula multiplici. *Baub. pin.* 3. *prodr.* 6.

Gramen exile duriuſculum in muris & aridis proveniens. *Raj. angl.* 410.

Habitat in Gallia, Anglia. ⊙

9. BROMUS (*madritenſis*) panicula rariore erecta, ſpiculis linearibus: intermediis geminis.

Bromus panicula ſpicata rariſſima, ſpiculis linearibus alternis: pedicellis incraſſatis. *Læfling.*

Gramen bromoides pumilum, locuſtis erectis majoribus ariſtatis. *Scheuchz. gram.* 260.

Bromus ſterilis, erecta panicula, major. *Barr. icon.* 76. n. 1.

Habitat in Hiſpania.

Descr. *Culmi* bipedales, læves, geniculis tumidis. *Folia* latiuſcula, mollia. *Panicula* laxa, rarior. *Spiculæ* rectæ, lineares, erectiuſculæ, ternæ, ſæpius propriis *pedunculis*, & quartus inſuper *pedunculus* ſæpius diſtachyos. *Ariſtæ* longæ, erectæ.

10. BROMUS (*rubens*) panicula faſciculata, ſpiculis ſubſeſſilibus villoſis, ariſtis erectis.

Gramen panicula molli rubente. *Baub. hiſt.* 2. *p.* 464?

Habitat in Hiſpania. *Læfling.*

Descr. *Spiculæ* numeroſæ, oblongæ, villoſo-ſcabræ, glumis ſubulatis, longe ariſtatis, in faſciculum ovatum congeſtæ, ſubſeſſiles. *Gluma* ſupra ariſtam acuta eſt; *gluma* exterior ciliata.

11. BROMUS (*scoparius*) panicula fasciculata, spiculis subsessibilibus glabris, aristis patulis.

Habitat in Hispania.

Descr. *Panicula* ovata ex *spiculis* subsessilibus, ovato-oblongis, glabris; *aristis* non erectis, sed extrorsum versis; *Gluma* supra aristam obtusa est.

12. STIPA (*tenacissima*) aristis basi pilosis, panicula spicata, foliis filiformibus. *Læfling.*

Gramen sparteum I, panicula comosa. *Baub. pin.* 5.
Spartum herba Plinii. *Clusii hist.* 2. *p.* 220.

Habitat in Hispaniæ *collibus sabulosis.* ♃

13. TRITICUM (*junceum*) calycibus truncatis quinque-floris, foliis involutis.

Gramen, tritici spica muticæ simili, angustifolium. *Baub. pin.* 9. *theatr.* 132. *prodr.* 18. *t.* 17. *Scheuchz. gram.* 7.

Habitat in Helvetia, Oriente. ♃

14. ELYMUS (*philadelphicus*) spica pendula, spiculis sexfloris: inferioribus ternatis, superioribus binatis.

Habitat in Pensylvania. *Kalm.* ♃

Descr. Habitus & tota structura simillima E. canadensi, sed *Spica* in hac omnino apice nutat ultra basin; at in illa spica parum obliqua persistit. *Spiculæ* in hac sexfloræ, in illa quadrifloræ, sed inprimis spiculæ, & præcipue intermedia, in hac latus planum, uti triticum, culmo obvertit. In illa & reliquis latus angulatum scapo obvertit. Hæc aristas minus rectas, & parum flexuosas, etjam dum floret, illa vero rectas habet; hæc spicas magis villosas, quam illa gerit.

Spiculæ sunt patulæ, villosæ, aristatæ. Calyx spicula dimidio brevior.

15. SCA-

15. SCABIOSA (*graminifolia*) corollulis quinquefidis, foliis lineari-lanceolatis integerrimis, caule herbaceo.
Scabiosa argentea angustifolia. *Bauh. pin.* 270. *prodr.* 127. *f.* 127.
Scabiosa graminea argentea. *Bauh. hist.* 3. *p.* 12.
Asterocephalus argenteus graminifolius, flore cæruleo. *Vaill. paris.* 248.
Habitat in alpibus Helveticis, Tridentinis, Baldi. ♃

16. CERINTHE (*orientalis*) foliis lanceolatis hispidis, seminibus quaternis distinctis, fructibus pendulis.
Symphytum orientale, echii folio minori. *Tourn. cor.* 6?
Habitat in Ægypto. b. m. D. Hasselquist.
Descr. Caules teretes, hispidi. *Folia* alterna, sessilia, integerrima, hispida pilis viridibus aut albicantibus. *Ramus* terminatus duplici racemo: *Bracteis* lanceolatis, angustioribus, hispidis. *Flores* pedunculati; *Calycis* foliola e cordata figura in linearem transeunt. *Corolla* quinquefida segmentis subulatis, acutis, patulis; *Stamina* subulata, longitudine corollæ. Differt ergo a Cerinthe echioide; quod non pilis flavescat; quod corolla non obtusa; quodque calyx fructus non erectus, nec foliolis lineari-lanceolatis.

17. MIRABILIS (*odorata*) caule dichotomo, floribus sessilibus erectis solitariis axillaribus.
Admirabilis Jasmin rossa. *Clus. hist.* 2. *p.* 90.
Jalapa officinarum. *Mart. cent.* 1. *t.* 1.
Habitat in America. ♃
Descr. Similis Mirabili Jalappæ, sed *Folia* magis cordata & magis acuminata. *Caulis* & *Rami* dichotomi minores; *Floribus* e dichotomia. *Corollæ* limbo 5-fido & emarginato patente, nec erecto; *Staminibus* pistillo sensim brevioribus, nec longitudine

dine æqualibus; *Corollis* odoratis, *tubo* corollæ subpiloso.

18. MIRABILIS (*longiflora*) foliis subvillosis, floribus confertis terminalibus longissimis nutantibus. *L. act. Stockh.* 1755. *p.* 176. *t.* 6.

Mirabilis caule foliisque villosis & glutinosis, tubo floris pedali. *Monnier.*

Alzoyath Mirabilis mexicana. *Hern. mex.* 170. *f.* 2.

Habitat in Mexico. *D. Monnier.* ♃

Descr. Planta tota villosa, viscosa. *Folia* summa sessilia, cordata. *Flores* terminales, sessiles, fasciculati. *Corollæ tubus* filiformis, semipedalis, villosus, laxus, *limbo* albo, tubo breviore. *Stamina* & *pistilla* purpurascentia: Antheris flavis: *Stigma* valde muricatum. Odor gratissimus.

19. SOLANUM (*pimpinellifolium*) caule inermi herbaceo, foliis pinnatis integerrimis, racemis simplicibus.

Habitat in Peru. ☉

Descr. Habitus & statura & omnia Solani Lycopersici. *Fructus* similes varietati β, at differt a 9. Sp. Pl. omnino, 1.) *Caule* lævi, nec ullis pilis, neque in pedunculis, adspersis uti illa. 2.) *Foliis* glabris, integris, cordatis, nec ullo modo incisis, aut dentatis, uti illa. Cæterum forte orta ab illa, uti tota structura convenit. *Pedunculi* structura ut in 8. 9. 10. Sp. Pl. *pedicellis* etjam geniculatis, *racemo* nudo, ut 8. 9. ibid., nec folioso ut 10.

20. PHYLICA (*radiata*) foliis linearibus triquetris sparsis, caule piloso, bracteis apice coloratis glabrisque.

Chrysanthemum ericoides coronatum capitis bonæ spei. *Breyn. cent.* 165. *t.* 82. *Pluk. mant.* 47. *t.* 454. *f.* 7.

Habitat ad Caput Bonæ Spei. ♄

Descr.

Descr. Frutex ramis tenuibus, pilis longis raris adspersis. *Folia* sparsa, linearia, triquetra, fere canaliculata, acuta, raris pilis sæpius adspersa. *Flores* aggregati, sessiles, solitarii, laterales, cincti radio albo, *bracteis* foliaceis, apice niveis, glabris. *Flosculi* sessiles, radio breviores, quinquefidi, cum *stamine* & *squamula petali* intra singulam laciniam corollæ; *stylus* simplex.

21. HERNIARIA (*fruticosa*) caulibus fruticosis, floribus quadrifidis.

Herniaria fruticosa, viticulis lignosis. *Tourn. inst.* 507.

Habitat in Hispania. ♄

Descr. Calyx tetraphyllus. *Stamina* quatuor fertilia, & quatuor sterilia loco petalorum. *Læfling.*

22. BUPLEURUM (*fruticescens*) frutescens, foliis linearibus, involucro universali partialibusque. *Læfling.*

Bupleurum fruticans angustifolium hispanicum. *Barr. rar.* 623. *t.* 1255.

Bupleurum hispanicum arborescens, gramineo folio. *Tourn. inst.* 310.

Habitat in Hispaniæ *collibus aliis.* ♄

23. SELINUM (*Monnieri*) umbella conferta, involucro universali reflexo, seminibus quinque costis membranaceis.

Æthusa s. Cicuta minor hirsuta, semine parvo. *Monnier.*

Habitat in Gallia *australi.*

Descr. Planta Æthusam refert, sed folia tenerius tripinnata. *Caulis* pedalis, angulatus, lævis. *Rami* multi, alterni, subdivisi, caule altiores. *Folia* tripinnata, lævia, *segmentis* sublinearibus, obtusiusculis, planis, lævibus, non vero nitidis. *Pedunculi* universales membranacei, amplectentes ramos. *Umbella* conferta. *Involucrum* universale sim-

Descr. Planta bipedalis, erecta. *Caulis* subvillosus: *ramis* alternis, firmis. *Folia* lata, lanceolata, trinervia, obtusiuscula, tomentosa. *Flores* parvi, albo-purpurascentes.

30. DIANTHUS (*superbus*) floribus paniculatis, squamis calycinis brevibus acuminatis; corollis multifido-capillaribus, caule erecto.

Caryophyllus simplex alter, flore laciniato odoratissimo. *Bauh. pin.* 210.

Caryophyllus sylvestris VI. *Clus. hist.* 1. *p.* 284.

Habitat in Germania, Gallia Narbonensi, Dania. ♃

Descr. Hæc planta ita similis est Hyssopo non florens, ut non opus habeat descriptione, sed mox ideo dignoscitur. *Caulis* sesquipedalis, strictus, apice dichotomus, erectus. *Folia* viridia, nec glauca, latiora quam in reliquis speciebus Petalis multifidis; *Calycis squamæ* breves, ovatæ, acutæ. *Corollæ petala* purpurascentia, profunde multifida, verses *ungues* supra griseo barbata, reflexa. *Calyces* obscure purpurascentes. Corolla magis lacera, in capillaria segmenta, & fere ad basin, quam in reliquis, pulchro spectaculo; noctu odoratissima.

Differt hæc a *Dianthо arenario* Caule erecto, nec declinato; sesquipedali, nec digitali; Ramis floriferis marginibus scabris, nec teretibus lævibus; Petalorum maculá barbata enervi, nec nervis 3 superne conniventibus; Foliis latioribus margine scabris, nec lævibus.

31. ARENARIA (*montana*) foliis lanceolato-linearibus scabris, caulibus sterilibus longissimis procumbentibus.

Alsine foliis linearibus acuminatis, petalis florum integris calyce duplo longioribus. *Monn. obs.* 127.

Habitat in Galliæ *australis montibus.*

Descr.

escr. *Caules* digitales, purpurascentes, florentes erecti; steriles *rami* procumbentes longis flagellis. *Folia* lanceolata, linearia, acuminata, scabra *margine* & *carina* magis scabra. *Pedunculi* solitarii, folio longiores, uniflori, subhirti; *Calyces* acuti. *Corollæ* magnæ. *Petala* alba, ovata, nervosa. *Stamina* & *Pistilla* alba.

. SEDUM (*hispanicum*) foliis teretiusculis acutis: radicalibus fasciculatis; cyma pubescente.

Sedum hispanicum, folio glauco acuto, flore albido. *Dill elth.* 342. *t.* 256. *f.* 332.

Habitat in Hispania. ♃

33. SEMPERVIVUM (*hirtum*) foliis caule petalorumque apicibus hirtis.

Sedum majus montanum, foliis dentatis. *Baub. pin.* 283.

Cotyledon altera montana. *Clus. hist.* 2. *p.* 63.

Habitat in Tauro Rastadiensi.

Descr. *Folia* radicalia acuminata, ciliata. *Caulis* subhirsutus, foliis ciliatis villosis. *Petala* valde longa, apice & margine subtus hirta.

34. PRUNUS (*insititia*) spinosa, foliis ovatis subtus villosis, pedunculis geminis.

Pruna sylvestria præcocia. *Baub. pin.* 444.

Prunus sylvestris major. *Raj. hist.* 1528.

Habitat in Anglia, Germania. *Tyska Slån.*

Descr. Arbor magnitudine Pruni domesticæ. *Rami* fusco-rubri, læves; *ramuli* nonnulli *spina* terminati. *Stipulæ* lineares, ciliatæ, acutæ, basi bifidæ, nec ut in P. domestica simplices & indivisæ. *Folia* ovata, supra glabra, nec ut in domestica subvillosa, subtus villosa. *Gemmæ* floriferæ promunt pedunculos duos, ut in domestica. *Calyces* glabri, nec villosi ut in domestica.

35. POTENTILLA (*opaca*) foliis radicalibus quinatis cuneiformibus ſerratis; caulinis ſuboppoſitis, ramis filiformibus decumbentibus.

Quinquefolio ſimilis enneaphyllos hirſuta. *Bauh. pin.* 325. *prodr.* 139.

Quinquefolium minus repens lanuginoſum luteum. *Bauh. pin.* 325.

Quinquefolium IV, flavo flore, 2 ſpecies. *Cluſ. hiſt.* 2. *p.* 106. *t.* 106.

Habitat in Helvetia, Baldo, Auſtria, Bohemia.

Deſcr. Radix nigra, fibroſa, e cujus capitulo fibræ nigræ foliorum rudimentis obvallatæ. *Pedunculi* plures, digitales, villoſi, *Foliis* quinatis, raro ſeptenatis, rarius novenatis: *Foliolis* cuneiformibus, retuſis, profunde ſerratis ſecundum totam fere longitudinem, exterioribus ſenſim minoribus, *villis* vagis albis, præſertim, ſubtus adſperſis, viridibus nec nitidis. *Caules* multi, ſpithamæi, filiformes, virides, villis raris longis, *bracteis* latis, bifidis, oppoſitis foliolis 3 ſæpe in uno, ſeſſilibus. *Petala* emarginata, flava. *Piſtilla* piloſa. Similis *P.* vernæ, ſed *Caulis* viridis, villoſior. *Folia* radicalia ſeptenata, magis villoſa, majora; *Caules* magis filiformes; *Radix* atra.

36. MIMOSA (*pigra*) foliis bipinnatis oppoſite aculeatis: ſpina erecta longiore inter ſingula partialia.

Æſchynomene ſpinoſa quinta. *Comm. hort.* 1. *p.* 59. *t.* 30.

Æſchynomene foliis acaciæ latioribus, frondibus longiſſimos aculeos habentibus. *Breyn. cent.* 1.

Habitat in America *meridionali.* ♄

Deſcr. Caulis adſperſus aculeis geminis recurvis. *Folia* ſæpius ſexjuga: pinnis multijugis. *Aculei* in *petiolis* univerſalibus recurvati, inter ſingula partialia oppoſiti ad latus. At aculeus rectus, erectus, longior, inter ſingula paria partialium loco *glandulæ.*

Capi-

Capitula globosa. *Legumina* membranaceo-compressa, articulata, scabra.

37. CISTUS (*lævipes*) suffruticosus adscendens exstipulatus, foliis alternis linearibus glabris, pedunculis racemosis.

Chamæcistus, ericæ folio, luteus elatior. *Baub. pin.* 466.

Helianthemum tenuifolium glabrum erectum, luteo flore. *Baub. hist.* 2. *p.* 18.

Habitat Monspelii. ♄

Descr. Caulis lignosus, adscendens, nudus. *Folia* alterna, remota, linearia, glabra, etjam margine; ex singulis *alis* Folia conferta, primordia ramorum, sed breviora. *Racemus* terminalis ramorum laxus, villoso-viscidus. *Pedicelli* remoti, glaberrimi. *Calyx* leviter hispidus.

Obs. Adeoque hujus synonyma non sunt Cisti Fumanæ.

38. CISTUS (*arabicus*) suffruticosus stipulatus, foliis alternis lanceolatis planis lævibus.

Habitat in Arabia. *D. Hasselquist.* ♄

Descr. Planta pedalis, suffruticosa, diffusa. *Folia* lanceolata, plana, glabra, acuta; tenella vero subpubescentia. *Stipulæ* geminæ, minimæ. *Pedunculi*, ex alis foliorum superiorum, solitarii, uniflori. *Calyces* foliolis tribus, ovato-cordatis, acutis, magnis; duobus inferioribus linearibus, acutis, patentibus. *Fructus* nutat crassus.

39. CLEMATIS (*virginiana*) foliis ternatis: foliolis cordatis scandentibus serrato-angulatis.

Clematis virginiana pannonicæ similis. *Pluk. mant.* 51. *t.* 389. *f.* 4.

Clematis aquatica trifoliata late scandens, floribus albis odoratis. *Clayt. virg.* 62. *n.* 270.

Clematis floridensis, flore albo odoratissimo. *Albin. anat.* 1. *p.* 79. *t.* 7.

Habitat in Penſylvania. ♃

Deſcr. Caules ſcandentes, altiſſimi. *Folia* ternata; foliola rarius & profunde ſerrato-angulata, nuda, cordata, venoſa; Folia floralia ſimplicia, ſena, aut ſubverticillata, integerrima, triloba aut indiviſa. *Pedunculi* ſimplices & triflori, mixti. *Corolla* tetrapetala, alba, patens, ſubtus tomentoſa; *Petalis* ovato-oblongis, patulis, nec lanceolatis. *Stamina* & *Piſtilla* albo-flaveſcentia. *Petioluli* foliorum compoſitorum ſe convolvunt & ſcandunt.

40. TEUCRIUM (*pumilum*) capitulis ſeſſilibus terminalibus, foliis linearibus planis quadrifariis confertis, caule procumbente tomentoſo. *Læfling.*

Polium hiſpanicum montanum pumilum, roſmarini folio, flore rubro. *Tourn. inſt.* 207.

Polium montanum pumilum rubrum, viridi ſtœchadis folio, caule tomentoſo. *Barr. ic.* 192.

Habitat in Hiſpania.

41. OCYMUM (*americanum*) foliis ſublanceolatis acuminatis ſerratis, racemis rotundis, caule ſubherbaceo.

Habitat in America. *Miller.* ☉

Deſcr. Caulis erectus, pedalis, ſtrictus, teretiuſculus, ſcaber, articulatus, lateribus oppoſitis canaliculatis. *Rami* oppoſiti, ſimplices, breviores. *Genicula* inter petiolos barbata. *Folia* oppoſita, petiolata, lanceolata ſeu lanceolato-ovata, acuta, nuda, argute ſed vix manifeſte ſerrata, baſi canaliculata. *Petioli* longitudine dimidii folii, pilis longis adſperſi. *Racemi* terminales, ſolitarii: *Verticillis* rotundis, ſexfloris, remotis, exceptis *bracteis* duabus, oppoſitis, caducis, ovato-lanceolatis, longitudine florum, pilis ratis ciliatis. *Calyces* ante floreſcentiam reflexi: *Labio* ſuperiore ovato, baſi gibbo, piloſo; inferiore quadrifido. *Corolla* alba, calyce

calyce duplo major. *Stamina* ocymi, alba, longitudine corollæ. *Stylus* incarnatus.

42. ANTIRRHINUM (*saxatile*) foliis lanceolato-linearibus sparsis villosis; inferioribus quaternis; caule decumbente piloso, floribus spicatis.

Linaria valentina saxatilis & perennis villosa, flore luteo. *Tournef. inst.* 169.

Habitat in Hispania. *D. Monnier.* ♃

Descr. Radix perennis: *Caules* decumbentes, villosi, superne ramosi. *Folia* sublinearia, acuta, sparsa, pubescentia: inferiora quaterna. *Spicæ* terminales. *Bracteæ* & *Calyces* villosi. *Corollæ* flavæ.

Differt ab Antirrhino hirto: Caulibus non erectis; Foliis angustioribus & confertioribus; Radice perenni; Floribus minoribus; Calycibus æqualibus.

43. ANTIRRHINUM (*glaucum*) foliis quaternis subulatis, caulibus erectis.

Linaria foliis confertis linearibus carnosis. *Hall. gœtt.* 2. *p.* 306.

Linaria maritima foliis succulentis. *Buxb. cent.* 4. *p.* 23. *t.* 37?

Habitat in Hispania. ☉

Descr. Radix annua. *Caules* fere pedales, erecti, uti tota planta glauco-virides, teretes. *Folia* subulata, subtus planiuscula, succulenta, erecto-patula; superiora alterna, ramea. *Spica* rarior, terminalis. *Calyx* patulus apicibus reflexis, uti *bracteæ*. Calycis foliolum supremum duplo longius est. *Corollæ* flavæ, ad faucem fere fulvæ, glabræ, *labio* inferiori divaricato. *Calcar* longum, acutum, lineis cærulescentibus striatum. Similis Linariæ arvensi, sed *calyx* glaber, & *Corollæ* quadruplo majores.

44. ANTIRRHINUM (*junceum*) foliis linearibus alternis, caule paniculato virgato, floribus racemosis.

[illegible]

45. [illegible] foliis [illegible]

[illegible]

46. IBERIS ([illegible]) [illegible]

Thlaspi [illegible] purpurea. Bauh. [illegible]

Habitat in Cappadocia, Arabia. [illegible]

Descr. Radix [illegible]. Caulis teres, [illegible]. Folia [illegible], integerrima, acutiuscula, avenia, [illegible] glabra. Rami simplices ex [illegible] inferiore [illegible] summa, non vero intermediis. Flores [illegible] parvi, rubri; utrum vero [illegible] in specimine non vidi; ex facie [illegible] lae magnae, lato margine membranaceo, apice [illegible] basi etiam bilobae. Semina duo in singulo [illegible]

47. IBERIS (*pinnata*) foliis linearibus pinnatifidis.

Thlaspi umbellatum, nasturtii folio, monspeliacum. *Bauh. pin.* 106.

Thlaspi alterum minus umbellatum, nasturtii hortensis folio, narbonense. *Lob. ic.* 218.

Habi

Habitat in Europæ *maritimis.*

Descr. Caulis ſpithamæus, ſuperne ramoſus, corymboſus. *Folia* linearia, pinnatifida, glabra. *Flores* corymboſi, *petalis* duobus exterioribus duplo majoribus.

48. SISYMBRIUM (*tenuifolium*) foliis integerrimis: infimis tripinnatifidis, ſupremis integris. *Guett. ſtamp. p.* 150. *Dalibard pariſ.* 204. †

Sinapi erucæ folio. *Bauh. pin.* 99.

Eruca tenuifolia perennis. *Bauh. hiſt. p.* 861. *Vaill. pariſ.* 50.

Habitat in Gallia, Italia, Helvetia.

Obſ. Conferantur Planta & Synonyma cum Sinapi ſylveſtri.

49. SISYMBRIUM (*Læſelii*) foliis pinnato-haſtatis acutis hirtis, caule retrorſum hiſpido.

Eryſimum anguſtifolium majus. *Bauh. pin.* 107.

Eryſimum hirſutum, ſiliquis erucæ. *Læſel. pruſſ.* 69. *t.* 14.

Eryſimum foliis pinnatis: extrema pinna triangula dentata, petiolis longis hirſutis. *Hall. gœtt.* 2. *p.* 248.

Rapiſtrum montanum, irionis folio, macroleptoceraton. *Columm. ecphr.* 1. *p.* 266. *t.* 268.

Habitat in Boruſſia, Gedani, *in montanis Æquicolor.* ♂

Obſ. Adeoque Synonymum Columnæ in Siſymbrio altiſſimo excludatur.

50. ERYSIMUM (*hieracifolium*) foliis lanceolatis ſerratis. *Roy. lugdb.* 342. *Dalib. pariſ.* 201.

Leucojum luteum ſylveſtre hieracifolium. *Bauh. pin.* 201. *prodr.* 102.

Leucojum ſylveſtre inodorum, flore parvo pallidiore. *Raj. hiſt.* 781.

Habitat in Gallia. ♃

51. CHEIRANTHUS (*maritimus*) caule ramoso diffuso; foliis lanceolatis acutiusculis, antheris eminentibus.

Hesperis maritima supina exigua. *Tourn. inst.* 223.

Leucojum maritimum parvum, folio virente crassiusculo. *Baub. hist.* 2. *p.* 877.

Habitat in Europæ *australis maritimis.* ☉

Descr. Differt a Cheirantho chio in paucis: *Caule* diffuso. *Foliis* lanceolatis acutis, vix utrinque unica serratura notatis, in chio pluribus. *Staminibus* & *pistillis* extra *tubum* floris prominentibus.

52. BRASSICA (*chinensis*) foliis ovalibus subintegerrimis, floralibus amplexicaulibus lanceolatis, calycibus ungue petalorum longioribus.

Habitat in China. *Dn. Osbeck attulit semina.* ♂

Descr. Folia oblonga seu ovalia, simillima Cynoglosso, obtusa sed glabra; caulina amplexicaulia, oblonga, integerrima. *Flores*, ut in Brassica oleracea, lutei. *Calyx unguibus petalorum* longior, unde hians & inter petala prominens. *Stamina* longiora. *Siliquæ* parum compressæ.

53. SINAPIS (*orientalis*) siliquis retrorsum hispidis, apice subtetragonis, compressis.

Sinapi orientale maximum, rapi folio. *Tourn. cor.* 17.

Habitat in Oriente. ☉

Descr. Simillima planta Sinapi arvensi, sed tota planta retrorsum hispida; & *siliquæ valvulæ* trifariam retrorsum scabræ, cum in *S.* arvensi glabræ.

54. SINAPIS (*incana*) siliquis racemo appressis lævibus, foliis inferioribus lyratis scabris: summis lanceolatis, caule scabro.

Erysimum foliis subincanis, siliquis brevissimis. *Herm. parad.* 115. *t.* 115. *Vaill. paris.* 51.

Habitat in Gallia, Lusitania, Hispania. ☉

Descr.

Descr. *Caules* tripedales, ramosi, teretes, virides, scabri. *Folia* canescentia: inferiora pinnato-lyrata, repando-dentata, utrinque scabra: extimo ovato majori; caulina summa lanceolata, serrata, petiolata. *Racemi* terminales. *Flores* lutei. *Calyces* colorati. *Petala* obtusa. *Stamina* lutea. *Siliquæ* compressæ, breves, scapo arcte adpressæ, ut in Erysimo officinali.

55. SINAPIS (*lævigata*) siliquis lævibus patulis, foliis lyratis glabris; summis lanceolatis, caule lævi.

Erysimi varietas. *Herm. parad.* 155.

Habitat in Lusitania, Hispania. ♂, ⊙

Descr. Habitus & omnia antecedentis, sed *folia* glabra. *Caulis* glaber, lævissimus. *Siliquæ* scapo non adpressæ, sed magis distantes a *racemo.* Flores majores.

56. CLEOME (*arabica*) floribus hexandris, foliis simplicibus subrotundo-ovatis, siliquis gladiatis.

Habitat in Arabia. *D. Hasselquist.*

Descr. Planta herbacea, erecta, hispido-viscida. *Folia* subrotundo-ovata, petiolata, integerrima, hispido-viscida. *Racemi* terminales, solitarii, longi. *Flores* hexandri. *Siliquæ* latiusculæ, compressæ, gladii figura, ad suturam inferiorem magis recurvatæ, supra basin *glandula* notatæ, hispido-glutinosæ.

57. GERANIUM (*scabrum*) calycibus monophyllis, foliis palmato-laciniatis, caule fruticoso.

Geranium africanum noctu olens, flore ruberrimo, anemones folio latiore. *Pluk. alm.* 169. *t.* 168. *f.* 5?

Habitat ad Caput bonæ spei. *Burmannus.* ♄

Statura Hermaniæ rigidæ. Flores rubri. Folia Anemones.

58. GERANIUM (*carnosum*) calycibus monophyllis, caule carnoso gibboso, foliis pinnatifidis, petalis linearibus.

Geranium africanum carnoſum, petalis anguſtis albicantibus. *Dill. elth.* 153. *t.* 127. *f.* 154.

Habitat in Æthiopia. ♄

Deſcr. Differt a Geranio gibboſo *Caule* carnoſo etjam inter articulos, ubi magis gibbus. *Corollæ* albæ, *petalis* anguſtis.

59. GERANIUM (*ciconium*) pedunculis ſubmultifloris; calycibus pentaphyllis; floribus pentandris; foliis pinnatis pinnatifidis obtuſis.

Geranium cicutæ folio, acu longiſſima. *Baub. pin.* 139. *prodr.* 138.

Geranium apulum coriandrifolium. *Col. ecphr.* 1. *p.* 136. *t.* 135.

Habitat in Europa *auſtrali*, Valeſia Italiæ, Monſpelii. ☉

Deſcr. Habitus & facies omnino Geranii gruini; ſed huic *Folia* bipinnata, decurrentia, pinnatifida profunde, obtuſa, inciſa; nec ut gruini ternata, lobata, ſerrata. *Caulis* inclinatus; gruini vero caleſcens eſt & erectus. *Petala* duo ſuperiora magis divaricata; in gruino æqualia. *Glandulæ* in utriſque inter petala.

60. GERANIUM (*ſtriatum*) pedunculis bifloris altero breviore, foliis quinquelobis: lobis medio dilatatis, petalis bilobis venoſo-reticulatis.

Geranium romanum verſicolor ſeu ſtriatum. *Park. par.* 229. *Moriſ. hiſtor.* 2. *p.* 516. *ſ.* 5. *t.* 10. *f.* 24. *Raj. hiſt.* 1063.

Habitat in Italia. ♃

Deſcr. *Folia* hirſuta, quinqueloba ſ. triloba, *lobis* medio dilatatis, inciſis maculis ferrugineis ad diviſuras. *Petala* alba lineis purpureo-rubentibus, biloba. *Calyces* ariſtati, ante floreſcentiam reflexi.

61. GERANIUM (*diſſectum*) pedunculis bifloris, foliis quinquepartito-multifidis, caule petalis emarginatis longitudine calycis, capſulis villoſis.

Gera-

Geranium majus, foliis imis longis, ad usque pediculum divisis. *Moris. hist.* 2. *p.* 511. *s.* 5. *t.* 3. *f.* 3. *Vaill. paris. t.* 15. *f.* 2.

Geranium foliis ad nervum quinquefidis, pediculis brevioribus, caule erecto. *Hall. helv.* 366.

Habitat in Europa *australiori.*

Folia quinquepartita: laciniis lineari-lanceolatis. *Petala* emarginata, saturate purpurea. *Antheræ* violaceæ. *Pedunculi* erecti. *Calyces* fructiferi patentes.

62. MALVA (*tournefortiana*) foliis radicalibus quinquepartitis trilobis linearibus, pedunculis folio caulino longioribus, caule procumbente.

Alcea maritima galloprovincialis, geranii folio. *Tournef. inst.* 68.

Alcea tenuifolia humilis maritima galloprovincialis, foliis inferioribus nonnihil ad geranium accedentibus. *Pluk. alm.* 13. *t.* 44. *f.* 4.

Alcea minor maritima tenuifolia procumbens. *Herm. par.* 9. *t.* 9.

Habitat in Galloprovincia, Hispania. *Læfling.* 509. *a.*

Descr. *Folia* radicalia petiolata, parva, quinque-vel septempartita: foliolis trilobis, obtusis, linearibus, divaricatis. *Caules* filiformes, subdecumbentes, scabri, foliis duobus vel tribus tantum instructi, & ex singulis *pedunculus* folio longior, præter pedunculos plures ad summitatem plantæ omnes uniflori. *Calyx* inferior linearis, di-vel triphyllus; interior quinquefidus, latus, scaber. *Stipulæ* lanceolatæ, villosæ. *Corolla* albescens striis purpureis. Differt a Malva moschata, quod longe tenerior; pedunculis flore longioribus, foliis minimis, in caule tantum duobus vel tribus minus pinnatifidis. Figuræ Hermanni & Plukenetii ex planta culta, ubi folia nimis acuta pingunt.

63. GE-

63. GENISTA (*candicans*) foliis ternatis subtus villosis, pedunculis lateralibus subquinquefloris foliatis, leguminibus hirsutis.
Cytisus floribus lateralibus, foliis hirsutis, caule erecto striato. *Sauv. monsp.* 191. *Sp. plant.* 740.
Cytisus monspessulana, medicæ folio, siliquis dense congestis & villosis. *Tournef. inst.* 648.
Cytisus sylvestris candicans. *Cæsalp. plant.* 113.
Habitat Monspelii & *in* Italia. *D. Sauvages.* ♄

Descr. Rami angulati, villosi. *Folia* brevibus petiolis ternata, ovalia, utrinque acuta, subtus multum villosa, supra minus. Ex *alis* superiorum foliorum *pedunculi* erecti, fere ramei, apice duobus vel tribus foliis minoribus instructi, intra quos *Flores* quinque vel septem in fasciculum collecti. *Calyces* flavescunt. *Corollæ* Genistæ tinctoriæ. *Legumina* valde hirsuta.

65. PHASEOLUS (*nanus*) caule erectiusculo lævi, bracteis calyce majoribus, leguminibus pendulis compressis rugosis. *Hort. upf.* 213.
Phaseolus vulgaris italicus humilis seu minor, albus cum orbita nigricante. *Bauh. hist.* 2. *p.* 358. *Raj. hist.* 885.
Smilax siliqua sursum rigente, seu Phaseolus parvus italicus. *Bauh. pin.* 339.
Habitat in India.
Descr. Variat flore albo & purpureo; *Semine* albo fusco maculis luteis. *Vexillum* duplo minus, quam in vulgari.
Idem e Carolina flore purpurascente vexilli lateribus ad basin striatis.
66. OROBUS (*sylvaticus*) caulibus decumbentibus hirsutis ramosis. †
Orobus sylvaticus nostras. *Raj. angl.* 3. *p.* 324. *suppl. hist.* 1892. *Act. Parif.* 1706. *p.* 87. *t.* 90.
Habitat in Anglia, Gallia. ♃

Descr.

Descr. *Caules* ramosi, striati, decumbentes. *Foliola* sex- aut septemjugata. *Corollæ* extus rubentes, intus albæ lineis purpureis. *Legumina* compressa. *Semina* duo vel tria.

67. CORONILLA (*glauca*) fruticosa procumbens, foliolis cuneiformibus mucronatis septenis, stipulis lanceolatis.

Coronilla maritima, glauco folio. *Tourn. inst.* 650.

Colutea scorpioides maritima, glauco folio. *Baub. pin.* 397. *prodr.* 157.

Habitat in Gallia Narbonensi.

Foliolis tantum septenis glaucis cuneatis obtusissimis mucronatis; stipulis subrotundis.

Obs. Distincta a Coronilla valentina Caulibus non erectis.

68. TRIFOLIUM (*strictum*) capitulis globosis, leguminibus dispermis, caule erecto, foliis lanceolatis serrulatis, stipulis rhombeis. †

Trifolium pratense annuum erectum minimum, foliis longis angustis pulchre venatis & tenuissime serratis, floribus albis in capitulum congestis, siliquis minoribus dispermis. *Mich. gen.* 29. *t.* 25. *f.* 7.

Habitat in Italiæ *pratis, pascuis.* ⊙

69. TRIFOLIUM (*uniflorum*) pedunculis communibus subtrifloris, stipulis foliorum brevioribus.

Trifolium vernum repens purpureum. *Buxb. cent.* 3. *p.* 17. *t.* 31. *f.* 1.

Trifolium vernum repens, flore albo exiguo. *Buxb. cent.* 3. *p.* 17. *t.* 31. *f.* 2.

Melilotus cretica humillima humi fusa, flore albo magno. *Tournef. cor.* 28?

Spica trifolia. *Alp. exot.* 169. *t.* 168?

Habitat Constantinopoli, *inque* Syria, Arabia, Judæa. *Hasselquist.*

Descr.

Defcr. *Caules* procumbentes, terræ adpreffi, undique veftiti *ftipulis* foliorum, tumidis, apice bifidis, e quibus *Folia petiolis* longis ternata, ferrulata. *Pedunculi* ex fingulis vaginis communes folitarii, breviffimi, terminati *pedicellis* duobus vel tribus, longis, ftipulis paullo longioribus, (unde flores quafi folitarii,) quibus fingulis infidet flos fimplex, nec capitulum, unde pedunculi communes bi- aut triflori. *Calyces* non hirti, fed oblongi, in quinque fegmenta acuminata terminati.

70. TRIFOLIUM (*cherleri*) capitulis villofis hemifphæricis terminalibus folitariis, calycibus omnibus fertilibus.

Trifolium capitulis villofis globofis terminalibus bractea orbiculata terminatis. *Sauv. monfp.* 184.

Habitat in Hifpania. ⊙

Defcr. Diverfa Planta a Trifolio globofo. *Caules* fimplices, breves, adfcendentes, pilofi, ut tota planta. *Capitulo* in fingulo *ramo* unico, feffili, terminali, hemifphærico, excepto *ftipulis* latiffimis *orbiculum* conftituentibus, tanquam *calyce* capitulum amplectentibus, & excipientibus, quarum altera foliolis tribus feffilibus, altera nullo gaudet. *Flofculi* omnes fertiles. *Calyces* fetacei, villofi, *corolla* longiores, adfperfi *pilis* albis nitidiffimis, unde fingularis calycis facies.

Obferv. Adeoque fynonyma *Trifolii globofi* Sp. Pl. 768. ad hanc revocentur, & in eorum loco *Trifolium orientale capite lanuginofo.* Tour. cor. 27. quod habitat in *Arabia* & *Syria.*

71. TRIFOLIUM (*alexandrinum*) capitulis pedunculatis, foliis infimis oppofitis.

Habitat in Ægypto. D. Haffelquift.

Defcr. Planta vix pedalis, erecta. *Caulis* inferne nudus, in medio *Folia* duo oppofita, ternata: *ftipulis*

lis lanceolatis, ſemibifidis, attenuatis. *Petioli* foliolis paullo breviores, extrorſum fere latiores. *Foliola* lato-lanceolata, vix manifeſte crenata. *Pedunculus* ex altera ala, nudus, longus. *Capitulum* oblongum, album. *Caulis* ex altera ala continuat, ſed foliis alternis; cæterum ſimilis. *Calyces* parum villoſi. Habitus Trifolii montani.

72. HYPERICUM (*ſcabrum*) floribus trigynis, caule tereti ſuffruticoſo muricato, foliis oblongis.

Hypericum orientale, caule aſpero purpureo. *Tourn. cor.* 19.

Habitat in Arabia. *D. Haſſelquiſt.* Mauritanica. ♄

Deſcr. Caules fruticoſi, ſeneſcentes cortice deciduo rugoſi, herbacei, rufeſcentes, adſperſi punctis elevatis, unde ſcabri evadunt. *Folia* oppoſita, ovali-lanceolata, lævia, integerrima. *Corymbi* terminales, *floribus* parvis trigynis. *Caulis* punctis eminentibus ut in balearico, ſed longioribus, folia autem absque *glandulis* mihi manifeſtis, & flores omnino *trigyni* diſtinguunt a balearico.

73. HYPERICUM (*repens*) floribus trigynis, caule tereti repente, foliis lanceolato-linearibus obtuſis.

Hypericum orientale, polygoni folio. *Tourn. cor.* 19.

Habitat in Palæſtina & *adjacentibus*. *D. Haſſelquiſt.*

Deſcr. Radix perennis & lignoſa ſupra radicem. *Caules* teretes, filiformes, repentes; ad *genicula* radiculas dimittentes. *Folia* lanceolato-linearia, obtuſa, integerrima, confertim ſatis oppoſita. *Flores* terminales tres, intermedio ſeſſili. *Calyx* & *Bracteæ* punctis fuſcis ad margines adſperſi, non vero ſerrati.

74. LEONTODON (*lanatum*) foliis enſiformibus integris hirſutis, calyce erecto ſimplici.

Chondrilla altera. *Rauwolf itin.* 217. *t.* 217.

Chon-

Chondrilla bulbosa syriaca, foliis latioribus. *Baub. pin.* 131.

Habitat in Arabia. *D. Hasselquist.*

Descr. Radix bulbosa. *Folia* lanceolato-linearia, plurima, digitalia, utrinque lana alba hirsuta, radicalia. *Scapi* foliis paullo longiores, aphylli, in medio sæpe unico foliolo lineari minimo notati, hirsuti. *Flores* magnitudine Pilosellæ; *calyce* simplici, æquali, polyphyllo, longitudine fere corollæ, lanato. *Corolla* lutea.

75. ANDRYALA *(lanata)* foliis oblongo-ovatis lanatis subdentatis, pedunculis ramosis.

Hieracium montanum tomentosum. *Dill. eltb.* 181. *t.* 150. *f.* 180.

Habitat in Europa *australi.* ♃

Descr. Planta pedalis, tota villis incanis lana incurva villosa hirsuta, ramosa. *Folia* ovato-oblonga, obsolete dentata. *Rami* multiflori. *Calyces* hirsutissimi foliolis æqualibus.

76. EUPATORIUM *(maculatum)* foliis quinis tomentosis lanceolatis æqualiter serratis petiolatis venosis.

Eupatorium foliis lanceolato-ovatis serratis petiolatis, caule erecto. *Hort. cliff.* 396.

Eupatorium novæ angliæ, urticæ foliis, floribus purpurascentibus, caule maculato. *Herm. parad.* 158. *t.* 158. *Moris. hist.* 3. *p.* 97. *f.* 7. *t.* 18. *f.* 3. *Raj. suppl.* 187.

Habitat in America *septentrionali.* ♃

Descr. Folia quinque vel sex ad genicula, lanceolata, æqualiter serrata. *Caulis* tenuissime maculatus. Varietas *Eupatorii purpurei* ad hoc, ut & ejus synonyma & descriptio spectant. Eupatorium enim *purpureum* foliis quaternis, lanceolato-ovatis, inæqualiter serratis, rugosis est.

77. AR-

77. ARTEMISIA (*nilotica*) foliis bipinnatis, caule erectiusculo, pedunculis solitariis unifloris nudis filiformibus.

Habitat in Ægypto. *D. Hasselquist.*

Descr. Radix fibrosa. *Caules* pedales, herbacei, erectiusculi, subvillosi. *Folia* pinnata, *pinnis* pinnatifidis, facie Artemisiæ annuæ. *Flores* globosi, magnitudine & figura A. annuæ, sed *Pedunculi* ex axillis foliorum, filiformes, aphylli, longitudine fere foliorum, uniflori.

78. GNAPHALIUM (*sanguineum*) foliis decurrentibus lanceolatis utrinque tomentosis planis, apiculo nudo terminatis.

Gnaphalium ægyptiacum, latiore flore, ramosius, flore ex albicante purpureo. *Pluk. mant.* 91.

Gnaphalio montano affinis ægyptiaca. *Bauh. pin.* 264.

Chrysocoma syriaca, flore atro rubente. *Breyn. cent.* 146.

Baccharis dioscoridis. *Rauwolf. itin.* 285. *t.* 285.

Habitat in Palæstina, Ægypto. *D. Hasselquist.*

Descr. Caulis pedalis, non ramosus, teres, villosus. *Folia* lanceolata, decurrentia, utrinque tomentosa, apiculo vix conspicuo rufo términata, præsertim inferiora. *Corymbi* terminales, saturate rubri, magnitudine & colore Gnaphalii dioici; statura G. arenarii.

79. BACCHARIS (*dioscoridis*) foliis lato-lanceolatis dentatis sessilibus stipulatis.

Conyza major altera. *Bauh. pin.* 265.

Conyza dioscoridis. *Rauwolf. itin.* 54. *t.* 54.

Habitat in Syria, Æegypto. *D. Hasselquist.*

Descr. Caulis erectus, purpurascens, striatus. *Folia* alterna, lato-lanceolata, sessilia, & fere semi-amplexicaulia, serrato-dentata, supra nuda, subtus vix manifeste villosa. *Rami* ex alis superioribus, caule altiores, erecti; *Pedunculi* terminales, corymbosi:

foliolis minimis, linearibus, integerrimis, acutis, ad divaricationes. *Calyces* ſubcylindrici. *Corollæ* luteæ.

80. ERIGERON (*graveolens*) ramis lateralibus multifloris, calycibus ſquarroſis. *Sauvages.*

Virga aurea minor, foliis glutinoſis & graveolentibus. *Tournef. inſt.* 484.

Conyza femina Theophraſti, minor Dioſcoridis. *Baub. pin.* 261.

Conyza minor vera. *Lobel. ic.* 346.

Habitat Monſpelii. ☉

Deſcr. Eſt Erigero viſcoſo decies minor. *Folia* integerrima. *Rami* multiflori. *Flores* pallide lutei.

81. VERBESINA (*nodiflora*) foliis oppoſitis ovatis ſerratis, calycibus oblongis ſeſſilibus confertis caulinis lateralibus.

Bidens nodiflora, folio tetrahit. *Dill. eltb.* 53. *t.* 45. *f.* 53.

Chryſanthemum conyzoides nodiflorum, ſemine roſtrato bidente. *Sloan. jam.* 126. *hiſt.* 1. *pag.* 262. *t.* 154.

Habitat in Caribæis. ☉

Obſerv. Semina radii marginibus lateralibus dentato-ciliata ſunt. Folia triplinervia. Floret primum ad radicem.

82. HELIANTHUS (*frondoſus*) calycibus ſquarroſis undulatis frondoſis, radiis octopetalis.

Habitat in Canada.

Deſcr. Statura Helianthi decapetali, a quo differt *Corollis* triplo majoribus, fere Helianthi multiflori; at *radii* vix ultra octo ſunt. *Flores* erecti ſunt. *Caulis* quadripedalis, ſolitarius. *Folia* argute ſerrata, lata. *Pedunculi* ſcabri. *Folia* calycina divaricata, acuta, ciliata, hiſpida, undulate flexa, & infima

ſquama

squama sæpe in folium enata. Sic differt ab Helianthо giganteo *caule* duplo breviore. Ab Helianthо decapetalo *corolla* duplo majore. Ab Heliantho multifloro *radiis* paucioribus & *calyce* squarroso.

83. COREOPSIS (*leucanthema*) foliis pinnatis serratis, radio diversicolore.

Bidens americana trifolia, leucanthemi flore. *Tournefort. inst.* 462.

Bidens pentaphylla, flore radiato. *Plum. spec.* 10.

Habitat in America. Miller. ☉

Descr. Caulis trium vel quatuor pedum, tetragonus, læviusculus: lateribus oppositis canaliculatis. *Rami* oppositi. *Folia* opposita, pinnata: Foliolis quinque, rarius tribus, ovatis, indivisis, glabris, æqualibus, argute serratis, lævibus, extimis tribus sæpe confluentibus, latere exteriore fere decurrentibus, apice integerrimis. *Petioli* canaliculati, utrinque villo connexi. *Flores* terminales, alterni, duo vel tres, *pedunculis* longiusculis. *Calyx* quinquepartitus, *involucro* seu exteriore calyce pentaphyllo minore. *Corollæ* radius sæpius pentapetalus, albus: *Petalis* ovatis, apice tridentatis, intermedio productiore; subtus trinerviis. *Discus* parvus, convexus, luteus. *Semina* corona tridentata, retrorsum hispida; Seminum discus pyramidalis evadit. Planta Bidentis frondosi. Flos Asteris annui.

84. CENTAUREA (*calcitrapoides*) calycibus subduplicato-spinosis, foliis amplexicaulibus lanceolatis serratis.

Carduus stellatus, foliis integris serratis. *Magn. monsp.* 292.

Habitat Monspelii, & *in* Palæstina. *D. Hasselquist.*

Descr. Tota planta Centaureæ Calcitrapæ, sed *caulis* & *folia* minus hirsuta, & *folia* minime divisa, tenuissime serrata, acuminata, lanceolata, amplexicau-

 lia.

lia. *Calyces* axillares, sessiles, omnino Calcitrapæ; sed ad basin lanuginosi. An planta hybrida?

85. CENTAUREA (*Verutum*) calycibus simplicissime spinosis: dentibus duobus oppositis, foliis lanceolatis integris decurrentibus.

Habitat in Palæstina. ⊙ *D. Hasselquist.*

Descr. Radix fibrosa. *Caulis* pedalis, simplex, angulatus, erectus. *Rami* breviores, simplices, ex alis superioribus. *Folia* lanceolata, integerrima, scabra, decurrentia. *Flores* terminales, solitarii. *Calyces* subtomentosi: *spinis* simplicibus, flavis, striatis, calyce duplo longioribus; in eo singulares, quod quævis spina gerat in medio duas oppositiones ex spinis minimis, erectis nec patulis: ad basin vero spinæ flavescentes absque serraturis aut aculeis. *Corollæ* flavæ.

86. CENTAUREA (*pumilio*) calycibus simplicissime spinosis, foliis dentato-pinnatis villosis, caule nullo.

Carduus orientalis acaulos incanus & tomentosus, dentis leonis folio. *Tournef. cor.* 31.

Habitat in Ægypto. *D. Hasselquist.*

Descr. Simillima Centaureæ acauli, sed calycis *squamæ* non ciliatæ. *Radix* dura. *Calyces* sæpius tres, radici arcte adnati, ovato-oblongi, glabri: squamis margine membranaceis, integris, apice ovatis, & in *spinam* subulatam, brevem, flavescentem, terminatis; *Corollula* oblonga. *Flores* neutri vix reliquis longiores. *Folia* linearia, dentato-pinnata: *dentibus* ovato-lanceolatis, latioribus suo folio, alternis sæpe parvis; omnia cinerea subvillosa, radici incumbentia.

87. SERIPHIUM (*gnaphaloides*) floribus spicatis unifloris.

Habitat in Æthiopia. *A. Royen.*

Descr. Rami angusti. *Folia* linearia, sparsa, tomentosa, supra nuda. *Flores* in *spicam* congesti, flavi, tristes, subtomentosi, cylindracei, continentes *flosculum* unum, cujus *corollæ laciniæ* acute reflexæ, & quasi uncinatæ.

88. CAL-

88. CALLITRICHE (*androgyna*) foliis superioribus ovalibus.

Corispermum foliis oppositis. *Fl. lapp.* 2. *Fl. sv.* 3. *Hort. cliff.* 3. *Gronov. virg.* 3. *Roy. lugdbat.* 205.

Stellaria aquatica. *Bauh. pin.* 141.

Stellaria foliis omnibus subrotundis. *Hall. gœtt.* 2. *p.* 39.

Habitat in Europæ *fossis, vere florens.*

89. CALLITRICHE (*hermaphroditica*) foliis omnibus linearibus, apice bifidis.

Stellaria foliis omnibus angustis, apice resecto. *Hall. helvet.* 198.

Lenticula palustris angustifolia, folio in apice dissecto. *Lœsel. pruss.* 140. *t.* 138.

Habitat in Europæ *fossis, auctumno florens.*

Obs. Excludatur itaque Callitriche palustris in *Spec. plant.*

90. CAREX (*brizoides*) spica composita disticha nuda, spiculis androgynis oblongis contiguis patentibus, culmo nudo.

Carex spicis teretibus, acutis, alternis, se contingentibus. *Hall. helv.* 244.

Carex fibrata radice, angustifolia, caule exquisite triangulari. *Mich. gen.* 70. *t.* 33. *f.* 17.

Gramen cyperoides elegans, spica composita asperiore. *Raj. hist.* 1297. *Moris. hist.* 3. *p.* 245.

Habitat in Europa.

91. CAREX (*remota*) spicis ovatis subsessilibus remotis androgynis, foliis caulinis culmum æquantibus. †

Carex spicis in foliorum alis sessilibus. *Guettard. stamp.* 1. *p.* 151. *Dalibard. paris.* 151.

Cyperoides angustifolium, spicis sessilibus in foliorum alis. *Scheuchz. gram.* 483. *Raj. hist.* 1295. *Moris. hist.* 3. *p.* 243. *f.* 8. *t.* 12. *f.* 17. *Pluk. alm.* 178. *t.* 34. *f.* 3.

Habitat in Europæ *umbrosis subhumidis.* ♃

Obs. Spicæ valde parvæ; inferiores sæpe *pedunculo* brevi.

92. CAREX (*paniculata*) racemo composito, spiculis androgynis.

Carex spica paniculata. *Hall. helv.* 246.

Cyperus longus inodorus sylvaticus. *Bauh. pin.* 14. *theatr.* 221.

Cyperus alpinus longus inodorus, panicula ferruginea minus sparsa. *Scheuchz. prodr.* 7. *t.* 8.

Gramen cyperoides palustre, spica longiore laxa. *Raj. hist.* 1296. *Moris. hist.* 3. *p.* 244. *s.* 8. *t.* 12. *f.* 23. *Scheuchz. gram.* 499.

Habitat in Europæ *australioribus uliginosis.* ♃

93. AMARANTHUS (*polygamus*) spicis diandris ovatis sessilibus axillaribus, foliis lanceolatis acutis.

Habitat in India. ⊙

Descr. Caulis erectus, sesquipedalis, viridis, striatus, lævis. *Folia* lanceolata, petiolata, nuda, *petiolis* sub basi tumidiusculis; ex axillis *ramus* & *capitulum*, quod constat *pedunculo* brevissimo, multifloro, utrinque ad basin ramo connivente in capitulum viride. *Flores* diandri. *Spica* terminalis, brevis, ovata, parva, fere uti capitula lateralia. *Fl.* hermaphroditi diandri digyni, & feminei trigyni, plures.

94. AMARANTHUS (*mangostanus*) spicis triandris glomeratis sessilibus axillaribus terminalibusque, foliis rhombeis obtusis.

Habitat in India. ⊙

Descr. Caules pedales & ultra. *Flores* glomerati, virides, aristati, ad axillas, & in *Spicam* interruptam, terminalem digesti. *Folia* rhombea, obtusissima, latiora quam longa, viridia, basi cuneiformia, longis *petiolis* insidentia, longioribus ipso folio; folia apice sæpe parum emarginata.

95. THU-

95. THUJA (*aphylla*) ſtrobilis quadrivalvibus, foliis turbinatis vaginantibus hinc mucronatis, frondibus imbricatis.

Cupreſſus fructu quadrivalvi, foliis equiſeti inſtar articulatis. *Shaw. afric.* 188. *f.* 188.

Habitat in Ægypto. ♄

Deſcr. Habitus Tamariſci. *Frondes* filiformes, laxi. *Rami* articulatim cincti *vaginis* minimis, foliaceis, truncatis, altero latere *apiculo* inſtructis, quæ vaginacea folia in tenellis frondibus imbricata, ut quaſi aphylla conſpiciatur. *Fructum* non vidi.

96. CUCUMIS (*prophetarum*) foliis cordatis quinquelobis denticulatis obtuſis, pomis globoſis ſpinoſo-muricatis.

Colocynthis pumila echinata arabica, ſtriis duodecim luteis & viridibus variegata. *Shaw. afric.* 164.

Habitat in Arabia. *D. Haſſelquiſt.*

Deſcr. Planta habitu Melonis, ſed parva. *Folia* ribeſii cordata, obtuſa, profunde triloba ultra medium, ſinu obtuſo: *lobis* lateralibus minus profunde bilobis; margine dentato, ſcabro, venis ſubtus magis hiſpidis. *Cauſis* repens ſeu ſcandens, quinquangularis. *Pomum* ſubgloboſum, undique *ſpinis* diſtantibus muricatum.

97. SALIX (*ægyptiaca*) foliis ſubſerratis lanceolato-ovalibus nudis venoſis, petiolis ſimplicibus exſtipulatis.

Salix ſyriaca, folio oleagineo argenteo. *Baub. pin.* 474.

Calaf ſeu Ban. *Alp. ægypt.* 61. *t.* 62.

Habitat in Ægypto. *D. Haſſelquiſt.* ♄

Deſcr. Rami craſſi, rubri, læves. *Folia* alterna, figura S. Capreæ, ovalia, acutiuſcula, utrinque nuda, ſubtus venis inæqualia, vix manifeſte & remote ſerrata, *petiolis* brevibus inſidentia. *Gemma* magnitudine fabæ, purpurea, univalvis. *Amentum* lanatum, figura Salicis Capreæ, *floſculis* diandris.

98. VALANTIA (*Cucullaria*) fructificationibus singulis bractea ovata deflexa obtectis.

Cucullaria. *Buxb. cent.* 1. *p.* 13. *t.* 19. *f.* 2.

Habitat in Cappadociæ & Arabiæ *montosis.* ☉

Descr. Planta palmaris. *Caulis* tetragonus, erectus, ramosus. *Folia* quaterna, lanceolata, ad flores vero opposita. *Pedunculi* ramosi, multiflori, ex summis alis. Supra singulum *florem Bractea* ovata, membranacea, colorata, vexillum floris papilionacei referens, occultans semen & florem, dum pedunculus nutat.

99. ATRIPLEX (*glauca*) caule suffruticoso procumbente, foliis ovatis sessilibus integerrimis: inferioribus subdentatis.

Atriplex maritima hispanica frutescens & procumbens. *Dill. elth.* 46. *t.* 40. *f.* 46.

Polygonum incanum rotundifolium halimoides fruticans hispanicum. *Barr. rar.* 1145. *t.* 733.

Habitat in Galliæ *australis* & Hispaniæ *maritimis.* ♄

100. ATRIPLEX (*pedunculata*) caule herbaceo divaricato, folis lanceolatis obtusis integris, calycibus femineis pedunculatis. (*Ceratocarpi* species *Pall.* S.)

Atriplex maritima, semine lato. *Raj. angl.* 3. *p.* 15[illegible].

Atriplex maritima halimus dicta, humilis, erecta; folliculis in latitudinem expansis & utrinque recurvis, longo pediculo insidentibus. *Pluk. alm.* 61. *t.* 36. *f.* 1.

Habitat in Angliæ *maritimis*, Hafniæ. *D. Tycb. Holm.* ☉

Descr. Rami divaricati. *Racemi* ramos terminant, & ex *alis* exeunt, *pedunculis* lateralibus, simplicibus, binatis seu aggregatis, quorum apici insidet Calyx bursæ pastoris fructui similis, trilobus, intermedio minori.

LXIII.

CENTURIA II. PLANTARUM

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

Propoſita ab

ERIC. TORNER

W-Gotho.

Upſaliæ 1756. *Junii* 11.

Plerisque notiſſimum eſſe crediderim, Rem herbariam, ab antiquiſſimis inde ad noſtra usque tempora, Medicis aliisque doctrina conſpicuis viris, digniſſimam fuiſſe viſam, quam cura excolerent, idque ob uſum, quem præſtant Plantæ, maximum, in foro Medico æque ac vita communi.

Recentiori ævo, hæc Noſtra Scientia mira emicuit luce, facieque a priſtina illa toto, quod ajunt, cœlo diverſa, in formam nempe diſciplinæ redacta ſyſtematibus, vagis incertisque civitatem haud concedentibus, nec ulterius progredientibus, quam late patet via per explicatas Plantarum partes, rite definita Genera, Speciesque nominibus ſuis genericis ſpecificisque tandem determinatas.

N. D. PRÆSIDI fundamentum hocce in *Generibus Plantarum* jactum, inque *Speciebus Plantarum* con-

 tinua-

tinuatum, acceptum eſt referendum; ut jam amœniſſimæ huic arti dicatus, in inquirendis Plantis, dilucidiſſima hac methodo determinatis, a recto tramite vix ac ne vix quidem deflectere queat.

Aſt, cum illud Summi Creatoris Promptuarium, Globi terraquei vegetabilia fovens, innumeris fere ſuperbiat divitiis, fieri omnino nequit, ut uni vel alteri facultas ſubminiſtretur hæc omnia DEI mirabilia oculis uſurpandi, ſed hominum multa *millia*, unitis viribus in id incumbant neceſſe eſt, ut præcipua colligantur atque detegantur.

Ad hunc obtinendum finem, vidimus, & quidem ſtupentes, multos infinita ſolertia Europæ angulos perluſtraſſe, alios, cum diſpendio opum, ſanitatis atque vitæ, æſtuanti ſe tradidiſſe Pelago, inque remotiſſimas penetraſſe Indias, unice ut Plantas quaſdam indagarent, ad incrementum Monarchiæ Botanicæ uſumque publicum.

Ante annum editam *Centuriam*, Botanicis ſingulari deſiderio ac voluptate ſuſceptam fuiſſe, ſæpius audivi; hoc quoque tempore, præter illas, quæ in locupletiſſimo Horto Academico quotidie occurrunt plantas, non ſine ſpeciali oculorum oblectamento mihimet contemplari licuit ingentem ſatis Plantarum cohortem, quas varii, iique Celebratiſſimi Europæ Botanici, ad N. D. PRÆSIDEM transmiſere: cumque in his repertæ ſint tot novæ atque raræ plantæ, nondum determinatæ, quæque orbi literato ſine damno ſcientiæ ignotæ eſſe nequeant, enixe rogavi, ut mihi ſpecimen quoddam edituro academicum, poteſtas daretur ex his faſciculum ſeu Centuriam legendi, eamque Orbi curioſo ſiſtendi, probe ſciens, ſumtus laboremque nullo modo minui, utrum jucundi an utilis quid elaborem.

Voti

Voti itaque compos factus, naturæ Consultis iterum Centum Plantas exhibeo, collectas partim in alpe *Baldo* prope Veronam Italiæ a D. SEGUIERO, partim a D. D. SAUVAGESIO in agro *Monspeliensi*; nonnullas ad *Caput B. Spei*.in Africa, a D. D. BURMANNO communicatas; nec non a D. MILLERO undiquaque conquisitas; quasdam denique in interioribus Indiæ Orientalis lectas a variis nostratibus.

Harum. nonnullæ vel prorsus incognitæ, ut in scriptis Botanicorum earum ne minima quidem appareant vestigia, vel etiam tam leviter tactæ, ut hucusque non modo circa Genera, verum etiam Species earundem ancipites hæsissemus.

---

101. JUSTICIA (*pectinata*) diffusa, spicis axillaribus sessilibus tomentosis secundis dorso imbricatis: bracteis semilanceolatis.

Habitat in India.

Herba facie Justiciæ repentis. *Rami* oppositi, longi, diffusi. *Folia* opposita, oblonga, integerrima, lævia, petiolata. *Spicæ* axillares, solitariæ, secundæ, tomentosæ; floribus minimis; subtus longitudinaliter distiche imbricatæ: *Bracteis* plurimis, semilanceolatis, pectinatim digestis.

102. JUSTICIA (*gangetica*) foliis ovatis, racemis simplicibus longis, floribus alternis secundis, bracteis obsoletis.

Habitat in India. ♃

Planta herbacea. *Caulis* tetragonus, lævis, ad genicula pilosus. *Folia* opposita, ovata, brevissime petiolata, integerrima, glabra aut margine bascos ciliata. *Racemi* ex alis foliorum superiorum, solitarii, longi, erecti, indivisi: *Floribus* alternis, secundis, remotis, subsessilibus, erectis. *Bracteæ* subulatæ, gemi-

geminæ, minimæ. *Calyces* oblongi, hiſpidi. *Corollæ* majuſculæ.

103. IXIA (*bulbifera*) foliis lineari-enſiformibus, axillis bulbiferis, floribus alternis: ſtaminibus lateralibus.

Habitat in C. b. ſp. *Miller.* ♃

Radix bulboſa *Folia* graminea ſ. anguſto-enſiformia, erecta, linea laterali elevata. *Caulis* pedalis, teres, ſimpliciſſimus: Foliis 2. ſ. 3, alternis, longitudine caulis. *Bulbus* parvus ex ſingula ala folii caulini: *Flores* ad apicem caulis 2. ſ. 3, alterni, remoti, ſeſſiles, *Spathis propriis* ſolitariis, diphyllis, laceris. *Corolla* campanulata (Hemerocallidis), ſexpartita, flaveſcenti-albida fundo flavo. *Stamina* tria, corolla dimidio breviora, patula, diſtantia. *Stylus* albus, ſtaminibus longior, ad latus ſuperius flexus. *Stigmata* tria, oblonga, filiformia.

104. IXIA (*plicata*) foliis enſiformibus plicatis villoſis.

Siſyrrhynchium ramoſum æthiopicum, foliis plicatis nervoſis & incanis, radice tuberoſa phœnicea. *Breyn. cent. t.* 37. *Raj. hiſt.* 1168.

Habitat in Æthiopia. *Burmannus.* ♃

Bulbus tunicatus. *Folia* bifariam margine imbricata ut in Iridibus, enſiformia, ſecundum nervos profunde plicata & villoſa. *Scapus* ſimplex, nudus, villoſus, ſemipedalis, teres. *Bracteæ* ſub ſingulo flore, ex tribus foliolis lanceolatis: infimo majore.

Flores tubo longiuſculo violacei.

Obſ. Planta Breynii luxurians erat, a noſtra diverſa ramis.

105. IXIA (*corymboſa*) floribus corymboſis pedunculatis, caule ancipiti.

Habi-

Habitat ad C. B. Spei.

Radix Bulbus? *Caulis* ſemipedalis, compreſſus, anceps, baſi vagina membranacea cinctus, in medio *Folium* unum alterumve, enſiforme, verticale, nervoſum, altero margine amplexicaule, caule brevius. *Corymbus* terminalis ex pedunculis ſæpius bifloris. *Flores* pedicellati, excepti *Spathis propriis* ovatis, diphyllis, perſiſtentibus. *Corollæ* cæruleæ. *Germen* inter corollam & ſpathas.

106. GLADIOLUS (*alopecuroides*) foliis linearibus, ſpica diſticha imbricata.

Habitat in Æthiopia. *Burmannus.* ♃.

Bulbus ſimplex. *Caulis* pedalis, teres, veſtitus foliorum vaginis ancipitibus, latiuſculis, nervoſis, in folium lineare acutum terminatis. *Spica* terminalis, diſticha, imbricata *Spathis* ovatis, duplicatis: inferiore duriore. *Flores* parvi, ſeſſiles, vix Plantagine majores.

107. CYPERUS (*elatus*) culmo triquetro nudo, umbella folioſa ſupradecompoſita, ſpicis digitalibus imbricatis; ſpiculis ſubulatis.

Habitat in India.

Gramen magnum. Culmus triqueter, lævis. *Umbella* ſupradecompoſita, inæqualis.

Involucrum univerſale polyphyllum, longiſſimum; *partialia* ſpicis breviora.

Spicæ ſeſſiles non modo ad umbellas univerſales, ſed & ad partiales ac proprias, longitudine digiti, ferrugineæ, imbricatæ ex *Spiculis* teneris, ſubulatis, diſtichis.

108. CYPERUS (*glomeratus*) culmo triquetro nudo, umbella triphylla ſupradecompoſita, ſpicis conglomerato-rotundatis, ſpiculis ſubulatis.

Cy-

Cyperus aquaticus italicus procerior, locustis tenuissimis in racemum dense congestis. *Mich. gen.* 45. *Segu. veron.* 3. *p.* 68. *t.* 2. *f.* 2.

Cyperus capitulis glomeratim congestis, seminibus aristatis. *Mont. gram.* 14. *t.* 1. *f.* 1.

Habitat in Italiæ *paludosis*. *Seguier*. ♃

Structura *Cyperi elati*, ut forte ex eo in loco frigidiore prognatus, unde planta brevior, *Spicæ* congestæ, conglomeratæ nec elongatæ. Hæc, *Phalaris oryzoides*, *Andropogon alopecuroides* (Arundo farcta alpium ravennæ), plantæ cum oryza crescentes, in Indiis & Italia communes, forte cum oryzæ seminibus propagatæ.

109. CYPERUS (*difformis*) culmo triquetro subnudo, umbella diphylla simplici trifida, spicis capitatis: intermedia sessili.

Gramen cyperoides elegans Vassumbo curry malabarum. *Pluk. amalth.* *t.* 317. *f.* 5.

Habitat in India.

Culmus pedalis, triqueter, versus basin uno alterove folio vestitus.

Umbella simplex radiis tribus, terminatis capitulo e spiculis; quarto capitulo sessili inter radios umbellæ. *Spiculæ* minutissimæ ex squamis ovatis, obtusis, oblongiusculæ, læves, sessiles; at dum semina maturantur, cadunt sensim flosculi spicularum inferiores, unde rachis nuda, serrata infra spiculæ partem remanentem ovatam, pedicellum serratum mentiens diversa facie. *Involucrum* universale-diphyllum, longissimum; *partialia* nulla.

110. CYPERUS (*pumilus*) culmo triquetro nudo, umbella diphylla composita, spiculis alternis digitatis lanceolatis, glumis mucronatis.

Gramen cyperoides pumilum elegans e maderaspatan. *Pluk. alm.* 179. *t.* 191. *f.* 8.

Habi-

Habitat in India.

Similis Cypero compresso, ſed brevior, diſtinctus *Glumis* minus imbricatis & apice mucronatis. *Involucra* umbellis longiora. *Spiculæ* vix alternæ & fere digitatæ.

111. CYPERUS (*ſquarroſus*) culmo triquetro folioſo, umbella folioſa glomerata, ſpicis ſtriatis ſquarroſis.

Gramen cyperoides madaraſp. minimum iſchæmi paniculis cum ariſtis. *Pluk. amaltb.* 114. *t.* 397. *f.* 2.

Habitat in India.

Radices capillares. *Culmi* plurimi, conferti, triquetri, vix pollicares. *Folia* graminea, longitudine plantæ, inferne culmos obveſtientia. *Umbella* nulla diſtincta, ſed radii umbellæ undique veſtitæ ſpiculis confertis. *Spiculæ* ovatæ, ferrugineæ, e ſquamis ſtriatis, mucronatis, recurvatis. *Involucra* diphylla.

112. SCIRPUS (*corymboſus*) culmo triquetro folioſo, corymbis lateralibus ſimplicibus; terminali prolifero, ſpicis ſubulatis.

Habitat in India.

Culmus bipedalis, triqueter. *Folia* baſi vaginantia. *Corymbus* terminalis: pedunculis intermediis longioribus proliferis. *Involucrum* univerſale corymbo longius. Seta foliacea, infra ſingulum pedicellum. *Spiculæ* ferrugineæ ex ſquamis imbricatis, quarum ſuperiores longiores, convolutæ in ſpicam ſubulatam. *Corymbus* ſimplex, pedunculatus, e ſingula foliorum caulinorum ala.

113. APLUDA (*ariſtata*) floſculis ſeſſilibus ariſtatis.

Schœnanthus avenaceus procumbens maderaſpatanus, bupleuri folio. *Scheuchz. gram.* 119.

Habitat in India.

Culmi

Culmi longi, pedales, glabri, geniculis inflexis. *Folia* graminea, ſcabra, petiolata.

Racemi terminales & laterales, ex ſingulis axillis foliorum; foliolum inferne vaginans ad ſingulum pedicellum. *Flores* terni in eodem pedicello.

Flores tribus floſculis, quorum intermedius ſeſſilis, corollæ baſi ariſta longa contorta; reliqui duo floſculi æquales, pedicello glumaceo inſidentes.

Obſ. Removeatur itaque Synonymon *Scheuchzeri* ab *Apluda mutica*, & ad hanc ſpeciem amandetur.

114. BROMUS (*diſtachyos*) ſpicis duabus erectis. *Flor. palæſt.* 55.

Gramen ſpica brizæ minus. *Baub. pin.* 9. *prodr.* 10. *Pluk. alm.* 173. *t.* 23. *f.* 1.

Habitat in Europa auſtrali, Oriente.

Gramen parvum eſt, diſtinctiſſimum a reliquis, imprimis *Spicis* ſæpius duabus, quarum inferior ſeſſilis. Spicæ ſunt circiter decemfloræ, ariſtis ex apice glumarum prodeuntibus.

115. HORDEUM (*bulboſum*) floſculis omnibus fertilibus ariſtatis, involucris ſetaceis baſi ciliatis.

Gramen bulboſum ex alepo. *Baub. pin.* 2. *prodr.* 4. *theatr.* 21. *Baub. hiſt.* 2. *p.* 431.

Gramen ſecalinum, bulboſa radice. *Barr. ic.* 112. *f.* 2. *Scheuchz. gram.* 19.

Gramen ſecalinum chalepenſe, radice tuberoſa. *Moriſ. hiſt.* 3. *p.* 179. *ſ.* 8. *t.* 6. *f.* 7.

Habitat in Italia, Oriente.

Radix bulboſa, globoſa. *Culmus* tripedalis. *Spica* Hordei murini. *Flores* floſculis 3, rarius 2, pedicellatis. *Involucella* propria ſunt ariſtæ 2, baſi ſubciliatæ. *Gluma* exterior, in omnibus floſculis, longa, ariſtata. *Vagina* ſummi folii ventricoſa eſt.

116. SCABIOSA (*maritima*) corollulis quinquefidis radiantibus calyce brevioribus, foliis pinnatis: ſummis linearibus integerrimis.

Sca-

Scabiosa maritima parva. *Baub. hist.* 3. *p.* 7.
Scabiosa maritima, rutæ caninæ folio. *Bocc. sic.*
Habitat Monspelii. ⊙
Caulis bipedalis, sublævis. *Folia radicalia* lanceolata, obtusa, obtuse dentata, lævia, venosa, tandem pinnatifida, Scroph. Rutæ caninæ simillima. *Caulina* pinnata, integerrima, glabra, canaliculata; *suprema* linearia, sæpius integerrima. *Pedunculi* longissimi. *Calycis* infima foliola lanceolata, corolla longiora. *Corollæ* radiatæ, quinquefidæ, albo purpurascentes. *Antheræ* & *Stigmata* purpurea. Paleæ setaceæ, articulatæ & fere aculeis erectis muricatæ. Fructus Scab. atropurpureæ.

117. ELÆAGNUS (*spinosa*) foliis ellipticis.
Elæagnus matthioli, incolis Seisefun. *Rauw. it.* 112. 276.
Habitat in Ægypto. ♄
Differt ab *Elæagno angustifolia*: Foliis dimidio brevioribus, sed non angustioribus, elipticis s. oblongo ovalibus, figura & magnitudine Vaccin. uliginosi, supra magis nudis & viridibus. *Flores* quadruplo minores & acutiores. *Spina* valida ad singulum ramuli exortum. *Cortex* in herba argenteus; in caudice rubens, glaber.

118. RIVINA (*octandra*) floribus octandris.
Rivina humilis racemosa, baccis puniceis. *Plum. gen.* 48.
β Rivina scandens racemosa, amplis solani foliis, baccis violaceis. *Plum. gen.* 48.
Habitat in America meridionali. *Miller.* ♄
Differt a *Rivina humili*, cui similis, Foliis glabris; Floribus octandris; *Antheris* oblongis, incumbentibus; *Stigmate* diverso.

119. RIVINA (*paniculata*) paniculata, racemis compositis.

Habitat in India. ♄
Flores tetrandri.

120. GRATIOLA (*Monnieria*) foliis ovali-oblongis, pedunculis unifloris, caule repente.
Monnieria minima repens, foliis subrotundis, floribus singularibus alaribus. *Brown. jam.* 269.
Habitat in Jamaica.
Planta repens. *Caulis* simpliciusculus. *Folia* opposita, obovato-oblonga, obtusa, integerrima, glabra, sessilia. *Pedunculi* solitarii, ex alternis alis foliorum, foliis paulo longores, uniflori.

121. CONVOLVULUS (*gangelicus*) foliis cordatis obtusis mucronatis villosis, pedunculis unifloris, caule diffuso.
Habitat in India.
Caules procumbentes, ramosi, bipedales. *Folia* cordata, pollice sæpe latiora, obtusa cum mucrone, petiolata: tenella Folia & Flores hirsutissimi. *Pedunculi* capillares, breves.

122. CONVOLVULUS (*linifolius*) foliis lanceolatis villosis, pedunculis filiformibus trifloris longis, caule erecto.
Convolvulus herbaceus erectus, foliis linearibus, pedunculis longis tenuissimis bibracteatis alaribus. *Brown. jam.* 152. *t.* 10. *f.* 2.
Habitat in Indiis.
Caules erecti, facie lini. *Folia* lanceolata, nec ut in Convolvulo alsinoide obovata.

123. CAMPANULA (*dichotoma*) capsulis quinquelocularibus tectis calycis sinubus reflexis, caule dichotomo.
Campanula hirsuta, ocymi folio caulem ambiente, flore pendulo. *Bocc. sic.* 83. *t.* 45. *f.* 1. *Moris. hist.* 2. *p.* 459. *f.* 5. *t.* 3. *f.* 26. *Raj. hist.* 736.

Hab:

Habitat in Sicilia, Syria.

Caulis dichotomus. *Folia* oblonga, ſcabra. *Flores* ſolitarii, e dichotomia & apicibus ramorum, cernui, ſtructura C. Medii, ſed dimidio minores, at duplo majores quam in Sibirica.

124. VERBASCUM (*ſpinoſum*) caule fruticoſo ſpinoſo.

Verbaſcum creticum ſpinoſum fruteſcens. *Lob. illuſtr.* 113.

Leucojum creticum ſpinoſum incanum luteum. *Baub. pin.* 201.

Leucojum ſpinoſum. *Alp. exot.* 36.

Galaſtivida prima e candia. *Pon. bald.* 114.

Habitat in Creta. ♄

125. ATROPA (*arboreſcens*) caule fruteſcente, pedunculis confertis, corollis limbo revolutis, foliis ovato-oblongis.

Belladonna fruteſcens, flore albo, nicotianæ foliis. *Plum. ſpec.* 1.

Habitat in America *meridionali.*

126. SOLANUM (*æthiopicum*) caule inermi herbaceo, foliis ovatis dentato-angulatis, pedunculis fertilibus unifloris.

Solanum pomiferum, fructu rotundo ſtriato duro. *Baub. pin.* 167. *Baub. hiſt.* 3. *p.* 620.

Solanum pomiferum herbariorum. *Lob. ic.* 265.

Habitat in Æthiopia. *Burſerus.*

Caulis herbaceus, inermis. *Folia* petiolata, ovata, angulata, glabra, fere Solani nigri vulgaris, ſed majora. *Pedunculus fertilis* ſimplex, uniflorus, craſſior, juxta *Pedunculum ſterilem* biflorum, teneriorem, infra folium ſingulum. Aculeos in tota planta, ne quidem in calyce ullos obſervo, quos fortuitos in averſis foliis vidit J. B. Differt a *Melongena* toto cœlo & floribus vix Solano nigro majoribus.

127. LYCIUM (*capſulare*) foliis lanceolatis tenuibus glabris, pedunculis calycibusque pubeſcentibus, pericarpiis capſularibus.

Habitat in Mexico. *Miller.* ♄

Frutex ramis teretibus. *Spinæ* patentes, ſimplices, longitudine foliorum, ad ramificationes & folia. *Folia* lanceolata, tenuia, glabra, ſubpetiolata. *Pedunculi* axillares, ſimplices, folio breviores, uniflori, pubeſcentes uti Calyx. *Corollæ* rotatæ. *Stigmata* duo, anguſta, erecta. *Capſula* ovata, mucronata, bilocularis.

128. RHAMNUS (*lineata*) inermis, floribus hermaphroditis, foliis ovatis lineatis repandis ſubtus reticulatis.

Habitat in Zeylona, China. *Oſbeck.* ♄

Frutex ramulis ſubpubeſcentibus. *Folia* alterna, petiolata, parva, ovata, repanda, lineata, glabra; ſubtus venis transverſis inter nervos, unde transverſim reticulata. *Calyx* quinquepartitus, albus: laciniis lanceolatis. *Petala* 5, figura calycis. *Stamina* 5, ſubulata, longitudine corollæ, intra ſingula petala ſingula, nec cum petalis alternantia. *Stylus* longitudine ſtaminum. *Stigma* ſimplex. *Bacca* calycis rudimento inſidens.

129. DIOSMA (*crenulata*) foliis lanceolato-ovalibus crenatis.

Habitat in Æthiopia. *Burmannus.* ♄

Rami rubentes. *Folia* glabra, lanceolato-ovalia, obtuſa, petiolata, ſubtus punctis adſperſa, margine obſolete ſerrata: puncto pellucido intra ſingulam ſerraturam. *Calyx* laciniis linearibus, nec, ut in D. uniflora, ovatis. *Flores* ſolitarii.

130. CHIRONIA (*caryophylloides*) fruticoſa, calycibus inflatis rotundatis.

Cen-

Centaurium foliis binis oppositis angustis linearibus, flore magno rubente. *Burm. afric.* 205. *t.* 74. *f.* 1.
Habitat ad Cap. B. Spei. *Burmannus.* ♄
Frutex. Ramis teretibus, tomentosis, duris. *Folia* opposita, sessilia, lineari-lanceolata, crassiuscula, fere Rosmarini. *Rami* corymbosi, terminati floribus. *Calyces* pentaphylli, tubo longo corollæ ampliores; foliolis ovatis, concavis, tomentosis, minime carinatis. *Corollæ* infundibuliformes limbo quinquepartito: laciniis ovatis. *Antheræ* oblongæ, funis instar contortæ.

131. VINCA (*lutea*) caule volubili, foliis oblongis. †
Apocynum scandens, salicis folio, flore amplo plano. *Catesb. car. p.* 53. *t.* 53.
Habitat in Carolina.

132. NERIUM (*zeylanicum*) foliis lanceolatis oppositis, ramis rectis.
Apocynum arborescens, nerii flore, minus. *Burm. zeyl.* 23. *t.* 12. *f.* 2.
Habitat in India. ♄
Rami stricti, longi, teretes, purpurascentes. *Folia* opposita, lanceolata, lævia, erecta, acuminata, subpetiolata, in nostra angustiora quam in figura Burmanniana.

133. CHENOPODIUM (*serotinum*) foliis deltoideis sinuato-dentatis rugosis glabris subiformibus, racemis terminalibus.
Chenopodium hispanicum procerius, folio deltoide. *Tournef. inst.* 666.
Blitum ficus folio. *Raj. angl.* 3. *p.* 155.
Habitat in Hispania, Anglia, Monspelii. *Sauvages.* ⊙
Caulis altitudine humana, ramosissimus, sero admodum florens. *Folia* pallide viridia, similia Chenop. albo, sed latiora.

234. SALSOLA (*Tragus*) herbacea erecta, foliis subulatis spinosis lævibus, calycibus ovatis.
Kali spinosum cochleatum. *Baub. pin.* 289.
Kali spinosum, foliis longioribus & angustioribus. *Tournef. inst.* 247.
Drypis Theophrasti. *Tabern. hist.* 423.
Habitat in Europa australi. *Sauvages.* ☉
Planta erecta, tripedalis, lævis. *Folia* cylindrica, lævia, supra planiora. *Calyx* cinctus margine foliaceo s. rosaceo; nomen C. B. excludatur itaque in *Salsola Kali,* quæ decumbens parva est.

135. GOMPHRENA (*brasiliana*) foliis ovato-oblongis, caule erecto, capitulis pedunculatis globosis aphyllis. †
Amarantho affinis brasiliana, glomeratis parvisque floribus. *Breyn. cent. t.* 52.
Habitat in Brasilia.

136. LASERPITIUM (*peucedanoides*) foliolis lineari-lanceolatis venoso-striatis distinctis.
Laserpitium peucedanoides, foliorum segmentis angustissimis. *Seguier veron.* 3. *p.* 227. *t.* 7.
Laserpitium exoticum, lobis angustissimis integris. *Pluk. alm.* 207. *t.* 96. *f.* 2.
Habitat in Baldi *valle vaccaria. Seguier.* ♃

137. LIGUSTICUM (*cornubiense*) foliis decompositis incisis: radicalibus ternatis lanceolatis integerrimis. †
Smyrnium tenuifolium nostras. *Raj. suppl.* 254. *angl.* 3. *p.* 209. *t.* 8.
Saxifraga cornubiæ. *Pet. herb. t.* 26. *f.* 9.
Habitat in Cornubia.

138. SESELI (*Turbith*) involucro universali monophyllo, seminibus striatis villosis stylatis.
Seseli tertium. *Bœrh. lugd.* 1. *p.* 50.
Thapsia fœniculi folio. *Baub. pin.* 148?

Habi-

Habitat in Europa *australi.* ♃

Radix perennis. *Caulis* semipedalis. *Folia* supradecomposita, linearia, divaricatissima, fere setacea. *Involucrum universale* monophyllum. *Partialia* polyphylla, umbellulis breviora. *Flores* albi. Styli persistentes. *Semina* oblonga, villosa.

139. RHUS (*typhinum*) foliis pinnatis argute serratis lanceolatis; subtus tomentosis.

Rhus virginianum. *Bauh. pin.* 517. *Dill. elth.* 253.

Habitat in Virginia. ♄

Arbor frequens in hortis, diversa a *Rhoë coriaria*: Foliolis lanceolatis, nec ovatis, argute & æqualiter serratis; *Panicula* conglomerata nec racemosa; *Petiolis* secundum totam longitudinem linearibus, nec apice dilatato in foliolum desinentibus. Foliola sæpius XIX, nec IX tantum. Differt a *Rhoë glabro*, cui foliis simillima, *Ramis* hirtis uti typhi cervini; *Foliis* non subtus glabris; *Panicula* dense conglomerata. *Flores* fere fœmineos tantum vidi.

140. NARCISSUS (*odorus*) spatha uniflora, nectario campanulato petalis dimidio breviore.

Narcissus albus, magno odoro flore, circulo pallido. *Bauh. pin.* 353. *Rudb. elys.* 2. *p.* 44. *f.* 3.

Narcissus latifolius VII. *Clus. hist.* 1. *p.* 157.

β. Narcissus latifolius maximus, albo flore, calyce brevi tubo. *C. B.* 51.

γ. Narcissus latifolius, calyce amplo & aureo, caule striato. *C. B.* 51.

δ. Narcissus latifolius pallidus, calyce amplo, alter. *C. B.* 52.

ε. Narcissus latifolius sulphureus, brevi calyce. *C. B.* 53.

Habitat in Stiria. ♃

Differt a *Narc. Pseudo-Narcisso* nectario petalis dimidio breviore.

141. ORNITHOGALUM (*comosum*) racemo brevissimo, bracteis lanceolatis longitudine florum, petalis obtusis, filamentis subulatis.
Ornithogalum spicatum s. comosum, flore lacteo. *Bauh. pin.* 70. *Rudb. elys.* 2. *p.* 135. *f.* 1.
Ornithogali lactei species major. *Besl. eyst.*
Habitat

142. ORNITHOGALUM (*narbonense*) racemo oblongo, filamentis lanceolatis membranaceis, pedunculis floribusque patentibus.
Ornithogalum majus spicatum, flore albo. *Bauh. pin.* 70.
Ornithogalum narbonense. *Dod. pempt.* 222.
Habitat in Galliæ *australis* & Italiæ *agris.* ♃
Bracteæ ovato-lanceolatæ, brevissimæ. *Petala* candida, subtus viridissima, soloque margine alba.

143. PASSERINA (*sericea*) foliis ovatis tomentosis, caule hirsuto, floribus coronatis.
Thymelæa sericea, foliis oblongis, floribus tubulosis angustissimis. *Burm. afr.* 135. *t.* 43. *f.* 2.
Habitat in Æthiopia. *Burmannus.* ♄
Caulis tenuis, hirsutus. *Folia* opposita, sessilia, ovata s. ovalia, utrinque tomentosa & sericea. *Flores* terminales, sessiles in capitulum, albi, extus villoso-sericei. *Stamina* 4 intra tubum; ori tubi insident filamenta 4 bipartita, in quorum singula bifurcatura anthera.

144. PASSERINA (*levigata*) foliis ovatis glabris acutis, floribus obtusis.
Thymelæa foliis planis acutis, coma & floribus purpureis. *Burm. afr.* 137. *t.* 49. *f.* 3.
Habitat in Æthiopia. ♄
Caules filiformes. *Folia* opposita, ovata, glabra, acuta. *Flores* terminales: Tubo longo filiformi; Limbo quadrifido obtuso. *Stamina* 4, intra tubum; 4 supra tubum corollæ.

145. SCLE-

145. SCLERANTHUS (*polycarpos*) calycibus fructus patentissimis spinosis, caule subvilloso.
Polycarpus. *Dalech. hist.* 444.
Polygonum montanum, vermiculatæ foliis. *Bauh. pin.* 281.
H bitat Monspelii *&* *in* Italia. *Sauvages.* ⊙
Differt a *Scl. annuo* planta longe minore; caule magis divaricato, subpubescente.
Calyces secundum totam longitudinem caulis, nec in corymbum congesti, patentes, acutissimi ut fere spinosi, ventre sulcati; nec calyces habent margines membranaceos ut in *Scl. annuo*; adeoque *synonymon Columnæ* ad hanc spectat speciem.

146. DIANTHUS (*monspessulanus*) floribus solitariis, squamis calycinis subulatis tubum æquantibus, petalis multifidis.
Habitat Monspelii. *Sauvages.* Veronæ. *Seguier.* ♃
Radix fibrosa. *Caulis* pedalis. *Folia* omnia graminea, viridia nec glauca, laxa, longa. *Flores* subsolitarii. *Calyces* squamæ 4 lanceolato-subulatæ, patulæ, longitudine calycis, apice fuscescentes. *Petala* profunde incisa & multifida ut in plumariis, sed minus quam in Diantho superbo, cui squamæ calycinæ breves.

147. POINCIANA (*elata*) caule inermi.
Habitat in India. ♄
Caulis fruticosus, inermis. *Folia* alterna, bipinnata; foliolis numerosis, sextuplo minoribus quam in P. pulcherrima, magis oblongis, minime emarginatis, utrinque glabris. *Corymbi* breviores. *Calyces* coriacei. *Filamenta* longiora quam in altera, minus stricta, atropurpurea, basi tomentosa. *Antheræ* flavæ. *Germen* tomentosum.

148. SILENE (*rigidula*) pedalis bipartitis, fructificationibus erectis subsessilibus, calycibus subpilosis.

Viscago cerastii foliis, vasculis erectis sessilibus. *Dill. elth.* 416. *t.* 319. *f.* 397?

Habitat ⊙

Differt a *Sil. anglica*, cui simillima, *Caule* rigidiore magisque divaricato, quamvis folia caulina utrinque subpilosa & margine inferiore ciliata; *Floribus* pedunculis brevissimis; *Fructibus* erectis; *Calycibus* paulo magis pilosis, & florescentibus stria angularis fusca caduca; *Petalis* pallide incarnatis.

149. SILENE (*mutabilis*) petalis bifidis, calycibus angulatis pedunculatis, foliis lanceolato-linearibus.

Lychnis flore albo minimo. *Raj. hist.* 996.

Habitat in Italia. ⊙

Differt a *Silene nocturna*, cui simillima: *Foliis* linearibus, nec ovatis, etiam ad radicem; *Floribus* pedunculatis, nec subsessilibus; *Calycibus* decagonis s. sulcis 10 profundis, nec obsoletis; *Petalis* post florescentiam extus purpurascentibus, nec viridibus.

150. SILENE (*stricta*) petalis emarginatis, calycibus glabris reticulato-venosis acuminatis pedunculo longioribus, caule dichotomo stricto.

Silene caule subdichotomo, floribus erectis subsessilibus, foliis lanceolatis piloso-viscidis. *Amoen. acad.* 1. *p.* 158.

Habitat Tolosæ. *Burserus. In* Hispania *Læfling.*

Caulis erectus, glaber, dichotomus, strictissimus, viscidus. *Folia* lineari-lanceolata: superiora longitudine articulorum. *Calyces* clavati, erecti, glabri, venis reticulati, dentibus acutissimis. *Pedunculi* solitarii, brevissimi, e dichotomia caulis. *Corollæ* parvæ petalis emarginatis, corona valde obsoleta. Differt a *Silene Behen* floribus erectis, calycibus angustis acuminatis, foliis angustis.

151. ARE-

151. ARENARIA (*bavarica*) foliis semicylindricis carnosis obtusis, petalis lanceolatis, pedunculis terminalibus subbinatis.

Alsine alpina, foliis teretibus obtusis, flore albo. *Seguier ver.* 1. *p.* 429.

Saxifraga bavarica. *Raj. hist.* 1033.

Habitat in Bavaria, Baldo. *Seguier.*

Caulis ramosus, subdichotomus, patulus, durus, geniculatus. *Folia* linearia, obtusa, carnosa, subtus convexa, opposita, articulis longiora. *Pedunculi* terminales, sæpius bini, uniflori: altero bracteis duabus. *Petala* lanceolata, tenuia, alba. *Stamina* 10. *Styli* 3.

152. ARENARIA (*striata*) foliis linearibus erectis, calycibus oblongis striatis.

Auricula muris pulchro flore, folio tenuissimo. *Baub. hist.* 3. *p.* 361.

Caryophyllus saxatilis, polygoni minoris folio & facie. *Burs. XI.* 129.

Habitat in alpibus Austriæ & *montibus* Vallis augustæ. ♃.

Radix perennis. *Caules* plures, decumbentes, lignosi. *Cauliculi* plures, recti, palmares, simplices, nudi. *Folia* opposita, linearia, crassiuscula, subtus convexa, nuda, acutiuscula, erectissima, basi utrinque convexa, longitudine articulorum. *Pedunculi* tres, breves, terminales: lateralibus bracteis duabus notatis. *Calyces* oblongi ut in Cerastiis. *Petala* 5, oblonga, integra, calyce duplo longiora. *Stamina* 10. *Styli* 3. Capsula ovata.

153. CERASTIUM (*manticum*) glabrum, caule stricto, foliis lanceolatis, pedunculis longissimis, capsulis globosis.

Alsine caryophylloides glabra, florum pediculis longissimis. *Segu. ver.* 3. *p.* 178. *t.* 4. *f.* 2.

Habitat Veronæ. *Seguier.* ⊙

Cau-

Caulis & Statura *Stellariæ gramineæ*, tota glabra. *Folia* lineari-lanceolata. *Caulis* erectus. *Panicula* dichotoma *bracteis* parvis, lanceolatis: marginibus lateralibus membranaceis, ut ovatæ evadant. *Petala* obtusa. *Stamina* 10. *Styli* 3.

154. POTENTILLA (*aurea*) foliis radicalibus quinatis serratis acuminatis, caulinis ternatis, caule declinato.

Potentilla foliis quinatis acute serratis ora sericea, petalis maculatis. *Hall. helv.* 339. *t.* 6. *f.* 4.

Quinquefolium minus repens alpinum aureum. *Bauh. pin.* 325.

Habitat in alpibus Helvetiæ.

Differt a simillima *Potentilla verna*: *Foliolis* apice dentibus acutissimis, sæpe quinis, & quod carina foliorum & margo hirsutie sericea sint, ut in Alchimilla alpina. *Foliola* magis basi approximata quam in P. verna.

155. POTENTILLA (*nitida*) foliis digitatis tomentosis apice conniventi-tridentatis, caulibus unifloris, receptaculis lanatis.

Heptaphyllum argenteum alpinum trifoliatum sabaudum. *Bocc. muf.* 2. *p.* 20. *t.* 9.

Comaroides alpina argentea sericea, persici flore. *Segu. ver.* 1. *p.* 497.

Trifolium alpinum argenteum, persici flore. *Bauh. pin.* 328. *Pon. bald.* 222. *Raj. hist.* 615.

Habitat in Baldo. *Seguier.*

Affinitate jungitur *Potentillæ caulescenti*, planta ipsa tomentoso villosa, sericea, nitida. *Folia* quinata: foliolis ovatis (lateralibus duobus minoribus) apice tridentatis. *Caulis* uniflorus, digitalis, paucis parvisque foliis instructus. *Flos* majusculus, disco seminum lanato.

156. PO-

156. POTENTILLA (*caulescens*) foliis digitatis apice conniventi-serratis, caulibus multifloris, receptaculis hirsutis.

Quinquefolium album majus. *Baub. prodr.* 139. caulescens. *Baub. pin.* 325.

β Quinquefolium album majus. *Baub. prodr.* 139. caulescens. *Baub. pin.* 325.

Quinquefolium 2 minus, albo flore. *Clus. hist.* 2. *p.* 105.

Habitat in Alpibus Helvetiæ, Austriæ, Stiriæ, Tyrolis. Horto Dei.

Affinitate summa jungitur *Potentillæ albæ*; convenit *foliorum* figura, corollis albis, receptaculis pilosis; Sed hæc *Caule* erecto, *Foliis* quinatis instructo, apice corymboso, multifloro, *Foliis* minoribus, subtus minus villosis viridibus. *Pot. alba* vero *Caulibus* filiformibus, decumbentibus, sub foliis subnudis, *Floribus* longe pedunculatis; *Foliis* subtus villosis sericeis, quod in hac non obtinet.

157. SATUREJA (*spinosa*) ramis spinosis, foliis hispidis.

Satureja cretica frutescens spinosa. *Tourn. cor.* 13.

Satureja cretica spinosa. *Pon. ital.* 21.

Habitat in Creta. ♄

Caulis pedalis, fruticosus, rigidus, ramis in spinam nudam terminatis. *Folia* ad apices ramulorum, opposita, conferta, lingulata, subacuta, sessilia, basi attenuata, adspersa utrinque punctis excavatis & pilis raris, rigidis, albidis, erectis; margine scabra.

158. NEPETA (*Scordotis*) foliis cordatis obtusis, floribus verticillatis, spicis terminalibus sessilibus, bracteis ovatis villosis.

Scordium alterum lanuginosius verticillatum. *Baub. pin.* 248.

Scor-

Scordotis. *Alp. exot.* 284. *t.* 283. *Cluſ. hiſp.* 2. *p.* 312.
Habitat in Creta. *Miller.* ♃

Planta pedalis. *Caulis* piloſus. *Folia* oppoſita, petiolata, cordata, obtuſa, crenata, rugoſa, tomentoſa, craſſiuſcula. *Spicæ* terminales, ſeſſiles: *Bracteis* ovatis, mucronatis, nervoſis, villoſis, longitudine calycis, quinquefloris. *Calyces* piloſi. *Corollæ* albæ: labio concavo crenato punctis purpuraſcentibus. *Filamenta* ſubincarnata.

159. MENTHA (*exigua*) floribus verticillatis, foliis lanceolato-ovatis glabris acutis integerrimis.

Mentha aquatica exigua. *Raj. angl.* 3. *p.* 232.
Calamintha aquatica belgarum & matthioli. *Lob. ic.* 505.
Mentha hortenſis 4. *Fuchſ. hiſt.* 291.
Habitat in Anglia. *Miller.* ♃

160. DRACOCEPHALUM (*peregrinum*) floribus oppoſitis, bracteis lanceolatis integerrimis, foliis lanceolatis mucronatis dentatis.

Dracocephalon foliis ex lanceolato-linearibus rarius dentatis. *Act. Gœtt.* 3. *p.* 436.
Habitat in Sibiria. ♃

Caulis ſemipedalis, brachiatus, obtuſe tetragonus, lævis. *Folia* oppoſita, petiolata, glabra, mucronata, utrinque 3. ſ. 4. ſerraturis ſpinoſis dentata. *Flores* oppoſiti verſus apices ramulorum, breviſſime pedunculati. *Bracteæ* geminæ, parvæ, lanceolatæ, integerrimæ. *Calycis* labium ſuperius bifidum, incurvum, acutum; inferius tripartitum, æquale. *Corolla* cærulea; labio ſuperiore fornicato, emarginato; inferiore trilobo: intermedia lata retuſa. Faux inflata. *Stigma* bifidum.

161. GERARDIA (*delphinifolia*) foliis linearibus pinnatifidis, caule ſubramoſo.

Habitat in India. ⊙

Cau-

Caulis pedalis, tetragono-teretiusculus, erectus, lævis: Ramis rarioribus, alternis. *Folia* opposita, linearia, pinnata, glabra. *Flores* axillares a medio ad summitatem caulis digesti, oppositi, secundi, brevissime pedunculati. *Calyx* tubulosus: dentibus 5, linearibus, longitudine calycis. *Corollæ* oblongæ, fauce hiante, Limbo quinquelobo, rotundato: lobis duobus superioribus brevioribus. *Stamina* 4: *Antheræ* didymæ, quarum duæ Spina baseos deorsum protensa; duæ vero Spina Antheræ parallela. *Stylus* longitudine staminum. *Stigmata* obtusa.

162. ANTIRRHINUM (*viscosum*) foliis radicalibus quaternis lanceolatis, caulinis linearibus solitariis, calycibus villosis cauli approximatis.

Habitat in Hispania.

Caulis pedalis, erectus, lævis: ramis remotis, raris. *Caules steriles* diffusi, foliis quaternis, lanceolatis. *Folia* caulina vix decem, remota, linearia s. subulata. *Rami* versus flores nudi. *Racemus* simplex, longus, erectus, piloso-viscidus: pedicellis cauli approximatis. *Calycis* foliola lanceolata, membranacea, carina viridi piloso-viscida. *Corollæ* fulvæ, magnitudine Linariæ.

163. LANTANA (*involucrata*) foliis oppositis, caule inermi, floribus capitato-umbellatis involucrato-foliosis.

Viburnum americanum odoratum, folio parvo orbiculato, floribus & baccis folio interceptis. *Pluk. alm.* 386. *t.* 114. *f.* 5. *Herm. par.* 384.

Camara arborescens, salviæ folio. *Plum. gen.* 32.

Habitat in America *meridionali.* ♄

Removeatur itaque varietas β a *Lantana annua.*

164. SELAGO (*rapunculoides*) spicis corymbosis, foliis dentatis.

Rapun-

Rapunculus foliis anguſtiſſimis dentatis, floribus umbellatis. *Burm. afr.* 113. *t.* 42. *f.* 1.
Habitat in Æthiopia. *Burmannus.*
Corollæ tubus filiformis; Limbus quinquefidus: lacinia ſuperiore majore; duabus vero infimis minoribus. *Stamina* 4, longitudine corollæ. *Stigma* craſſiuſculum, bifidum.

165. RUELLIA (*tentaculata*) foliis obovatis, verticillis obvallatis: ſpinis longis inermibus bifurcatis.
Euphraſia. *Pluk. phyt.* 279. *f.* 7.
Habitat in India.
Caulis herbaceus, tetragonus, lævis. *Folia* obovata, ſubacuta, tenuia. Verticilli florum cincti *ſpinis* filiformibus, mollibus nec rigidis, erectis, floribus duplo longioribus, apice in duos mucrones fiſſis.

166. BARLERIA (*longifolia*) ſpinis verticillorum ſenis; foliis enſiformibus longiſſimis ſcabris.
Anchuſa anguſtifolia, verticillis longis aculeis armata. *Pluk. alm.* 30. *t.* 133. *f.* 4.
Habitat in India.
Caulis obſolete tetragonus, erectus, hiſpidus. *Folia* oppoſita, lanceolato-enſiformia, integerrima, ſcabra, herbacea, articulis triplo longiora. *Flores* verticillati, axillares, utrinque circumſepti ſpinis tribus, rigidis, fulvis, craſſis, longitudine articulorum.

167. CLERODENDRUM (*fortunata*) foliis ſimplicibus lanceolatis integerrimis.
Habitat in India. ♄
Frutex incanus. *Folia* oppoſita, lanceolata, nuda, integerrima, petiolata, per petiolos parum decurrentia. *Pedunculi* axillares, dichotomi, foliis breviores. *Calyces* patentes.

168. ACAN

168. ACANTHUS (*dioscoridis*) foliis lanceolatis integerrimis margine spinosis. *Gronov. orient.* 192. †

Acanthus dioscoridis verus sativus. *Moris. hist.* 3. *p.* 604. *Raj. suppl.* 636. *Rauwolf. it.* 285.

Habitat in Libano.

169. LEPIDIUM (*chalepense*) foliis sagittatis sessilibus dentatis.

Draba chalepensis repens humilior, foliis minus cinereis & quasi viridibus. *Moris. hist.* 2. *p.* 314.

Habitat in Oriente.

Facies *Thlaspeos campestris*, ut vix distinguatur nisi siliculis. Removenda a *Lepidio Draba* (quæ Cochlearia est) siliculis perfecte Lepidii, nec ut in illa basi gibbis.

170. LEPIDIUM (*alpinum*) foliis pinnatis integerrimis, scapo subradicato, siliculis lanceolatis mucronatis.

Nasturtium alpinum tenuissime divisum. *Bauh. pin.* 105. *Bauh. hist.* 2. *p.* 918. *Raj. hist.* 826.

Cardamine alpina 3 minima. *Clus. hist.* 2. *p.* 128.

Thlaspi montanum minimum. *Dalech. hist.* 1180.

Habitat in alpibus Schneeberg, Tyrolensibus, Saltzburgensibus, Helveticis, Baldo. *Seguier.*

Folia Lepidii petræi (a quo removenda), sed caulis non paniculatus, verum *Scapus* rigidus, nec ramis filiformibus. *Siliculæ* lanceolatæ, stylo mucronato; Lepidii petræi vero siliculæ ovales absque stylo.

171. IBERIS (*saxatilis*) foliis lanceolato-linearibus carnosis acutis integerrimis ciliatis, ramulis suffructicosis.

Thlaspi saxatile, vermiculato folio. *Bauh. pin.* 107. *Garid. aix.* 466. *t.* 101.

Lithonthlaſpi tertium fruticoſius, vermiculato acuto folio. *Columm. ecphr.* 1. *p.* 278. *f.* 1.
Habitat in Italia, Galliæque *auſtralis aridis ſabuloſis. Sauvages.* ♄
Fruticulus digiti altitudine: *Ramis* ſeneſcentibus ſæpius exaridis, erectiuſculis, ſubpubeſcentibus. *Folia* ſparſa, linearia, ſed medio latiora, ſubtus carnoſo-convexa, acuminata, margine tenuiora, ciliata. *Corymbus* terminalis, purpuraſcenti-albidus, erectus.

172. SISYMBRIUM (*burſifolium*) caule erecto folioſo, racemo flexuoſo, foliis lyratis.
Heſperis flore albo minimo, ſiliqua longa, folio profunde dentato. *Bœrh. lugd.* 2. *p.* 20.
Draba paluſtris ſiliquoſa major alpina, burſæ paſtoris folio. *Cupan. cath.* 3.
Habitat in Italiæ *montibus ſubhumidis. Miller.* ⊙
Caulis pedalis, teres, ramoſus, folioſus, lævis. *Folia* lyrato-ſinuata, omnino Burſæ paſtoris, glabra, fragilia, amplexicaulia. *Racemi* terminales, flexuoſi. *Pedicelli* breviſſimi, rigidi, erecti. *Calyces* læves, erecti, clauſi. *Petala* alba, cuneiformia, obtuſiuſcula, erecta: lamina longitudine calycis. *Stamina* 6, parva.

173. SISYMBRIUM (*orientale*) foliis pinnato-haſtatis tomentoſis, caule lævi.
Eryſimum orientale, ſonchi folio, flore ſulphureo, ſiliquis longiſſimis. *Bœrh. lugdb.* 1. *p.* 14.
Habitat in Oriente. *Miller.* ⊙
Similis Siſymbrio Irioni, ſed folia tomentoſa.

174. SINAPIS (*erucoides*) ſiliquis lævibus æqualibus, foliis lyratis oblongis glabris, caule ſcabro.
Sinapi hiſpanicum pumilum album. *Tournef. inſt.* 227.
Eruca ſylveſtris, flore albo, italica. *Barrel. ic.* 132.
Habitat in Italia, Hiſpania, *ad vias, vineas.* ⊙

Caulis

Caulis ſcaber. Folia Erucæ, ſed magis oblonga, viridia, glabra. Petala alba Raphani, erecta, unguibus vix diſtantibus. *Calyx* patens, exſiccatus violaceus evadens. *Siliquæ* glabræ: *Pedunculis* patentibus, racemoſis, ſimplicibus.

175. GERANIUM (*paluſtre*) pedunculis bifloris longiſſimis declinatis, petalis integris, foliis quinquelobis inciſis.

Geranium batrachioides paluſtre, flore ſanguineo. *Dill. elth.* 160. *t.* 134. *f.* 161.

Geranium ſanguineum majus. *Beſl. eyſt. vern.* 1. *t.* 9. *f.* 2.

Habitat in Ruſſia, Germania. ♃

Diſtinguitur a *Ger. ſylvatico*, cui foliis ſimillimum, *Pedunculis* longis, ante floreſcentiam recurvis, non erectis ſed declinatis; *Petalis* integris nec emarginatis.

176. GERANIUM (*bohemicum*) pedunculis bifloris, petalis emarginatis, arillis hirtis, cotyledonibus trifidis: medio truncato.

Geranium batrachioides bohemicum, capſulis nigris hirſutis. *Dill. elth.* 159. *t.* 133. *f.* 160.

Geranium batrachioides minus annuum purpureo-cæruleum. *Moriſ. præl.* 267. *hiſt.* 2. *p.* 511. *ſ.* 5. *t.* 15. *f.* 1. *mala.*

Geranium bohemicum batrachioides annuum. *Raj. hiſt.* 1063.

Habitat in Bohemia? *Miller.* ☉

Planta ſimilis *Ger. molli*, ſed *Flores* cærulei. *Radix* annua a pluribus ſimilibus differt; ab omnibus autem *Cotyledonibus* figura foliorum Liriodendri. *Calyces* fructus magni. *Styli* deflorati ſaturate purpurei. *Villoſitas* plantæ viſcoſa eſt.

177. GERANIUM (*argenteum*) pedunculis bifloris, petalis emarginatis, foliis peltatis ſeptempartitis trifidis tomentoſo-ſericeis.

Geranium argenteum alpinum. *Baub. pin.* 318. longius radicatum. *Pon. veron.* 341. *t.* 342. *Segu. ver.* 1. *p.* 471. *t.* 10.

Geranium argenteum montis Baldi. *Baub. hist.* 3. *p.* 474.

Habitat in Baldi *summis præruptis rupibus. D. Seguier.* ♃

178. SIDA (*asiatica*) foliis cordatis indivisis, stipulis reflexis, pedunculis petiolo longioribus, capsulis hirsutis, calyce brevioribus.

Abutilon indicum, flore luteo minore. *Flor. zeyl.* 520.

Alceæ affinis indica Abutilon dicta, flore parvo, foliis mollibus profunde venosis, siliculis lanuginosis. *Pluk. phyt.* 126. *f.* 5.

Habitat in India. ⊙

Planta similis *Sidæ Abutilo*, a qua distinguenda. *Caulis* villosus, crassus. *Folia* cordata, nervosa, acuminata, inæqualiter serrata, non lobata; subtus valde venosa, utrinque durius tomentosa. *Stipulæ* crassæ, reflexæ. *Pedunculi* folio longiores. *Fructus* cernuus, valde hirsutus, calyce brevior, Capsulis mucrone bifido.

179. SIDA (*indica*) foliis cordatis sublobatis, stipulis reflexis, pedunculis petiolo longioribus, capsulis scabris calyce longioribus.

Abutilon indicum. *Comm. hort.* 2. *t.* 1. *Baub. hist.* 2. *p.* 959. *Moris. hist.* 2. *p.* 531. *f.* 5. *t.* 19. *f.* 4.

Althææ theophrasti similis. *Baub. pin.* 316.

Habitat in India. ⊙

Similis *Sidæ Abutilo* sed tenerior. *Caulis* villosus. *Folia* cordata, utrinque obsolete lobata, serrata, mollia, vix conspicue tomentosa. *Stipulæ* teneræ, reflexæ. *Pedunculus* petiolo longior. *Fructus* erectus; *Capsulis* carina hispidis, apice in angulum rectum terminatis.

180. SI-

180. SIDA (*occidentalis*) foliis cordatis fublobatis, ftipulis patentibus, pedunculis petiolo brevioribus, capfulis pendulis obtufis.

Abutilon veficarium, flore fructuque majore non crifpo. *Dill. elth.* 7. *t.* 6. *f.* 6.

Habitat in America. ☉

Pedunculi fructus pendentes, a bafi deorfum flexi. *Capfulæ* obtufæ apice rotundatæ.

181. MALVA (*limenfis*) caule erecto herbaceo, foliis lobatis, fpicis fecundis axillaribus, feminibus lævibus.

Habitat in America. *Miller.* ☉

Planta fimillima *Malvæ peruvianæ* (feminibus denticulatis) ut forte proles hybrida. Differt tamen *Foliis* quinquelobis nec feptemlobis, fubvillofis nec glabris, fed marginibus in utraque fubfufcis. *Floribus* magis in capitulum congeftis, quamvis fructus calyces in racemum fecundum tranfeant, fed pedicellati. *Corollis* cæruleis, nec purpureis. *Calycibus* punctis elevatis venofis, quod non in altera.

182. MALVA (*fcabrofa*) caule fruticofo hirto, foliis lobatis hirtis, floribus rectis, pedunculis geminis.

Malva africana frutefcens, flore rubro. *Comm. hort.* 2. *p.* 171. *t.* 86.

Malva africana frutefcens, flore parvo carneo unguiculis atro-rubentibus. *Pluk. amalth.* 140. *t.* 431. *f.* 5.

Habitat in Æthiopia. *Burmannus*, *Millerus.* ♄

Frutex altitudine humana, folitarius, teres, viridis, hirfutus. *Folia* quinqueloba, obtufa, ferrata, venofa, rugofa, hirta: *Pedunculis* teretibus longitudine foliorum. *Stipulæ* patentes, lanceolatæ, integræ. *Pedunculi* axillares, filiformes, fæpius bini,

bini, uniflori, hirti, foliolo sæpe ad basin instructi. *Calyx exterior* triphyllus. *Corollæ* carneæ fundo purpureo.

Differt a *Malva capensi* Pedunculis axillaribus & primis binis nec solitariis; iisque florentibus rectis, nec geniculo ad angulum obtusum inflexis; Petalis latere se tangentibus, nec distantibus; Staminum columna fere glabra, nec tota hirsuta; Calycis exterioris foliolis planis, nec canaliculatis.

183. ANTHYLLIS (*aspalathoides*) fruticosa, foliis ternatis æqualibus, capitulis terminalibus sessilibus.

Habitat in Æthiopia. *Royenus*. ♄

Frutex Caule hirsuto. *Folia* absque stipulis, sessilia, ternata, lanceolata, subcarnosa, inferiora glabra, floribus proxima subpilosa, conferta. *Capitula* terminalia, solitaria, sessilia. *Bracteæ* sub singulo calyce tres, lineares, molles, hirsutæ. *Calyces* hirsuti. *Facies* Loti, sed Stamina coadunata. *Legumina* brevia, hirsuta. *Stipulæ* in planta nullæ.

184. DOLICHOS (*sinensis*) caule volubili, pedunculis multifloris erectis, leguminibus pendulis cylindricis torulosis.

Dolichos sinensis. *Rumph. herb.* 5. *p.* 375. *t.* 134.

Habitat in India. ⊙

Legumina communiter in singulo pedunculo duo vel tria. *Semina* esculenta a nautis emuntur in China pro alimento & viatico.

185. ERVUM (*soloniense*) pedunculis cirrhosis subbifloris, petiolis mucronatis, foliolis obtusis.

Vicia pedunculis uni-biflorisve, petiolis diphyllis, brevissime cirrhosis. *Guett. stamp.* 1. *p.* 235.

Vicia minima. *Riv. tetr.*

Vicia minima præcox parisiensium. *Tournef. inst.* 397.

Vicia

Vicia præcox verna minima solonienfis, femine hexaëdro. *Moris. blef.* 321. *hist.* 2. *p.* 63. *f.* 2. *t.* 4. *f.* 14. *Raj. hist.* 902.

Habitat in Anglia, Gallia. ☉

Caules fpithamæi, fubtomentofi. *Petioli* non in cirrhum, fed in mucronem terminantur: *Foliolis* 4 ad 8, lanceolatis, obtufis. *Stipulæ* utrinque acuminatæ. *Pedunculus* foliis longior, terminatus filo, fub quo *Flores* duo, alterni, pedicellati.

186. CORONILLA (*minima*) procumbens, leguminibus angulatis articulatis nodofis.

Ferrum equinum gallicum, filiquis in fummitate. *Bauh. pin.* 349.

Polygala Cortufi. *Bauh. hist.* 2. *p.* 351.

Habitat in Italia, Gallia *auftrali.* ♃

Caulis diffufus, vix fpithamæus, bafi lignofus. *Folia* pinnata: Foliolis 9, pluribusve, obovatis: infimis cauli adftantibus. *Stipula* vaginacea, a tergo emarginata denticulis duobus. *Folia* fæpe vix Milio majora.

187. INDIGOFERA (*trifoliata*) leguminibus compreffis pendulis, foliis ternatis lanceolatis.

Habitat in India.

Caules adfcendentes, apice fubpubefcentes, fimplices. *Stipulæ* nullæ. *Folia* ternata: foliolis lanceolatis, nudis; infimis oppofitis. *Flores* ex alis foliorum, plurimi, fubfeffiles. *Legumina* compreffa, fubfcabra, 3-f. 5-fperma, futuris obtufis, infra folia pendula; folia enim inferiora cadunt, quam primum flores inferiores defloruere.

188. ASTRAGALUS (*depreffus*) acaulis, fcapis folio brevioribus, leguminibus cernuis, foliolis fubemarginatis.

Aftragalus fupinus minor, flofculis albis. *Bœrh. lugdb.* 2. *p.* 54.

Astragalus acaulos ferme, flore luteo. *Buxb. act.* 3. *p.* 21. *t.* 38. *f.* 2?

Habitat in alpinis Europæ. ♃

Radix fibrosa: *Ramulis* brevissimis, arcte ad terram depressis. *Scapi* omnium brevissimi, *Floribus* pluribus, sæpe 7. *Calyces* adspersi pilis raris, fuscis, adpressis. *Corollæ* parvæ, albæ, carina apice purpurascente. *Legumina* cylindrica, acuminata, longitudine scapi, glabra, bilocularia, reflexa, pedicellis brevissimis, rigidulis. *Folia* digitalia, pinnata; foliolis 15, s. 17, ovalibus, vix emarginatis, glabris, subtus pilis albis incanis.

189. LACTUCA (*Serriola*) foliis verticalibus carina aculeatis.

Lactuca sylvestris costa spinosa. *Baub. pin.* 123.

Lactuca sylvestris laciniata. *Moris. hist.* 3. *p.* 58. *f.* 7. *t.* 2. *f.* 17.

β. Lactuca sylvestris italica costa spinosa, sanguineis maculis adspersa. *Herm. paradis.* 191. *t.* 194.

γ. Lactuca sylvestris annua costa spinosa, folio integro colore cæsio. *Moris. hist.* 3. *p.* 58.

Habitat in Europa *australi.* ⊙

Differt a *Lactuca virosa* (a qua distinguenda) foliorum plano verticali nec horizontali, &c.

190. HIERACIUM (*sanctum*) foliis lyratis obtusis dentatis, scapo nudo multifloro.

Habitat in Palæstina. *Hasselquist.* ♃

Radix tenuis, fibrosa. *Folia* radicalia, plura, obovata, lyrata, dentata, obtusa, petiolata, pubescentia. *Scapus* foliis duplo altior, subpubescens, apice gerens *Flores* 5. s. 7, parvos, luteos, Pedunculis villosis, *Calycibus* imbricatis, acutis.

191. CARDUUS (*mollis*) foliis pinnatifidis linearibus subtus tomentosis, caule inermi unifloro.

Carduus mollis, laciniato folio. *Baub. pin.* 177.

Car-

Carduus mollior 1. *Cluf. hift.* 2. *p.* 151.

Habitat in alpibus Auftriæ.

Folia radicalia plura, linearia, pinnatifida, fubinermia, fubtus albo tomentofa, fupra fubpubefcentia. *Caulis* teres, fimplex, fubtomentofus, inferne parum foliofus, fuperne fubnudus, inermis. *Calyx* terminalis, majufculus, craffiufculus, fquamis mucronato-fubulatis non pungentibus. *Corolla* purpurea. *Folia* Echinopis annui funt.

192. BIDENS (*atriplicifolia*) caule paniculato, foliis deltoidibus alternis dentatis petiolatis ftipulatis.

Habitat in America *meridionali. Miller.*

Caulis lævis, herbaceus, paniculatus. *Folia* deltoidea (Chenopodii), tenuia, dentata, nuda, in petiolos definentia, alterna. *Stipulæ* pares, reniformes inftar auricularum. *Flores* folitarii, terminales, oblongo-ovati, absque radio. *Receptaculum* fubulatum, paleis longitudine flofculorum apice villofis. *Flofculi* minimi. Semina oblonga, tetragona, mutica.

193. SANTOLINA (*fquarrofa*) pedunculis unifloris lateralibus, foliis ovalibus mucronatis recurvatis.

Habitat in Æthiopia. *Burmannus.* ♄

Fruticulus determinate ramofus, inæqualis. *Folia* alterna, feffilia, ovalia, mucronata, glabra, recurvata. *Pedunculi* axillares, laterales, folitarii, uniflori, folio longiores. *Calyces* oblongi, imbricati, læves; fquamis intimis linearibus, membranaceis, patulis. *Flofculi* æquales, hermaphroditi, interftincti *Paleis* linearibus, longitudine flofculorum. *Semina* coronata Pappo breviffimo.

194. SANTOLINA (*pubefcens*) corymbis fimplicibus faftigiatis, foliis lanceolatis indivifis villofis.

Coma aurea africana fruticofa omnium maxima, foliis tomentofis & incanis. *Comm. hort.* 2. *p.* 93. *t.* 47.

Habitat in Æthiopia. *Burmannus.* ♄

195. ANTHEMIS (*alpina*) foliis dentato-pinnatis linearibus integerrimis, caule villoso unifloro, paleis sphacelatis, petalis ovatis.

Chamæmelum alpinum saxatile perenne, flore albo singulari, calyce nigricante. *Till. pisan.* 39. *t.* 19. *f.* 1. *Segu. ver.* 3. *p.* 282.

Habitat in alpibus Tyrolis, Baldo. *Seguier.* ♃

Habitus *Anth. arvensis*, sed minor. *Caulis* adscendens, indivisus, una cum tota planta villis adspersus. *Folia* ex dentatis pinnata: pinnis rarius bifidis, integerrimis, linearibus, acutis. *Calycis* squamæ lato margine membranaceo nigro cinctæ. *Paleæ* maximam partem nigræ. *Radii* petala alba, rotundata, integra.

196. ANTHEMIS (*fruticosa*) suffruticosa, foliis linearibus triquetris tomentosis indivisis, floribus sessilibus.

Bellis frutescens africana camphorata. *Raj. suppl.* 221.

Bellidiastrum subhirsutum linifolium. *Vaill. act.* 588.

Habitat in Æthiopia. *Burmannus.* ♄

Caulis frutescens, a foliis deciduis scaber. *Folia* subulato-linearia, triquetra, conferta, sessilia, undique tomentosa, supra & versus apices ramorum magis. *Flores* solitarii, terminales, sessiles. *Calyx* foliolis imbricatis, apice armatis membrana sublanceolata, concava. *Radius* albus. *Paleæ* subsetaceæ.

197. ARCTOTIS (*paradoxa*) flosculis radiantibus sterilibus, paleis disco longioribus coloratis; foliis bipinnatis linearibus.

Chrysanthemum foliorum pinnis brevissimis dentatis. *Burm. afric.* 175. *t.* 64.

Habitat in Æthiopia. D. *Ascanius.* ☉

Folia multa, multifida, linearia laciniis & lacinulis, glabra. *Rami* inferne alterni, foliosi. *Pedunculi* ter-

terminales, nudi, uniflori, *Calycis* squamæ interiores membranaceo apice. *Radius* luteus, sterilis. *Paleæ* flavæ, truncatæ, radio ipso longiores. *Semina* linearia, basi lanata, apice Corona pentaphylla, ovata, patente, longitudine seminis, figura calyculi Statices.

198. ARCTOTIS (*superba*) flosculis radiantibus quinquepartitis, foliis pinnatis dentatis: laciniis bipartitis.

Jacobæa africana, stœbes facie, flore ampliore, petalis radialibus trifidis. *Volk. norib.* 224. *t.* 224?

Habitat in Æthiopia.

Folia magis pinnata quam in reliquis; supra viridia, subtus albo tomentosa, pinnis dentatis bipartitis. *Flosculi radiales* quinquepartiti: laciniis lateralibus brevioribus profundioribus, lutei, subtus purpurei.

199. CAREX (*baldensis*) spicis androgynis ovatis triquetris ternis congestis terminalibus sessilibus, involucro diphyllo.

Carex alpina, capitulis albis: squamis triquetris & pulchre lucentibus. *Segu. ver.* 1. *p.* 125.

Gramen junceum montanum, capite squamoso. *Bauh. pin.* 6. *prodr.* 13. *t.* 13.

Gramen junceum e monte baldo. *Bauh. hist.* 2. *p.* 509.

Habitat in Baldo. *Seguier.* ♃

Folia angustiora. *Culmus* spithameus, triqueter. *Involucrum* diphyllum, spicis longius. *Spicæ* tres, albæ, sessiles, confertissimæ, terminales; *Flosculi feminei* stylo simplici inter squamas, sæpius tres, inferiores spicæ. *Semine* magno tritici. Reliquæ squamæ *flosculis masculis*: staminibus, ni fallor, 4, s. 5.

200. AN-

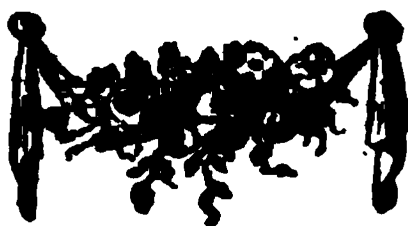
200. ANDROPOGON (*gryllus*) paniculæ pedunculis simplicissimis trifloris: flosculo hermaphrodito aristato ciliato basi barbato.

Ægilops bromoides juba purpurascente. *Baub. hist.* 2. *p.* 436. *Scheuchz. gram.* 267.

Gramen sparteum festuceum s. Ægilops spartea villosa. *Barr. ic.* 18. *f.* 2.

Habitat in Rhætia, Helvetia, Veronæ, *Sauvages. Seguier.*

Panicula verticillata. *Flores* triflori, loco calycis communis lana. *Flosculus* intermedius *hermaphroditus* sessilis: Arista terminali, tortili: Valvula exteriore ciliata. *Masculi* laterales, solitarii utrinque, æquales, oppositi, pedicellati, desinentes in aristam tortilem. *Folia* subtus villis adspersa.

LXIV.

SOMNUS PLANTARUM

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

Propositus a

PETRO BREMER

Helsingo.

Upsaliæ 1755. *Decembr.* 10.

CAPUT PRIMUM.

Rem Herbariam ab antiquissimis temporibus Aristotelis diurna fere nocturnaque manu volverunt Naturæ Curiosi, tantumque in eadem nunc demum profecerunt, ut nihil fere ab iis intactum videretur. Botanici fuerunt huc usque in eo fere maxime occupati, ut plantas delinearent, describerent, methodos & systemata conderent: sine enim distributione plantarum in classes, ordines, genera & species vix ac ne vix quidem dignoscerentur & distinguerentur; hac vero ad tantum fastigium evecta est Scientia Naturalis, ut res varias easque novas, ne vel cogitatione quondam captas perspicere licuerit. E. gr. ut paucis; quæ ad illustre hoc Lycæum fuerunt observata, leviter attingam, animadver-

advertimus 1. quod quæque ſuam *terram* planta amet, confuſe licet illæ creſcere nobis videantur. 2. *ordinem* inter arbores *folia* ſua protrudendi obſervari. 3. ordinem, quem plantæ ſequi videntur in *floribus* ſuis quovis anno explicandis. 4. quod plurimi flores ſtatis interdiu *horis* recludantur & iterum claudantur. 5. *Pecora* ſingula habere ſibi aſſignatas, quas edunt, plantas, & cæteras reliquis animantibus relinquere, ne ſe invicem alimento privent. 6. *Inſecta* ſingula in ſuis hoſpitari plantis. 7. Flores mirum in modum *nuptias* ſuas celebrare, fœcundari, per mixtionem heterogeneam ita degenerare, ut novæ inde varietates & conſtantes exſurgant, ſi non novæ ſpecies. Sed longe plura ſunt fortaſſe poſtero ævo reſervata, quod ulteriorem occaſionem habebit in campis Naturæ exſpatiandi.

1. Plantæ perplurimas habent qualitates cum animalibus communes, tantamque cum iis ſimilitudinem, ut neſciam ſane, an quis ſe plantam ſiccam *Confervam articulatam* a vermiculo exſiccato, dicto *Sertularia*, poſſe arbitretur diſtinguere. Vermes hi minimi videntur per poros ſuum colligere nutrimentum, ut tenellæ Algæ aquaticæ, & pari modo ac plantæ in ramos creſcunt: Plantæ purum & a ſole modificatum *aërem*, quem parte foliorum ſuorum ſuperiore adtrahunt, poſtulant. Sufficiens requirunt a fimo aut alia terra *nutrimentum*, ſufficientemque humectatione potum. Plantis ſuus debetur *motus* & *quies*; ſi enim nimia quiete abundent, ſicuti in caldariis, torpent, inſectis infeſtantur, putreſcunt, graciles & pallidæ fiunt: cum aliæ, quæ libero aëre gaudent, omnibus ventis agitatæ, firmiores fiant, vigeant

---

1. *Stationes plantarum.* 2. *Vernatio arborum.* 3. *In Philoſophia Botanica.* 4. *Ibidem.* 5. *Pan Suecicus.* 6. *Hoſpita inſectorum Flora.* 7. *Plantæ Hybridæ.*

vigeant & pulcre floreant, exceptis solummodo quibusdam plantis parasiticis, quæ plurimæ foliis carent, ut Lathræa, Monotropa, Hypocistis, Cynomorium, nec non plantis succulentis, quæ in campis locisque elevatioribus aluntur. Suas habent plantæ *excretiones*, transpirant, per glandulas secernunt, eodem pene ac animalia modo *venerem* celebrant, quod licet alio loco *) satis superque sit evictum; ne tamen cui circa hanc rem ullus scrupulus relinquatur, unum tantum, quod in nostris caldariis quotannis videre licet, experimentum proferre lubet; e. g. in MOMORDICA *Balsamica*, quæ apud nos sero plerumque autumno floret, clausis jam tum fenestris & januis caldarii, flores mares eodem ac fœminæ cauli insident, sed tamen remoti: Pollen itaque ex defectu venti ab antheris ad stigmata non potest deferri, quam ob causam feminæ semper abortiunt; Hortulani igitur masculum florem decerpunt, eoque stigma floris feminei conspergunt, & flores tali modo fœcundati plerumque fructum ferunt, sed non alii. Numne hoc sufficienter probet plantas fœcundari ex polline supra stigmata illapso?

3. Præterea apud plantas animadvertimus tam multas mirandasque qualitates, cum animalibus convenientes, ut taceam, quod suas *metamorphoses*, sicuti Insecta, subeant. Flores ad aërem attrahendum se elevant, conduntque non aliter ac Insecta sua germina, ut *Valantia* sub foliis suis, *Asarina* sub pedunculis, *Arachis Trifolium subterraneum* & *Lathyrus subterraneus* in ipsa terra. Animalia vero unum habent, quod in plantis desideratur, scilicet quod non sentiant, & motu careant voluntario, qui in animantibus nervorum, ex cerebro ad reliquas partes sese diffundentium, ope peragitur. Licet enim aliquæ

*) *Sponsalia Plantarum.*

quæ *Mimosæ*, & *Oxalis ſenſitiva*, a contactu ſua folia contrahant, fit hoc ſine illorum ſenſatione.

4. Quemadmodum plantæ nervis & ſenſatione ſunt deſtitutæ, ſequi quidem videtur, *ſomnum* illis & *vigilias* non proprie poſſe adſcribi; nihilo tamen ſecius, ſicuti quicquid caret alterna requie durabile non eſt, ita complacuit Creatori O. M. plurimis, ſi non omnibus plantis, ſomni analogon quoddam concedere, quodque hoc loco, licet improprie, ſomnum plantarum, qualis & primo intuitu eſſe videtur, nominare ego auſus ſum, ut novum terminum cudere evitem, qui longe obſcurior minusque acceptus fieri poſſet.

5. Animalia ſomno ac otio ſe datura, plerumque particularem ſitum obſervant. Simia inſtar hominis lateri incumbit, & integumento ſe ad caput usque obtegit. Camelus, capite inter pedes anteriores poſito, dormitat. Magnam avium partem ala videmus caput obnubere. Pſittaci quidam ſub ſomno capite nutant. *Pſittacus Galgulus* uno tantum pede ramulum arboris amplexus, ex illo pendet non aliter ac penderet mortuus; & quidam Aranei, ut & Inſecta alia, pedibus poſterioribus ſuſpenſi quietem noctu capiunt; ſi ſtatuere fas ſit, quod diverſi ſtatuunt Phyſiologi, Inſecta proprie non dormire.

6. Similem fere in plantis pluribus qualitatem obſervavimus, in eo, quod noctu ſua folia contrahant & complicent, ne non tantum a ventis procellisque lædantur, ſed &, ut, quiete tranquilla fruentes, novas quaſi vires recuperent. Plantas tali frui ſomno novum quid eſt & inauditum, & hic viam ingredior, a nemine antea calcatam, quæ tamen progreſſu temporis forſan planior evadet, dum plures illam fuerint ingreſſi, veſtigia Creatoris legentes. Homo, rationis particeps, ſemper & ſedulo ad obvia Naturæ

turæ phænomena attendere debet; hæc enim ſemper ad novas res, novaque inventa, generi humano utilia, ducunt, quamquam primo intuitu vana perſæpe videantur.

7. Omnino cavendum eſt, ne confundatur plantarum ſomnus cum ea, qua gaudent flores facultate, certo ſeſe ſubdiu tempore contrahendi, iterumque ſtatis horis explicandi, quod phænomenon N. D. Pr. in Philoſophia Botanica *Vigiliis* Plantarum inſignivit. Per *Somnum* vero heic intelligo eam formam faciemque, quam plantæ ſub nocte induunt, maxime a diurna earum facie diverſam, nulla habita ratione partium internarum ſeu ipſius fructificationis.

8. Quicunque tempore æſtivali ſub nocte, prata, ſilvas, hortos aut caldaria perluſtraverit, animadverterit procul dubio, omnes res ſub peregrina facie ſeſe offerre, ita, ut acutiſſimus præteriens Botanicus vix ac ne vix quidem agnoverit plantas notiſſimas; quam varietatem a luce & umbra provenire vulgo creditum fuit. Largimur quidem, nocturnas tenebras multum eo conferre; docuit tamen accuratior obſervatio, formam nocturnam vere multumque a diurna differre, quod huc usque a Botanicis non fuit obſervatum.

9. Unicum tantum hujus rei veſtigium invenio apud auctores, qui de TAMARINDO, uti arbore in regionibus calidioribus mirabili, tradiderunt, quod noctu ſemper ſua folia contrahat, tenellum adhuc fructum a noctis injuriis ſub illis ita defendens; quod tamen *Rajo* una cum *Syëno*, Botanicis licet acutiſſimis, fabulam redolere viſum fuit. *ACOSTA arom.* 271. de Tamarindo: „folia ſub noctem ſe contrahunt, ſuumque fructum amplecti ſolent, ſumma „vero aurora explicare incipiunt grato ſpectaculo. *ALPINUS ægypt.* 35. „Tamarindus hoc mirabile „habet,

„habet, quod ejus folia ſolem ſemper ſequantur, ſo-
„liſque ſequia dicuntur, nam ipſo occidente, omnia
„in ſe clauduntur, eodemque aperiente aperiuntur;
„atque hæc motio tantam vim habere in iis obſerva-
„tur, ut ſiliquas dum habent, occidente ſole, eas-
„dem foliis arctiſſime in ſe claudant & retinere ſpe-
„ctentur, eodemque oriente aperiantur, ſiliquasque
„relinquant. Hanc foliorum converſionem pluribus
„Ægyptiis aliis plantis communem animadverti,
„quippe Acaciæ, Abſus, Abrus, Seſban atque Ta-
„marindo.“ *RAJUS* in *hiſt. plant.* p. 1748, dum hoc recenſet, ita dicit: „Folia ſole occidente, ut
„in Acacia aliisque, ſeſe contrahere ſolent, eoque
„oriente aperire, ut tradit Alpinus; at vero fru-
„ctum ſeu ſiliquam frigoris vitandi cauſa foliis ſe in-
„volvere, ut Alpinus & Acoſta ſcribunt, & miraculi
„loco habent, mihi cum aliis fabulam redolere vi-
„detur.

10. Nocturnam foliorum mutationem, quam nos ſomnum dicimus, multi fortaſſe ſibi perſuadebunt ex eo dependere, quod die calor ſolis reddat folia & petiolos plantarum molliores flaccidioresque, unde plantæ fierent magis patentes; & contra: foliis a frigore noctis coarctatis, plantæ etjam coarctarentur, non aliter ac tempore fieri obſervamus autumnali, dum FRIGUS teneriores infeſtare plantas incipit, ubi ſuis foliis quaſi ſeſe obtegere ſolent, quod in *Euphorbia Lathyri*, *Ocymo fruticoſo*, *Aſclepiade curaſſavica*, *Solano bahamenſi* imprimis animadvertitur. *EUPHORBIA Lathyris* deflectit autumno arcte ad caulem folia, ut caulis foliis fere totus obducatur. *Ocymum fruticoſum* in frigidiore loco poſitum, marginem foliorum contrahit, & folia ad caulem reflectit. *Aſclepias curaſſavica* itidem autumno, ingruente frigore, reflectit arcte ad caulem folia inferiora. *Solanum bahamenſe*, inveteraſcente autumno, in loco frigi-

frigidiori positum, ad caulem arcte sua folia deflectit, iisque caulem ab injuriis aëris defendit; quod vero in hocce notatu dignissimum observatur, est, quod pagina folii superior non ad extra vertitur quod ex folio depresso proprie sequi deberet, sed petioli se ita inflectunt, ut pagina folii inferior extrorsum, & pagina superior, uti tenerior, introrsus flectatur, ut sic tegatur caulis; & quod plus adhuc admirationis movet, est, quod folia meridiem versus, quæ soli calenti obvertuntur, sicuti reliqua quidem dependeant, paginis vero non inferioribus, sed superioribus extrorsum flexis, ut quantum possint, sole adhuc calente, respirent.

11. Somnum vero plantarum non unice tribuendum esse aëri frigidiori, ex eo clarissime patet, quod eædem plantæ, in caldario licet calenti repositæ, & ubi idem diu noctuque sit caloris gradus, solitis tamen horis somnum suum recuperent; h. e. vesperi se contrahant, & summa aurora rursus aperiantur, & quod notatu dignum est, quod hanc vicissitudinem observent, sive operimenta fenestræ caldarii clausa fuerint, sive non, quod in horto Academico quotidie licet videre. Hoc certe meam & fortasse multorum aliorum admirationem auget, tam artificiose a Creatore constitutas esse plantas, ut easdem in machinis videam mutationes, quas non nisi animalibus sensu & voluntate gaudentibus competere videretur.

12. Circa somnum plantarum hoc quoque observatum velim, plantas illum, sicuti animalia, dum teneræ sunt, avidius carpere, adultiores vero minus somno indulgere; quare qui post me circa hanc rem plura exprimenta instituere cupit, tempus observabit vernale, quod nos hac vice facere non potuimus, qui adulta jamtum æstate de tali somno quidquam suspicari cœpimus.

13. Primam hujus somni suspicionem N. D. Pr. præbuit *Lotus ornithopodioides*, quæ ex seminibus ad N. D. P. a summo nostri ævi Medico & Botanico consummatissimo Dn. de *Sauvages*, Professori Monspeliensi, missis prodierat. Planta binos flores edebat, quas ubi N. D. P. animadvertebat, constituit animo, statim admonere hortulanum, ut specialem horum florum curam ageret, ne quodam infortunio perirent; aliis vero intervenientibus negotiis ad vesperam usque distractus, hortulanum tum vocabat, plantam illi commendaturus, sed frustra quærebantur flores. Die sequenti flores iterum se conspiciendos præbebant, sed hortulanus ad vesperam usque aberat, tum flores se rursus abscondiderant & non inveniebantur, licet a N. D. P. & Hortulano summa diligentia requisiti. Tertio die flores sicut antea comparebant, & hortulanus tunc accersitus novos jam flores esse tuto sibi persuadebat, quoniam tanta diligentia præterita vespera quæsiti fuerant. Circa vesperam hujus diei redibant iterum N. D. P. & hortulanus flores tam fugaces quæsturi, qui tertia jam vice disparuerant, multum tamen diuque requisiti tandem inveniebantur, sub tribus foliis, quasi sub tecto quodam reconditi. Hoc idem phænomenon iteratis dein vicibus, vespertinis hori sobservavit N. D. P. quod & illi occasionem subministravit tranquillo vento tum ipsum hortum, tum caldarium, candeli vel lucerna nocturno tempore perlustrandi, ubi eandem fabulam in toto fere regno vegetabili agi observavit, prout Caput II. infra edocebit.

14. FOLIA plantarum aut *simplicia* sunt aut *composita*. *Composita* imprimis maximeque dormiunt, quatenus ad se contrahendum aptissima; unde videre licet, foliorum structuram non esse fortuitam sive temerariam, sed a Creatore omniscio ad certum destinatam finem. Animadvertimus vero, folia SIMPLICIA

PLICIA positionem in somno plantarum quatuor modis variare; nimirum, quod sint vel *conniventia*, vel *includentia*, vel *circumsepientia*, vel demum *munientia*. 1. CONNIVENDO fit somnus, quando duo folia opposita pagina superiore tam arcte ad sese mutuo applicantur, quasi esset unicum folium, quo tenella germina futuri ramuli foliorum & fructificationis sub hoc involucro ab injuriis aëris nocturni conservantur. 2. INCLUDENDO, dum folia alterna, noctu se cauli adproximant, ut inter caulem & folium in tutela ac præsidio lateat tenellus ramulus sive flos. 3. CIRCUMSEPIENDO, cum folia, alias horizontaliter posita, nocte sursum eriguntur, & caulem aut ramulorum apicem circumcingunt, infundibuli formam figurantia, sub quo tenelli flores & germinantia folia, sarta tectaque ab omnique incommodo detrimento conservantur. 4. MUNIENDO, cum folia suprema cum longis suis, antea horizontaliter patentibus petiolis, circumcirca dependent, formantque quasi fornicem, quo nec flores nec folia tenella infestare possit ventus, ros, imber, nec vel alia damna exterius ipsis facile inferri.

Folia COMPOSITA sub somno tenellam defendunt plantam, aut 5. sese CONDUPLICANDO, quando nimirum foliola sibi invicem, ut libri folia adproximentur, superiorem suam tegentia paginam. 6. INVOLVENDO, quando foliola tantum apicibus conniveant, & inter se invicem cavitatem forment, ut ibi tenellus flos in tuto deliteat. 7. DIVERGENDO, quando foliola basi adproximentur, apicibus vero pateant. 8. DEPENDENDO, foliolis demissis, ne ros aut imber plantulum pravet, nec ventus concutiat. INVERTENDO & IMBRICANDO, ut tegatur tenerior foliolorum superficies, & ipsi petioli communes a vento imbribus procellisque defendantur.

CAPUT SECUNDUM.

Folia	Simplicia	1. Conniventia.	1 - 3.
		2. Includentia.	4 - 6.
		3. Circumſepientia.	7 - 15.
		4. Munientia.	16 - 21.
	Compoſita	5. Conduplicantia.	22 - 29.
		6. Involventia.	30 - 34.
		7. Divergentia.	35 - 36.
		8. Dependentia.	37 - 45.
		9. Invertentia.	46.
		10. Imbricantia.	47 - 51.

1. CONNIVENTIA.

1. ATRIPLEX *hortenſis* connivet ſingulis noctibus ſupremis foliis, & intra paria foliorum ſuprema, nunc a ſitu horizontali ad perpendicularem erecta, includit tenellam plantam ad tempus usque floreſcentiæ.

2. ASCLEPIADES variæ ſua per noctem folia ſurſum dirigunt, ambo vero ſuprema arcte adunata tenellos flores condunt.

3. ALSINE *media* noctu foliorum paria ſupra petiolos baſi approximat, ut includant tenellum primordium ramuli; cumque par penultimum foliorum oppoſitorum longioribus petiolis gaudeat, hoc ſupra ultimum connivet & includit ramuli rudimentum.

2. INCLUDENTIA.

4. SIDÆ *Abutilon* ambo ſuprema folia, quorum alterum majus eſt, nocte ſuos petiolos erigunt, ut melius adproximentur, id vero folium, die horizontaliter patens, perpendiculare dependet ex eodem petiolo, ita ut pagina ſuperior extrorſum verticalis dirigatur, pagina vero inferior ad alterum folium proxi-

proxime adplicata, se inter & id comprimit tenellam pullulantem plantam.

5. AYENIA eandem observat omnino legem, quam Sidæ.

6. OENOTHERA *mollissima* nocte sursum tollit sua horizontaliter patentia folia, ita ut, flore adhuc non rite explicato, perpendicularia fiant, florem se inter & caulem arcte comprimentia, ut ibi tutus tectusque acquiescat; post fœcundationem vero peractam, amplius hoc fieri non observatur.

3. CIRCUMSEPIENTIA.

7. MALVA *peruviana* gerit folia lobata, petiolis longiusculis insidentia & patentia; ex alis vero foliorum spicam unilateralem, floribus obtegentibus latus superius pedunculi erecti; ingruente autem nocte recurvat pedunculum deorsum, petiolum vero erigit, & folio amplectitur, tamquam manu, reflexam spicam, ut flores in sinu folii delitescant per totam noctem, conservati ab injuriis aëris, stupenda naturæ providentia.

8. IVA *annua* singulis noctibus erigit antea patentia folia in infundibuli formam, cujus sub præsidio protegitur tenella planta ab externis injuriis, ne ibi lædatur, ubi partem nobilissimam sit proditura.

9. PARTHENIUM *Hysterophorus*; tantum quantum cum priori huic intercedit discrimen, ratione foliorum suorum tam frequenter divisorum, suam tamen sub somno cognationem cum illo conspiciendam præbet, erigendo eodem modo suprema sua folia, iisque tenellam plantam circum sepiendo.

10. MANDRAGORA foliis de die patet, ut flores pateant; noctu vero folia erigit ut flores non conspiciantur.

11. DATURA *Stramonium* ſurſum tollit ſub nocte patentia ſua folia, inprimis ſuprema, ut partes fructificationis undique circumcingant.

12. AMARANTHUS *tricolor*: folia ſummitatem caulis nocte circumcingunt, ut ipſo caule prominentiora & a latere & ſupra defendant.

13. AMARANTHUS *cruentus* magis folia attollit, quam alia quævis Amaranthi ſpecies.

14. CELOSIA *criſtata* eodem ac Amaranthus modo dormit, ſed non tam frequentibus ac ille ad ſupremum apicem foliis inſtructa eſt.

15. BIDENTES noctu erigunt oppoſita ſua folia.

4. MUNIENTIA.

16. HIBISCUS *Sabdariffa* ſupremas petiolorum extremitates, die erectas, nocte reflectit, ita, ut folium die horizontaliter patens, nocte perpendiculare ſcuti inſtar dependeat, ſed rigidum nec laxum. Hæc folia, ſicut totidem ſcuta, circumcirca tenellum caulem cingunt & defendunt.

17. ACHYRANTHES *aſpera* peculiarem habet dormitandi modum, quod ſuprema ſcilicet adhuc tenella folia nocte decuſſatim ponantur pateantque, die vero iterum erigantur.

18. IMPATIENS *Noli tangere* noctu dormit foliis dependentibus, petiolis laxis.

19. SIGESBECKIA *orientalis* reflectit nocte folia rigidis petiolis, & format fornicem pro tenellis germinibus.

20. MILLERIA *quinqueflora* leges Sigesbeckiæ in dormiendo obſervat.

21. MALVA *ſcarioſa* Folia adultiora noctu deorſum flectit, ut apice tangant inferius ramum.

5. CON-

5. CONDUPLICANTIA.

22. BAUHINIÆ *pleræque*; foliis adhuc teneris, ambo eorum lobi ſibi invicem applicantur, ita ut eorum pagina altera alteram contingat.

23. HYMENÆA *Courbaril*; ambo ejus foliola, dum adhuc teneriora ſunt, tota nocte adunantur, ut quaſi unum eſſet, conſpiciatur folium, unde etiam N. D. P. in Hort. Cliffort. 484. nomen ei dedit.

24. LATHYRUS *odoratus* & plerique alii, noctu non ſolum ambo foliola arcte complicant, verum etiam eorum apices verſus caulem inclinant, ſitu longe alieno ab eo, quem de die gerit.

25. COLUTEA *arborea* foliola erigit, ut per paria adproximentur, impari demum transverſaliter erecto.

26. COLUTEA *fruticoſa* ſub ſomno foliola oblique flectit verſus occidentem ſolem, & foliola magis canaliculata reddit, verſus caulem erecta.

27. HEDYSARUM *coronarium* erigit ſingulis noctibus petiolos communes, & foliolis lateralibus ad ſuperius latus connivet, impari vero transverſo & erecto ſeriem claudit.

28. PSORALIA *pinnata* item petiolos communes erigit cauli obverſos, & foliola per paria adproximat.

29. VICIA *Faba* ſingulis noctibus foliola elevat, ut per paria coadunentur.

6. INVOLVENTIA.

30. TRIFOLIUM *reſupinatum* ſub ſomno erigit folia, iisque capitulum florum, ex ala folii prodiens, undique comprimit ad caulem.

31. TRIFOLIUM *incarnatum* connivet foliolis ſurſum verſis, iisque complectitur ſpicam & pedun-

 culum

culum prodeuntem, fere uti præcedens, & sic tenellum florem tegit, involvit & defendit.

32. MEDICAGO *polymorpha* eodem fere modo, ut præcedentia Trifolia, conniventibus foliolis includit flores, ut in tuto sint.

33. LOTUS *tetragonolobus* petiolos communes versus caulem incurvat foliolis inflexis, iisque amplectitur tenellos ramulos floresque, ut undique obtegantur.

34. LOTUS *ornithopodioides* diffusos & adscendentes ramulos ad terram deprimit, & pedunculos, die erectos, versus terram inclinat; hæc planta sub floribus gerit tres bracteas seu foliola floralia, die patentissima, ut flores fere iis insideant: noctu vero primum connivet foliolis hisce lateralibus supra flores, tertio f. impari foliolo, tecti instar, lateralibus imposito; idque tam artificiose, quam antea (p. 12.) monuimus; ita ut qui noctu flores plantæ quærat, summam adhibere debeat diligentiam.

7. DIVERGENTIA.

35. TRIFOLIUM *Melilotus polonica, officinalis,* & *cærulea,* peculiarem sibi positionem habent, foliolum nimirum impar, alias horizontaliter patens, verticaliter ita constituit, ut margo alter cœlum, alter vero terram respiciat, foliola vero lateralia immutata manent, quo fit, ut hæc folia in aëre firmiora constent, nec tam facile a procellis agitentur.

36. TRIFOLIUM *Melilotus italica* priori satis convenit, eo tamen discrimine, quod foliola lateralia, licet quoque verticalia fiant, pagina tamen eorum inferior exterior fiat; ad basin vero arcte coarctantur, ut procul dubio ventis minus agitentur, minusque rore graventur.

8. DE-

8. DEPENDENTIA.

37. LUPINUS *albus* demittit foliola, ut omnino pendeant, iisque tenella preditura germina obtegit; cæteri vero Lupini sua sub somno folia erigunt.

38. OXALIS *incarnata* noctu omnia demittit Foliola, sed pedunculos communes ita approximat cauli, ut tenella folia obtegantur, quemadmodum in Lupino.

39. IPOMOEA *ægyptia* (*Convolvulus pentaphyllus?*) sua quoque foliola ad pedunculum deflectit, ut quasi pendeant, firmis licet eorum petiolis partialibus; unde patet, folia laxitate non pendere, sed alia caussa ad hoc cogi, & fieri hoc, observatur tum in caldario calefacto, tum sub cælo frigidiore.

40. PHASEOLUS (*semierectus*) *strumosa radice, flore purpureo, siliqua angustissima Plum. spec.* 8. quavis nocte suum erigit, in calente quoque caldario, petiolum, ut propior cauli, ipsique fere fiat parallelus; simulque foliola demittit, ut parallela constituant exterius tres parietes, quartum latus supplente caule, intra quæ rudimentum ramuli florisque arcte obteguntur, ne frigus aut ros frigidior accedat ad tenellam plantulam.

41. HEDYSARUM *canadense* observat eundem, quem præcedens, dormitandi modum, erigendo suum petiolum, foliaque demittendo, ut omnino pendeant.

42. ROBINIA *Pseudo-acacia* demittit quavis nocte foliola sua horizontalia, ut sub petiolo communi per paria conniveant seu coadunentur, paginis inferioribus mutuo obversis: non tamen sunt petioli partiales foliorum laxi, sed omnino rigidi, ita ut hoc fiat flexura quasi voluntaria, & foliolum impar s. terminale dependeat transverse positum.

43. GLYCYRRHIZÆ dormiunt foliolis dependentibus, uti Robinia.

44. AMOR-

44. AMORPHA *fruticosa* praecedenti convenit, scilicet, quod folia omnino sub costa seu petiolo communi pendeant, idemque, tum in caldario, tum in aëre libero, indormitandi & evigilandi tempus observat.

45. GLYCINE *Abrus*, (*Abrus precatorius*,) sicuti ambo praecedentia, suis quavis nocte foliolis pendet, ut per paria sub costa adproximentur, ita tamen, ut folioli margo posterior seu cauli propior, semper incumbat proximo foliolo.

9. INVERTENTIA.

46. CASSIÆ fere omnes sibi proprium satisque mirabilem dormitandi modum habent, ita nimirum, ut primum paululum erigant petiolum suum communem, dein sub eo foliola reflexa, per paria, instar foliorum libri conniveant sub costa; sed quod maxime admirationem meretur, est, quod pagina foliorum superior fiat interior & occultata, inferior vero pagina exterior evadat, flexura adeo singulari, ut die vix artificialis flexura peragatur absque laceratione & fractura petiolorum propriorum.

10. IMBRICANTIA.

47. TAMARINDUS *indica* foliis simplicibus pinnatis, petiolos suos arctissime & imbricatim complicat longitudinaliter secundum petiolum communem, ita ut pagina inferior noctu exterior fiat; obtegitur itaque tali modo totus petiolus, & pagina superior foliorum a noctis injuriis.

48. HÆMATOXYLON eadem omnino ratione dormit qua Tamarindus.

49. MIMOSÆ *sensitivæ foliis pinnatis*, fere omnes, nocte aliquantulum folia sua partialia erigunt, folia vero propria longitudinaliter imbricata secundum petiolos partiales coadunant, ita tamen, ut pagina inferior extrorsum vergat, quo petioli proprii

&

& pagina foliorum superior omnino a rore & frigore occultentur, & tota planta simul minus sit ventorum agitationibus exposita.

50. MIMOSA *virgata* a prioribus in eo differt, quod pedunculi ejus communes dependeant, non vero partiales; foliola autem imbricatim complicat, non vero longitudinaliter secundum petiolos, sed paululum supra eos.

51. GLEDITSIA *triacantha* Mimosam sensitivam imitatur, ponendo foliola sua partialia imbricatim longitudinaliter secundum petiolos partiales.

COROLLARIUM.

In præcedentibus omnes a nobis observatas exposui, quas plantæ sub somno positiones observant, non tamen omnia exempla adhibui, ne opusculum meum supra modum cresceret; Et quum meum fuerit propositum, tantum plantarum sub somno foliorum situm monstrare, non ultra progressus sum; licet enim me non fugiat, ipsas quoque partes fructificationis suum persæpe habere somnum, in campum hunc exspatiari hac vice nolui, solum sequentia nominasse contentus.

EUPHORBIA *germanica (platyphyllos)* nutat quavis nocte radiis dichotomis umbellæ, quousque floret, ut flos resupinatus terram versus inclinetur, ne ros aut imber tangat antheras.

GERANIUM *striatum* nutat floribus eandem ob caussam.

AGERATUM *conyzoides* nutat noctu floribus florentibus, quamdiu non deflorati sunt.

RANUNCULUS *polyanthemus* itidem sub noctem floribus nutat, nec eos claudit uti Ranunculus repens. *Fl. Suec.* 2. *n.* 566. *It. Scan.* 110.

DRA-

DRABA *verna* floribus deorſum nutat, ne ab humido aëre tanguntur. *Fl. Suec. 2. n. 567. Hort. cliff.* 333.

VERBASCUM *Blattaria*, itidem floribus noctu non nihil nutat, eandem ob cauſſam.

Sed hæc omnia facilius patent oculis, quam calamo adumbrentur; Si itaque L. B. non diſpliceat, æſtivis horis veſpertinis adire indicatas a me plantas, & propriis intueri oculis miraculoſiſſima hæcce naturæ phænomena, a nullo antea obſervata, oblectamentum hauriet, ſpondeo, quod animum paſcat & ingenium.

APPENDIX.

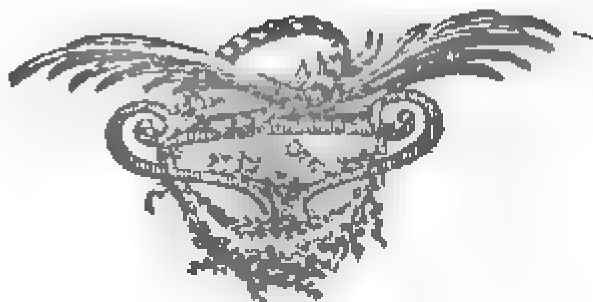
SOLANUM Melongena folia noctu erigit, ut minus tangat diſcum majoris folii, quemadmodum *Vicia narbonenſis*.

VERBESINA *nodiflora* foliorum baſes approximat patulo diſco, ſed apicibus foliorum reflexis.

ACHYRANTHES *lappacea* nutat nocte ramulis, quemadmodum *Lantana*.

TRIUMFETTA folia demittit & cauli noctu approximat.

MIMOSA *chinenſis* folia imbricat ſupra petiolum partialem inſtar ſerræ.

LXI.

LXV.

FUNGUS MELITENSIS

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

propositus a

JOHANNE PFEIFFER

Holmens.

Upsaliæ 1755. *Maji.* 20.

---

§. I.

Ex tanta, quantam alma Natura liberaliter nobis concessit VEGETABILIUM copiam, non omnes simul & semel, sed sensim, tam ratione multitudinis, quam specialis earum structuræ indolisque, detectas fuisse deprehendimus. Prius quod attinet, aliæ reperiuntur plantæ, quæ per totam Europam sponte crescunt, & a Tornoa Romam usque, diffusæ sunt: v. g. Alsine media; aliæ vel summa cacumina, vel valles retortas, vel etiam radices montium Alpicorum Riphæorumque amant: aliæ vicissitudines frigoris & caloris, umbrasque veris nocturnas, vel solis flammas diurnas, nunquam patiuntur, sic Rubus arcticus, Norlandensibus & Canadensibus perfamiliaris, vix ac ne vix quidem fert clima Upsaliense, multo minus illarum regionum, quæ magis austrum spectant; aliæ nec calorem urentem

tem æſtatis, nec frigus intenſum hyemis tolerant, utpote Oliva; aliæ demum loca potiſſimum occupant paludoſa, v. g. Rubus Chamæmorus, Andromeda polifolia, Helonias, Aletris, Sarracena, &c. quarum culturam hortenſem nondum rite didicerunt Botanici. Poſterius vero ſi reſpexeris, omnino fatendum eſt, minimas plerumque plantas perſpicaciſſimis Botanicorum oculis diutius ſeſe ſubduxiſſe, quales ſunt Montia fontana, Queria hiſpanica, Minuartia dichotoma, campeſtris & montana, Lœflingia hiſpanica, Centunculus minimus, Tillæa aquatica & muſcoſa, Lyſimachia Linum ſtellatum & quæ ſunt reliquæ.

Quædam vero difficilius a ſe invicem internoſcuntur propter majorem quam referant ſimilitudinem. Hinc omni oculorum acie opus eſt ad diſtinguendum Gramina, Filices, Muſcos, Algas, Fungos; quorum in numerum referre licet plantam Cynomorium dictam, quippe quæ cum ultimis allatis maximam habet conformitatem.

§. II.

Plantarum quædam PARASITICÆ dicuntur, quia vix niſi una cum aliis plantis radicant, quibus quaſi inſertæ atque inſititiæ, ſuccum ſui nutrimenti ex hoc ipſarum ſtamine adſcititio aptum & præparatum hauriunt, quibus plantandis, & ad fructificationem perducendis, Botanicis omnis movendus eſt lapis. Dividuntur vero hæ in tres potiſſimum phalanges: Prima eſt earum, quæ radices ſuas corticibus aliorum fruticum infigunt, & repentes, quocunque loco, id fieri poſſit, eaſdem habent intertextas, ſuccumque, hirudinis inſtar, totius plantæ eliciunt. Huc referuntur: *Hedera helix*, *Rhus radicans*, *Bignonia radicans*, *Cacti ſcandentes*, *Epidendrum Vanilla*, *Pothos ſcandens*, *Cuſcuta europæa*, *Caſſytha filiformis* &c. Secundi ordinis ſunt, quæ radice penitus carentes, unicum

cum tantum locum arborum occupant, & rami aut traducis instar, cum ipsa arbore unum totum efficiunt, veluti *Viscum album*, *rubrum*, *purpureum*, *opuntioides*, *verticillatum*, *Tillandsia*, *Renealmia*, *Asplenium nidus* & variæ *Filices* Indicæ, *Lichenesque* Europæi. Tertia denique classis Parasiticas terrestres comprehendit, quæ non nisi aliarum radicibus se inserunt, & quamvis id habent commune cum reliquis plantis, quod e gremio terræ erumpere videantur, nihilo tamen minus non progerminant, sed omni carent vigore, nisi in quantum cum aliarum radicibus cohæreant adunatæ sub terra, quæ affixas succo quam maxime sibi convenienti nutriunt, ut *Monotropa hypopitys* & *uniflora* e radicibus Pini crescentes, *Asarum Hypocistis* e radicibus Cisti oriunda, *Orobanche* e radicibus Pisi aut aliorum fruticum erumpens, *Cynomorium* & qua partem *Latbræa clandestina* & *Squamaria*. Magna harum pars, præsertim earum, quæ tertio posuimus loco, id sibi habent singulare, quod foliis omnino careant, & si forte rudimenta foliorum appareant, ut plurimum colorata sunt, uti a Botanicis nuncupantur, non viridia, veluti reliquarum folia, sine dubio a Sapientissimo Creatore ita instructæ, quod sub umbra arborum ortum ducant, nec in aprico sint positæ. Par quoque est ratio plantarum in cellariis eductarum, vel quæ lumine diei quavis alia ratione destituantur, nimirum quod nullam foliorum viriditatem præ se ferant. Plantæ vero foliis viridibus instructæ, si loco quodam clauso, aut viridario obscuro fuerint inclusæ, folia amittunt & prorsus nudæ evadunt; hinc *Hypocistis*, *Hypopitys*, *Orobanche*, *Squamaria*, *Anblatum*, *Cynomorium*, maximam Botanicis movent admirationem, quod non uti reliquæ plantæ, viridibus instruantur foliis.

§. III.

Tot inter plantas, recentiori ævo detectas & admira-

miratione dignas, CYNOMORIUM unica fere fuit, cujus perſpicacior contemplatio, ad inveſtigandam & deſcribendam ſtructuram ejus ſingularem atque virtutem, attentiorem me fecit; ſtructura enim a reliquis gaudet diverſiſſima, utpote quæ imaginem Fungi potius habet expreſſam, quam herbæ, ad quam tamen omni jure referri debet. Colorem habet, quoad omnes partes, rubicundum & ſanguineum, qualem nunquam penes reliquas vidi plantas; virtutem ultimo ſi reſpiciendum, maximum efficaciſſimumque in Machaonia arte porrigit pharmacon, licet ad hunc usque diem in Pharmacopoliis noſtris nondum viſa, & quam plurimis Medicis noſtris practicis adhuc ignota ſit. Gratum itaque pariter ac operæ pretium duco, ſi tyrocinium quoddam medicum prima vice in lucem editurus, in gratiam Medicorum, maximumque ægrotantium commodum, plantæ hujus deſcriptionem memoriæ veſtræ L. B. ut ita dicam, reſuſcitaverim, præſertim cum penuria librorum Botanicorum rariorum laborent plerique, quibus tamen carere nunquam poteſt Medicus, qui completam hujus plantæ ſibi acquirere cupit notitiam. Equidem fateor, librum hujus argumenti, a Michelio *) editum, mihi quoque deeſſe, Italico idiomate conſcriptum, cujus, omni licet diligentia adhibita, non compotem me fieri potuiſſe doleo, neſcius an in Patriam unquam fuerit invectus. Hujus vero defectum ſupplere conabor, exacte colligendo ea, quæ nobis reliqui Auctores hac de planta tradiderunt,

*) *P. A. MICHELI Relazione dell' erba detta dà botanici Orobanche, e volgarmente ſucſiamele, fiamma, e mal d'occhio, che da molti anni, in qua ſi è ſopramodo propagata quaſi per tutta la Toſcana; nella quale ſi dimoſtra qual ſia la vera origine di detta erba, perchè danneggi i legumi, e il modo di eſtirparla. Firenze, per li Tartini. 1732. in 8:vo.*

derunt, & censuræ sistam specimina a Præfecto Insulæ Melitensis cum Nob. D. PRÆSIDE, & Hujus iterum indultu mecum communicata.

§. IV.
SYNONYMA.

Ut dilucida primum gaudeamus hujus plantæ notitia, Synonyma inquirenda & colligenda sunt, quorum ope hanc ab aliis facilius distinguere possumus.

Notantur vero imprimis sequentia:

CYNOMORIUM coccineum. *Spec. plant. p.* 970.
Cynomorium purpureum offic. *Mich. gen.* 17. *tab.* 12.
Cynomorium erectum breve cylindraceum nudum prima æstate squamatum. *Brown. jam.* 334.
Fungus mauritanicus verrucosus ruber. *Petiv. gaz.* 60. *tab.* 39. *fig.* 8. *Shaw. afric.* 248.
Fungus typhoides coccineus tuberosus melitensis. *Bocc. mus.* 2. *pag.* 79. *tab.* 56.
Fungus typhoides coccineus. *Dal. pharmac.* 64.
Fungus typhoides liburnensis. *Till. pis.* 64. *tab.* 25. *Bocc. physic.* 56. *tab.* 4.
Fungus melitensis. *Mat. med.* 534. *Act. Bononiens.* 1. *pag.* 158.
Melitensibus Heeritz tal General.
Mauritanis Turtooths Bargasham.
Trapanensibus Sanguinaria.

§. V.
GENUS.

Quo clarior plantarum evaderet cognitio, Botanicis maxima fuit cura, distinctam uniuscujusque plantæ notam characteristicam sibi acquirere, quam partium fructificationis universalium descriptione assecuti sunt. Est vero fructificatio nihil aliud, quam planta interna sponte se pandens, &, papilionis in-

ſtar, larvam ſive pupam, intra cujus cancellos incluſa fuit, exuens & perfectam demum atque nudam, in ſpeciei ſui multiplicationem, ſeſe oſtendens. Interna hæc unius cujusque ſtructura eadem eſt, qua plantæ non tantum optime a ſe invicem dignoſcuntur, ſed & proxima earum forma, affinitas proprietatesque demonſtrantur. MICHELIUS in Generibus Plantarum pag. 17. tab. 12 primus fuit, qui plantæ hujus fructificationem exactius perſcrutatus eſt, & exinde diſtinctum formavit genus. Verba Auctoris hæc ſunt: *CYNOMORION eſt plantæ ſecundariæ, aut paraſiticæ genus, quemadmodum in libello noſtro de Orobanche Florentiæ anno 1720 in lucem edito tradidimus, quod aliarum ſtirpium radicibus innaſcitur, & alitur, ut Anblatum, Clandeſtina, Hypopitys, Orobanche & ſimilia; initio ſquamis denſiſſimis tectum, poſtea dum incrementum acquirit, & ad magnitudinem ſuam pervenit, ſquamarum agmina inter ſe paullatim dilatantur, foliolis intra ſquamarum ſpatium creberrime veſtitum, inter quas emergunt flores monopetali, anomali, vomeris aut cunei turbinati forma, ex una parte cavi, altera vero convexi, ſtamine craſſiori, apice biventri inſtructi, ſed ſteriles, & calyce carentes. Embryo vero ab eisdem floribus vix ſejunctus, tubo donatus, & foliis plantæ, tamquam calyce obvolutus, abitque deinde in ſubrotundum ſemen.*

Nob. D. PRÆSES hac Michelii deſcriptione & figura nixus, in *Generibus Plantarum Lugd. Batav.* 1737, vel editione prima N:o 702. ſuum ſiſtit characterem, ita expoſitum:

CYNOMORIUM. *Mich.* 12.

* *Maſculini* flores in amentum cum femineis digeſti.

CAL. Amentum erectum, undique imbricatum, compoſitum *Squamis* unifloris, oblongis, erectis, trun-

truncatis, inferne angustatis, hinc gibbis, inde cavis.

COR. nulla.

STAM. Filamentum unicum, firmum, rectum, squama calycina longius. *Anthera* didyma.

* *Feminini* flosculi masculinis mixti, in eadem planta, vixque ab iis remoti.

CAL. Amentum commune cum masculis.

Flosculi squamula nulla excepti, præterquam a foliis plantæ, vices squamæ gerentibus.

COR. nulla.

PIST. *Germen* globosum. *Stylus* unicus, erectus, firmus, patens, longitudine squamæ calycinæ. *Stigma* obtusum.

PER. nullum.

SEM. unicum, subrotundum.

Postquam vero N. D. PRÆSES plantam acceperat exsiccatam, aqua tepida calefacit illam, qua emollita mollis ac succosa evasit, & tanquam nuper nata, hinc detegit, Michelium, in ea describenda, ad minimas partes haud attentum fuisse, quare etiam N. D. PRÆSES in ultima *Generum Plantarum* editione, sive *quinta*, sub *N:o* 922, eundem characterem sequenti modo emendavit.

CYNOMORIUM. *Mich.* 12. †

MASCULI flores in amentum cum femineis digesti.

CAL. *Amentum* erectum, clavatum, undique tectum flosculis. *Perianthium proprium* tetraphyllum: Foliolis tribus clavatis; quarto inferiore majore, obtusissimo, canaliculato.

COR. nulla.

STAM. *Filamentum* unicum, firmum, rectum, squama calycina longius. *Anthera* didyma.

* FEMINEI *flosculi* masculis mixti, in eadem planta, vixque ab iis remoti.

CAL. *Amentum* commune cum masculis. *Perianthia* propria foliolis quatuor, clavatis, tuberculatis, germini insidentibus, æqualibus, persistentibus.

COR. nulla.

PIST. *Germen* ovatum, sub perianthio. *Stylus* unicus, erectus, firmus, patens, longitudine squamæ calycinæ. *Stigma* obtusum.

PER. nullum.

SEM. unicum, subrotundum.

Obs. Vidi etiam flosculos hermaphroditos monandros, reliquis immixtos.

Quo Auctores Botanici characteres genericos eo facilius determinarent, cuicunqe generi propria imposuerunt nomina; quam ob caussam Michelius hanc quoque plantam CYNOMORION dixit, ut ipse refert a Canis genitalis similitudine, quia plantæ figura penem canis qualitercunque refert.

Unica tantum species hujus generis nobis adhuc cognita est, vanum itaque duximus, differentiam quandam adferre specificam. Equidem novi *Tillium* in horto Pisano hæsitasse, annon inter plantas ad inferiora Europæ & superiora Africæ crescentes, plures generis hujus species existerent, cujus rei asserto eo minus subscribo, quo certius mihi persuasum est, unam eandemque plantam, secundum varias ætates, valde mutari, adeo ut in prima ætate caulis in totum squamulis tegatur, quas demum, maturescente fructu, ad ipsam usque spicam coarctat & sæpe dejicit. Epitheton illud τὸ *Coccineum* plantæ huic, ut *nomen Triviale*, in Speciebus plantarum attribuitur, certe, ob ruborem totius plantæ, præter id, quod recens adhuc violenter pressa, succum reddat sanguineum.

Fungus

Fungus Melitensis, ut nomen ejus Pharmaceuticum forte adoptari possit, fungus tamen non est, licet a Botanicis, qui primi eam conspexerunt, hocce nomine insignita fuerit, quod nomen ab omnibus Botanicis parum gnaris, communiter est receptum. Praeterea in genere notandum est, nomina Pharmacopœorum, licet alienissima, valere ut numos, ex consensu dantis & accipientis.

§. VI.
DESCRIPTIO.

RADIX fere nulla, sed caulis quasi immediate radicibus aliarum plantarum infixus, interdum juxta basin exserens aliquot fibrillas simplicissimas, quemadmodum bulbosæ nonnullæ supra bulbum.

CAULIS communiter semipedalis est, erectus, solidiusculus, tenax, crassitie digiti, & cum adhuc junior, squamis ovatis, acutis, imbricatis, albis tectus, quas circa florescentiam maximam partem exuit, deponit aut contrahit; ut fere nudus sit, rugosus, inæqualis, & totus, postquam exsiccatus, purpureus, quas tamen sub terra retinet. Ceterum simplicissimus est caulis seu scapus & ramis omnibus destitutus.

SPICA caulem terminat, sæpe longitudine ipsius caulis, sed crassitie dupla ex bracteis seu squamis ovatis, purpureis, densissime imbricatis, in quarum sinu flosculi sessiles hærent. Structura ut in charactere dicta.

In *Actis Bononiensibus* sat adæquatam plantæ hujus descriptionem habemus: *In altitudinem surgit palmarem; pediculus crassitie unciam unam æquat, longitudine tres, quatuorve; capitulum vero paullo crassius est, ut minoris Typhæ palustris clavam videatur referre. Ubi ad maturitatem venit, innumerabilibus granis, Panico similibus & coccinei coloris, adspersum est, at si digitis prematur, sanguineus fere succus exstillat.*

RAJUS descriptionem suam, e BOCCONE de *plantis Siculis* desumtam, sic profert: *Palmaris est altitudinis, indertum major, fungum nondum explicato capituli disco plane referens. Pediculus uncialis est crassitudinis, tres aut quatuor uncias longus, scaber, fungosus; Capitulum etiam ipsum fungosum, pediculo paullo crassius, minoris typhæ palustris clavam aliquatenus repræsentans, quod dum viret, si digitis premas, veluti sanguineum succum fundit. Per maturitatem granis minimis innumeris exasperatur, undique cocci colore splendentibus. Æstatis munus est, aliis tempestatibus temere & frustra quæsieris. Folia tenuissima primo nascenti adesse, atque maritimis fluctibus continue irrigari dicuntur.*

FIGURAM a Michelio desumsimus, qui optime & ad vivam plantam delineavit.

§. VII.
LOCUS.

Locus natalis, vel Patria, teste Tillio, non procul distat a littoribus maris mediterranei; inventa quoque est in oris *Mauritaniæ*, super radices Lentisci, Myrti, aliorumque fruticum & suffruticum, parasitica. In *Sicilia*, ut Drepani, per Lampedusam atque *Melitensem* insulam, speciatim in scopulo adjacente, vulgo *Scaglio del generale*, etjam provenit, ubi super Halimum seu Portulacam marinam C. B.; Nunc vero circa portum Labronis, sive Liburni, super radicem Kali, sive Vermicularis marinæ arborescentis J. B., fuit detectum in valetudinarii veteris aggere ad meridiem, in prospectu pontis, nuncupati *il ponte delle due Scale*, in quo ad palmarem, sesqui palmarem, quandoque vero ad cubitalem altitudinem, inter Novembrem, & Martium menses crescit, ibique decidente semine se propagat. Ceterum in Insula Melitensi observata fuit planta a Boccone, nec non in Drepano & Lampedusa insulis, ac

in

in regno Tunetano. Eandem etiam e *Mauritania* habuit Petiverus. Anno 1719 in littore Liburnensi, & deinde in Hetruriæ maritimis prope Pisanum, non procul a valetudinario observatus est. At vero *Bocconus* refert quod primum credita sit *Melitæ* propria planta, sed quod postea fuerit lecta in insula *Favignana*, ad salinas Traparii, & in insula *Ronciglio*, ut & *Tuneti*, imprimis in locis *maritimis* aqua salsa irroratis, ubi *germinat* Decembri, aut Januario, *floret* Aprili, aut Majo, *maturescit* demum Julio, *substantia* carnosa Fungis terrestribus duriore alba, sed exsiccatione coccinea; Adsportatur facillime ex insula Ronzillo, ubi copiosissime crescit. Nuper etjam copiose lecta in *Jamaica* a D. D. Browne, unde spes emanat, rarissimam plantam etiam in aliis locis maritimis Americæ detegendi.

Nobilissimus Dn. *Corvinus* nostras, Capitaneus classis navalis, ante annum e Melita redux, & qui plantam secum adduxerat ad Nob. D. Præsidem, fidem nobis fecit, quod unico tantum loco insula Melitæ adhuc crescat, & quod Præfectus hujus insulæ eandem militibus custodiendam curet, ne adeo præstans pharmacum ibidem penitus eradicetur & exstirpetur, quod Magnatibus muneri offerre solet. Nulli dubitamus fore ut Medici, quibus salus generis humani curæ cordique est, hanc plantam conservent non solum per totam Italiam, ubi sponte crescit, sed etiam per alia loca radicibus aptis delatam ferant, ut non solum ipsis, in usum medicum, ejus sat sufficiens sit copia, sed etiam ut quam primum eam ad dissitissimas usque regiones transvectam gaudeamus.

§. VIII.
QUALITATES.

Planta hæcce succum non solum continet rubicundum,

eundum, verum etiam quanta quanta rubra est; si exsiccetur & pulverisetur, *saporis styptici* *) esse sentitur. Præterea nullum ex ea persensi odorem, unde concludo, eam non in nervos, sed in fibras, massamque sanguineam agere.

§. IX.

V I S.

Plantæ RUBICUNDÆ, ut *Radix Tormentillæ*, *Sanguis draconis*, *Catechu*, *Rumex sanguineus*, *Baccæ Rhois*, acidum plerumque continent, quod terrestri absorptum, vertitur in austerum, quare etiam a Medicis in variis PROFLUVIIS SANGUINIS communiter adhibentur, quarum tamen omnium nulla adhuc detectarum, ad profluvia sedanda, majorem sibi hac ipsa palmam arripuit. Ad confirmandam singularem ejus virtutem in Hæmorrhagia, Dysenteria, variisque profluviis sanguineis, pulveris ʒj in vino rubro assumto, id adferre necessarium duxi, quod *Bocco* de *plantis Sic. p.* 82. de ea refert, quod scilicet adstringat maxime, unde ei præcipua laus in cohibendis sanguinis profluviis, cujus gratia Melitenses ex Gaula insula, illius in pulverem soluti scrupulum aut amplius, vino vel jusculo dilutum, hauriunt, ducta a majoribus hac nunquam fallente medicina. Quod ulterius idem *Bocconus* in *Museo pag.* 69. diffuso dicendi genere explicat, e quo primaria libabimus.

§. X.

U S U S.

Hanc herbam refert *Bocco* in Regno Tunetano contra DYSENTERIAM expertissimum esse medicamentum, cujus mentio inter primos facta fuit a J. Fr. *Habela* de *Melita*, sed paucis; J. *Labasii* & J. *Ferran-*

---

*) *Saporis amaricantis stiptici, linguam adstringentis, cum austeritate mucilaginosa.* Bocc. mus.

Ferrantes asseverarunt Syrupum hujus fungi ad Unc. j e Melita Syracusam allatum, aut pulveris ℥j Dysenterias specifica facultate sustulisse, J. *Zammit* ejusque Discipuli Fungum summæ efficaciæ in Dysenteria, vix ac ne vix unquam fallente experimento, deprædicarunt.

In ulceribus CACOETHICIS pulverem magnopere commendat.

In SCELOTYRBE fluentibus gingivis pulverem dentifricium ex hoc fungo cum saccharo, moscho, ambra, summis extollit laudibus.

In VOMITU CRUENTO pulveris drachmas tres, in tres partes æquales divisi, & in aqua assumti, nobilissimam uti Medicinam, deprædicat Bocco.

Feminæ gravissima HÆMORRHAGIA UTERI laboranti, dedit unum fere in pulverem contritum fungum, quem munificentia Serenissimæ Reginæ habuit Nobilissimus Archiater D. D. ABR. BÆCK, Regii Collegii Med. Præses, idque summo cum successu, ut ex literis Ejus ad D. PRÆSIDEM datis, 1755 $\frac{XI}{6}$ didici.

Observatio STANCARII de hac planta notatu dignissima, ex *Actis Bononiensibus Tom. I. pag.* 158. desumta, sequentia continet: „Multa remedia ad supprimendum sanguinem, si qua parte ejus profluvium fiat, a medicis, vel antiquis, vel recentioribus proponuntur, in quibus illustria sunt opiata, alumen, vitriolum. Commendabantur etiam in eundem finem, & piscis cujusdem ossa, quem Hispani piscem mulierem vocant, e Brasilia advecta, & item ossa Hippopotami, & aqua Londinensis nescio quæ. Sed hæc quidem vel nihil posse adversus profluvia sanguinis, vel parum in iis præsidii es-

„se

„ſe, Renhedius animadvertit. Acceſſit ad hæc Fungus melitenſis quidam, quem, quantum ſcio, præter Paullum Bocconem graphice deſcripſit nemo, „is eum typhoidem coccineum melitenſem nominat. „Fungum hunc contra profluvia ſanguinis valere „plurimum melitenſes putant; quare ſi quando ſanguinem ſiſtere opus habent, continuo hujus fungi „pulverem vino, aut juſculo dilutum hauriunt, id„que ſe a majoribus ſuis accepiſſe ferunt. Eodem „hoc fungo non ita pridem Bononienſes medici uti „cœperunt, cum adhuc Academia in Marſilii ædibus „celebraretur, cumque uſus, atque experimenta opi„nioni ſic reſponderent, ut facile hoc unum reme„dium ceteris omnibus ſanguinem ſupprimentibus „anteponeretur, res digna Joanni Antonio Stanca„rio viſa eſt, quam ſuo ſtudio, atque induſtria illu„ſtraret, ne homines opportuniſſimo remedio minus „docte, ut adhuc faciebant, in poſterum uterentur. „Cum ergo his, quæ ſanguinem ſupprimunt, illud „fere commune ſit, ut intus ſumi (ſumere autem in„tus ſæpe oportet; quippe cauſſa, propter quam „ſanguis profluit, ſæpe interior eſt,) ſine noxa vix „poſſint, propterea quod profluvium, niſi mutata „ſanguinis craſi, prohibere nequeunt; habet autem „hæc mutatio periculum; idcirco illa ex ſuppri„mentibus omnibus tutiſſima cenſenda ſunt, quæ „minime omnium craſin ſanguinis mutent, & pro„fluvium prohibeant nihilominus. Conſtituit ergo „Stancarius de præſtantiſſimis quibusque ſupprimen„tibus, vitriolo, alumine, melitenſi fungo, aliis„que periculum facere, ac videre quam mutatio„nem, alterationemque ſingula efficerent in ſangui„ne e vena recens extracto; quidquid enim in hoc „feciſſent, ſimile aliquid etiam in ſanguine per venas „excurrente, ſi intus ſumerentur, factura eſſe exi„ſtimabat. Scimus Medicos ad hujusmodi conje„cturas proclives eſſe. Itaque vaſa paravit quin-

„que

„que vitrea, quorum singula unam sanguinis unciam „capere possent. In unum fungi melitensis pulve„ris conjecit semidrachmam; in alterum vitriolum, „in tertium alumen, in quartum alumen & vitrio„lum simul, in quintum denique semen hyoscyami, „& papaveris, & paulum opii. Cumque ægro ter„tiana simplici laboranti intermissionis die sanguis „forte mitteretur, singula deinceps vascula venæ „sectæ subjecit, ut labentem sanguinem exciperent, „eoque implerentur. His repletis, reliquum extra„cti sanguinis in sexto quodam vase est adservatum, „eo consilio, ut ex hujus cum ceteris comparatio„ne, quo in sanguine minor mutatio secuta esset, „appareret; qua de causa vascula omnia seorsum, & „quieto in loco sunt posita, observatoque, quo se„rosa pars sanguinis ab ea, quæ concrescere solet, „melius, commodiusque separata esset, in sequen„tem diem rejecta. Quamquam res ipsa in opiatis „antevertit; nam quo in vasculo opiata posita erant, „in eo statim magna vis sanguinis a sero secreta est, „cum contra in aliis conglutinari potius sanguis, & „concrescere visus sit. Verum sequenti die Hera„clito Manfredio, & Beccario ad observationem ac„cersitis, hæc Stancarius animadvertit:

„In eo vasculo, in quo opiata inclusa fuerant, „vis seri apparuit a sanguine secreta, non solum tan„ta, quantam supra dixi, sed multo major; eaque „pæne tota in gelatinam concreverat instar Cornu „Cervi, vel etiam concreti illius, quod in sangui„ne illorum, qui pleuritide affecti sunt, solet obser„vari, nam & color ad flavum, quamquam obscurius, „vergebat, & constitutio ad polyposam fere accede„bat, & superficies universa quadam quasi membra„na obducta erat, quæ cultri anatomici vel acutissi„mi aciem posset fugere. Quæ omnia eo diligen„tius animadvertenda sunt, quod non solum opia„torum

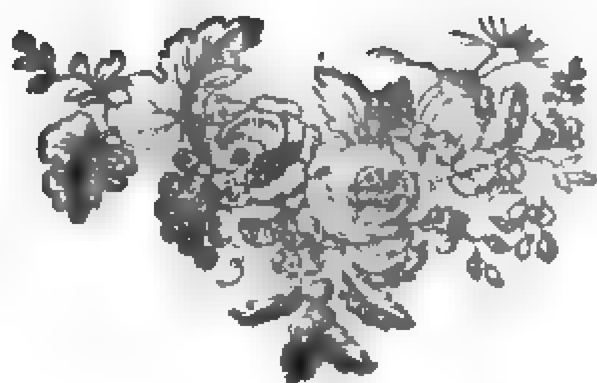
„torum in sanguine effecta demonstrant, sed etiam „quid de illo concreto judicandum sit, quod in sanguine pleuriticorum observatur. In eo vasculo, „in quo vitriolum simul, & alumen sanguini admixta „erant, is in crassamentum concreverat non admodum durum, & sine ulla seri separatione. In tota superiori facie colorem præ se fere rubrum ferebat, præterquam ea in parte, ad quam pulveres sese extulerant, ubi livida, duriorque concretio instar escharæ apparebat; idemque in fundo observabatur, ubi pulveres maximam partem consederant, quo in fundo licet sanguis non admodum durus esset, obscurus tamen totus erat, grumosusque. „Atque hæc quidem alumen, & vitriolum conjunctim effecerant; separatim alia præstiterunt: namque in eo vase, in quod alumen solum conjectum „fuerat, maxima seri vis a crassamento secreta, & „crassamentum ipsum obscurum, & durissimum est „observatum. In eo vero, in quo vitriolum tantum „repositum fuerat, modica seri portio secreta est, „crassamentum quasi distractum, divulsumque, & „in quamplurimos grumos divisum, quorum non „pauci escharæ, quam supra diximus, præ se concretionem ferebant. In eo vasculo, in quo pulvis „Melitensis fungi continebatur, nihil novi accidit, „quod in sanguine e vena misso accidere non oportet. Modicum erat serum, non nihil flavescens, „crassamentum consistentiæ mediocris, color vero ab „ore vasis usque ad imum sat rutilus, & purpureus, „ut hoc certe nomine videretur hic sanguis illi anteponendus, qui in sexto vase sine ulla pulveris admixtione fuerat conservatus, quique (nisi quod „paullo minus seri secretum fuerat, quam e sanguine „sano secerni solet) sic fere se habebat, quemadmodum si sanus fuisset.

„Hæc omnia profecto ostendunt magnam in „sanguine cum ex opiatis, tum ex alumine, vitrio-

„lo

„lo mutationem ſequi, ideoque his aſſumtis pericu„lum ſubeſſe aliquod; ac ſi parem afferret meliten„ſis fungus mutationem, par ſane metus eſſet in o„mnibus, ſed quando illa mutationem afferunt ma„ximam, hic vero vel nullam, vel ferme nullam, „minime dubitandum eſt, quin ſit hic unus ceteris „omnibus anteponendus. Hunc enim inter alia tu„tiſſimum eſſe, & exitus ipſe declarat, & ratio ab „experimentis ducta confirmat.

Ex dictis & allatis obſervatorum teſtimoniis ſequitur: quod nulla planta, nulla Medicina, in hunc usque diem detecta, magis laudabilem præſtiterit effectum, quam hic fungus in variis *Morbis evacuatoriis ſanguineis*, qua propter omni jure dignum cenſemus ſpecificum officinis noſtris medicis, ut frequentius in uſum trahatur ad conſervationem generis humani.

LXVI.

LXVI.

METAMORPHOSIS PLANTARUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propositus a

NICOL. E. DAHLBERG

Ostrogotho.

Upsaliæ 1755. *Junii* 3.

CAP. I.

Omne, in hoc mundo, vivens mutationibus obnoxium est; a parvo enim incipit, augetur & magnum fit, faciemque totam sæpe immutat. CERVI cornua ramosa non acquirunt antequam ætate provectiores evadant. PAVONES versicolorem caudam non prius adipiscuntur, quam tribus annis præterlapsis. LARI, adhuc juvenes, incani sunt, & altero primum anno colorem album induunt; & plurimæ avium colorem, quem pulli habuerunt, in alium commutant. Ex conchyliis STROMBI: *Podagra*, *Scorpius*, *Lambis*, *Millepes*, *Auris Dianæ*, &c. labia, seu dædaleos suos sinus non ante adsequuntur, quam maximam ætatis suæ partem vixerunt. Ut alia exempla reticeamus.

INSE-

INSECTA vero imprimis huic mutationis legi obnoxia sunt, si excipiuntur *Aptera*. Heic, non sine admiratione, videmus, quam dissimilia sibimet ipsis fiant, adeo ut Spectatores facile decipiant & pro duabus vel tribus distinctis speciebus agnoscantur, quæ tamen eædem sunt, licet non ab aliis, quam artis peritis, cognoscantur. Immo, tam magna heic est differentia, ut minima similitudo illorum sit, quum adultiora fiunt. Ex *Larva* enim glabra, longa, spinosa, maxillis & XVI pedibus prædita, *Papilionem* quatuor alis instructum, qui oris loco linguam tantum habeat spiræ modo contortam, provenire, tam alienum videtur, ut nemo id sibi facile persuaderet, qui id non vidisset. Æque alienum etiam videretur, quod lævis, albus, longus, sub cauda pellucidus, & sub terra reconditus vermis, mutaretur in nigrum, durum, alis & elytris tectum *Scarabæum*. Quis, nisi qui id vidisset, crederet incertem *Hemerobium* a *Formica-leone*, *Phryganeam* a verme in cylindro sub aqua recondito, vel *Libellulam* a larva quadam, crocodilo simili, in aqua provenire? Hanc autem transformationem naturæ consulti *METAMORPHOSIN* dixerunt.

In *Amphibiis* non paucis eandem transformationem videmus. *Rana*, quæ ova in aqua deponit, primo fit quasi Piscis, seu Cottus capite magno, cauda compressa, sine pedibus; tandem pedes adsequitur, Lacertæ simillima; dein caudam amittit, & aquam deserit, & tunc propriam formam adipiscitur.

Rana-piscis, Surinami incola est, de quo *VINCENT*, *MERIANA*, *SEBA* & alii demonstrare conati sunt Ranam in piscem transmutari, contrario plane modo ac in Ranis fieri assolet; metamorphosis vero hujus animalis ita sese non habet, sed eadem, quæ primo cauda sua compressa Lacertæ valde similis erat, tandem, postquam adulta ad ju-

stam magnitudinem pervenit, caudam amittit, in RANAM *palmis 4dactylis fissis*, *plantis 5dactylis palmatis*, *femoribus postice oblique striatis*, mutatur. Sic etiam plurima animalia comparata sunt.

CAP. II.

VEGETABILIA eidem, ac animalia, mutationi, & non minori admiratione dignæ metamorphosi, subjecta sunt. Insectorum metamorphosis in integumenti unius alteriusque exuitione consistit, dum postea propria & perfecta forma, nuda proveniunt. Hanc etiam metamorphosin in plerisque plantis videmus. Plantæ enim, (si partem earum præcipuam, ubi vita consistit, radicem nempe, consideramus) ex *cortice*, *libro*, *ligno* & *medulla* consistunt *). *Cortex* plantarum eodem modo sese habet, ac tunica larvæ, qua exuta, denudatum insectum relinquit. Sic etiam in vegetabilibus fit, cum flores producunt & aperiunt exuuntque corticem, ex qua *Calyx* fit **), dum videmus interanea plantæ, ut ita dicam, prorumpere, florem nempe, Corolla sua micante, Antheris farinaceis, Stigmate madido; tunc enim liber, lignum & medulla, in hisce partibus, nuda & vita sensibili sese produnt. Quamdiu planta, intra corticem, foliis tantum vestita jacet, æque incognita & obscura nobis est, ac papilio, cum etiamnum larva est, pelle & spinis obtegitur: Nemo enim larvam istam cognoscere potest, nisi qui experientia edoctus est, quod decorticata in talem mutetur Papilionem. *Swammerdam* & *Needham* hanc, inter insecta & vegetabilia, analogiam manifeste deprehenderunt. Quod itaque flos, vel fructificatio, ipsa

*) Phil. Bot. §. 30.

**) Calyx oritur, cum extimus sit, e Caulis Cortice, ideoque herbacei coloris ut folia; dehiscit una cum corolla, sed non decidit ut ea; nutritur etiam ex cortice. *Caus. plant.* 15.

ipsa & propria herba sit, licet in illa tam multæ & distinctæ partes, ac in animalibus non inveniantur, nemo inficias ire potest. *Pisces* enim aures non habent, prout Aves & Quadrupedia: *Vermes* neque aures, nec nasum, nec oculos, nec alas, nec pedes, immo nec caput habent, omnes tamen genitalibus gaudent, quibus genus suum propagant. *Vegetabilibus*, ut sensu & sensatione destitutis, neque capite, nec cerebro, nec oculis, nec auribus, nec naso, nec gustus vel tactus organis, nec Musculis & geniculis pro loco motivitate, nec ventre, ut alimentum secum ferant, quum non progrediantur ab uno loco in alterum, opus est. Illis enim sufficit *vasa chylifera* habere, quibus alimentum, quod illis aqua suppeditat, capiant; & *Folia* loco musculorum, ut ab aëre moveantur; & *organa genitalia*, quibus genus suum propagent & copulentur, sub curto illo tempore, quo nuda sunt & ova sua producunt: Postea vero evanescunt, uti plurima insecta, quæ transmutata id fere tantummodo curant, ut copulentur & ova deponant; hoc autem eorum fine obtento, moriuntur & evanescunt. Unica vero in vegetabilibus est circumstantia, quæ cum insectis non semper convenire videtur, nempe quod in caulem & ramos excrescant, & multos flores, ideoque tot vitas proferant, & caulis sæpe in sequentem annum relinquatur & perennis continuet. Is vero, qui naturam intelligere cupit, vestigia ejus a maximis ad minima, vel a magis compositis, seu a se ipso, ad simpliciora, quantum sensus permittunt, sequi debet; simplicissima enim non licet videre, nam creator hæc sibi soli reservavit. Non debemus itaque Vermes a Quadrupedibus explicare, sed Insectorum classem ad finem sequi, & dein a Vermibus incipere, dum etiam inter Julum vel Scolopendram insectorum & Nereida vermium, parum differentiæ invenimus. Oportet primum videre, quemadmodum Animalia

quadrupeda vivipara pullos ſuos generent, qui utero funiculo umbilicali & placenta alligantur, quæ in illis marceſcit; ſed in vermibus, & quidem inprimis *Tænia*, videmus matrem partum ſuum edere, eidemque adhærere, quo fit, ut pro quavis generatione novus exoriatur articulus, qui diſtincta eſt vita, ſeu diſtinctum individuum, ut in radice *Tritici repentis*. His intellectis *Polypos* ſeu *Sertularias* inſpicere debemus, qui eodem modo ac Tænia partus ſuos, licet plures, edunt, & iis adhærent, ut ramoſæ plantæ ſimiles evadant; quam primum enim matres moriuntur, indurantur eorum corpora, & truncum vel ramum conſtituunt, adeo ut pulli viventes in ſummitatibus tantummodo ſint, conſimiliter ac in vegetabilibus, in quibus quævis gemma novam conſtituit vitam, licet cum priori cohæreat; ſed fato illi obnoxia eſt, quod, poſt ſemel peractam floreſcentiam vel exuitionem larvæ, nunquam ex eadem planta aliqua nuda, vel flos proveniat.

Uti animalium machina conſtat ſyſtemate *cerebroſo* & *vaſculoſo* nutriente, ſic etiam vegetabilium; in his *Medulla* loco cerebri ſ. Medulla ſpinalis, & *Cortex* loco vaſorum, per quem ſuccus alimentaris defertur. Ex cortice deponitur quotannis Liber: ex Libro fit Lignum rigidum loco oſſium. Adeoque hæ duæ partes eſſentiales conſtituunt Larvam plantarum, & hæ partes dein mutantur in Florem, tamquam in Inſectum volitans coleoptrato calyce corticali, alatis Petalis e libro licet fixis, maſculis Staminibus e ligno, & femineo Piſtillo Medullari.

Quomodo hæc metamorphoſis fiat vel non fiat, apertiſſime patet intuenti e. gr. Scillam aut Ornithogalum capenſe. Ubi

a. Bulbus conſtans ſquamis tunicatis, prioris anni relictis baſibus foliorum.

b. Fo-

b. Folia basi intra bulbum vaginantia, præsentis anni soboles & herba sunt.

c. Gemma minima residet intra basin singuli folii in bulbo.

d. Hæc gemma (c) dabit proximo insequente anno folia, nisi tabescat.

e. Si vero hæc gemma (d) protruditur, mediante enato scapo, in folia, eodem anno quo priora (b) folia, fiet spica.

f. Bracteæ in hac spica (e) tum ortæ fuere ex foliorum rudimentis uno anno præcocioribus, adeoque teneræ.

g. Dum Bracteas has (f) concipio, uti gemmæ (c) squamas, in folia enatas (d), sequitur etiam quod concipiam in eorum alis hærere alias gemmas minores, si bulbus permansisset; Sed ultimæ hæ flores evadunt.

h. Corolla adeoque se habet uti gemma tertii anni (g), quæ ideoque duobus annis præcocior existit.

i. Si itidem in ipsa corolla, tamquam in bulbi gemma, concipio hærere minores bulbos, videbo hos mutatos esse in stamina; adeoque Stamina quarti anni soboles sint; immo & pistillum quinti anni.

Qui naturam insectorum scrutati sunt, invenerunt, quod sic dicta metamorphosis in insectis, proprie non sit transsubstantiatio, qualem *OVIDIUS* sibi repræsentavit, sed tantummodo decorticatio: Et *SWAMMERDAM* clare observavit, quod in larva Papilionis Brassicæ, cum etiamnum in terra reptat, alæ & totus Papilio, sub ipso cortice absconditus esset; adeo ut hæc metamorphosis, denudatio partium tantum esset, eodem modo ac in floribus. Si jam flores inspiciamus, videbimus eos nihil aliud,

nisi ipsam plantam denudatam, esse; & si substantiam caudicis usque in flores sequamur, observabimus, quod hi idem ac truncus, & denudatio partium tantummodo sint. *Cortex* enim primum rumpitur tamquam in Larva, & *PERIANTHIUM* fit, colorem suum viridem plerumque retinens: Huic proximus est mollis & pellucidus *liber*, qui ideo plus expanditur, & *COROLLAM* constituit, variosque colores recipit; nempe ab acido rubrum; ab amaro luteum; a dulci album; & sic ulterius: Intra hunc *lignum* est, quod facilius finditur, firmius est, & minus expanditur, & in *STAMINA* mutatur, producitque aridam suam substantiam, pollinem: Intime & in centro *medulla* jacet, quæ in floribus *PISTILLUM* evadit, & vitas novas, semina, profert. Eundem itaque ordinem, quem in radice vel trunco, etiam in floribus, servant plane; omnes vero hæ partes dividuntur in suas partes, figura, numero & proportione appropriatas, secundum vim insitam, in prima creatione, a summo rerum statore, determinatam, cujus rationem tam difficile invenimus, quam cur quatuor alæ in *Papilione*, duæ in *Muscis* fiant, & sic porro. Id autem videmus, quod ubicumque ramus eo modo sese in florem aperit, in eodem loco & puncto ulterius non crescit, sed protrusio ibi terminatur, & hic est finis ultimus, quem *CÆSALPINUS* & plurimi inter antiquos botanicos, tam multum urgere solebant.

Insecta diu in larvis suis vivunt, sed postquam transmutata sunt, festinant ut genus suum propagent, & dein moriuntur, uti clarissime videri potest in *Bombyce*. Eodem etiam modo vegetabilia eorumque larvæ se habent, quæ per totam fere æstatem terram, virentibus foliis, operiunt, brevi autem tempore larvam suam exuunt, florent & fructus procreant, dein evanescunt in omnibus plantis transmutatis

tatis hæ fructificationes; quam ob caussam fructificationem non inepte partem plantæ temporariam appellaverunt Botanici. Hæ ideoque transmutatæ plantæ sunt, quæ æstati nostræ amœnitates ejus dant, & oculos nostros magis pascunt, quam ipsa folia; quemadmodum enim larvæ insectorum oculos nostros minus alliciunt, maxime vero nitentes *Papiliones*, *Phalænæ*, & cetera transformata; sic etiam Plantæ.

Postquam sic vidimus, flores eodem modo sese ad herbam, quo *Papilio* ad larvam, habere, perspectu facile est, quod lubrico inædificarent fundamento, contendentes, methodum plantarum summi debere ex foliis, caule vel radice, quæ plerumque in plantis præsentia sunt, dum fragilis ista corolla pars temporaria tantummodo est, & in quibusdam, præcipue vero in rarissimis exoticis plantis, raro prodit. Quod hæc eorum methodus viam ad nonnullarum plantarum faciliorem cognitionem panderet, si vel concederetur, occurrunt tamen heic longe plures difficultates, quam in fructificatione, & nos æque ignaros relinquit ac antea eramus; nam sicut insecta, v. g. *Papiliones*, *Muscas*, &c. ex larvis eorum cognoscere vix possibile foret, sic etiam plantæ ex ipsa Herba cognosci non possunt. Cum larvam aliquam ignotam obtinui, & eandem nutrivi quamdiu alimentum adsumere vult, proditurum ex illa Papilionem valde desidero, & tunc primum perspicio, quod & quale animal nutriverim. Eodem modo, cum semina ab exteris regionibus accepi & in horto terræ mandavi, valde plerumque incertus sum, quam plantam coluerim, licet in arborem magnam accreverit, donec florem promat, dum aliter, quam antea, de hac planta sentio. Si v. g. semina plantæ cujusdam ex Gallia australiori accepi, & illa excrescunt foliis gramini similibus, nunquam cogitare possem, quod

Piso affinis esset, nisi antea hoc novissem; cum vero flos, Lathyro similis prorumpit, clarissime video, quod sit *Lathyrus Nissolia.*

Ante aliquot annos planta quædam excrevit ex seminibus a Cel. Dn. Prof. *Sauvagesio* ad Nobiliss. Dn. Præsidem missis; per totius anni spatium sine flore crescebat, & a Glechomate vel Hedera terrestri vix distingui poterat, anno autem proximo florem protrusit, qui *Antirrhino majori* valde similis erat, licet ipsa herba toto cœlo ab illo differret; procumbens enim erat, & *foliis oppositis*, *cordatis*, *crenatis*: Quis mortalium, ab ipsa herba judicaret, hoc ANTIRRHINUM *Asarina* & *Linariam* inter se affines esse, nisi fructificatio & nuda planta hoc evinceret.

NITRARIAM *Schoberi*, *Gmel. sib.* 2, *t.* 98., ab externa structura quivis facile diceret esse aut Zygophyllum, aut Lycium: quum vero fructus neque capsula, nec bacca polysperma, sed Drupa sit, neutrum horum esse potest, & sic adhuc ignotum erat, quænam planta esset, quæ in Horto academico læte crevit, quamdiu florem non emiserat. Quis, ex habitu externo, seu Larva, me doceret cujusnam sit generis?' Tandem protruso flore constitit distinctissimi generis plantam esse. Stamin. 15. Pist. 1. Drupa ovata nucleo triloculari.

Est, de cetero, non tantum facilius, plantas systematica methodo ex fructificatione cognoscere, sed etiam propius ad naturæ & indolis ejus cognitionem pervenire; si enim *Cacaliam Kleiniam* dictam sine fructificatione viderem, nunquam cogitare possem, illam propius ad Tussilaginem, quam Euphorbiam, Mesembryanthemum & Cactum accedere; ex fructificatione autem, seu structura plantæ interna, id facile video.

Utrum

Utrum *Portulaca arborea* Cap. b. Spei, quæ in hortis communis eſt, ſed quantum notum, in aliquo horto europæo non adhuc floruit, Seda aut Craſſulas, an Portulacas vel Meſembryanthema cognatione contingat, nos fugit, usque dum florem videre licebit.

Qua vi medica *Hydrophyllum* gaudeat, adhuc determinare non licet, & ſi id ſciſcitari vellemus, cœca faceremus experimenta, quamdiu ordinem ejus naturalem neſciamus; e contrario autem, ſi v. g. *Horminum* ex Alpibus mihi oſtenderetur, & ordinem ejus naturalem ex fructificatione vidiſſem, ſtatim certus eſſe poſſem, plantam illam non eſſe venenatam, & quod non erraſſem, ſi crederem illam eandem vim, quam ceteras Verticillatas (Raji) habere. Fructificationem nos ad notitiam de generibus & ordinibus naturalibus deducere, tam indubium eſt, ut, qui id negaret, primis, ut dicitur, labris botanicen guſtaſſe non videretur. Quis enim a ſtructura externa diceret, *Linariam*, *Cymbalariam*, *Orontium*, ANTIRRHINUM *triphyllum* & *bellidifolium* ejusdem generis eſſe, niſi fructificatio vel plantarum metamorphoſis id docuiſſet? Quis alicui perſuaderet, RANUNCULUM *flammulam*, *gramineum*, *Ficariam*, *aconitifolium*, *bullatum*, *acrem* & *aquatilem*, ex eodem genere eſſe, niſi metamorphoſis plantarum, ſeu fructificatio hoc evinceret? Immo id mihi tam inopinatum eſſet, quam olim fuit C. Bauhino, ejus *Pſeudocytiſum* & *Naſturtium ſylveſtre*, ex eodem genere (VELLA nempe) eſſe. Firmum itaque eſt, & erit, quod qui plantas rite cognoſcere vult, ex earum ſtructura interna, æque ac inſecta, eas cognoſcere, & metamorphoſin earum exſpectare debeat. Nam, qui adcurate perſpexit BRASSICAM *oleraceam*, & dein CRAMBEN *maritimam* vidit, plane convictus eſſet, quod Braſſica & Crambe cognatione proxima

ſeſe contingerent, & nunquam aliud cogitaret, quam quod duæ tam ſimiles plantæ, ſimilem adipiſcerentur fructificationem; contrarium autem ſentit, dum fructificatio in Crambe provenit, quæ tam multum ab illa in Braſſica differt, quam proxime ad *Rapiſtrum maximum rotundifolium monoſpermum Cornuti* venit; adeo ut hæ duæ, licet diſſimiles, propius cognatione & qualitatibus ſeſe contingant, quam ſimiles illæ, *Braſſica oleracea* nempe & *Crambe maritima;* quod ſtructura plantæ interna, in fructificatione ante oculos poſita, demonſtravit.

Urgeant nonnulli Botanophili, quamdiu cumque placeat, difficultatem examinandi, in quibusdam floribus, partes minutiſſimas; certum tamen eſt, & erit, quod, quemadmodum viſum fere fugiens Acarus dignoſci nequeat, niſi inſpectis octo pedibus, duobusque ejus oculis, ita etiam nec plantæ ſine fructificatione & inſpectione nudæ earundem ſtructuræ. Verbo: cognoſcendæ ſunt plantæ non aliter ac inſecta, poſt metamorphoſin peractam, nec ab ipſa larva.

CAP. III.

VARIETATES.

Metamorphoſeos & transmutationis plantarum altera pars eſt, quæ fit cum difformantur, & partem illam Botanices comprehendit, quæ VARIETATES tractat. Hæ vero, partim in ipſa herba, partim in fructificatione conſiſtunt. Folia in plantis *montanis*, ut in collibus & aridis locis immutantur, dum ſuperiora magis fiſſa fiunt, uti videri poteſt in Pimpinella; & contra in plantis *aquaticis*, folia inferiora, quæ ſub aqua latent, magis diſſecantur, ita ut parenchyma ſuum relinquant, & ramificationes vaſaque ſua tantummodo retineant, quo fit magna in plantis differentia, ut multi crediderint eas eſ-

distinctas, quæ tamen ex eadem specie sunt; cu-
s dilucida exempla in *Ranunculo aquatili* & *Sisymbrio*
nphibio dantur. Immo aquæ & succi nimia quan-
tas, vegetabilium folia læviora, dum e contrario
ccitas & caliditas magis hirsuta faciunt, uti vide-
us in *Polygono amphibio*, quod etiam pro duabus
eciebus habitum est, licet re ipsa una sit. Meta-
orphosis illa, quam Nob. v. *HALLER* jam pri-
em in *Ranunculo bulboso*, qui communiter in colli-
us nostris crescit, observavit, quod in Ranuncu-
m repentem mutetur, cum in humum magis solu-
m venit, insignis est; quæ etiam in caussa fuit,
ur omnes Botanici antea habuerint illum pro di-
inctis speciebus, cum tantummodo fuerit metamor-
hosis quædam a loco.

Florum metamorphoses magis communes sunt;
bi PLENITUDO in considerationem imprimis
enit; quæ semper monstrosa est, & plantam steri-
em facit. Magna vegetabilium copia plenitudinem
lorum adsumunt, quo factum est, ut antiquiores
Botanici, qui plantas flore pleno pro distinctis spe-
iebus habuerunt, longe plures numeraverint plan-
as, quam re vera habebant.

Cum videamus plantam ipsam ex cortice, libro,
igno & medulla constare, & florem nihil aliud esse,
isi has partes in calycem, corollam, stamina & pi-
tillum expansas, observamus etiam in hac metamor-
hosi, substantiam ligneam, quæ nihil aliud est,
quam plures tunicæ libri obductæ & induratæ, in
etala expandi, quæ in stamina diffindi debuissent;
& videtur hoc fieri ex nimia succi alimentaris copia,
quæ substantiam libri in lignum indurari impedivit,
quo fit, ut stamina in petala mutentur, & flores,
qui plurima gerunt stamina, facilius evadant flore
pleno, quam qui pauca habent: uti videtur in A-
nemone, Papavere, Pæonia, Ranunculo, Caltha,
Aqui-

Aquilegia, Delphinio, Nigella, Rosa, Rubo, Malo, Persica, &c. & plerumque accidit, ut, si hæ plantæ, flore pleno, in macilenta terra ponantur, siciores evadant, sæpe que ad simplices reducantur.

CAP. IV.

ALIENATIONES.

Præter antecedentem metamorphosin, est etiam aliqua in vegetabilibus, de qua botanici adhuc non convenerunt, quæ VARIETATES CONSTANTES dictas sub se comprehendit. Cum botanici vidissent eandem speciem in diverso climate vel solo, variare, primum ex illis novas species constituerunt; quo accidit, ut numerus plantarum nimis augeretur, nulli dum limites essent. Recentiores itaque botanici varietates ad species suas reducere cœperunt, ne entia præter necessitatem multiplicarentur. Botanici, qui videbant solum & cœlum tam multas fecisse varietates, intelligebant quoque, quod solum & cœlum eas reducerent, quam ob caussam in hortis botanicis eas seminabant; at, cum viderent nonnullas in uno eodemque solo & climate, æque constantes esse, contendebant aliqui, eas non pro varietatibus, sed distinctis speciebus habendas esse, licet duæ plantæ admodum similes, & ceteræ ex eodem genere multum dissimiles essent, ut *Fumaria bulbosa radice cava* & *non cava*, & multæ aliæ. Inde ortus est dissensus Botanicorum in scientia botanica, qui hoc tempore plurimum molestiæ adfert, quamdiu Botanici caussam hujus rei nesciunt.

Sexu plantarum, vel fœcundatione, tam dilucide ante oculos posita, ut totus fere orbis potuisset eam videre, & observationibus hac in parte solerter institutis, invenerunt Botanici, generationem hybridam interdum in plantis æque ac animalibus dari; qua ex duabus distinctis plantis, tertia provenit, uti Mulus

lus ex Equo & Asino. Animalia, quæ partu hybrido provenerunt, genus suum rarius propagant; an vero hæc lex æque constans sit in plantis, adhuc incertum est. Ex illis enim, quæ adhuc observarunt botanici, interdum affirmatur, interdum negatur. Si jam ita est, quod admodum verisimile videtur, plantas aliquas hybridas semine propagari, fundamentum aliquando accipient varietatum constantium, & quam ob caussam nova plantarum metamorphosis profertur.

Plantæ sic dictæ CRISPÆ, uti in Mentha, Tanaceto, Malva, Reseda, &c. tam similes sunt, ut nullus dubitet, quin crispæ, ex non crispis proveniant; hæ vero crispæ constantes fiunt, licet ex semine in eodem solo seminentur, ut nemo dubitet, quin varietates, licet constantes, fiant; adhuc vero nemo caussam ostendere potuit.

Alia varietas constans est, quæ fit in plantis TENUIFOLIIS. *Heracleum* quod *Sphondylium hirsutum foliis angustioribus* C. B. tam prope ad *Sphondylium vulgare hirsutum* C. B. accedit, ut, qui unum novit, de altero dubitare non possit; nam, cum hæ duæ plantæ metamorphosin subierunt, fructificationem in utraque tam similem videmus, ut unam ab altera distinguere nemo queat: In pratis nostris conjunctim crescunt, & in hortis seminantur; quoad vero larvam vel folia admodum dissimiles sunt.

RUTA *tenuifolia* Europæ australis tam similis est *Rutæ graveolenti*, ut qui omnes notas Rutæ species vidit, non possit dubitare, quin hæ duæ a principio una fuerint, licet jam constantes sint, etiamsi in hortis eas seminamus, & *tenuifolia* folia sua tenuia totamque suam structuram tenuiorem retinet.

Qui CENTAUREAM *Calcitrapam* novit, & semina *Cardui stellati, foliis integris serratis* MAGNOLII

LII accepit & in horto suo seminat, dum foliis integris & non serratis, toto cœlo a laciniatis & pinnatifidis Centaureæ Calcitrapæ, differentibus, excrescit, valde miratur, cum eas videt, postquam metamorphosin subierunt & flores produxerunt, & quod tota planta hac fructificatione, quoad internam structuram, Centaureæ Calcitrapæ simillima sit, ut nemo, nisi præjudiciis excœcatus, dubitare possit, quin hæ duæ, in principio, una fuerint.

Est vero alia metamorphosis, quæ non minus Botanicos turbat, cum nempe larvæ similes sunt, vel plantæ, quoad structuram externam, haud distingui possunt, interna vero structura tam multum differt, ut maxima videatur esse difficultas, ad unam speciem eas reducere, quas Botanici BIFRONTES vocarunt. Tales sunt *Conyza bifrons* & *ragusina*, quarum una planta flores perfecte radiatos, altera vero flores flosculosos sine radio, habet. Ejusdem qualitatis sunt BIDENS *cernua* & COREOPSIS *bidens*, ANACYCLUS *valentinus* & ANTHEMIS *valentina*, SENECIO *Jacobæa* & *Jacobæa vulgaris flore nudo*, &c. CONYZA *bifrons* & INULA *bifrons*.

Porro, varietates quædam sunt, quoad internam structuram tantum differentes corolla majori, quas Botanici appellaverunt GRANDIFLORAS, satis evidentes in *Galeopsi Tetrabit*, ubi omnes varietates corollis semper duplo, triplo & quadruplo auctiores evadunt, quam ceteræ ejusdem speciei, uti etiam videmus in *Clinopodio*, *Prunella* & multis aliis.

Hæ varietates constantes, (ad quas *Sedum Telephium*, *Serapias Helleborine* & longe plures pertinent) quæ jam Botanicos tam multum turbant, e sexu plantarum & generatione hybrida forte aliquando deduci posterunt. Gallina Frislandica seu crispa, pennis recurvis, deplumata, &, quoad minimas partes, cul-

tro

tro anatomico reſerata, & ab anatomico quodam perſpicaciſſimo examinata, non poteſt non eſſe unius ejusdemque ſpeciei cum Gallina communi, licet pennæ ejus recurvæ ſint, & genus ſuum non mutatum propaget, etiam apud nos. Cum Cel. *REAUMURIUS* cuniculum gallinam comprimere, ut fertur, permiſit, ova transmutata fuerunt in pullos, gallinæ ſimillimos, licet pennas non induerint, ſed lana molli tecti eſſent; hoc experimentum huc aliquo modo quidem ſpectat, ſed ex hocce unico non audemus ad univerſalia concludere, inde enim horrenda deducerentur conſectaria, & occaſio daretur credendi Mauros, inter homines, ſingularem aliquam habere originem, quam tamen eis tribuere ego nolo.

In patria noſtra arbor quædam, licet rariſſime, occurrit*), quæ eſt quaſi medium inter Pinum ſylveſtrem & Pinum abietem, ut nemo fere poſſit determinare, quænam ſpecies ex hiſce ſit; habet enim ramos longos uti funes, & tota planta mutata eſt; Metamorphoſin non ſubit, vel apud nos, quantum adhuc notum eſt, unquam fructum tulit; & videtur cum deſcriptione *Pini Mugo* dictæ, in Italia a botanicis facta, convenire. Si ex commixtione aliqua inter Pinum & Abietem hæc non provenit, omnia nos fallunt.

LYCHNIS *apetala*, in Alpibus Lapponicis, licet inter *Lychnidem dioicam* creſcat, conſtans eſt. Cum hæc etiam in hortis plantetur, æque conſtans eſt, ac in alpibus. Facile perſpicimus hanc hodie diſtinctam eſſe plantam; quod autem ex Lychnide dioica primum orta ſit, tam indubitatum mihi videtur, & imprimis ex ſpecimine, in Sibiria per Celeb. Dn. Gmelinum, lecto, ut limites eas inter non habemus.

CAP.

*) It. Gottl. 324.

CAP. V.

MONSTROSITATES.

Major ſane & magis monſtroſa metamorphoſis in plantis fit, cum inſecta in illas agunt; cujus dilucidum exemplum habemus in *Pinu abiete*, quæ dum ſtrobilos ſuos rubros, ſeu flores femineos ponit, ſæpe quaſi ſententiam mutat, & flores in truncum & nodum gibbum transformat, rubræque ſtrobili ſquamæ virides, acuminatæ & folia baſi latiori evadunt. Hoc fit, cum inſecta, ſub tempore floreſcentiæ, floſculos deſtruunt, & eo dilucide nobis monſtrant plantarum metamorphoſin, ex herba nempe in florem; cum enim rami excreſcunt, a lateribus foliis ſuis, quaſi ſquamis, teguntur, & inter quodvis folium gemmam, ſive rudimentum futuri ramuli inſequentis anni habent: Cum vero gemma, quæ inſequenti anno proveniret, anno priori rumpitur, flos fit, & ramus creſcere ceſſat, dum alimentum in fructificatione impeditur; rurſus autem, ſi hæc fructificatio deſtruitur, ramus creſcendo continuat. Sit v. g. SALIX alta, cujus rami quovis anno florent; ſi vero hi rami diſſecantur, & in terra ponantur, ut radices agant, folia protrudunt, non vero floreſcunt, ſed gemmæ eorum ramulos novos producunt; quod dilucide oſtendit, florem nihil aliud eſſe, niſi metamorphoſin plantæ. Si jam *Salix* aliqua creſcit, & gemmas ſuas amentiferas ſeu floriferas ponit, & inſecta ſub illo tempore floſculos deſtruunt, ſuccus nutriens abundantius ad ſquamulas fluit, ut in folia re vera excreſcant ſquamæ amenti, & *roſam*, ſic dictam, *ſalicinam* producant, quam veteres Botanici tam multum admirati ſunt. Et videmus perpetuo, quod plantæ pinguefactæ folia abundantius producant, eſurientes vero magis floreſcant.

Singulares in vegetabilibus fiunt metamorphoſes, cum inſecta in illis ova ſua deponunt; tunc *Juniperus*

Viperus nidum insecti, fructui in Triglochi verticali similem; *Populus* quasi baccas foliis adhærentes; *Abies* conos fragiformes; *Pistacia* longum folliculum purpurascentem; *Hieracium murorum* muris formæ similem gibberem; *Glechoma* & *Quercus* gallas; *Cerastium* capitula imbricata, producunt: immo nimis longum foret, eas omnes enumerare.

Metamorphosis plantarum de cetero tam multimoda est, ut hortulani *Tilias* & alias arbores inverterint, & ex trunco radicem, ex radice truncum fecerint, & quotidie radices in altissimis ramis faciant circumpositionibus & ablactationibus. Ex unica gemma, inoculationibus, arborem integram adsequuntur. Experimentum Mandariolæ ex unico Citri folio, deponendo illud in terra, uti folia Brassicæ, bulbillum procreare, & ex ipso bulbo dein totam plantam producere, sat mirandum est.

Has vero omnes superat metamorphosis illa, quam nemo, nisi rerum omnium stator, præstare potest, quam SEMEN dicimus, maximam nempe arborem ad minimam molem, seu plumulam seminis reducere, & illam duobus lobis succulentis interponere, sufficienti humore, & membrana densissima obducere, quæ abundantem exhalationem impedit, attractionem vero admittit. Quod eo modo planta sine radiculis per totum orbem terrarum transferri possit, & sæpe per 50 ad 100 annos, sine germinatione esse, maximam meretur admirationem.

Metamorphosis vegetabilium, tam arborum, quam perennium; quæ fit in GEMMIS seu bulbis plantarum, non minori admiratione digna est;

cum futurus ramus in compendium, & squamis minutissimis, imbricatis & conniventibus coarctetur, ut sævitiam instantem hyemis eludat: & has gemmas ostendit primo vere, non vero eas sub æstate aperit, quasi sciret dudum se ad procul instantem hyemem parare, & quomodo hæ gemmæ dissimili modo construantur; in quibusdam nempe ex petiolis, in aliis ex foliis, in aliis ex stipite, in aliis autem ex propriis squamis.

LXVII.

CALENDARIUM FLORÆ

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

propositum ab

ALEXAND. MAL. BERGER

Vermeland.

Upsaliæ 1756. Martii 31.

Poma dat Autumnus, formosa est messibus Æstas
Ver præbet flores. *Ovid. am.*

CALENDARIUM FLORÆ,

gaudia anni secundum ejusdem progressum, e sublunaribus petita, primum propositurus, idque secundum clima Upsaliense 1755 observatum, sequentia praefari necessum duco.

Tempus lente festinat; in cursu & motu sunt omnia, *suumque tempus habent singula*, ut loquitur sapienter sapientissimus mortalium *Salomo*; cui concinne adstipulatur *Virgilius: stat sua cuique dies.*

Ad tempus rite determinandum omnem *Astronomi* moverunt lapidem, quibus accurata temporis divisio debetur, quique infinita diligentia cursum motumve corporum cœlestium observando, eo tan-

dem devenerunt, ut tempora futura accurate prædiçere queant, & illa in Annos, Menſes, Hebdomadas, Diesque ita diſtribuere; ut inde vulgus habeat *Calendaria*, tanquam normam, ſecundum quam æquales illius partes obſervare & numerare queat.

Quemadmodum diſſita *Aſtra* in ſublimioribus cœli regionibus radiant, lucent & ornant, ita etiam *ſublunaria*, tempore æſtivo, rutilantes & ſplendentes vario colorum genere FLORES coronant & depingunt; nam quod eſt ſuperius, eſt tamquam inferius, ſecundum effatum Alchemiſtarum.

Hiſce *ſtellulis terreſtribus* quantum temporis & laboris per plura retro ſecula impenderint Botanices gnari, ut illarum nomina, naturam & indolem pernoſcerent, eo tamen ſcientiam perducere non potuerunt Aſtronomos imitando, ut æque attente obſervare potuerint ſingularum proprietates & phænomena.

Cuique FLORUM ſuum eſt *Tempus*; fruſtra namque quærimus autumnali tempeſtate *vernales* & vernali *autumnales* florum ſpecies: per ſtatas enim anni partes alios propullulantes, cauleſcentes, florentes, fructificantes & evaneſcentes videmus; iterum alio tempore per vices ſic alios in aliorum loco ſuccreſcere obſervamus, idque tanta celeritate, tam conſtanti ordine & lege, ſecundum naturæ ductum inter ſe, ut vix ſine ſumma admiratione & animi ſenſu ejusmodi feſtinantem ſeriem & varietatem intueri quis poſſit.

Sol calore ſuo dum vitam Plantarum corde deſtitutarum excitat, producit quoque quodque vegetabile ſecundum indolem & naturam cujusque ſerius aut citius, prout hæc vel illa planta majorem vel minorem caloris gradum requirit, usquedum juſtam obtinet maturitatem. Nam veluti ſpecie diſcrepan-

tia

tia ova, dum eodem tempore gallinæ incubanti supposueris, non eodem die excluduntur, sed maturius aut tardius alia; sic nec flores simul & semel prodeunt, verum statuto tempore, prout majorem caloris gradum admiserint naturæ suæ convenientem.

Etsi annus in partes a Conditore universi dividitur distinctas, per solem æqualiter in terram radios suos emittentem; non inde propterea Æstas dijudicanda & metienda, quam multitudo *glaciei*, *nivium*, *tempestatum borealium* & alia impediunt, ne omnibus quibuscunque annis æque cito incalescat aër; proinde secundum calorem aëris maturant anni temperatura citius vel serius: hoc vero optime & aptissime ex variis florum speciebus mensuratur.

Quum vero æstatis tempus dependeat ab aëris calore majore vel minori, ut flores proportionaliter hinc sese conspiciendos præbeant, ita tamen, ut species *una alteram sequatur* constanti lege: facile anni tempestates inde & æstas mensurari potest, quod tantopere huc usque in desideratis fuit, propter usus œconomicos, & frustra ab astris petitum.

Hinc plantæ annis variis Mensis sæpe spatio citius vel tardius floribus prodeunt & sese conspiciendos præbent, licet successive & naturali ordine sese excipiant ad *solstitium* usque æstivum, quo omnibus fere annis conveniunt; eodem prorsus modo pergunt & properant vel retardantur cunctando, quo propius autumnum fuerit perventum, & hiems in procinctu tarde magis vel minus expectanda. Quo vero accurate determinetur hujuscemodi temporis acceleratio vel retardatio, observandi sunt quovis in loco omnes specierum flores, quo tempore *primum* in conspectum venerint, & hoc ipsum quo melius servetur, quotidie annotandum, & ut series inde, quam servant, concatenata obtineatur.

Speciminis loco heic proponere animus est flores eo ordine, quo sese fere omnes explicare cœperunt anno proxime præterlapso 1755, in horto Academico Upsaliensi. Quocirca tenendum, pene omnes propositas plantas sub dio crevisse, in eodem solo horti paululum depresso & terra humosa, si modo unicam circiter excepero Decuriam, collectam in locis sylvaticis haud procul dissitis, quæque in hortis difficulter admodum culturam admittunt; ad Latus mensem & diem prædicti anni apposui, non eum in finem, quo quis sibi persuadeat Flores, redituros omnibus annis eodem die & mense, sed tantum propterea, ut alii cernant anni istius Calendarium, & videant qua circumspectione ejusmodi conficiatur.

Discernendis cultis ab incultis, priorum nomina trivialia *litteris cursivis*, uti dicitur, typis mandari curavi, & præcipuas quasdam, ut *prognosticas*, notatu dignas asterisco indigitavi.

Has omnes ulterius ita disponendas censui in *Menses*, secundum divisionem, quam reperire licuit, aptissimam; non vero e re esse judicavi, menses formare æquales, quum scopus mihi non fuerit dies determinare, sed unice & præcipue æstatis majorem vel minorem accelerationem.

Floribus sic accurate annotatis, addenda erunt hisce tempora, quibus regnum Animale suas subit mutationes; veluti cum *Aves migratoriæ* adveniunt & recedunt, quo tempore aves quæcunque *ova* ponunt vel excludunt, plumas mutant, *Pisces* varii generis ludos veneris ad littora celebrant; quando seritur Ager; quo tempore ceres *floret*, *maturat* frugem, cætera. Hac ratione eo tandem pervenire licet, ut e florescentia queamus dijudicare, quid quotidie faciendum, quid observandum. At huic rei perficiendæ multum requiritur temporis, & ut is, qui hæc rite

ite obſervabit, ruri degat præprimis, ubi omnia acilius oculis luſtrare convenit. Si noſtræ nationis uricolis in deliciis eſſent ejusmodi obſervationes, el etiam exteris placerent, tempus quam jucundisime fallerent his & ſimilibus immorando; certo etam certius mihi perſuaſum habeo, adeo tenue iniium tandem majora & majora incrementa captuum, usque quo utiliſſimum evaderet opus, ut inde nulta & maxime proficua œconomiæ privatæ redunarent commoda; imprimis tempus ſeminis ſationi : meſſi aptiſſimum eo ſtabiliretur. Deinde tempus œniſecii cuilibet ſolo convenientiſſimum; quandoue fructus horarios varii generis cibo aptiſſimos olligere liceret. Hinc hortulani diſcerent, quo temore veris plantarum Radices denudarent; quando pargerent Semina in hortis; Heſperides exponerent : introducerent; quo tempore autumnali plantas ntra hybernacula ſervandas ollis inſererent, ut tuius a frigore defenderentur: Quomodo hortos arte opiaria & plantis coronariis inſtruerent, ut perpeua floreſcentia ridentes flores alii alios exciperent, uocunque anni tempore, jucundum ut ſemper exiberent ſpectaculum, quemadmodum *Padi* flores xcipiunt Syringæ, *Syringæ* Philadelphi, *Philadelhi Roſæ ſerotinæ.*

BULBOSARUM florendi ordo in area Buxina, earumque duratio, numeratis plantis a primo die Germinationis; altero vero numero indicatur tempus floreſcentiæ.

1.	Leucojum vernum	26 dies
	Galanthus nivalis	26
2.	Crocus vernus	17
12.	Hyacinthus orientalis	18
20.	Fumaria bulb. ſolid.	20
23.	Fumaria bulb. cav.	20
28.	Hyacinthus botryoides	19

 34. Nar-

34.	Narciſſus pſeudo-Narc.	19
	Narciſſus odorus	19
37.	Fritillaria imperialis	10
	Fritillaria pyrenaica	14
38.	Fritillaria Meleagris	10
44.	Tulipa geſneriana	13
47.	Narciſſus poëticus	
50.	Hyacinthus amethyſtinus	
51.	Hyacinthus cernuus.	
59.	Ornithogal. umbellatum	
68.	Lilium viviparum	16
69.	Allium Moly	
76.	Lilium pomponium	
79.	Ornithogal. pyrenaicum	
80.	Gladiolus communis	
81.	Martagon vulgare	15
86.	Martagon album	13
190.	Lilium album	
111.	Hyacinthus ſerotinus	
113.	Colchicum autumnale	

Dum plura ejusmodi Calendaria variis locis & regionibus uno eodemque anno conficiuntur, facile erit ex hiſce florum generibus eorumque floreſcentia, uti etiam ex *vernatione* arborum, colligere, quæ differentia unius Regionis climatis ab altero; & quare plantæ ex climate meridionali allatæ, apud nos, non raro, vix ad frugem perveniant, e boreali vero facillime. Sic *Monſpelium* 31, *Londinum* 28, *Falcopia* 6 dies prius vernat quam Upſalia, & totidem ſerius hybernat autumno. Botanici & Pharmacopœi, quorum eſt, plantas ſub ipſa floreſcentia legere, hoc modo præſcire queunt, quo anni tempore hanc

hanc vel illam plantam colligere datur in suo ornatu, ne illam frustra quærant tempore alieno. Ex hortorum plantis intelligere hac ratione quoque possunt, quænam in pratis & campis eodem temporis articulo floreant, & contra.

GELU NOCTURNUM, quod toties adurit nostras plantas æstate, & a Lapponia deducendum puto, a floribus indicandum est.

Sic Frigus *Plumbeum* e Lappmarchia regelata fine frondescentiæ.

Frigus *Æneum* e Lapp. alpibus regelatis initio Grossificationis.

Frigus *Ferreum* ex alpibus congelatis medio Disseminationis.

at non eadem nocte gelu nobis nocturnum, quo in Lapponia; sed migrat ad nos sæpe per occiduum seriusque advenit.

Paucis hisce, & horum similibus Calendariis, niti & inædificari debet ita dicta *Practica rustica* vulgi, quæ huc usque fundamento nimis lubrico, in desuetudinem in tantum abiit, ut inter commenta absurda hodie referatur, quæ nihilominus & potest & debet, secundum hæc principia, in idem fastigium evehi, ut illa haud facile bonus œconomus destitui queat. Hinc agricola scire tandem poterit justum & aptissimum temporis articulum, quo negotia sua feliciter peragere potest; ut cetera taceam.

* * * * * * * * *

MENSES.

I. GLACIALIS.	Ovum,	hyalina,	incipit.
II. REGELATIONIS.	Embryo,	alba,	reviviſcit.
1. VER.			
III. GERMINATIONIS.	Infantia;	pallida,	prodit.
IV. FRONDESCENTIÆ.	Pueritia,	viridis,	cauleſcit.
V. FLORESCENTIÆ.	Adoleſc.	purpur.	floreſcit.
2. ÆSTAS.			
VI. GROSSIFICATIONIS.	Juventa,	rubra,	defloreſcit.
VII. MATURATIONIS.	Virilis,	fulva,	fructificat.
VIII. MESSIS.	Conſiſtens,	flava,	maturat.
3. AUTUMNUS.			
IX. DISSEMINATIONIS.	Effœta,	livida,	diſpergit.
X. DEFOLIATIONIS.	Senecta,	obſoleta,	tabeſcit.
XI. CONGELATIONIS.	Decrepita,	fuſca,	cadit.
4. HYEMS.			
XII. BRUMALIS.	Mors,	atra,	perit.

---

labitur occulte fallitque volatilis ætas.

I. GLA-

XII: 13. Butyri *separatio a vase ligneo.*

23. Populi tremulæ *gemmæ floriferæ dehiscunt.*

I: 1. *Lacustris* glaciei fracturæ *longitudinales.* *Råkner.*

2. Fragores nocturni *parietum ligneorum.*

4. Stercorum æquinorum *subsultus.*

8. Pluvia *trium Regum.* *Trettondedags tö.*

26. Pluvia *pauli.* *Pålsmässo slask.*

II: 22. Dies chalybeati *sæpe inter 20 & 28 Februarii.*

Post ubi riphæi torpentia frigora brumæ
candidus aprica Zephyrus vegetaverit aura.

Columell. 77.

2. *Tum, apud nos, sæpius intensissimum* frigus,
quod summum observatum grad. 31 $\frac{1}{2}$.

II. RE-

a Nivis *prima* liquatione *in* Glaciei *fluviorum discessum.*

Vere novo, gelidus canis cum montibus humor
liquitur & Zephyro putris se gleba resolvit. *Virgil.*

III: 19 Tecta stillant *ad solem meridianum.* *Dagsmedian.*
Salicis capreæ *gemmæ floriferæ hiscunt.*
20 Nix *solvitur ad parietes.*
Alauda *cantare incipit suum tirile.*
22 Aqua *ad parietes fluit.*
25 Viæ conspurcantur *& spargunt aquam.*
IV: 1 Stercora equina *rodunt glaciem.* *Windvaken.*
Lycopodium Selago fumat.
*3 Lapides *separantur a glacie.* *Heta stenen.*
6 Colles *denudantur nive semisoluta.*
Colubri *prodeunt.*
Tipulæ *choreas agunt*, Musca *prorepit.*
Tetrao Tetrix *mussitat.*
Tringa Vanellus *advenit.*
7 Papilio Urticæ *copiosius evolat.*
Anas Boschas *parit;* sylvestris *accedit.*
10 Inundatio aquæ nivalis.
Cygnus & Crex adventu suo veris signum.
* Fluvii *solvuntur, glaciesque tranat.*
Esox Lucius *parit.*
11 *Absorptio aquæ nivalis.* *Kiälen går up.*
Cellæ subterraneæ *subinundantur.*
Rana prodit.

Solvitur acris hyems grata vice veris & favonii.
Horat. I. Od. IV: 1.

---

7 Papilionis *proventum sunt qui certissimum veris indicium arbitrentur, ob infirmitatem animalis.* *Plin.*
10 Fluvius Upsaliensis *per septuaginta annos, ultra diem 19. Aprilis glaciem nunquam retinuit, observante O. Celsio, seniore.*
10 Esox Lucius *cessat parere cum* Rana temporaria *incipit.*
11 Tegmenta hyberna *e plantis hortensibus removendo, ne turiones evadant.*
Vaporaria, *pro Melonibus parata, serantur.*
Favonius s. Zephyrus quasi Ζωηφορος vitam ferens.

III. GER-

a Motacillæ albæ *adventu in* Hirundinis *adventum.*
a primo flore *in* vernationem *primæ* arboris.
per Leucoji vernalis *totam florescentiam.*

In principio veris Favonii hybernum emolliunt cœlum.
Plin. XI: 25.

a Favonio veris initium notant. *Cicero.*

IV. 12 Corylus Avellana.
* Tussilago Farfara.
Crocus *sativus.*
* Leucojum *vernale.* 26
Galanthus *nivalis.* 26
Motacilla alba advenit.
Falco Tinnunculus adven.
Cyprinus Asp parit.
Rana temporar. coaxat.
13 Crocus sativus. 17
15 Ranunculi Ficaria.
Ornithogal. luteum.
Draba verna.
16 Pulmonar. officinalis.
Anemone Hepatica. 34
Daphne Mezereum.
Meleagris Gallop. parit.
vernat Sambucus racemosa.
Lonicera perfoliata.
Lonicera Diervilla.
17 *Nymph. luteæ folia emerg.*
19 Popul. trem. et alba. 13
Helleborus *hyemalis.*
Viola mirabilis.
Cynogloff. *Omphalodes.*
vaporaria plant. hort. serenda.

Diffugere nives, redeant jam gramina campis,
arboribusque comæ.
Horat. IV. od. 7.

---

12 *Florum prima ver nuntiantium Viola alba. Plin. XVI: 25.*
16 Hordei Upsaliensis sementum cum Hepatica.
19 Vaporaria hortorum cum Populo in mensem frondescentiæ.

Grossi-

21 Caltha palustris.
Hyacinthus *scriptus.*
Libellula cum Salmone.

Tilia europæa.
Rhamnus Frangula.
Quercus Robur.
*Fraxinus excelsior.

Magnus veris honos & odoræ gratia floræ.

24 Fraxino vernante vix amplius gelu:
hinc Hesperides *hybernaculis educendæ.*

Noctes *Plumbeæ* ante vernationem *Fraxini* adveniunt, ut dein grata æstas.

Flores hoc mense paucissimi, cum pullitiei avium intenta natura paret copiosissimos in adventum pullorum & florescentiæ.

Flora vernationibus educit juventutem floridam.

a Secales *spica prima in ejusdem florem.*
Lilium bulbiferum.
a Tulipa gesneriana *in* Sedum acre.

It Ver & Venus & Veneris prænuntius ante
pinnatus graditur Zephyrus vestigia propter.

Lucretius.

V. 25 Sambucus *racemosa.*
* Prunus Padus.
Ribes nigrum.
Erysimum Alliaria.
Chærophyll. sylvestre.
Ranunculus *aconitifol.*
* Tulipa *gesneriana.* 13
Dodecath. *Meadia.* 30
Epimedium *alpinum.* 10
Polygala vulgaris.
Alchimilla vulgaris.
Cyprinus Rutilus parit.
Spica prima Secales.
26 Saxifraga granulata.
Glechoma hederacea. 1
Ranunculus auricom.
Pyrus communis. 14
27 Chelidonium majus.
Rubus Chamæmor.
arcticus.
Gnaphalium dioicum.
Trollius europæus.
28 Cardamine pratensis.
Prunus spinosa. 10
domestica. 10
Cerasus. 10
Orobus tuberosus.
Narcissus *poëticus.* 15
Aquilegia *sibirica.* 16
Pedicularis palustris.
Plantago media.
30 Trientalis europæa.
Pinguicula vulgaris.
Convallaria majalis. 21
Scorzonera humilis.
Ajuga pyramidalis.
Eriophorum vaginatum.
polystachyon.
Cornus suecica.
Vaccinium Vitis idæa.
Arbutus Uva ursi.
Andromeda polifolia.
* Geranium sylvatic. 20
Lychnis Viscaria.
Veronica Chamædrys.
Cyprinus Brama parit.

Nunc frondent sylvæ, nunc formosissimus annus.

---

25 Pado florente *Plenibunium Cornicum* (kråknædanet) *duriori tempestate.*
30 Brama ludit *dum cessat Padus, & Juniperus incipit; eaque cessante prodit Libellula.*
28 Cardam. pratensi *florescente Salmo fluvios adscendit evolante* Libellula.

VI. 1 Primula farinosa.
Robinia *Caragana.* 13
Abies gemmas exuit.
Carum Carvi.
2*Pæonia *fl. simplici.* 10
Geum rivale.
Tormentilla erecta.
*Pyrus Malus.
Secales spica omnis.
3 Juniperus communis.
Sorbus aucuparia.
Rheum *Rhabarbarum.*
Aquilegia *canadensis.*
Menyanth. trifoliat. 18
4 Anchusa officinalis.
Lonicera Xylosteum.
Mespilus Cotoneaster.
Alopecurus pratensis.
5 Globularia vulgaris.
Draba incana.
Plantago lanceolata.
Geranium *phæum.*
7 Orchis latifolia.
Ribes Grossularia.
Paris quadrifolia.
Lotus corniculata.
Lychnis Viscaria.
Hieracium præmorsum.
Vaccinium uliginosum.
Symphytum officinale.
Linum catharticum.
Aquilegia vulgaris.
Hesperis *matronalis.*
deflorat Pomona:
Pyrus, Prunus.
Pinus, Abies.
Actæa spicata.
Convallaria bifolia.
Melica nutans.
Turritis glabra.
Rubus saxatilis.
Ranunculus bulbosus.
Leontodon hispidum.
8 Berberis vulgaris. 16
* Syringa *vulgaris.*
9 Polemon. cæruleum.
Geranium *molle.*
Ornithog. *umbellatum.*
10 Iris Pseud-Acorus.
Centaurea phrygia.
11 Geranium pratense.
Campanula rotundifolia.
Matricaria Chamomilla.
Potentilla fruticosa.
Lonicera *tatarica.*
12 Cratægus Aria. 10
Anthyllis Vulneraria.
Hyoscyvmus niger.
13 Silene nutans.
Geum urbanum.
Valeriana *Phu.*
Thalictrum aquilegifol.
Adonis *annua rub.*

---

7 Pulcherrima Æstas *est, dum niveis quasi induta linteis nuptias celebrat* Pomona, *lucentibus per pulvillos Tulipis, Narcissis, Pæoniis; illuminantibus sylvas Abietis novellis turionibus, depositis gemmis, fumante Junipero.*

8 Ranunculis *flavent prata.*

13 Pæonia simplex *desinit antequam* plena *incipit*, uti Rheum Rhabarbarum finitur incipiente Rhapontico.

Floresfcen-

I. 14 Nymphæa lutea.
Geranium uniflorum.
Orchis maculata.
Salvia sylvestris.
Geranium robertian.
Potentilla rupestris.
Lychnis dioica.
Viburnum Opulus.
15 Rosa *spinosissima.*
eglanteria.
cinnamomea.
villosa.
Rhamnus catharticus.
Arnica montana.
Convallaria verticillata.
Orchis bifolia.
Iris *germanica.*
sibirica.
Aconitum lycoctonum.
16 Parnassia palustris.
Potentilla Anserina.
Rhamnus Frangula.
Rubus idæus.
Galium uliginosum.
Nymphæa alba.
Pæonia *plena.* 13

Dianthus *plumarius.*
Campanula patula.
Heracleum *Panaces.*
Rheum *Rhaponticum.*
17 Carduus heterophyll.
Trifolium montanum.
Lychnis Fl. cuculi.
Satyrium albidum.
Valeriana officinalis.
Lathyrus palustris.
Chrysanth. Leucanthem.
Euphrasia officinalis.
Ranunculus Flammula.
Senecio vulgaris.
Lonicera *perfoliata.*
Cratægus Oxyacantha.
18 Dictamnus *albus.*
Allium *Moly.*
Lilium *bulbif. viv. VII: 4.*
Iris *variegata.*
Pimpinella saxifraga.
Potentilla argentea.
Briza media.
Atropa *Belladonna.*
* Secale *hybernum.*

Omnia vere vigent & veris tempore florent,
& totus fervet veneris dulcedine mundus.

15 Rosæ præcoces *incipiunt.*

20 Secale hybernum *floret communiter a primo flore Sedi acris in Epilobii angustifolii* primum florem, cum Dictamno, Lilio bulbifero, Clematide Flammula, sæpe 4 diebus ante solstitium incipiens.

per Sedum acre *totum.*
ab Hermerocallide flava *in* fulvam.

revoluta ruebat matura jam luce dies. Virg. Aen. X: 256.

VI: 20 Malva moschata.
*Sedum acre.
Satyrium viride.
Cistus Helianthem.
Clematis *erecta.*
Galium boreale.
*Hemerocallis *flava* VII: 1
Comarum palustre.
Hydrophyll. *virginian.*
Vicia sylvatica.
Phlomis *sibirica.*
22 Ophrys insectif. *myod.*
Centaurea Cyanus.
Spiraea Filipendula.
Carduus *Helenioides.*
Lysimachia thyrsiflora.
Orobus *sibiricus.*
Prunella vulgaris.
Gentiana campestris.
Delphin. *elatum.*
Lonicera *Diervilla.*
23 Anthemis Cotula.
Lathyrus heterophyll.
Sedum *Aizoon.*
Achillea Millefolium.
24 *Epilobium angustifol.
Veronica maritima.
- - - - longifolia.
Osmunda Lunaria.
Astragalus glycyphyll.
Lathyrus pratensis.
Astragalus alpinus.
Vicia Cracca.

Centaurea Scabiosa.
Serratula alpina.
Solanum Dulcamara.
* Philadelph. *coronar.* 14
Solidago Virgaurea.
* Dianthus *barbatus.*
* Papaver *orientale.* 13
Linum *perenne.*
Chaerophyll. *bulbosum.*
Sonchus *plumieri.*
Tagetes *patula.*
Crepis *sibirica.*
Rubus caesius.
Lemna monorhiza.
25 Stachys sylvatica.
Anthemis *triumfetti.*
* Spiraea *salicifolia.*
Lilium Martagon.
defl. Syringa vulgaris.
26 Scutellaria galericulata.
Epilobium montanum.
Ophrys ovata.
Circaea alpina.
Lilium *pomponium.*
Scorzonera *hispanica.*
Bacc. Fragar. incipiunt.
27 Hypochaeris maculata.
Medicago falcata.
Sonchus sibiricus.
Inula *oculus Christi.*
Nepeta *sibirica.*
Tordylium *latifolium.*

21 *Peracto solstitio* Arbores *crescere quiescunt*, tumque opera Topiaria *hortorum tondenda sunt.*

Calor summus *aestatis apud nos vix supra gradum 31.* *Intra* tropicos *vero Calor vix supra gr. 32. nec infra 26;* gallinae incubantis *calor circa gr. 35 ad 33, supra gr. 40. perit embryo.*

Noctes aeneae ex alpium regelatione cum Cardui heterophylli primo flore aut Soncho plumieri f. Lino perenni.

I. 28 Antirrhinum Linaria.
Elymus arenarius.
Bryonia alba.
Physalis *Alkekengi*.
Clematis *integrifolia*.
Silene *armeria*.
29 Chrysanth. segetum.
Erica tetralix.
Fructus Vacc. Myrtilli.
Lathyrus latifolius.
Rubus cæsius.
Campanula glomerata.
Matricaria *Parthenium*.
Aconitum *pyrenaicum*.
Delphinium *grandiflor*.
ajacis.
depilmatio Pavonis.
30 Anthemis *tinctoria*.
Achillea Ptarmica.
Herniaria glabra.
Crepis biennis.
*Dianthus deltoides.
*Scabiosa arvensis.
*Hypericum Ascyron.
Gladiolus *communis*.
Sambucus nigra.
Carduus *tataricus*.
Aster *annuus*.
Ornithogal. *pyrenaicum*.
Athamanta *condensata*.
Lychnis *coronaria*.
Trifolium *Lupinaster*.
deflor. Isatis tinctoria.
II: 1 Lythrum Salicaria.
Heracleum Spondylium.
Convolvul. arvensis.
Gypsophila fastigiata.
Stachys alpina.
Trifolium Melilotus.
Centaurea *nigra*.
Chrysanth. *coronarium*.
Verbascum *Lychnit*. alb.

*Lilium *Martagon*.
Ligusticum *Levisticum*.
Campanula *Rapunculus*.
Sideritis romana.
defl. Dodecath. Meadia.
2 Campanula latif. *VII: 30*.
Anthericum ossifragum.
Potentilla *monspeliaca*.
Delphin. *elatum* hybr.
3 Verbascum nigrum.
Thalictrum flavum.
dioicum.
sibiricum.
Serapias *Helleb*. palust.
Dies calidissimi.
4 Convolv. sepium.
Trifolium *Melilot*. alb.
*Lysimachia vulgaris.
Nummularia.
atropurpurea.
Dianthus *virgineus*.
Lychnis *chalcedonica*.
*Digitalis *rubra*.
alba.
Polygon. *divaricatum*.
5 Spiræa Ulmaria.
Trifolium montanum.
Agrostema Githago.
Veronica spicata.
Holcus lanatus.
Dodartia *orientalis*.
Telephium *imperati*.
Oenothera *biennis*.

VII: 6 Achillea Millefolium.
*Galium verum.
Agrimonia Eupatoria.
Campanula Trachel. 25
Hypericum perforatum.
hirfutum.
Ranunculus Lingua.
Solidago *virginiana.*
Daucus Carota.
Sedum rupeftre.
reflexum.
Lilium *Martagon. alb.*
Anthemis *valentina.*
Iris *fœtidiffima.*
Sifyrrinch. *Bermudiana.*
Aftragalus *galegiformis.*
Peucedan. *germanicum.*
Athamanta *Cervaria.*

7 Centaurea Jacea.
Campanula perficifolia.
*Humulus Lupulus.
Ononis fpinofa.
Ligufticum fcoticum.
*Rofa canina.
alba.
gallica.
Rubus *canadenfis.*
Sanguiforba officinalis.
Scabiofa *tatarica.*
Papaver *fomniferum.*
Phryma *Leptoftachya.*
Achillea Ptarmica.
Corrigiola *littoralis.*
Hordei fpica omnis.
Piforum legumina efcul.
Baccæ Cerasforum.
Fœnifecium primum.
Defl. Hemerocall. flava.
Chærophyll. fylvefl.

8 Leonurus Cardiaca.
Dianthus *Armeria.*
Lilium *bulbif.* ovip.
Rumex *Patientia.*
defl. Philad. coronarius.
Adonis fibirica.
Baccæ Vacc. Myrtill.

9 Carduus nutans.
fpinofiffimus.
Arctium Lappa.
Scabiofa *alpina.*
Cnicus *cernuus.*
Rudbeckia *hirta.*
Cichorium *fpinofum.*
Stachys *germanica.*
cretica.
Oenothera *mollis.*
Cannabis *fativa.*
Lathyrus *tuberofus.*
Frankenia *pulverulenta.*
Baccæ Rubi varii.
Ribeos rubri.

10 Artemifia vulgaris.
Prenanth. muralis.
Origanum vulgare.
Ballota nigra.
Clinopod. vulgare.
Hyffopus *officinalis.*
Teucrium *Chamæpitys.*
Scrophular. *aquatica.*
Circæa *canadenfis.*
defl. Trifolium pratenfe.

11 Sonchus arvenfis.
*Tilia europæa.
Origanum vulgare.
Dianthus *coronarius.*
Lavatera *thuringiaca.*
Vicia *biennis.*

Feftinat decurrere velox flofculus æftatis.

---

7 Rofæ ferotinæ *nunc florere incipiunt.*
Fœnifecium *cum* Tilia europaea *incipit*, *deflorato* Trifolio pratenfi, Rhinanthoque Crifta galli *quatiente femina.*

VII. MA-

VII: 12 Centaurea phrygia.
*Cichor. Intybus.
Inula salicina.
Epilobium hirsutum.
Picris echioides.
Lonicera *Periclym.* ser.
Malva Alcæa.
defl. Hyperic. Ascyron.
Orobus niger.
13 Inula Pulicaria.
Lepidium latifolium.
Sedum *Anacampser.*
Geran. *malacoides.*
Delphin. *elat.* aconiti.
14 Actæa racemosa.
*Sedum album.
Veronica *tomentosa.*
Echinops *strigosus.*
15 Eupator. cannabinum.
Tanacet. vulgare.
Erigeron canadense.
Serratula *tinct.* præalt.
Carduus *eriophorus.*
Urtica *cannabina.*
Mentha *gentilis.*
spicata.
defl. Sedum acre.
Martagon vulgare.
Cuculus obmutescit.
16 Sonchus *alpinus.*
Hieracium umbellat.
*Hemerocall. *fulva.*
Mirabiles *omnes.*
Solidago *canadensis.*
Fœnisecium summum.
17 Carduus lanceolatus.
*Sambucus Ebulus.
Rudbeckia *laciniata.*
Agrimonia *orientalis.*
Glycyrrh. *echinata.*
Mentha crispa.
18 Dianthus superbus.
Impatiens nolitangere.
Eryngium *planum.*
Salvia *nutans.*
Gnaphal. *margaritac.*
Anemon. *virginiana.*
19 Cucubalus *tataricus.*
Helianth. *divaricatus.*
Veronica *spuria.*
Allium *descendens.*
Porrum.
defl. Martagon album.
Colchici folia cadunt.
20 Aconitum Napellus.
*Lilium *candidum.*
Dipsacus *fullonum.*
pilosus.
Salvia agrestis.
Rosa *virginiana.*
Sonchus *palustris.*
21 Napæa *dioica* mas.
Verbascum *sinuatum.*
Helianthus decapetalus.
Prunella lusitanica.
Aralia *canadensis.*
Verbena *hastata.*
30 Othonna *sibirica.*
Datisca *cannabina.*
Apocynum *cannabinum.*
Saponaria *officinalis.*
Cinna *arundinacea.*
Dactylis *cynosuroides.*
Centaurea *glastifolia.*
23 Centaurea *Scabiosa.*
orientalis.
Serratula *centauroides.*
Scabiosa *atro-purpurea.*
Phytolacca *americana.*
Monarda *mollis.*
Conyza *squarrosa.*

VII: 24 Inula Helenium.
After *Amellus.*
Echinops *sphærocephalus.*
Salvia *canariensis.*
Dianthus *monspeliacus.*
Inula dysenterica.
25 Sium *Sisarum.*
Verbena *urticifolia.*
Melissa *officinalis.*
Valeriana *rubra.*
26 Gentiana Pneumonanthe.
Helianthus *multiflor.*
27 Serratula alpin. lapathifol.
28 Helianthus *annuus.*
Senecio *saracenicus.*
30 Napæa *hermaphrodiata.*
31 Hyacinthus *serotinus.*
VIII: 1 Cucubal. *baccatus.*
2 Aconitum *Anthora.*
Solidago *altissima.*
3 Sedum Telephium.
Scutellar. *laterifolia.*

Mirabar celerem fugitiva æstate rapinam,
Et dum nascuntur consenuisse Rosas.

a Scabiosa Succisa *in* Colchici *florem.*

VIII.	*4 Scabiosa Succisa.	*messis* Secales hybern.
	5 Aconitum *variegat.*	
	6 Salvia *hispanica.*	
	7 Campanul. *pyramidat.*	*defl.* Rosa gallica.
	8 Scabiosa *maritima.*	
	9 Eryngium *amethystinum.*	
	Physalis *angulata.*	
	10 Malva *scariosa.*	
	11 Gentiana *cruciata.*	
	Monarda *didyma.*	
	12 Satureja *virginiana.*	
	13 Helianthus *frondosus.*	
	14 Artemisia campestris.	
	15 Cynanch. *acutum.*	
	Aster *miser.*	
	Bidens *frondosus.*	
	16 Eupatorium *perfoliatum.*	*Fructus* Humul. Lupul.
	17 Coreopsis *tripteris.*	*Messis* Hordei vulgaris.
	20 Hibiscus *syriacus.*	
	22 Artemisia Absinthium.	
	23 Helianthus *giganteus.*	
	24 Aster *bellidioides.*	
	Urtica *canadensis.*	
	25 Carpesium *cernuum.*	
	Polygon. *scandens.*	
	26 Eupator. *purpureum.*	
	Aster *cærul. virg.*	*defl.* Hemerocallis fulva.

Flaventia demetit arva.

Secale hybernum maturuit Upsaliæ per plures annos cum primo Flore Succisæ in Horto Upsaliensi. Migratoriæ Hospites Aves, quæ accessere ab exteris, postquam mensibus vernis nuptias celebraverunt, & æstivis se fructibus maturis satiaverunt, nunc discessum parant.

a Colchici *primo flore* in *discessum* Hirundinis.

Pomifer autumnus fruges effudit, & mox
Bruma recurrit iners. *Horat. IV. od. 7.*

VIII:	*28	Colchicum *autumn.*	*Plantæ calidæ introducendæ.*
		Conyza *cinerea.*	*Plantæ Indicæ ollis inserendæ.*
	29	Cacalia *suaveol.*	
	30	Asclepias *rubra.*	
	31	— — —	*Gelu leve vix nocuit.*
IX:	1	Cyclamen *europæum.*	Morus nigra *pallescit.*
	2	Adonis *annua* ser.	
	3	Physalis *viscosa.*	
	4	Collinson. *canadensis.*	Ficus Carica *pallescit.*
	6	Artemis. maritima.	
	8	Clematis *Vitalba.*	
	9	Delphinium *peregrin.*	
	10	Artemisia rupestris.	
	11	— — —	*Gelu destruxit calidas.*
	12	Artemisia *Dracunc.*	*Gelu mitius.*
	13	Clematis *virginian.*	
	14	Solidago *serotina.*	*Semina legenda.*
	15	Musa *paradisiac.*	
		Eupatorium *maculat.*	
	17	Inula *crithmoid.*	22 Hirundo *submergitur.*
			Motacilla *migrat.*

Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus.

Colchicum *monet Hortulanos introducere intra hybernacula plantas indicas, cum noctes ferreæ sint in procinctu.*

Noctes Ferreæ *dictæ apud nos inter Aug. 17 — 29. solent communiter adurere plantas calidas.*

Procella disseminans *post ortum Colchici plerumque verrit terram.*

Pteris aquilina *flavescit in sylvis a prima nocte frigida.*

Calla palustris *foliis flavescit a prima pruina.*

X. DE-

a casu primae arboris foliorum in omnium arborum ultimam defoliationem.

DEFOLIATIO.

IX. 22	Atriplex maritim.	Quercus *folia arida, lutea.*
24	Nicot. *Tabacum.*	Aceris *folia noctu cadere incipiunt.*
25		*Pruina.*
26		Robiniae Caraganae *folia cadunt.*
		Acer *foliis deplumatur.*
X. 4		Padus *deplumatur.*
5		*Procella.*
6		Fraxini *folia viridia cadunt.*
7		Ulmus *deplumatur.*
		Procella.
		Gelu.
12		Tiliae *folia cadunt.*
		Hybernacula claudenda.
13		Populus tremula *etiamnum frondet.*
14		*Glacies.*
17		Corylus *deplumata.*
20	Astragal. *alopecur.*	
25		Populus alba *deplumata.*
27	Colchici *flor. ult.*	Populus nigra *deplumata.*
27		*Destructio aestatis.*
28		Salices *sola frondent.*

vernantesque comas tristis ademit hyems. Petron. 109.

Arbores frondibus demum FLAVIS: *1. Acer, 2. Quercus, 3. Robinia Caragana, 4. Ulmus, 5. Tilia.* FUSCIS: *Evonymus.* RUBRIS: *Sorbus, Rhus.*

Fraxini *folia dum cecidere, introducenda Flora Europae australis intra hybernacula, ne gelu aduratur.*

XI. CON-

X: 28 Iva *annua.*	Nix cum gelu alternat.
XI: 2 Ambrofia *maritima.*	Glacies regelat cum pluvia.
5 Milleria *quinqueflora.*	Fluvii conftinguntur glacie.
	Nive obducta terra.
	Fluvii glacie folida obducantur.
	Regelat terra cum nive.
	Nix folidior.
	Regelafcit.
	Pluvia implentur foffæ.
	Hyems glacie fundatur.

Heu quam cuncta abeunt celeri mortalia curfu.

PLANTÆ SEROTINÆ, quæ flores hoc anno non producebant, antequam hiems eas fuffocabat:

Artemifia pontica *folet fæpius flores perficere.*
Abrotanum *raro ad florefcentiam pervenit.*
annua *quibusdam annis fructificationes optime perficit, quibusdam autem vix florem producit.*

Tanacetum Balfamita *pluribus annis floret, vix umquam apud nos femina maturat.*

Chryfanth. ferotinum *inter ultimos flores fe fiftit.*

Solidago fempervirens *raro floret, nifi in hyberuacula recipiatur, fed femina nunquam perficit.*

Coreopfis allata *inter ultimos flores, qui non fructificant.*

Ageratum altiffimum *ultimo floret, ut femina non attingat.*

Helianthus tuberofus *bis tantum vifus cum floribus in Suecia.*

XII. BRU-

ab ultima virente planta in solstitium hybernum.

XI.	5	Musci Lichenesque soli lætantur.	Frigus grad. 19.
	6		Regelascit.
	15		Frigus gr. 20. pulsitans parietes.
	20		Tempestas frigida variaque.

Quælibet orta cadunt & finem cœpta videbunt.

Plantas florentes *in provectum autumnum usque, dum gelu eas apud nos destruit, corollarii loco adponere lubet.*

♃ Scabiosa arvensis.
Lychnis dioica.
Polemonium cæruleum.
Inula dysenterica.
Anethum *Fœniculum.*
Agrostem. *coronaria.*
Polygonum Bistorta.
Cacalia *suaveolens.*
Valeriana *rubra.*
Coreopsis *tripteris.*
Matricaria *Parthenium.*
Valantia *cruciata.*
Althæa officinalis.
Alcea *rosea.*
Colchicum *autumnale.*
Malva Alcea.
Cheiranth. *incanus* alb.
Aster *tradesc. miser.*
Erysimum cheiranthoides.
Matricar. chamomilla.
inodora.
☉ Anthemis *tinctoria* alb.
Æthusa Cynapium.
Potentilla norvegica.
Agrostema *coronaria.*
Trapopog. pratense.
Erigeron viscosum.
Geranium dissectum.
rotund. columb.
Echium vulgare.
Euphorbia heliosc. Peplus.
Sideritis *romana.*
Lamium purpureum.
Calendula officinalis.

Sonchus

Sonchus oleraceus.
Chryſanth. ſegetum, *coron.*
Trifolium Melilotus alb.
Chenopod. murale, *ambroſ.*
Reſeda Luteola; *Phyteum.*
Borago *officinalis.*
Silene *Armeria.*
After *annuus.*
Mercurialis *annua.*
Urtica *romana.*
Vicia *biennis.*
Plantago *Pſyllium.*
Nigella *damaſcena.*
Valeriana *calcitrapa.*
Lathyrus *odoratus.*
Helianthus *annuus.*
Scorzonera *picroides.*
Siſymbrium *vim. orient. Læſ.*
Braſſica *Eruca.*
Sinapis *indica, Herman.*
Picris *Echioides.*
Anthemis *valentina.*
Malva *maurit. glom. criſp.*
Adonis *annua ſerot.*
Cotula *coronopifolia.*
Oenothera *biennis.*
Iberis *racemoſa.*
Alcea *roſea.*

LXVIII.

FLORA ALPINA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

NICOL. N. ÅMAN

Jemtio.

Upsaliæ 1756. *Martii* 24.

Regni cujusque salus & potentia, certe non infima, ex civium pendet multitudine, quæ ipsa, ubi rerum ad vitam bene agendam utilium copia ei sufficiens adest, ut inde, quantum satis, sibi quisque facile acquirat, haud difficulter existit. Hinc Nationum prudentissimarum fere omnium prima solet esse cura œconomiæ. Imprimis nostræ ætate, evidentissimum hujus rei exemplum est, ut alias reticeamus, natio Anglicana, quæ, per bonam Oeconomiam in Agricultura, Piscatura, re metallica & opificiis variis observatam, ita profecit, ut jam dudum non imitanda modo, sed & reformidanda fuerit ceteris.

Quæ opera ac industria humana coli & utilia reddi debent, sunt tria Naturæ Regna ab optimo Creatore in usum hominis concessa. In his quæ reperiuntur corpora cum fructu exculturo suosque in usus conversuro, omnino necessaria est naturæ illorum

rum & proprietatem, quanta datur, notitia, qua destitutus, nihil nisi cæco quodam modo experiri potest, id quod infeliciter fere succedit.

Beneficio Scientiæ Naturalis non primum modo innumeros, quos terra ubertim edit, fætus distincte cognoscimus, sed dein etiam indolem & proprietates eorum, juxta naturalem singulorum nexum, per leges fixas & constantes determinatum, penitius perspicimus. Circa finem superioris & initium hujus seculi, plures vel sola Anglia aluit Scientiæ Naturalis cultores, quam omnes pene ceteræ Europæ partes, simul sumtæ. Effecit indefessum, quod horum fuit studium, cum magna solertia conjunctum, expiscandi & explorandi, quidquid in patrio eorum reperiebatur solo, ut integra ferme Natio illa, pari velut infecta sit circumspectione & sollicitudine, quam jugiter consecuta est cura capiendi ex omnibus, quæ indagari potuerant, utilitatem, quantam excogitare licuit, maximam.

Novissimis temporibus Nostrates, cum fundarent Regiam Academiam Scienciarum Stockholmiensem, indeque continue gnaviter id egerunt, ut, quos in Patria nostra benignissimum Numen reconditos voluit naturæ partus, sedulo tollerentur, vitæque aptarentur usibus. Id etiam laudatissima Academia, quemadmodum pleraque Ejus Acta in lucem edita perspicue testantur, apprime egit, ut quam plurima, quæ usui esse possint, experimenta cogeret & exponeret œconomica; quæ ipsi quoque & amorem & auctoritatem apud exteros conciliarunt.

Inter alia ejusmodi experimenta, non sine voluptate animadverti illud, quod N. D. Præses A:o 1754. Academiæ Scient. suppeditavit, de cultura Alpium Lapponicarum, instituenda per plantas quasdam vel arbores, quæ ex Alpibus exoticis desumtæ

&

& advectæ, cum insigni reipublicæ emolumento, in nostris illis seri & propagari queunt, quodque adeo Nationi complacuit Nostrati, ut, eadem Academia Scient. distributura primum omnium, quod proposuit, præmium, N. D. Præsidem, ob hoc ipsum experimentum, primo numismate Auri Symbolico donare, sui officii esse duxerit.

Porro mihi innotuit, S:ram R:am M:em clementissima mandata Academiis Regni nuper dedisse, de indicanda ratione, qua plantationes in patria ad communem utilitatem instituantur, undeque insuper lex condatur perpetua in negotii executionem & commodum publicum.

Mihi quoniam contigit lucem primum aspicere in ea terra, ubi quotidie meis se oculis conspiciendas præbuere *Alpes Lapponicæ*, a tenera usque ætate, cum dolore vidi, tantum terræ tractum, qui tertia fere parte Patriæ continetur, adeo jacere incultum & hominibus inutilem, ac horridissimum quoddam desertum, cum nemo quidquam ex eo capere possit utilitatis, si paucos excepero Lappones eorumque Rhenones, nec non quod agricolæ nonnulli illic occidunt Tetraones Lagopodes, & levia hujusmodi alia, quæ ne millesimæ quidem partis rationem habent ad ea, quæ debet loci amplitudo. Satis etiam intellexi, vastam hanc, quaqua patet, terram, non posse ea ratione, qua ceteræ provinciæ, hominibus reddi utilem, cum montium ejus altitudo, frigus, nudi colles, VIII solummodo hebdomadum æstates, & cæspitosa humus, neque agriculturæ exercendæ, neque pratis per hyemem tam diuturnam suffecturis, relinquant locum. Hinc factum est, ut, inde a primo meo adventu in illustrem hanc Academiam, ubi Scientia Naturalis quotannis docetur, non sine singulari animi voluptate, undecunque ea colligere studuerim, quæ terræ, mihi tam propinquæ & quoti-

die conspicuæ, colendæ inservirent; quo, in hac tanti momenti re, quæ hominibus quam plurimis sustentandis conducere queat, Patriæ aliquando utilem præstare possem operam. Huc accedit, quod vel maxime mihi stimulum subdidit, clementissima summi Magistratus cura de regni salute per plantationes procuranda. Itaque non posse me argumentum, hoc utilius & elaboratu dignius, eligere arbitratus sum.

CAP. I.

ALPES sunt terræ species in tellure nostra singularis, æque propemodum ab alia terra aliena, ac mare ipsum vel ipsæ Indiæ. Ab aliis montibus Alpes has prorsus distinguit earum altitudo, quæ *in secundam aëris regionem, seu eousque extenditur, ut nullæ in illis erectæ crescere possint arbores:* Alpes igitur eos appellabimus montes, in quibus nulla sylva crescere potest, aut si vel maxime arbor illic nasceretur, in altum sese attollere nequiret, sed sine stipite terra adpressa fruticis instar jacere cogeretur.

Dispescuntur Alpes in earum *bases seu latera;* in *alpes proprie dictas;* & in *cacumina seu montes glaciales.*

Latera Alpium densam usquequaque ferunt sylvam, & profunda ac soluta humo, quæ illuc disjecta est, conteguntur.

Alpes propriæ sic dictæ, præter nudos, altos, asperos & sabulosos colles, præcipitia habent campestria & convalles grossiori scatentes humo, crassissimo cuique limo palustri non dissimili, in qua fluunt torrentes aquæ cujusdam frigidæ, e nive provenientes. Locorum hisce aquis proxime superiorum, seu Alpium humillimarum, vastos campos conspicere licet, tectos Lichene rangiferino, qui illic densus & altus crescit. Alpes adhuc istis aliquanto editiores *plantis*

consiti

consiti sunt *Alpinis*, quæ raræ admodum & humiles prostant, usque ad ipsa montium cacumina, nive perenni, quam nec sol nec pluvia resolvunt, perpetuo contecta. Sunt itaque loca illa campestria, inter memoratos montes glaciales & sylvam lateralem, conspicua, ea ipsa, quæ *plantis alpinis* occupantur, & in quæ mentis aciem intendere animus est.

Tales Alpes in omnibus mundi dantur partibus, sæpe etiam a nostra remotissimis, quamvis vel inter ipsos tropicos sitis, quod tamen cum hoc capiendum est discrimine, quod, quo calidiores sunt regiones, in quibus siti sunt montes, eo altiores ipsi sint necesse est, ut naturam induant alpinam, & vicissim quo polis illæ sunt propiores, eo humiliores hi esse possint, dum indolem habeant eandem; adeoque maxima pars *Sibiriæ*, quemadmodum ex plantis Sibiricis Gmelini luculenter constat, alpinæ est indolis. Sic *Grœnlandia* & *Spitsberga* mere alpinas proferunt plantas. Itaque omnes alpes quantumvis inter se dissitæ, pro una eademque habendæ sunt terra, eum in finem huc illuc per tellurem universam dispertita, ut efficiat frigus, attrahat nubes & defluentibus fluviis irriget circumjacentes regiones.

Omnes hæ Alpes nive sunt obrutæ usque ad solstitium æstivum, circa quod demum aër illic locorum adeo concalescere solet, ut nix tandem solvatur. Quo facto, omnia repente diffluunt nive illa soluta, quippe quæ subito & intra octiduum fere liquescit, adeo ut campus ad nivem usque perennem denudetur. Quibus ipsis multum differunt alpes a ceteris nostris regionibus, ubi ver diutius protrahitur, quod placido solis calore interdiu plantis abblanditur, sed tenerioribus gelu nocturno damnum infert, id quod minime sustinent plantæ alpinæ, quodque etiam est in caussa, cur nostris in hortis tam ægre vigeant plantæ ipsæ Alpinæ Lapponicæ,

 quæ

quæ viciſſitudines haſce frigoris & caloris vernalis non ferunt. In Alpibus igitur, nive, ut ſupra dictum diſcuſſa, nudatis, ad ſtuporem usque videre licet, ut opinione citius & intra octiduum fere, campi vireſcant, & intra octiduum plantæ illic ad juſtam propemodum magnitudinem ſuccreſcant; ut interjectis octo diebus aliis, floreant plenoque ſuperbiant vigore; ut poſt octo iterum dies, fructus matureſcant; ut hi, elapſis totidem aliis, plene maturi ſemina ſua demittant; & denique, ut octo inſuper diebus interpoſitis, gelidæ noctes & nives mox redituram hyemem prænuncient. Ita hic videas æſtatem, nullo interveniente vere, excipere hyemem, quam quinque vel ſex hebdomadum rurſus, preſſis quaſi veſtigiis, ſine prævio autumno, continuo ſequitur hyems. Quæ plantæ tantillo temporis intervallo, non poſſunt creſcere, florere, fructum ferre & matureſcere, eæ nec poſſunt eſſe Alpinæ. Iſtæ vero Plantarum Alpinarum, quæ noſtris in hortis nutriri queunt, illic ubique locorum creſcunt tanquam plantæ vernales, quarum vere cernitur venuſtas, ſed quæ ceterum per totam æſtatem atque autumnum aut evaneſcunt aut triſtes comparent. Hinc ſequitur, plantas alpinas, ſi in hortis noſtris propagabuntur, ramulis abiegnis aliisque hyeme eſſe tegendas, quo nix in eis quam diutiſſime conſervetur, donec omnes gelidæ noctes vernæ præterierint. Deinde ſubito ſunt detegendæ & apricæ ventis exponendæ, quoad ejus fieri poteſt, omnibus, velut in ſolo ſuo natali, quod, quoniam editum eſt & patulum, continuis fere verritur ventis. Æſtatem in alpibus præterlapſam, ingruente illic gelu, proxime excipit hyems nec admodum pluvioſa, nec regelatione interrupta, ſed ſtatim magnam afferens copiam nivis, quæ ad altitudinem non vulgarem cumulatur, & terram nondum gelu alte rigentem tegens, a vehementi illo, qui in hiſce montium excelſitatibus regnat,

gnat, tuetur rigore. Itaque etiamsi hæ herbæ in frigidissimo nascantur climate, eam tamen haud sentiunt radices illarum gelu vehementiam, quæ eas vexat in nostro, quamvis multo calidiori. Quo fit, ut herbæ Alpinæ in nostris hortis frigore sæpe pereant, quod eis paradoxon videtur, qui Alpium naturam ignorant.

In Geographicis distinctam desidero determinationem etiam earum alpium, quæ in florentissima sitæ sunt Europa, cum condigna attentione non designaverint, quinam montes proprie appellandi sint alpes. Quam plerarumque alpium Europæarum acquirere potui notitiam maxime debeo Botanicis; at vero facile metuenda est confusio ab Italis, qui inter alpinas referunt magnam partem Suecicarum herbarum, quarum tamen non paucæ in ipsis alpibus nunquam crescere possunt. Harum igitur aliquas breviter exempli caussæ enarrabo, quamvis Alpium historiam texere proprie mei non sit instituti.

1. LAPPONIÆ Alpes Europæis reliquis vastiores inde a mari albo, inter Sueciam & Norvegiam, usque ad Vermelandiam, se extendunt, adeo ut Alpes Lapponicæ & Norvegicæ plane sint eædem, circiter 150 ad 209 milliaria Suec. longæ, & 10 ad 20 latæ, ita tamen, ut maxima sit pars ab eo latere, quo Sueciam spectant, utpote quo lentius declives planities relinquunt majores, quam quo ad Norvegiam vergunt, ubi majora habent præcipitia.

2. POLONIAM distinguunt a Russia *Buninus*, ab Hungaria *Carpatus*.

3. HUNGARIÆ sunt montes alpini dicti *Albi*.

4. AUSTRIÆ inferioris sunt summi *Schneeberg* & *Breynina*; minores vero *Dürrenstein*, *Wexel*, *Etscher*, *Buchalpen* a *Kramero* peragratæ.

5. GERMANIÆ Brunſvicenſis Goſslariæque *Bructerus* ſ. Blocksberg.

6. PANNONICÆ alpes, ad quas præcipue pertinent *Carinthiæ*, *Taurerus* raſtadienſis, *Drumſtein* Auſtriæ ſuperioris, Tyrolenſes ſive *Tridentinæ* aliæque a *Cluſio* & *Burſero* viſitatæ.

7. HELVETICÆ, quæ ſunt duæ quaſi montium catenæ, quibus tota Helvetia continetur, illæ ad ſeptentrionem & occaſum, hæc ad meridiem & orientem, inque his notantur juga, *Furca*, *Neſſus*, *Gemmius*, *Stockhorn*, *Havenſtein*, *Waſſerfall* atque aliæ, quæ a Nobiliſſ. *Hallero* accurate notata & viſitata ſunt.

8. RHÆTICÆ alpes, ut *Gotthardus*, *Baldus*, *Piſtorienſes*, *Loch* altiſſimus mons Valleſiæ &c.

9. ITALICÆ alpes: *Apenninæ*, juga dividentia univerſam Italiam, *Apuanæ*, *Abrutius* mons vulgo Hortus Centauri, *Jura* vertice *Thuiri* prope Genevam, *Alvernia* florentina, *Muticenſes*, *Nurcinæ*, *Argentariæ*, *Æquicolorum*, *Campoclarenſes*, *Allobroges* in Sabaudia verſus Delphinatum Gallorum, *Amatricenſes*, *Garganus* Apuliæ, ut taceam Apuas, Piſtorienſes, Lucenſes, Bononienſes, Muticenſes a *Michelio* viſas.

10. GALLICÆ Alpes: *Mons Pilati* ſupra Lugdunum Gallorum, mons *Calcaris* Monſpelii & Hortus Dei, *de Lens*, *Bourgdoyſan* & *Criſta*, nec non *Carthuſia* major ſupra Gratianopolin, *Mont-d'or* Montes aurei. *Cattiæ* Delphinatus & *Barſilionenſis* Sabaudiæ a *Monniero* peragratæ.

11. PYRENÆÆ alpes inter Galliam & Hiſpaniam.

12. BRITANNICÆ: In WALLIA *Snowdon* & *Caderideris*, in YORCKSHIRE *Ingleborough*, *Hardknol*,

knot, nec non in ARVONIA, WESTMORLANDIA, ut & in SCOTIA *Betaik*, atque in HIBERNIA *Mangarton*, *Sligo*.

13. EXTRANEAS Alpes: *Olympum*, *Libanon*, *Ararat*, montem *Pico Teneriffæ*, *Peruvianas*, *Tataricas* aliasque innumeras sciens prætereo; quas quæsituro, duces plerumque sequendi sunt maximi quique fluvii ad primos eorum ramos, originem suam sæpissime repetentes ex alpibus, quæ tempestatibus aridissimis ex nive sua perenni, aquam suppeditant fluminibus, alias exsiccandis, siti perituris animantibus.

CAP. II.

PLANTÆ ALPINÆ sunt 1) quæ maximam partem *exiguæ*, utpote in aperto natæ campo, & ventis expositæ omnibus: magnæ enim in umbrosis ut plurimum reperiuntur.

2) *Duriores*, tum quod in sabulo & terra macra fere crescunt, tum quod a ventis quassantur & duriori vexantur cœlo: ut taceam, quod frutices alburna, per æstatem tam brevem, minus crassa induant, adeoque ipsi minus augeri queant.

3) Dantur etiam in alpibus plantæ nonnullæ *succulentæ*, quæ ex aëre præcipuum suum attrahere possunt alimentum.

4) Sunt pleræque *fruticosæ*, quarum duri ramuli humi repunt, quemadmodum Capenses.

5) Si quæ hic reperiuntur *molliores* plantæ, sunt illæ plerumque in solis scaturiginosis & juxta rivos.

6) Inter frutices in alpibus frequentissimæ & præcipuæ sunt *Salices*, quod hæ mature, uti notum est, florent & brevi produnt fructum suum.

7) Sunt plures in alpibus plantæ *viviparæ*, quam alibi, quo, si forte fructus non maturescat, caulis

ſuas ferat gemmas ſive bulbos, ut *Feſtuca*, *Aira*, *Poa*, *Polygonum*, *Saxifraga*.

8) *Vernales* ſunt omnes plantæ mere alpinæ in hortos introductæ.

9) Extra Alpes delatæ plantæ imprimis locis *Cæſpitoſis* gaudent.

10) A veris diebus calidis noctibusque gelidis deſtruuntur; hinc verno tempore *obtegendæ*, usque dum gelu nocturnum ceſſavit.

Per alpes noſtras proficiſcenti plurimas contemplari licet plantas peregrinas, quæ alibi in Patria fruſtra quæruntur, i. e. Plantas mere alpinas. Horum ſi cognoſcere cupis nomina, deſcriptiones & figuras, in nullis ea aliis reperies auctoribus, quam iis, qui herbas collegerunt in alpibus nobis extraneis, quamvis a noſtris procul ſitis. Contra, qui herbas perluſtrat in longinquis illis creſcentes alpibus, quæ alibi in Europa non comparent, earundem magnam partem in noſtris alpibus ſpontaneam agnoſcet. Tandem etiam nonnullæ in iis ſunt, quæ in illis non deprehenduntur. Aliquæ iterum obviæ ſunt in Alpibus Helveticis, quas non invenire licet in Scoticis aut Pyrenæis & ſic porro. Cujus tamen rei ratio non videtur eſſe alia, quam quod ſemina ſua ab his Alpibus in ceteras, per longam eorum diſtantiam, non licuit illis transmittere vel ſerere. Cum igitur plurimæ plantæ Alpinæ pluribus communes ſint Alpibus, aliis vero terræ ſpeciebus non item; ſatis inde perſpicitur rationem & fundamentum ſoli illarum in ipſa alpium natura latere; hinc ita argumentamur: Quandoquidem eadem eſt natura Alpium, inque ea continetur ratio plantarum in iis creſcentium, ſequitur ut eædem in ſingulis creſcere poſſint plantæ: Ergo quæ in aliis jam creſcunt, in noſtris etiam creſcere poſſunt. Unde porro hoc reſultat

fultat consectarium: Si plantarum quarumcunque Alpinarum semina advecta in nostris sererentur alpibus, non illic modo facile crescerent, verum etiam ibidem, velut in ipsa sua patria, se propagarent & multiplicarent.

Alpes sibi utiles reddituro & cum fructu culturo, si res recte succedet, 1) omnes plantæ Alpinæ sint cognoscendæ. 2) Quibusnam in Alpibus singulæ crescant, sciendum, ut semina inde, vel vivas sibi comparet radices. 3) Cunctæ eidem sunt examinandæ, inprimis vero indagandum, quænam publicis inserviant commodis, utpote quarum in cibis parandis & suppellectilibus, in medicina vel fabricis & opificiis usus est; atque hæ potissimum plantandæ: quo modo in alpibus nostris novæ oriri & existere poterunt divitiæ, & quod insequitur, incolæ, qui eis queant sustentari.

Lata ad hunc finem aperietur via, si dignetur Regia Majestas exiguum quendam Hortum, in ipsis alpibus instituendum curare, eumque custodiæ & inspectioni cujuspiam credere, qui plantas peregrinas primum alatas recte curare noverit. Id quod ab accola quodam Alpium eo facilius posset peragi, cum sex ad summum septimanæ quotannis, negotio isti perficiendo essent suffecturæ. Tum vero e tantilla impensa, in terra tam vasta quam nostræ sunt Alpes, quæstus merito speraretur multo uberrimus.

Ad ejusmodi plantas initio comparandas primum & præcipue scitu est necessarium, in quibusnam Europæ Alpibus unaquæque crescat, dein ut terræ cujusque præstantissimis negotium detur Botanicis. Neque enim cujusvis est plantas cognovisse alpinas; habentur quoque generatim pro rarissimis, cum eas non sine magna molestia contueri liceat, pedestri quippe itinere per loca maxime ardua, aspera & sa-

 lebrosa

lebrosa, tractusque ædificiis vacuos adeundos spectaturo, ventis quoque procellosis, nivibus, nimbis, uligini, fami, fatigationi &c. continue exposito.

Heu loca felici non adeunda viro!

Ovid.

Præterea etiam ideo raræ sunt, quod in hortis vix reperiuntur, quippe cum cura earum non cuivis nota sit Hortulano, quodque in calidioribus regionibus eas in hortis propagare, adeoque & illas consequi, pene sit impossibile.

Itaque cum primariorum in hoc negotio requisitorum unum sit, nosse, unde singulæ plantæ peregre missis litteris sint petendæ, labore satis molesto eos evolutos perlustravi auctores, qui raras has plantas alpinas studiose quæsitas invenerunt, & orbi Botanico descriptas reliquerunt.

LAPPONICAS Plantas alpinas N. D. Præses perspicue exposuit in sua Flora Lapponica; easdem dein legit *Montin* & *Solander*.

HELVETICÆ Plantæ Alpinæ a *Rhellicanis*, *Gesnero*, *Aretio*, *Bauhinis*, *Scheuchzeris*, præsertim vero a Nob. *Hallero* collectæ, descriptæ & perquisite notatæ sunt.

BRITANNICÆ Plantæ Alpinæ e Flora Britannica *Raji* sunt excerptæ.

AUSTRIÆ inferioris pl. alpinas legit *Kramerus*.

PANNONIÆ Plantas Alpinas, qua maximam partem, apud *Clusium* atque in Herbario *Burseri* reperi.

GALLICAS Plantas Alpinas ex observationibus Cl. *Monnieri* fere desumsi.

PYRE-

PYRENAICÆ Plantæ Alpinæ reperiuntur in *Turnefortii* institutionibus, ubi tamen non satis sunt determinatæ. Vide Raji extr. 367 I.

APENNINAS varias collegit *Mentzelius.*

RHÆTICÆ Plantæ Alpinæ, maximam partem in monte Baldo prope Veronam, & a Cl. *Seguiero* sunt desumtæ.

ITALICAS quasdam Plantas Alpinas, passim apud auctores offendi, imprimis apud *Michelium.*

In Lapponicis nostris Alpibus parum ultra Centuria Plantarum Alpinarum continetur, quibus vero si eas addidero, quas apud Auctores, de aliis Alpibus agentes, inveni, quatuor exsurgunt centuriæ, ut in nostris alpibus tres quartæ partes earum, quæ illic seri & crescere possunt, desiderentur.

SIBIRICÆ plantæ magna ex parte sunt Alpinæ, sed perpaucas earum hic ausus sum inserere, quippe de plerisque haud persuasus, quod in locis tam editis, quam nostræ sunt Alpes, creverint, ut et, quod in patentibus camporum æquoribus perduraverint. Est enim plantarum magna cohors, quæ in Alpinarum numero ab auctoribus habetur, nec tamen patentiorem campum sustinet, sed in sylvis & umbrosis locis ad latera alpium crescere amat, quapropter cum plantis mere Alpinis nullo modo est confundenda; utut enim prope alpes crescant, inter plantas nemorosas, sicut Sonchus *alpinus*, omnino sunt referendæ.

Plantarum, quas colligere, quarumque notitiam aliquatenus distinctam accipere potui, omnium, nomina TRIVIALIA, quæ data sunt in *Speciebus Plantarum*, ubi *Synonyma* requiri possunt, brevitatis studio, adscriptis simul, in quibus crescunt, locis, in adspectum B. Lectoris hic proferam.

DIAN-

DIANDRIA, *Monogynia.*

Circæa *alpina*	Lapponiæ, Helvetiæ.
Veronica *bellidioides*	Helvetiæ.
aphylla	Helvetiæ, Juræ, Baldo, Pedemont
Bonarota	Baldo. (Schneeberg
alpina	Lapponiæ, Helvetiæ, Baldo.
Pinguicula *alpina*	Lapponiæ, Helvetiæ.
villosa	Lapponiæ, Britanniæ.
Salvia *pyrenaica*	Pyrenæis.

TRIANDRIA, *Monogynia.*

Valeriana *tripteris*	Helvetiæ, Baldo, Pyrenæis.
montana	Helvetiæ, Pyrenæis, Baldo.
celtica	Helvet. Vall. Baldo, Ligur. Stiria
saxatilis	Austriæ, Stiriæ, Baldo, Allobrog
Crocus *sativus*	Helvetiæ, Pyrenæis, Lusit. Thracic
Ixia *Bulbocodium*	Italiæ.
Iris *pyrenaica*	Pyrenæis.
Schœnus *albus*	Sueciæ, Helvetiæ.
Eriophorum *vaginatum*	Sueciæ, Helvetiæ.
alpinum	Sueciæ, Helvetiæ.

Digynia.

Phleum *alpinum*	Lapponiæ, Helvetiæ, Baldo.
Aira *spicata*	Lapponiæ, Helvetiæ.
montana	Lapponiæ, Helvetiæ.
alpina	Lapponiæ, Helvetiæ.
Poa *alpina vivip.*	Lapponiæ, Austriæ, Helvet. Baldo.
Festuca *ovina vivip.*	Lapponiæ, Helvetiæ, Scotiæ.

TETRANDRIA, *Monogynia.*

Globularia *cordifolia*	Helvetiæ, Austriæ, Baldo, Pyrenæis.
nudicaulis	Austriæ, Pyrenæis.
Scabiosa *alpina*	Helvetiæ, Italiæ, Juræ.
graminifolia	Helvetiæ, Baldo, Tridentin. Pyren.
Galium *rotundifolium*	Helvetiæ, Stiriæ.
Asperula *taurina*	Helvetiæ, Italiæ, Baldo.
pyrenaica	Pyrenæis.
cruciat. vill. T.	Pyrenæis.
Plantago *alpina*	Helvetiæ, Juræ, Baldo.
Epimedium *alpinum*	Italiæ, Euganeis, Ligurin. Ponteb.
Cornus *suecica*	Sueciæ frigidiss. *vix in ipsis alpinis.* Alche-

Alchemilla *alpina*	Lapp. Auftr. Helv. Scot. Bald. Aur.
pentaphylla	Helvet. Furca, Gotthar. Camiſ. Ped.

PENTANDRIA, *Monogynia*.

Cynogloſſum *apenninum*	Apenninis, Campoclarenſibus.
Myoſotis *nana Bocc. T. 107.*	Italicis.
Diapenſia *lapponica*	Lapponiæ.
helvetica	Helvetiæ, Gemmi, Pyntnerberg.
Aretia *alpina*	Valleſiæ Loch.
Androſace *ſeptentrional.*	Lapponiæ, Sueciæ, Ruſſiæ.
villoſa	Helv. Auſtr. Pyren. Aureæ, Pedem.
halleri	Helvetiæ.
lactea	Auſtriæ, Helvet. Baldo, Pedemont.
carnea	Helvetiæ, Pyrenæis.
Primula *farinoſa*	Sueciæ, Helvetiæ..
Auricula	Auſtriæ, Helvet. Stiriæ, Baldo.
minima	Auſtriæ, Tauro, Helvet. Judenberg.
Vitaliana	Helvet. Pyren. Italiæ.
integrifolia	Helvet. Auſtr. Stiriæ, Pyrenæis.
Cortuſa *matthioli*	Auſtriæ, Sibiriæ.
Soldanella *alpina*	Helvet. Auſt. Pyr. Leſſan. Jur. Bald.
Azalea *lapponica*	Lapponiæ.
procumbens	Lappon. Helvet. Auſtriæ, Pyren.
Campanula *uniflora*	Lapponiæ.
bononienſis	Baldo, Bononiæ.
graminifolia	Aprutii.
rhomboidalis	Helvetiæ, Italiæ.
thyrſoides	Harcyniæ, Auſtr. Helvetiæ.
Phyteuma *pauciflora*	Helvet. Styriæ.
hemiſphærica	Helvet. Pyren. Italiæ, Pedemont.
orbicularis	Helvet. Bald. Angliæ, Italiæ, Pyren.
ſpicata	Helvet. Auſtr. Bald. Angliæ, Pyren.
comoſa	Baldo, Auſtr. Tyrolenſ. Helvet.
Lonicera *pyrenaica*	Pyrenæis.
alpigena	Helvet. Pyren. Allobrogicis, Baldo.
Verbaſcum *myconi*	Pyrenæis.
Rhamnus *alpinus*	Helvetiæ, Auſtriæ.
Theſium *alpinum*	Italiæ, Baldo.

Digynia.

Swertia *perennis*	Helvet. Pyrenæis.
Gentiana *lutea*	Lapp. Norv. Helv. Pyr. Bald. Apen.
purpurea	Helvetiæ, Auſtriæ, Pyren. (Trid.
punctata	Helvetiæ, Rhætiæ, Auſtriæ.

Gen-

Gentiana *aſclepiadea*	Helvet. Auſtriæ, Bald. Mauritania.
acaulis	Helvet. Auſtriæ, Pyren. Juræ.
verna	Helvetiæ.
aurea	Lapponiæ, Burdegalæ.
bavarica	Helvet. Bavariæ.
nivalis	Lappon. Helvetiæ.
utriculoſa	Helvet. Italiæ, Baldo.
ciliata	Helvet. Auſtr. Ital. Bald. Pyr. Carnd.
cruciata	Helvet. Auſtriæ, Apenninis, Pyren.
Eryngium *alpinum*	Helvet. Italiæ.
amethyſtinum	Stiriæ.
Aſtrantia *major*	Helv. Auſtr. Bald. Pyr. Aur. Hetrur.
minor	Helvetiæ.
Bupleurum *ſtellatum*	Helvetiæ, Pedemont.
petræum	Helvet. Baldo.
anguloſum	Valleſiæ, Pyrenæis.
longifolium	Helvetiæ.
odontites	Valleſiæ.
ranunculoides	Helvet. Pyrenæis.
Athamanta *Meum*	Helvet. Auſtr. Hiſpan. Italiæ.
Laſerpitium *Siler*	Baldo, Auſtriæ.
peucedanoides	Baldo.
Crithmum *pyrenaicum*	Pyrenæis.
Heracleum *panaces*	Sibiriæ, Apennin.
auſtriacum	Auſtriæ, Baldo.
alpinum	Helvetiæ.
Liguſticum *auſtriacum*	Auſtriæ, Baldo.
peleponeſiacum	Rhætiæ, Baldo.
Angelica *Archangelica*	Lappon. Pyrenæis.
Phellandrium *Mutellina*	Helvet. Pyrenæis.
Scandix *odorata*	Alverniæ.
Chærophyllum *hirſutum*	Helvetiæ.
Imperatoria *Oſtrutium*	Helvet. Auſtriæ, Alverniæ, Pyren.
tenuifolia .T.	Pyrenæis.
Seſeli *pyrenaicum*	Pyrenæis.
Thapſia *alpina lucid. Bocc.*	Italiæ.

Pentagynia.

Linum *laricis folio T.*	Pyrenæis.
Sibbaldia *procumbens*	Lappon. Helvet. Scotiæ.

HEXANDRIA, *Monogynia.*

Narciſſus *Pſeudo-Narciſſus*	Juræ, Pyrenæis.

Bulbo-

ulbocodium *serotinum*	Helvetiæ, Angliæ.
llium *Victorialis*	Helvet. Ital. Aureæ, Auſtriæ.
pyrenæum C. B.	Pyrenæis.
ritillaria *pyrenaica*	Pyrenæis.
rythronium *Dens canis*	Sibir. Virgin. Taur. Ligur. Allobr.
rnithogalum *pyrenaicum*	Helvet. Pyren. Genev. Baldo.
nthericum *calyculatum*	Lappon. Helvet. Sibiriæ.
emerocallis *Liliaſtrum*	Helvet. Allobrog. Baldo.
ıncus *trifidus*	Lappon. Auſtr. Helvet. Pyrenæis.
biglumis	Lapponiæ.
triglumis	Lapponiæ, Taurero.
niveus	Helvetiæ, Monſpelii.

Trigynia.

umex *alpinus*	Helvetiæ, Baldo.
ſcutatus	Helvetiæ, Baldo.
digynus	Lappon. Scot. Helvet. Pyren.
acetoſa max.	Lapponiæ.
cheuchzeria *paluſtris*	Lapponiæ, Helvetiæ.

OCTANDRIA. *Monogynia.*

pilobium *alpinum*	Lappon. Helvetiæ.
aphne *alpina*	Helvet. Italiæ.
Cneorum	Helvet. Auſtr. Pyren. Baldo.

Digynia.

œhringia *muſcoſa*	Helvetiæ, Italiæ.

Trigynia.

olygonum *Biſtorta*	Helvetiæ, Auſtriæ.
viviparum	Lappon. Helvet. Sibir. Spitsberg.

DECANDRIA, *Monogynia.*

hododendr. *ferrugineum*	Helv. Pyren. Allobrog. Bald. Juræ.
hirſutum	Helvet. Auſtr. Baldo, Pontebæ.
Chamæciſtus	Baldo, Pontebæ, Schneeberg.
ndromeda *tetragona*	Lapponiæ.
hypnoides	Lapponiæ.
cærulea	Lappon. Sibiriæ.
rbutus *alpina*	Lappon. Helvet. Sibir. Britanniæ.

Digynia.

axifraga *Cotyledon*	Lappon. Auſtr. Helv. Bald. Pyren.
hybrida	Helvet. Baldo. (Hort. Dei.

Saxi-

Saxifraga *androsacea*	Helvet. Sibiriæ.
cæsia	Helvet. Austr. Pyren. Bald.
burseriana	Taurero rastadiensi, Baldo.
bryoides	Helvet. Pyrenæis.
stellaris	Spitsberg.Lapp.Helv.Stir.Brit.Pyr.
crassifolia	Sibiriæ.
oppositifolia	Lapp. Helv. Brit. Spitsberg. Pedem.
nivalis	Spitsberg. Lapp. Arvoniæ, Canad.
Geum	Helvet. Pyrenæis, Austriæ.
rotundifolia	Pyren. Sibiriæ, Austriæ, Hort. Dei.
aizoides	Lappon. Britann. Austriæ, H. Dei.
cernua	Lapponiæ.
rivularis	Lapponiæ.
grœnlandica	Grœnlandiæ, Pyrenæis.
geranioides	Pyrenæis.
tridactylites	Lappon. Pyrenæis.
cæspitosa	Lappon. Austriæ, Helvet. Trident. (Bald. Spitsberg. Pedem. H. Dei.
hypnoides	Helvet. Austr. Britann. Pyren.
adscendens	Taur. Bald. Pyren.
Gypsophila *repens*	Helvet. Austr. Sibir.
Dianthus *flore roseo T.*	Pyrenæis.
alpinus	Austriæ.

Trigynia.

Cucubalus *acaulis*	Lappon. Helv. Britann. Bald. Austr. (Hort. Dei.
Silene *quadrifida*	Austriæ, Styriæ.
Stellaria *dichotoma*	Helvet. Sibiriæ.
cerastoides	Lapponiæ.
biflora	Lappon. Baldo.
Arenaria *tetraquetra*	Pyrenæis.
montana	Auræi, Bald. Monspelii.
mucronata	Helvetiæ.
bavarica	Bavar. Baldo.
laricifolia	Helvetiæ, Pedemont.
ciliata	Helvet. Pyren. Bald.
striata	Austr. vallis angustæ, Pedemont.
Cherleria *sedoides*	Helvet. Vallesiæ, Baldo.

Pentagynia.

Agrostemma *flos jovis*	Helvet. Rhætiæ.
Lychnis *alpina*	Lappon. Helvet. Pyren. Sibir.
apetala	Lappon. Sibir.

Gera-

Cerastium *alpinum*	Lapponiæ, Helvet. Britann. Pyren.
strictum	Helvet. Austriæ. (Spitsberg.
latifolium.	Helvetiæ.

DODECANDRIA, *Trigynia.*

Reseda *glauca*	Pyrenæis.
Euphorbia *hyberna*	Austr. Britann. Sibir.

Dodecagynia.

Sempervivum *arachnoïd.*	Helvet. Pyren. Ital. Bald.
montanum	Helvetiæ.
hirtum	Taurero.

ISOCANDRIA, *Digynia.*

Cratægus *Aria.*	Helvetiæ.

Pentagynia.

Mespilus *Amelanchier*	Helvet. Austriæ.
Chamæmesp.	Austriæ, Pyrenæis.

Polygynia.

Rubus *Chamæmorus*	Sueciæ.
Potentilla *alba*	Austr. Baldo, Pyrenæis.
valderia	Valder. Vinadiens.
caulescens	Helvet.Austr.Stir.Tyrol. Hort.Del.
nitida	Baldo.
nivea	Lappon. Sibiriæ.
argentea	Baldo, Sabaudiæ.
aurea	Helvetiæ.
grandiflora	Helvet. Sibiriæ.
opaca	Helvetiæ.
Geum *montanum*	Helvet. Austr. Delphin. Baldo.
reptans	Helvet. Baldo.
Dryas *pentapetala*	Sibiriæ.
octopetala	Lapp. Helv. Austr. Bald. Jur. Brit. (Pyr. Sib.

POLYANDRIA, *Monogynia.*

Papaver *alpinum*	Helvet. Austr. Baldo.
cambricum	Britann. Pyrenæis.
Argemone *pyrenaica*	Pyrenæis.
Cistus *serpillifolius*	Austriæ.
apenninus	Appenninis.

Trigynia.

Aconitum *lycoctonum*	Lappon. Helvet. Auftr. Ital. Baldo.
pyrenaicum	Pyren. Sibir. Baldo.
Anthora	Helvet. Pyren. Taur. Allob. Baldo.

Pentagynia.

Aquilegia *alpina*	Helvetiæ.

Polygynia.

Anemone *alpina*	Helvetiæ, Auftriæ.
apennina	Britanniæ, Apenninis.
narciffifolia	Helvetiæ, Auftriæ, Sibiriæ.
Atragene *alpina*	Helvetiæ, Baldo, Sibiriæ.
Thalictrum *alpinum*	Lapponiæ, Avorniæ.
fœtidum	Helvetiæ, Vallefiæ.
Ranunculus *gramineus*	Pyrenæis.
amplexicaulis	Pyren. Apennin.
Thora	Helvet. Auftr. Pyren. Baldo, Juræ.
aconitifolius	Lappon. Helvet. Auftr. Pyren. Juræ, (Sneeberg.
rutifolius	Delphinatus, Cenifio, Auftr.
glacialis	Lappon. Helvet. Pedemont. Spitsb.
nivalis	Lappon. Helvet. Baldo, Spitsberg.
alpeftris	Helvetiæ, Auftr. Baldo.
lapponicus	Lapponiæ.
Trollius *europæus*	Lappon. Helv. Pyren. Auftr.
Ifopyrum *thalictroides.*	Italiæ.
aquilegioides	Helvet. Trident. Apenninis.
Helleborus *niger*	Apenninis, Bald. Juræ.

DIDYNAMIA, *Monofpermia.*

Teucrium *pyrenaicum*	Pyrenæis.
Betonica *alopecuros*	Auftriæ, Italiæ, Sabaudiæ, Baldo.
Sideritis *hyffopifolia*	Helvet. Pyren. Ital.
minima T.	Pyrenæis.
Orvala *garganica*	Apuliæ.
Thymus *alpinus*	Helvet. Auftriæ.
Marrubium *pfeudodict. T.*	Pyrenæis.
Horminum *pyrenaicum*	Tyrolenfibus, Pyrenæis, Baldo.
Scutellaria *alpina*	Helvetiæ, Sibiriæ.

Angiofpermia.

Bartfia *alpina*	Lapp. Helv. Bald. Brit. Allobr. Pyr.

Tozzia

Tozzia *alpina*	Helvet. Auſtriæ, Pyren. Italiæ.
Pedicularis *roſtrata*	Helvet. Auſtriæ, Pyrenæis.
ſceptrum	Lapponiæ.
verticillata	Helvetiæ, Auſtriæ, Pedemont.
recutita	Helvetiæ.
flammea	Lapponiæ, Helvetiæ.
hirſuta	Lapponiæ.
lapponica	Lapponiæ.
comoſa	Helvet. Baldo.
tuberoſa	Helvetiæ, Italiæ, Pyrenæis.
Antirrhinum *alpinum*	Helvet. Auſtr. Bald. Juræ.
origanifolium	Pyrenæis.
Erinus *alpinus*	Helvet. Pyren. Aureis.
pyrenaicus T.	Pyrenææ, Pedemont.
Linnæa *borealis*	Lappon. Suec. Helvet. Bald. Sibir. (Canad.

TETRADYNAMIA, *Siliculoſa.*

Draba *alpina*	Lappon. Helvet. Baldo.
pyrenaica	Pyrenæis.
incana	Lapponiæ.
Lepidium *naſturt. alp. J.B.*	Helvet. Italiæ.
Thlaſpi *montanum*	Helvet. Auſtriæ, Bald. Pyrenæis.
ſaxatile	Baldo.
Cochlearia *ſaxatilis*	Helvetiæ, Hort. Dei.
Iberis *rotundifolia*	Helvetiæ, Pedemont.
odorata	Allobrogicis.

Siliquoſa.

Dentaria *pentaphyllos*	Helvet. Allobrogicis.
Cardamine *bellidifolia*	Lapp. Helvet. Bald. Britann. Auſtr.
aſarifolia	Italiæ, Pedemont.
trifolia	Lapp. Helvet. Auſtriæ, Aureis.
reſedifolia	Helvet. Pyren. Aureæ.
Braſſica *alpin. perennis T.*	Pyrenæis.
Siſymbrium *ſtrictiſſimum*	Helvetiæ.
Arabis *alpina*	Lapp. Auſtr. Helvet. Baldo, H. Dei.

MONADELPHIA, *Decandria.*

Geranium *phæum*	Helvet. Auſtr. Juræ, Pyrenæis.
argenteum	Baldo.

DIADELPHIA, *Octandria.*

Polygala *Chamæbuxus*	Helvet. Auſtriæ.

Decandria.

Anthyllis *montana*	Galliæ, Salevæ.
Ononis *pumila T.*	Pyrenæis.
Orobus *pyrenaicus*	Pyrenæis.
luteus	Helvet. Bald. Pyrenæis.
Cytiſus *Laburnum*	Helvet. Sabaudiæ.
Hedyſarum *alpinum*	Helvet. Sibiriæ.
Phaca *alpina*	Sibiriæ, Italiæ.
frigida	Lappon. Helvetiæ, Italiæ, Sibiriæ.
Aſtragalus *hedyſaroides*	Helvet. Sibiriæ.
alpinus	Lapponiæ, Helvetiæ.
montanus	Helvetiæ, Valleſiæ.
veſicarius	Delphinatus.
depreſſus	Pyrenæis.
alpinus proc.	Helvet. Baldo, Pyren. Italiæ.

POLYADELPHIA, *Polyandria.*

Hypericum *olympicum*	Pyrenæis, Olympo.
nummularium	Pyrenæis.

SYNGENESIA, *Polygamia æqualis.*

Sonchus *alpinus*	Lappon. Helvet. Auſtriæ, Juræ.
Prenanthes *tenuifolia*	Italiæ, Pyrenæis.
Hieracium *incanum*	Helvet. Taur. Auſtriæ, Italiæ.
alpinum	Lappon. Britanniæ.
aurantiacum	Helvetiæ.
chondrilloides	Auſtriæ.
porrifolium	Auſtriæ, Italiæ.
cerinthoides	Pyrenæis.
amplexicaule	Pyrenæis.
pyrenaicum	Pyrenæis.
blattarioides	Pyrenæis.
Crepis *alpina*	Italiæ.
Hyoſeris *fætida*	Auſtriæ, Italiæ.
Arctium *perſonata*	Helvet. Auſtr. Ital.
Serratula *alpina*	Lapp. Helvet. Auſtr. Britann. Sibir.
Cnicus *ſpinoſiſſimus*	Helvet. Auſtriæ.
centauroides	Pyrenæis.
Carlina *pyrenaica*	Pyrenæis.
Cacalia *alpina*	Helvet. Auſtr. Bald. Aureæ.

Polygamia ſuperflua.

Gnaphalium *Leontopod.*	Helvet. Valleſ. Auſtr. Baldo, Juræ, (Sibir.
alpinum	Lappon. Helvetiæ.
Conyza *bifrons*	Pyren. Canada.

Erige-

Erigeron *alpinum*	Helvetiæ.
uniflorum	Lapp. Helvet. Auftriæ, Aureæ.
Tuffilago *alpina*	Helvet. Auftr. Bald. Juræ.
frigida	Lapp. Helvet. Sibir. Bald.
Senecio *incanus*	Helvet. Auftr. Pyren.
abrotanifol.	Auftr. Pyrenæis.
Doronicum	Helvet. Pyrenæis, Auftriæ, Italiæ.
After *alpinus*	Helvet. Vallef. Auftr. Pyren. Bald.
Solidago *alpina*	Helvet. Auftr. Baldo, Hort. Dei.
Doronicum	Helvet. Auftr. Ital. Pyren.
Inula *montana*	Helvet. Vallef. Pedemont.
Arnica *montana*	Lapp. Auftr. Helvet. Baldo, Pyren.
fcorpioides	Helvet. Baldo.
Doronicum *pardalianches*	Helvet. Vallef. Auftr. Pyren.
bellidiaftrum	Helvet. Italiæ.
Chryfanthemum *alpinum*	Helvetiæ.
Achillea *macrophylla*	Helvet. Italiæ.
clavennæ	Auftr. Baldo.
alpina	Sibiriæ.
atrata	Helvet. Auftr. Vallef.
nana	Helvet. Vallef.
Anthemis *alpina*	Baldo, Tyrolenf.
Buphthalmum *falicifolium*	Auftriæ.
grandiflorum	Auftriæ, Italiæ.

Polygamia fruftranea.

Centaurea *Centaurium*	Bald. Gargano, Juræ, Thraciæ.
montana	Helvet. Bald. Pyren.
Rhapontica	Helvet. Baldo.
phrygia	Helvetiæ, Auftriæ, Pedemont.

Polygamia neceffaria.

Othonna *integrifolia*	Helv. Auftr. Bald. Pyren. Sibiriæ.

Monogamia.

Viola *pinnata*	Helvet. Auftr. Bald. Pyren. Sibir.
montana	Lapp. Auftr. Bald.
calcarata	Helvet. Pyrenæis.
biflora	Lapp. Auftr. Helv. Jur. Brit. Pyren. (Baldo.

GYNANDRIA, *Diandria.*

Satyrium *nigrum*	Lapp. Helvet. Bald. Auftriæ.
Ophrys *alpina*	Lappon. Helvetiæ.
Cypripedium *bulbofum*	Lapp. Sibiriæ.

Polyandria.

Arum *proboſcideum*	Apenninis.

MONOECIA, *Triandria.*

Carex *ſaxatilis*	Lapponiæ.
atrata	Lapp. Helvet.
baldi	Baldo.

Tetrandria.

Betula *nana*	Lapp. Sibir.

Monadelphia.

Pinus *Cembra*	Helv. Valleſ. Bald. Allob. Trid. Tat. (Sibir.
Cedrus	Libano, Tauro, Amano.
Larix	Helvet. Valleſ. Auſtr. Ital. Sibir.
Picea	Helvet. Bavar. Scot. Aureæ.

DIOECIA, *Diandria.*

Salix *myrſinites*	Lapp. Helvet. Ital. Bald.
retuſa	Helvet. Aur. Ital.
herbacea	Spitsberg. Lapp. Helvet. Ital.
reticulata	Lapp. Helvetiæ.
glauca	Lappon. Pyrenæis.
lanata	Lapponiæ.
lapponum	Lapp. Helvetiæ.

Octandria.

Rhodiola *roſea*	Lapp. Helvet. Auſtr. Britann. Bald. (Apenn. Gargan. Delph. Illyriæ.

CRYPTOGAMIA, *Filices.*

Polypodium *Lonchitis*	Helvet. Bald. Juræ, Arvon. Virgin.
Iſoetes *lacuſtris*	Lapp. Britanniæ.

Muſci.

Lycopodium *alpinum*	Lappon. Helvetiæ.
helveticum	Helvetiæ.
Splachnum *rubrum*	Lapp. Sibiriæ.
luteum	Lapp. Sibiriæ.
Polytrichum *alpinum*	Helvet. Britanniæ.
Bryum *tortuoſum*	Suec. Helvet. Britann. Ital.

Algæ.

Jungermannia *julacea*	Britanniæ.
alpina	Britanniæ.
Lichen *croceus*	Lapponiæ, Helvetiæ, Grœnlandiæ.
nivalis	Lapponiæ.
arcticus,	Sueciæ.

Ex

Ex his plantarum ita allatis ſpeciebus, pauciſſimas tantum exempli loco eligam, quarum in conficiendis cibis, Oeconomia, Tinctura, Medicina &c. uſus eſt.

Quoniam vero ſingularum demonſtrare uſum, primum mihi foret opus nimis diffuſum, quo tenues meæ pagellæ in grande excreſcerent volumen; deinde vires, & dicti earum uſus, ab orbe noſtræ ætatis erudito, non ſatis ſunt determinati, quin eſſent multi hujusmodi detegendi, ſi plantæ illæ vivæ haberentur ad manus, ut eas coram experiri liceret; aliquas tantum uniuscujusque ſupra dicti uſus, exempli cauſſa, memorare juvabit.

ESCULENTÆ Plantæ alpinæ, quantum ſcio, parvum conſtituunt numerum: *Heracleum panaces, auſtriacum, alpinum. Angelica archangelica. Eryngium alpinum, amethyſtinum. Sonchus alpinus*; perplurimæ Species Tetradynamiæ, *Prenanthes*, *Hieracia* &. nonnullæ aliæ, partim crudæ, partim coctæ, poſſunt comedi, ne quid nunc dicamus de nucibus Pini *Cedri*.

OECONOMICARUM plantarum recenſeri poſſent complures, & apud nos *Betula nana*, variæ *Salices* & *Gramina* varia, præcipue vero *Pini* Species plures.

Pinus PICEA, arbor admodum magna, creſcit in ſummis montibus Helvetiæ, Sueviæ & Scotiæ, ſed proxime ad illum locum, ubi Sylva patentibus terminatur campis, & in quo ipſo ingens profundi humi atræ deprehenditur copia. Arbor hæc non vulgarem præſtat uſum, ſi aſſeres aliaque inſtrumenta & utenſilia œconomica ex ea fuerint confecta. Potiſſimum vero ex illa ſumitur Terebinthina vulgaris, qua quam plurimi quotidie utuntur opifices, præter magnam ejusdem copiam, quæ in Pharmacopoliis uſurpatur.

Pinus LARIX, quæ in Alpibus Helvetiæ, montibus Tridentinis & Sibiricis crefcit, proceritate noftras facile æquat Abietes. Lignum ejus nec multum aquæ forbet, nec fub æftu agit rimas, quare ferius, quam ulla fere arborum generum alia, putrefcit, unde hoc vix datur aptius aliud ad perdurandum fub dio; ut taceamus ejusdem in maximis fuftinendis molibus firmitatem & tenacitatem, quæ eft cauffa, cur arborem illam in ædibus conftruendis & navibus, fæpiffime adhibeant Veneti. Ubi hæc in Sibiria uberius crefcit, illuc magno numero fe conferunt Muftelæ Zibellinæ, quarum pelles pretiofiffimæ per univerfam magni emuntur Europam. Eadem hæc arbor *Venetam* dat *Terebinthinam*, priori præftantiorem, & iisdem ufibus infervientem. Crefcit denique fuper ipfa fungus ille purgans *Agaricus*, qui in medicina eft percelebris & in officinis pharmaceuticis multum confumitur. Nob. *Hallerus* perhibet, quod illic in alpibus crefcere incipiat, ubi cetera fylva definit, quare etiam in noftris Alpibus ibi præcife plantari poffet, ubi, fylva terminata, apricæ cœperunt patere.

Pinus CEMBRA, & vulgò appellata Cedrus Sibirica, in Alpibus Helveticis, Allobrogicis, Tyrolenfibus & Tridentinis adeo excelfis eminet, ut, ubi Larix deficit, hæc demum fylvas formare incipiat. *Gmelinus* in Fl. Sib. T. I. p. 179, de ea narrat fequentia: „Naturalis planta in omni Sibiria abundat, „frigoris patientiffima & locorum paluftrium amantiffima, arbor adfpectu jucundiffima, recta, intenfe „viridis, excelfa, interdum quovis robufto viro craffior. In Verchoturénfi tractu, qui faxofus eft, tanta hujus arboris eft copia, ut iis annis qui promotioni conorum favent, incolæ, relictis agris, fylvas petant, nuculas collecturi, quæ etiam menfis „fecundis apponuntur & guftu funt fuaves. Ex „iisdem

„iisdem divites oleum exprimunt, quod recens optimi saporis est. Lignum parum olet, a scrinariis „Sibiricis facile ad opera scrinaria præfertur, propter mollitiem suam & resinæ paucitatem, quæ utraque qualitas efficit, ut ferro minus resistat.

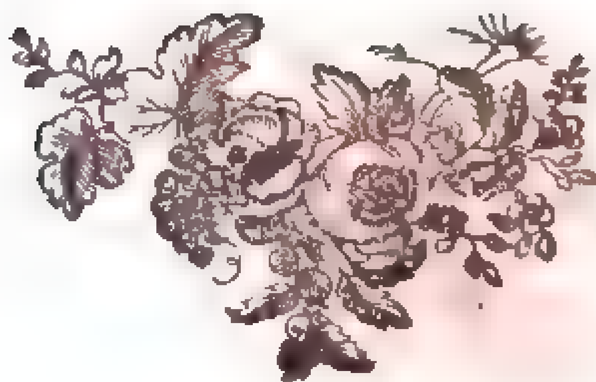
Pinum CEDRUM in lateribus alpium Lapponicarum etiam crescere posse, probabiliter putamus, Hæc vulgo appellatur *Cedrus de Libano.* Lignum ejus maximi fuit apud veteres, quod sero admodum putrescens, durum, ad regulam fissile, subrubrum, Dermestumque hostis sit. Hinc ex ea prisci capsas, cistas & capulos, quam diutissime perdurantes, confecerunt. Ex quibus omnibus eximium ejus in œconomia usum tutissime licet concludere.

TINCTORIÆ Plantæ Alpinæ, magno quidem numero non sunt detectæ: enimvero si CROCUS unquam, cujus vera patria alpes sunt, nostris alpibus insertus, Lamii instar, nam in solis alpibus spontaneus crescit, se multiplicare posset, vel unicum hoc experimentum, ad Lappones alpium incolas, plus ditandum, quam cuncti quos alunt Rheno-Cervorum greges, sufficeret. Et quandoquidem cultura ejus manum requirit diligentem non laboriosam, Lapponicæ, quam ulli fere alii, rectius conveniret genti.

MEDICINALES plantæ, in Alpibus crescentes, sunt variæ, estque vis earum per omnia major, si in ipsis alpibus, quam si extra eas creverunt. Radices *Archangelicæ* & *Rhodiæ* in nostris alpibus adeo copiose jam crescunt, ut universæ ex iis Europæ, quantum satis, quotannis suppeditare & possemus & deberemus. Ratio, cur non colligantur & navigiis peregre exportentur, nulla est alia, quam quod radices istæ colligendæ essent mature admodum tempore vernali, priusquam germinare incipiant, seu eo

ipso tempore, quo nive alpes maxime diffluunt, quoque nulli, nisi Lappones quidam incuriosi, in eis versantur homines, nam postmodum virtutis suæ plurimum amittunt. Radices *Rhodiæ*, quæ, in Alpibus, rosaceum odorem copiose spirant suavissimum, in hortis nostris, volatilis hujus ne vicesimam quidem partem habent: & *Archangelica*, quæ in Alpibus crevit, nullo non tempore, omni hortensi multo præstantior est judicata. Inter exteras, quæ in Alpibus crescunt, plantas, numeratur SPICA CELTICA, quæ inter odoramenta plurimum olim adhiberi suevit, & in Ægyptum, ubi balneis immiscetur fœminarum nobiliorum, quotannis transportabatur. GENTIANA *rubra*, cujus in officinis pharmaceuticis quotidianus & plurimus est usus, in parte alpium, qua Norvegiam spectant, crescit, possetque adeo in nostris facillime seri, ut ejus ne drachmam quidem nobis ab exteris adportare opus esset: Ne nunc quidquam dicamus de aliis compluribus, sonticas quippe ob caussas brevitati litantes.

Primitias dedimus quas noster agellus habet
quales ex tenui rure venire solent.

LXIX.

FLORA PALÆSTINA

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita a

BENED. JOH. STRAND.

Upsaliæ 1756. *Martii* 10.

I.

Immortalis gloriæ decus jure sibi vindicarunt Theologi orthodoxi & sinceri, qui indefesso studio, in præcipuum Ecclesiæ bonum, *Codicem Sacrarum literarum* non modo in linguas varias transtulerunt, sed etiam, quæ obscuriora visa sunt, perquam egregie illustrarunt, ut ex puriori fonte, cuivis integrum esset, dulcissimos haurire latices.

2. Viris autem haud minori studio veris, quam doctrinæ gloria conspicuis, inque explanatione Sacri Codicis occupatis, vix alias major objiciebatur difficultas, quam genuinam & sensui oraculorum convenientem rerum *Naturalium* dandi explicationem; in quibus enodandis, utcunque non pauci se torserint, fateri tamen habuerunt necesse viri cordatissimi, in variis plantarum generibus extricandis, plurimum ipsis defuisse lucis.

3. *PHYTOLOGIA* Sacra in toto suo ambitu opus immensæ reperitur molis, quæ ad interiores suos

ſuos receſſus non alios admittit procos, quam inſtructos haud ſane mediocri, nec cuivis obvio, ſed ingenti apparatu; hunc vero in paucis omnino eruditis ſperare fas erit. Quicunque enim in hoc ſtudio laudabile quidquam præſtabit, verſatus ſit, oportet, in recondita *veteris ævi eruditione*, perlectis probe auctoribus antiquis & claſſicis; ea teneat imprimis, quæ Theophraſtus, Dioſcorides, Plinius, Athenæus & reliqui de veterum Plantis, Diæta, Medicina & moribus diſſeruere & commentati ſunt. Calleat deinde *Linguas* plerasque *Orientales*: Hebræam, Chaldaicam, Arabicam, Syriacam cæterasque. Hauriat demum ex *Peregrinatorum diariis*, per Palæſtinam & proximas regiones confectis, quæ huic conducunt operi. Sedulo perlegat *Arabum* ſcripta, imprimis Botanica. Ultimo non mediocriter ſit verſatus oportet in *Re Herbaria*; quandoquidem labor alias irritus ſæpiſſime evadat.

4. *O. CELSIUS Senior, S. S. Th. Doctor* & *Prof. Primarius Upſal.* & Polyhiſtor noſtri ævi conſummatiſſimus, edito HIEROBOTANICO *A:o* 1745. & 1752. *Oct. vol.* 2. hoc etiam in argumento reliquis palmam vere præripuit, qui deſideratis requiſitis inſtructus, ab ipſo juventutis flore in provectam usque ſenectutem hoc opus ſedula verſavit manu, & octogenarius edidit, conſumtis in eo tot annis, quotidianis & indefeſſis curis, verſatiſſimus ſi quis alius in linguis Eois, in eruditione antiqua, in diariis peregrinantium, inque re herbaria, unde etiam omnes alios in hoc argumento longe poſt ſe reliquerit. Doluit autem Maxime Venerandus Senex, ex Monachis Hieroſolymitanis neminem exſtitiſſe, qui in Plantis Palæſtinis colligendis & deſcribendis aliquam ſuſceperit operam, cum tamen omnibus conſtet, Monachos egregium prorſus ſtudium in colligendas plantas impendiſſe, uti Camellium, Plumierum, Feuillæum,

læum, Barrelierum aliosque, ſolam vero Palæſtinam indigna fati lege prætermiſſam ab iis fuiſſe, ut ne Hyſſopi quidem, prope muros Hieroſolymitanos naſcentis, ramuſculum quisquam decerpere ſuſtinuerit & ſiccum transmittere ad Europæos, cum tamen plures Botanici non tantum plantis Europæas determinaverint, ſed etiam remotiſſimas Aſiæ, Africæ & Americæ regiones plantarum inveſtigandarum gratia adierint.

5. Nob. D. PRÆSES in prælectionibus ſuis, A:o 1748. inſtitutis, ſumma oris facundia, auditoribus ſuis inculcavit, quam deplorando fato Flora Palæſtina in hunc usque diem neglecta jacuerit, quæ tamen ita deſiderata eſſet a doctiſſimis per Europam Theologis, ut ea deſtituti in Phytologia Sacra vix pedem promoverent; demonſtravit autem Vir Celeberrimus peregregie, quæm erita, quæ elogia, quam nominis immortalis gloriam a Theologis reportaturus eſſet, quicunque Terram Sanctam adiret, & Plantas Palæſtinæ collectas cum erudito orbe communicaret; Auctor itaque fuit auditoribus, ut quispiam eorum, idonea eruditione rei Botanicæ inſtructus, Herculeum hujusmodi opus in ſe ſuſciperet, cum virtuti nihil invium eſſet, itaque operæ pretium facturus multo clariſſimum.

6. FRIED. HASSELQUIST, tum Medicinæ Studioſus, demum Med. Doctor, ſaluberrimis Magiſtri ſui ſermonibus exſtimulatus, apud animum ſuum conſtituit aleam experiri, periculi quamvis pleniſſimam. Aditurus itaque Arabiam, linguam arabicam ſibi familiarem reddere incepit, & adquiſita debita Hiſtoriæ Naturalis cognitione, ſumtus petiit ad iter ſummæ difficultatis ac momenti ſuſcipiendum. Populares ejus Oſtrogothi pro rata parte ſuam contulerunt ſymbolam; Patres Academici ſingularum

gularum Facultatum eum Stipendiis Regiis sublevarunt. Societas item mercatoria orientalis suis laudabile institutum promovit impensis, & iter navale in Smyrnam usque concessit: quo cum pervenit, eum domus suæ hospitio, Filii instar, benigne excepit Consul Generalis, Dominus *Andreas Rydelius*, eumque mitti deinde in Ægyptum curavit, ubi in urbe Cairo ultra spatium anni commoratus est; inde transmisit beatus *Hasselquist* pulcherrimas observationes ad Societatem Regiam Upsaliensem, ad Academiam Scientiarum Stockholmensem, & ad N. D. Præsidem, quæ, schedulis publicis insertæ, ita arridebant Popularibus, ut sollicitati a Nob. Dom. ABR. BÆCK, Archiatro Regio Regii Collegiique Medici Præside, & Clarissimo Dom. PETRO WARGENTIN, Acad. Scient. Secretario, pecunias pro itinere continuando ultra spem contulerunt liberalissime ditiores. Ex Ægypto per loca Arabiæ & Palæstinæ iter suum continuavit, plantas que non tantum omnis generis, quæ occurrebant, sedulo legit; sed & Animalia ac Lapides, quæ omnia pulchre descripsit. Ante suum e Patria abitum Hæmoptysi aliquoties laboravit, quamvis in reliquo itinere optime valuerit, in æstuantibus tamen Arabiæ arenis morbo dicto gravius tentatus, in redituque ad urbem Smyrnam lecto affixus, phthisi consumtus decessit d. IX. Febr. 1752.

7. Dominus RYDELIUS, nuper laudatus, qui amore paterno Hasselquistium nostrum a primo adventu amplexus erat, ob amorem in Patriam, scientias & amicum, adversaria posthuma & collectanea, quæ a Turcis, ob æs alienum contractum in itinere haud mediocris impendii, sequestrationis loco detinebantur, indefesso & heroico labore vindicavit, usque dum suppetiæ e Patria remotissimæ accederent.

8. Sere-

8. Sereniſſima REGINA LUDOVICA ULDARICA, quæ ſcientias omnes, tanquam altera Pallas, ſuo clypeo protegit, demonſtrationibus N. D. Arch. *Beckii* commota, redimenda a Turcis curavit poſthuma Haſſelquiſtii, pretio 14000 Thal. Cupr.; quæ cimelia, pulcherrime ſervata, huc remiſit numquam ſatis laudandus Rydelius, quæ conſtabant ex Antiquitatibus, officinalibus Pharmaceuticis, Quadrupedibus, Avibus, Serpentibus, Inſectis, Piſcibus, Conchyliis, Petris, Foſſilibus, Gemmis pretioſis, Manuſcriptis Arabicis, Herbariis vivis, &c. numero ſtupendo, quæ in Muſeis Regiis Drotningholmiæ & Ulricsdaliæ hodie aſſervantur. Deſcriptiones vero Rerum Naturalium, & integrum itinerarium, tradidit Sereniſſima REGINA Nob. D. Præſidi, in publicum proferenda *); plantas item exſiccatas, quas in triplo obtinuit, Nob. D. P. gratioſiſſime conceſſit.

9. Ego, dum Nob. Dom. PRÆSES in natura indaganda plantarum & enodanda occupabatur, plantas Palæſtinæ, exquiſitiſſima collectione rariſſimorum vegetabilium accenſus, veniam petii & obtinui, publicum & primum quidem ſpecimen Academicum editurus, heic proponendi; plantas itaque has Palæſtinæ indigenas pleraſque enumeravi, exceptis circiter 40, quarum ſpecimina erant obſcuriora; his adjeci etiam plantas nonnullas a POCOCKIO in Palæſtina collectas & a D. *Millero* extricatas, nonnullas etjam a RAUWOLFIO olim lectas & a D. D. *Gronovio* nuper determinatas in Flora Orientali, nec non unam alteramve a SHAVIO obſervatam, & a D. *Dillenio* nominatam, ut hæc diatribe perfectior evaderet.

10. PLAN-

*) *Haſſelquiſt* Iter Palæſtinum. *Holmiæ 1757. 8:vo.*

10. PLANTAS PALÆSTINÆ obſervavi ſæpius communes eſſe cum Arabicis & Ægyptiacis, ea tamen differentia, ut quæ ſolum amant arenoſum, frequentiores ſint in *Arabia*, quæque paludoſo delectantur ſolo; copioſiores in *Ægypto*.

Propoſui plantas ſecundum methodum *ſexualem*, & ſecundum *Nomina Trivialia* data in *Speciebus Plantarum* N. D. Præſidis, & *Centuria* I. *Plantarum*; nondum vero determinatas, litteris curſivis, ut vocant, annotavi, & demum, ut Lector primo intuitu videret, a quo plantæ fuerint obſervatæ, litera initiali Auctores indicavi, ut H. *Haſſelquiſtius*, P. *Pocockius*, R. *Rauwolfius*, S. *Sbavius*, A. *Alpinus*, G. *Gronovius* intelligantur.

Hoc qualicunque meo labore ſpero faciliorem viam ingreſſuros Theologos & Philologos ad Tractationem ſtirpium, quarum occurrit mentio facta inSacra Scriptura. Sic, propitio Numine & Lectore benevolo,

Fungar vice cotis, acutum
reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi:

I. MONAN-

I. MONANDRIA.

MONOGYNIA.

Salicornia	1 europæa *frutic.* H. R. *Kali* 1 *Alp.*	M. mortuum.

II. DIANDRIA.

MONOGYNIA.

Nyctanthes	2 undulata H. *) *Sambac. Alp.*	Ægypto, Palæstina *cult.*
Jasminum	3 fruticans H.	Hierosolym.
	4 grandiflorum H.	Palæstina *sat.*
Phillyrea	5 angustifolia R.	Libano.
Olea	6 europæa H. R. *Elaja Cels.*	Bethlehemi. M. Olivarum.
Veronica	7 Anagallis ▽ H.	Palæstina.
	8 agrestis H.	Palæstina.
	9 hederifolia H.	Palæstina.
Verbena	10 officinalis H.	Palæstina.
	11 supina H.	Hierosolym.
Salvia	12 pomifera P.	Judæa.
	13 syriaca H.	Hierosolym.
	14 Horminum H.	Hierosolym.
	15 verticillata H.	Hierosolym.
	16 Verbenaca H.	Judæa.
	17 *samia frutesc. Tour.* P.	Palæstina.
	18 *samia verbascifol. Tour.* P.	Palæstina.
Rosmarinus	19 officinalis H.	Palæstina.

III. TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

Valeriana	20 dioica H.	Judæa.
Tamarindus	21 indica H. *Derelside Alp.*	Palæstin. *cult.*
Crocus	22 sativus R. *Garcom. Cels.*	Palæst. Arabia.
	23 Bulbocodium H.	Arabia.
Gladiolus	24 communis H.	Palæstina.
Iris	25 fœtidissima H.	Hierosolym.
	26 tuberosa H.	Arabia.
	27 susiana H.	*Hortis.*
	florentina	Hierosolym.

Cype-

---

*) *Ex allatis plurimis speciminibus miratus sum nullum fuisse e* N. Sambac, *sed omnia e* Nyctanthe undulata.

Cyperus	28 Papyrus H.	*Gome Celſ.*	Nilo.
	29 rotundus H. R.		Ægypt. Palæſt.
	30 eſculentus H. R.		Ægypt. Palæſt.

DIGYNIA.

Cornucopiæ	31 cucullatum H.		Smyrna, Palæſtinæ *rarior.*
Saccharum	32 officinale H.		Ægypto.
Phalaris	33 bulboſa H.		Palæſtina.
	34 aquatica H. R.		Palæſtina.
Panicum	35 italicum H.	*Dochan. Celſ.*	Palæſt. *cult.*
	36 alopecuroides H.		Hieroſolym.
	37 miliaceum H.	*Pannag. Celſ.*	Palæſt. *cult.*
	38 patens H.		Palæſtina.
Alopecurus	39 monſpelienſis H.		Judæa.
Agroſtis	40 ſpica venti H.		Judæa.
Poa	41 anguſtifolia H.		Palæſtina.
	42 annua H.		Palæſtina.
	43 bulboſa H.		Palæſtina.
	vivipara H.		Palæſtina.
	44 piloſa H.		Palæſtina.
	45 rigida H.		Palæſtina.
Briza	46 *bipinnata* H. *)	*Herjil. Ægypt.*	Ægypt. *frequ.* Palæſt. *rar.*
Dactylis	47 glomerata H.		Palæſtina.
Cynoſurus	48 echinatus H.		Hieroſolym. *plateis*
	49 aureus H.		Palæſtina.
Feſtuca	50 myuros H.		Judæa.
	51 *fuſca* H.		Palæſtina.
	52 *reptatrix* H.		Arab. Palæſt.
Bromus	53 ſcoparius H.		Palæſtina.
	madritenſis H.		Palæſtina.
	54 tectorum H.		Palæſtina.
	ſterilis H.		Palæſtina.
	55 *diſtachyos* H. **)		Palæſtina.
Avena	56 fatua *minor* H.		Palæſtina.
Lagurus	57 ovatus H. R.		Palæſtina.
	cylindricus H.		Palæſtina.
Arundo	58 *ſcriptoria* R.		Ægypto.
Hordeum	59 diſtichon R.	*Seorah. Celſ.*	Libano.

Hor-

46) Briza bipinnata *gramen eſt omnium ſpecioſiſſimum.*
55) Bromus diſtachyos. *Gramen ſpica brizæ minus. C. B.*

Hordeum	60 murinum H.		Palæstina.
	bulbosum H.		Palæstina.
Triticum	61 hybernum R.	*Chittah Celf.*	Libano.
	62 Spelta P.	*Kyssemeth Celf.*	Palæstina.
	63 junceum H.		Palæstina.
	64 perenne H.		Palæstina.

TRIGYNIA.

Polycarpon	65 tetraphyllum H.		Palæstina.

IV. TETRANDRIA.

MONOGYNIA.

Scabiosa	66 stellata H.		Hierosolym.
	67 syriaca H.		Palæstina.
	68 papposa H.		Hierosolym.
Knautia	69 orientalis H.		Hierosolym.
Galium	70 parisiense H.		Hierosolym.
	71 Aparine H.		Palæstina.
	72 *Apar. fl. capillam. Tour.* P.		Palæstina.
	73 *hierosolymitanum* H. *)		Hierosolym.
Crucianella	74 monspeliaca H.		Hierosolym.
	75 *fruticos. fl. flavesc. Tour.* P.		Palæstina.
Rubia	76 tinctorum H.		Palæstina.
Plantago	77 major H.		Palæstina.
	78 Lagopus H.		Palæstina.
	79 Cynops H.		Hierosolym.
Elæagnus	80 angustif. H. R.	*Agrielajos Celf.*	M. Tentation.
	81 spinosus H. R.	*Seisefun. Arab.*	Rama.
Camphorosm.	82 monspeliaca H.		Palæst. Arab.

DIGYNIA.

Cuscuta	83 europ. *Epith.* H.		Palæstina.
Hypecoum	84 procumbens H.		Palæstina.

V. PENTANDRIA.

MONOGYNIA.

Heliotrop.	85 europæum H.		Hierosolym.
Myosotis	86 apula H.		Palæstina.
Anchusa	87 *Bugloss. sylv. maj. nigr. C.B.H.*		Palæstina.
	88 undulata H.		Palæstina.
	89 orientalis H.		Palæstina.

73) Galium hierosolymitanum *foliis denis lanceolato-linearibus, umbellis fastigiatis, fructibus glabris.*

Cynogloſſ.	90	officinale H.		Palæſtina.
Symphytum	91	orientale P.		Palæſtina.
Cerinthe	92	orientalis H.		Judæa.
Echium	93	italicum H.		Hieroſolym.
	94	creticum H.		Palæſtina.
	95	orientale H.		Palæſtina.
Cyclamen	96	europæum H.		Palæſtina.
Anagallis	97	monelli H.		Palæſtina.
Convolvul.	98	Scammonia H.		Nazareth.
	99	Batatas H.		Palæſtina *ſat.*
	100	hederaceus H.		*Hortis.*
	101	Cneorum H.		Hieroſolym.
	102	Dorycnium H.		Hieroſolym.
	103	althæoides H.		Hieroſolym.
	104	ſiculum H.		Palæſtina.
	105	cairicum H.		Ægypto.
Campanula	106	Speculum ♀ H.		Palæſtina.
	107	Pentagonia P.		Palæſtina.
	108	dichotoma		Palæſtina.
	109	*fr. duro Tour.* R.		Palæſtina.
	110	*max. fl. conglob. Tour.* P.		Libano.
	111	*fl. ſurſ. ſpect. Tour.* H.		Hieroſolym.
Coffea	112	arabica H.		Ægypto *cult.*
Verbaſcum	113	ſinuatum H.		Palæſtina.
	114	Blattaria H.		Palæſtina.
Datura	115	ferox H.		Palæſtina.
Hyoſcyamus	116	albus H.		Palæſtina.
	117	aureus H. P.		Jaffa.
Mandragora	118	officinar. P.		Galilæa.
Solanum	119	nigrum H.		Hieroſolym.
	120	incanum H.	*Chedek Celſ.*	Hieroſolym.
	121	Melongena H. R.		Hieroſolym.
Capſicum	122	annuum H.		Hieroſolym.
Cordia	123	Myxa H. R.	*Sebeſten Alp.*	Palæſtina.
Lycium	124	europæum H. R.	*Athad Celſ.*	Hieroſolym.
	125	afrum P.		Palæſtina.
	126	*fol. ovalibus Gr.*	*Zaroa Celſ.*	Libano.
Rhamnus	127	Lotus H. S.	*Dudaim Celſ.*	Arabia.
	128	Spina Chriſti H.	*Nabca Alp.*	M. tentation.
	129	Paliurus H. R.	*Charul. Celſ.*	Joppe.
	130	*cret. amygd. fol. Tour.* P.		Palæſtina.
Hedera	131	Helix H.		Tabor.
Vitis	132	vinifera H. R.	*Ampelos Celſ.*	Bethleh. Lib.

Lagœ-

Lagœcia	133	Cuminoides H. P.	Hierofolym.
Achyranthes	134	afpera H.	Palæftina.
Illecebrum	135	Paronychia H. P.	Palæftina.
Nerium	136	Oleander H.R.S. *Difflah Arab.*	Libano.

DIGYNIA.

Periploca	137	græca R.	Libano.
Cynanchum	138	monfpeliac. H.	Hiericho.
	139	creticum H.	Arabia.
Afclepias	140	gigantea H.R. *Beideloffar Alp.*	Sinai, Hierich.
Chenopod.	141	viride H.	Palæftina.
	142	maritimum H.	M. rubr.
	143	fruticofum H.	M. rubrum.
	144	fcoparium H.	Palæftina.
Beta	145	perennis H.	M. rubrum.
Anabafis	146	aphylla R. *Borith. Celf.*	Alexandria.
Gomphrena	147	feffilis H.	Hierofolym.
Gentiana	148	Centaurium H.	Hierofolym.
Ulmus	149	campeftris H.	Palæftina.
Eryngium	150	tricufpidatum H.	Hierofolym.
Bupleurum	151	odontites H.	Palæftina.
Tordylium	152	nodofum H.	Palæftina.
Artedia	153	fquamata H. R.	Hierofolym.
Daucus	154	Vifnaga H. R. P.	Libano.
Ammi	155	majus H.	Hierofolym.
Haffelquiftia	156	ægyptiaca H.	Ægypt. Arab.
Laferpitium	157	latifolium H.	Tabor.
Liguſticum	158	Levifticum P.	Palæftina.
Cuminum	159	Cyminum H. *Cammon. Celf.*	Ægypt. Palæft.
Cicuta	160	virofa H.	Ramæ.
Coriandrum	161	fativum R.	Ægypto.
Scandix	162	Pecten ♀ H.	Palæftina.
Smyrnium	163	perfoliatum H.	Palæftina.
	164	ægyptiacum H.	Ægypt. Palæft.
Anethum	165	graveolens H. *Anethon. Celf.*	Ægypt. Palæft.
Pimpinella	166	Saxifraga H.	Tabor.
	167	Anifum H.	Ægypt. Pal. *fat.*
Apium	168	graveolens H.	Palæftina.

TRIGYNIA.

Rhus	169	Coriaria P.	Hierofolym.
Tamarix	170	gallica H. P.	Hiericho.
	171	*orientalis Tour.* R. P.	Palæftina.

PENTAGYNIA.

Statice	171 monopetala H.	Palæstina.
	172 finuata H. P.	Hierosolym.
	173 flava N. S. *El. Khadda Arab.*	Hierosolym.
Linum	174 usitatissimum H. *Bad. Cels.*	Ægypto *sat.*
	175 hirsutum H.	Hierosolym.
	176 nodiflorum H.	Palæstina.

VI. HEXANDRIA.

MONOGYNIA.

Narcissus	177 Tazetta H. R. *Chabazzeleth Cels.*	Palæstina.
Pancratium	178 illyricum H. P.	Palæstina.
Amaryllis	179 lutea H.	Hierosolym.
Allium	180 sativum H. *Schumim Cels.*	Palæstin. *sat.*
	181 Porrum H. *Chatzir Cels.*	Palæstin. *sat.*
	182 Cepa H. *Betzalim Cels.*	Palæstin. *sat.*
	183 *ascalonicum* *) H.	Palæstina.
	184 subhirsutum H.	Palæstina.
	185 veronense H.	M. Sion.
	186 pallens H.	Sion.
	187 paniculatum H.	Libano.
Lilium	188 candidum R. *Schoschan Cels.*	Joppe.
Tulipa	189 gesneriana R.	Libano.
Ornithogal.	190 umbellatum H. *Chirchonim.*	Palæstina.
	arabicum	Ægypto, Arab.
Scilla	191 bifolia H.	Hierosolym.
	192 amœna H.	Arabia.
Asphodelus	193 luteus H.	Palæst. Arab.
	194 ramosus R.	Palæstina.
Leontice	195 Leontopetalum H. R.	Palæstina.
	196 Chrysogonum R.	Palæstina.
Asparagus	197 acutifolius H.	Hierosolym.
	198 aphyllus H. R. P.	Palæstina.
	199 *fol. gallii Buxb.* V: 37. P.	Bagadet.
Hyacinthus	200 orientalis H.	Palæstina.
	201 comosus H. R.	Palæstina.
	202 botryoides H.	Palæstina.
Juncus	203 effusus H. *Achu C.*	Palæstina.

Berbe-

183) Allium ascalonicum *scapo nudo tereti, foliis subulatis, umbella globosa, staminibus tricuspidatis.*

190) Ornithogalum *umbellatum* Anglis *Commonstar of Betlehem* dictum Raj. angl. 3. p. 372.

Berberis	204 vulgaris R.	Libano.
Frankenia	205 hirsuta H.	Alexandria.
	206 pulverulenta H.	Hierosolymi.

DIGYNIA.

Velezia	207 rigida H.	Palæstina.

TRIGYNIA.

Rumex	208 acutus H.	Palæstina.
	209 roseus H.	Palæstina.
	210 bucephaloph. H.	Judææ.
	211 *Acetos. canapor. Lipp.* P.	Palæstinæ.
Triglochin	212 palustre H.	Palæstinæ.

POLYGYNIA.

Alisma	213 Plantago aqu. *) H.	Ægypt. Palæst.

VIII. OCTANDRIA.

MONOGYNIA.

Lawsonia	214 spinosa H. R.	Cairi Palæst.
Erica	215 *orientalis Tour.* H. P.	Palæstinæ.
Daphne	216 *Thymel. fol. ol. villoso Tour.* P.	Palæstinæ.
	217 *Thymel. buxi fol. villos. Tour.* P.	Palæstinæ.
Passerina	218 hirsuta H. R. *Maiutenan A.*	Libano.

TRIGYNIA.

Polygonum	219 aviculare H.	Palæstina.

IX. ENNEANDRIA.

TRIGYNIA.

Rheum	220 Ribes R. P.	Libano.

X. DECANDRIA.

MONOGYNIA.

Anagyris	221 fœtida H.	Bethlehemi.
Cercis	222 Siliquastrum H. R. P.	Libano.
Cassia	223 Fistula H. *Hiarxambar A.*	Ægypto.
	224 Senna	Alexandriæ.
	225 Absus H.	Ægypto *sat.*
	226 planisiliqua H.	Palæstinæ.

213) Alisma Plantago aqu. *foliis parvis teneris ab europæa differens.*

Guilandina	227 Moringa H. *Feſtuſc. Ban Arab.*	Sinai.
Ruta	228 graveol. *min.* H. R. *Peganon. C.*	Tabor.
Melia	229 Azederach H. *Eleah Arab.*	Judææ.
Zygophyll.	230 Fabago H.	Arabiæ.
Fagonia	231 cretica P. *Dardar. Celſ.*	Palæſtinæ.
	232 arabica S.	Arabiæ.
Arbutus	233 Unedo R.	Ramæ.
	234 Adrachne P.	Judææ.

DIGYNIA.

Saponaria	235 orientalis H.	Palæſtinæ.
	236 Vaccaria H.	Palæſtinæ.
Dianthus	237 Caryophyllus H.	Betlehemi.
	238 *Car. frutic. fl. lacin. Tourn.* P.	Palæſtinæ.

TRIGYNIA.

Silene	239 Behen H.	Hieroſolym.
	240 cretica H. P.	Palæſtinæ.
	241 Armeria H.	Arabia.
Arenaria	242 rubra: *marit.* H. R.	M. mortuum.

PENTAGYNIA.

Oxalis	243 corniculata H.	Ægypt. Palæſt.
Cotyledon	244 Umbilicus H. R.	Ramæ.
Sedum	245 reflexum H.	Palæſtinæ.
	246 libanoticum H.	Libano.

DECAGYNIA.

Phytolacca	247 aſiatica H.	Palæſtinæ.
Neurada	248 procumbens S.	Arabiæ.

XI. DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Styrax	249 officinale H. R. *Necoth. Celſ.*	Libano
Peganum	250 Harmala H. R.	Judææ, Arab.
Portulaca	251 oleracea	Palæſtinæ.
Lythrum	252 Salicaria H.	Hort. Salom.

TRIGYNIA.

Euphorbia	253 viminalis H. R. *Felſel Alp.*	Ægypto.
	254 Chamæſyce R.	Meſopotam.
	255 Peplus H.	Palæſtinæ.
	256 *Tithym. fl. criſt. Buxb.* 11:27. P.	Palæſtinæ.
	257 *Tithym. cret. charac. Tourn.* P.	Palæſtinæ.

Euphor-

Euphorbia	258 portlandica H.		Palæstinæ.
	259 serrata H.		Hierosolym.
Reseda	260 ægyptiaca H.		Ægypto.
	261 lutea H.		Palæstina.

PENTAGYNIA.

Glinus	262 lotoides H. R.		Palæst. Euphr.

XII. ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Myrtus	263 communis H.	*Hadas Cels.*	Tabor, Hier.
Punica	264 Granatum H. R.	*Rimmom Cels.*	Bethlehemi.
Amygdalus	265 communis R.	*Luz Cels.*	Hierosolym.
	Persica H. R.		Jaffæ.

DIGYNIA.

Cratægus	266 Oxyacantha P.		Palæstinæ.
	Azarolus H. P.		Palæstinæ.

TRIGYNIA.

Sorbus	267 aucuparia H.		Libano.

PENTAGYNIA.

Pyrus	268 communis H.		Libano.
	269 Malus H.		Libano.
	270 Cydonia R.	*Tappnack Cels.*	Libano.
Mesembr.	271 nodiflorum	*Kali 2 Alp.*	Palæst. Ægypt.

POLYGYNIA.

Rosa	272 alba H.		Palæstina.
	273 centifolia H.	*Barkanim Cels.*	Palæstina.
	274 lutea H.	*Uard Arab.*	Palæstina.
	275 sempervirens H.		Palæstina.
Rubus	276 fruticosus H.	*Seneh. Cels.*	Hierosolym.
	277 *creticus Tourn.* P.		Palæstina.
Potentilla	278 supina H.		Palæstina.

XIII. POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

Capparis	279 spinosa H.		Hierosolym.
	280 *arabica* S.		Sinai.
Chelidon.	281 Glancium P.		Palæstinæ.
Papaver	282 Rhœas H.		Palæstinæ.

Nymphæa	283 Lotus H.	*Nemuphar Alp.*	Ægypti.
Corchorus	284 olitorius H. R.	*Melochia Alp.*	Ægypt. Palæst.
Mimosa	285 nilotica H. R.	*Schitta Cels.*	Pal. Mes. Æg.
	286 Senegal		Ægypto.
	287 farnesiana		Ægypt. Palæst.
	288 Lebbek		Ægypto *sat.*
Cistus	289 creticus H. P.	*Loth. Cels.*	Palæstina.
	290 incana P.		Palæstina.
	291 arabicus H.		Arabiæ.

DIGYNIA.

Calligonum	292 Polygonoides P.		Palæstinæ.

TRIGYNIA.

Delphinium	293 peregrinum H.		Hierosolym.

PENTAGYNIA.

Reaumuria	294 vermiculata H.		Alexand. Hier.
Nigella	295 sativa	*Kazach. Cels.*	Ægypto.
	damascena H. P.		Palæstinæ.

POLYGYNIA.

Anemone	296 coronaria H.		Palæstinæ.
Clematis	297 orientalis H. P.		Palæstinæ.
	298 *papp. breviss. Tour.* P.		Palæstinæ.
Ranunculus	299 orientalis H.		Palæstinæ.
	300 sceleratus H.		Palæstinæ.
	301 *or. palustr. Tour.* H. *)		Judæa.
Helleborus	302 niger P.		Palæstina.
	303 fœtidus H.		Palæstina.

XIV. DIDYNAMIA.

GYMNOSPERMA.

Teucrium	304 creticum H.		Palæstina.
	305 Scordium *minus* H.		Bethlehem.
	306 Chamædrys H.		Hierosolym.
	307 Chamæpitys H.		Palæstinæ.
	308 Polium luteum R.		Libano.
	309 - - album H. R. P.		Hierosolym.
	310 - - gnaphalodes P.		Palæstinæ.
	311 - - *smyrnæum Tourn.* P.		Palæstinæ.
Satureja	312 capitata H. R.		Bethleh. Jopp.
	313 Mastichina R.		M. Olivar.

Thym-

301) RANUNCULUS orientalis palustris, apii folio, caule subhirsuto, *Tournef. cor. 20. videtur sola varietas antecedentis.*

rmbra	314	juliana H.	Palæſt. Arab.
	315	ſpicata H. R.	Palæſtinæ.
ieta	316	pannonica H.	Palæſtina.
ıtha	317	ſpicat. *longif.* H. *Hedyoſm. Celſ.*	Palæſtina.
onica	318	officinalis H.	Sion.
eritis	319	montana H.	Palæſtina.
	320	*Tragoriganum 2 Cluſ.* R.	Libano.
	321	lanata H. *)	Palæſtinæ.
nium	322	album H.	Hieroſolym.
	323	purpureum H.	Palæſtinæ.
chys	324	ſpinoſa P.	Palæſtina.
rrubium	325	peregrinum R.	Libano.
luccella	326	ſpinoſa H.	Palæſtina.
iganum	327	creticum R.	M. Olivar.
	328	*Maru* H.	Palæſtinæ.
	329	ægyptiacum H.	Ægypto.
	330	indicum Vesl. R.	Ægypto.
	331	Majorana H.	Ægypt. Palæſt.
liſſa	332	officinalis	Hortis.
lomis	333	fruticoſa	Palæſtina.
	334	Herba venti	Judææ.
ymum	335	Baſilicum	Judææ.
aſium	336	majus	Palæſtinæ.

ANGIOSPERMIA.

rtſia	337	Trixago H.	Hieroſolym.
rophularia	338	ſambucifolia H.	Judæa.
ntirrhin.	339	chalepenſe H.	Arabiæ.
robanche	340	lævis H.	Judæa.
eſamum	341	orientale H. R. *Somſem Alp.*	Ægypt. Judæa.
itex	342	Agnus H. P.	Palæſtinæ.
canthus	343	dioſcoridis R.	Libano.

XV. TETRADYNAMIA.

SILICULOSA.

naſtatica	344	hierichuntica R.	Sin. Hiericho.
epidium	345	latifolium H.	Hortis.
	346	perfoliatum R.	Alexandriæ.
	347	chalepenſe H.	Palæſtina.
ochlearia	348	Draba H.	Palæſtina.
hlaſpi	349	Burſa paſt. H. P.	Hieroſolym.

Iberis

321) SIDERITIS *lanata* foliis tomentoſis, calycibus inermibus, verticillis lanatis.

Iberis	350 arabica H.	Arabia.
Alyſſum	351 *græc. fruteſc. Tour.* P.	Palæſtina.
	352 Alyſſoides H.	Palæſtina.
	353 campeſtre H. P.	Palæſtina.
	354 ſaxatile H.	Palæſtina.
	355 clypeatum R. P.	Liban. Palæſt.
Biſcutella	356 didyma H.	Sion.

SILIQUOSA.

Siſymbrium	357 Naſt. ▽ H. R. *Pernou-nush. arab.*	Bethlehem.
	358 *murale Barr.* 1016. H.	Palæſtina.
	359 Irio H.	Palæſtina.
Cheiranthus	360 eryſimoides H.	Palæſtina.
Braſſica	361 Erucaſtrum H.	Arabia.
	362 oleracea H.	Hortis.
Sinapis	363 erucoides H.	Judæa.
	364 hiſpanica H.	Palæſtina.
Bunias	365 Cakile H.	M. mortuum.
Iſatis	366 luſitanica H. P.	Palæſtina.
	367 ægyptiaca H.	Ægypto.
	368 *lepidii fol. Tour.* P.	Palæſtina.
Crambe	369 maritima H.	M. mortuum.
	370 hiſpanica H.	Judæa.
Cleome	371 pentaphylla H.	Palæſt. Ægyp.
	372 arabica H.	Palæſtina.

XVI. MONADELPHIA.

DECANDRIA.

Geranium	373 rotundifolium H.	Palæſtinæ.
	374 columbinum H.	Palæſtinæ.

POLYANDRIA.

Sida	375 aſiatica P.	Judæa.
Alcea	376 ficifolia H. P.	Palæſtina.
Lavatera	377 thuringiaca H.	Palæſtina.
Hibiſcus	378 eſculentus H. R. *Trionos Rauw.*	Palæſtin. *ſat.*
Goſſypium	379 herbaceum R. P.	Palæſtin. *agr.*
Adanſonia	380 digitata H. *Baobab Alp.*	Ægypti *cult.*

XVII. DIADELPHIA.

HEXANDRIA.

Fumaria	381 capreolata H.	Bethlehemi.

DECAN-

DECANDRIA.

Spartium	382 junceum R.	*Rotem Celſ.*	Joppe, Ramæ.
	383 monoſpermum H. R.		Palæſtina.
	384 arenoſum H.		Arabia, Judæa.
	385 ſpinoſum H. R.		Libano.
Æſchynom.	386 Sesban H.	*Sesban Alp.*	Ægypto.
Galega	387 officinalis H. P.		Ephrat.
Ononis	388 Natrix H. P.		Palæſtina.
	389 viſcoſa H. P.		Palæſtina.
	390 minutiſſima H. P.		Palæſtina.
Anthyllis	391 hermanniæ H.		Libano.
Lupinus	392 varius H.		Palæſtina.
	393 anguſtifolius H.		Palæſtina.
	394 hirſutus H.		Arabia.
Colutea	395 arboreſcens P.		Palæſtina.
Dolichos	395 Lablab H.	*Lablab. Alp.*	Ægypt. Palæſt.
Lathyrus	397 *arabicus Shaw* 359.		Palæſt. Arabia.
	398 ſativus H.		Palæſtina.
	399 amphicarpos H.		Judæa.
	400 biflorus H.		Judæa.
	401 *Clymen fl. maxim. Tourn.* P.		Palæſtina.
Vicia	402 Faba	*Pol. Celſ.*	Ægypto.
	403 hybrida H.		Palæſtina.
	404 *Niſſolia anguſtif. Tourn.* H. P.		Palæſtina.
Ervum	405 Lens H. R.	*Adaſchim Celſ.*	Judæa.
Cicer	406 arietinum H.	*Kali*	Bethlehem.
Cytiſus	407 hirſutus P.		Palæſtina.
Scorpiurus	408 ſulcata H.		Judæa.
Hedyſarum	409 Alhagi H. R.		Bagadet, Arab.
	410 coronarium H. S.	*Sellah Arab.*	Judæa, Arabia.
	411 caput galli H.		Palæſtina.
Abrus	412 precatorius H.	*Abrus Alp.*	Ægypto.
Aſtragalus	413 chriſtianus H.		Bethlehemi.
	414 ſyriacus H.		Palæſtina.
	415 capitatus H.		Palæſtina.
	416 Tragacantha H. P.		Libano.
Pſoralia	417 bituminoſ. anguſt. P.		Palæſtina.
	418 — — latifol. H.		Hieroſolym.
Trifolium	419 Melilot. *ind.* H.		Palæſtina,
	420 alexandrinum H.		Ægpt. Palæſt.
	421 ſtellatum H.		Palæſtina.
	422 anguſtifolium H.		Judæa, Arabia.
	423 incarnatum H.		Palæſtina.

Trifo-

Trifolium	424 globoſum H.	Sion.
	425 procumbens H.	Palæſtina.
	426 tomentoſum H.	Sion.
	427 reſupinatum H.	Sion.
	428 uniflorum H. P.	Judæa, Arabia.
Lotus	429 anguſtiſſimus H.	Palæſtina.
	430 *græca Tour.* P.	Palæſtina.
	431 *hæmorrhoidal. Tourn.* P.	Palæſtina.
Trigonella	432 monſpeliaca H.	Judæa.
	434 ſpinoſa H.	Arabia, Palæſt.
	435 hamoſa H.	Palæſtina.
Medicago	436 radiata H.	Palæſtina.
	437 circinata H.	Palæſtina.
	438 polymorph. ech. H.	Ægypt. Judæa.

XVIII. POLYADELPHIA.

ICOSANDRIA.

Citrus	439 Medica H. R.	Hort. Salom.
	440 Aurantium H. R.	Hort. Salom.

POLYANDRIA.

Hypericum	441 hircinum P.	Palæſtina.
	442 hirſutum H.	Arab. Palæſt.
	443 repens H.	Judæa.
	444 Coris H. R. P.	Palæſtina.

XIX. SYNGENESIA.

POLYGAMIA ÆQUALIS.

Tragopogon	445 hybridum H.	Judæa.
	446 aſperum H.	Hieroſolym.
	447 Picroides H.	Palæſtina.
Scorzonera	448 hiſpanica H.	Palæſtina.
	449 Veslingii	Ægypto.
Picris	450 hieracioides H.	Judæa.
Sonchus	451 oleraceus H.	Palæſt. Ægypt.
Chondrilla	452 juncea H.	Palæſt. Ægypt.
Lactuca	453 Seriola H.	Hieroſolym.
Leontodon	454 lanatum H.	Palæſt. Arab.
Hieracium	455 ſanctum H.	Judæa.
Crepis	456 veſicaria H.	Hieroſolym.
Scolymus	457 maculatus H.	Judæa.

Cicho-

452 *lecta in Pyramid. Aegypti, ubi nunquam pluit.*

Cichorium	458	Endivia H.	Palæftina.
	459	fpinofum H.	Palæft.Ægypt.
Gundelia	460	Tournefortii H.	Arabia.
Echinops	461	Ritro H. R.	Hierofolym.
	462	corymbiferus R.	Libano.
Serratula	463	babylonica H. R.	Hierofolym.
Carduus	464	fyriacus H.	Arabia.
	465	mollis H.	Palæftina.
Cnicus	466	benedictus H.	Ægypto.
Cynara	467	Carduncultus H.	Ramæ.
Carthamus	468	tinctorius H.	Ægypt.Palæft.
	469	lanatus H.	Hierofolym.
	470	*caule niveo* H.	Judæa.
Bidens	471	tripartita R.	Ephrat.

POLYGAMIA SUPERFLUA.

Artemifia	472	nilotica H.	Ægypt. Pal.
	473	*judaica* H. *Laanach Celf.*	Judæa, Bethl.
	474	fruticofa H.	Judæa.
Gnaphalium	476	fanguineum H. R. P.	Hierof. Liban.
	477	*glutinofum Tourn.* P.	Palæftina.
	478	*candidiff. Gron.* R.	Palæftina.
	479	Stœchas H. R.	Hierofolym.
	480	uliginofum H.	Palæftina.
	481	faxatile H. P.	Palæftina.
Xeranthem.	482	annuum R.	Arabia.
Baccharis	483	diofcoridis H.	Palæftina.
Erigeron	484	ficulum H.	Judæa.
Senecio	485	ægyptius H.	Ægypt.Palæft.
	486	triflorus H.	Ægypt.Palæft.
	487	glaucus H.	Ægypt.Palæft.
Inula	488	*After. conyz. fol. fl. max.* P.	Palæftina.
Doronicum	489	Bellidiaftrum H.	Arabia.
Solidago	490	Virgaurea H.	Palæftina.
Bellis	491	annua H.	Palæftina.
Chryfanth.	492	coronarium H.	Palæftina.
Matricaria	493	Chamomilla H.	Palæftina.
	494	cretica P.	Judæa.
Anthemis		peregrina H.	Ægypto.
Achillea	496	ægyptiaca H.	Ægypt. Arab.
	497	bipinnata P.	Judæa.
	498	Santolina H.	Palæftina.
Bupthalmum	499	fpinofum H. P.	Hierofolym.

POLY-

POLYGAMIA FRUSTRANEA.

Centaurea	500 erucifolia H.	Ægypto.
	501 calcitrapoides H. R.	Hiericho.
	502 Verutum H.	Hiericho.
	503 pumilio H.	Judæa.
	504 Crocodilium H.	Judæa.
	505 moſchata H.	*Hortis*.
	506 Behen R.	Libano.
	507 galactites H.	Palæſtina.
	508 Crupina H.	Arabia.
	509 *Jacea maxim.* A.	Hieroſolym.

POLYGAMIA NECESSARIA.

Calendula	510 officinalis A.	Hieroſolym.

MONOGAMIA.

Viola	511 odorata H. *Neps Arab.*	Ægypt. Palæſt.

XX. GYNANDRIA.

DIANDRIA.

Orchis	512 *ſancta* H. *)	Palæſtina.

HEXANDRIA.

Piſtia	513 Stratiotes A. *Hai-alemmaovi.* A.	Ægypto.
Ariſtolochia	514 maurorum R.	Halepi.

POLYANDRIA.

Arum	515 *byzantin. Cluſ.* P.	Palæſtina.
	516 *ovidue* R.	Palæſtina.
	517 Colocaſia H. R. *Culcas Alp.*	Ægypto Palæſt. *rarius.*
	518 Ariſarum H.	Palæſtina.
	519 tenuifolium R.	Palæſtina.
	520 Dracunculus P.	Palæſtina.
	521 triphyllum H. **)	Palæſtina.
Calla	522 *Carſami* Y. R.	Palæſtina.

XXI. MONOECIA.

TRIANDRIA.

Zea	523 Mays H.	Palæſtin. *ſata.*
Carex	524 acuta, *maxim.* H.	Ægypto, Pal.

TETRAN-

512) ORCHIS ſancta, *radix defuit in ſpeciminibus.*
521) ARUM triphyllum *ſecundum folia, ſed flos nobis deeſt & locus differt.*

TETRANDRIA.

Betula	525	Alnus *fol. obl.* H.		Ægypto.
Buxus	526	*oleæ folio* P.	*Teasschar Cels.*	Palæstina.
Morus	527	alba R.	*Sycaminos Cels.*	Palæstina.
Urtica	528	dioica *max.* H.	*Sirpad. Cels.*	Ægypt. Palæst.
	529	romana H.	*Kimschon Cels.*	Hierosolym.

POLYANDRIA.

Poterium	530	spinosum H.		Libano.
	531	Sanguisorba H.		Palæstina.
Quercus	532	*glande recondita* P.		Palæstina.
	533	*cupula crinita* P.	*Allon Cels.*	Palæstina.
	534	gramuntia P.		Palæstina.
	535	*Ilex aquifolia* P.		Palæstina.
	536	coccifera R.		Palæstina.
Juglans	537	regia H.		Hierosolym.
Platanus	538	orientalis H. R. P.	*Armon Cels.*	Palæstina.

MONADELPHIA.

Pinus	529	sylvestris R.	*Æres. Scherbin. C.*	Libano.
	540	Cedrus H. R.	*Berosch. Cels.*	Libano.
Thuja	541	aphylla H.		Palæstina.
Cupressus	542	sempervirens H.	*Gopher Cels.*	Tyri.
Ricinus	543	communis H.	*Kikajon Cels.*	Tyro.

SYNGENESIA.

Momordica	544	Balsamina H.		Ægypt. Palæst.
	545	Luffa H.	*Luffa Vesl.*	Ægypto.
	546	Elaterium R.		Ægypto.
Cucurbita	547	Citrullus H.	*Abbatichim*	Rama.
Cucumis	548	Melo H.		Palæstina.
	549	Chate H.	*Chate Alp.*	Ægypto.
	550	flexuosus H.		Ægypt. Palæst.
	551	Dudaim H.		Ægypto, Hier.
	552	Colocynthis H.	*Hensal Cels.*	Euphrat.
	553	prophetarum H.	*Pekaim Cels.*	Palæst. Arab.
Bryonia	554	cordifolia H.		Palæstina.

XXII. DIOECIA.

DIANDRIA.

Salix	555	ægyptiaca H.	Ægypt. Tyro.
	556	babylonica R.	Palæstina.

TRIANDRIA.

Osyris	557	alba H. R.	Libano.

	TETRANDRIA.		
Viscum	558 album P.		Palæstina.
	PENTANDRIA.		
Pistacia	559 vera R.	*Tzeri Celf.*	Mesopotam.
	560 Terebinthus H.R.P.	*ElahCelf.*	M. Olivar.
	561 Lentiscus R. P.		Joppe.
	562 *Balsamus*	*Balassan Alp.*	Ægypto *sat.*
Ceratonia	563 Siliqua H.R.P.	*KeratoniaCelf.*	M. oliv. Ram.
Cannabis	564 sativa H.		Palæst. Ægypt.
	HEXANDRIA.		
Dioscorea	565 sativa H.	*Arunis Græcis*	Pal. Æg. *sat.*
Smilax	566 aspera R.		Ramæ, Joppe.
	567 excelsa P.		Palæstina.
	ENNEANDRIA.		
Mercurialis	568 annua H.		Tyri.
	MONADELPHIA.		
Juniperus	569 phœnicea P.	*Ar. Celf.*	Palæstina.
	570 *Sabina fol. aculeat.* P.		Palæstina.
	571 *Kedros lign. odoratiff.* P.		Palæstina.
Ephedra	572 distachya H.		Sion.
	SYNGENESIA.		
Ruscus	573 Hypophyllum H.		Alexand. Pal.

XXIII. POLYGAMIA.

	MONOECIA.		
Musa	574 paradisiaca H.		Palæst. Ægypt.
Andropogon	575 Nardus R.	*Nard. Celf.*	M. Olivar.
	576 Schœnanthus H. R.		Rackæ.
Holcus	577 Sorghum H.		Hierof. *satus.*
Ægilops	578 ovata H.		Palæstina.
Valantia	579 muralis H.		Hierosolym.
	580 cucullata H.		Palæstina.
	581 articulata H.		Palæstina.
Parietaria	581 officinalis H.		Jaffæ.
	582 judaica H. *)		Palæstina.
	583 lusitanica H.		Palæstina.
Atriplex	584 maritima H.	*Malluah Celf.*	M. rubrum.
	585 græca P.		Palæstina.
Acer	586 *frutesc. fol. argent.* P.		Palæstina.
	587 monspessulan. H. P.		Palæstina.

POLY-

*) Parietaria Judaica *accedit ad* Parietariam officinalem, *sed differt caule glabro, petiolis brevioribus, florum acervis ad ramos, vix verò ulli ad caulem.*

POLYOECIA.

Ficus	588 Carica H. R. P.	*Teenah Celf.*	Bethlehemi.
	589 Sycomorus H.	*Schikmim Celf.*	Ægypto.

XXIV. CRYPTOGAMIA.

FILICES.

Ofmunda	590 Lunaria P.	Palæstina.
Afplenium	591 Ceterach. R.	Libano.
Adiantum	592 Capillus ♀ H.	Bethlehemi.

MUSCI.

Bryum	593 truncatul. H.	*Hyssopus Salom.*	Hier. Bethleh.
Mnium	594 hygrometricum H.		Palæstina.

ALGÆ.

Lichen	595 *judaicus* H.	Hiericho.
Fucus	596 barbatus H.	Mar. rubrum.
	597 fœniculaceus H.	Mar. rubrum.
Ulva	598 compreffa H.	Mar. rubrum.

XXV. APPENDIX.

Phœnix	599 dactylifera	*Tamar Celf.*	Palæft. M. oliv.
Ximenia	600 ægyptiaca H.	*Agthulil Alp.* *Myr. Chebulus Vefl.*	Ægypto.
Chamærops	601 humilis H.	*Rotem.*	Arabia.

LXX.

FLORA MONSPELIENSIS

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

THEOPH. ERDM. NATHHORST

Germano Silesiensi.

Upsaliæ 1756. Junio 15.

Dici hand facile potest, quantum laboris insumserint Botanici in varii generis plantas conquirendas, queis naturæ opifex terrarum orbem instruxit, nulla enim ora est, tam longe dissita, vel tanta horrens barbarie, quin eo penetraverint Floræ Mystæ.

Europam præcipue adeo lustravit & excussit horum virorum industria, ut vix ullus supersit angulus, unde nova sperari possit messis; hinc est, quod adeo sit grandis copia illorum librorum, qui FLORÆ sunt dicati; ut si illorum tantum numerum percensere vellemus, qui diversarum provinciarum Plantas sibi examinandas sumserint, mediocris certe magnitudinis volumen conficeretur. Usum ex hisce libris

libris primum decerpere possunt illi, qui cujuslibet regionis vegetabilia sibi perspecta reddere, &, ubi libuerit, reperire cupiunt; sed palmaria tamen illinc speranda utilitas est, diversarum regionum plantas inter se conferre, & inde concludere, quas quælibet provincia gignat & quas ferre recuset.

Id ut obtineatur, e re omnino erit, ut singulæ Floræ una eademque methodo condantur, habita ratione Classium, Generum, Specierum, & Nominum, ut primo obtuitu conferri inter se & dignosci queant; fiet autem id via brevissima, si Plantas in suas classes conjecturus respexerit NOMINA TRIVIALIA, in Speciebus Plantarum ipsis adsignata, definita, suisque munita Synonymis.

Quod primum hujus rei tentavit Dn. Grufberg de Plantis Britannicis in Flora Anglica, adeo se omnibus & brevitate, & perspicuitate, commendavit, ut non paucos ego audiverim haud inferioris subsellii Botanicos, qui optaverint, ut ejusdem ordinis opera super reliquis Europæ partibus conficerentur. Quare etiam me primum molientem Academicum specimen, subiit cogitatio, rem haud ingratam me facturum esse, si eadem ratione Flores circa Monspelium crescentes, Lectorum oculis sisterem. Montempessulanum loquor, numeroso pretiosissimarum Plantarum agmine adeo præ reliquis Europæ tractibus distinctum, ut Europæ Hortus a Botanicis haud immerito nuncupari soleat, cum vix ullum inveniatur adeo arctum terræ spatium, quod tantam gignat & alat diversarum specierum copiam. Et quidem ob hasce divitias jam pridem innotuit hic locus, quondam Celebratissimi Professoris GUILIELMI RONDELETII fama, qui licet ipse nullum ediderit botanicum opus, sic tamen fovit & nutriit permulta excellentissima ingenia, ut dein, in-

ſtar fulgentiſſimorum luminum, totum colluſtraverint Botanicum orbem: LOBELIUM loquor, RAUVOLFIUM, GHINIUM, CLUSIUM, J. BAUHINUM, DALECHAMPIUM &c. qui omnes Plantas circa Monſpelium creſcentes legerunt, deſcripſerunt, orbique exhibuerunt; & cum Academia Monſpeſſulana omni ævo fulſerit excellentiſſimis Medicis, atque adeo præſtantiſſima fuerit, & tantum non unica Medicorum olim ſchola, factum eſt, ut facile omnes Machaoniæ artis ſtudioſi, ad hoc Æſculapii templum quondam ſe receperint, eam inde deportaturi ſcientiam, qua in ſua quisque patria adflictis mortalibus ſuccurrerent. Quid, quod horum magni nominis Botanicorum laboribus & obſervationibus excitati, rariſſimas ex hoc viridario decerptas late per totam diſperſerunt Europam, quo factum eſt, ut fama hujus Paradiſi adeo omnes pervolitaverit oras, ut vix ullus Æſculapii filius ſuo prius diſcendi deſiderio ſatisfacere potuerit, quam Montem peſſulanum, ejusque alumnas plantas, ſuis uſurpaverit oculis. Quod adeo frequenter huc volitaverint, & rariſſimas plantas collegerint, id effecit ut quibusdam forte ſpeciebus adeo ſit hic locus dudum exhauſtus & nudatus, ut in medio ejus viridario jam fruſtra quærentur variæ Plantæ, quæ quondam ibi obſervatæ erant, ut *Clematis recta* aliæque.

MONSPELIUM ſitum eſt in Languedociæ meridionali parte ſub 43 gr. 32 minut. latit. ſeptentr. quamare Mediterraneum deſinit dividere Hiſpaniam & Italiam, adeo ut Plantæ ſub climate *boreali* natæ, e ſeptentrionali parte, a *meridionali* vero ex Hiſpania, & ab *orientali* ex Italia huc convolent. Itaque in hunc locum, velut in centrum & commune Theatrum Floræ, confluunt Plantæ ex Gallia, Hiſpania, Luſitania & Italia. Nec ſine jucunda quadam admiratione ex BURSERI herbario colligere eſt, plurimas

rimas suas plantas communes habere Florentiam cum Monspelio & vice versa.

Præcipue tamen debet Flora Monspeliensis suas divitias, situi suo & variis soli ingeniis, quæ omnia forte alio in loco simul desideraveris. Hæc enim regio nostra 1) non procul distat a *Mari*. 2) *Fluviis* præterlabentibus instruitur. 3) *Collibus* ornata e. g. Castro novo & altis *Montibus* e. g. Monte Lupi, le Taval. 4) *Alpinis* locis munitur, quæ ob celsitudinem suam nudos ostendunt vertices, e. g. Hortus Dei. 5) Amœna est *Lucis* e. g. Gramontio & 6) Frequens *Silvis*. e. g. Valena &c.

α. CASTRUM NOVUM (*Castelnau*) ½ Leuca Monspelio versus septentrionem, constans collibus aridis, quos amnis *Lelez* præterfluit.

β. MONS CETUS (*Cette*) 4 Leucis Monspelio versus meridiem, via Tolosana, in cujus planitie hodie oppidum & portus *Cete* f. Sette.

γ. GIGNAC oppidum 5 Leucis Monspelio, contiguum Silvæ Valenæ.

δ. VALENA Silva (*Bois de Valene*), 2 Leucis Monspelio versus septentrionem, juxta vias Montis Calcaris, constans silva cædua latissime expansa, unde lignum focarium Monspelium adportatur.

ε. CALCARIS MONS (*Esperou*) 12 Leucis Monspelio, versus septentrionem, ad cujus pedem est urbs *Vigan* diœceseos Alesiensis.

ζ. LUPI MONS est in via qua itur ad montem Esperou, 4 leucis distans Monspelio, juxta iter ad m. calcaris.

η. LA SERANE, Mons alpinus juxta Gangen

7 Leucis Monſpelio, ultra montem Lupi, ſed citra m. calcaris, in eadem directione.

ϑ. HORTUS DEI (*l'hort Dieu*) 14 Leucis Monſpelio, conſtans valle ſubrotunda, in excelſisſimo loco Montis Calcaris, quam ſine labore & periculo nullus adit, hodie pauciſſimis plantis rarioribus ornatur.

ι. GRAMONTIUM (*Gramont*) 12 leucis Monſpelio verſus orientem, conſtans *Quercubus cocciferis*; Locus mirabili plantarum varietate jucundus.*)

κ. ALLESIA (*Alais*) undecim Leucis Monſpelio diſſita, urbs episcopalis ad pedes mont. gebennenſium.

MARE diſtat Monſpelio 1½ Leuca.

Hæc loca tam varia Silvis & Lucis, Collibus & Montibus, Campis & Vineis ac Olivetis, Fluviis & Maribus, cum diverſis adjacentibus terris, non poſſunt non ad tam mite ſolum quaſi invitare plurimas plantas: huc accedit ipſe loci ſitus, qui efficit, ut Æſtas ſit duobus menſibus longior quam Upſaliæ, quemadmodum colligere eſt ex obſervationibus, quas ſuper vernatione arborum fecit Illuſtris *Sauvageſius*, collatis cum illis quas ſuper eadem re inſtituit eodem anno 1755. N. D. Præſes. Hinc ipſe vidi omnes illas arbores, quas Monſpelium communes habet cum Upſalia, illic 30 diebus prius quam heic *a*) ſua explicuiſſe folia, quemadmodum etiam credere

---

*) *Gramuntium* ex Africa redux, D. Hebenſtreit videns dixit ſe nullibi gentium vidiſſe tantam varietatem plantarum, in tam exiguo loco.

a) 1755. *Floruit Lonicera* Caprifolium *Monſpelii Maji 18, Upſaliæ Junii 17.*

Vernabant Acer platanoides & *Evonymus* europæus *Monſpelii Aprilis 18, Upſaliæ Maji 15.*

credere fas est, utriusque hujus climatis autumnum eandem inter se rationem habere. Hinc conficitur æstas Montispessulani 2 mensibus longior quam Upsaliæ, quæ facit ut complures Plantæ suum illic stadium absolvere possint, quæ antequam maturuere, heic occidunt.

Notitiam quidem divitiarum tam amœnæ regionis acceptam referre debemus industriæ multorum Botanicorum, qui rarissimas plantas in hoc loco primum detexerunt, ut LOBELIO, PENA, CLUSIO, J. BAUHINO, BURSERO, CHERLERO, aliisque; & recentiori ævo TOURNEFORTIO, RAJO, NISSOLIO, aliisque: sed duo imprimis in hæc palæstra desudarunt, ut plantas omnes Monspelii crescentes determinarent, recenserent, & orbi erudito sisterent, MAGNOLIUS scilicet & SAUVAGESIUS.

MAGNOL (*Petrus*) *Professor Medicinæ & Horti Monspeliensis Præfectus*, BOTANICO MONSPELIENSI *Monsp.* 1688. *8:vo* edidit Floram Monspeliensem, ut illa ætate, accurate satis & erudite contextam, in qua recenset plantas, earum loca natalia & synonyma, desumta præcipue e Bauhinis, Lobelio, Dalechampio, Clusio &c. & numeratur merito hodie hoc opus inter perfectissimas Floras.

SAUVAGESIUS (*Franciscus*), *Consiliarius Regius, Medicinæ Professor Monspeliensis ab anno* 1753, *Soc. Reg. Monsp. Upsal. & Stockholm. Londin. Berolinensis & Florentinæ Sodalis*: in METHODO FOLIORUM. *Hagæ* 1755. *8:vo*, exquisitam admodum & accuratam dedit Floram Monspeliensem, ibique signo (·) notavit eas omnes Plantas, quæ circa Montem pessulanum sponte surgunt. Hic altæ eruditionis Vir, quem nostri ævi alterum Boerhaavium me-

rito dixeris, qui in Physicis summus, in Pathologicis omnium Princeps, ænigmata a variis Scientiarum Academiis proposita extricavit, quibus extricandis non nisi Sauvagesianum ingenium par fuisset; ille resuscitavit Monspelii diu sepultam Botanicen, & hujus opera obscuras etiamnum australes plantas fore dilucidatas, dubitare non licet. Non sine admiratione inspexi complures ejus literas ad N. Dn. Præsidem datas, quæ omnes refertissimæ sunt maxime curiosis observationibus Botanicis, & in quibus etiam percensuit plures Plantas, quas circa Monspelium collegit, postquam opus suum vulgaverat, quasque adeo huic nostræ opellæ inseremus.

Perlustratis horum duorum virorum operibus, eo consilio ut inde determinarem plantas, earumque nomina trivialia, non nulla occurrerunt in Magnolii Botanico, quæ non adeo extricare licuit, quæque ideo ad calcem hujus operis adponam, ea spe fretus, ut indefessus SAUVAGESIUS brevi ea investiget & accuratius definiat, quam suo ævo facere potuit Magnolius.

Conferendo hanc meam Floram Monspeliensem cum Flora Suecana; observavi, tertiam circiter Plantarum Partem communem habere Monspelium cum Suecia, easque, si ad stationes plantarum exigantur, esse vel *Aquaticas*, vel *Nemorosas* vel denique *Ruderales*. Reliquæ, quæ sponte illic crescunt, sunt quoad maximam partem tales, quæ Boreales nostros hortos ornant, uti *Pæonia*, *Narcissi*, *Tulipa*, *Leucojum*, *Gladiolus*, *Ornithogala*, *Rosmarinus*, *Thymus*, *Lavandula*, *Stœchas*, *Satureja*, *Salvia*, *Melissa*, *Ruta*, *Pulegium*. Sed nec illæ desunt, quæ, cum nostri cœli frigora pati non possint, imminente bruma sese in hibernacula nostra abdere coguntur: *Pi-*

stacia

ſtacia *Lentiſcus*, *Terebinthus*, *Punica*, *Viburnum Tinus*, *Alaternus*, *Zizyphus*, *Paliurus*, *Phillyrea*, *Ficus*, *Olea*, *Rhus*, *Cercis*, *Smilax*, *Santolina*. ALPINÆ etiam plantæ variæ altiſſimos Monſpelii montes inhabitare non recuſant: *Cucubalus acaulis*, *Saxifraga Cotyledon*, *rotundifolia*, *cæſpitoſa*, *aizoides*, *Cochlearia ſaxatilis*, *Arabis alpina*, *Solidago alpina* &c.

Specierum numero *Vaſtiſſima Genera* quædam in hoc loco exercitum exſtruxerunt, ut *Ciſti*, *Euphorbiæ*, *Antirrhina*, *Centaureæ*, *Trifolia*, *Coronillæ*, *Cytiſi*, *Geniſtæ*.

Propriæ huic loco plurimæ hic ſunt plantæ, vel certæ hic primum lectæ & obſervatæ, quæ in aliis regionibus rariſſimæ habentur, unde etiam ſua nomina trivialia a loco *Monſpelienſi* mutuati ſunt; ut *Acer*, *Camphoroſma*, *Dianthus*, *Aphyllanthes*, *Coris*, *Alopecurus*, *Polygala*, *Ranunculus*, *Crucianella*.

Rariſſimæ audiunt etiam plurimæ plantæ hic vulgares, *Oſyris*, *Cneorum*, *Coriaria myrtifolia*, *Daphne Gnidium*, *Globularia Alypum*, *Centaurea conifera*, *Iberis pinnata*, *Creſſa cretica*, *Lepidium procumbens* & *nudicaule*, *Illecebrum capitatum*, *Scleranthus polycarpus*, *Lyſimachia Linum ſtellatum*, *Gypſophila aggregata* &c.

Numeri ſpeciebus adpoſiti indicant eandem plantam in *Magnolii Botanico Monſpelienſi*, ſi numerus libro adſcribatur.

MOOAN-

MONANDRIA.

MONOGYNIA.

Salicornia *europæa herb.* 652
fruticosa 652
Hippuris *vulgaris* 369

DIGYNIA.

Corispermum hyssopifolium
Callitriche *hermaphrodita*
androgyna 1315
Blitum virgatum.

DIANDRIA.

MONOGYNIA.

Jasminum fruticans 622
Ligustrum *vulgare*
Phillyrea ligustrifolia 903
angustifolia 904
latifolia 902
Olea europæa 833-344
Circæa *lutetiana*
alpina
Veronica *officinalis* 1229
serpyllifolia
Beccabunga 66
Anagallis ▽ 67
latifolia 241
Chamædrys 240
arvensis 41
agrestis 40
hederifolia 39
triphyllos 42
Gratiola officinalis 550
Pinguicula *vulgaris* 1326
Utricularia *vulgaris* 14
Verbena *officinalis* 1228
Lycopus *europæus* 761
Rosmarinus officinalis 1014
Salvia officinalis 1039
Sclarea 593
pratensis 594
Verbenaca 594
glutinosa

DIGYNIA.

Anthoxanth. *odoratum*

TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

Valeriana rubra 1216
Calcitrapa 1217
echinata 1218
dioica 1359
officinalis 221
tripteris
tuberosa
pyrenaica
Locusta
Cneorum tricoccum 243
Polycnemum arvense 180
Crocus sativus 461. 1298
Gladiolus communis 460
Iris germanica 629
pyrenaica
pumila 632
Pseud-Acorus 634
fœtidissima 633
Schœnus Mariscus 506
aculeatus 1301
mucronatus
nigricans 642
Cyperus longus 341
esculentus 340
flavescens
fuscus
Scirpus *palustris* 645
holoschœn. 640
lacustris 641
mucronatus 639
maritimus 511
sylvaticus 513
Eriophor. *polystachyon* 9
Nardus gangitis
articulatus

DIGYNIA.

Phalaris canariensis 900. 901
utriculata 483
arundinacea 479
phleoides 492
Panicum glaucum 501
Crus galli 503

Pani-

Gentiana *lutea*
Centaurium 232
ſpicata 232
campeſtris
cruciata
filiformis 235
perfoliata 234
Eryngium *maritimum* 384
campeſtre 383
Hydrocotyle *vulgaris* 968
Sanicula *europæa* 1042
Bupleurum rotundifolium 892
odontites 893
tenuifolium 163
præaltum 162
rigidum 161
fruticoſum 1085
Echinophora ſpinoſa 326
Tordylium officinale 1082
latifolium 224
Anthriſcus 229
nodoſum 230
Caucalis platycarpos 225
leptophylla 227
pumila 222
Daucus *Carota*
Viſnaga 459
Gingidium 882
Ammi majus 62
Bunium Bulbocaſtan. 157
Selinum Cervaria 346
Athamanta cretenſis
Meum
Peucedanum officinale 1082
Silaus
Crithmum maritimum 325
Cachrys Libanotis 687
Ferula communis 400
nodiflora
Laſerpitium *latifolium*
trilobum
gallicum 1314
Siler 1091
Chironium 876

Heracleum *Sphondylium*
Liguſticum Leviſticum 698
peloponneſiac.
Angelica *ſylveſtris*
Sium *latifolium* 1095
nodiflorum
Falcaria
Siſon aromaticum 1096
verticillatum
Oenanthe *fiſtuloſa* 831
globuloſa
pimpinelloides 830
Phellandr. *aquaticum* 1277
Æthuſa *Cynapium*
Coriandr. teſticulatum 315
Scandix Pecten ♀ 1053
auſtralis 1054
Chærophyllum hirſutum
ſylveſtre 802
Imperatoria Oſtruthium T.
Seſeli tortuoſum 1081
longifolium 1285
glaucum 344
pumilum
annuum 345
Thapſia villoſa 1132
Paſtinaca *ſativa* 385
Smyrnium Oluſatrum 1098
Anethum Fœniculum 406
Pimpinella *ſaxifrag.* 910. 911
glauca
Apium *graveolens* 89
Ægopodium *Podagraria*

TRIGYNIA.

Rhus Coriaria 1005
Viburnum Tinus 677
Lantana 1230
Sambucus *Ebulus* 1011
nigra 1080
racemoſa
Tamarix gallica 1175
Alſine *media* 43
Corrigiola litoralis 941

TETRA-

TETRAGYNIA.
Parnassia *palustris*

PENTAGYNIA.
Statice *Armeria* 220. 221
echioides 695
reticulata 691
Limonium 690. 693
monopetala 1220
Linum usitatissimum 702
narbonense 709
tenuifol. 707. 708
trigynum 706
strictum 717
campanulatum 702
maritimum 705
catharticum
Drosera *rotundifolia*

POLYGYNIA.
Myosurus *minimus* 591

HEXANDRIA.

MONOGYNIA.
Leucojum æstivum 683
Narcissus poëticus 803
Pseudo Narciss. 804
odorus 804
Tazetta 808
Jonquilla 813
Pancratium maritimum 814
Aphyllanthes monspeliens. 212
Allium roseum 34
sphærocephal. 33
moschatum 35
flavum 32
vineale 950. 1266
senescens
angulosum 1265
ursinum
Moly
Lilium Martagon 689
Tulipa *sylvestris* 1210
Ornithogalum *minimum*
pyrenaicum
umbellatum 865
narbonense 866
Scilla autumnalis 598
Lilio-hyacinthus
Asphodelus ramosus
Anthericum *ramosum*
Liliago 899
Asparagus *officinalis* 111. 112
acutifolius 113
Convallaria *majalis* 1319
verticillata
Polygonatum 931
multiflora
bifolia
Hyacinthus comosus 596
botryoides 597
serotinus
Juncus acutus 638
glomeratus 635
effusus 636
inflexus 637
squarrosus 420
articulatus 521
bufonius 517
campestris
niveus 319
Frankenia lævis 940
pulverulenta 82

DIGYNIA.
Velezia rigida

TRIGYNIA.
Rumex alpinus
acutus 660. 1311
pulcher 1311
sinuatus 661
aquaticus 12
scutatus 11
bucephalophor.
Acetosella 9. 10
Triglochin *palustre* 532
maritimum
Colchicum autumnale 291

POLYGYNIA.
Alisma *Plantago* ▽ 921

Alisma Damasonium 923
Ranunculoides 922

OCTANDRIA.

MONOGYNIA.

Oenothera biennis
Epilobium *angustifolium*
hirsutum 751
tetragonum 752
palustre
alpinum
Vaccinium *Myrtillus*
Erica *vulgaris* 371
cinerea 376
scoparia 374
virid. purpur. 373
arborea 372
multiflora 373
Daphne *Mezereum*
Thymelæa 1351
Laureola 675
Cneorum
Gnidium 1145
Stellera Passerina 716

DIGYNIA.

Mœhringia muscosa 47

TRIGYNIA.

Polygonum Bistorta
amphibium
Hydropiper 897
Persicaria 896
aviculare 933
maritimum 935
Convolvulus 304

TETRAGYNIA.

Paris *quadrifolia*
Adoxa *Moschatellina*
Elatine *Alsinastrum*

ENNEANDRIA.

MONOGYNIA.

Laurus nobilis 676

HEXAGYNIA.

Butomus *umbellatus* 64

DECANDRIA.

MONOGYNIA.

Anagyris fœtida
Cercis Siliquastrum 1192
Dictamnus albus 410
Ruta graveolens 1031
montana 1032
Tribulus terrestris 1169
Arbutus Unedo 92
Uva ursi
Pyrola *uniflora*
rotundifolia

DIGYNIA.

Chrysosplen. oppositifol.
Saxifraga *Cotyledon*
aizoides 1069
rotundifolia
granulata
adscendens
stellaris
cæsia
aspera
tridactylites 1076
cæspitosa 1075
hypnoides
Scleranthus *annuus*
polycarpus 943
Gypsophila aggregata 210
rigida
Saponaria officinalis 1043
Vaccaria 749
Ocymoides 748
Dianthus carthusianor. 207
Armeria 213
prolifer 211
deltoides
arenarius
superbus 205
monspeliacus
virgineus 209

Dian-

Dianthus saxifragus

TRIGYNIA.

Cucubalus bacciferus 55
Behen 736
Otites 738
acaulis
reflexus 745
Silene quinquevulner. 744
gallica
nutans 737
conica
inaperta 746
Muscipula 742
Armeria 141
rupestris 219
saxifraga
Stellaria *nemorum*
holostea
Arenaria *trinervia* 44
serpyllifolia 45
rubra 49. 50
saxatilis
tenuifolia 46. 215
laricifolia
montana
cerastoides

PENTAGYNIA.

Cotyledon Umbilicus ♀ 324
Sedum *Telephium* 1348
Anacampseros
dasyphyllum 1071
Cepæa
rupestre 1067
album 1070
acre 1072
sexangulare
Oxalis *Acetosella* 1072
corniculata
Agrostemma *Githago* 739
Lychnis *Flos cuculi* 213
dioica 735
Cerastium *viscosum* 54
semidecandr.
Cerastium *vulgatum* 53
tomentosum 218
Spergula pentandra 51

DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Asarum Hypocistis
Styrax officinale 1121
Portulaca oleracea 951
Lythrum *Salicaria* 753
Hyssopifolia 551
Thymifolia 552

DIGYNIA.

Agrimonia *Eupatoria* 380

TRIGYNIA.

Reseda *Luteola* 734
purpurascens
Sesamoides
alba 1000
lutea 999
Phyteuma 1001
Euphorbia Chamæsyce 252
Peplis 889
Peplus 890
exigua 1163. 1353
Lathyris
dulcis 1354
Pithyusa
Paralias 1156
segetalis 1157
helioscopia 1161
serrata 1153
verrucosa 1155
platyphyllos 1160
Esula
Cyparissias 1158
amygdaloid. 1150
sylvatica
linifolia 1162
hirsuta 255
Characias 1151

POLYGYNIA.

Sempervivum *tectorum*

Sempervivum arachnoideum
montanum

ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Punica Granatus 756
Prunus Mahaleb 237
Cerasus 236
domestica
spinosa 958

DIGYNIA.

Cratægus *Aria* 87
torminalis 775
Oxyacantha 777
Azarolus 776

TRIGYNIA.

Sorbus *aucuparia*
domestica 1114

PENTAGYNIA.

Mespilus Amelanchier 38
Chamæ-Mespil.
Cotoneaster
Pyrus *communis* 963
Pyraster 115
Cydonia 755
Spiræa Aruncus
Filipendula 403
Ulmaria

POLYGYNIA.

Rosa *eglanteria* 1009
villosa 1010
alba
canina 1008
pimpinellifolia 1012
moschata
millesia 1007
Rubus *cæsius* 1029
fruticosus 1028
saxatilis 1324
Fragaria *vesca* 409
sterilis
Potentilla *argentea* 967
Potentilla rupestris
hirta 963
reptans
repens 965
Tormentilla erecta
Geum *urbanum* 205
montanum 206

POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

Capparis spinosa 183
Actæa *spicata*
Chelidonium *majus* 253
Glaucium 880
corniculatum 881
hybridum 882
Papaver hybridum 93
Argemone 94
Rhœas 879
somniferum 878
dubium 95
Nymphæa *lutea* 826
alba 825
Tilia *europæa* 1149
Cistus laurifolia 273
ladanifera 275
monspeliensis 272
albida 269
salvifolia 271
crispa 270
Fumana 283
lævipes 282
Tuberaria 1278
guttatus 284
ledifolius 285
numularius 1280
serpyllifolius 1279
thymifolius 293
pilosus 279. 281.
Helianthemum 295

DIGYNIA.

Pæonia officinalis 875

TRIGYNIA.

Delphinium *Consolida* 290

Delphi-

Delphinium Staphisagria 1118
Aconitum lycoctonum
Napellus

PENTAGYNIA.

Aquilegia *vulgaris* 91
Nigella damascena 821

POLYGYNIA.

Anemone *Hepatica* 1205
vernalis
Pulsatilla 1339
sylvestris
nemorosa 988. 1340
Clematis Vitalba 286
recta
Flammula 287
Thalictrum fœtidum
flavum
minus 1131
angustifolium
aquilegifol.
Adonis annua: phœn. 1262
atropurpur. 15
vernalis
Ranunculus gramineus 985
amplexicaulis 1341
Ficaria 254. 255
Flammula 884
sceleratus 974
auricomus
illyricus 981
bulbosus 212
repens 970
acris 369
aconitifolius
monspeliacus 979
lanuginosus 972
chærophyllus 982
parviflorus
muricatus 977
falcatus
arvensis 976
falcatus 983
aquatil. 987. 781. 782

Trollius *europæus*
Helleborus fœtidus 563
Caltha *palustris*

DIDYNAMIA.

GYMNOSPERMIA.

Ajuga *pyramidalis* 1281
reptans 297
Teucrium Botrys 242
Chamæpitys 250
Iva 252
Scorodonia
Scordium 1052
Chamædrys 239
flavum 1129
montanum 924
capitatum 926
Satureja montana 1049
hortensis 1084
Nepeta *Cataria* 772
Lavandula Spica 674
Stœchas 1119
Betonica *officinalis* 143
annua glabra 1346
hirta 1086
Sideritis hirsuta 1087
Scordioides
romana 1088
Mentha spicata 769
longifol. 771
aquatica 768
Pulegium 961
cervina 962
Glechoma *hederacea* 557
Lamium *album*
purpureum 656
amplexicaule 659
Galeobdolon 657
Galeopsis *Ladanum* 1089
Stachys *sylvatica* 1310
palustris 1117
germanica 1116
Ballota *nigra* 757
Marrubium *vulgare* 759

Phlomis Lychnitis 758
Herba venti 1226
Clinopodium *vulgare* 289
Origanum *vulgare* 863
creticum 864
Thymus vulgaris 1147
Serpyllum 1078
Acinos 290
Melissa officinalis 767
Calamintha 172
Nepeta 171
Melittis Melissophyllum 658
Prunella *vulgaris* 151
laciniata 152
hyssopifolia 153

ANGIOSPERMIA.

Bartsia Trixago 86
Rhinanthus *Crista galli* 887
Euphrasia latifolia 393
officinalis
Odontites 392
lutea 394
linifolia
Melampyrum *cristatum*
arvense 763
pratense 1325
nemorosum
sylvaticum
Lathræa *Squamaria*
Pedicularis tuberosa
rostrata
palustris
flammea
Antirrhinum Asarina
Elatine 366
spurium
bipunctatum 699
arvense 697
origanifolium 87
pelisserianum 698
supinum 700
monspeliense 696
Linaria
Antirrhinum alpinum
minus
majus 83
Orontium 84
chalepense
bellidifolium
Scrophularia *nodosa* 1068
aquatica 1061
canina 1063
peregrina 1062
Digitalis purpurea
lutea 352
Erinus alpinus
Linnæa *borealis*
Orobanche *lævis*
major
ramosa 878
Acanthus mollis 5

TETRADYNAMIA.

SILICULOSA.

Myagrum perenne 991
monospermum
sativum 800
paniculatum 801
Draba *alpina*
verna 168
muralis 167
Lepidium nudicaule 820
procumbens 819
petræum 818
latifolium 684
ruderale
Iberis 923.624
Draba 355
Thlaspi montanum
saxatile 1142
perfoliatum 1135
arvense
hirtum 1134
campestre
montanum 135[illegible]
Bursa past. 164.165
Coch-

Cochlearia saxatilis 1141
Coronopus 323
Iberis cretica
amara 1349
pinnata 1136
nudicaulis 166
Alyssum alyssoides 1138
spinosum 1140
campestre 1137
Clypeola Jonthlaspi 1144
maritima 1139
Biscutella didyma 1143

SILIQUOSÆ.

Dentaria pentaphyllos
Cardamine *impatiens*
parviflora 817
hirsuta 816
pratensis
Sisymbrium *Nasturt.* ∇ 815
amphibium 989
polyceratium 386
sylvestre
murale 378
vimineum 378
asperum 1094
altissimum 388
Irio 387
Erysimum *officinale* 385
Barbaræa 380
Alliaria 28
Cheiranthus Cheiri 684
fruticulosus 686
maritimus
sinuatus 685
Hesperis matronalis 569
africana
verna 357
Arabis *alpina* 356
thaliana 169
Turrita
Turritis *hirsuta* 1212
Brassica oleracea 148
Napus 803
Erucastrum
Sinapis *arvensis* 990
nigra 1093
Raphanus *Raphanistr.* 992
Bunias Erucago 381
Cakile 382
Crambe *maritima*
Isatis *tinctoria*

MONADELPHIA.

DECANDRIA.

Geranium *cicutarium* 457
fœtidum 458
dissectum 450
columbinum 451
malacoides 455
molle 449
rotundifolium 448
gruinum 456
ciconium
lucidum 454
robertianum 453
nodosum
pratense
sanguineum 452

POLYANDRIA.

Althæa officinalis 59
cannabina 59
hirsuta 19
Malva *rotundifol.* 754. 1323.
parviflora 1324
sylvestris 754
Lavatera olbia 62
thuringiaca 60
trimestris

DIADELPHIA.

HEXANDRIA.

Fumaria *bulbosa* 1293
officinalis 415
spicata
tenuifolia 418
capreolata 419

OCTANDRIA.

Polygala *vulgaris* 927

Polygala	monspeliaca	930
	acutifolia	

DECANDRIA.

Spartium	junceum	443
	Scorpius	446
	complicatum	543
	scoparium	
	spinosum	2
Genista	sagittalis	
	tinctoria	444
	pilosa	445
	candicans	
	germanica	
	hispanica	447
Ononis	*spinosa*	75
	minutissima	60
	cherleri	
	villosa	
	Natrix	77
	viscosa	79
Anthyllis	tetraphylla	726
	Vulneraria	727
	montana	123
	Barba jovis	134
Lupinus	varius	730
	hirsutus	731
	luteus	732
Colutea	arborescens	292
Pisum	Ochrus	829
Orobus	*niger*	874
	vernus	
	tuberosus	1333
	sylvaticus	
	pyrenaicus	
Lathyrus	Aphaca	1242
	Nissolia	668
	amphicarpos	1236
	Cicera	664. 695
	setifolius	669
	angulatus	
	annuus	
	hirsutus	
	articulatus Burs.	
	tuberosus	673
Lathyrus	*pratensis*	672
	sylvestris	
	latifolius	670
	heterophyllus	671
Vicia	*dumetorum*	
	Cracca	1237
	onobrychioides	
	biennis	1361
	sativa	1234
	lutea	1234
	hybrida	
	peregrina	1233
	narbonensis	395
Ervum	Lens	678
	tetraspermum	
	soloniense	
	hirsutum	1239
	Ervilia	873
Cytisus	nigricans	
	sessilifolius	342
	hirsutus	
	Laburnum	
	argenteus	1190
Glycyrrhiza	glabra	462
Coronilla	Emerus	293
	juncea	295
	valentina	1333
	coronata	294
	glauca	
	minima	399
	Securidaca	
	varia	1165
Ornithopus	perpusillus	
	compressus	867
	scorpioides	1058
Hippocrepis	unisiliquosa	
	multisiliquosa	397
	comosa	398
Scorpiurus	sulcatus	105
	subvillosus	
Hedysarum	Onobrychis	845
	humile	845
	Caput galli	846

Astra-

Aſtragalus *glycyphyllus*
hamoſus 1066
bæticus
ſeſamoides 868
monſpeſſulan. 121
incanus 33
Biſerrula Pelecinus
Pſoralea bituminoſa 1170
Trifolium Mel. indica 766
officinalis 764
repens 1172
alpinum
pratenſe 1171
ſubterraneum 1183
cherleri 1186
rubens 1174
glomeratum
lappaceum 1187
anguſtifolium 1175
arvenſe 1176
ſtellatum 1179
ſcabrum 1185
reſupinatum 1180
fragiferum 1182
tomentoſum 1181
agrarium 1178
Lotus *maritima* 723
erecta 722
peregrina
anguſtiſſima 720
hirſuta 724
recta 725
corniculata 716
Dorycnium 1189
Trigonella polyceratia 408
Fœn. græc. *ſylv.* 407
Medicago *falcata* 1203
lupulina 1177
marina 1200
polym. ſcutellata 267
orbiculata
turbinata
arabica
hirſuta
Medicago polym. rigidula
ciliaris
coronata
laciniata

POLYADELPHIA.

POLYANDRIA.

Hypericum *Androſæmum* 73
quadrangul.
perforatum 603
humifuſum
hirſutum 110
montanum 74
tomentoſum

SYNGENESIA.

POLYGAMIA ÆQUALIS.

Trapopogon *pratenſe* 1164
crocifolium 1358
porrifolium 1166
dalechampii 261
picroides 1106
aſperum 1107
Scorzonera] *humilis*
hiſpanica 1167
laciniata
picroides 263
Picris' echioides
hieracioides
Sonchus *arvenſis* 569
oleracens 1105. 1108
tenerrimus 1110
alpinus
maritimus]
Lactuca viroſa 655
ſcariola 654
ſaligna 1309
perennis 258
Chondrilla juncea 256
Prenanthes viminea 257
purpurea
muralis 1109
Leontodon *Taraxacum* 347
bulboſum 262

Leontodon	*autumnale*	571
	tuberoſum	350
	hiſpidum	580. 351
Hieracium	*Piloſella*	908
	conyzoides	
	paludoſum	
	ſabaudum	
	glutinoſum	
	præmorſum	909
	hedypnoides	
	murorum	587
	umbellatum	585
Crepis	barbata	576
	pulchra	
	rubra	
	nudicaulis	581
	hirta	570
	biennis	572
	fœtida	573
Andryala	ſinuata	1112
Hyoſeris	Hedypnois	574
	minima	
	fœtida	349
	radiata	1286
Hypochœris	maculata	586
	glabra	
	radicata	577
Lapſana	*communis*	1113
	ſtellata	575
	chondrilloides	
Catananche	cærulea	259. 260
Scolymus	maculatus	1056
	hiſpanicus	
Cichorium	*Intybus*	266
Echinops	Ritro	166
	ſphærocephalus	
Arctium	*Lappa*	662
Serratula	*tinctoria*	1080
	arvenſis	185
	lanceolatus	193
Carduus	*nutans*	187
	acanthoides	192
	criſpus	190
	monſpeſſulanus	268
	eriophorus	195
Carduus	marianus	191
	tuberoſus	184
	acaulis	
Cnicus	Acarna	244
	benedictus	
Onopordum	*Acanthium*	3
	illyricum	4
Cynara	Scolymus	267
Carlina	acaulis	1274
	lanata	201
	corymboſa	202
	racemoſa	263
Carthamus	lanatus	124
	Carduncellus	200
Bidens	*tripartita*	1290
	cernua	1239
Cacalia	alpina	
Eupatorium	*cannabinum*	391
Stæhelina	dubia	1120. 1303. 560
Chryſocoma	Linoſyris	702
Santolina	Cypariſſus	1260

POLYGAMIA SUPERFLUA.

Artemiſia	*campeſtris*	103
	maritim. gall.	1. 1261
	Abſinthium	
	vulgaris	102
Gnaphalium	*dioicum*	
	arenarium	
	luteo-album	467
	Stœchas	558
	ſordidum	559
	uliginoſum	
	ſylvaticum	
Xeranthem.	annuum	1308
Carpeſium	cernuum	116
Conyza	ſquarroſa	311
Erigeron	viſcoſum	305
	ſiculum	307
	graveolens	306
	acre	303
	canadenſe	
	tuberoſum	309
Tuſſilago	*Farfara*	1213

Sene-

GYNANDRIA.

DIANDRIA.

Orchis *bifolia*
pyramidata 851
coriophora 1332. 855
Morio 850
ustulata 852. 1331
militaris 1329
odoratissima 1332
maculata 360
conopsea 861
abortiva
Satyrium hircinum 854
Ophrys *Nidus avis*
spiralis 862
anthropoph. 853
insectifera 857
Serapias *Helleborine* 565
palustris
Lingua 1330

HEXANDRIA.

Aristolochia Pistolochia 101
rotunda 97. 98
longa 99
Clematitis 199

POLYANDRIA.

Arum Dracunculus 358
maculatum 104. 105
Arisarum 96
tenuifolium
Zostera *marina*

MONOECIA.

MONANDRIA.

Zannichellia *palustris* 956

DIANDRIA.

Lemna *minor* 679
trisulca 1315

TRIANDRIA.

Typha *latifolia* 1214
angustifolia 1215
Sparganium *erectum* 1115
Carex *leporina* 515
Carex *vulpina*
muricata
atrata
pseudocyperus
arenaria
dioica
flava
acuta 507

TETRANDRIA.

Betula alba
Alnus 36
Buxus sempervirens 170
Urtica pilulifera 1251
urens 1251
dioica 1252
Morus alba 785
nigra 785

PENTANDRIA.

Xanthium *strumarium* 663
spinosum
Amaranthus *Blitum* 146
albus

POLYANDRIA.

Ceratophyllum *demersum*
Myriophyllum *spicatum* 783
verticillatum 784
Sagittaria *sagittifolia* 1034
Theligonum Cynocrambe 54
Poterium Sanguisorba
hybrida
Quercus Smilax
Ilex 625
Suber
gramuntia
coccifera 627
Robur 964
Fagus Castanea 223
sylvatica
Carpinus *Betulus* 204
Corylus *Avellana* 133

MONADELPHIA.

Pinus *sylvestris*
Pinea 205

Pinus

Pinus *Abies*
Croton tinctorium 562

SYNGENESIA.

Momordica Elaterium 329
Bryonia *alba* 149

DIOECIA.

MONANDRIA.

Najas *marina*

DIANDRIA.

Salix vitellina
amygdalina
fragilis
purpurea 1036
Caprea 1036
viminalis 1038
Helix
alba 1035

TRIANDRIA.

Osyris alba 222

TRIANDRIA.

Viscum *album*

PENTANDRIA.

Pistacia narbonensis 1128
Terebinthus 1127
Lentiscus 680
Cannabis sativa 182
Humulus *Lupulus* 733

HEXANDRIA.

Tamus communis 150
Smilax aspera 1097

OCTANDRIA.

Populus *alba*
nigra

ENNEANDRIA.

Mercurialis perennis 773
annua
tomentosa 906.907
Hydroch. *Morsus ranæ* 828

DECANDRIA.

Coriaria myrtifolia 1006

MONADELPHIA.

Juniperus Oxycedrus 646
Juniperus *communis* 645
phœnicea 231
Ephedra distachya 932

SYNGENESIA.

Ruscus aculeatus 1030

POLYGAMIA.

MONOECIA.

Celtis australis 729
Veratrum album
Andropogon Ischæmum
Gryllus
distachyon
Holcus *lanatus* 474
Cenchrus capitatus 499
racemosus 474
triuncialis
Ægilops ovatus 471
incurvus
Valantia muralis 1027
Cruciata
Aparine 89
Parietaria officinalis 883
Atriplex *Portulacoides* 555
laciniata 132
hastata 126
patula 129
Acer pseudo-Platanus 6
Platanoides
campestre 7
monspessulan. 8

DIOECIA.

Fraxinus *excelsior* 411
Ornus

TRIOECIA.

Ficus Carica 402

CRYPTOGAMIA.

FILICES.

Equisetum *sylvaticum*
arvense 368
fluviatile 367
hyemale
Ophioglossum *vulgatum* 848
Osmun-

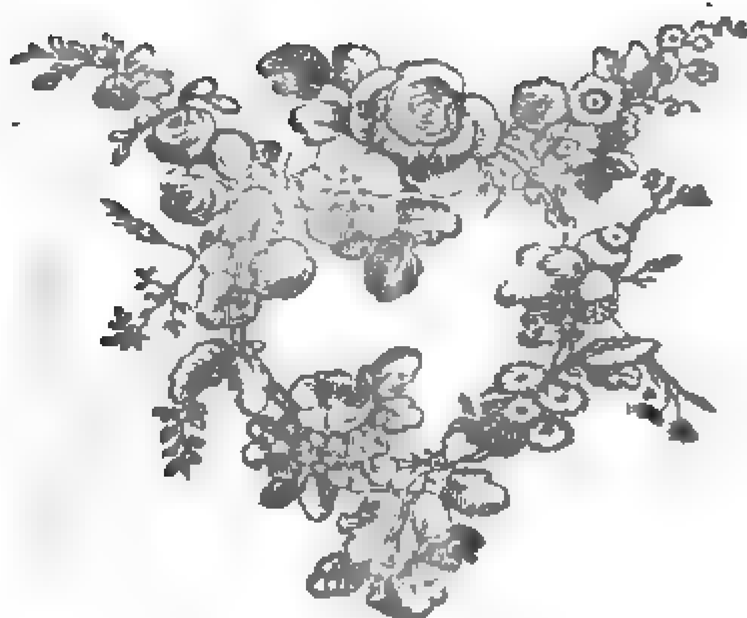
Oſmunda *Lunaria*
regalis
Spicant
criſpa
Acroſtichum *ſeptentrionale* 505
Thelypteris 527
pulchrum 530
Pteris *aquilina* 405
Aſplenium *Scolopend.* 405. 703
Ceterach 238
Trichomanes 946
Adiant. nigr. 14
Ruta murar. 1033
Onopteris
Polypodium *vulgare* 945
Lonchitis
Filix mas
Filix femina
aculeatum
rhæticum
fontanum
fragile
Drypteris
Adiantum Capillus ♀ 13
Marſilea natans 1317

OBSCURIORES.

29 Allium mont. 3.
30 fl. obſoletiore
31 monſpeſſulan.
48 Alſine gallica
hirſuta
57 fœtida
58 fluitans
118 Aſter auricomus
131 Atriplex Lappulis
194 Carduus ferocior
276 Ciſtus incanus
277 fl. albo
1284 Cynogloſſum
377 Eruca perennis
473 Gramen ſpic. maritim.
490
491 molle
493 Gramen reclinatum
496 alopecurus
500
505 plumoſum
527 ſparteum
530 loliac. minus
531 ſupinum
532 phœnicioides
536 groſſ. accedens
478 panic. multiplic.
546 rubrum
549 ſupinum
latifolium
578 Hieracium bulboſum
582 aphyllum
588 muror. lacin.
589 capillaceum
1304 dentatum
1305 lanuginoſum
606 Jacea ciliis piloſis
611 ſicula
630 Iris narbonenſis
631 perpuſilla
666 Lathyrus
667 humilior
719 Lotus fol. tenuiſſim.
721 candidans
1321 Lupinus purpureus
749 Lycium gallicum
1327 Myagr. monoſp. min.
812 Narciſſus alb. min.
831 Oenanthe ſem. atriplicis
847
877 Panicum pan. minore
891 Peplus minor
916 Pinus maritima
973 Ranunculus pallidus
978 villoſus
980 ſaxatilis
993 Rapum ſylveſtre
1016 Rubia aſpera
1020 anguſtifolia
1133 Thlaſpi inc. minus
1154 Tithymalus incanus
1352

1165 Tri

1165 Tragopogon ten. dent.
1168 angustifol.
1358 alterum
1356 fol. crassioribus
1357 hirsutum
1188 Trifolium spumosum
1226 Verbascum blattariæ
1232 Vicia frugum
1235 fil. latis
1238 incana
1241 fil. longiorib.

LXXI.

LXXI.

FUNDAMENTA VALETUDINIS

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

propoſita a

PETR. ENGSTROEM

Dalekarlo.

Upſaliæ 1756. *Junii* 17.

---

§. I.

Inſolens quidem multis videtur, ejusdem ætatis vitæque rationis homines, qua ſanitatem diverſa adeo experiri fata atque viciſſitudines, ut unus, formæ ſpecioſæ dignitate atque vegetis pollens viribus, in ipſo ætatis flore marceſcat, duræque mortis inclementia inopinato abripiatur; alter vero valetudinarius ad extremam usque ſenectutem annos perducat. Mira, inquam, hæc ſunt; at multo tamen magis a naturæ ordine abludere videtur, corporis robore quam maxime firmatos, prius multo quam infirmos morbis ſæpe ſuccumbere, adeo ut ſaluberrimus quisquam minimo morbi impetu valetudinis jacturam faciat, dum imbecillus quidam vel graviſſima perferre poteſt vitæ diſcrimina, quaſi vita ipſa firmiori multo vinculo corpori ejus nexa eſſet. Hæc, maximis involuta difficultatibus, naturæ phænomena

nomena ut explicent, cœca regi fatorum vice unius cujusque ætatem, tempusque vivendi certum unicuique designatum esse, cujus extra circulos vagari nemini liceat, quos nec intemperantia turbari, neq rigide servata diæta promoveri posse, erronee admodum credunt quam plurimi. Aliam vero meliorem, que ingrediuntur viam sapientiores, qui mirandam hanc sanitatis varietatem humani corporis naturæ tribuunt, quæ apud nonnullos firmiore, apud alios debiliore est indole; unde vulgus *nullum elongare propositum vitæ terminum, multos vero eundem abbreviare* statuit, neque sine fundamento, modo rite intelligatur. Quæ vero hæc natura sit & unde originem suam ducat, haud considerant. Itaque mecum constitui, paucis allatis observationibus, Naturæ variam circa microcosmi nostri indolem, quantum per injunctam brevitatem fieri poterit, explicatam Naturæ curiosis tradere.

§. II.

NATURA illa est lex, quam summus omnium Architectus rebus creatis indidit, secundum quam generantur, conservantur atque ad suos fines destinantur in mundo omnia, ut cuncta, secundum DEI sapientissime institutam ordinationem in creatione, durent atque existentiam suam continuent. Plura hac in re investigare non valemus, cum ob angustos perspicientiæ nostræ limites, tum ob abdita naturæ mysteria, etsi quædam vestigia ordinis, creaturis insiti, videre nobis videamur, quæ tamen æque nobis sunt imperscrutabilia, ac ille, quem Deus secutus est, omnes res condendi, modus.

§. III.

Humanum corpus mirifica omnino gaudet structura atque ex variis fibris compositione, quæ connexæ quasi & consutæ membranas, canales, muscu-

los &c., quibus coagmentata eſt noſtra machina, formant; elementa vero non æque fortiter in ſingulis combinata eſſe, quilibet, qui accuratius Naturam penſitat, inveniet. Mentem noſtram clarius hac in re ut exponamus; humanam machinam cum Textura comparabimus, quam lanificas Parcas vel firmioribus vel tenuioribus contexiſſe filis fabulatur antiquitas, quamque cum annis tandem conteri videmus. Eadem eſt ratio corporis humani, quod, diſſimilibus compactum filis, haud diſpari modo diuturnum violentumque uſum perpeti nequit. Ulterius corpus noſtrum haud incongrue aſſimilatur telæ, duplici filorum genere compoſitæ, Nervis nimirum, qui ipſum texturæ ſtamen conſtituunt, & Fibris, quæ intertextum, inter ſtamina implicatum, efficiunt; hoc ſi fuerit firmiſſimum, illud vero tenue, haud longo uſu ſubteritur tela. Corporis humani nervi ſunt ipſa virium ſtamina; fibræ autem ſtamina vitæ conſtituunt. Viribus exhauſtus & languidus eam ob cauſſam ætatem diu prorogare poteſt, quod ejus ſyſtema nervoſum bene ſit conſtitutum; at ideo tamen muſculorum roboris atque ſoliditatis expers eſt quam ſæpiſſime: contra, qui compacto fibrarum ſyſtemate gaudet, virium vitalium defectu laborare atque levi quadam morbi motiuncula tentatus, haud raro opprimi atque conſumi poteſt. Hujus rei cauſſam qui invenire vult, primum texturæ corporis fundamentum atque compoſitionem adeat, cujus initium in generatione reperitur, finis vero in adoleſcentia. Perdifficilis enim quæſtio Phyſiologos adhuc torquet, an plures fibræ in adulto generentur, quam quæ in embryone ſunt. Creſcunt quidem, juſtumque temporis ſpatium requirunt, ut longitudinem ſuam, & forte craſſitudinem, conſequantur; &, licet homo, poſtquam ad debitam ſtaturæ proceritatem excrevit, craſſeſcat, opinamur tamen fibrarum interſtitia potius repleri, quam eas incre-

menta

menta quodam modo capere. Eum itaque jure meritoque felicem & vere nobilem appellamus, qui integer natus est, quapropter cum nos tum etiam Germani nobilem per *wälboren* & *wohlgebohren* explicamus.

Duo *fundamenta* vitæ & roboris unius cujusque hominis ponimus: unum in ipsa generatione, alterum in adolescentia. In *generatione* inprimis systema Nervosum, sub *adolescentia* systema Fibrosum constituitur, quæ duo diversam heic postulant considerationem.

§. IV.

In ipso matris ovo prima vitæ stamina delitescunt, quæ per GENERATIONEM, inæquali vero vi, suscitantur. Observavit quondam Bradlæus, dum polline staminum floris Quercini fortiter aspergebat fœcundabatque ejusdem arboris pistilla, glandes posthàc non modo majores aliis ejusdem arboris fieri, sed & satas multo & solito largius crescere. Natura, quum unum eundemque Auctorem atque Fundatorem agnoscat, sui semper similis est; ejus intuentes varias vias, ad unam tendere veritatem omnes, comperimus. Infantes aut senectute languidis aut morbo debilitatis procreati parentibus, infirmi imbellesque evadunt plerumque. Summus *Boerhavius* signa futura optimæ sanitatis in *institutionibus suis Medicis* §. 885. tradens, palmariam hujus caussam ipsi generationi rectissime adscribit: *Conceptus*, inquit, *ex parentibus S..is, Vegetis, Plenæ ætatis, Rara, sed Fervida venere utentibus, matutino tempore post perfectam a somno coctionem, tempestate verna, imprimis & salubri.* Illi, quibus a genitoribus sanis & ætatis maturo flore vegetoque robore nasci, contigerit, robustissimi evasere: sic *fortes a fortibus procreantur.* Hanc sententiam exemplo firmat Nob. *Hallerus in Comment.* ad §. supra citatam *Boerhavii, tom. 6. pag.* 267.

267: *In Gallia*, ait, *homines ex furtiva venere geniti (enfans d'amour) vulgo robustiores habentur, præ illis qui ex officio nati sunt; cum venus perpetuo quæsita, sed raro inventa, fervidior sit.* Natura ipsa, ut se conservet, anxie laborans, perspicua hujus rei nobis monstrat vestigia. Ad œconomiam animalium si attendimus, apparet, caussam illius dissimilitudinis, quam inter eorum fœtus esse deprehendimus, in genitorum indole totam fere latere. Hinc *Horatius*: *Est in juvencis, est in equis patrum virtus: nec imbellem feroces progenerant aquilæ columbam.* Vulgo optime notum est, non adeo vegetos grandesque fœtus a non adultis jumentis & pecudibus progigni, ac ab illis, quæ justam ætatem virumque firmitudinem consecutæ fuere; hinc vidimus, vitulos agnellosque, quos matres juniores & primiparæ pariunt, debiliores fieri, ideoque, ut minus vitales, segregantur & mactantur ab œconomis. In unaquaque fere regione populi globum atque multitudinem constituunt ruricolæ, quique terram variis modis colunt. Hi, dum uxorem ducunt, suum sequuntur genium, nec opes anxie quærunt, nec multis procis petitam Helenam, non nobiles atavorum imagines, sed maturam robustamque quandam virginem sibi poscunt, quæ, labori adsueta, desideratam illis opem ferre potest. Opulentiorum vero molles atque delicatulæ filiæ, licet morbis fere consumtæ, a luxuriosa ambiuntur procorum, valetudinariorum forte, turba, milleque amantum suspiriis precibusque expetuntur. Illi fœtus corporis firmitate cæteros præstant, qui genitura nascuntur consistente nec debili, quæ sæpissime absorbetur atque secernitur; unde fervens igneaque venus redditur. Contra adolescens, libidinosa juventute & pollutionibus syphiliticis enervis, amissam genituræ vim vix recuperat, &, jugali tandem thalamo junctus, intemperantius assidueque cultæ veneris pœnas dat, liberique ejus *miseri pulli* fiunt

infeli-

nfelicibus nati ovis. Hanc ob rem haud infrequenter evenit, ut opulentiorum familiis fatale adeo exitium immineat, ut penitus interdum exſtirpentur. Medici Angli, infantes *rhachiticos*, a parentibus, nimia venere exhauſtis naſci, exiſtimant. Id tam verum eſt, quam quod veriſſimum, multos morbos, per generationem propagatos hereditarios fieri: Ut,

Qui viret in foliis, venit e radicibus humor;
Sic patrum in natos abeunt cum ſemine morbi.

Obſervat quoque Hoffmannus, a *Maniacis* ipſo ſub paroxyſmo procreatos liberos, maniacos quoque fieri, non vero extra paroxyſmum; & pariter *Epilepticorum* filios vel nepotes, mox ab inſultu paroxyſmi conceptos, horrendo iſto morbo immunes naſci, non autem paulo ante eundem. Virum quendam novimus a Colica ſæpiſſime vexatum, cujus paroxyſmus cum uxoris conſuetudine mitigabatur; dum vero duo ejus liberi, colicis torminibus afflicti, diem obierunt ſupremum. Alius quidam nobis ſuccurrit, a matre natus diuturno dentium vexata dolore, cujus prognati nepoteſque præmatura *Odontalgia* conflictabantur. *Hectica*, *Arthritis*, *Calculus* a parentibus in liberos transmittuntur: nam

Multa pater materque valent infundere natis,
Tranſit & in ſeri jura nepotis avus.

Et quum ſummus rerum Conditor, homines hilares eſſe voluerit, lætam jucundamque illis venerem indidit, non vero ita ferventem, ut feris quibusdam immaniſſimis. Verbo: univerſa natura eo in puncto conſpirat, illos fœtus, qui maturo & fervente veneris uſu generantur, cum vitæ viribus, tum etjam generoſitate præcellentes fieri; quare equorum præfecti Equos admiſſarios includunt, ne nimia venere exhauſti reddantur, ut poſtea admiſſi, valentiorem edant progeniem. De antiquis Germanis, qui fortitudine ceteras gentes præeminebant, refert Tacitus,

tus, eos *sera & matura usos fuisse venere*. Lex Ceremonialis, præter nobiliorem, quem habebat finem, in Natura quoque ipsa fundata erat, ut ex præceptis illis diæteticis, quæ in eo continentur patet, & ex primogenitorum prærogativis. Itaque prima stabilimenta vitæ humanæ ipsa in generatione conduntur.

§. V.

Secundum roboris fundamentum in ADOLESCENTIA ponitur. Primum vitæ humanæ stadium in UTERO est, ubi embryones secundum matris diætam formantur. Si mater *Cibo* utatur saginante, nimium crescit fœtus; gravida, quæ lacte vescitur, grandem adeo sæpe infantem gestat, ut maximo cum vitæ periculo eum eniti possit; quam ob caussam Medici mulieres hortantur, ut sub graviditatis statu a nutrimentis ex lacte confectis sese abstineant. Contra vero si amaris, austeris ac fortibus deditæ sunt potionibus, vel si morbo quodam sunt implicitæ, infantes imbecilles atque graciles pariunt. Uterum ferens femina, quæ diuturno justoque corporis *Motu* utitur, robore longe valentiores edit gnatos, quam quæ vita delectatur sedentaria; unde etiam accidit, ut libri Nobilium debiliores plerumque sint. Lappones, immanes barbaræque Americanæ Nationes uxoribus suis suadent, ut leni semper, at crebro tamen labore, futurum partum faciliorem reddant. Nimius Matris *Somnus* magnos mollesque, exiguus vero parvos ac macilentos infantes efficit. Embryonem matris sub graviditate *Venere* debilitari, plerosque abortus hinc originem trahere, haud incerto nixi fundamento, credimus. Eo tempore, quo fœtus utero fovent animalia, nunquam marem admittunt: Si vero hoc fieret, abortum plerumque faciunt, cujus rei Equæ exemplum præbent. Matris *Animi commotiones* fœtibus multa damna adferunt, utpote epilepsiam, distortiones, & infan-

infantes adhuc non editos necant, qua de re Medicorum observationes multa nobis referunt.

§. VI.

Alterum stadium in quo adolescit homo, est LACTANTIA, seu tempus quo genitricis ubera natus sugit. Valetudo enixi fœtus tum quoque a matris diæta pendet. Infans, qui lacte vescitur materno, eodem ex fonte bibit, qui alimentum in utero delitescenti large subministravit. Novercantium nutricum & *Animi* & corporis qualitates cum lacte ipso ita parvulis infunduntur, ut, si hæ hilares & animosæ sint, illi læti vigoreque præditi evadant: si vero hæ tristiori & in iram proclivi animo sint, illi eandem quoque mentem consequantur. *Iracundarum* nutricum bilis si forte commoveatur, convulsiones non raro sentiunt lactantes. Si *vini combusti* justo plus appetentiores fuerint ubera præbentes, infans aut macie contabescit aut moritur. Si *Salsum* comedant cibum, Scorbuto inficitur, qui prius infantis dentes consumit, quam radices egerint. Si mater vitæ *Sedentariæ* dedita sit, acido spontaneo in primis viis cum fæcibus viridibus, torminibus, convulsionibus infestatur recens natus. Cum genitrix intempestivam *Venerem* colit, lac mutationem subit, & infans inde multum capit detrimenti. Ex his omnibus apparet, prolis valetudini maxime conducere, ut mater temperantiam in vivendi ratione accurate servet.

§. VII.

PUERITIA tertium stadium constituit. Tum maxime opus est, ut bene nutriatur puer. Intestina ejus adeo sunt tenera, ut magnam cibi copiam, una vice deglutitam, non queant concoquere; poscunt tamen crebra nutrimenta. Homo hac in ætate constitutus, pulli est instar gallinacei, qui postquam

comedit, iterum mox cibum appetit. Hoc tempore si premuntur fame, lente admodum crescunt: acriora ciborum genera illis sunt deneganda, quum fibræ debiles tum maxime sint. Si acris quædam tinctura vulneri oris, tempore sub sanationis, instillatur, tenella fibrarum stamina contrahuntur, quo fit, ut vulnus magna cicatrice obducatur. Illi, quibus potus vini combusti intempestive conceditur, pusilli fiunt atque macilenti. Hoc experimento, cum Caniculis instituto, satis probatur, qui si hoc liquore oblinantur, adeo parvi fiunt, ut in feminarum gremiis commode gestari possint. Mauros olim graciles, Gallos vero proceros fuisse testantur Historici: jam quum illis Mahometana religio vini usum interdixerit, his vero sit concessus, Mauri Gallos, conspicua statura, multum superant. Porro puerulo sub dio obambulandi currendique venia non denegetur; alias enim accidit, ut colli glandulæ intumescant, caput totumque corpus Scabie infestetur; huic si licitum non sit, ut calido frigidoque aëre se adsuescat, tempestatis vicissitudines haud patitur, & febribus & morbis catarrhalibus facile fit obnoxius. Quum *motus*, teste Avicenna, *membrum* magnificet, haud difficile inveniri potest caussa, cur liberi rusticorum valentioribus polleant membris, quam Nobilium opulentiorumque. Hæc a corporis crebra exercitatione tota fere dependet, quapropter ita Hoffmannus: *populi*, inquit, *septentrionales, qui a teneris annis frigoris & caloris repentinas mutationes sustinere coacti, minus in morbos prolabuntur, & facilius ex iis convalescunt.* Somnus puerulis ad vires recreandas sufficiens esse omnino debet; etenim pastu acquisita, atque corporis exercitatione digesta, alimenta, machinæ nostræ per somnum applicantur. Quum satis constet, fœtum in materno utero semper dormientem brevi mirum in modum crescere, infantemque mox post lactationem

sopore

sopore naturaliter capi, puero quoque somnus & quies concedatur, necesse est; si autem aliter fiat, staturæ ejus incrementum impeditur, & macilentus, debilis redditur atque stupidus. Subito admodum animi puerulorum commoventur, quum nervi a fibris adhuc justum non consequuti sunt robur atque fulcimentum; & quemadmodum eorum lætitia haud modica est, dolor quoque & luctus est acerbior. Si acciderit, ut subitaneus illis Terror incutiatur, sæpissime ex vehementi hac animi perturbatione Polypi nascuntur, qui ex eorum demum extispiciis manifesti fiunt. Difficilioribus rebus, quæ eorum nervos justo maturius intendunt, si crucientur, ingenium judiciumque præcox, ac tandem stupidum, evadit. Itaque illis, qui in tenero ætatis flore sunt, debitum a curis gravioribusque solicitudinibus otium dandum est.

§. VIII.

ADOLESCENTIA est vitæ quartum stadium, in quo homo pueritiæ larvam exuit, telamque corporis sui pertexit. Jam fugienda est præcox *Venus*, quæ & nervosum systema & fibrosum debilitat; inde enim artuum tremor, anorexia, oculi debiles, vertigo, stupiditas. Jam maxime interest in vasis conservare olea, quæ senectutem sanam vegetamque reddunt: *libidinosa enim & intemperans adolescentia effœtum corpus tradit senectuti. Cic. de senect. c. 9. Et quamdiu sera venus veteribus Germanis, tamdiu eorum juventus fuit inexhausta*, teste *Tacito*. Et quando eusarcos monachos in summo senio hilariter quasi florescentes interrogamus, quibus potissimum remediis factum fuerit, ut sanitatem in seros annos conservarint, servavimus oleum, respondent. Adolescentiæ flos semel amissus, nunquam redditur artis ope; formosaque species, animi corporisque vigor, ex quo ingenii judiciique vires pendent, perit.

§. IX.

Est hoc tempus, quo *Helluationes* vecordes & licentiosos homines *omnes* delectant, quo compotationibus in seras usque noctes dediti sunt quam maxime, quo intemperantiæ se aliquando affectum iri poenis vix credunt; erit tamen infaustus dies, quo hæ in corpus injuriæ atque violentiæ, Naturæ coram tribunal vocabuntur, gravique plectentur damno. Itaque maxima danda est opera, ut calidioribus spirituosisque potibus, adolescenti imprimis ætate, abstineamus. Non opus est, ut oleum igni addamus. Jam adolescens & labori & otio est assuefaciendus: jam animi corporisque artes exerceat, justaque illi concedatur quies. Jam in salubri versetur aëre ac habitaculis non nimium angustis. Jam jucunda, lætis cum amicis, fruatur consuetudine, quo fiet, ut iners cibus, sine arte mensa, tenuis potus, tranquillus somnus, motus interruptus, castitas & familiarium grata conversatio, ætate stabiliendi roboris ultima ponant fundamenta. Et postquam hanc sequens vivendi rationem feliciter adolevit, quid firmatum ejus judicium valeat, demum experiatur, ingeniique sui, quantum fieri potest, intendat nervos; & acquisita corporis justa statura, majora nobilioraque animi meditamenta sedulo sectetur noster adolescens, aut tum, aut nunquam.

§. X.

Diæta, sic firmis nixa experimentis, ad duo valetudinis ducit principia, quorum prius nervis, Vitales, posterius, solidis cum fluidis, Naturales efficientibus functiones, continetur. Hæ per diætam sustentantur functiones: quarum Vitales ægre corriguntur; facile vero, vita nimia, vigiliis, animi passionibus, lucubrationibus, compotationibus spirituosis, debilitantur. Naturales, ut motu & alimento corroborantur, ita quiete labefactantur & inedia. Hæ ut sartæ, apud nobiliora animalia, serventur atque integræ, duos custodes, odorem nimirum & saporem, præsertim circa ingerenda, Natura posuit. LXXII.

LXXII.

SPECIFICA CANADENSIUM

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

JOHANNE VON COELLN

Vestro-Goth.

Upsaliæ 1756. *Junii* 19.

CAPUT I.

§. I.

Quemadmodum vita est omnium possessionum humanarum longe carissima, omnique opum vi facile major censenda; ita illa quoque scientia, quæ vitæ excubias agit, est omnino, saltim esse deberet, reliquis eo potiori jure anteferenda, quo verius olim dixerit insuper Plinius: quod *Medicina etjam Imperantibus imperet.*

Hinc divinum Machaonium munus maximi habitum est inde ab antiquissimis retro seculis, interque gentes sapientissimas summo studio, curaque summa exercitum, immo hoc quoque sollicitius cultum frequentatumque, quo intimius ipsi necessitati mortalium

talium innitatur, & sola duntaxat indigentia, casuque sæpius fortuito, patescat atque miseriæ nostræ opitulando sibi constet.

Quamprimum enim homines, pro solenni more suo, morborum violentia in discrimen vitæ sese adductos viderunt, certe nihil non moliti, innumera pro recuperanda salute tentarunt remedia, & licet perplurimis ceciderint experimentis, saltem aliqua eorum successu suo non caruere; Quibus cognitis, rata tenuerunt, illaque aliis, cum iisdem morbis conflictantibus, in consilium dederunt; unde Græcis quondam in religione fuit, præsidia, quibus periclitanti sanitati feliciter opem tulerant, tabulis inscribere, easque in templo *Æsculapii* suspensas servare. Quid? quod nulli genti insolens, immo vero rusticolis usque adeo familiaris fuit ejuscemodi medicina, ut medicamenta isthæc euporistica, tanquam cimelia pretiosissima, inter bona hæreditaria cœperint numerari, & veluti res, a parentibus liberis legandæ, reputari; auro gemmisque facile æquipollentes. Sic empirica hæc medendi ratio reliquæ medicinæ viam stravit.

§. II.

Hi vero, qui talium medicaminum aliquali penu gaudebant, postmodum Medici salutari sueverunt, quorum quidem opera primum in eo fuit occupata, ut pharmaca sua in classes rite dispescerent, artemque in formam scientiæ quodammodo redigerent, quamobrem observationes ex dissectione demortuorum petitas instituendo, *Anatomen* invexerunt. Tum corporum vivorum functiones examinando, *Physiologiæ* natales dederunt; animumque ad harum functionum vicissitudinem advertentes, earundem signa diagnostica computando, *Semeioticam* prodiderunt; Ad hæc naturæ vestigia prementes, rerumque naturalium qualitates & vires indagando, *Scientiam Naturæ* condi-

ondiderunt & *Materiam Medicam* digesserunt; deique probando corpora per ignem & menstrua, *Chemiam* stiterunt; tandemque illorum mixtura & præparatione *Pharmaciam* exædificarunt; quibus omnibus, multaque alia industria factum est, ut provincia Medicorum, e tenellis initiis orta, diuque arctissimis circumscripta limitibus, mirifice dilatari atque nobilitari cœperit.

§. III.

Postquam Medici tantum studii & indefessi laboris in rem suam contulere, committere noluerunt, ut principia desiderarentur, quibus scientia, quoad fieri posset, facillime addisceretur, penitiorque cognitio, veluti per compendia, Podalirii filiis contingeret; itaque fuere, qui & huic negotio navarunt operam, *Dogmaticorum* nomine insigniti. Verum enim vero, quum nimis multa laterent sensus humanos, suppetiæ eorum non tam inutiles, quam incertæ dubiisque gravioribus obnoxiæ visæ sunt, unde Sectæ perplurimæ propullularunt, quarum quibusdam assectis persuasum fuit *Laxum* & *Strictum*; aliis *Acidum* & *Alcali*; aliis vero *Bilem* & *Pituitam*; nonnullis autem *Signaturam externam*; næ aliis alia, prima & decretoria principia fore; nulla vero nec temere laudanda, neque acriter vituperanda.

§. IV.

Fuerunt interea tantum non omnes, qui Medicinam Empiricam amplexantes experti sunt, haud raro evenire, ut idem Medicamentum in uno eodemque morbo non omne punctum ferre valeat, quamobrem, ignoratis adhuc plerisque morborum speciebus, singula illa Medicamenta combinare cœperunt, quæ in parili morborum genere, antea salutaria esse noverant, videlicet rati: ubi unum dato casui non sufficeret, saltim alterum successu non cassum

ſum eſſe futurum; ſed opinamur, compoſitionem ejusmodi Medicamentorum tantum inverti, & a natura ſua ſimplici alienari, quantum guſtui aut odori diſcriminis præberet forma eorundem mixta. Fuit hoc tum error popularis, & eſt etiamnum inſignis, quantum ei cunque ſeſe demum oppoſuerint Medici præſtantiſſimi, nec brevi forſan continget, ut radicitus exſtirpetur.

§. V.

Neque vero defuere Medici, qui a Symptomatibus ad Therapiam morborum concludentes, fere in hunc modum argumentati ſunt; ut quemadmodum nullus effectus morbi daretur ſine ratione ſufficienti vel cauſſa ſua, ita fieri nequiret, quin tantum ipſi cauſſæ decederet, quantum ſymptomati cuique compeſcendo operæ adferret Medicus; itaque, quo quis majorem Symptomatum exercitum profligare valeret, hoc is quoque callentior exiſtimaretur; & eſt hæc, qua maximam partem, facies hodiernæ Medicinæ noſtræ tantopere floreſcentis. Verum tamen, ſi rem propius intueamur, inveneriмus facile, Medicinam iſthanc ſæpius palliativam eſſe, & non raro neutiquam genuinam. Sic e. g. ſi quis Febrem intermittentem adoriretur, medicamento adverſus hunc morbum ſpecifico plane deſtitutus, & ſub ipſo frigore cordialia ſubminiſtraret ad ſublevandas vires vitales; acida vero & refrigerantia ſub calore, ad arcendam diatheſin phlogiſticam; & paregorica denique ſub ipſo ſudore propinaret medicamina, annon ille fideliter peccaſſe diceretur? Sic is quoque crimine difficulter liberaretur, qui in Dyſenteria uteretur opio ad tollendos ſpaſmos, dein obſtipantibus remediis ad ſiſtendam evacuationem, vel conſolidantibus ad exulcerationes internas reſarciendas; & hæc de aliis ſimilibus dicta ſunto.

§. VI.

§. XVI.

Sed Empirica Medicina, quam Medici prioris uli, per eruditum fastum, usque adeo contemnent, ut Empiricum & Agyrtam pari lapillo notant, simpliciori methodo contenta, in Febri intermittente præscriberet corticem amarissimum Chinæ, pote totam istam rem certo certius confecturum, in Dysenteria Rhabarbarum rotunde ordinaret, et non nosset rhabarbarum hoc officio fungi aut acuando caussam morbificam; aut etiam Acaros cidendo, uti in Scabie; aut amaritia acidum frando; aut denique præservando a putredine amari: sua, similibusque.

§. VII.

Tandem convenit inter Medicos hodiernos, iod, quo propius Medicina accesserit ad nativam nplicitatem, eo altius illa evecta putetur; nam in consenserunt dudum Viri maximi nominis, ut ars lutaris, haud aliter ac Physicorum scientia crevit, mite experientia, sola rerum magistra, mactetur. :ilicet intellexerunt Medicorum acutissimi, quam rum in usus communes contulerint casus medicies practici, e libris Doctorum depromti; ne dicam iam abnormes fuerint quorundam magistellorum rmæ sesquipedales, ut eorum argumentationes ta:am, qui, per indicationes nimis videndo, nova dies excogitarunt medicamenta; hi, inquiam, quam oleste seduli exstiterint, neminem Medicorum fure potest, qui ingentem medicaminum molem, armacopoliis nostris illatam, oculo, quod ajunt, gitivo solummodo introspexerit.

Restat igitur nobis, quos copia inopes fecit, ut m quasi de novo ordiamur, & medicamenta sæpe gentibus, alias rudissimis, petamus, quorum tam intelligentia, quod, nescio an sat custodite dia, vel in eo totam eruditionem nostram vincit, quod

quod non ſolum medicina ſimpliciſſima contenti fuerint, ſed eas etjam medelas per multas generationes ſartas tectasque ſervarint, quas labaſcenti valetudini admoverunt, uſuque felici comprobarunt; incertas vero contemſerint, aut etjam oblivioni tradiderint.

§. VIII.

Ceterum, quæ vulgo per Europam frequentari ſolet ſimplicior Medicina, diligentia Medicorum fere omnibus dudum innotuit; inprimis autem Botanicis adcurantibus, factum eſt, ut, dum ad ſingulas cujusque Provinciæ plantas uſus earum apud incolas regionis receptos notarunt, nos jam fere nihil lateat; quamobrem ſicubi incrementa hujus medicinæ ampliora exſpectentur, e re omnino erit, extra Europam tendere, immo feriſſimas adire gentes, ut, quod illis proficuum vel ſalutare judicatur, ſedulo cognoſcamus: nimirum hac ratione medicinam olim ſummopere locupletatam eſſe conſtat. Nam poſtquam Scientia Naturæ, cum incredibili emolumento ſuo, in *America ſeptentrionali* adamari cœpit, naturæ myſtæ ibidem commorantes, otio ſuo non indignum judicarunt ſtudium conquirendi vires & uſus variarum herbarum, etjam ab Americanis barbaris receptarum; gratulabundi accepimus bene multa, illaque incomparabilia medicamenta, quæ bono publico partim dicarunt Viri Clariſſimi *Coldenus* & *Kalmius*, partimque *Bartramus*.

§. IX.

Eſt hic BARTRAMUS colonus Penſilvaniæ, Philadelphiæ accola, Botanices cultor indefeſſus, qui varias plantas pulcherrimas non ſolum detexit, ſed eas etjam ad *Coldenum*, *Collinſonium* & *Gronovium*, aliosque transmiſit, & præterea ſeminum plantarum Americæ ſeptentrionalis annua collectione Angliæ hortos ditavit. Ille nuper nobis dedit obſervationes

es nonnullas circa virtutem quarundam Βοτάνων Americæ feptentrionalis, anglice confignatas, fub titulo: *Bartram's Appendix containing defcriptions, virtues, and ufes, of hundred Plants of thefe Northern Parts of America; and particularly of the newly difcover'd Indian cure for the venereal difeafe.* At vero, quum hoc fcheletema, paginis tantummodo 7. in 8:vo inclufum, cuivis Medico forte non obvium fit, & idiomate peregrino confcriptum, inoffenfe forfitan non negatur; me operam Lectori haud injucundam navaffe crediderim, fi idem illud Romana vefte indutum, publicæ luci dedero, pariterque nonnullarum aliarum vires plantarum, recens in America feptentrionali detectarum, adjunxero.

CAPUT II.

BARTRAMI APPENDIX.

„*Continens defcriptiones, vires & ufus variarum* „*Americæ feptentrionalis plantarum, inprimis autem In-* „*dorum therapiam Luis Venereæ, nuper detectam fiftens.*

1. ARALIA (*racemofa*), aliis *Spikenard*, aliis vero Liquiritia pratenfis adpellata, racemos baccarum fert grandes, menfe Septembri maturefcentes, efu dulces & perfalubres victu. Radix balfamica indole fua commendatur, & ab incolis ad fananda ulcera recentia adplicatur; fcilicet, coquunt illam, fenfim affundendo aquam fontanam, cujus maffa fit Extractum quoddam mucilaginofum, ufibus eorum feliciter inferviens. Præterea radice mafticata, fuccus deglutitus dolores lumborum tollere dicitur. vid. N. 24.

2. ARALIA (*nudicaulis*), vulgo Sarfaparilla nuncupata, radicem longam habet repentem, hifpanicæ haud abfimilem, etiamfi planta eft ab illa diverfa, infignisque ufus. Hujus enim decoctum pro potu ordinario quotidie propinatum, ad depuran-

dum sanguinem, & hydropem medendum, præcipuæ virtutis est & efficaciæ, laudaturque usus ejus externus in curando Erysipelate, itemque in sanandis ulceribus perplurimis. *vid. N.* 23.

3. ERIGERON a nonnullis contra Morsus serpentum usitata est planta. Efflorescit tempore verno ad instar Bellidis, altitudinem pedis circiter attingens. Radix sub ipsa superficie terræ serpit, tenuibus fibris seu filamentis interstincta; estque gustu calida. Indi radicem hanc incisam, contusam, tumoribus duris frigidis dissolvendis admovent. (*An Erigeron Philadelphicum?* *))

4. SAURURUS (*cernuus*), apud Germanos nonnullos nomine Aristolochiæ venit, vel ideo forte, quod figura foliorum utriusque consimilis videatur. Locus ejus natalis est humidus, & spicam longam gerit floris albi. Radix spongiosa, instar junci, in superficie terræ subsistit. Hæc, si in modum cataplasmatis Bubonibus mammarum adplicatur, vim suam maturandi & sanandi mirifice probabit. Folia ejus siccata & in infuso assumta, in doloribus pectoris & dorsi valde proficua erunt. *Radices molliunt, digerunt, maturant, discutiunt; paregoricæ sunt. Clayt. virg.* 153.

5. COLLINSONIA (*canadensis*), Planta est quinque pedes alta, quæ quum decidere cœperit, aut post messem, odorem spargit a fragrantia lupuli non multum alienum. Semina *Salviæ* (sageseed) perquam similia habet. Adpellatur præterea a quibusdam incolis *Horseweed*, vel ideo forte, quod equi illa avide vescantur, vel etjam, quod ulcera dorsi excoriati probe medeatur. Radix solida est & nodosa, multumque commendatur in secundinis retentis, si incisa coquatur decoctumque bibatur. *vid. N.* 22.

6. SAN-

*) Non, sed Erigeron *Schœpf. mat. med. amer. p.* 122. *n.* 261. S.

6. SANGUINARIA (*canadensis*) ab Indigenis *Reedroot*, seu *Turmerick* vocatur. Folia contusa succum præbent flavum instar Chelidonii majoris. Flores albi primo vere germinant. Radix siccata & in pulverem redacta, in Ictero commendatur a Domino Coldeno. Dosis erit ʒj in cerevisia secunda. Alias etjam adversus morsum Crotalophori adhibetur.

7. *Virga aurea*, seu species illa Virgæ aureæ (Golden-Rod) in morsibus Colubri tantopere celebrata, est species elegantissima, habetque caulem tenuem, purpureum, pedem unum altum, spica floribus flavissimis, tertiam circiter plantæ altitudinis partem æquantibus ornatum. Hi flores ex alis foliorum excrescunt, numero tres vel quatuor, in formam parvarum cristarum abeuntes. Laudatur hæc ipsa tanquam efficacissima in morsibus Crotalophori; nempe herba infusa ejusque decocto hausto, ipsaque planta calida vulneri admota. Adhibetur quoque cum emolumento in intumescentia colli & cervicis, itemque in doloribus pectoris, ob virtutem suam humores viscidos potenter solvendi. (*An* SOLIDAGO *altissima, seu Virga americana hirsuta, radice odorata. Dill. elth.* 410. *t.* 304. *f.* 391.?)

8. (SERRATULA *spicata*), a nonnullis *Throat-Wort*, ob vires medendi collum exulceratum, adpellata. Radix crassitiem habet nucis *Heccory*, tenuibus quibusdam filamentis intertexta. Caulis quatuor aut quinque pedes altus est, absque ullis ramis; foliis vero longis, arctis, alternatim ex ipso trunco progerminantibus. Flores versus apicem prominent, longa purpurea spica caulem circumdantes. Radix contusa & infusa decoctum præbet, vi sua calida discutiente cum emolumento in læsionibus colli laudandum, sive forma gargarismatis, sive etiam epithematis collo superinducatur.

9. UVULARIA (*perfoliata*) pro ſpecie quadam Sigilli Salomonis pridem venditata, forte ob planorum foliorum mutuam ſimilitudinem; ſed caulis folia perforat, floresque pauciores flaveſcentes lilium quadantenus referre videntur. Pedem circiter unum alta eſt. Radix alba eſt, ſeſeque in formam pedis corvi explicat, quamobrem etjam eodem nomine apud quosdam venire ſolet. Præſtans eſt Radix, forma cataplaſmatis, ad maturanda aperiendaque apoſtemata, præſcripta. *vide N.* 26.

10. TRIOSTEUM (*perfoliatum*), in coloniis noſtris ſeptentrionalibus herba Doctoris *Tinkeri*; in Penſylvania vero *Gentiana*, & regionibus auſtralibus, ubi in febribus acutis & intermittentibus uſurpatur, *Radix febrilis* vocari ſolet. Nobis autem in pleuritide commendanda; ſed apud incolas novæ Angliæ pro emetico adhibetur, operatur potenter, ideoque robuſtioribus, uti ruſticis, fortaſſe præſcribenda; tametſi nobile medicamen poterit eſſe, ſi ab artifice ſcienter commendatum fuerit etjam aliis. *Radicis pulvis, doſi mediocri exhibitus, adverſus febres omnes* intermittentes, *tutum, certum & minime fallax remedium. Clayt. virg.* 142.

11. ALETRIS (*farinoſa*), *Blazing-ſtar* uti ab incolis inferioribus nominatur, ab aliis vero *morſus Diaboli* (Devil's bit) utrinque ficta denominatione. Folia quatuor ſupra ipſa cæſpite expanſa ſurgunt e radice, quælibet tres aut quatuor pollices (inches) longa & circiter unum lata. Menſe Junii caulem exſerit octo pollices altum, cum ſpica floribus decorata ſex pollices longa. Uber eſt proventus ejus in partibus regionis noſtræ inferioribus, ſolo pingui & ſicciori ſcatentibus. Radix alba eſt, craſſitiei fere fiſtulæ fumatoriæ, guſtusque amariſſimi. Pretioſa hæc radix venenoſæ fermentationi mirifice reſiſtit, tormentaque illorum ſedat, ſi pulvis ejus ſumatur; vel

vel etjam si ipsa radix contusa & spiritu vini (Rum) saturata propinatur. Dosis erit cochlear unum, quavis vice, donec dolores remiserint. *Radix antifebrilis & leniter cathartica, morsumque Caudisonæ sanat.* *Clayt. virg.* 151.

12. HELONIAS (*bullata*) *Star-grass*, non multum a supra dicta abludere videtur, sed folia gestat arctiora, acutioraque, & hyeme præcipue magis flava. Locus natalis est humidus, & inter Vaccinia (Hurtle berries), crescitque abundantur in *Jersey*, & in quibusdam *Pensylvaniæ* ac *Marylandiæ* locis depressioribus. Decoctum ex radice paratum alvi tormina levare fertur.

13. LIRIODENDRUM (*Tulipifera*) communiter Populus dicitur. Hujus corticis Tinctura s. Essentia interne commendatur in febri ardenti, itemque in intermittenti. Inter boreales incolas vero celebratur ob usum in podagra & rheumatismo.

14. ASCLEPIAS (*tuberosa*). E radice, quæ altas radices agere solet, exsurgunt varii caules pilosi, circiter duos pedes alti, foliis arctis longis circumdati; In summitate eorum crescunt cristæ latiores, florum Aurantiorum colore nitentes, quibus succedunt siliquæ longæ, seminibus planiusculis refertæ; Semina dum maturuerint, cumque siliquæ dehiscere cœperint, Pappo coronata, ventoque afflata, avolant. Est autem hæc planta insignis in sistendis hæmorrhagiis. Radix in pulverem redacta propinetur in cochleari uno spiritus Saccharini; vel potius, uti Indi illa utuntur, Radix incisa contusa coquatur in aqua, & hauriatur decoctum. *Petrus Kalmius* illam perutilem in passione hysterica prædicat.

15. ORCHIS radicem habet cepæ magnitudini æqualem, uno vel binis foliis stipatam, per to-

tam hyemem virescentibus, sex vel septem police longis, duosque latis, lineolis albis ab una ad alteram extremitatem striatis. Hæc radix contusa & auribus admota, otalgiam compescit, & ad apostemata aperienda mirifice confert. (*An Arethusa bulbosa?*)

16. SAROTHRA (*Gentianoides*) vulgo *Ground-pine*, Cupressus sylvestris vocatur. Crescit ut plurimum ad altitudinem palmi. Hujus tenues ramuli undique sparguntur ex unica parvula radice fibrosa prodeuntes, haud aliter ac nostratis *Penny-Royal*, sed tenues sunt instar fili vel foliorum pini, unde etjam nomen sortita est hæc ipsa planta. Minuti flores ejus flavi sunt, abeuntque in parvas siliquas rubras summitatibus ramulorum inhærentes. Odor ejus graveolens est, uti folia pini olere solent. Locus natalis est Solum vetustum argillaceum macrum. Excellenti virtute prædita est hæc herba in unguentum redacta, cum *Penny Royal*, *Hemlock* & *Henbane*, vel etiam sola in contusionibus & contracturis, præsertim si adhuc viridis adplicatur; Virium enim suarum magnam jacturam facit, quamprimum flaccescere cœperit, vel penitus emarcuerit.

17. GNAPHALIUM (*margaritaceum*) item *Cotton-Weed* aut *Sempervivum*. Frequentatur in balneis, & fovendis tumoribus frigidis, contusionibus & contracturis; misceri quoque *Sarothra* assolet.

18. LOBELIA (*syphilitica*). Memorabilis hæc planta e radice fibrosa ascendit ad altitudinem trium vel quatuor pedum, cum spica longitudinis fere pedis unius, floribus cæruleis, caulem undiqueque cingentibus, vestita. Crescit in locis pinguibus & umbrosis. Præterea rarior est planta in multis partibus regionis. Doctissimus *Petrus Kalmius* (qui de hac Planta informatus est a Chiliarcha *Johnson*, hic vero ab Indis, larga præmiorum messe ad revelandum

lum secretum allectis, condocefactus) auctor est, radicem hujus herbæ multo perfectius commodiusque mederi Syphilitidi, quam vel ulla præparata mercurialia. Quamobrem etjam Indiani, in universum omnes Canadenses, hac ipsa radice utuntur non solum pro se ipsis, sed etiam pro Gallis, inter eos mercantibus, quantumcunque demum lue fuerint infecti. Recipiunt radicis Mp. I, coquunt in aquæ Miij, decoctumque bibunt, incipiendo a Mss, si æger tenuioris fuerit constitutionis; hinc dosin augent quotidie, usque quo ægrotus vim decocti laxantem ferre poterit; sique acciderit, ut purgationi succumbat, ab usu decocti desistunt per unum vel alterum diem, tum redintegrant potionem, pro re nata, & prout tempus id poposcerit, donec ægrotus tandem reconvaluerit. Quæ dum aguntur, ipso decocto lavant ulcera, si qua fuerint; sed, si profunda & putrida deprehenduntur, conspergunt eadem pulvere interioris corticis *Ceanothi americani* (Spruce-tree) quo citius exsiccentur; at, si malum fuerit inveteratum, sumunt decoctum *Ranunculi abortivi*. Veteranus quidam *Sachem* certiorem fecit Chiliarcham Johnson etjam de alio quodam vegetabili, radice rubra, ramis variis tenuibus, octo pollices, s. duos pedes longis; spica florum alborum, in siliquas seminum nigras, quadratas abit. Hujus folia nostratium nonnulli, inquit *Sachem*, in infuso bibunt, nonnulli autem tabaco mixta fumant; hujusque radicis decoctum *Lobeliæ* anteponendum esse contendit idem ille. Interim tamen certum est, *Lobeliam* potissimum frequentari, eamque porro ita felici successu suo probatam esse, quam quæ maxime.

Sequitur specialius quoddam regimen, observandum circa usum Lobeliæ, in Syphilitide, Chiliarchæ Johnson *ab Indis communicatum.*

„*Decoctum Lobeliæ:* ægroto propinantur circiter „(gills ij) quovis mane, ventre vacuo, ante prandium, ut & vespertino tempore cubitum eundi, „dosi aucta vel imminuta pro ratione virium ægrotantis. Die tertio balnea instituenda sunt, bis in „die repetenda, usque dum ulcera probe depurata „fuerint, & quadantenus sanata, tum lotio ista suscipi potest semel tantummodo in die, donec symptomata penitus exsulent. Præterea victus semper „debet esse tenuis e vegetabilibus, potusque tenuissimus, uti fere in quovis alio ægrorum regimine, „excepto Ptyalismo. Sunt hæ observationes s. cautelæ mihi ab eodem ipso communicatæ, qui mihi „totam hanc reconditam rem adaperuit. *vid. N.* 38.

19. VERONICA (*virginica*) e radice fibrosa producit duos vel tres caules, a tribus ad quinque pedes altos, foliis tribus vel quatuor in uno articulo verticillatim coëuntibus stipatos; in apice cujusque caulis spica longa florum alborum eminet. Hujus radicis Mp. I. coctus in lactis libr. j (Pinte I.) illaque potata, pro valido emetico ab incolis inferioribus habetur.

20. EUPATORIUM (*perfoliatum*). Locus natalis est solum humidum. Caulis ipsa folia, quæ scabra sunt & acuta, permeat, & altitudinem fere duorum s. trium pedum attingit, seseque versus summitatem in ramos explicat, prolixum fasciculum florum alborum progignens, quibus succedunt semina papposa a ventis dispergenda. Hæc herba cocta in aqua, ejusque decoctum haustum, pro Emetico in febribus intermittentibus commendatur, usuque celebris est in fovendis membris dolore correptis.

CAPUT

CAPUT III.

COLDEN (*Cadwallader*), Vir magnæ auctoritatis apud Noveboracenses Americæ septentrionalis, *plantas Coldinghamiæ in provincia Neveboracensi Americes sponte crescentes descripsit in Act. Ups.* 1743, 1744; quarum nonnullæ mihi videntur esse memoratu dignæ respectu earum virtutis therapeuticæ.

21. VERONICA (*virginica*) 3. Decocto radicum hujus plantæ frequentius utuntur Americani ad purgandam alvum.

22. COLLINSONIA (*canadensis*) 8. Radix ad dolores post partum valere dicitur, quod in antecedentibus apud Bartramum confirmatur. *vid. N.* 5.

23. ARALIA (*nudicaulis*) 66. Radix odore & gustu balsamico ab incolis frequenter usurpatur pro Sarsaparilla, & in omnibus, quibus vulgo Sarsaparilla usurpatur, efficacior est (ut sæpius expertus sum) morbis. Corticem radicis contusum indigenæ vulneribus adplicant. *vid. N.* 2.

24. ARALIA (*racemosa*) 67. Radix tuberosa, crassa succo lacteo, balsamica grato odore; in morbis stomachi & pectoris potissimum a nostratibus usurpatur. *vid. N.* 1.

25. ARALIA (*spinosa*) 68. Cortex hujus gustu fervidus est, & decoctum ejus ab Indis ad hydropem & morbos rheumaticos usu venit, & eorum exemplo ab incolis; Est insigne sudoriferum.

26. UVULARIA (*perfoliata*) 74. Radix cum aqua contusa & ad vulnus morsus Crotalophori adplicata, in usu est apud nostrates. *vid. N.* 9.

27. VERATRUM (*luteum*) 80. Radix in usu est apud nostrates ad colicam.

28. RUMEX (*Britannica*) 83. Hæc planta eſt ſecretum magnum noſtris indigenis, ad ulcera phagedænica, ad quod chriſtianis revelandum quocunque pretio allici non potuerint; ſed felici caſu detectum. Eo etiam vidi *ulcus palati phagedænicum*, in quo os palati pereſum erat, cum ſucceſſu inopinato curatum, lavando ſolummodo ulcus decocto radicis, & hauſtu ejus quotidie exhibito.

29 ACTÆA (*racemoſa*) 125. Dixit mihi Practicus Medicus, ſe ſæpius uti hujus radicibus ad diſſolvendos tumores ſcirrhoſos, forma cataplaſmatis adplicatis. Quidam vicinus tincturam radicis hujus (pro radice Araliæ, foliis cordatis errore aſſumtæ) exhibuit famulo ſuo, querenti de languore & laſſitudine ſpontanea; agitatus erat præterea ægritudine maxima cum ſudoribus frigidis, tamen valetudinem priſtinam ſtatim recuperavit.

30. GERANIUM (*noveboracenſe (maculatum)*) 171. Decoctum radicis hujus plantæ ad dyſenteriam noſtratibus in uſu eſt.

31. EUPATORIUM (*purpureum*) 180. Audivi indigenas uti decocto radicum hujus plantæ in curanda lue venerea.

32. ANTHEMIS (*noveboracenſis*) (*an Anthemis Cotula? (eſt.)*) 199. Herba hac noſtrates feliciter utuntur in cataplaſmate vel ſuffimento ad diſcutiendas contuſiones & ſuffuſiones.

33. LIQUIDAMBAR (*peregrinum*) 224. Indigenas uti radice hujus Plantæ in ore maſticata ad ſiſtendum ſanguinis fluxum in vulneribus recentibus, mihi narratum eſt.

CAPUT IV.

Ex his tantum non omnes in America percelebrari cœperunt, tanquam ſpecificæ adverſus varios morbos.

34. SPI-

34. SPIGELIA (*anthelmintica*) Auctore Brouio, decantatissimum existit medicamen contra ver-
ıes, scilicet infusum herbæ propinatum Cyathis
:uobus quavis 3 a hora, & deinde Cyathus unus pro
:osi. *Hanc medicinam nuper Holmiæ verminantibus
ueris felici cum successu præscripsit experientiss. D. D.
Bergius.*

35. SPIRÆA (*trifoliata*). Radicis in pulverem
'edacti scrupuli duo blande per vomitum expurgant.
Clayt. virg. 163; & æque tuto operantur ac unquam
Ipecacuanha.

36. PHYTOLACCA (*americana*), quæ innotuit inde ab Italia universæ Europæ usque ad nostras terras, tanquam facile unicum adhucdum cognitum medicamentum efficax in cancro, si succus ejus expressus instilletur ulceri cancroso; id, quod crebris experimentis notum est testatumque. Monendum tamen est, quod si succus vernus expressus fuerit, frustra adplicetur: mitis enim tum est omnisque acrimoniæ expers, adeo ut, teste Celeb. *Kalmio*, ab Americanis tum temporis inter olera recipiatur & assumatur; Quod tamen absque discrimine vitæ non ausint incolæ, postquam rite adoleverit; quamobrem etiam providendum est, si succus vernus necesse habebitur, ut potius ab radice, quam ab herba exprimatur, *vid. Kalm. relat.* 95.

37. POLYGALA (*Senega*) est illa radix, qua feri Americani veluti arcano se suosque curant a morsu Crotalophori, si alia bene non succedat. Hanc etjam postmodum *Tennentius* insigni cum emolumento in febribus inflammatoriis adplicavit, quapropter lauto præmio a Parlamento Pensylvaniæ mactatus est, quippe, qui vix jactura 3 a 4, centum servavit a pleuritide; dum alias 50 ex 100 decesserint, usum hujus radicis negligentes. Fusius de his actum in

in diss. de Radice Senega, in amœn. Acad. quas adeas, Vol. 2. p. 126.

CAPUT V.

KALMIUS (*Petrus*) Celebris Professor Aboensium, qui A:o 1747 iter fecit in Americam septentrion. satis sibi non duxit explorare latebras naturæ ejusque dotes pandere, floramque Americanam incomparabili auctu ditare; sed in eo juxta occupatus fuit, ut, quoad fieri potuit, exploratis herbarum viribus, rei Oeconomicæ itemque Medicæ consultum esset.

38. LOBELIA (*syphilitica*) ejusque efficacia in lue venera exstirpanda ab eo graphice descripta legitur in Act. Acad. Scient. Holmens. in hunc modum:

„*Lobelia, ut efficax remedium contra luem veneream* „*a Petro Kalmio descripta.*

Fera gens Americanorum borealium jam diu experta est luem veneream apud se identidem grassantem, parum certa utrum ab Europæis id mali in se translatum, an etiam supra eorum adventum inveteratum sit. Quicquid interea id rei sit, tamen certior factus sum a fero quodam & immansueto horum hominum viro, Luem hanc, multo ante, civitates eorum fœdasse, quam Europæi adventarant, quippe qua juvenes eorum bellatum euntes contra Americanos australiores, utpote qua latius serpserat malum, hoc morbo infecti rediere. Unde jam hinc multo ingravescere cœpit.

Interim tamen observare convenit, quod, quemadmodum incolæ horum locorum subito hac peste corripiantur, ita illam quoque extemplo profligare possint;. Immo vero, si usque adeo prævaluisset morbus,

iorbus, ut ægrotus inde velut ſemiputris fœtorem
ɔargeret, qui alios longe arceret; tamen brevi ſa-
aretur eo ſucceſſu, ut nuquam in morbum recide-
et, niſi voluntario auſu eundem ſibi denuo contra-
erit. Et hanc quidem medendi rationem ineunt
ıedicamentorum mercurialium ignari, eundemque
unc morbum facillimum curatu reputant.

Quum ſuperiori anno in Canadam perveniſſem,
ere nemo, qui feros Americanos adierat, non cele-
ɪrabat eorum ſolertiam hunc morbum meris herbis
ɪropulſandi, ſed querebatur curioſiſſimus quisque,
ɪuam difficiles ſint incolæ in communicanda meden-
li ratione; quippe qui arcana ſtudioſe ſervant,
ſum credunt remedia ſua perdere virtutem viresque,
i forte Europæis innotuerint, ſeſeque deinceps ſpe
cadere ulterioris uſus.

Fuere Galli haud pauci, qui auro aliisque inci-
tamentis ſategerunt feros flectere ad aperiendam ſibi
hanc medendi rationem, ſed irrito conatu; quin
immo miſera experientia didicerunt hac lue fœdati,
demum reconvaleſcere ope & liberalitate humaniſſi-
ma ferorum horum hominum.

Dum proxima æſtate Chiliarcham W. Johnſon
adire mihi licebat, varios de variis horum hominum
& locorum rebus ſermones ſciſcitando ferebam. Ha-
bitat idem ille medius inter hos feros, quas nullis
non officiis ſibi devincire ſtuduit, unde illum quo-
que veluti patrem ſuum, ad ſuſtentationem eorum
mirifice conferentem, adamant; immo familiæ inco-
larum perplurimæ, quippe dum norint ſe benigne
ab eo exceptum iri, omnique re neceſſaria ſibi gra-
tis proviſum, veluti agmine, ad eum duntaxat vi-
dendum, ex diſſitis terris confluunt, dum ille in lu-
cro ponit uſui eorum ultro deſervire. Præterea,
quod pari cum honore de eo etiam dicendum erit,
ſcien-

ſcientias maximi facit, eisque amplificandis orn
disque omni niſu invigilat. Hunc itaque, qui
jam diu inter feros vixit, mores eorum, ſi quis al
perdidiciſſe, veriſimile eſt. Ergo itaque præter a
aſſeverabat mihi, feros ſcire contagium venerea
meris herbis facillimo negotio profligare, cujus
multa ipſe teſtis mihi narrabat experimenta, in
tis adhuc ſuperſtitibus, facta, quorum quosdam
que adeo occupaſſet lues, ut cadaverum more fe
rent aliis ſuper alia ulceribus utrinque depaſti. N
gritarum par, maritus uxorque, æquato morbo
re ad internecionem correpti, intra decem dier
ſpatium ita vires recuperarunt, ut muneribus
ambo fungi poſſent, ſenſimque extra diſcrimen
ti, ſobolem vegetam procrearunt, ut miſſas fa
alias husjusmodi narrationes perplurimas.

Jam hinc percontabar, an cuiquam no
herbæ antivenereæ eſſent? cumque nulli affirmaret
rogabam Chiliarcham Johnſon, experiretur, a
ipſe eas explorare poſſet, utpote unus, qui apud
ros meritorum vi valebat, indeque totum orbem
terarium in ære ſuo fore ajebam; a quo non ab
ſed omnem operam in expiſcanda medicina iſta
met locaturum ſpopondit.

Hoc animo, ut incepta próſpera eſſent for
Chiliarcham ſubmonebam, (enim vero curatio
bi mulieribus præcipue commiſſa erat) vellet u
poſt alteram ſingulatim accerſere, unique, nulla
terius conſcia, injungere, ut monſtraret ſibi her
quibus adverſus memoratam Luem uti ſueſſent,
contentus eſſet, hortabar, inſpectione foliorum
radicis, verum integram herbam panderent.

Ne autem multus ſim in prædicanda Illu
hujus viri in extricando arcano indefeſſa opera,
rosque illiciendi ſtudio, ſufficiat dixiſſe, tres h

Ill

ierum tandem protulisse eandem herbam, cum em narratione de medendi methodo. Erat præ-a vir quoque inter feros, curatione dicti morbi celebris, qui, quamquam radices ejusdem herbæ ducebat commendabatque, aliam tamen radicem is laudabat, cujus usum ac vires ab avo suo di-erat, eandemque se multo malle, affirmabat.

Interea vero, quænam potissimum erant hæ bæ, paucis expediam:

Sunt in America septentrionali quinque species eliæ, quarum Princeps adversus Luem venere-una est.

Mihi autem, dum densas silvas asperasque vias agro, sarcinam librorum botanicorum mecum tare non licet, quin oportet ita res meas compo-e; ut dum suppetat papyrus ad insternendas her-, tantillumque chartæ, atramenti & instrumen-um scriptionis mihi satis esse patiar; nempe me-r molis eundo indies crescentis. Itaque descri-ne ante jam ante hæc herba sit, nec satis scio, nec, escripta est, quo nomine veniat, facile dixero. igitur illam descriptam, idque ita jam, ut in bi-otheca botanica appareat, utrum dudum delineata nec ne. Cumque plerosque, Botanices gnaros, inis terminis assuesse norim, herbam hanc latino none sistere placuit.

RADIX perennis, fibrosa: fibras plurimas albas, æ crassitie, duorum digitorum longitudine plus ius, glabras tanquam e centro emittens.

CAULIS simplex (interdum tamen ramos e-tens), erectus, diversæ longitudinis, ab 1 ad 4 um communiter tamen 1 ad 2 pedum longitudi-n, teres, glaberrimus, lævis, subnitidus, pal-viridis aut interdum rubescens, præcipue ver-

sus

ſus inferiorem partem, foliatus; folia usque ad ſpicam florum gerens.

FOLIA duplicis generis: Radicalia ſcilicet primo anno, Caulina vero anno ſecundo primum prodeuntia.

Folia Radicalia ovato-lanceolata, ſubacuta, crenato-plicata, glaberrima, utrinque ſubnitida, obſcure viridia cum tinctura purpurei, in petiolos deſinentia.

Folia Caulina per totum caulem ſparſa, ovato-lanceolata, ſubacuminata, inæqualiter dentata, patentia, plura, glaberrima, ſubnitida, in petiolos deſinentia; ad margines puncta albida tantillum elevata ſunt; quid, quod ipſi denticuli ejusmodi puncta albida elevata gerant; nervi in inferna folii ſuperficie longitudinales elevati.

Rudimentum florum ad alas inferiores.

FLORES ſuperiorem partem caulis occupant, pedunculis 2 vel 2½ linearum longitudine inſidentes; quivis flos ſedet ad alam folioli lanceolati, acuti, ſerrati: ſerraturis ſubulatis.

Flores fere erecti, magni, cærulei, magnitudine vix floribus Lobeliæ, flos cardinalis alias dictæ, cedentes.

Calycis laciniæ lineares, acutæ, longæ, ſcilicet 5 ad 8 linearum longitudine, marginibus prope baſin retrorſum flexis.

Reliqua floris ſunt Lobeliæ; vide Characterem in *Linnæi Gen. Plantarum.*

Si fregeris herbam, ſuccus lacteus undique deſtillat. Nonnulli caulium grandiorum farragine radicum gaudent, inſtar radicum cæſpitis.

Folia caulina majora haud raro 4 ſeu 5 pollices longa ſunt, unumque cum dimidio lata. Inferiora caulina folia lanceolato-ovata ſunt ut plurimum.

Folia

Folia inferiora primum e caule decedunt. Interdum plures caules ex una radice enascuntur. Plantæque major caulis sæpe diametri pollicis dimidii est.

Sero autumno folia maculis fuscis plena conspiciuntur.

Efflorescit herba circa d. 21 Julii, seminaque natura ad initium Septembris colliguntur.

Locus natalis humidus submadidus, ad ripas amnium & fluviorum; habetque in vicinis *Eupatorium speciei omnis*, *Lycopum*, *Bidentem*, *Mimulum*, *Chelonen acadiensem*, *Helxinen caule tetragono aculeato*, *Persicariam urentem &c.*

Gustum radicis parum abhorrentem a Tabaco sensi, quippe qui diutius ori adhæret & vomitum ciet.

Et hæc quidem illa LOBELIA est, qua Feri communiter ac præcipue utuntur adversus Tabem Veneream. Curaque perquam simplex est, uti horum hominum omnis, & peragitur in hunc modum:

Sumunt radices herbarum quatuor, sex vel plurium, prout violentia morbi id exegerit, easque lavant. Alii recentes radices commendabant, alii vero siccatas malebant, scilicet quibus supra tres annos siccatis usi sunt multi cum insigni emolumento suo. Coquuntur deinceps radices in vase quocunque, parum enim refert horum hominum ubi coquantur, quippe quibus, præter cacabas ex orichalco & æneas, suppetant nulli ad elaboranda medicamenta sua.

Matutinis horis propinatur ægroto, decocti quantum unquam placuerit, aut ipse potare possit, eodemque, per reliquum diei pro potu ordinario, utetur; inde dum alvum ad hypercatharsin ciere cœperit, ut sæpe fit, extenuandum est decoctum, donec id recte ferre potuerit; quæ dum aguntur, ab ebrietate omnino abstinendum est. Potissimum autem tenui-

ori victu vescatur, ac ipso quidem ex regno vegetabili desumto, tametsi carne quoque ægrotantem interdum ali liceat. Altero die, itemque tertio, pergit æger eadem via decoctum non solum bibens, sed quotidie eodem etjam se totum, & præcipue partes læsas, lavans; continuabit diætam isthanc per quatuordecim dies, at septimanas tres, ex quibus morbum haud raro superatum experiri contingit.

Si ægrotus ulcerum plenus est, sub curatione ad eadem verrenda adhibetur Geum floribus nutantibus fructu oblongo, seminum cauda molli plumosa. *Linn. flor. Svec.* 424. apud eos crescens locis humidis. Hujus radix exsiccata, pulverisata, inspergitur ulceribus depurandis. Et sicubi acciderit, ut, dum morbus altius ægrotum obsederit, parum proficiat usu decocti Lobeliæ, sumantur radices Ranunculi foliis radicalibus reniformibus crenatis, caulinis digitatis petiolatis. Gronov. fl. virgin., mundatas misceas Lobeliæ, coquas, decoctumque ægro propines. In his tamen cavendum est, ne nimium hujus Ranunculi sumatur, quippe quo inflammatio intestinorum facile oriri posset. Decoctum hoc mirifice purgat vomitumque ciet, & spem omnem successus æquat. Sin autem fortius fuerit, veneni naturam induit, haud aliter ac Radix Angelicæ canadensis purpureæ, quæ acerbum illud toxicum est, quo uxores Ferorum, a viris suis rejectæ, se ipsas internecioni dare solent, ac cui veneno, ne ulla quidem medicina, quin ipsa præsidia adversus Caudisoni morsus, antidotum non est.

Erat insuper alius virorum ferorum, curatione morbi venerei inclitus, ac cujus fidei in revelandis arcanis suis multum tribuebat Chiliarcha Johnson, is, inquam, etiamsi Lobeliæ usum tantundem collaudabat, tamen majoris faciebat Radices CEANOTHI *Linnæi*, seu CELASTRI *inermis, foliis ovatis serratis*

atis trinerviis. Linn. Hort. Cliff. 73. *Gronov. flor. irgin.* 25. Decocto hujus, in modum Lobeliæ paato, totam peragebat curationem ſuam. Decoctum ſthoc coloris rubri eſt, inſtar ſanguinis. Sin autem norbus nimis invaluerit, ſumantur RADICES *Rubi aule aculeato, foliis ternatis. Linn. flor. Suec.* 410. llæque prioribus miſceantur.

Præterea contingebat mihi noſſe hominem, qui nte aliquot annos laboraverat hoc morbo haud procul ab diſcrimine vitæ, at ope feræ cujusdam mulieris perfecte reſtitutus. Is adhucdum ſervaverat nanipulum radicum, cum foliis radicalibus, ſibi am ſalutarium, quas, dum inſpexeram, omnes memoratæ Lobeliæ eſſe apparebat. Atque his herbis æque inſignes ſtupendæque curationes inſtitutæ ſunt, ac unquam Mercurio, ſaltim cum eo diſcrimine, ut ferorum medendi ratio nunquam in periculum vitæ ægrotum vocet. Sic enim nullum Americanum ferum hac lue obiiſſe unquam audies, nec ſuppetit ullum exemplum ægroti, quantumlibet hoc morbo depaſti, ſub curatione vita defuncti, neque ullum incuratum abiiſſe meminit quisquam. Tandem ex illis, qui, dolenda vice, utramque ſanandi viam, nempe Mercurio, aut hiſcemet herbis reconvaleſcendi, experti ſunt, affirmant curationem per herbas, alteri multo præſtare.

Ego vero, quamquam ſincere optavero, ut numquam nobis Suecis opus eſſet Mercurio aut his herbis in propulſanda fœdiſſima lue; tamen mearum partium, quippe hiſtorici naturalis, eſſe duxi, has herbas cum uſu ſuo vulgare, qua in re, ſi quid mitius aut lenius protraxerim, quam hi forte vellent, qui pro nefando morbo, ad terrorem aliorum, omne remedium exeſſe juberent, juvabit tamen & in medium conſuluiſſe, &, ſi, qui nulla culpa ſua peſtem hanc ſibi contraxerint, vitæ miſerorum hominum

adferendæ, tollendoque malo, meliori mitiorive adminiculo providiſſe.

Porro Medicorum cura erit, altius naturam & vires harum herbarum indagare, emendareque uſum earum & alia, quæ inconditos Americanos adhuc forte lateant, utpote quorum theoria Medica nec dum commendari poſſit; ſufficiat autem mihi, ex ratione muneris Hiſtorici naturalis, viſa auditaque in medium vocaſſe.

Et ſic tandem uſum quarundam herbarum ſiſtere licuit, primum quidem, ut ſit, mihi nullius momenti, præter delectationem Botanici curioſi, viſum; Dein vero, dum in mentem revoco eorum exprobrationem, qui quondam me viderunt herbas colligentem, qua vires & uſum, me & alias latentes, quæſiverunt: Cui bono? cumque eorum recordor, qui Naturæ curioſos ludificantes ajebant, ſatis eſſe aliis negotiis impari, muſcos & muſcas legere; ſuppuduit mei homines, quippe qui in itineribus meis, auctaque experientia, meliora edoctus, intellexi, eam demum herbam, quam forte ut viliſſimam ſæpe numero ſprevi, utilliſſimam pretioſiſſimamque fore. Quin didici, illam utplurimum rem, herbam puta, inſectum &c. vilipendi, flocci naucique primum factum eſſe, quæ, dum uſum & virtutem ſuam probavit, fere omnem æſtimationem longiſſime ſuperaverit. *Conf. anteced. N.* 18.

39. LONICERA (*Diervilla*) eodem auctore dommendatur, ut efficax in Gonorrhœa & ſuppreſſione urinæ, frequentaturque in America boreali *vid. Kalm. Relat.* 40.

40. CHENOPODIUM (*anthelmintbicum*). Semina communiter uſurpantur adverſus vermes apud Americanos boreales, qui inde omni alio anthelminthico ultro carent. *Semina lumbricos e corporibus infantum expellunt. Clayt. virg.* 145.

41. AGRI-

41. AGRIMONIA (*Eupatoria*) Radix infusa apud Canadenses in usu est pro febribus calidis curandis.

42. GEUM (*rivale*) Radix æque frequentatur in febribus intermittentibus, apud Americanos septentrionales, ac apud nos *cortex Chinæ*, adeo ut parum de China solliciti, voti haud dubie compotes sint. *Ceterum D. D. Bergius fidem mihi fecit, radicem hanc pulverisatam in Tertiana, tantundem a se tentatam, successu non caruisse.*

43. MONARDA (*mollis*) pari quoque modo subministratur febribus intermittentibus in America septentrionali, eodem auctore. Adhibetur quoque pro stomachico in morbis epidemicis contagiosis quibuslibet. *vid. Kalm. Relation p.* 87.

44. HAMAMELIS (*virginiana*). Decoctum corticis validum usum præstat in morbis Ophthalmicis. Auctor se vidisse ait, ferum quendam hac medela sanasse virum juvenem, cui lumen per semestre plane ademtum erat. *Kalm. Relat. p.* 52.

45. IRIS (*versicolor*) Radix mirifice valet in ulceribus tibialibus, ut & in vulneribus recentibus. *Kalm. Relat. p.* 61.

36. MYRICA (*cerifera*). Radix in dolore dentium usum suum probavit apud Americanos boreales. *Kalm. Relat. p.* 90.

Prætereo hujusmodi alia, ne falcem in alienam messem intulisse videar, certo certius confidens, Auctorem nostrum Cel. D. Kalmium nihil omissurum, quo hæc omnia niteant in Itinerario suo, quod fructuosissimis observationibus collustratum, propediem gratulabundi erimus visuri.

§. X.

Hinc jam facile apparere putaverim, quam eximiis

LXXIII.

ACETARIA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita ab

HIERON. VON DER BURG

Ostro-Gotho.

Upsaliæ 1756. *Junii* 29.

Expedita res est & parata semper, neque egent igne, qui hortos habent, crudis enim cibis facile vescuntur & coctu facilibus.

Plin. XIX.

---

§. I.

Machina corporis humani, fibrosis staminibus contexta, Sacris in Litteris vestimento congruenter satis assimilatur. Ut enim hoc sensim teritur ac veterascit; sic, assiduo suo labore ac motu, cor, sanguinem ceterosque in corpore humores circumvehens, sensim obrigescit: indies quoque, & magna sæpe cum vehementia, motu musculorum voluntario, vitæ consumuntur stamina. Hæc itaque constanter sustineri, quotidie oblini, sollicitèque curari debent, si corpori sano & vegeto firmitatem & robur addant. Inter primaria itaque vitæ feliciter sustentandæ fundamenta, nil

nil potius, præstantius nihil, quam quod ad victum pertinet. Elucescit etiam in eo Summi Numinis clementia, quod in Globo hocce terraqueo, locupletissimum nobis concesserit penum, ex quo omnia usui inservientia depromi possint. Maximo tamen hocce quamquam fruimur beneficio, saluti nostræ minus sufficeret, nisi debito accurationis modo, selectionem faceremus, secundum propriam cujusvis vivendi rationem, optime institutam & variam. Cibus partim ex Animali, partim Vegetabili ex Regno, sumitur; Lapideum vero Regnum, instar veneni, corporibus nil alimenti præbet, nisi elementa illius a Vegetabili vel Animali prius sint adornata. Quum itaque Animalia non minus, quam Vegetabilia nobis sint alimento, nullus ideo dubitet, quin hæc inter magna existat discrepantia: Nec semper in summa nutriendi vi, optima virtus latet. Primi in aurea nascentium rerum ætate homines, Vegetabilia pro cibo potissimum & unice adhibuerunt: Adventitius vero ille usus, animalium carnes devorandi, recentior est; ast, suis utrumque alimentorum genus gaudet prærogativis. Meum, B. L. jam erit propositum, de molliori mitiorique illo corporis nutrimento, quod ex Vegetabilibus tantummodo desumitur, breviter agere, illamque Phytophagiæ partem, quæ mensam *Acetariis* sic dictis instruit, levi adumbrare penicillo.

§. II.

Diximus supra, animalia æque ac vegetabilia alimentum corpori adferre; modum tamen & gradum hæc inter maxime esse diversum. Carnes nempe, ventriculi beneficio solutæ & viribus vitæ subactæ, in gelatinam abeunt; dum porro Vegetabilia, eodem negotio, Emulsionis instar, elaborantur. Illa etiam, pauca ac consistentia dant excrementa; hæc vero, multa ac solutiora: quod optimum est,

visu, dum pecora cum feris, e. g. Bovem cum fele, comparamus. Vegetabilia mitiorem generant urinam; carnes vero, acriorem & magis fœtentem illam reddunt: est enim urina, salsilago illa a sanguine excreta, monstrâns qualia evaserint, quæ massæ sanguineæ sunt admixta. Vegetabilia sanguinem solutiorem, Carnes vero densiorem & rubicundiorem reddunt; unde etiam animalia carnivora sunt ferociora; Phytivora autem mitiora. Angli, multum comedentes assatas crassasque carnes, plethorici, rubicundi & ardentes sunt; contra Itali pallidi sunt, atque molliori mitiorique corporis habitu gaudent. Vegetabilia corporis augent molem, idque ponderosius ac ad motum tardius efficiunt; Carnes vero, incrementum minus promovent, leviusque illud reddunt & agilius: conferamus nempe rusticos Scaniæ campestris, quorum alimenti partem pultes constituunt maximam, cum Lapponiæ incolis, carnibus plurimum pro cibo utentibus, dum nostræ assertioni quisque statim lubens subscripserit. Cibus, ex vegetabilibus paratus, Sanguinem refrigerat; ex Carnibus vero assumtis humores fortius agitantur, & putridi fiunt: unde & australes gentes, æstuante sub sole viventes, plurima ex Vegetabilibus promunt alimenta; dum Septentrionales plerumque omnes Carnium esu magis delectantur, per longiores, quas traducunt, hyemes: En! rationem, cur nos, tempore æstivo, carnium haud bene sufferimus esum, hyemali vero, optime ex his convalescimus. Immo, ipsa etiam Natura, fervente sub Sirio, crebriorem & quotidianum carnis fastidit esum, qui mortalibus incautis febres adferret ardentes. Hac etiam speciali Naturæ lege, plurima nobis hyeme circumscripta quasi & abscondita sunt Vegetabilia; quippe quæ tunc, corpus nimis refrigerando, vires facile debilitarent: æstate vero, Natura e sinu suo hæc profert, & e novo quasi co-

piæ

piæ cornu remittit. Ex frequenti carnium esu, Alcali in sanguine generatur spontaneum, ac juxta hoc, motus si corporis negligatur, pectoris labes infausto augurio erit exspectanda. Quare etiam *Hippocrates Epidem. Lib.* 7. pulmonis observavit inflammationem, ex nimio carnium esu, nec aliunde, ortam: quod etiam *Sponius* postea confirmavit, de hodiernis Parisiorum incolis: confirmat etiam *Redlinus*, Tusses, a nimio & pertinaci harum esu, ortas fuisse graves: ut taceam, morbum Anglorum Endemium vere esse Phthisin, quam superfluo carnium esui, quoad originem & progressum, præcipue imputandam esse, multi hujus temporis Medici firmis comprobarunt argumentis. Huic etiam sententiæ lucem affert notabilis illa observatio, de Agyrta quodam Angliæ, qui nihil aliud præscripsit ægrotis, præter carnis esum, iisque omnibus hac ratione Hecticam induxit. Ac antiquis vero temporibus, Medicis non solum ipsis, verum & plebejis, optime innotuit, in principio Hecticæ carnium esum prorsus esse proscribendum, ægrumque pultibus tantum alendum. Nec unquam illi Medico praxis ex voto succedet, cui non curæ sit, ut Hectica Pulmonali laborans carnibus abstineat. Id vero observationibus stabilitum, in Septentrionalibus Regionibus & hyemali tempore, præsertim si motus corporis frequentior celebretur, minus corpori imminere periculi, si carnibus vescantur incolæ, quam in Australibus & æstiva ætate, cumque quietum fuerit corpus: Hinc Lappones, quibus carnes in deliciis sunt, Hectica pulmonali rarissime, Angli vero frequentissime, moriuntur. Carnes uberrimum corpori præbent nutrimentum; Vegetabilia non item; ut vero sanitas corporis vigeat, justa erit proportio ingesta inter & egesta. Si enim parce nimis nutritionis perficitur opus, extabescit corpus viresque languescunt, & immedicabilis sæpe

pe marcor finem impofiturus erit vitæ: ubi vero justo uberiora alimenta adhibentur, crudus & indigeftus evadit chylus, qui vel naturæ beneficio violenter evacuandus, vel in cellulofis tunicis accumulandus, vel etiam, putridam poft corruptionem, graviora corpori illaturus erit mala: quare etiam cibo luxuriantes, obefi corporis gravitate, debilitate, laffitudine, fomni inquietudine, immo, ad quæcunque officia peragenda inhabili prorfus indole, affli&tantur; quod ad ventriculi ftatum pertinet, lingua vifcida & impura, Anorexia & ciborum faftidium, peffimæ digeftionis indicia, cernuntur: quafi natura eo ipfo indicare voluiffet, plura in corpus non effe ingurgitanda, priusquam ante fumta bene fuerint digefta. Corpus autem fufficienti cibo deftitutum, appetitu & pervigilio excitatur, ut victum quærat. Motus, per quem affumta melius confumuntur & difperguntur, appetitum quoque conciliat; Quies autem & inertia, hunc e contrario fopiunt quafi & fufflaminant. Carnes, quo pinguiores, eo plus nutrimenti præbent: ex Vegetabilibus vero Olera omnium minime corpus noftrum alunt. Qui continuo & forti labore corpus agitant, ut fervi operarii & ruftici, haud majori difficultate pinguia larda, quam aulici & fedentarii Olera, confumunt atque digerunt. Ambo optime hoc confervantur modo: fi vero victum mutamus, & laboriofo olera, otiofo vero fuccidia, propinamus, nemini vita perfiftet falva, fed emacerantur; alter, ex defectu alimenti fufficientis; alter, ex corrupta cibi digeftione.

§. III.

Vegetabilia Diæteticis duorum funt generum, *Sicca* nimirum vel *farinofa*, & *Viridia* vel *fucculenta*. Ad *Farinofa* referuntur *Cerealia* & *Legumina*; ad *Succulenta* vero, *Radices*, *Bulbi*, *Olera*, *Caules* & *fructus*

ctus recentes. Omnia hæc nutriunt, differenti tamen modo, quod in pecoribus optime conſpicitur, quæ ſucculentas æſtate plantas, hyeme vero ſiccum fœnum conſumunt; alvus enim boum hyeme, a ſicco fœno, dura; æſtate vero, laxa, a gramine recenti. Urina horum, per hyemem, uberioris eſt ſedimenti; æſtate vero, fere nullius. Primis diebus dum tenera carpunt gramina, alvus blande ducitur; autumno autem, cum fœno pro pabulo ſint uſura, in principio plerumque alvi obſtructio ſequitur. Hiberno tempore, obſtructiones in viſceribus boum, ex ſicco hoc pabulo, generantur; quæ tamen æſtivo ſole, per Vegetabilium ſuccos ſolvuntur; diu enim a laniis eſt obſervatum, pecorum hyeme cæſorum viſcera, paulo ante veris acceſſum, concretionibus tartareis atque tuberculis hinc inde eſſe adſperſa; cum vero æſtate herbis recentibus paſta fuerint, raro hæc inveniuntur vitia: quod olim *Sylvius*, *Ettmüllerus*, *Boerhavius*, & plures obſervarunt. Hincque Medici chronicos morbos, eosdemque pertinaciſſimos, ſuccis plantarum, menſtruo quaſi catholico, ſolvere didicerunt. Dalekarli, qui omni fere veſpere pulte veſcuntur farinacea, alvo laborant obſtipata, quare etiam quacunque fere ſeptimana, pani butyro illito aquam affundunt, & hoc juſculum deinde ſorbent. Pecora, quæ hyeme pilis inconditis & denſioribus hiſpida videntur, æſtivo tempore, vegetabilium quaſi plaſtica vi, nitida & quaſi reviviſcentia evadunt. Sequitur itaque ſelectionem etiam vegetabilium eſſe neceſſariam.

OLERA apud Diæteticos nuncupantur, quæ cruda & viridia comedimus Vegetabilia, quæque radicum, ſtipitum, foliorum, aliarumve plantæ partium nomine inſigniri adſolent: præcique vero per hæc intelligi volumus, 1.) Folia, ex plantis fragilibus, non tenacibus. 2.) Ex inſipidis vel dulcibus,

bus, interdum etiam ex acescentibus; amaræ vero acres & stypticæ, omni jure excludantur. 3.) Ex iis, quæ fere sunt odoris expertes, & minime nauseosæ. Hæc denique vegetabilia, vel cruda eduntur, vel cocta; majus, dum cocta sunt, præbent nutrimentum, quam a crudis sit exspectandum; hæc vero ventriculum melius reficiunt, atque succo suo naturali & viridi, concretiones tartareas feliciter solvente, salinas quoque & acres, sanguini inhærentes particulas, abstergunt; eoque respectu, Mundificantium nomine indicantur.

§. IV.

OLERA CRUDA, per se plerumque insipida, oleo & aceto parantur; quare a posteriori hoc condimento, *Acetaria* vocantur: quamquam sunt, qui ad Acetaria, Robos etiam fructusque acido conditos referant. Acetaria itaque nostro sensu dicuntur, quæ a plantis viridibus, aceto irroratis, parantur, accedunt etiam interdum alia variique generis condimenta, saporis tantum vel ornamenti gratia. Folia sapore, odore, tenacitate, vel vi medica alterante destituta, huic optime conveniunt scopo; atque ex his præcipue teneriora, quæque adhuc non perfecte evaserint virentia, ne tenacia admodum & digestu sint difficilia. Ad præparationem vero ejusmodi *Acetarii*, requiritur: 1.) Ut plantas huic aptas distincte noscamus, ne ulla, corpori nocituram adferre valens vim, sumatur. 2.) Ut teneræ, non maturæ, colligantur plantæ. 3.) Ut, quoad consistentiam, sint succulentæ, vel saltem non nimis siccæ. 4.) Ut glabræ, non villosæ, sint; hæ enim ingrato plerumque sapore linguam adficiunt. Harum folia sollicite a se invicem separentur, & dein summa cum diligentia, a radicibus, stipitibus, sordibus, vermibus, præsertim a limacibus, hinc atque illinc foliis qui insident, purificentur: aqua denique

ıe frigida terreſtres particulæ abluantur, quæ lem expreſſa, folia majora incidantur. Poſtea, m hæc eadem per ſe, magna ſaltem quantitate, ſumi nequeant, mos eſt oleo copioſiori, atque m aliquanto aceti & ſalis, illa perfundere. Ho- ı nempe beneficio, multo meliora evadunt Ace- a.

ACIDUM artificiale, vel naturale, ut ſuccus ri, &c. putredini & nauſeoſæ corruptioni, a pin- bus ortæ, reſiſtit; quod æſtivo tempore, dum ıes in alcaleſcentiam abeunt ſpontaneam, optime ıſpicitur. Acetum e cereviſia, & præcipue e vi- , quæ ſecundam paſſa fuerunt fermentationem, :inetur; & quo præſtantius fuerit vinum, eo et- ı præſtantius inde exiſtit acetum. Nervos ſtimu- ıdo adficit acetum, ſpirituoſo ſuo non privatum, ·esque vitæ reficit; quare etiam hoc Syncoptico- n naribus admotum, illos e medio mortis diſcri- ne in meliorum ſtatum reducunt. Acetum & aci- vegetabilia, ſanguinem reſolvunt eumque attenu- t: hinc acida, in febribus ardentibus, inflammato- s, ubi ſanguis ſpiſſus ad fines arteriarum ſtagnat, ɔtuque per reliqua vaſa aperta eo celeriori agitatus, lorem efficit vix tolerabilem, præclaram ſubmini- :ant medicinam. Haud diſſimili etiam modo, Ace- ria æſtate comeſta, corpus reficiunt ac refrige- nt, præſertim poſt carnium eſum, quem ventricu- s tandem averſatur; calorem enim, quem hæ effi- unt, illa exſtinguunt, & concoctionem ciborum blevando, appetitum quaſi renovant. Ut vero a- :tum per ſe, ſæpius ſaltem uſitatum, primarum arum acidum & ſtranguriam gignit, & mucum, ıi inteſtinalem oblinit tubum, abrodit; corrigatur :ceſſe eſt, oleo, ſaccharo, vel ejuſdem generis io quodam, vi obtundente vel edulcorante prædi- ›. Qui tenuioris ſunt conditionis, & quibus ole- um

um recens non semper ad manus est, Acetum, Saccharo tantum admixtum, dulce quodammodo faciunt: ex baccis etiam, quam maxime acidis, ope sacchari, gratissimi fiunt Syrupi & Robi.

OLEUM ex Drupis Oleæ exprimitur, quæ in iis habitat regionibus, ubi nec frigus, nec æstus, sed mitior cæli temperies, regnat; quod clima Olea habebit, si crescere poterit. Estque *oleum*, liquor fluidus, pinguis, inflammabilis, aquæ innatans, ita tamen, ut aquæ per se non misceatur; cujus virtus, fibras emolliendi, alvum lubricam reddendi, expectorationem promovendi, acriaque involvendi, eximia sane est: ut vero oleum per se aceto non miscetur, salia, aliaque corpora, adduntur; etenim vel manna, saccharum, vel vitellus ovi, &c. mixtionem oleosorum cum aquosis simul adjuvant; quare recentiorum coctricum inventum est, ex ovo, igne admodum indurato, vitellum eximere, quem in patina conquassant, & subinde acetum infundentes cum pauxillo sale, bene hæc & sæpius agitant, ut oleum spissius evadat, quod denique foliis superfunditur. Præterea nutriendi pollet oleum vi, dum probe a liquoribus corporis humani fuerit solutum, v. g. Amygdalæ, quantum quidem ad oleum, quod satis notum est, optime nutriunt; &, si cum aqua diu terantur amygdalæ, emulsio fit, quæ chylo sat congruens, statim vasa lactea intrat, & immutata fere, sincerum & integrum dat sanguinem: si autem prelo submittantur hæc semina, oleum exsudat, quod omnium optime monstrat emulsionem ex oleo, aqua intime mixto & soluto, existere: porro, si emulsionem aliquamdiu in loco quieto constituamus, cremorem induit, qui ad butyri similitudinem crebra agitatione transit; hoc vero, oleum animale de lacte, (justo dicantur,) & bibulo mixtum pane, salivam absorbet, unde masticatione diu peracta, lactis speciem

peciem præbet, quod chylus ore paratus haud immerito nominatur. Illud vero oleum, quod Acetariis adjiciatur, recens & optimæ indolis erit; vetus nim & vitiatum maxime est nocivum, &, quoad internam constitutionem ac vim, plane mutatum; ideo ut ab oleo crasso, fiat tenue; a blando, acre; a dulci, amarescens; ab insipido, rancidum; a hyalino, flavescens; ab anodyno erodens; a laxante inflammans.

SAL Acetariis commixtum, Salivam movet & quasi allicit; saporem quoque auget, cum firma stet regula: *nullus sapor sine sale.* Præterea secretionem promovet urinæ, ita ut succus olerum, faciliori modo, vitiosum a sanguine, per ductus hos excretorios, abluat. Hinc miscentur Acetaria cum oleo, aceto, & sale optime pulverisato; vel etiam cum Encrasicolo (Anchois) pisce illo, qui sale bene saturatus, in culinam, ciborum inter condimenta, infertur.

Præter jam allata, elegantiores mensæ interdum etiam addunt vegetabilium quasdam species, quæ grato suo sapore delicias augent; suntque potissimum sequentes: *Artemisiæ Dracunculi* folia, vel folia *Poterii Sanguisorbæ*, *Cerefolii*, *Fœniculi*, vel flores *Tropæoli*, *Buglossi* & *Primulæ*; non folia Tropæoli adjiciantur, nam palato licet sapore placeant, fastidiosa tamen, ob villositatem suam, linguæ sunt. Acetariis quoque admiscent quidam *Melissæ* & *Ocymi* folia, quæ, licet fragrantia, minus tamen, nisi parcissime sumta, arrident. Hæc omnia intime miscentur, dum ex his Acetaria sic dicta parantur, quæ æstivo tempore nos maximopere reficiunt, præsertim si Sarcophagia oppletum fuerit corpus. Vegetabilia, pro Acetariis usurpata, varia sunt; & si ad Indorum usus observationes se extenderent, longe plurima essent: hinc illa tantummodo considerare,

derare, quæ apud nos & in Europa frequenter obveniunt, e re esse duxi.

1. LACTUCA *sativa*, omnibus aliis præstantior, gratior, atque usitatior pro Acetario est; hæc enim inde ab initio temporum maxime est frequentata: quare etiam a Galeno, *Herba veterum sapientum* vocatur. Ex hac Planta, culturæ mangonium sequentes protulit varietates:

Lactuca intybacea. *Tabern. icon.* 423.
Lactuca maculosa. *Baub. pin.* 123.
Lactuca romana longa dulcis. *Baub. hist.* 2. *p.* 998.
Lactuca crispa. *Baub. pin.* 193.
Lactuca capitata præcox rubra. *Boerh. lugdb.* 1. *p.* 82.
Lactuca capitata e rubro variegata. *Boerh. ibid.*
Lactuca suecica oblonga. *Boerh. lugdb.* 1. *p.* 83.
Lactuca suecica virescens. *Boerh. ibid.*
Lactuca suecica hypocrateriformis. *Boerh. ibid.*

variasque alias, de quibus evolvatur Boerhavius loco citato. Inter has vero varietates seu species Lactucæ, omnes capitatæ pro optimis habentur: interiora enim illarum folia molliora sunt, quum ab aëris vi fuerint servata. Omnes Lactucæ succum ferunt lacteum, qui alias suspectam & malignam ut plurimum indicat indolem, si forsan Campanulæ plurimas species excipiamus; est tamen hic succus, nostra in Lactuca, tam iners, ut nullum ex illo metuatur periculum. Non tamen ideo promiscue quis capiat has species; nam *Lactuca virosa*, æque ac *Lactuca Scariola*, succo gaudet veneni pleno ac soporifero; & Australibus in regionibus, ubi locus harum natalis est, narcoticam illam & valde noxiam vim exercuerunt, cum ab ignorantibus olerum manipulis forte fuerunt immistæ. Usus Lactucæ nostræ sativæ est, ut mundificans, sanguinem abluere; quare

are etiam, qui impurum habent massam sangui-
am, & mane linguam siccam, viscidam, & im-
undam observant, per diligentem esum Acetario-
m, hæc incommoda evanescere deprehensuri erunt:
olata enim caussa, tollatur etiam effectus, necesse
. Purificat etiam pariter ac refrigerat sanguinem;
athesin alcalinam solvendo & abluendo, ac ore-
n non minus hoc modo excitat; ut enim impura
igua cibum non appetit, sic & ventriculus crudi-
tibus impletus, cibum aversatur. Nimius autem
ictucæ esus Veneri tantum resistit, quantum alca-
scentia eam excitat. Historia enim Lobelii sat no-
est: ad præcellentem summæque dignationis Vi-
m Angliæ, prole carentem, accessit hic ipse, &
im Lactucam omni vespere eum consumere anim-
lvertit, hunc victum prohibuit, si unquam nepo-
s exspectaret? consilium quoque hoc exsecutus
ostmodo; intra unius anni spatium, uxorem desi-
ratissimo fœtu gravidam vidit. Hæc Lactucæ vis,
enerem enervandi, olim etiam Romanis nota fuit;
iare tantum in desuetudinem venit, ut a nemine
nquam ederetur, & Eubolus Comicus mortuorum
bum illam appellitaret. Postquam autem *Cæsar Au-
gustus* desperata Hypochondriasi fuit vexatus, (quem
orbum ex obstructione viscerum oriri, sæpius ob-
rvarunt varii,) & Antonius Musa, Lactuca cum
qua mixta, victu vere tenui, immo tenuissimo,
ugustum curavit, eoque ipso statuam sibi Romæ
ectam meruit, Lactuca pristinum suum pretium re-
epit. Hæc vesperi consumta, tranquillum facit
omnum, non tantum ob humectantem & refrige-
ntem vim, verum etiam ob succum lactescentem,
ui, quamquam parum narcoticus, aliquid tamen
iusmodi est virtutis, quæ in Lactuca virosa adeo est
turata, ut Romanorum experientia constat: &
inc illam vesperi ad cœnæ finem ederunt; de quo
oëta:

Gratia nobilium, requies, Lactuca ciborum.

Et *Galenus* de semetipso narrat, quod, ingravescente ætate, dum somnus evanesceret, omni vespere Lactucam comederit. Quum vero Lactuca parum nutriat, a sedentariis præsertim, apud nos æstimatur; a rusticis iterum & bajulis, prorsus contemnitur; quare & rusticus, ut historia est, a Domino suo ad cœnam invitatus, dum Acetaria offerebantur, regerebat: gratias Tibi ago, gramina non edo. Et, ut orexin excitat Lactuca, eo, quod tubum intestinalem purificet, hæc, quæ Augusti tempore ad finem cœnæ, circa principium hujus, Domitiano regnante, edebatur. Hinc Martialis cecinit: Epig. L. XIII. XI.

Claudere quæ cœnas Lactuca solebat avorum;
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

Germanus etiam rusticus, dum a quopiam invitabatur ad mensam, & patina Lactuca oppleta ei offerebatur, interrogabat: cui bono hæc essent? Resp. appetitum excitandi gratia; regerebat vero ille: adeoque in re præsenti non opus est, detur postquam appetitum explevi.

2. SCORZONERA *Picroides*, Terracrepola, Monspeliensibus in Acetariis frequens est, teste Clariss. Sauvagesio; nobis non dum usu recepta, cum etiamnum Hortis tantum Botanicorum apud nostrates innotuerit.

§. V.

3. LEONTODON *Taraxacum*. Folia illius primo vere colliguntur, priusquam de terra plane sint exorta, & viridatem acceperint; exstirpetur & abjiciatur radix, foliis vero lavatis, oleum, acetum, & pauxillum salis, ut antea dictum, superinfundantur. Hæc, quæ diu in Australibus usurpata sunt regionibus, nuper etiam in nostras culinas sunt introducta; ineunte præsertim vere, & priusquam

Lactucæ

Lactucæ tempus adfuerit. Hoc insipidum fere jusculum, pro Acetario etiam propinari potest; sed gustu & tenacitate magis ingratum, Lactucæ cedit: sanguineam tamen massam optime purificat *Taraxacum*; urinam quoque fortius, quam ullum apud nos usitatum Acetarium, impellit; quare etiam infantes, vesperi hoc consumentes, lectum permingunt: hinc *Lectimingæ* & *Urinariæ* nomen apud Lobelium sortitur, Gallis *Pissenlit*, Holland. *Pisse bedde*.

4. CICHORIUM *Endivia*. Folia primo vere germinantia, ad apices filo nectuntur, arena vel terra teguntur, ne violentia aëris lædantur; quo beneficio interiora folia albescunt, mollia & succulenta evadunt, & deinde in Acetariis, similiter ac Lactuca, usurpantur. Hæcce folia, longo temporis intervallo, ab Italis sunt adamata; rarius vero adhuc in nobiliorum nostratum mensis obveniunt, quorum hortulani per meridionales regiones iter non fecerunt. Hoc Acetarium acres humores per urinam diluit, & præcipue ob vim laxantem commendatur.

5. VALERIANA *Locusta*, ab hortulanis nostris *Winter-Rapunzel* dicta, in hortis nostris colitur, crescit etiam vulgariter in Scania, juxta Holmiam, & alibi rarius, ubi nostro ævo, aniculæ eam colligere, & cum reliquis ad Acetaria paratis oleribus venditare, cœperunt. Hæc planta annua, sponte seritur autumno, & foliis suis radicalibus sub nive per totam hyemem virescit; vere autem incipiente colligitur, & modo antea dicto usurpatur; eandem quoque ac Lactuca, pollet virtutem, humores nempe acres corrigendi & demulcendi.

6. SEDUM *reflexum* & *rupestre* coluntur in Germania & Belgio pro acetariis; sapor nitrosus illi, ideoque miscetur Lactucis, nec per se facile assumitur.

7. CYNARA *Carduncului* nuper apud nos in magnatum hortos, ab auſtralibus regionibus, introducta eſt; quæ bene etiam hyeme ſervatur, ne vis frigoris illam adurat. Caules autumno humentur, ut albi evadant, teneri, & ſuccoſi, donec in Acetariis edantur.

8. ERYNGIUM *maritimum*, ad littora noſtra maritima creſcit, idque in arena, ſub qua longos, altos & ſucculentos turiones, vel caules & pedunculos effert; qui etiam non ſine voluptate, in Acetariis edi poſſunt, quamquam noſtratibus adhuc in uſum haud venerint; virtus illorum, præter communem cum antecedentibus, aphrodiſiaca eſt, Auctoribus omnibus familiariſſima.

9. BRASSICA *Rapa:* Si radices illius hyeme in arena vel cella collocantur, albos turiones cum foliis flaveſcentibus, per totam hyemem ſupra arenam emittunt, quæ folia inter Acetaria uſurpantur, cum dulcia ſint & guſtum ſatis jucundum præbeant, utque ſuccedanea ſumuntur, dum alia olera non inveniantur.

10. BRASSICA *oleracea rubra*, hyberno etiam tempore, quamvis in caſu neceſſitatis, pro Acetario inſervit, dum exteriora folia exſtirpantur, & interiora transverſim inciduntur, vel etiam ſubtiliſſime runcinantur, & cum oleo, aceto, & ſale, ut reliqua, parantur.

11. APIUM *graveolens dulce* ſive *Cellerie* Italorum: Radix per hyemem ſervatur, ſuperinjecta arena, in cella, quæ in ſubtiles ſecatur lamellas, & in mixturam ex oleo, aceto & ſale immittitur, atque in menſis lautioribus editur; minus tamen aliis, quam qui gulam habent doctam & ingenioſam, (ut Petronii locutione utar, vel Martialis,) hoc Acetarium eſt gratum: interim vero probe notandum, quod omni-

rnibus; morbis nervorum laborantibus, maxime noxium.

12. CAUCALIS *major* in Oriente, ut Acetari-, editur; teste *Bellon. Itinerar*. 201.

13. LAPSANA *communis* Constantinopoli fe- eodem modo consumitur; etenim antequam flo- at, cruda Raphanum sapit, cocta vero amarescit *llon. itin*. 303.

14. ERYSIMUM *Barbaræa*, (nostratibus *Win- Sallade*,) vulgariter apud nos, quemadmodum iam in hortis, crescit; per totam hyemem viridis, isque conspicua foliis, quæ communiter ad Ace- ria colliguntur; scorbuticis præcipue commenda- r, cum sanguinem perpurget, & salinum acre per inam evacuet.

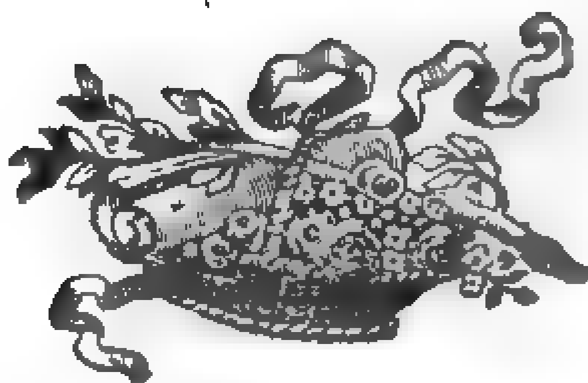
15. COCHLEARIA *officinalis* viridis etiam o- ni hyeme in hortis nostris persistit; cujus folia, iamvis aliquantum acria, scorbuticis tamen digna, iæ optime commendentur.

16. CUCUMIS *sativus*, cujus fructus immaturi menfas hybernas conservantur, & pari modo in cetariis eduntur, quæ bene ventriculum reficiunt que diathesin alcalinam prohibent: sed si copiose imis eduntur, corpus enervant & transspirationem inuunt. Præcipue itaque his abstineant omnes, ui febribus obnoxii sunt intermittentibus: præter- iam enim quod plures exstant observationes, unam Secretario quodam Holmiæ habemus, qui cucume- bus optime delectabatur, & supra viginti annos bre intermittente quovis vexabatur anno; nec ab usmodi deliciis, quamquam æger, unquam desi- ens, morbo nominato vitam perdere coactus est.

17. BETA *vulgaris rubra:* cujus radix coquitur & conditur, atque ad hyemale tempus ſic conſervatur; quæ, rubro ſuo & refrigerante ſucco, bonum & ſapore gratiſſimum evadit Acetarium.

18. PORTULACA *oleracea:* cujus ſtipites etjam conditi, ad hybernas menſas ſervantur: in Acetariis grati ſunt, quum ſucco uberiori, quam ſolido, ſcateant. Eſt illa *Portulacæ* vis, quod concretiones calcareas ſolvat, ita ut pavimenta lapidea, in quibus per autumnum adſervatur, ſucco illius conſpiciantur quaſi eroſa.

Acetaria hæcce omnia orexin excitant, diatheſin alcalinam impediunt, linguam & inteſtina ſordibus liberant atque mundificant, ſanguinem refrigerant, concretiones tartareas & obſtructiones ſolvunt: ſedentariis, hypochondriacis, ſcorbuticis, & reliquis morbo quodam chronico afflictis, maxime ſunt utilia: præcipue vero illis placent, qui ſanguine fervido, inquietudine ſomni, faſtidio ciborum, climate nimis calido, & ingenti calore æſtivo, corporis labem contraxerunt.

LXXIV.

PHALÆNA BOMBYX

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

JOHANNE LYMAN, LAUR. FIL.

Fierdhundrensi.

Upsaliæ 1756. *Decemb.* 4.

VESTES primum ab hominibus usitatæ fuere, ut tegerent corpus, & injurias ab illo repellerent externas, dein ut illud ornarent. Vestimenta, quæ naturæ maxime apta, ex *pellibus* Quadrupedum conficiuntur; purissima vero Lintea sunt & similia, quæ ex cortice plantarum, imprimis *Lini*, parantur. Illa inserviunt præcipue contra frigus, hæc inprimis contra æstum. Ambo hæc vestimentorum genera absolvunt plerorumque gentium indutus. Sed cum luxus non adquiescat in utilissimo, in id totus quantus nititur, ut adquirat id, quod pretiosum est, & ornat; emit itaque æque care pretiosum, ac illud, quod summa utilitate sese commendat. Indi existimarunt, se invenisse gratam quandam materiem in fructu *Bombacis* & *Gossypii*, idque eo magis, quum ipsa natura hanc producat absque eorum industria. Hæc etiam materia ceteris adhuc cognitis mollior erat.

Aliam iterum vestimentorum materiem, eamque levissimam atque splendidissimam, detexerunt incolæ Asiæ borealis, nimirum ex *Serico*.

Hac de re in præsenti negotio uberius agere constitui, cum cultus hic luxui perdilectus sit, quo honoratiores, cortice quasi nobiliori, a plebejis distinguuntur. Si omnes & singuli in eo conspirarent, utilissima esse quærenda & retinenda, Serico quidem carere possemus; Sed quum ritus & consuetudo (*la mode*) nullas ferat demonstrationes, consultius est concedere, quam opinioni suæ, licet veræ, præfracte inhærere.

Oeconomi hujus ævi calculum fecerant, quantum pro serico asportando in Sueciam quotannis impendatur, inque his b. m. M. Triewald *a)* demonstravit, illud longe lateque superare pretium ferri, quod quovis anno in patria conficitur. Et Clariss. E. G. Lijdbeck, Lundens. Prof. Celeberrimus, in oratione coram Acad. Sc. R. S. habita, computavit, serici crudi 20000 libr. in Sueciam quotannis inferri, quod ad minimum facit 240000 thal. arg. si quavis libra 12 th. arg. æstimetur *).

Hanc itaque rem intactam relinquere diutius, eo minus convenit, cum in Patria artes manuariæ & œconomia tanta hodie coli cœperint industria. Haud itaque dubito, me opus suscepisse gratum, licet vires meas tenerrimas superans, si paucis verbis, quod alii diffuso dicendi genere, conatus fuerim adumbrare BOMBYCEM, ejusque culturam in patria etiam possibilem.

Heic tamen observasse juvabit, me tantum ea expositurum, quæ ad forum Historiæ naturalis pertinent,

---

a) *Act. S. R. S. 1745.*

*) *Vide ejus orat. die XVIII. Oct. 1755. habit.*

inent, cetera enim relinquo œconomis nostris de atria optime meritis, qui pensum suum hac in re ere absolverunt. Nec me fugit, nominatum Triewald ex professo, ut dici solet, proposuisse Historiam iorum insectorum in *Actis Holmens.* pro anno 1745, deo ut Optimis Auctoribus hac in re jure omni adiumeretur; sed cum omnibus ad manus non sit liber retiosus plurium voluminum, vulgus vero desidet et brevissimam viam hoc in negotio, solum in id peram collocabo, ut ex auctoribus optimis & obervatione propria, proponam compendium historiæ iujus insecti perbreve, sed forte sufficiens.

Manebo itaque præcipue in illis, quæ maxime iecessaria sunt, nimirum in Bombycis historia ejusque cibo, scilicet Moro.

Anatomiam Bombycis sicco pede prætereo, quum optime delineata sit a *Malpighio* aliisque. Prætcrea existimamus, vulgum æque posse carere hoc cognitione, ac agricolæ ignorant Boum atque Cerealium Anatomiam.

CAP. I.

Vero simile est, Chinenses primum invenisse sericum, cum in hac orbis parte Bombyces solum reperiantur spontanei, & natio hæc, inter gentes, naturam omnium maxime imitari studeat *a)*. Poëtæ prisci existimarunt gentem quandam, nomine Ser vel

*) *In Asia, & copiose in China, reperitur etiam alia Phalænæ larva, quæ net folliculos serici, magnitudine insignes, ex quibus fila interdum plurium orgyiarum extricari possunt; hæc firmiora & tenaciora sunt, sed difficile ad finem perducuntur, ideoque etiam communiter carminantur; hæc species, quæ nominatur Phalæna Atlas, & consumit folia citri, delineata est in Pet.* gaz. t. 8. f. 7. *&* Merian. surin. t. 52. *& forte* 65. *Etiam Americæ est alumna.*

vel Seres primum detexiſſe & coluiſſe hoc lanuginis genus, unde forte nomen agnoſceret. Sed cum dicant, ſericum latere in fructu arboris cujusdam, fieri potuit, ut confuderint Goſſypium cum ſerico; hanc tamen quæſtionem noſtram non facimus, ſiquidem noſtrum non tangat propoſitum. Deinde cultura ſerici e regno Chinenſi per varias regiones ad Perſas pervenit, hinc vero poſtea ad Græcos, Alexandro Magno bella adverſus Perſas gerente. Græci tum primum obtinuerunt Bombycis cognitionem, ſed non didicerunt artem manuariam atque œconomicam ſericum præparandi. Dum vero ceteræ artes atque ſcientiæ hinc ad Romanos pervenerunt, hæc etiam, licet imperfecta, acceſſit. *Juſtinianus* prudentiſſimus regni occidentalis Imperator, perſpiciens, quantum lucri Perſæ per ſericum ex ejus regno ceperint, A. 533 duos miſit nuncios, qui apud eos hanc perdiſcerent artem, & ſecum domum portarent Phalænas Bombyces; ſed cum hæ in itinere perierint, opera hac vice irrita fuit. Propterea iterum alii profecti ſunt, qui ova earum adſportarent, & tum primum limites occuparunt Europæ. Initio tamen inſtitutum impediebatur, adeo ut cultura ſerici non prius, quam Anno 1130 ad Siciliam, ſub Rege *Rogero*, pervenit, qui poſtea hanc artem propagandam curavit in nuperrime accepto regno Neapolitano, unde poſtea in Italiam, Hiſpaniam, Galliam & Boruſſiam migravit.

CAP. II.

MORUS Bombycis proprius, ſapidiſſimus & ſaluberrimus eſt cibus, & ubi illa creſcit, ibi etiam coli poteſt ſericum. Satis ſuperque nobis conſtat, Bombycem veſci poſſe foliis Lactucæ, Cichorii, Leontodontis, Ulmi & Utricæ, teſte quoque *Bellonio* in Æthiopia, foliis Ficus. At vero ex hoc victu magis

magis fragile Bombyx net sericum, ipse languidus, minus nitidus evadit, sæpeque emoritur. Qui itaque sericum obtinere vult nobilius, necessario sibi adquirat Moros, quibus Bombyces suos alat.

Morus est arbor affinitate quadam conjuncta cum Urtica, floribus masculinis distinctis a femininis, quatuor staminibus atque duobus pistillis *a)*. Quædam Mori species marem & feminam in una eademque gerunt arbore, quædam in diversis. Arbores veræ feminæ baccas ferunt, masculis licet destitutæ, quo in casu calyx evadit succulentus, baccamque mentitur, non vero producit pericarpium pulposum. In *Spec. Plantar.* enumerantur variæ quidem Mori species, ut *Alba*, *Nigra*, *Rubra*, *Tatarica*, *Indica*, *Papyrifera*, *Tinctoria*, an vero duarum postremarum folia arrideant Bombyci, adhuc nos fugit.

Morus alba in China sponte crescit, quæ habetur pro solo natali Bombycis. Hinc credere fas est, hanc Bombycum naturæ maxime convenire. Apud nos vero in Hybernacula per hyemen introducitur, at in Scania sub dio crescit non infrequens in hortis; sed quamdiu nostrates in Bombycum cultura operam minus collocarunt, hæc species susque deque habita fuit, propterea quod baccæ ejus fatui sint saporis. Ex Observationibus meteorologicis constat: hyemes apud Chinensis juxta Peckin, ubi etiam hæc sponte provenit, æque gelidas esse ac apud nos; unde etiam facile concludimus, illam etiam nostrum ferre clima. Idem testatur N. D. PRÆS. in Itin. Scanico, *b)* observans, Mori hanc speciem, ne quidem sub dio, in Scaniæ hortis periisse per intensissimum gelu Anno 1739. & 1740. Folia Mori Albæ teneriora

---

a) Cfr. N. D. PRÆS. Gen. Plant. edit. V:ta N:o 936.
b) Cfr. Ejusd. It. Scan. pag. 83.

fumus illæsa, gravissima licet hyeme. Servari tamen debent in loco frigidiori, ne calore excludantur cito nimis, vel quando nulla inveniuntur folia Mori. Hinc inclusa lagenis vitreis in cella deponi debent, ne mucorem contrahant, vel ab insectis devorentur. Et cum sero vernet Morus, exclusioni ova non sunt tradenda prius, quam vernavit Morus. Tum ponenda sunt in loco tepido, & ibi intra quatuor vel octo dies excluduntur. Larvis parvis, atris, nuper editis folia Lactucæ porrigi solent, usque dum firmiores evadant dentes, præsertim si folia Mori sint adultiora. Postea foliis Mori aluntur; circa quod probe cavendum, ne sicca & arida, neque rore aut imbre humida sint folia; ex his enim hydropem contrahunt. Recentia illis dantur folia, quando arescunt proposita, vel illa devorarunt. Quando sicca evadunt folia, una cum excrementis ejicienda sunt, ne Larvæ, quotidie ex illorum fœtore inquinatæ, morbis graventur & emoriantur; adeoque methodus Chinensium egregia est, capsulas scilicet subtus tegere rete, ut consumtis in priori foliis, ex ea sponte se recipiant in novum super impositum vas, recentibus foliis impletum, quum facile percipiant nova folia, neque hoc pacto manibus aut instrumentis transponenda lædantur. Ab ovo, usque dum pupæ evadunt Bombyces, & nere incipiunt, quinque fere præterfluunt hebdomades, quo tempore in domibus asservandi sunt, ne pereant rigore aëris, rore, noctibus frigidis, nec a Passeribus aliisque devorentur avibus, nec ab Ichneumonibus lædantur. Cavere etiam debemus, ne vapore pereant.

Sub ipsa Bombycum scena quinque occurrunt stadia, quæ quatuor distinguuntur SOMNIS, qui nihil aliud important, quam tempus illud quadripartitum, quod vitam eorum demetitur, antequam Phalænæ evadunt. Ex horum temporum cognitione dignoscere licet eorum ætatem & morbos infestantes.

Primum

Primum ſtadium ab ovo, durat per ſeptem dies
d depoſitionem veſtis fuſcæ, quo primus ſomnus
Niger eſſe dicitur, tunc duobus poſtremis diebus
ix edit.

Secundum numeratur ſpàtium temporis abhinc
cto dierum, dum veſtimenta induens alba, iterum
dere deſinit, ſub ſomno ſecundo ſc. *Albo*.

Pro *Tertio* habentur octo illi dies a præcedenti-
ıus, dum iterum tertià vice nova ornatur cute,
uod tertio ſomno *Deſquamationes* comprehenditur.

Quartum abſolvunt dies octo ſequentes, quibus
xactis ultimum corium deponunt, ſub ſomno dicto
quarto *Excoriationis*.

Quinto ſtadio iterum edere continuant per ſepti-
duum, abſtinent dein ab omni cibo & nere inci-
piunt.

Hæc quinque ſtadia inter quatuor ſomnos, iis,
qui Bombyces colunt, regulæ inſtar erunt, ſecun-
dum quam pabulum illis porrigant. *Primo* ſtadio
aliquoties de die illis tradenda ſunt folia. *Secundo*
ſemper bis, mane & veſperi. *Tertio* ad minimum
ter de die appetunt recentia folia. *Quarto* pluries
de die nova exſpectant, tam enim avide edunt, ut
dentium crepitus audiatur. *Quinto* ſtadio minime
eſurire debent, quoniam inde minus nent. Sub
ſomno nulla folia afferantur, ſed in quiete relinquan-
tur; ideoque neceſſe eſt, ut Larvæ ſint ætate æqua-
les, nec aliæ teneriores, aliæ adultiores ſimul mix-
tæ, ſed in diſtinctis vaſculis aſſervatæ; minime au-
tem oportet mutare vaſa ſub ſomno earum, quum
ſub hoc actu in quiete degant neceſſe ſit; ceterum
obſervandum, ut ſufficiens ſemper illis locus conce-
datur, plures enim ſi arcte coacerventur, ſæpius
ægrotant, & morbis contagioſis inficiuntur, quibus
facile plurimi pereunt.

Sub primo ſtadio cavendum a frigore, ne lædatur, adeoque ſi frigidior inſurgat tempeſtas, calore foci mitiganda eſt. Adultiores facti facilius ferunt tempeſtatem, ideoque in quacunque domo facile conſervantur, modo non feneſtræ æſtui meridiano nimis expoſitæ ſint. Obſervandum etiam, ne ex calore fornacum ædis, vel fœtore loci, moleſtiam patiantur. Cavendum ſemper a Muribus, Avibus, Ichneumonibus ſimilibusque hoſpitibus. Solet autem domus inſtar Bibliothecæ inſtrui, quibus vaſa imponuntur, Larvis apta. Inprimis proſpiciendum eſt, ut cibus e recentibus foliis non deficiat; ut locus a ſordibus purus; ut aër ſiccus, non ſuffocans aut fœtidus; ut calor non nimius adſit; ut ægri juſto tempore removeantur, qui facile triſti colore dignoſcuntur. Poſtea dum per duos dies cibo abſtinuerint, glabritie nitentes pellucidique nere incipiunt, & ad ſubeundam aliam mutationem apti evadunt. Tunc inſtrumento quodam ſub ore, duobus poris inſtructo, præditi ſunt, quo ſecernunt liquorem quendam viſcidum & in aëre indureſcentem ad formam duorum filorum. Huic fundamento innititur folliculus Bombycis, conſtans ſæpe filo 100 orgyiarum, juxta magnitudinem ultimi articuli pollicis. *)

Hoc opus uno vel duobus perficit diebus, quo abſoluto, intra folliculum, in pupam transformatur. Hic jacet fere immobilis, ſine ore pedibusque quatuordecim circiter dies. Dein pupæ exuit veſtem, dum evomit liquorem, menſtruum verum ſerici, quod aperit folliculum, & inde exit vibrans alas, ut ſiccetur.

In

*) *Color ſerici albus & flavus differt tantum varietate.*

In Scenam itaque prodit jam PHALÆNA (Bombyx) *pectinicornis elinguis, alis reversis albidis; fasciis obsoletis fuscis; macula lunari.*

Aldrov. inf. 280-282. 246. f. 2. 3.
Jonst. inf. t. 22. Papilio Bombyx.
Mouff. lat. 181. Bombyx.
Mer. eur. 1. p. t. 1.
Gœd. belg. 1. p. 93. t. 42.
List. Gœd. 84. f. 32.
Blank. belg. 60. t. 9. f. D. E. F.
Charl. onom. 40. Papilio Bombyx.
Alb. angl. t. 12. f. 16.
Bradl. nat. t. 27. f. 1. E. r.
Trievald Act. Stockh. R. S. 1745.
Fn. Sw. 258. 833.
Vulgo *Bombyx*. Svet. *Silkesmatk.*
Gall. *Ver à ſoye.*

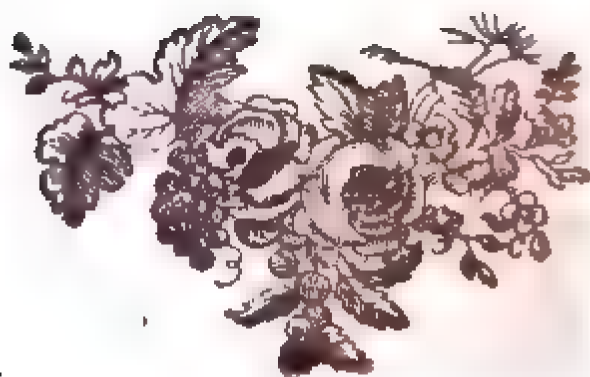
PHALÆNA eſt mediæ magnitudinis, pallida, albicans. Oculi nigri. Antennæ albæ, pectinatæ, radiis nigris. *Alæ ſuperiores* albidæ: faſciis obſoletis, fuſceſcentibus, anguſtioribus, longioribus poſticis, juxta apicem excavatæ, macula lunari in medio diſci. *Alæ inferiores* latiores, poſtice verſus anum etjamnum latiores, margine exteriori prominentes ante ſuperiorem alam, macula obſcuriori ad marginem teneriorem verſus abdomen.

Poſtquam Phalænæ evadunt, nihil niſi venerem ſpirant, vertunt ſeſe undiquaque, usque dum abdomine feminas tangant, tunc coëuntes retrorſum, canum inſtar hamo penis cohærent. Jam immobilis fere eſt mas, niſi aliquoties tremeret alis. Separatus vero poſtea exſuccus & torpeſcens, poſt

duos dies moritur. Femina vero hisce peractis nuptiis evacuat materiam quandam fluidam, fusco-luteam, inquinantem locum cui immittitur, ibidemque ova sua deponit. Ova hæc primo sunt flava, dein grisea & opaca, præ ceteris rotunda & compressa. Postea etiam femina, ut mas, languide e vita decedit.

Sic ætas Bombycum octo circumscribitur hebdomadibus. Cum apud nos æstas duos per menses æque jucunda sit ac alibi, licet non tam calida, ad colendos tamen Bombyces sufficit, & Morus alba nostrum ferat clima, per legitimam consequentiam sequitur, Bombyces in patria coli & posse & debere.

Raptim.

LXXV.

MIGRATIONES AVIUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposıtæ a

CAROL. DAN. EKMARCK

Ostro-Gotho.

Upsaliæ 1757. *Martii* 2.

Internuntii Deorum Aves.

PRÆFATIO.

Ex omnibus illis bonis, quæ in globo nostro Terraqueo, hominum tam utilitatis, quam jucunditatis, promovendæ gratia, a Creatore omnipotente condita sunt, *Aves* animum meum cum maxima demulcerunt delectatione, quarum tanta formæ species est, ut, me quidem judice, in voluptatem humani generis nihil sit excellentius. Quid enim cum Trochili splendida pulchritudine æquari potest? quid caudam pictam Pavonis vincit? Hæc tamen Naturæ artificia sola non sunt, quæ nostram merentur attentionem: unamquamque Avium si debita accuratione intueri placuerit, admirationis nostræ materiem facillime reperire licebit am-

pliſſimam; tantis enim omnes colorum varietatibus fulgere videmus, qui aptiſſima gaudentes proportione, ſe invicem affabre excipiunt, ut pictorem, etiam artificioſiſſimum, colores ita permiſcere noſſe, ut naturam hac in re perfecte imitari queat, vix crediderim.

Avium Pennas earumque ſtructuram ſingularem inſpicientes, omnium earum nullam omnino eſſe, quæ tanta Artificis ſupremi non prodat ſe compoſitam ſapientia, ut ad mechaniſmum illius exquirendum & rite explanandum, quemadmodum etiam ipſam ſatis contemplandam, exiguum non ſufficiat vitæ curriculum, luculenter invenimus; quæ, tanta licet arte fabricatæ, ſingulis tamen annis deciduæ, plantarum inſtar pereuntes, quotannis quoque recreſcunt.

Uti piſces, in aquis degentes, mare immane & rapaces innatant fluvios, ita Avibus alarum quaſi remigio uti, & aërem volando findere, conceſſum eſt. Levitatem itaque, quo legi huic naturæ eo facilius morem gerere poſſint, perneceſſariam habent. Quare etiam quam compendioſiſſimas, ne quid, quo carere quidem poſſint, gravitatem illis addendo, curſum ipſarum celerem impediret, Aves videmus creatas. Hanc eandem ob cauſſam *Cauda*, *Scroto*, *Veſica urinaria*, *Utero*, *Labiis*, *Manibus*; *Corpore calloſo*, *Fornice*, *Epiglottide* &c. orbatas eas invenimus. *Maxillas* in roſtrum nudas protraxit Magiſter Naturæ: brachiis *Remiges* loco infixit digitorum, quibus, ad iter per aërem agendum, eodem modo, quo nos remis cymbam propellimus, utuntur: uropygium *Rectricibus* inſtruxit, quibus, gubernaculi inſtar, quemadmodum piſces cauda ſua, viam flectere norunt: *auriculas*, animalibus, illis donatis, auditum promovendo inſervientes, eis neceſſarias non duxit, quare etiam illis privatæ, utpote in altis ut plurimum

mum degentes, hostem appropinquantem visu facile observare possunt. *Uterus*, quod attulimus, Avibus intra corpus non est; cum vero ad generationem necessarius requiratur, hac singulari gaudent prærogativa, quod scilicet artificiale sibi construere possint, quo ova earum, æque ac naturali, excluduntur: *nidi* sunt, quos indigitasse volo. Tantas, nidos hos fingendi modus, ova incubandi, nuptias celebrandi & pullos denique pascendi, reliqua ut taceam, agnoscit varietates, quantas fere Avium novimus species, tantamque manifestat excellentiam, ut, hæc omnia si quis rite describere conaretur, idem esset, ac si æquori procelloso vastissimo lembo se conderet remis orbatum, testante Reaumurio.

Hæc & alia curiositatem allexere meam, flagrantique me affecere desiderio in Aves, quarum contemplatio, quoad *structuram*, *vestimenta*, *mores*, *oeconomiam*, *nomina*, & denique *notas*, quibus una ab altera dignoscitur, omnium, quæ hominum in commodum Natura protulit fœcunda, jucundissima mihi visa est, ulterius inquirendi.

Cum vero, ut pulcherrimæ, ita etiam animalium omnium apprehensu, & quarum nobis familiaritatem conciliemus, difficillimæ sint; cautissimæ enim, utrinque circumspectantes, hominemque ut hostem timentes, cum eo consuetudinem jungere non sustinent. Hinc sequitur, ut eos, qui, huic Zoologiæ parti operam navantes, in ea progressus facere cupiunt, quomodo sclopeto recte utantur, quo e longinquo eos prosternere queant, scire oporteat. Ejusmodi ipse Avibus innocuis, ad dies laboris vacuas, summo cum oblectamine me præbui inimicum; dum silvas intrans lucosque quietos, ubi animalia hæcce plumigera refugium potissimum habent, ea sagaciter exquisivi, & exquisita fixi. Quo denique eo perveni, ut Aves nostras in-

 digenas

digenas, quoad plurimum partem, videre & examinare licuerit. Obſervationes itaque qualescunque heic Tibi B. L. communicarè conſtitui, quarum benigniorem ut agas interpretem, eſt, quod abs Te expeto.

§. II.

MIGRATIONES.

Multas & varias illas, quæ contemplatione Avium ſe delectantibus, earum perpendendæ obviam veniunt, proprietates mittens, in unius ſolummodo, quam Aves plurimæ præ animalibus cæteris peculiarem fere habent, adumbratione, *Migrationem* ſcilicet earum, occupari, in animo mihi propoſui.

Oeconomia, ita dicta, Divina, quam Naturam perluſtrando a Conditore ſummo ita inſtitutam, in leviſſimis etiam invenimus, ut cuique rei naturali, ad certos fines producendos, certas præſcripſerit leges, inter res certe maximi momenti eſt, ad quas mortalis unquam attendere queat. In illa enim, ſpeculo quaſi maxime limpido, excellentiam perſpicimus omniſcientiæ Divinæ, quæ, quo omnia, uſui inſervientia publico, eo majori peragantur dexteritate, ita ſancitum voluit, ut cum lucro & utilitate ſemper conjuncta ſint agentis. *Piſces*, maria innatantes vaſtiſſima, littorum aquas tepidas, ova exponendi gratia, ibi poſtea ut excludantur, inſtinctu naturæ quotannis petere coguntur; qua vero occaſione in prædam tam piſcatorum, quam animalium, quales ſunt Accipitres, Anſeres & alia, multi cedunt. *Scarabæus* terram ſub fimo forat, eum in finem, ut ovum profunde, quod deſiderat, ponere poſſit, ibique excluſo, Scarabæo recenti eſca non deſit; hinc vero, in fœnus ruricolæ, terra ſtercoratur macra. *Lumbricus*, vermis ille ſubterraneus, cui & domicilio & nutrimento humo uti jucundum eſt, venerem per noctes

noctes supra terram exerciturus, superficiem vel crustam ejus perforat; quo eodem aquam per eam meabilem reddit, ut scilicet a terra, illa ne putrefiat, absorbeatur. *Gordius* argillam vario meatu perterebrans, venas, per quas humores ad rivos & fontes se penetrare possunt, eo efficit. *Picus* vermibus intra arbores decisas & putredine correptas degentibus victitans, eos quærendo in festucas truncos hos demortuos conscindit minimas, ne diu inutiles & tristia exstent spectacula. Et sic, ad certos usus producendos, singula a Creatore summo disposita sunt, & ita quidem, ut ex labore, salutem promovente publicam, quid lucrifaciat eum perficiens. Huc etjam Avium ita dictæ Migrationes pertinent: per quas hanc earum intelligimus proprietatem plurimis competentem, quod *terras sibi familiares quotannis linquentes, in alias, quædam magis, quædam minus remotas migrent.*

Singulis annis, summa cum admiratione, integros quasi exercitus Avium in phalanges aut aciem instructos, hybernis desertis, regiones intelligo calidiores, ubi hyemem, magnum terrarum nostrarum borealium frigus ad evitandum egerunt, nos iterum tempore verno invisuros videmus; quorum quibusdam hic servatur ordo, ut, latera sua invicem tegentes, recta linea volando incedant; aliæ angulum constituunt, ita ut media ætherem prima perfringat, postea ei proxima, & sic porro; aliæ in cuneum more pugnantium structæ aërem perrumpunt a); aliæ, una alteram insequente, longo procedunt agmine. Quis vero omnes his a natura præscriptas recitare valet leges?

a) *Hanc Grues migrantes efficere figuram, observavit Cicero, ideo etjam dicens:* Grues cum loca calidiora petentes maria transmittunt, Trianguli efficiunt formam. Nat. Deor. 2: 49.

Autumno autem, ut, contabescentibus herb. frigore accrescente, quoad plurimam partem evan scunt Insecta, sic etiam Aves, his absconditis, ca lidiores ad provincias, nos relinquentes, iter pe gunt veloces.

N. D. Præses in Itinere Lapponico msſ. com memorat, quod A. 1732. totum Calicem fluvi qui omnium e Lapponia in fretum currentium m ximus quidem non est, Anatibus, numero exer tum superantibus Artaxerxis, per octiduum fe dies noctesque contectum videret, ut tantam Avi copiam unquam existere, vix sibi persuadere potu sset, quæ omnes mare primum petebant, iter a meridiem versus continuantes. Si vero omnia La poniæ addamus flumina, tanta, sine dubio, sing la Avium multitudine abundantia, quantus non i resurgit numerus, e Lapponia tamen sola, migr tium?

Ubi vero hæ, & reliquæ omnes migratoriæ, i nere versentur confecto, quaque abeuntes ing diantur via, plerumque adhuc latet, & arcanum e quod ad explorandum requiritur, ut multum labo industriæ & temporis impendant posteri; & in catissimus hic, si penitus solvendus sit nodus, multis terræ locis huic rei attendant variæ gent & orbi postea erudito observata communicent, cessum est. Certe si aliquis Naturæ consultus maxime australi *Hispania* aut *Italia* in Aves obse ret, quando accedant aut recedant austrum & s tentrionem versus, notatis scilicet *diebus mensi Speciebus avium*, res hæc adeo obscura brevi ma me illustraretur; nec minus si alius ad idem att deret *Constantinopoli*.

§. III.

AUCTORES.

Has Avium Migrationes aut ignorarunt,

on tanti habuerunt antiqui naturæ curiosi plurimi, eas annotatu dignas judicaverint, quare non nisi sperfa quædam hujus rei in scriptis eorum inveni-us vestigia; recentiores vero paulo majori indu-ia hocce excolere argumentum auspicati sunt. uatuor inprimis reperi, qui hasce Avium fugas bita sua dignati sunt attentione. *Petrus Bellonius* Observationibus suis, multis commemorat pagi-s, se, in itinere suo Orientali, ante jam annos icentos, Aves Migratorias vel versus meridiem, el retro, aquilonem versus has suas accelerantes eregrinationes, vidisse, plurimas ultra Europam ogredi putans. *Marcus Catesbæus* Migrationes has-Avium, regiones vel australes, vel boreales pe-ntium; in America septentrionali perspexit, quas jam Tom. I. Hist. Nat. Carol. attigit. *J. T. Klei-us* in Prodromo Hist. Avium hanc proprietatem lide & mascule tractandam aggressus est, & anno-ta M. Catesbæi scrutatus, quæ ipse, hanc rem l illustrandam, quæ pulcherrima sunt, invenerit, obis reliquit. *Frid. Hasselquist* in itinerario suo plu-ma de Avibus Ægyptum hyeme petentibus anno-ivit. Lubens ego fateor, quod, quamvis omni ani-i impetu in id incubuerim, ut naturam & indolem vium indagarem, non nisi exiguam tamen earum migrationes mihi conciliare valuerim notitiam, m illis anni temporibus, quibus ad eas attendi & otest & debet, aliis negotiis vacuo ruri versari ix unquam licuerit, quam tamen, quoniam mul-rum observationes requirantur & industria, pu-ico proponere non dubitavi: quo ipso, si non plus cum ferat utilitatis, Populares tamen meos ad huic rnithologiæ parti operam navandam instigare vo-erim; hæ cum Avium fugæ necubi æque diluci-, ac in regionibus nostris hyperboreis, perspici ossint.

§. IV.

§. IV.

CAUSSÆ.

Caussæ Migrationum harum variæ quidem sunt, potissimas vero Frigus esse existimo & Calorem. Avolantium omnium Aves *aquaticæ* maximam constituunt cohortem, partim ANSERES, utpote qui in aquis versantur, & hyeme, fluviis & lacubus nostris glacie obductis, hocce vivendi genere uti vetantur; nos itaque, antequam congelantur aquæ, deserere coguntur. Partim GRALLÆ, quæ, in paludibus vagantes, ex illis alimenta sumunt. Ab hoc autem ipso eorum penu, rigore hyemis, omnia loca palustria glacie conducentis, exclusæ, æstiva sua, urgente penuria, relinquunt. Migrantium quoque turbam PASSERES augent *tenuirostres*, qui, insectis, quibus victitant, instante hyeme, quoad plurimam partem abditis, inter nos vitam ulterius tenere non valentes, ut aliter sibi consulant, necessum habent.

Videmus itaque, caussarum emigrationum infimam non esse eorum, quæ ad usum vitæ pertinent, alimenti scilicet, in quibusdam locis inopiam, quæ deserunt, in aliis vero copiam, quæ petunt aves.

Hujus etiam in æstiva eligendo rationem habent. *Ciconiæ*, quæ serpentibus potissimum vescuntur, nos, earum multitudine liberatos, vix unquam visitant, sed in Scania plerumque æstivant, ubi *Coluber Natrix*, in provinciis Sueciæ borealibus sat rarus, frequentissimus invenitur. Calamitas Lapponiæ maxima in multitudine *Culicum pipientium Fn.* 1116. infinita consistit, qui tantis circumquaque volitant catervis, ut vix evitare possint incolæ, quin, dum loquuntur, respirant, vel, quocunque modo, ad minimum os aperiunt, eorum integra in buccam irruant examina. Hi omnes antequam exclusi fuerint, in multis illis, quibus inundatur Lapponia, a-

quis

quis larvæ jacent, & *Anatibus* esui sunt. Hanc itaque regionem *Anates* plurimas, & numerum provincias australiores inhabitantium longe superantes, ibi ut nidulentur, elegisse invenimus, idque eam ob caussam, quod facile, & sine longa inquisitione, dum ova fovent, ea ne frigore lædantur, ex larvis dictis esculenta sibi procurare possint: inter illas enim obtinet polygamia, ubi in feminas solas omnem curam conjiciunt mares; tam ovis incubandi, quam fœtus exclusos nutriendi. *Larus parasiticus*, pisces ipse capere non valens, sed Laros alios, maxime edaces, prosequendo victum sibi procurans, lusus Clupearum, in sinu Bothnico frequentissimos, invisit, ibique copiosissimus cum aliorum lucratur damno.

RALLÆ plurimæ Lumbricis victitant; hinc *æstate* coguntur, ob calorem intensum aridamque inde terram, quam non ferunt lumbrici, deserere australes regiones, uti etiam *hyeme* boreales, dum gelu ad lumbricos aditum ipsis denegat.

Hæ emigrationes, vel fugæ, in quam autumno, eminente frigore, se conferunt Aves, caussæ sunt præcipuæ: possunt etiam plures esse, nobis ignotæ, ut structura ipsa corporis ratione transspirationis & alia. Reditus vero earum in regiones nostras hyperboreas, quem vere primo, ineunte æstate videmus, rationem reddere, opus majoris est difficultatis. *Paludes* & fluvios plurimos, quos, quæ terris nostris borealibus, alpibus præsertim Lapponiæ altissimis, tempore brumali cadit, & vere, admisto calore solis, liquescit, procreat nivium copia magna, culicum, quibus victitant plurimæ, multitudine abundantes, reditus caussam non habeo minimam. *Dies longiores* & noctes lucidæ, de quibus tempore æstivo lætamur, tam sibimetipsis, quam pullis suis gulosis, penum commode comparandi, occasionem præbent.

Silva

Silvæ nostræ vastæ densæque Avibus, homines strepitumque omnem timentibus, refugia & domicilia sunt aptissima. *Calor* regnorum Europæ australium magnus, plumis ad minimum pellitas, quales sunt Anseres, ad plagam sibi frigidiorem quærendam compellit. *Patria* præterea & Consuetudo nec minima conferunt; ad loca enim, quibus, tam in victum sibi pullisque suis acquirendo facili, quam aliis prærogativis gaudente, vita antea fruiti sunt, iisdem iterum ut utantur commodis, revertuntur. Unam eandemque itaque *Ciconiam* eodem quotannis nidulari camino, quem per antea plures inhabitaverit, haud raro observamus. Per octennium integrum una eademque Alno cavernosa *Sturnum* claudum, hyeme licet semper abesset, unaquaque æstate, nidificasse vidi. Anni præterfluxere, ad minimum sex, per quos *Tinnunculum* uno eodemque foramine turris cujusdam pullos exclusisse, observavi. In Lauris Horti Academici Upsaliensis per sexennium, quovis vere, *Motacillæ* duæ *albæ* nidulos construxerunt, quæ jam mansuetæ, Gallinarum instar, homines non fugiunt, & eo ipso ab aliis sui generis timidis evidenter distinctæ.

§. V.

EXOTICÆ.

* * *

* CATESBÆUS, qui Aves *Americæ septentrionalis* earumque migrationes sedulo observavit, sequentes præcipue commemorat migratorias.

1. FALCO *forficatus pag.* 4. autumno decedit, nec unquam per hyemem in Carolina conspicitur.

2. PSITTACUS *carolinensis p.* 11. circa initium hyemis e Carolina austrum versus aufugit.

3. CUCULUS *americanus p.* 9. hyeme non apparet, sed autumno, quemadmodum *canorus* noster, abit.

4. TRO-

4. TROCHILUS *Colubris p.* 63. in Carolina nidificat, instante vero hyeme in Americam meridionalem migrat.

5. ANAS *canadensis p.* 92. &

6. ANAS *bucephala p.* 95. e regionibus Americæ septentrionalis in Carolinam, vel ultra, hieme fugiunt.

7. ARDEA *cærulea p.* 76. tempore vernali in Carolina copiosissima conspicitur, ceterum infrequens. Quo indicatur, septentrionem versus eam reverti, oris australioribus, in quas eam frigora hyberna fugaverant, relictis.

8. ARDEA *alba p.* 77. in Carolina nidulatur, autumno discedens.

9. ARDEA *virescens p.* 80. in Carolina nidificat, & hyeme nunquam repertam, meridiem autumno petere, putat Cl. Catesbæus.

10. TANTALUS *Loculator p.* 81. exeunte æstate Carolinam turmatim frequentissimus advolat; mense autem Novembri omnes decèdunt. Ex quo concluditur, in plagis magis borealibus eos nidos suos æstate fixisse, & Carolinam, in austrum tendentes, præmittere.

SCOLOPAX *alba p.* 82. æstate præcipite Carolinam, dum ingens ibi semper pluvia cadit, frequens adit, in locis humidis degens.

12. TRINGA *fusca p.* 83. medio Septembri Carolinam quotannis adveniens, ad paludes & prata uliginosa versatur, ultra vero hebdomadas sex non commoratur, sed in Americam meridionalem descendit, & ante idem tempus anni sequentis non videnda est *b*).

COLUM-

b) *Illam ob rationem Americam meridionalem has petere, existimat* D:nus Catesby, *ut ibi nidificent & ova excludant,* *Caro-*

13. COLUMBA *macroura p.* 23. Tempore brumali, præsertim dum frigora intensissima sunt, e Canada in Carolinam & Virginiam copiosissimæ descendunt hæ, nec ibi subsistentes, austrum versus ulterius procedunt. Hyemes Americæ dum leniores sunt, earum paucissimæ conspiciuntur. Notandum est, quod redeuntes nunqam Carolinam pervolent: nec, qua ingrediantur via, novit quis. De peregrinationibus PALUMBI *hujus migratorii* vide plura apud Auct. p. 23.

ALAUDA *alpestris p.* 32. Americæ Septentrionalis avis, in Virginia & Carolina hybernat, mature, sub finem hyemis, decedens.

15. FRINGILLA *hyemalis p.* 36. hyemem in Carolina & Virginia consumit, æstate vero nunquam reperitur, sed vere discedit, regiones, exinde quod sequitur, adiens septentrionales, ubi nidulos suos construit.

16. FRINGILLA *Oryzivora p.* 14. Initio mensis Septembris, Oryza in Virginia & Carolina adhuc molli, eadem in Cuba & adjacentibus insulis, ubi prius maturescit, horreis reposita, harum turmæ, ex *feminis* solis compositæ, quod peculiare & probandum est, adveniunt maximæ, hebdomadas circiter tres, usque dum exdurescat Oryza, commorantur, & circa finem mensis discedunt: quo autem tendunt, non novimus. Maribus postea conveniunt, quibus conjunctæ, initio veris per Carolinam regressum habent.

17. FRINGILLA *purpurea p.* 41. per hyemem abest.

18. MOTA-

Carolinam enim valde frigidam habet. Analogiæ vero magis conveniens videtur, quod in regionibus borealibus multiplicatæ, autumno, ad frigora vitanda, meridiem petant.

18. MOTACILLA *Sialis p.* 47. æstivo tempore in Carolina reperitur.

19. LANIUS *Tyrannus p.* 55.

20. MOTACILLA *rubra p.* 56.

21. MOTACILLA - - *p.* 66. &

22. MOTACILLA - - *p.* 53. instante hyeme, in Americam Meridionalem avolant, & vere novo redeunt.

23. HIRUNDO *purpurea p.* 51. &

24. CAPRIMULGUS *europæus*, absconditis insectis, disparent.

Cæteræ, quarum attingit migrationes, quod autumno abeant, verbo denunciat.

* * *

* KLEINIUS, qui Gedani ex professo & indefessa diligentia in Migrationes Avium inquisivit, sequentia præsertim adfert:

25. ANATES, *Anseres* in specie, verno tempore quotannis trans Mare Balthicum tendunt; idem iter autumno repetunt. pag. 194.

26. COLYMBUS *arcticus* ex Lapponia, sive verno sive autumnali tempore hospes.

27. LARI partim in Chersoneso Helensi nidulantur, ubi fruticeta sunt interjectis lapidibus & gurgitibus, partim in altis littoribus insulæ Nehringæ;

28. STERNA *Hirundo* autem in arundinetis Cassubiæ nidulatur: ingruente hyeme omnes revertuntur, unde venerint, Sundam Maris Balthici versus. p. 195.

29. ARDEA ad Borysthenem, & plus ultra in imperio Ottomannico portionis Europææ, commode stabulare possunt. p. 193.

30. GRUES per integrum annum ad paludes Lithuanicas, in Podolia, ad Boryſthenem & Helleſpontum usque reperiuntur, quo & noſtrates commode pervolant, in itinere ſpicas ſegetesque novas legentes. p. 92.

31. RALLUS *Crex* Angliam hyeme petit, ut ſtatuit Schwenckfeldius.

32. TETRAO *Coturnix* forte Sendomiriam, Ukrainam vel Podoliam & Valachiam petit. p. 190.

33. TRINGÆ - incredibilibus multitudinibus verno tempore in Polonia & Boruſſia nidulantur, appropinquante autumno turmatim avolant; in Anglia autem per totam æſtatem non conſpiciuntur, ſed autumno frequentiſſimæ adveniunt, tota hyeme permanentes, demum verſus ver decedunt. p. 187.

34. TRINGA *Arquata* quotannis ad Hypocæcia medio Aprili ad primos dies Maji accedit, quam plagam iterum exeunte autumno abiens ſequitur. p. 187.

35. CERTHIA *familiaris* paria fata ſubit p. 187.

36. EMBERIZA *nivalis* hyeme advenit e Lapponia gregatim, per majorem Podoliam tandem ad alpes usque Carpathicas pergens; menſibus Februario & Martio redux. p. 186.

37. CAPRIMULGUS *europæus* hyeme non amplius apparet, Scarabæis ſimilibusque inſectis conditis. p. 185.

38. LUSCINIA & CURRUCA evaneſcunt. p. 283.

39. TURDI *muſici*, *iliaci*, *pilares* per Livoniam, Curlandiam & Boruſſiam ex Sibiria aut Lapponia per quatuordecim dies poſt Michaëlem incredibili copia abeunt in alpes usque; exinde *Turdi minores* vineta Italorum permeant. p. 179.

40. STUR-

40. STURNI in majorem Poloniam abeunt, inde juxta montes Carpathicos semicirculum Crima tenus describunt, seque in Ukrainam conferunt, sive eadem via sive per Lithuaniam quasi mendicantes loco alio in alium, tandem redeuntes. p. 177. At Willugbæus Ornith. 145. per totam hyemem in Anglia permanere observat.

41. TRINGA *Vanellus*, CHARADRIUS *Pluvialis* & *Hiaticula* in paludibus Lithuanicis hybernant. p. 175.

HIRUNDINES & CICONIAS intra aquam se demergere per hyemem, pulcherrimis observationibus demonstrat. p. 192 & seq.

* * *

* *HASSELQUIST* p. m. in itinere suo Orientali pulcherrima observavit, e quibus excerpta nonnulla, hanc ipsam tangentia rem, ad pagellas has illustrandas, adferre haud ineptum existimaverim, quæ sequentia sunt:

43. TRINGA *Charadrius* & SCOLOPACES variæ mensibus Decembri & Januario Natoliam ingrediuntur, ad *Ægyptum* vero, ubi hyberna sumunt, ex Græcia & Turcia, quemadmodum ex Europa in *Natoliam* proficiscuntur, initio Octobris accedunt.

44. STURNUS e Gallia, Italia & Europa australi *Ægyptum* mensibus hyemalibus adit.

45. EMBERIZA *Hortulanus*, sive Ficedula, mense Septembri *Ægyptum* advenit.

46. CHARADRIUS *Pluvialis* mense Novembri ad *Ægyptum* accedit, ibique per totam hyemem & maximam veris partem commoratur. Numne itaque inter nos æstivantes Pluviales, qui etiam inter ultimas vere reduces sunt, tam longum expediisse iter credamus?

47. TRINGA *Vanellus* menſe Septembri in *Ægyptum* pervenit, ubi per totum hyemale tempus manet. Verum quidem eſt, quod noſtrates mature abeant, an vero Ægyptum petant, non facile dixerim.

48. ANAS *Boſchas* & *Penelope* menſe Novembri in *Ægyptum*, poſt inundationem Nili, frequentiſſimæ veniunt. Noſtrates vero hucusque procedere, non crediderim.

49. TETRAO *Coturnix* ineunte Martio agros *Ægyptiorum* inviſit, meſſe autem peracta evaneſcunt omnes.

50. ARDEA *Grus*, de Turcia profecta, menſe Octobri *Ægyptum* copioſa adit.

51. PELECANI *Onocratali*, medio Septembri, in phalanges ad angulum obtuſum, Anatum Anſerum inſtar, inſtructi, *Ægyptum* adveniunt, æſtate vero ad mare Nigrum & littora Græciæ commorantur.

52. MONEDULA *Pyrrhocorax* exeunte Septembri, vel initio Novembris, ſub finem inundationis, multitudine incredibili ad *Ægyptum* accedit, Ranas & amphibia alia, quæ tum totam illam obtegunt terram, cum *Ciconiis* & *Falconibus* legens. In Gallia & Anglia æſtivans, nunquam in Suecia noſtra reperta eſt.

§. VI.

INDIGENÆ.

Ut vero *Aves* paululum attingam *indigenas*, eas ſolummodo enumerando occupabor, quæ tempore autumnali, inſtante hyeme emigrantes, per æſtatem ſolam inter nos habitant; quo dum regiones auſtraliores harum quasdam advenire obſervaverint exteri, unde venerint conjicere poſſint; me enim, ubi limiti-

limitibus patriæ transgressis, versentur, monstrare non valere, ut confitear necessum habeo. Eas quoque, quas per integrum brumale tempus manentes, frigora nostra sustinere invenerim, percensere e re duxi.

* ACCIPITRUM ex Ordine plurimæ permanent, utpote quæ, venatione victum procurantes, per hyemem vitam inter nos sustinere possunt.

53. FALCONES quoad plurimam partem perennes nobis sunt, ut *Aquila, Æruginosus, Moschetus* & alii, qui hyeme *c*) haud raro, Gallinarum & Columbarum maximam in consternationem, pagos visitant. Qui vero emigrant, ut *Haliætus*, Fn. Suec. 57. *Lanarius*, Fn. 61. *Milvus*, Fn. 59. *d*) *Buteo*, Fn.

c) *Opinio est vulgo familiaris, nullum ruricolis Accipitres a Feriis Purificationis Mariæ ad festum usque Michaëlis, aves eorum domesticas eripiendo, damnum dare: quod etiam ita sese plerumque habere, observatum est. Ex quo luculenter patet providentia & bonitas summi Moderatoris, qui avium harum, contra impetus hostis hujus truculentissimi nihil valentium, tantam gerit curam, ut immunitatem illis tempore, quo ova ponendo, eaque fovendo, ut & pullos nutriendo occupatæ sunt, invasionis inimici hujus dare placuerit; eodem modo, quo gallinas sylvestres, humo aperta nidulantes, odore orbavit tempore, quo ovis incubant, ne sagacitate Vulpium ferarumque aliarum investigatæ, perirent.*

d) Milvi nidulantur Cairi eo tempore, quo a nobis absunt, æstate autem in Europam avolant, ut immensum solis ardorem fugiant. Bell. Obs. II. XXXVI. cfr. II. XXVIII. *Qui addit Clusius*, vix majorem in Cairo Milvorum frequentiam conspici, quam Londini, ubi eos interficere vetitum est, ut spurcitiem in plateas, vel etiam ipsum Thamesin flumen, quod urbem alluit, ejectam legant & devorent. Maxima quantitate eo confluunt.

Fn. 64. *Tinnunculus*, Fn. 67. Amphibiis, Insectis & aliis ejusmodi, quæ abdidit hyems, vescuntur *e*).

52. Falco *Albicilla* Fn. 58. asperrima tantum hyeme visitur in Austria. *Kramer*.

53. Falco *Tinnunculus* eodem fere die cum *Motacilla alba* redit, dum primi prodeunt flores, qui sunt *Tussilago Farfara*, *Crocus sativus*, *Leucojum vernale*, *Galanthus nivalis* &c. Migrantem quoque fine mensis *exsolationis* concomitatur *Motacillam*.

Falcones reliqui migratorii primo redeunt vere, autumno autem, *ad destructionem æstatis*, catervatim decedunt.

STRIGES omnes per integrum hyemale tempus inter nos versari, crediderim: frequenter enim *Bubonem*, Fn. 45. *Ululam*, Fn. 48. & *Strigem albidam* Fn. 54. hyeme conspexi.

54. LANIOS, tam *Excubitorem*, Fn. 181. quam *Collurionem*, Fn. 180. non nisi æstate quidem unquam vidi; an vero inter aves migratorias sint, nec ne, dijudicare nescio.

* PICARUM ex Ordine aliæ permanent, emigrant aliæ.

55. CORVI per hyemem totam apud nos habitantes sunt:

56. Corvus *Corax*; Fn. 69. &

57. Corvus *Pica*, Fn. 76. quæ omnibus anni temporibus, æque hyeme, ac æstate, ad pagos deambulat;

58. Corvus *infaustus*, Fn. 187. per totum annum sylvas Norlandiæ inhabitans;

59. Corvus *glandarius*, Fn. 74. *f*) & quem medio hyemis inveni sæpe & confixi,

60. Cor-

---

e) *Hinc concluditur, Accipitres hos migratorios, non nisi casu. Aliquid nobis afferre damni; cum præterea per totam hyemem absint.*

f) *Hæc cum pagos tempore hyemali advolat, maximi & insoliti frigoris indicium ruricolis est.*

60. Corvus *Caryocatactes*, Fn. 75. ex Helvetia, Stiria, Austria superiore initiante autumno volitat in Austriam inferiorem, teste *Kramero.*

Emigrant vero sequentes:

61. Corvus *frugilegus*, Fn. 70. vergente *mense regelationis* g) ad nidos suos in salicibus, quæ medio fluvii Norcopiæ, ubi in Ostrogothia unice habitantes vidi, breviis crescunt, constructos redeunt, ibique in autumnum, usque dum a frigoribus fugantur, frequentissimæ æstivant.

Corvus *Cornix*, Fn. 71. Uplandiæ, ut & Tornoæ, quod narravit, beatæ memoriæ, Dn. Arch. Rudbeck, totum brumale tempus terunt *Cornices*: in *Ostrogothia* vero quoad plurimam partem degunt, e *Smolandia* aliisque provinciis australioribus initio hyemis emigrant, ineunte *mense regelationis* redeuntes. Tempore, quo absunt, ad littora maris, ubi hyeme, quisquilias legentes, visæ sunt, versantur: interdum etiam in viis stercora equina, nutrimenti gratia, rimari videntur.

63. Corvus *Monedula*, Fn. 72. eo modo, ac Cornix, *Smolandiam* & *Ostrogothiam* fat cito, & quidem vix peracta messe, relinquit, & *Sturni* vere assecla redit, circa Upsaliam vero totam per hyemem catervis magnis, in turribus altis, e. g. Upsaliæ antiquæ, residere videtur.

64. Coracias *Garrulus*, Fn. 73. peracta messe, mature abit, ad adventum Cuculi rediens.

65. CUCULUS *canorus*, Fn. 77. a cantu circa medium *mensis grossificationis* cessans *b*), in autumnum

 usque

---

g) *Ex adventu hujus in Norcopiam, appropinquantem præsagiunt incolæ æstatem.*

h) *Narravit mihi quidam, cui fidem habere non dubito, se* autumno adulto, *& quidem exeunte* mense defoliationis,

usque nihilominus commoratur, dum in ſeptis olerum & lupuli larvas legendo occupatus ſæpiſſime reperitur. Hyeme nunquam conſpicitur, ſed, adveniente vere, primis diebus *frondeſcentiæ* rediens, cantu ſe facile prodit.

66. JYNX *Torquilla*, Fn. 78. hyeme non apparet, vere autem remigrans, *Cuculi*, poſt quatuordecim dies, adventum ruricolis annunciat.

PICI omnes apud nos hybernant; larvis enim illis veſcuntur inſectorum, quæ totam per hyemem arboribus abſconduntur demortuis. Hànc eandem ob cauſſam.

67. SITTA *europæa* nos neque deſerit, larvis illis *Dermeſtidum*, quæ lignum intra corticem ſculpunt, plerumque victitans.

68. CERTHIAM *familiarem*, Fn. 213. omnium avium noſtrarum ſylvaticarum minime meticuloſam, hyeme etiam, in truncis arborum reptantem, inveni.

69. UPUPA *Epops*, Fn. 185. Hanc eſſe, quam hyeme media, palude quadam aperta aliquando videbam, opinor. Æſtate & autumno in Oſtrogothia interdum apparet, hyeme vero nunquam; ut, ſi *Upupa* erat avis, quam videbam, caſu retardatam exiſtimem.

* AN-

tionis, *ad pagum pertica, qua fulcitur lupulus, inſidentem, & quidem* cantantem, *vidiſſe* Cuculum. *Sed ſingulare hoc, &, quod ab adventu ad autumnum usque continuo non cantet, unusquisque novit. De proprietate vero illa, quam in quibusdam obſervavi avibus, quod ſcilicet geſtus & ſonum* autumno *recipiant vernalem, derivandum exiſtimo: ſic* Tetraonem Urogallum *&* Tetricem *autumno muſſitantes audivi:* Picas *quoque eodem modo, ac dum vere matrimonio juncta, garrientes ac ſe mutuo proſequentes* autumno *ſæpius vidi.*

* ANSERES plurimi migratorii sunt; hyeme enim, dum congelantur aquæ, ex illis ulterius nutrimentum plurimum, ut antea, sibi quærendi eis adimitur potestas. Regiones itaque omnes petunt calidiores, exceptis nonnullis, qui littora solummodo marina, ubi occupationibus suis a glacie non impediuntur, advolant.

ANATES autumno evanescunt omnes.

70. Anas *Cygnus*, Fn. 88. non procul hybernat, sed in littora Scaniæ, præcipue Malmogiam prope, avolat.

71. Anas *Anser*, Fn. 90. Sub finem *mensis exsolationis* catervatim emigrantibus, nullibi in Sueciæ maritimis hyberna sumere placet, quos vel sinus Belgicos, vel magis longinquos, hyeme frequentari existimo. Vere novo, & quidem vergente *mense regelationis*, altum scindentes aërem, in phalanges regulares ad angulum plerumque obtusum instructi, remigrant, & nos prætervolantes, in Lapponiam usque, immo ulterius quidam, antequam æstiva attingant, properant.

72. Anas *Bernicla*, Fn. 91. In Belgio frequentissimæ hyemant, tantaque ibi copia capiuntur hæ, ut tabernæ, quibus Amstelodami aves venduntur, illis impletæ omnino sint. Versus plagam borealem omnes vere migrantes nos prætervolant, exceptis paucissimis, in Lapponiæ finitimis æstivantibus; reliquæ septentrionem pro meta habent ulteriorem.

73. Anas *hyemalis* Fn. 95. rarissime, & quidem dum durissima affligamur hyeme, ad nos descendit, & ad fontes, qui frigore non constringuntur, reperitur. Quo indicatur, Mare glaciale, inter Lapponiam & polum arcticum, ipsi patriam esse, & quod ad nos rigor eam compellat acerrimus.

74. Anas *acuta*, Fn. 96. oras nostras maritimas, vere migrans; advenit; profectionem tamen suam ultra quatuordecim dies non tardans, utpote quæ nunquam apud nos nidulatur, iter septentrionem versus, & dubito an non ad mare album usque, accelerat. Ineunte autumno nos iterum præterit, regiones petens australiores.

75. Anas *Boschas*, Fn. 97. una est Anatum, quæ brevissimum expediendum instituunt iter: in maritimis Scaniæ per totum sæpe brumale tempus manet, leniore inprimis hyeme; vehementiore autem, ad ripas Daniæ & Germaniæ se confert, & primas subsequitur remigrantes.

76. Anas *Clangula*, Fn. 100. totam interdum hyemem fluviis & cataractis non conglaciantibus, assidue se mergendo, terere conspicitur. Earum tamen plurimæ emigrant, omnium vero primæ reduces; & dum *mense regelationis* franguntur glacies, hiatibus primis, in magnas collectæ innatant catervas. *Conchyliis* enim victitant & affinibus, quas profundo investigatas devorant, omnibusque anni temporibus, dum, glacie non impeditæ, se mergere solummodo possunt, eis obviis.

77. Anas *fusca*, Fn. 106. eodem modo cum *Clangula* vitam sustinens, in omnibus comes ejus est; iisdem cum ipsa temporibus & abit & redit.

78. Anas *Querquedula*, Fn. 109. & reliquæ omnes eminentia aufugiunt frigora, & hyeme redeunt finita.

79. MERGI omnes autumno abeunt, præcipiti vere redituri *i)*.

PELECANUS *Carbo*, Fn. 116. Sinum Bothnicum, antequam a glacie ad sedem mutandam coactus

---

i) Quod in Ægypto hyemes, ut apud nos æstates, ova ponendo & excludendo agant, urget Bellonius.

actus fuerit, non relinquit. Dum hyeme media Sueciam, Oceanum magnum petens, transmigrat, arboribus tectisque requiei gratia insidentem comperire licet.

81. ALCA *Torda*, Fn. 120. in rupes insularum maris praecipites ad d. 12. Maji immigrat. Unicum nido suo ovum parit, cum primis, ineunte Septembri, avolans.

82. COLYMBUS *arcticus*, Fn. 121. in lacubus ubique Sueciæ, provinciarum vero borealium frequentior, æstiva agens, autumno nos deserit, & provincias Germaniæ, proxime nobis adjacentes, quos vix transgreditur, adit. Ovorum pullorumque cura immunis, lacus intervolitat duos, rationem tempestatis habens, ut rusticis nostratibus volatus hujus pro eminentium pluviarum adstantisque æstus prognostico valeat.

83. Colymbus *auritus*, Fn. 123. in aquis nostris haud frequenter conspectus, in regionibus degit septentrionalibus, lacubus præsertim Lapponiæ, ubi nidulum suum, super aquas natantem ex scirpo Arundineque conficit. Singulare illud, eum, volandi potestate non gaudentem, autumno, hirundinum instar, aquis se submergere, D. D. Montin narratum *k*), aliter sese habere, quod scilicet volare possit, a Dn. Solandro in Lapponia postea observatum est. Eum itaque æque, ac omnes aliæ generis hujus, revera emigrare, cum hyeme semper absit, & hac sua fuga mare continuo incedere, terras enim continentes transmigrantem nunquam vidimus, probabiliter concludi potest.

84. PROCELLARIA *pelagica*, Fn. 249. Mare Balthicum nostrum non, nisi casu quodam pulsa, adve-

k) *Amœn. acad. T. 2. p. 265.*

advenit *l*), sed Oceani incola vastissimi, in eo semper manens, procellas stridentes, fluctus rapidos, qui parvulam hancce omnino operire viderentur, tempestatesque horridissimas, navigiis grandibus, illisque quos vehunt, præsentem interitum minantes, magnopere, quod mirandum, superba spernit.

85. LARI & STERNÆ omnes appropinquantem aufugiunt hyemem; utrum vero oras solummodo maritimas adeant, an regiones petant calidiores, mihi non patet.

* GRALLÆ tanquam conjuratæ unanimiter in fugam se conjiciunt, ne earum unicam quidem, inter nos habitantem, invenire possimus; ut enim æstate in australibus degere nequeunt ob defectum lumbricorum terramque siccam; ita nec in frigidis ob eandem caussam.

ARDEÆ omnes autumno disparent, vere autem redeunt.

86. Ardeæ *Grues*, Fn. 131. in turmas congregatæ, tempore vernali nos revisuræ veniunt, peractisque inter eas sponsaliis, per omnia sparguntur, loca plerumque adeuntes eadem, quibus antea per annos plures nidificare consuetæ fuerint *m*).

87. Ardea *Ciconia* Fn. 136. ultra Scaniam, vere prodiens, vix progreditur, ut provinciis superioribus

l) *In maritimis tamen Lapponiæ, quemadmodum etiam prope Hedemora, rarissima inventa est.*

m) *Grues in Ægypto hybernare, & in Europam vere remigrantes Hellespontum, Podoliam & Lithuaniam prætermittere, existimarunt antiqui. Hinc Plinius: X: 23.* Certum est, Pontum transvolaturas primo omnium angustias petere inter duo promontoria Criu Metopon & Carambin.

Hyeme ingruente avolant Grues, & in Ægyptum ac Æthiopiam tendunt. *Sperl. Zool. Phys. p.319.*

bus æstate visa quædam, futuri cujusdam præsagium habeatur. Circa finem Augusti abeunt, & redeunt ineunte Aprili. An vero hæ, ut conjicit Cl. Kleinius, autumno se mergant, non equidem novi, quod vero, secundum sensum Bellonii, in regiones immigrent australiores *n)*, analogiæ magis congruum videtur.

88. Ardea *nigra*. Fn. 135. In catervas magnas consociatæ, ex austro septentrionem versus tendentes, vere revolant, & nos omnino prætervolantes, ut, dum quasdam heic nidificasse invenimus, singulare habeatur; in plagam borealem ultro properant. Altissime volant, ut magnitudinem Passeris superantes non appareant: ad paludes per noctes sæpe quiescunt, nec tota æstate, donec, nos iterum autumno prætermittentes, abeant, videndæ sunt.

89. OTIS *Tetrax* inter aves, æstate quæ apparent, nostratibus rarissimas est; utrum vero in septentrionem hucusque non procedat, an totam transmigret Sueciam, dicere nescio.

90. RALLUS *Crex* Fn. 162. mense florescentiæ æstate venit, in carectis, & agris inter segetes degens, ubi gemino sono stridulo continuo auditur, noctibus præcipue, dum e terra prorepunt Lumbrici, quibus victitat. A cantu eo fere tempore, quo *Cuculus*, abstinet; in autumnum usque nihilominus inter nos versari, inde colligitur, quod pulli ejus adhuc

n) Ciconiæ Ægyptum tanta accedunt in copia, ut agri & prata inde albescant; has tamen amant Ægyptii, cum Ranæ illic tanta abundantia generentur, ut nisi Ciconiæ eas vorarent, nihil illis esset frequentius, tum etiam quod serpentes capiant & devorent. Bell. Obs. p. 102. *& Ciconiæ aliquot millium d. 28. Augusti prætervolabant Constantinopolin, quæ ex Russia vel Tataria advenire credebantur.* Idem.

adhuc non adulti inter pisa eo tempore, quo illa metuntur, inventi sunt.

91. Rallus *aquaticus* æstate interdum, rarissime licet, invenitur.

92. Rallus *Lariformis* loca maritima æstate adit, in continente autem nunquam conspicitur.

TRINGÆ omnes migratoriæ sunt.

93. Tringa *pugnax* Fn. 145. in Scania plerumque consistit, ubi totam consumit æstatem, ut non, nisi rarissime, in superioribus reperiatur provinciis.

94. Tringa *Vanellus*, Fn. 148. in pratis nostris depressis & paludibus æstate vulgatissima, primo vere, glacie vix dum dilapsa, redit, pullisque tempore messis adultis, nos aufugiens deserit. Sub judice est, an in Ægyptum abeat. (47.)

95. Tringa *Interpres* Fn. 154. Insulas Maris Balthici vere occupat, ibi in autumnum habitans.

96. Tringa *lobata* e regionibus australibus alpes Lapponicas & Norvegicas vere advolat, nidos vero nullibi Sueciæ fingit.

97. Tringa *littorea* Fn. 151. hyeme Angliam petit.

98. CHARADRIUS *apricarius* Fn. 157. inter ultimas vere revenit, & tempore exiguo, quo inter nos degit, in locis ulignosis & Campis Oelandiæ nidificat; cum primis autumno avolat.

99. Charadrius *Pluvialis* Fn. 157. earum in numero est, quæ, terris peregrinis diutissime moratæ, turmas constituunt nos prætervolantes ultimas, & in regiones properant magis boreales. Consistit hicce in Oelandia interdum; plurimi vero in Dalekarliam avolant, ubi juxta alpes in campestribus habitant, & multiplicati mature abeunt.

100. Cha-

100. Charadrius *Hiaticula*, Fn. 159. mense Maio redux, paludes creberrima adit, exclusis vero pullis, prata frequentat, & autumno decedit.

101. RECURVIROSTRA *Avosetta*, Fn. 137. maritima nostra vere, maxime infrequens, advenit; & littoribus Oelandiæ, apicis imprimis ad meridiem vergentis, invenienda est *o*). Hyemem in Italiam usque eam fugare, existimant auctores.

102. SCOLOPAX *Rusticola* Fn. 141. pullis in sylvis nostris exclusis, mare transmigrans, in Angliam avolat; ut ex Austria in Italiam. Vere autem novo, dum blatire incipit *Tetrao Tetrix*, illinc discedunt, matrimonio junctæ ad nos revertentes.

103. HÆMATOPUS *Ostralegus*, Fn. 161. ad littora marina æstate habitans, ab illis autumno semigrat.

104. FULICA *atra* Fn. 130. earum paucissimæ loca nostra maritima vere adveniunt; singulare itaque & apprime insolitum habemus, si ad paludes & lacus aliquando videantur.

* GALLINÆ plurimæ per totam apud nos manent hyemem.

105. TETRAO *Urogallus* 166. &

106. *Tetrix*, Fn. 168. in sylvis nostris acerosis habitantes, autumno *Vacciniis*, hyeme *baccis Juniperi* & *amentis Betulæ* victitant, pullos suos *Culicibus*, quibus abundant sylvæ, præsertim Norlandiæ, alunt: quas *Tetraonum* præcipuam esse patriam novimus. Totum tempus hybernum in provinciis nostris frigidis consumunt, & copiosæ dum labuntur nives, humi postrati quiescunt, adeoque nive omnino obruuntur. Hoc sub operculo in ambulacris, quæ sibi efformant, per dies sæpe quaterdenas vivere possint.

107. Te-

o) *It. Oeland. p. 189.*

107. Tetrao *Bonasia* Fn. 170. in sylvis nostris, Norlandiæ vero frequentior, per totum tempus brumale conspicitur.

108. Tetrao *Perdix* Fn. 172. in agris nostris autumno *Secali*, cujus foliis vescitur, consertis, semper hyeme versatur. Nivem interdum suffodiens cuniculos, foraminibus duobus, eo facilioris respirationis gratia instructos, agit, quibus tota semper familia latet.

109. Tetrao *Coturnix* Fn. 173. vere adulta, & quidem initio *mensis Frondescentiæ*, prata nostra fertilissima advenit, ubi inter gramina per noctes cursitans, sibilo suo tergemino *mas*, unica vero *fœmina*, e longinquo auditur. Autumno & hyeme earum ullam nec vidi nec audivi unquam; utrum itaque, quæ æstate apud nos fuerunt, in Scaniam emigrent, ibique consistant, an multis illis, in Scania habitantibus, consociatæ ulterius procedant, dijudicare nescio: neque novi, an *Coturnices*, quas Cl. Kleinius Sendomiriam, Ukraniam, Podoliam & Valachiam petere dicit *p)*, eædem sint, quæ in Suecia nostra æstivaverint.

* PASSERES quidam evanescunt, manent vero alii.

110. COLUMBA *Palumbus* Fn. 175. rigorem climatis nostri sustinet quidem, utpote quæ per hyemes plures, & quidem maxime acerbas, sub cœlo aperto, cavea Horti Academici inclusa vixit, autumno tamen sylvas nostras relinquit, nutrimenti sine dubio defectu compulsa: quo vero in hyberna eam mittant frigora, me omnino fugit; quod tamen longe non aufugiat, credibile est, cum inter primas vere appareat redux. Dum nives altæ, illa jam dudum

---

p) Prodr. hist. av. p. 190.

dum reversa lapsæ, hyemisque inopinata, quod interdum accidit, nutrimentum adimunt, pagos, timidissima licet, victum quæsitura invisere cogitur.

111. Columba *Oenas* Fn. 174. vergente *mense Defoliationis*, ad *destructionem æstatis*, vel paulo prius evanescunt, & primis diebus *Germinationis*, cum Motacilla alba vere redeunt. De hybernis harum multas diversasque fovet vulgus opiniones, quas narrationibus variis de *Columbis*, quas hyeme invenerunt, confirmare conatur; narratum a quodam mihi est, quod dum quercum hyeme aliquando cæderat, Columbam Oenatem ibi invenisset, quæ rigida, domum perula asportata, calore admisso vires & motum recuperaverat, quamque deinde per annos plures domo ejus sat mansuetam vixisse dicebat. Quod vero *Oenates* omnes talia sibi eligant hyberna, nec novi, nec contendo.

112. ALAUDÆ plurimæ ut *pratensis*, Fn. 191. *arborea* Fn. 192. & *campestris* Fn. 193. per hyemem adultam, vel dum acerrima est, inter nos desiderantur, mense vero Februario, frigora si tempestate excipiantur mitiori, iterum apparent.

112. Alauda *arvensis* Fn. 190. avium migrantium omnium prima redux, cantu suo tremulo appropinquans ruricolis prima quoque annunciat ver. Primas, quas vere offendimus, non alte a terra se tollere, sed valde humiles turmatim volare videmus *q*). Autumno, diebus ultimis *exfoliationis*, in agris undique congregari, & vesperi quasi austrum versus migrare videmus. De hybernis earum, utrum sub radices arborum absconditæ hyemem agant, an in Scaniam migrent, quod quidem ob infinitam earum multitudinem, quæ hyeme ibi reperitur, credibile est, quid

q) *Alaudam, ante festum purgationis Mariæ quæ prodit, non altius a terra unquam volare, existimant rustici, quam boves jugum sibi impositum portant.*

quid certum contendere non adeo: id autem verum est, quod autumno abeuntes, & vere dum redeunt, in catervas semper congestæ sint.

114. STURNUS *vulgaris*, Fn. 183. comes *Monedulæ*, *tempore messis* plerumque abit, Uplandiæ vero paulo diutius moratur. In campis Scaniæ & adjacentibus ut plurimum avolans, frequentissimus ibi hybernat. Si autem acerrima hyemis sint frigora, in Daniam, interdum etiam Holsatiam transmigrat.

115. TURDI in sylvis nostris per totam hyemem habitant, baccis Juniperi potissimum vescentes, & neminem eorum nos deserere crediderim; cum per autumnum totum, ad solstitium usque hybernum, tendiculis promiscue capiantur.

116. Turdus *roseus* limites Lapponiæ nunquam transgreditur.

117. Turdus *iliacus* transmigrat Austriam vere & fine autumni, nec ibi nidificat.

118. Sturnus *Cinclus* Fn. 216. omnibus anni temporibus ad aquas, & sævissima hyeme ad cataractas & fontes non congelatos Insecta aquatica, ut *Oniscos* & alia, aquis se immergendo legens invenitur.

119. Lanius *Garrulus* Fn. 179. autumno catervatim accedunt, & per totam hyemem manentes, Sorbis avide vescuntur, vere autem appropinquante disparent, & æstate nunquam conspiciuntur; septentrionem itaque versus eos migrare & æstivare credibile est.

120. LOXIA *Pyrrhula* Fn. 178. in sylvis æstivat, hyeme autem pagos frequentat, semina *Sophiæ*, *Jaceæ*, *Artemisiæ* &c. quærens.

121. Loxia *Chloris* Fn. 202. per totum annum, sine emigratione, in sylvis habitat; autumno autem, *Cannabe* maturata, quo semina ejus, quibus delectatur, edat, pagos invisit.

122. Loxia *Coccothraustes* It. Scan. 332. nuper Scaniam temporibus recentioribus vere immigrare, ibique

bique nidos fingere advena incepit; hyemes in Germania & Europa australi terit.

123. Loxia *Enucleator*, Fn. 176. Westrobotniæ & Lapponiæ avis, sylvas nostras ineunte Octobri advenit, & aliquot dies commorata in austrum ulterius procedit.

124. EMBERIZA *nivalis*, Fn. 194. Nidos suos in alpibus Lapponiæ fingunt, ibique æstivant; hyeme autem adulta ad nos descendunt, frigoribus patriæ suæ fugatæ; in viis & agris nostris, Scaniam usque, sparsæ volitant. Harum ex adventu frigora augurantur ruricolæ intensissima.

125. Emberiza *Citrinella*, Fn. 205. in sylvis per totam æstatem habitat, hyeme autem pagos advolans, horreas nostras proterve frequentat.

126. Emberiza *Hortulana*, Fn. 208. mense Martio rarissime Sueciam nostram, ibi ut nidum construat, aggreditur, regnorum Europæ magis australium incola. Autumno regiones Europæ maxime in meridiem vergentes petit, & putant Auctores plurimi in Africam hyemem eam fugare.

127. FRINGILLA *cælebs*, Fn. 199. *Mares* inter primas sunt aviculas, quæ sonum suum hyeme usitatum in cantum vertunt jucundissimum: vere primo, sub initium *mensis regelationis*, arboribus ad pagos insidentes garruli, *feminis* adhuc *absentibus*, ver indicant adstans. Redeuntibus denique turmis maximis, quæ cœlum fere abscondunt, *feminis*, omnes conjuges requirunt, quibus conjuncti sylvas petunt, ibi ut nidulos construant & multiplicentur. Initio *mensis defoliationis* mares suos, apud nos remanentes, *feminæ* deserunt mutabiles, solæ regiones petentes peregrinas. In hanc dum se conjiciunt fugam, comites se invicem præbentes, & undique convenientes innumeræ, in turmas denique coalescunt maximas: quæ omnes Scaniam, Daniam, Holsatiam & Belgium prætervolantes, in Europam emi-

grant auſtralem. Dies circiter poſt Feſtum Michaëlis quatuordecim Belgium adveniunt, ubi in iis capiendis oblectamentum habent Nobiliores: quem itaque in finem ædiculam ruris & prædiis eorum prope arbores quasdam conſtructam, reticulis in perniciem harum tenſis, frumentisque, vel *ſeminibus Cannabis* circa arbores ſparſis, primo diluculo intrant: & peregrinantium harum multa millia arboribus dum irruunt, quo ex frumentis eſurientes jentaculum capiant, in terram audaces deſiliunt, & ſibi cavere neſcientes, ab infuſum *Theæ* intus bibentibus circumretiuntur. Has inter aviculas captas vix centena *mas* invenitur, amore ſexus *feminas* paulullum proſecutus. Hæc quæ evitant inſidias, in Flandriam, Galliam & Italiam usque iter continuantes, avolant; hinc Italus Alcati Embl. 10.

Adveniſſe hyemen Fringilla *renunciat ales:*
Ad nos vere novo garrula Hirundo venit:
Indicat æſtatem ſeſe exſpectare Cuculus:
Autumnum adſtantem cernere Ficedulas.

Hyeme præterlapſa, dum *menſe regelationis* glacies ſolvi incipiunt, domum catervatim revertuntur.

124. Fringilla *Montifringilla*, Fn. 198. in ſylvis Norlandiæ æſtate nidificans, ad nos interdum hyeme ſæviſſima accedit.

129. Fringilla *Carduelis* Fn. 195. ſemper inter nos verſatur, æſtate in ſylvis habitans, hyeme autem pagos adit, ſemina *Arctii* & *Cardui* legens.

130. Fringilla *Spinus*, Fn. 203. in ſylvis, & juniperetis præſertim per æſtatem habitans, hyeme alneta, *Linariæ* aſſociata advolat, amentisque Alni victitat: rariſſime pagos advenit.

131. Fringilla *Cannabina*, Fn. 209. æſtate in ſeptis Cannabis frequentiſſima, hyeme vix conſpicitur; utrum itaque migret, nec ne, non facile dixerim.

132. Fringilla *Linaria*, Fn. 210. in Alnetis per æſtatem, quemadmodum etiam hyemen plerumque degit,

degit, tempore hyberno pagos, tecta imprimis haud raro frequentat, semina *Sophiæ*, *Centaureæ* & *Bromi* potissimum legens.

133. Fringilla *domestica*, Fn. 212. per totum annum ad pagos habitat, æstate avis hortis invisa, hyeme horreas visitat.

MOTACILLÆ pleræque autumno evanescunt, excepto *Paro*.

134. Motacilla *Luscinia*, Fn. 221. nemora nostra in medio *frondescentiæ* advenit, cantu suo nocturno se facile prodens: recedit sub fœnisecium.

135. Motacilla *alba*, Fn. 214. & *flava*, Fn. 215. initio *mensis germinationis*, iisdem diebus cum *Falcone Tinnunculo* & Flore primo redeunt: vergente mense *Disseminationis* cum *Hirundine* abeunt.

136. Motacilla *Oenanthe*, Fn. 217. serius paulo, & quidem florescente *Anemone nemorosa*, circa finem *mensis germinationis*, prodit, ut ex illo prognosticum sumant ruricolæ, ejus post adventum frigoribus nocturnis se liberandos sperantes r); tempore messis discedit.

137. Motacilla *Phœnicurus*, Fn. 224. redit tempore *frondescentiæ*, decedit vero cum *Oenanthe mense messis*.

138. Motacilla *suecica*, Fn. 220. in Lapponiæ finitimis habitat, & quod emigret verisimile non est, cum apud nos Upsaliæ nunquam reperta sit.

139. Motacilla *Rubecula*, Fn. 226. initio mensis *congelationis* sylvis quidem invenitur, per totam vero hyemem reliquam non videtur.

140. Motacilla *Regulus*, Fn. 236. & reliquæ omnes Motacillæ, quantum mihi notum est, autumno evanescunt, ubi vero hyberna habeant, utrum revera emigrent, an sub lapidibus, radicibus arborum & aliis ejusmodi, intra limites patriæ, sese per hyemem abscondant, aliis exquirendum relinquo.

r) *Calend. Flor. III.*

PARI omnes per annum totum remanent, &

141. Parus *major*, Fn. 238. autumno, frigore instante, pagos adit, quos per totum plerumque tempus hybernum frequentat. Villas dum advenit, rusticis eminentis hyemis indicium est.

HIRUNDINES, utpote quæ insectis vescuntur, non nisi æstate præsentia sua nos delectant.

142. Hirundo *rustica*, Fn. 244. &

143. *urbica*, Fn. 245. aquis submersæ hybernant. Sub finem mensis *exfoliationis* ad ripas amnium lacuumque turmatim, continue cantillantes, volitant: arundini vel scirpo una primo insidet, involat alia, advenit tertia, & sic numerus continuo augetur, usque dum gravitatem non sustinens flectitur arundo, & cum insidentibus aquæ immergitur *Hirundinibus*. Primis diebus *Frondescentiæ*, jucundissimæ anni partis adventum nunciantes, mira naturæ dispositione iterum emergunt *s*).

144. Hirundo *Apus*, Fn. 236. in cavis arborum & fornicibus Templorum, ut vulgo narratur, hybernat.

145. *Caprimulgus europæus*, Fn. 247. cum *Hirundinibus* & abit & redit, ubi vero hyemem agat, adhuc latet.

§. VII.

CONCLUSIO.

Avium nostratum e regionibus nostris frigidis emigrare plurimas, ex præcedentibus colligitur.

Nos quæ non deserunt, partim cadaveribus victitantes, quales sunt *Accipitres* & *Picæ* plurimæ, partim seminibus, frumentis, baccis *Juniperi* vel conis Abietis, ut *Gallinæ* & *Passerum* pars magna *conirostrum*, per hyemem vitam inter nos, difficulter licet, sustinere possunt. Reli-

s) *Venit Hirundo albo ventre & nigro dorso, pulchra tempora adducens & pulchros annos. Hesychius.* Cui adstipulatur Ovidius:
Fallimur, an veris prænuncia venit Hirundo. Et alibi:
Tum blandi Soles ignotaque prodit Hirundo.

Reliquæ nutrimenti præfertim defectu coactæ, illa in loca ad vitam illis fuftinendam neceffaria, quæ præbent, & quibus potiri licet, aufugiunt: *Anseres*, quibus in aquis degere, & ex illis penum fuum colligere plurimum injunxit natura, dum lacus & amnes noftri, Mare ipfum Balticum glacie concrefcunt, ut patriam relinquant, neceffum habent: *Scolopaces*, quæ ex paludibus vefcuntur lectis, glacie etiam præpediuntur: *Pafferes tenuiroftres* five *Infectivori*, abfconditis Infectis, ipfi abfconduntur.

§. VIII.
F I N I S.

Quæ vero per emigrationes hafce avium in amplifſima Oeconomia Divina efficiuntur res, quas magnas exiftimo, inveftigare difficilius eft. Sub hac fua peregrinatione ipfæ variis gentibus exteris, quemadmodum etiam fine dubio animalibus quibusdam, in prædam cedunt. Quomodo Anferes, dum fub hac fua fuga pifcium vere vefcuntur ovis, eorum multa diglutiunt integra, eademque poft diem, vel ultra, in aliis emittunt aquis æque indemnia ac ea devoraverant, *Pifcium* ita fementim facientes, temporibus recentioribus pulcherrime demonftravit *Gmelinus t)*. Plantarum inprimis femina legunt & deglutiunt Pafferes, copiofius affumta reddunt integra, quæ projecta germinant in remotiffimo fæpe loco. Sic Ager puriffimus ab Alaudis aliisque fæpe contaminatur copiofiffimis plantis aliis: Medicagine lupulina &c. quarum femina ponderofiora non venti aut alia adminicula, quam folæ aves transtulerunt. Quomodo herbæ *alpinæ*, in alpibus, a Lapponicis noftris longiffime remotis, habitantes, illis tamen communicentur, adhuc latet; numne cum tabulariis hifce femina transportentur earum?

Cico-

---

t) *Fl. Sib. p.* 25.

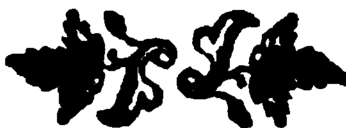
Ciconiæ Ægyptum a *Ranis* & *Amphibiis* u), quæ post inundinationem Nili totam illam terram obtegunt, quemadmodum etiam Falcones Palæstinam a *muribus* x), liberant.

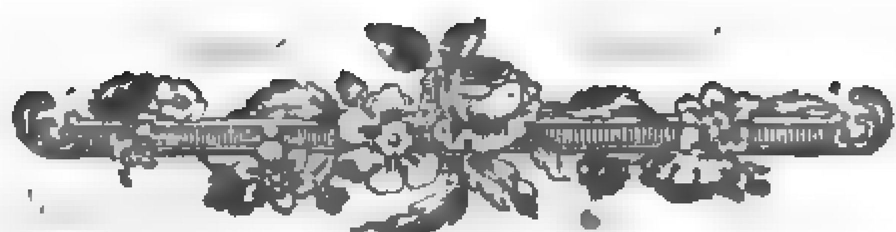
§. IX.
VIA.

Quod præterea, in terras valde longinquas iter facientes, nunquam a *via*, qua semper incedunt brevissima, aberrent, & præterlapso *certo temporis* intervallo loca revisant consueta, tempus accessus & recessus omnes exacte observantes, summa videmus cum admiratione. Qua vero, finibus transgressis patriæ, iter continuent *via* emigrantes nostrates, plerumque ignoramus: *Passeres* & aviculas minores e Scania in Daniam vel Germaniam transmigrare, & sic porro *continente* semper proficisci, opinor; *Anseres* vero plurimos in Poloniam & Lithuaniam abire, & illinc *per lacus* & *flumina* plura in Turciam usque pergere. Hanc vero rem posteri, dum variæ gentes in emigrationes avium diversis locis factas observationes cum orbe erudito communicaverint, fusius clariusque exposituri sunt.

u) *Bell. Obs. p. 102. vid. §. VI. de Cicon. alb.*

x) Hanc in rem ita Bellonius: *Inter Belham & Gazam Palæstinæ agri sæpe deseruntur ob murium copiam & Soricum abundantiam, quas nisi devorarent Percnopteri, naturæ instinctu huc advolantes, nullam sementem possent incolæ facere. Obs. 2. 78. p. 326.*

INDEX
TABULARUM AENEARUM VOLUMINIS QUARTI.

Tab.

Tab. IV. qua ſitus foliolorum dormientium 40. Phaſeoli ſemierecti, 42. Robiniæ Pſeudoacaciæ, 45. Glycines Abrus, 46. duarum Caſſiarum, 47. Tamarindi indicæ, 50. Mimoſæ virgatæ, 51. Gleditſchiæ triacanthæ, exprimitur, pertinet ad Diſſ. LXIV. p. 350.

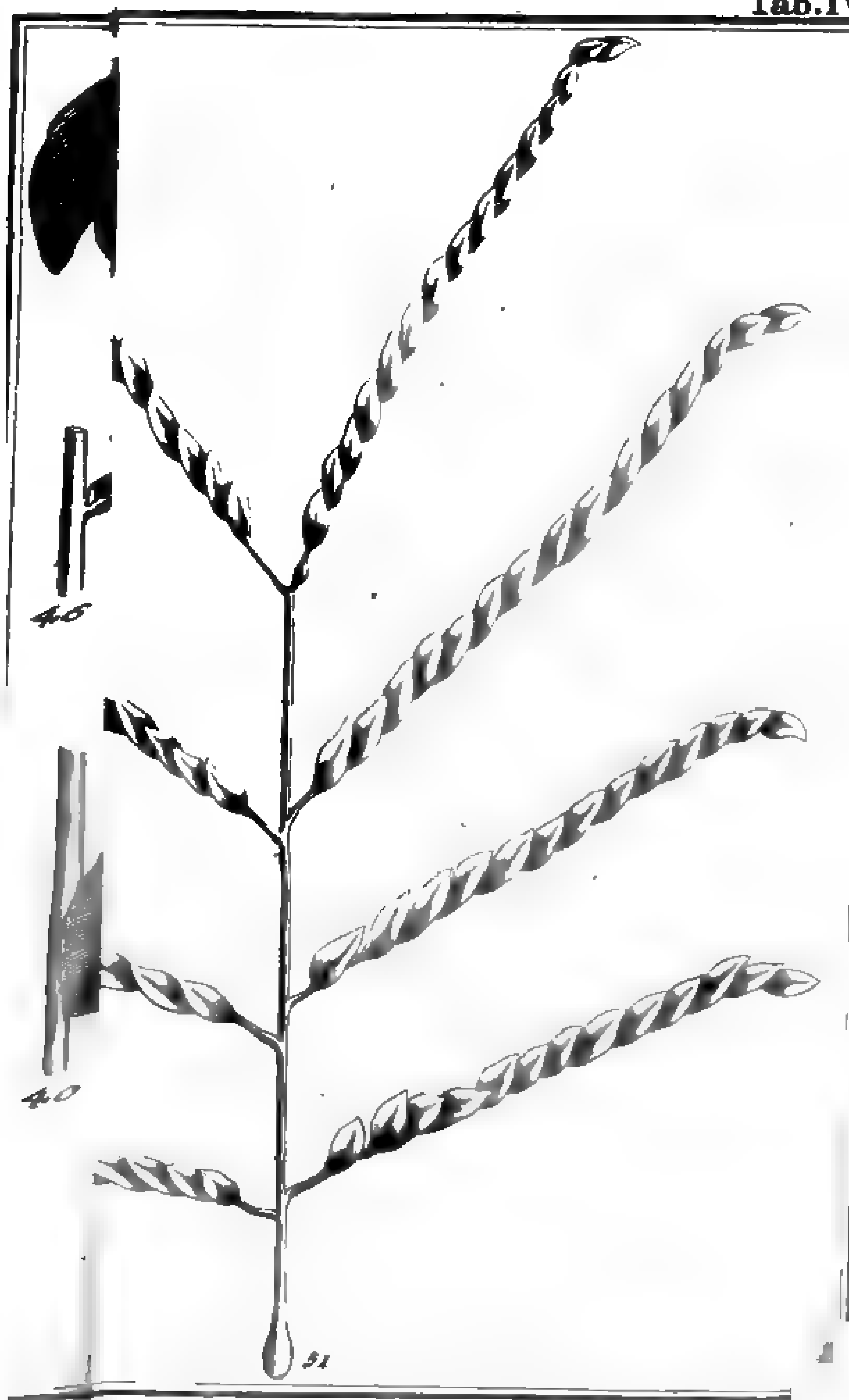

ERLANGÆ

E TYPOGRAPHIA ELLRODTIANA

1788.

13

Tab.IV

